

ISSN : 2774-1370 (Online)

**EDUCATION JOURNAL
FACULTY OF EDUCATION,
NAKHON SAWAN RAJABHAT UNIVERSITY**

MAY - AUGUST 2024

Nakhon Sawan Rajabhat University 398, Moo 3, Yan Matree Subdistrict,
Phayuhakiri District, Nakhon Sawan Province 60130, Thailand

Tel : +668 55303456

Email : edujournal@nsru.ac.th

ISSN: 2630-0761 (Print)

ISSN: 2774-1370 (Online)

วารสารครุศาสตร์
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

EDUCATION JOURNAL

Faculty of Education, Nakhon Sawan Rajabhat University

วารสารราย 4 เดือน ปีที่ 7 ฉบับที่ 2 พฤษภาคม – สิงหาคม 2567

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
398 หมู่ที่ 3 ตำบลย่านมัทรี อำเภอพยุหะคีรี จังหวัดนครสวรรค์ 60130
โทร. 085-530-3456
Email : edujournal@nsru.ac.th

วารสารครุศาสตร์
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

วัตถุประสงค์

วารสารครุศาสตร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ มีวัตถุประสงค์เพื่อตีพิมพ์และเผยแพร่ บทความวิชาการ ผลงานวิจัย วิทยานิพนธ์ของนักศึกษา ทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัยฯ รวมถึงผลงานสร้างสรรค์ที่มีคุณภาพทางการศึกษา เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาองค์ความรู้ สร้างเครือข่ายในการแลกเปลี่ยนความรู้ทางวิชาการ ความก้าวหน้าในงานวิจัย และเพื่อเป็นสื่อกลางในการเผยแพร่ผลงานทางวิชาการของคณาจารย์นักวิชาการ และนักศึกษา ต่อสาธารณชน

เจ้าของวารสาร

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

ที่ปรึกษา

คณบดีคณะครุศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

Nakhon Sawan Rajabhat University

บรรณาธิการ

รองศาสตราจารย์ ดร.เยาวเรศ ภัคดีจิตร

Assoc.Prof.Dr.Yaowares Pakdeejit

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

Nakhon Sawan Rajabhat University

ผู้ช่วยบรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์วันวิสาข์ พูลทอง

Asst.Prof. Wanwisa Phulthong

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

Nakhon Sawan Rajabhat University

กองบรรณาธิการ

ศาสตราจารย์ ดร.อนรรักษ์ ปัญญาวัฒน์

Prof. Dr.Anurak Panyanuwat

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Chiang Mai University

รองศาสตราจารย์ ดร.บุญชม ศรีสะอาด

Assoc.Prof.Dr.Boonchom Srisa-Ard

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

Mahasarakham University

รองศาสตราจารย์ ดร.ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์

Assoc.Prof.Dr.Chaiwat Sutthirat

มหาวิทยาลัยนเรศวร

Naresuan University

รองศาสตราจารย์ ดร.วารินทร์ แก้วอุไร

Assoc.Prof.Dr.Wareerat Kaewurai

มหาวิทยาลัยนเรศวร

Naresuan University

ศาสตราจารย์ ดร.ธีระ รุญเจริญ

Prof. Dr.Teera Runcharoen

สมาคมพัฒนาวิชาชีพการบริหารการศึกษาแห่ง

ประเทศไทย

Association of Professional Development of

Educational Administration of Thailand

รองศาสตราจารย์ ดร.นันทิยา น้อยจันทร์

Assoc.Prof.Dr.Nuntiya Noichun

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

Suan Sunandha Rajabhat University

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทีปพิพัฒน์ สันตะวัน

Asst.Prof.Dr.Teeppipat Suntawan

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

Nakhon Sawan Rajabhat University

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุธาธิพย์ งามนิล

Asst.Prof.Dr.Suthathip Ngamnin

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

Nakhon Sawan Rajabhat University

กำหนดการเผยแพร่

ปีละ 3 ฉบับ (ราย 4 เดือน) คือ	ฉบับแรกของปี	มกราคม – เมษายน
	ฉบับที่สองของปี	พฤษภาคม – สิงหาคม
	ฉบับที่สามของปี	กันยายน – ธันวาคม

ศิลปกรรม

นางสาวจรินทร์ สุขขานน
Miss.Jarinton Sukkanon

ภาพปก

รองศาสตราจารย์ ดร.เยาวเรศ ภัคดีจิตร

สำนักงาน

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
398 หมู่ที่ 3 ตำบลย่านมัทรี อำเภอพยุหะคีรี จังหวัดนครสวรรค์ 60130
โทร. 085-530-3456
Email : edujournal@nsru.ac.th

บทความที่นำมาตีพิมพ์ในแต่ละฉบับ กองบรรณาธิการจะตรวจสอบเป็นขั้นแรก แล้วจัดให้มีกรรมการภายนอกกร่วม
กลั่นกรอง (Peer Review) และประเมินบทความตามเกณฑ์และแบบฟอร์มที่กำหนดในลักษณะเป็น Double - Blind
Peer Review คือปกปิดรายชื่อผู้เขียนบทความและผู้เกี่ยวข้อง

คณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิกลั่นกรองบทความ

ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก

รองศาสตราจารย์ ดร.วรภฤต เกื้อนช้าง	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
รองศาสตราจารย์ ดร.สุเมธ งามกนก	มหาวิทยาลัยบูรพา
รองศาสตราจารย์ ดร.รุ่งซัชดาพร เวหะชาติ	มหาวิทยาลัยทักษิณ
รองศาสตราจารย์ ดร.ยุภาตี ปณระราช	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
รองศาสตราจารย์ ดร.ภูมิพิพัฒน์ รักพรมงค	มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
รองศาสตราจารย์ ดร.อนุวัติ คุณแก้ว	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
รองศาสตราจารย์ ดร.สรวงพร กุศลส่ง	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
รองศาสตราจารย์ ดร.ธำปณี สีเฉลียว	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรพรรณ ชาวประทุม	มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชยากานต์ เรืองสุวรรณ	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วินิตา ฝาระนันต์	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รชฎ สุวรรณภูมิ	มหาวิทยาลัยนครพนม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พงศธร มหาวิทยาลัย	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทักษ์เกียรติ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สาโรจน์ เผ่าวงศากุล	มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ยงยุทธ ยะบุญธง	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วันเพ็ญ นันทะศรี	มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกษทิพย์ ศิริชัยศิลป์	มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปนตนนท์ เลียรประภากุล	มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิตติรัตน์ แสงเลิศอุทัย	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีรังกุล วรบำรุงกุล	มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปารีชาติ เตชะ	มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บัณฑิตกาญจก ตั้งภากรณ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ขจรศักดิ์ สงวนสัตย์	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รักศักดิ์ เลิศคงคาทิพย์	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนล สนวนประดิษฐ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.คมกริช บุญเขียว	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รัตนวัชร เพ็ญรัตน์วิริญ	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิชชา ถนอมเสียง	มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
อาจารย์ ดร.ภูวดล จุลสุคนธ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
อาจารย์ ดร.มีนมาส พรานป่า	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
อาจารย์ ดร.พนัส จันทร์ศรีทอง	มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
อาจารย์ ดร.ประยงค์ หัตถพรหม	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อาจารย์ ดร.สิริลักษณ์ บริรักษ์	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน
อาจารย์ ดร.มนตรี หลินภู	มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
อาจารย์ ดร.วิจิต เทพประสิทธิ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

ผู้ทรงคุณวุฒิภายใน

รองศาสตราจารย์ ดร.วชิระ วิชชวรนนท์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สาธิต ทรัพย์รวงทอง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุพัฒนา หอมบุปผา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุธาทิพย์ งามนิล
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปพนสรณ์ โพธิพิทักษ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อาภากร โพธิ์ดง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชนิกา พรหมมาศ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิริพร ปาณาวงษ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธนาภัสสร สันธิรักษ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทินกร ซ่อมพงษ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุทธิกร แก้วทอง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชญานิษฐ์ สุระเสนา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พรรณราย เทียมทัน
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วุฒิชัย พิสิทธิ์
อาจารย์ ดร.ไกรวิชญ์ ดีเอม
อาจารย์ ดร.รังสรรค์ หล้าคำจา

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

สารจากบรรณาธิการ

วารสารครุศาสตร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมให้คณาจารย์ นักวิจัย นักวิชาการ และนักศึกษา รวมถึงผู้ที่สนใจได้เผยแพร่ความรู้ทางวิชาการ งานวิจัย ผลงานวิชาการและผลงานสร้างสรรค์อื่น ๆ อันเป็นประโยชน์ ซึ่งนำไปสู่การสร้างสรรคสังคมและพัฒนาประเทศชาติด้วยการสร้างองค์ความรู้จากการศึกษาวิจัย การศึกษาค้นคว้าและการเรียบเรียงผลงานทางวิชาการ โดยในฉบับปีที่ 7 ฉบับที่ 2 เดือนพฤษภาคม – สิงหาคม 2567 นี้ วารสารได้ผ่านการรับรองคุณภาพวารสารจากศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (Thai Journal Citation Index-TCI) อยู่ในฐานข้อมูล TCI กลุ่ม 2

ในฉบับนี้ได้นำเสนอบทความวิจัย จำนวน 31 เรื่อง รวมทั้งสิ้น 31 เรื่อง ทั้งนี้ทุกบทความที่ได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารฉบับนี้ ได้ผ่านการตรวจสอบการประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิที่เชี่ยวชาญเฉพาะศาสตร์สาขาจำนวน 3 ท่าน ซึ่งถือเป็นมาตรฐานทางวิชาการที่ทางกองบรรณาธิการให้ความสำคัญอย่างมากในการพัฒนาและส่งเสริมการนำเสนอผลงานวิจัยและผลงานวิชาการสู่สาธารณชนและแวดวงวิชาการต่อไป

กองบรรณาธิการ ต้องขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงสำหรับผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้กรุณาสละเวลาอันมีค่าของท่านร่วมพิจารณาผลงานทางวิชาการ ขอขอบคุณนักวิชาการที่ให้ความเชื่อมั่นในคุณภาพของวารสาร โดยส่งบทความลงตีพิมพ์อย่างต่อเนื่อง และหวังอย่างยิ่งว่าวารสารฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้อ่านและหากผู้อ่านจะมีข้อเสนอแนะใดในการปรับปรุงวารสารนี้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น กองบรรณาธิการขอน้อมรับไว้ด้วยความยินดียิ่ง

รองศาสตราจารย์ ดร.เยาวเรศ ภักดีจิตร
บรรณาธิการวารสารครุศาสตร์
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

ทัศนะ แนวคิด และรูปแบบการนำเสนอบทความในวารสารนี้เป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนแต่ละคน การนำบทความหรือส่วนหนึ่งของบทความไปตีพิมพ์เผยแพร่ ให้อ้างอิงแสดงที่มาข้อมูลเกี่ยวกับผู้เขียนบทความ และกองบรรณาธิการขอสงวนสิทธิ์ในการคัดเลือกบทความลงตีพิมพ์ และจะแจ้งให้เจ้าของบทความทราบหลังจากผู้ประเมินอิสระตรวจอ่านบทความแล้ว

สารบัญ

	หน้า
วารสารครุศาสตร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์	ก
คณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิกลั่นกรองบทความ	ง
สารจากบรรณาธิการ	ฉ
สารบัญ	ช
การประเมินหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนบ้านหนองปลา อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร โดยใช้รูปแบบ ซีพีเปี้ยสท์	
Assessment of The Curriculum of Educational Institutions of Bannongpla School, Langsuan, District Chumphon Province Using The CIPPIest Model	1
<i>อรทัย เกิดบางกา, ปารุชยา เกียรติศิริ, สิริสวัสดิ์ ทองก้านเหลือง</i>	
การประเมินกระบวนการบริหารโครงการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนศรีวารินทร์ สำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นราธิวาส	
The Evaluation of the Assistance and the Student Care System Project in Sriwarin School The Secondary Education Service Area Office Narathiwat	15
<i>โยธัน ปะดอ, ชูชัยรี บ็องฉา</i>	
Comparison of Learning Achievement and Learning Attitude for Computer Application Fundamentals Course between using Task-Based Learning and Traditional Learning in Guangxi Minzu Normal University, China	28
<i>Yeyan Lu, Prasong Saihong</i>	
การพัฒนาห้องเรียนเสมือน เพื่อส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหา เรื่องการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ ของ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3	
Developing of Virtual Classroom to Enhance Problem-Solving Skills in Solving Math Problems for Prathomsuksa 3 Students	38
<i>สุรียาฉาย ปิ่นแก้ว, พิสิทธ์ ฌมณ บั๊กนก</i>	
การพัฒนาแอปพลิเคชันบนมือถือ โดยใช้เกมเป็นฐาน เรื่อง พยัญชนะและสระภาษาไทย เพื่อส่งเสริม ความสามารถ ด้านการอ่านและการเขียนสะกดคำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1	
The Development of Game Based Application on Mobile Device in consonants and vowels to Promote Reading and Writing Abilities for Grade 1	51
<i>ณัฐพร จัดสวย, กิตติยา ปลอดแก้ว</i>	
การจัดการเรียนรู้ออนไลน์ด้วยรูปแบบ SMILES เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ และความสุขในยุคชีวิตวิถีใหม่ของ นักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี	
Online Learning Management with SMILES Model to Increase Efficiency and Happiness in the New Normal Era of Undergraduate Students, Rajamangala University of Technology Thanyaburi	65
<i>สายฝน บุชา, วริสรา สุขุมลจันทร์</i>	

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
การศึกษาสภาพและแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2	
The Study Current Situation and Development Guidelines Strategic Leadership of Administrators under Phitsanulok Primary Educational Service Area Office 2	78
สันติภาพ ปรากฏวงศ์, อุดลย์ วังศรีคุณ	
ผลการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคทีจีทีร่วมกับผังกราฟิกที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5	
The Effects of Cooperative Learning by TGT Technique with Graphic Organizer on Learning Achievement and Attitude toward Mathematic of Prathomsuksa 5 Students	90
วรรณิสา ชัยวัน, นิเวศน์ คำรัตน์	
ผลการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคเอสทีเอทีร่วมกับผังกราฟิกที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1	
The Effects of Cooperative Learning STAD Technique with Graphic Organizer on Learning Achievement and Attitude towards Mathematics Learning on Mathayomsuksa 1 Students	102
วิรัชฐา สุทธิวิไลย์, นิเวศน์ คำรัตน์	
ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท	
Transformational Leadership of School Administrators under Chai Nat Primary Educational Service Area	113
มาลัย วงศ์ทัยวัฒนา, บุศรา เชื้อดี	
แนวทางการพัฒนาสมรรถนะครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ในเขตอำเภอเมืองกำแพงเพชร	
Guidelines for Developing Teacher Competencies under the Office of Educational Service Areas Kamphaeng Phet Primary School, Area 1 in Mueang Kamphaeng Phet District	123
คมสันต์ กองม่วง, ภูมิพิพัฒน์ รักพรมงค	
การศึกษาและพัฒนาบุคลิกภาพความเป็นครูด้วยการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์	
A Study and Personality Development to Have Self-Actualization for Teacher by Group Counseling for The Graduate Diploma Program Students in Teaching Profession Nakhon Sawan Rajabhat University	136
มงคล คัยยกุล, ชญานิชญ์ สุระเสนา	
แนวทางการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์	
Guidelines Administration Using Good Governance under The Secondary Educational Service Area Office Nakhonsawan	145
พรพรหม ใจเสือ, ปพนสรณ์ โพธิพิทักษ์, สายทิพย์ ยะฟู	

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1 The Guidelines for Development the Leadership in Digital Era of School Administrators to Excellence under Nakhonsawan Educational Service Area Office 1	159
นภสร ใจเสื่อ, ปพนสรณ์ โพธิพิทักษ์, สายทิพย์ ยะฟู ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครสวรรค์ The Relationship between Participatory Management and the Operation of Student Care and Support System in Schools under the Nakhonsawan Secondary Educational Service Area Office	172
ณัฐวิษณุ โลหะเวช, สุพัฒนา หอมบุปผา, สาธิต ทรัพย์รวงทอง แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียน สังกัดเทศบาลนครนครสวรรค์ The Guidelines to Develop Innovation Leadership of School Administrators in Schools Under Nakhon Sawan Municipality	183
พิมสวียา วีระเดชอารัง, ปพนสรณ์ โพธิพิทักษ์, อีรพจน์ แบนเนียน ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดพิจิตร Factors Affecting The Academic Administration of Schools under Local Government Organization in Phichit Province	197
ทศพร ประสงค์เงิน, ทินกร ชอัมพงษ์, สายทิพย์ ยะฟู การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคความปรกติถัดไปที่ส่งผลต่อคุณภาพวิชาชีพ ของวิทยาลัยสารพัดช่าง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา Academic Administrations of School Administrators in the Next Normal Era Affecting the Professional Quality of Polytechnic Colleges under the Office of Vocational Education Commission	212
ลัดดา วงศ์กระจ่าง, อีรังกูร วรบำรุงกุล, อรุณเกียรติ จันทร์ส่องแสง ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในยุค 4.0 ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดระยอง Strategic Leadership of School Administrators in the 4.0 Era Affecting School Effectiveness in the Education Sandbox in Rayong Province	226
วิมลรัตน์ ศรีวะธรรมย์, อีรังกูร วรบำรุงกุล, วัลย์ฉวี บุญลอย ภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีที่ส่งผลต่อความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 Technological Leadership Affecting the Digital Citizenship of Teachers in School under Chanthaburi Primary Educational Service Area Office 2	240
ธาริณี ใจสอาด, อีรังกูร วรบำรุงกุล, อรุณเกียรติ จันทร์ส่องแสง	

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
แนวทางการจัดการระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษาในอำเภอท่าตะโก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3 The Guidelines for Information Systems Management of School Administration in Tha Tako District under the Nakhon Sawan Primary Educational Service Area Office 3	253
อนุสิทธิ์ साแก้ว, ปพนสรณ์ โพธิพิทักษ์, สุพัฒนา ทอมบุปผา แนวทางการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 Guidelines for Using Information Technology for School Administration under The Phichit Primary Educational Service Area Office 2	266
นฤประวีณ์ ทศนสุวรรณ, ทิปพิพัฒน์ สันตะวัน, นันธวัช นูนารณ การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความสามารถในการสอนออนไลน์ และส่งเสริมทักษะการใช้สื่อออนไลน์ สำหรับครูในอุดรดิตถ์ Development of Training Courses to Develop Online Teaching Abilities and Enhance Skills in Using Online Media for Teachers in Uttaradit	281
รักศักดิ์ เลิศคงคาทิพย์, พรพัฒน์ ฤทธิชัย, ปฐมพงศ์ อยู่จำนงค์, ศุภราภรณ์ ทองสุขแก้ว, วุฒินันท์ น้อยท้าวหา ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการทำงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1 Factors Affecting Internal Quality Assurance Performance of School Under Nakhonsawan Primary Educational Service Area Office 1	293
พรทิมล เอี่ยมระหงษ์, สายทิพย์ ยะฟู, ปพนสรณ์ โพธิพิทักษ์ การศึกษามโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนทางคณิตศาสตร์ เรื่อง เศษส่วน โดยการจำแนกตามทฤษฎีปัญหาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 A Study of Mathematical Misconceptions on Fractions by Classification According to The Theory of Multiple Intelligences of Grade 6 Students	307
อัมรินทร์ นิยมแก้ว, บุญส่ง กวยเงิน การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ โดยใช้วิธีการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning) 6 ขั้นตอน เรื่อง การบวกจำนวนสองจำนวนที่มีผลบวกไม่เกิน 9 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านหนองชุม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 2 Developing of Learning Achievement in Mathematics Subject Group Using Active Learning 6-Steps Method of Adding Two Numbers with a Sum Not Exceeding 9 of Students Prathom Suksa 1 Ban Nong Chum School under Yasothon Primary Educational Service Area Office 2	321
เกศสุดา เข้มพันธ์, กชพร นานาผล, นิวัฒน์ สารจันทร์, แสงจันทร์ กะลาม, อุมภาพร ไวรรัตน์, เพิ่มพร สุ่มมาตย์, ศุภลักษณ์ โกตา การบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี The Conflict Management of School Administrators under The Secondary Educational Service Area Office Kanchanaburi	334
ศิริกมล ภาคภูมิ, นิพนธ์ วรรณเวช	

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ความสัมพันธ์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาอำเภอบางเลน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 The Relationship between The Participation Management and Academic Affairs of Schools in Banglen District School under Nakhon Pathom Primary Education Service Area Office 2	346
ชนากานต์ สายนาค, เบญจวรรณ ศรีมารุต แนวทางการพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 The Guidelines for The Development of Administrative Skills of School Administrators in Digital Era under Phichit Primary Educational Service Area Office 1	358
ณัฐวัชร อ้อยแฉม, ทวีพิพัฒน์ สันตะวัน, ฐิตินันท์ ดั่งสุวรรณ แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 The Guidelines for the Development of Administrators Transformational Leadership under the Phichit Primary Educational Service Area Office 2	371
อภาวรรณ จักรเขื่อน, ทวีพิพัฒน์ สันตะวัน, ปพนสรณ์ โพธิพิทักษ์ แนวทางการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดเพชรบูรณ์ The Guidelines for Management of the Dual Vocational Education System of Educational Institutions under the Phetchabun Provincial Vocational Education Office	385
สมาพร ม่วงทอง, สาธร ทรัพย์รวงทอง, สุพัฒนา หอมบุปผา ภาคผนวก	398
รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิอ่านบทความวารสารครุศาสตร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์	399

การประเมินหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนบ้านหนองปลา อำเภอลำลูกขัน จังหวัดชุมพร
โดยใช้รูปแบบชิปปิเอสท์

Assessment of The Curriculum of Educational Institutions of Bannongpla
School, Langsuan, District Chumphon Province Using The CIPPIest Model

อรทัย เกิดบางกา¹, ปารุชยา เกียรติกีรี², สิริสวัสดิ์ ทองก้านเหลือง³

Orathai Koedbangka¹, Parussaya Kiatkheeree², Sirisawas Thongkanluang³

Corresponding Author E-mail: ppata577@gmail.com

Received: 2023-09-12; Revised: 2023-09-27; Accepted: 2023-10-17

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนบ้านหนองปลา อำเภอลำลูกขัน จังหวัดชุมพร โดยใช้รูปแบบชิปปิเอสท์ มีการประเมิน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต ซึ่งประกอบด้วย การประเมินผลกระทบ การประเมินประสิทธิผล การประเมินความยั่งยืน และการประเมินการถ่ายโยงความรู้ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนบ้านหนองปลา ครูผู้สอนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 6 และคณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน รวมจำนวน 16 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง และผู้ปกครองนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 6 และนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 รวม 89 คน ได้มาโดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามสำหรับผู้บริหารและครูผู้สอน มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .994 แบบสอบถามสำหรับคณะกรรมการสถานศึกษา มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .959 แบบสอบถามสำหรับผู้ปกครอง มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .867 แบบสอบถามสำหรับนักเรียน มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .902 แบบสัมภาษณ์และแบบบันทึกข้อมูลใช้การวิเคราะห์อุปนัย ซึ่งสำนวนภาษาและคำตอบมีความถูกต้อง คงที่ การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า

1) ผลการประเมินด้านบริบท ในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.59, S.D. = 0.46) 2) ผลการประเมินด้านปัจจัยนำเข้า ในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.40, S.D. = 0.49) 3) ผลการประเมินด้านกระบวนการ ในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.49, S.D. = 0.50) 4) ผลการประเมินด้านผลผลิต ซึ่งประกอบด้วย 4.1) การประเมินด้านผลกระทบ ในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.36, S.D. = 0.55) 4.2) การประเมินด้านประสิทธิผลในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.39, S.D. = 0.46) 4.3) การประเมินด้านความยั่งยืน ในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.24, S.D. = 0.46) 4.4) การประเมินด้านการถ่ายโยงความรู้ในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.26, S.D. = 0.46)

คำสำคัญ: การประเมินหลักสูตรสถานศึกษา, รูปแบบการประเมินชิปปิเอสท์, การศึกษาขั้นพื้นฐาน

¹ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาหลักสูตรและการเรียนการสอน, มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

² Student in Master of Program, (Curriculum and Instruction), Suratthani Rajabhat University

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

² Assistant Professor Dr., Faculty of Education, Suratthani Rajabhat University

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., กลุ่มวิจัยและวัดผลและประเมินผล, มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

³ Assistant Professor Dr., Research and Measurement and Evaluation, Suratthani Rajabhat University

Abstract

The purpose of this research was to evaluate the educational curriculum of Bannongpla School, Langsuan District, Chumphon Province using the CIPPIest Assessment Model. There were 4 aspects of assessment: context evaluation, input evaluation, process evaluation and product evaluation which included impact evaluation, effectiveness evaluation, sustainability evaluation, and transportability evaluation. Sample groups, namely the administrators of Bannongpla School, teachers of grades 1-6, Basic Education Board, a total of 16 people obtained by purposive sampling, parents in grades 1-6, and students in grades 1-6, a total of 89 people, obtained by Sample Random Sampling. The research instruments consisted of questionnaire for the administrators, teachers with a confidence value equal to .994 questionnaires for Basic Education Board.959 questionnaires for parents with a confidence value equal to .867 questionnaires for students with a confidence value equal to .902, interviews and data recording forms use analytic induction. In which the expressions, languages, and answers are stable. Data was analyzed by using percentage, mean, standard deviation and content analysis. The results of the research revealed that

- 1) context assessment results were at the highest level of appropriateness ($\bar{X}$ = 4.59, S.D. = 0.46)
- 2) Assessment results on input factors were appropriate at a high level ($\bar{X}$ = 4.40, S.D. = 0.49)
- 3) Process evaluation results were at a high level of appropriateness ($\bar{X}$ = 4.49, S.D. = 0.50)
- 4) Results of product evaluation were as follows:
  - 4.1) Impact assessment was at the highest level of appropriateness ($\bar{X}$ = 4.36, S.D. = 0.55)
  - 4.2) Evaluation of effectiveness was at a high level of appropriateness ($\bar{X}$ = 4.39, S.D. = 0.46)
  - 4.3) Sustainability assessment was appropriate at a high level ($\bar{X}$ = 4.24, S.D. = 0.46)
  - 4.4) Knowledge transfer assessment was at a high level of appropriateness ($\bar{X}$ = 4.26, S.D. = 0.46)

Keywords: School Curriculum Assessment, CIPPIest Assessment Model, Fundamental Education

บทนำ

การศึกษาที่มีความสำคัญในการดำเนินชีวิตของคนในชาติและทุกคนมีสิทธิในการเข้าถึงการศึกษาอย่างเท่าเทียมกัน เพื่อพัฒนาความรู้ ทักษะ ความประพฤติ และคุณงามความดี ช่วยขัดเกลาให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์แบบ โดยสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาจึงได้ดำเนินการจัดทำมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 เพื่อกำหนดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของคนไทย และใช้เป็นกรอบในการสร้างคนไทย 4.0 ตามบริบทของท้องถิ่นและสถานศึกษาโดยพัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้เรียนรู้ ผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม และพลเมืองที่เข้มแข็ง สถาบันการศึกษาจึงต้องปรับเปลี่ยนแนวทางการจัดการศึกษาหรือปัจจัยที่เกี่ยวข้องในการขับเคลื่อนสู่เป้าหมายในภาพรวม ซึ่งประกอบด้วย บริหารจัดการงานของผู้บริหาร, ปรับบทบาทการสอนของครู/ผู้สอน, พัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอน, การนำสื่อเทคโนโลยีมาใช้ในการเรียนการสอน และจัดทำแนวทางการดำเนินการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับผลลัพธ์แต่ละช่วงวัย (เสวตภรณ์ ตั้งวันเจริญ, และอรทัย รุ่งวชิรา. 2564: 77) ซึ่งจากหลักการจัดการศึกษาจะเห็นได้ว่าการจัดการศึกษามีกรอบที่เป็นแนวทางในการปฏิบัติที่กว้าง จึงต้องมีการนำความหมายและองค์ความรู้ที่ได้รับมาประมวลและรวบรวมไว้ใช้เป็นกรอบของการศึกษา

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้พัฒนาให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่าทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2552: 4) ซึ่งหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่ยึดแนวทางและหลักการสำคัญของการกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้เป็นเป้าหมายสำคัญในการพัฒนาผู้เรียน โดยมีการกำหนดวิสัยทัศน์ จุดมุ่งหมาย สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด โครงสร้างเวลาเรียน การวัดและประเมินผลการเรียน และเอกสารหลักฐานการศึกษา เพื่อให้ท้องถิ่นและสถานศึกษาได้นำไปใช้เป็นกรอบและแนวทางในการจัดทำหลักสูตรของสถานศึกษา (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. 2553: 41) สถานศึกษาจึงมีหน้าที่ในการนำกรอบ

และข้อมูลที่ได้รับจากหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มาพัฒนาเป็นหลักสูตรสถานศึกษาที่มีการนำเอาองค์ความรู้ ทักษะ กระบวนการ เจตคติ มาแสดงให้เห็นเป็นรูปธรรม และอิงบริบทโดยรอบของสถานศึกษาในด้านของปัจจัยพื้นฐาน สภาพแวดล้อม ความเป็นอยู่ ชุมชนและสังคมมาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้ตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนและชุมชน นำเอาความเป็นท้องถิ่นมาสอดแทรกในหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อให้เป็นหลักสูตรสถานศึกษาที่สมบูรณ์ สามารถพัฒนาผู้เรียนได้อย่างเต็มศักยภาพ

หลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนบ้านหนองปลา ได้ออกแบบหลักสูตรให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยโรงเรียนบ้านหนองปลา เป็นโรงเรียนที่มีการจัดการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 2 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตั้งอยู่ในตำบลนาขา อำเภอลำสนธิ จังหวัดชุมพร มีการจัดการเรียนการสอนตั้งแต่ระดับชั้นปฐมวัย ถึงระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งโรงเรียนได้จัดทำหลักสูตรสถานศึกษาและได้เริ่มใช้หลักสูตรตั้งแต่ปีการศึกษา 2558 จนถึงปัจจุบัน แต่ยังไม่มีการศึกษาถึงผลการใช้หลักสูตรว่าผู้เรียนได้บรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตรและบรรลุในระดับที่ผ่านเกณฑ์ที่ได้ตั้งไว้ หรือหลักสูตรมีข้อบกพร่องที่ควรปรับปรุงพัฒนาในด้านที่มีความจำเป็นเร่งด่วน จึงทำให้ไม่สามารถสรุปเป็นข้อมูลสารสนเทศที่น่าเชื่อถือได้ว่าหลักสูตรที่ใช้อยู่ในปัจจุบันเป็นหลักสูตรที่มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพตามที่หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กำหนดไว้ และจากผลการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีการศึกษา 2564 (SAR) ตามมาตรฐานคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน มาตรฐานที่ 1 ด้านคุณภาพของผู้เรียน พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของผู้เรียน อยู่ในระดับปานกลาง (โรงเรียนบ้านหนองปลา. 2564: 39-49) จึงมีความจำเป็นที่จะต้องประเมินหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อให้ทราบข้อบกพร่องของหลักสูตรและนำมาเป็นแนวทางในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของผู้เรียนให้เพิ่มสูงขึ้นและพัฒนาภาพรวมของหลักสูตรสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพและมีความน่าเชื่อถือ สามารถนำไปเผยแพร่และพัฒนาต่อยอดให้ดียิ่งขึ้น โดยผู้วิจัยได้เลือกวิธีการประเมินหลักสูตรสถานศึกษารูปแบบชิปเปียสท์เพื่อให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาและมีการประเมินที่ครอบคลุม ชัดเจนสามารถนำผลการประเมินมาใช้ในการปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรได้ ซึ่งมีองค์ประกอบดังนี้ ด้านบริบท (Context) ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) ด้านกระบวนการ (Process) และด้านผลผลิต (Product) และยังได้เพิ่มเติมการประเมินเนื้อหาในส่วนผลผลิตตามที่นักวิชาการในรุ่นหลังได้ศึกษาไว้ 4 ค่า ได้แก่ ผลกระทบ (Impact) ประสิทธิภาพ (Effectiveness) ความยั่งยืน (Sustainability) และการถ่ายโยงความรู้ (Transportability) (มาเรียม นิลพันธุ์, และคณะ. 2560: 1198-1216) เพื่อให้ผลการประเมินมีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น ทำให้สามารถประเมินหลักสูตรและนำผลการประเมินไปใช้ได้มากขึ้น

ผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญและความจำเป็นของการประเมินหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนบ้านหนองปลา อำเภอลำสนธิ จังหวัดชุมพร โดยใช้รูปแบบชิปเปียสท์ ซึ่งมีการประเมินในด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต ซึ่งมีองค์ประกอบย่อยประกอบด้วย การประเมินผลกระทบ การประเมินประสิทธิภาพ การประเมินความยั่งยืน และการประเมินการถ่ายโยงความรู้ เพื่อนำผลการประเมินมาใช้ในการปรับปรุงและตัดสินคุณค่า ยอมรับต่อผลการประเมินหลักสูตรและได้ข้อมูลที่มีประโยชน์ต่อผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน ผู้มีส่วนในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาสามารถนำมาใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนบ้านหนองปลา อำเภอลำสนธิ จังหวัดชุมพร ให้มีความเหมาะสมกับปัจจุบันและนำไปสู่การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน ตอบสนองต่อสภาพเศรษฐกิจและสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงไปในปัจจุบัน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อประเมินหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนบ้านหนองปลา อำเภอลำสนธิ จังหวัดชุมพร โดยใช้รูปแบบชิปเปียสท์ ในประเด็นต่อไปนี้

1. การประเมินบริบท (C : Context Evaluation)
2. การประเมินปัจจัยนำเข้า (I : Inputs Evaluation)
3. การประเมินกระบวนการ (P : Process Evaluation)
4. การประเมินผลผลิต (P : Products Evaluation) ซึ่งประกอบด้วย
  - 4.1 การประเมินผลกระทบ (i : Impact Evaluation)

- 4.2 การประเมินประสิทธิผล (e : Effectiveness Evaluation)
- 4.3 การประเมินความยั่งยืน (s : Sustainability Evaluation)
- 4.4 การประเมินการถ่ายโยงความรู้ (t : Transportability Evaluation)

การทบทวนวรรณกรรม

ความหมายของการประเมินหลักสูตร

มารุต พัฒนาผล (2556: 8) สรุปว่า การประเมินหลักสูตรเปรียบเสมือนกระจกสะท้อนคุณภาพของการดำเนินการเกี่ยวกับหลักสูตร ช่วยชี้แนะแนวทางการปรับปรุงให้สอดคล้องกับบริบทสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว การประเมินหลักสูตรจะเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการปรับปรุงหลักสูตรให้มีความทันสมัย

พิชิต ฤทธิ์จรรยา (2558: 16) กล่าวว่า การประเมินหลักสูตร หมายถึงกระบวนการเชิงระบบเพื่อจัดหารายงานที่เป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจเกี่ยวกับการปรับปรุงพัฒนาหลักสูตร การบริหารหลักสูตร และการเปลี่ยนแปลงหลักสูตร

สรุปได้ว่า การประเมินหลักสูตรคือ กระบวนการการเก็บรวบรวมข้อมูลในเชิงระบบและเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการใช้หลักสูตร โดยเก็บข้อมูลผ่านผู้ที่มีส่วนได้และเสียในการประเมินหลักสูตร เพื่อนำผลที่ได้จากผู้ใช้หลักสูตรมาประมวลผลข้อมูลเพื่อนำมาตัดสินใจเกี่ยวกับคุณภาพทั้งประสิทธิภาพและประเมินผลของหลักสูตร รวมถึงสิ่งที่จะเกิดขึ้นจากการใช้หลักสูตรนั้นในอนาคต และการปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรให้ดียิ่งขึ้นและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

ความสำคัญของการประเมินหลักสูตร

มยุรี พักพุ่ม (2556: 11) กล่าวว่า หลักสูตรมีความสำคัญยิ่งในการจัดการศึกษาของชาติไปสู่การปฏิบัติ นอกจากนั้นหลักสูตรยังเปรียบเสมือนเข็มทิศ เปรียบเสมือนแผนที่เดินเรือ คอยบังคับ และกำหนดทิศทางการเรียนการสอนให้ เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพคนในประเทศมีความรู้ คุณภาพและศักยภาพในการพัฒนาประเทศอย่างเต็มที่

บุญศรี พรหมมาพันธุ์ (2557: 37) ได้กล่าวถึงการประเมินหลักสูตรว่า ชี้ให้เห็นถึงคุณค่าของหลักสูตร เป็นแนวทางในการส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน ปรับปรุงแก้ไขสิ่งบกพร่องที่พบในองค์ประกอบของหลักสูตรช่วยในการตัดสินใจของผู้บริหารและทำให้ทราบถึงคุณภาพของนักเรียนซึ่งเป็นผลผลิตของหลักสูตร

สรุปได้ว่า การประเมินหลักสูตรมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการที่ใช้หลักสูตรไปแล้วและต้องการทราบผลที่ได้จากการใช้หลักสูตรว่ามีข้อดีข้อควรพัฒนาที่จะต้องได้รับการปรับปรุงหลักสูตรและใช้เป็นแนวทางในการสร้างหลักสูตรใหม่ การวางแผน การนำหลักสูตรไปใช้ และการนำผลการใช้หลักสูตรมาขยายผลทำให้ได้ข้อมูลสารสนเทศต่าง ๆ แล้วนำไปวางแผนปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรต่อไป

รูปแบบการประเมินหลักสูตร

มารุต พัฒนาผล (2556: 213) ได้แบ่งรูปแบบการประเมินออกเป็นกลุ่มได้ 3 กลุ่ม ดังนี้

1. รูปแบบการประเมินที่เน้นจุดมุ่งหมายเป็นหลัก (Goal Attainment-Based Model) เน้นการนำเป้าประสงค์ และวัตถุประสงค์ของหลักสูตรมาเป็นประเด็นการประเมิน รูปแบบการประเมินในกลุ่มนี้ เช่น รูปแบบการประเมินของ Tyler, Hammond และ Cronbach เป็นต้น

2. รูปแบบการประเมินที่เน้นเกณฑ์เป็นหลัก (Criterion - Based Model) มีทั้งรูปแบบที่ใช้เกณฑ์ภายในเป็นหลัก ได้แก่ การประเมินกระบวนการต่าง ๆ ที่ช่วยในการดำเนินการใช้หลักสูตรให้บรรลุเป้าประสงค์ วัตถุประสงค์และรูปแบบที่ใช้เกณฑ์ภายนอกเป็นหลัก รูปแบบการประเมินในกลุ่มนี้ เช่น รูปแบบการประเมินของ Stake เป็นต้น

3. รูปแบบการประเมินที่เน้นการตัดสินใจเป็นหลัก (Decision - Based Model) เป็นรูปแบบการประเมินที่เน้นการตรวจสอบเปรียบเทียบข้อมูลที่เกิดจากการดำเนินงานหรือการปฏิบัติจริงของการใช้หลักสูตรกับเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ก่อน รูปแบบการประเมินในกลุ่มนี้ เช่น รูปแบบการประเมินของ Stufflebeam

สรุปได้ว่า การประเมินหลักสูตรมีรูปแบบการประเมินที่หลากหลาย การเลือกใช้จึงจะต้องคำนึงถึงวัตถุประสงค์ของการประเมิน ระยะเวลาและการนำผลการประเมินไปใช้ จึงจะทำให้การประเมินหลักสูตรบรรลุเป้าหมายมากที่สุด

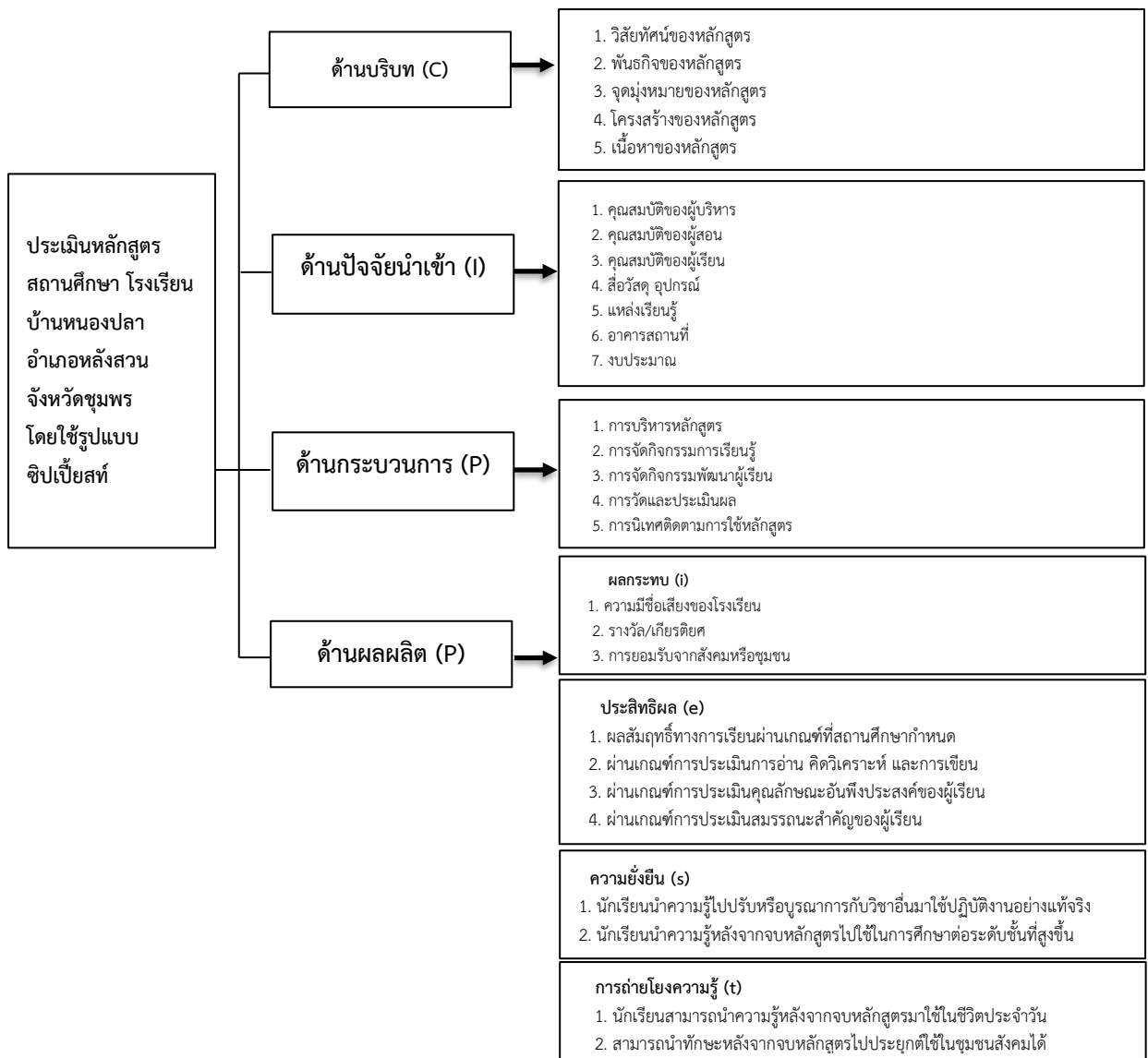

การประเมินหลักสูตรรูปแบบชิปเป็ยส์

มาเรียม นิลพันธ์ (2554: 254-256) กล่าวว่า รูปแบบการประเมินของ Daniel L. stufflebeam ที่มีชื่อว่า CIPP Model และต่อมาขยายผลที่ผลผลิตเป็น IEST อีก จึงเป็น CIPPIest Model เป็นแนวทางในการประเมินหลักสูตรโดยมีรายละเอียดดังนี้ เนื่องจากรูปแบบการประเมินแบบ CIPPIest Mode เป็นรูปแบบการประเมินที่ครอบคลุมองค์ประกอบทุกด้านของหลักสูตรอย่างมีเหตุผลและเป็นระบบ ไม่เน้นการวิเคราะห์จุดใดจุดหนึ่งแต่เป็นรูปแบบการประเมินที่มีความต่อเนื่อง ทำให้ได้ข้อมูลครบถ้วน ซึ่งจะนำไปสู่การตัดสินใจเกี่ยวกับหลักสูตรการพิจารณาใน 8 ด้าน คือ ด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ ด้านผลผลิต ซึ่งประกอบด้วย การประเมินผลกระทบ การประเมินประสิทธิผล การประเมินความยั่งยืน และการประเมินการถ่ายโยงความรู้

สรุปได้ว่า การประเมินหลักสูตรรูปแบบชิปเป็ยส์ เป็นการประเมินหลักสูตรที่มีองค์ประกอบในการประเมินครอบคลุมรอบด้าน มีการประเมินที่เป็นระบบต่อเนื่อง สามารถนำผลการประเมินไปใช้ในการตัดสินใจ ปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ มีจำนวน 143 คน ประกอบด้วยผู้บริหารโรงเรียนบ้านหนองปลา จำนวน 1 คน ครูผู้สอนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 จำนวน 6 คน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 9 คน 16 คน และผู้ปกครองนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 58 คน นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 69 คน รวม 127 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ มีจำนวนทั้งหมด 105 คน กำหนดขนาดตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยโดยใช้สูตร Taro Yamane (Yamane, 1973: 580 -581) ประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียนบ้านหนองปลา จำนวน 1 คน ครูผู้สอนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 6 จำนวน 6 คน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 9 คน รวมจำนวน 16 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง และผู้ปกครองนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 6 จำนวน 39 คน และนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 6 จำนวน 50 คน รวม 89 คนได้มาโดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย ได้มาโดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Sample Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการประเมินหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนบ้านหนองปลา อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร โดยใช้รูปแบบซีเปียสท์ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. แบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามชนิดประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 4 ชุด ประกอบด้วย แบบสอบถามสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครองและนักเรียน แต่ละชุดมี 3 ตอน ดังนี้ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรสถานศึกษาและคำถามปลายเปิดเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับหลักสูตรสถานศึกษา

2. แบบสัมภาษณ์ เป็นแบบสัมภาษณ์ชนิดมีโครงสร้าง 4 ชุด ประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครองและนักเรียน แต่ละชุดมี 3 ตอน ดังนี้ แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ ประเด็นสัมภาษณ์การประเมินหลักสูตรสถานศึกษาและคำถามปลายเปิดเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับหลักสูตรสถานศึกษา

3. แบบบันทึกข้อมูล มีจำนวน 4 ชุด ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 8 กลุ่มสาระ ผลการประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียน ผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ และผลการประเมินสมรรถนะสำคัญ

ขั้นตอนการสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินหลักสูตรสถานศึกษา
2. วิเคราะห์ข้อมูลที่จะศึกษาเพื่อกำหนดเป็นโครงสร้างของเครื่องมือและขอบเขตของเนื้อหา
3. นำเครื่องมือที่สร้างขึ้นไปเสนออาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบ แล้วนำกลับมาแก้ไขโครงสร้างและสำนวนภาษา
4. นำเครื่องมือที่ได้รับการตรวจแก้ไขให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน พิจารณาความเที่ยงตรงและความเหมาะสมของเครื่องมือแล้วนำมาวิเคราะห์ดัชนีความสอดคล้อง พร้อมกับปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ
5. นำเครื่องมือที่ได้ไปทดลองใช้ (Try-Out) กับโรงเรียนบ้านคลองระ อำเภอลำลูกขัน จังหวัดสุรินทร์ แล้วนำแบบสอบถามมาวิเคราะห์รายฉบับหาค่าความเชื่อมั่นโดยแบบสอบถามผู้บริหารและครูผู้สอน มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .994 คณะกรรมการสถานศึกษา .959 ผู้ปกครอง .867 นักเรียน .902 และวิเคราะห์รายข้อหาค่าอำนาจจำแนก ของแบบสอบถามรายข้อของทุกฉบับ มีค่าอำนาจจำแนก ระดับ .20 ขึ้นไปทุกข้อและแบบสัมภาษณ์ในแต่ละฉบับสำนวนภาษาและคำตอบมีความถูกต้อง คงที่ ร้อยละ 70 ขึ้นไป และแบบบันทึกข้อมูลมีความถูกต้อง

6. นำเครื่องมือที่ผ่านการทดลองใช้แล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาและจัดทำเครื่องมือฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

วิธีรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

1. นำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลประสานงานกับผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านหนองปลา
2. แจกแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ให้กับกลุ่มตัวอย่าง
3. นำแบบบันทึกข้อมูลให้ครูวิชาการลงข้อมูล

4. รวบรวมเครื่องมือที่ได้ทั้งหมดมาพิจารณาตรวจสอบความสมบูรณ์
5. นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูล โดยหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลการประเมินหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนบ้านหนองปลา อำเภอลี้สรวง จังหวัดชุมพร โดยใช้รูปแบบชิปเปียสท์ ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม การประเมินหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนบ้านหนองปลา อำเภอลี้สรวง จังหวัดชุมพร โดยใช้รูปแบบชิปเปียสท์ ในด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต ดังนี้

- 1.1 วิเคราะห์ข้อมูลสภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามของแต่ละชุด นำมาคำนวณหาค่าร้อยละ และนำจึงนำเสนอเป็นตารางประกอบคำบรรยาย

- 1.2 วิเคราะห์ข้อมูลจากข้อคำถามในด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต ซึ่งประกอบด้วย การประเมินด้านผลกระทบ ด้านประสิทธิผล ด้านความยั่งยืนและด้านการถ่ายโยงความรู้ โดยคำนวณค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เป็นรายชื่อและรายด้าน และนำจึงนำเสนอเป็นตารางประกอบคำบรรยาย

- 1.3 วิเคราะห์จากข้อคำถามปลายเปิดมาจัดลำดับจัดหมวดหมู่แล้วนำมาวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) แล้วจึงนำเสนอเป็นความเรียง

2. การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ การประเมินหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนบ้านหนองปลา อำเภอลี้สรวง จังหวัดชุมพร โดยใช้รูปแบบชิปเปียสท์ ในด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต ดังนี้

นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์จากข้อคำถามในด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต ซึ่งประกอบด้วย การประเมินด้านผลกระทบ ด้านประสิทธิผล ด้านความยั่งยืนและด้านการถ่ายโยงความรู้ของทุกกลุ่มตัวอย่าง มาวิเคราะห์ จัดกลุ่มโดยใช้คำหลักในการจัดกลุ่ม ของแต่ละด้าน โดยวิเคราะห์จากผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งหมดแล้วจึงนำมาจัดกลุ่มให้ครบทุกข้อคำถาม ทีละด้านแล้วนำเสนอในรูปแบบความเรียง

3. การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบบันทึกข้อมูล การประเมินหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนบ้านหนองปลา อำเภอลี้สรวง จังหวัดชุมพร โดยใช้รูปแบบชิปเปียสท์ ในด้านผลผลิต คือการประเมินประสิทธิผล ดังนี้

นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ในด้านผลผลิต การประเมินประสิทธิผล นำข้อมูลจากแบบบันทึกข้อมูลมาคำนวณร้อยละ ของการผ่าน โดยใช้เกณฑ์การประเมินของสถานศึกษาซึ่งได้กำหนดไว้ในรอบการประเมิน ทั้งในด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ผลการประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียน และผลการประเมินคุณลักษณะ อันพึงประสงค์และสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนของนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 6

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

1. ข้อมูลเชิงปริมาณ ประมวลผลทางสถิติโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป คือ โปรแกรม SPSS เพื่อหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. ข้อมูลเชิงคุณภาพ วิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยวิเคราะห์ผลการสัมภาษณ์และในส่วนที่เป็นปัญหา อุปสรรค ข้อเสนอแนะเพื่อช่วยเสริมความเข้าใจข้อมูลเชิงปริมาณที่ไม่สามารถอธิบายได้ครอบคลุม

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการประเมินหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนบ้านหนองปลา อำเภอลี้สรวง จังหวัดชุมพร โดยใช้รูปแบบ ชิปเปียสท์ ภาพรวมด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต ซึ่งประกอบด้วย การประเมินผลกระทบ การประเมินประสิทธิผล การประเมินความยั่งยืน และการประเมินการถ่ายโยงความรู้ ซึ่งใช้มาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ การสัมภาษณ์ผู้บริหารและครูผู้สอน สัมภาษณ์คณะกรรมการสถานศึกษา สัมภาษณ์ผู้ปกครอง สัมภาษณ์นักเรียน และแบบ บันทึกข้อมูล โดยวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ผลปรากฏตามรายละเอียดตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการประเมินหลักสูตรสถานศึกษาในภาพรวมด้านบริบท ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลผลิต

ผู้ประเมินและค่าสถิติ	องค์ประกอบการประเมินหลักสูตรสถานศึกษา						
	ด้านบริบท	ด้านปัจจัย นำเข้า	ด้านกระบวนการ	ด้านผลผลิต			
				การประเมิน ผลกระทบ	การประเมิน ประสิทธิผล	การประเมิน ความยั่งยืน	การประเมิน การถ่ายโยง ความรู้
ผู้บริหารและ ครูผู้สอน (S.D.)	4.58 0.46	4.28 0.46	4.42 0.41	4.51 0.48	4.43 0.46	4.07 0.46	4.07 0.46
ความหมาย (ระดับ)	มากที่สุด	มาก	มาก	มากที่สุด	มาก	มาก	มาก
คณะกรรมการ สถานศึกษา (S.D.)	4.60 0.46	4.38 0.47	4.56 0.47	4.53 0.48	-	-	4.44 0.46
ความหมาย (ระดับ)	มากที่สุด	มาก	มากที่สุด	มากที่สุด			มาก
ผู้ปกครอง (S.D.)	-	-	-	4.05 0.70	4.08 0.46	4.04 0.46	4.13 0.46
ความหมาย (ระดับ)				มาก	มาก	มาก	มาก
นักเรียน (S.D.)	-	4.54 0.53	4.48 0.61	-	4.65 0.46	4.60 0.46	4.58 0.46
ความหมาย (ระดับ)		มากที่สุด	มาก		มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด
ภาพรวม (S.D.)	4.59 0.46	4.40 0.49	4.49 0.50	4.36 0.55	4.39 0.46	4.24 0.46	4.26 0.46
ความหมาย (ระดับ)	มากที่สุด	มาก	มาก	มาก	มาก	มาก	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ผลการประเมินหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนบ้านหนองปลา อำเภอลำลูกขัน จังหวัดอุบลราชธานี โดยใช้รูปแบบซิปเปียสท์ ด้านบริบท มีผลการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.59, S.D. = 0.46) ด้านปัจจัยนำเข้า มีผลการประเมินอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.40, S.D. = 0.49) ด้านกระบวนการ มีผลการประเมินอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.49, S.D. = 0.50) และด้านผลผลิต ซึ่งประกอบด้วย การประเมินผลกระทบ มีผลการประเมินอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.36, S.D. = 0.55) การประเมินประสิทธิผล มีผลการประเมินอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.39, S.D. = 0.46) การประเมินความยั่งยืน มีผลการประเมินอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.24, S.D. = 0.46) และการประเมินการถ่ายโยงความรู้ มีผลการประเมินอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.26, S.D. = 0.46)

2. ผลการสัมภาษณ์การประเมินหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนบ้านหนองปลา อำเภอลำลูกขัน จังหวัดอุบลราชธานี โดยใช้รูปแบบซิปเปียสท์ สามารถสรุปได้ดังนี้

ด้านบริบท พบว่า ผู้บริหาร/ครูผู้สอนและคณะกรรมการสถานศึกษา มีความคิดเห็นว่าหลักสูตรสถานศึกษา มีวิสัยทัศน์และพันธกิจที่ชัดเจน โดยข้อมูลที่น่ามาใช้ประกอบการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา มาจากการวิเคราะห์ SWOT Analysis บริบทของโรงเรียนและชุมชน ดังนั้นการจัดทำวิสัยทัศน์และพันธกิจจึงมีความชัดเจน สอดคล้องกับตัวผู้เรียน บริบทของโรงเรียนและชุมชน จึงทำให้ความคิดเห็นส่วนใหญ่อยู่ในระดับดี

ด้านปัจจัยนำเข้า พบว่า ผู้บริหาร/ครูผู้สอน คณะกรรมการสถานศึกษาและนักเรียน มีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่าโรงเรียนได้วางแผนการนำหลักสูตรสถานศึกษามาใช้ในชั้นเรียน มีการออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ที่น่ามาใช้ในการสอน นักเรียนประกอบการวิเคราะห์ผู้เรียนรายบุคคล ใช้สื่อและเทคโนโลยีที่ใช้ประกอบการสอน จึงทำให้สอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่ยังมีขาดบุคลากรหรือครูที่มีความรู้ตรงกับวิชาเอกที่สอน และมีความต้องการห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์และจำนวนคอมพิวเตอร์ให้เพียงพอต่อจำนวนนักเรียน จึงทำให้ความคิดเห็นส่วนใหญ่อยู่ในระดับดี

ด้านกระบวนการ พบว่า ผู้บริหาร/ครูผู้สอน คณะกรรมการสถานศึกษาและนักเรียน มีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน การวัดและประเมินผล ครูผู้สอนควรใช้การจัดการเรียนการสอน

ในรูปแบบของการสอนแบบบูรณาการ และด้านสื่อ อุปกรณ์การเรียนการสอนของโรงเรียนมีเพียงพอเหมาะสมแล้ว แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนเอื้ออำนวยต่อการจัดการเรียนการสอน จึงช่วยให้นักเรียนได้เรียนรู้อย่างเต็มที่ จึงทำให้ความคิดเห็นส่วนใหญ่อยู่ในระดับดี

ด้านผลผลิต ซึ่งประกอบด้วย

การประเมินผลกระทบ พบว่า ผู้บริหาร/ครูผู้สอน คณะกรรมการสถานศึกษาและผู้ปกครอง มีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่าโรงเรียนเป็นที่ยอมรับในชุมชนเป็นอย่างดีจากการที่มีผู้อำนวยการที่เป็นแบบอย่างและนโยบายที่สอดคล้องกับงานในหน้าที่ที่รับผิดชอบ นำมาบูรณาการกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มาใช้เป็นหลักในการบริหารงานภายในโรงเรียน จึงทำให้ความคิดเห็นส่วนใหญ่อยู่ในระดับดี

การประเมินความยั่งยืน พบว่าผู้บริหาร/ครูผู้สอน ผู้ปกครองและนักเรียน มีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า คุณครูควรจะเน้นย้ำรูปแบบการสอนแบบบูรณาการหรือการสอนแบบโครงงาน โดยการเรียนการสอนที่บูรณาการทำให้นักเรียนมีผลการเรียนที่ดีขึ้นและมีความรู้ สามารถนำไปใช้ในการสอบเรียนต่อในระดับที่สูงขึ้นได้ จึงทำให้ความคิดเห็นส่วนใหญ่อยู่ในระดับดี

การประเมินการถ่ายโยงความรู้ พบว่าผู้บริหาร/ครูผู้สอน คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครองและนักเรียนมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า นักเรียนสามารถนำความรู้และทักษะไปใช้ได้ โดยนักเรียนได้นำทักษะเหล่านี้มาใช้ในชีวิตประจำวันซึ่งนักเรียนสามารถนำไปใช้ได้ตามความถนัดประกอบกับอาชีพ จึงทำให้ความคิดเห็นส่วนใหญ่อยู่ในระดับดี

3. ภาพรวมผลการวิเคราะห์แบบบันทึกข้อมูล ในด้านผลผลิต ซึ่งประเมินประสิทธิผล ผลปรากฏตามรายละเอียดดังตารางที่ 2 ถึง ตารางที่ 3

ตารางที่ 2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6										
ชั้น/ วิชา	ภาษาไทย	คณิต ฯ	วิทย์ ฯ	สังคม ฯ	สุขศึกษา ฯ	ศิลปะ	การงาน ฯ	ภาษาอังกฤษ	ค่าเฉลี่ย	ผ่าน เกณฑ์
ป.1	86.67	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	86.67	96.67	ผ่าน
ป.2	84.62	84.62	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	84.62	94.23	ผ่าน
ป.3	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	ผ่าน
ป.4	93.33	80.00	100.00	75.00	100.00	100.00	100.00	100.00	93.54	ผ่าน
ป.5	100.00	91.67	91.67	75.00	100.00	100.00	100.00	100.00	94.79	ผ่าน
ป.6	85.75	85.71	85.71	85.71	85.71	85.71	85.71	85.71	85.72	ผ่าน
ร้อยละ	91.73	90.33	96.23	89.29	97.62	97.62	97.62	92.83	94.16	ผ่าน

จากตารางที่ 2 พบว่า ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 โรงเรียนบ้านหนองปลา นักเรียนผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 (ผลการเรียนระดับ 2 ขึ้นไป) ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ โดยนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 96.67 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 94.23 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 100 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 93.54 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 94.79 และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 85.72

3. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนและหลังเรียนกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิดีโอคอนเทนต์เพื่อส่งเสริมการอ่านเพื่อความเข้าใจ เรื่อง ประเพณีไหลเรือไฟ สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการประเมินด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ด้านการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียน และด้านสมรรถนะสำคัญของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6

ระดับชั้น	จำนวน (คน)	ผลการประเมิน คุณลักษณะอันพึง ประสงค์		ผลการประเมินด้าน การอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียน		ผลการประเมินด้าน สมรรถนะสำคัญ		ผลการ ประเมิน
		ผ่านเกณฑ์ ระดับ ดี ขึ้นไป	ร้อยละ	ผ่าน เกณฑ์ ระดับ ดี ขึ้นไป	ร้อยละ	ผ่าน เกณฑ์ ระดับ ดี ขึ้นไป	ร้อยละ	
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1	15	15	100.00	15	100.00	12	80.00	ผ่าน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2	13	13	100.00	11	84.62	13	100.00	ผ่าน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3	10	10	100.00	9	90.00	9	90.00	ผ่าน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4	15	15	100.00	15	100.00	15	100.00	ผ่าน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5	12	12	100.00	11	91.67	10	83.33	ผ่าน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6	7	6	85.71	6	85.71	6	85.71	ผ่าน
รวม	72	71	585.71	67	552	65	539.04	
ร้อยละ	100	98.61	97.62	90.83	92.00	90.28	89.84	ผ่าน

จากตารางที่ 3 พบว่า ผลการประเมินด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 โรงเรียนบ้านหนองปลา นักเรียนผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 (ระดับ ดี ขึ้นไป) โดยนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-5 ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 100 และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 85.71 ผลการประเมินด้านการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียน ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 โรงเรียนบ้านหนองปลา นักเรียนผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 (ระดับ ดี ขึ้นไป) โดยนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 100 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 84.62 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 90 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 100 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 91.67 และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 85.71 และผลการประเมินด้านสมรรถนะสำคัญของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 โรงเรียนบ้านหนองปลา นักเรียนผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 (ระดับ ดี ขึ้นไป) โดยนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 100 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 90 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 100 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 83.33 และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผ่านเกณฑ์ ร้อยละ 85.71

อภิปรายผล

1. ผลการประเมินด้านบริบท พบว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็น พบว่า วิสัยทัศน์ของหลักสูตร จุดมุ่งหมายของหลักสูตร โครงสร้างหลักสูตร มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด พันธกิจของหลักสูตร และเนื้อหาของหลักสูตร มีความเหมาะสมในระดับมาก ทั้งนี้โรงเรียนได้กำหนดรูปแบบและแนวทางการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาไว้อย่างชัดเจน กำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจและจุดมุ่งหมายของหลักสูตรสถานศึกษาไว้อย่างครอบคลุมสอดคล้องกับจุดเน้นของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เนื้อหาของหลักสูตร มีการจัดเรียงเนื้อหาตรงตามมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ปรับปรุง 2560) และได้จัดเวลาเรียนให้สอดคล้องกับวัยและระดับชั้นของผู้เรียนสอดคล้องกับสภาพบริบทของสถานศึกษา ชุมชนและสังคมในปัจจุบัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เกศินี ถิ่นพังงา (2565: 140) ศึกษาเรื่องการประเมินหลักสูตรสถานศึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ระดับชั้นมัธยมศึกษา โรงเรียนกะเปอร์วิทยา อำเภอกะเปอร์ จังหวัดระนอง โดยใช้รูปแบบการประเมินชิปเปียส์ พบว่าแนวทางการจัดทำหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีไว้อย่างชัดเจน กำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โครงสร้างของหลักสูตรสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี ได้จัดเวลาเรียนให้

สอดคล้องกับวัยและระดับชั้น ของผู้เรียน มีความครบถ้วนตามนโยบายของการจัดการศึกษาแห่งชาติ วิสัยทัศน์ของหลักสูตรมีความสอดคล้องกับสภาพของโรงเรียน ชุมชนและสังคมปัจจุบัน

2. ผลการประเมินด้านปัจจัยนำเข้า พบว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายละเอียด ดังนี้ คุณสมบัติของผู้บริหาร คุณสมบัติของผู้สอน มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด คุณสมบัติของผู้เรียน สื่อ วัสดุ/อุปกรณ์ อาคารสถานที่ แหล่งเรียนรู้และงบประมาณ มีความเหมาะสมในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะประสิทธิภาพและศักยภาพในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีนโยบายที่ชัดเจน ครอบคลุมในหลาย ๆ ด้านทำให้สถานศึกษามีการพัฒนาที่ดีขึ้นอย่างมีคุณภาพและความพร้อมด้านครูผู้สอนที่มีเพียงพอครบทุกชั้นและเป็นผู้มีความรู้ และให้ความสำคัญในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ อีกทั้งครูเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการผลิตและใช้สื่อการเรียนและแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ในการจัดการเรียนการสอน และด้านงบประมาณ พบว่า โรงเรียนยังขาดงบประมาณในการสนับสนุนอย่างเพียงพอในด้านการปรับปรุงอาคารสถานที่ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จิตตภา มากแก้ว (2566: 180) ศึกษาเรื่องการประเมินหลักสูตรสถานศึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 6 โรงเรียนองค์การบริหารส่วนจังหวัด สุราษฎร์ธานี 2 (บ้านดอนเกลี้ยง) โดยใช้รูปแบบซีบีเปียนส์ พบว่าคุณสมบัติของผู้บริหาร คุณสมบัติของครูผู้สอน คุณสมบัตินักเรียน สื่ออุปกรณ์การสอน อาคารสถานที่ แหล่งการเรียนรู้ และงบประมาณ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ทุกประเด็น ผู้บริหารและครูผู้สอน มีความคิดเห็นตรงกันว่า ควรจัดตั้งงบประมาณให้มีความชัดเจนและเหมาะสม จัดแหล่งเรียนรู้ห้องสมุดที่มีระบบอินเทอร์เน็ตและสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ ในการจัดการเรียนการสอนครบทันสมัย มีความพร้อมของครูและบุคลากรที่มีคุณภาพ เหมาะสมและเพียงพอ ครูผู้สอนมีความรู้ ความเข้าใจ เป้าหมายของหลักสูตรสถานศึกษามาตรฐาน/ตัวชี้วัด ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 (ปรับปรุง พ.ศ. 2560)

3. ผลการประเมินด้านกระบวนการ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก พบว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด การบริหารหลักสูตร การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน การวัดและประเมินผล และการนิเทศติดตามการใช้หลักสูตร มีความเหมาะสมในระดับมาก ทั้งนี้โรงเรียนมีการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษา ให้เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน มีการนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการใช้หลักสูตรอย่างสม่ำเสมอ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีการจัดกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น เกิดกระบวนการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์และลงมือปฏิบัติจริง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชมพูนุท ทองภู (2563: 75) ศึกษาเรื่องการประเมินหลักสูตรบูรณาการชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสาธิตละอออุทิศ จังหวัดนครนายก โดยใช้รูปแบบซีบี (CIPP MODEL) พบว่า คณะครูและคณะกรรมการสถานศึกษามีความคิดเห็นว่านักเรียนมีการนำความรู้ที่ได้จากการเรียนในหลักสูตรบูรณาการ และผู้ปกครองมีความพึงพอใจกับผลงานที่เกิดจากการเรียนรู้ในหลักสูตรบูรณาการ มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด รวมถึงนักเรียนมีความคิดเห็นว่ามีจัดการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีส่วนร่วม และมีการวัดและประเมินผลอย่างเป็นระบบ ส่งผลให้ครูมีการวิพากษ์แผนการจัดการเรียนรู้ร่วมกันเทอมละ 1 ครั้ง เพื่อเป็นการกำหนดแนวทางและประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอนให้เป็นที่ไปในทิศทางที่ดียิ่งขึ้น

4. ผลการประเมินด้านผลผลิต

4.1 การประเมินด้านผลกระทบ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก พบว่าการยอมรับจากสังคมหรือชุมชน มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ความมีชื่อเสียงของโรงเรียน รางวัล/เกียรติยศ มีความเหมาะสมในระดับมาก ทั้งนี้โรงเรียนยังได้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ส่งเสริมผู้เรียนทั้งด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะ และเจตคติที่ดี แล้วจึงนำผู้เรียนเข้าร่วมการแข่งขันทักษะทางวิชาการ จนทำให้โรงเรียนมีชื่อเสียงและเป็นที่ยอมรับของชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นงนภัส บุญเหลือ (2553: 144) ศึกษาเรื่องการประเมินหลักสูตรสถานศึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ โรงเรียนประทุมอนุสรณ์ โดยใช้ CIPP Model พบว่าผลการเรียนรู้ของนักเรียนผ่านเกณฑ์ที่โรงเรียนกำหนด ส่วนผลงานทางวิทยาศาสตร์มีแต่ยังมีน้อยไม่เด่นชัดมากนัก รางวัลที่นักเรียนได้รับจากการเข้าแข่งขันวิชาการในกลุ่มโรงเรียนต่าง ๆ ผลปรากฏว่านักเรียนได้รับรางวัลรองชนะเลิศ และรางวัลชมเชยเป็นส่วนใหญ่

4.2 การประเมินด้านประสิทธิผล มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก พบว่าผ่านเกณฑ์การประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน ความเหมาะสมในระดับมากที่สุด มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามที่สถานศึกษากำหนด ผ่านเกณฑ์การประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์และการเขียน และผ่านเกณฑ์การประเมินสมรรถนะสำคัญ มีความเหมาะสมในระดับมาก ทั้งนี้เพราะโรงเรียนได้ดำเนินการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรสถานศึกษา วัดและประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตาม

มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ปรับปรุง 2560) ซึ่งอาศัย การบริหารจัดการที่ดีและการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่าย และสอดคล้องกับกระทรวงศึกษาธิการ (2553 : 12-28) กล่าวว่า หลักการ ดำเนินการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เป็นกระบวนการเก็บ รวบรวม ตรวจสอบ ตีความผลการเรียนรู้ และพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของผู้เรียนตามมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัดของหลักสูตร นำผลไปปรับปรุงพัฒนาการจัดการเรียนรู้และใช้เป็นข้อมูลสำหรับการตัดสินใจผลการเรียน

4.3 การประเมินด้านความยั่งยืน มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก พบว่านักเรียนนำความรู้ไปปรับหรือบูรณาการ กับวิชาอื่นมาใช้ปฏิบัติงานอย่างแท้จริง และนักเรียนนำความรู้หลังจากจบหลักสูตรไปใช้ในการศึกษาต่อระดับชั้นที่สูงขึ้น มีความเหมาะสมในระดับมาก ทั้งนี้ นักเรียนสามารถนำความรู้ทั้งหมดไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันและศึกษาต่อได้จาก การกระบวนการเรียนรู้ที่โรงเรียนได้จัดให้กับนักเรียนโดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบโครงงานบูรณาการกับทักษะอาชีพ จึงทำให้นักเรียนได้เกิดความรู้ที่คงทนแล้วสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ สอดคล้องกับแนวคิดของ สิริพัชร์ เจษฎาวิโรจน์ (2546: 16) กล่าวว่า การสอนแบบบูรณาการการรวมเนื้อหาสาระของวิชาต่าง ๆ ในหลักสูตรที่มีลักษณะเหมือนกัน หรือคล้ายกันและ ทักษะในการเรียนรู้ ให้เชื่อมโยงสัมพันธ์เป็นสิ่งเดียวกัน โดยการตั้งเป็นหัวข้อเรื่องขึ้นใหม่ และมีหัวข้อย่อยตามเนื้อหาสาระ อีก ทั้งสอดคล้องกับบริบทการเรียนรู้ของสังคมอย่างสมดุล

4.4 การประเมินด้านการถ่ายโยงความรู้ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก พบว่านักเรียนสามารถนำความรู้ หลังจากจบหลักสูตรมาใช้ในชีวิตประจำวันและสามารถนำทักษะหลังจากจบหลักสูตรไปประยุกต์ใช้ในชุมชน สังคมได้ มีความ เหมาะสมในระดับมาก ทั้งนี้ นักเรียนสามารถถ่ายทอดความรู้จากครูไปนั้นแบ่งปันความรู้ผ่านกิจกรรมต่าง ๆ ที่โรงเรียนจัดขึ้น ให้แก่นักเรียน ทำให้นักเรียนมีความรู้ไปเผยแพร่ให้กับนักเรียนรุ่นต่อ ๆ ไป ซึ่งสอดคล้องงานวิจัยของ นงนภัส บุญเหลือ (2553: 152) ศึกษาเรื่องการประเมินหลักสูตรสถานศึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ โรงเรียนประทุมอนุสรณ์ โดยใช้ CIPP Model พบว่า จากผลการประเมิน พบว่า ครูผู้สอน ผู้บริหาร คณะกรรมการสถานศึกษาและนักเรียนมีความเห็น สอดคล้องกันว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ส่งผลให้การประเมินผลหลักสูตรสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์โรงเรียนประทุมอนุสรณ์ประสบผลสำเร็จในการผลิตนักเรียนตามที่ตั้งเป้าหมายไว้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการวิจัยพบว่า การประเมินด้านบริบท การกำหนดพันธกิจและจุดมุ่งหมายของหลักสูตรยังค่อนข้าง กว้าง ดังนั้นจึงควรกำหนดพันธกิจและจุดมุ่งหมายของหลักสูตรสถานศึกษาให้มีความชัดเจน เข้าใจง่ายมากยิ่งขึ้น

1.2 จากผลการวิจัยพบว่า การประเมินด้านปัจจัยนำเข้า ซึ่งยังขาดแคลนงบประมาณในการบริหารจัดการ ดังนั้นผู้บริหารจึงควรให้การส่งเสริมให้ครูพัฒนาตนเองอย่างเป็นระบบอย่างสม่ำเสมอ และพัฒนาสื่อวัสดุอุปกรณ์ สื่อเทคโนโลยี ที่เหมาะสมทันสมัยและน่าสนใจ จัดสรรงบประมาณให้เพียงพอในการบริหารจัดการด้านอาคารสถานที่ และมีแหล่งเรียนรู้ที่ เอื้อต่อการเรียนรู้

1.3 จากผลการวิจัยพบว่า การประเมินด้านกระบวนการ สื่อการเรียนการสอนมีความหลากหลายแต่ยังขาดความ ทันสมัย ดังนั้นจึงควรเพิ่มสื่อการเรียนการสอนที่หลากหลายมากขึ้น และทันสมัยเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

1.4 การประเมินด้านผลผลิต

1.4.1 จากผลการวิจัยพบว่า การประเมินด้านผลกระทบ โรงเรียนมีการดำเนินการที่ผ่านมาดีมาก ดังนั้น โรงเรียนและครูควรจะต้องรักษาระดับคุณภาพของโรงเรียนให้คงที่และต้องมีการพัฒนา ยกระดับอย่างต่อเนื่องเพื่อให้เป็นที่ ยอมรับของชุมชนและมีความมีชื่อเสียงของโรงเรียน

1.4.2 จากผลการวิจัยพบว่า การประเมินด้านประสิทธิภาพ การวัดและประเมินผลสามารถเพิ่มความหลากหลายของเครื่องมือและผู้ประเมินได้มากขึ้น ดังนั้นครูจึงควรใช้วิธีการวัดและประเมินผลที่หลากหลาย ให้เหมาะสมกับนักเรียน แต่ละคน แล้วส่งเสริมนักเรียนที่มีความรู้เป็นเลิศ ช่อมเสริมนักเรียนที่ยังต้องพัฒนาตนเอง โดยใช้กระบวนการวิจัยในชั้นเรียน

1.4.3 จากผลการวิจัยพบว่า การประเมินด้านความยั่งยืน สามารถเพิ่มรูปแบบและกระบวนการจัด การเรียนรู้ให้หลากหลายมากขึ้น ดังนั้นครูทุกคนจึงควรเน้นใช้กระบวนการสอนที่นักเรียนสามารถเรียนรู้และนำไปประยุกต์ใช้ หรือบูรณาการในรายวิชาอื่น ๆ ได้

1.4.4 จากผลการวิจัยพบว่า การประเมินด้านการถ่ายโยงความรู้ สามารถจัดกิจกรรมให้มีความหลากหลายได้ในหลายรูปแบบ ดังนั้นครูจึงควรจัดกิจกรรมที่นักเรียนสามารถขยายผล การต่อยอด หรือประยุกต์ใช้ในการเรียนในโรงเรียนเพื่อให้นักเรียนได้รู้จักคิดและแก้ปัญหาแล้วจึงนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรประเมินหลักสูตรอย่างต่อเนื่องทุกปี เพื่อนำผลการวิจัยมาใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพต่อไป

2.2 ควรเปิดโอกาสให้ผู้เชี่ยวชาญและผู้ประเมินจากภายนอกมีส่วนในการประเมินเพื่อให้ผลการประเมินที่หลากหลาย

2.3 ควรมีการประยุกต์และปรับรูปแบบการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ ให้ความเหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน

2.4 ควรมีการใช้รูปแบบการประเมินอื่น ๆ ที่มีความครอบคลุมและหลากหลายในการประเมินหลักสูตร

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- _____. (2553). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- เกศินี ถิ่นพังกา. (2565). การประเมินหลักสูตรสถานศึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ระดับชั้นมัธยมศึกษา โรงเรียนกะเปอร์วิทยา อำเภอกะเปอร์ จังหวัดระนอง โดยใช้รูปแบบการประเมินชิปเป็ยส์. *วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (หลักสูตรและการเรียนการสอน)*. มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- จิตตภา มากแก้ว. (2566). การประเมินหลักสูตรสถานศึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 6 โรงเรียนองค์การบริหารส่วนจังหวัด สุราษฎร์ธานี 2 (บ้านดอนเกลี้ยง) โดยใช้รูปแบบชิปเป็ยส์. *วารสารมหาจุฬานาครทรรณ*. 10(3): 171-185.
- ชมพูนุท ทองภู. (2563). การประเมินหลักสูตรบูรณาการชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสาธิตละอออุทิศ จังหวัดนครนายก โดยใช้รูปแบบชิป (CIPP MODEL). *วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การพัฒนาหลักสูตรและนวัตกรรมการเรียนการสอน)*. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- นงนภัศ บุญเหลือ. (2553). การประเมินหลักสูตรสถานศึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ โรงเรียนประทุมอนุสรณ์ โดยใช้ CIPP Model. *วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (หลักสูตรและการนิเทศ)*. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- บุญศรี พรหมมาพันธุ์. (2557). การวิจัยทางสังคมศาสตร์: การประยุกต์ทฤษฎีสู่การปฏิบัติ. นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- พิชิต ฤทธิ์จรูญ. (2558). การประเมินหลักสูตร: แนวคิดกระบวนการและการใช้ผลการประเมิน. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช*. 8(1): 13-28.
- มยุรี พักพุ่ม. (2556). การประเมินหลักสูตรสถานศึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นของโรงเรียนเทศบาลบ้านศรีมงคล จังหวัดเพชรบูรณ์. *วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การประเมินการศึกษา)*. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- มารุต พัฒนาผล. (2556). การประเมินหลักสูตร เพื่อการเรียนรู้และพัฒนา. กรุงเทพฯ: จรัสสินทวงค์การพิมพ์.
- มาเรียม นิลพันธุ์. (2554). การประเมินหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร. *Veridian E-Journal, SU กลุ่มมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*. 4(2): 248-262.
- มาเรียม นิลพันธุ์, และคณะ. (2560). การประเมินหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2556) คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร. *Veridian E-Journal, Silpakorn University*. 10(2): 1198-1216.
- โรงเรียนบ้านหนองปลา. (2564). *รายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา*. ชุมพร: โรงเรียนบ้านหนองปลา.

- เศวตาภรณ์ ตั้งวันเจริญ, และอรรถัย รุ่งวชิรา. (2564). แนวทางการจัดการศึกษาสู่เป้าหมายมาตรฐานการศึกษาชาติ. *วารสารครุทรรศน์*. 1(1): 77 - 96.
- สิริพัชร เจษฎาวิโรจน์. (2546). *การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ*. กรุงเทพฯ: บั๊ค พอยท์.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2553). *แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตร ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- Yamane, Taro. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis*. (3rd ed.). New York: Harper and Row Publication.

การประเมินกระบวนการบริหารโครงการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนศรีวารินทร์
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นราธิวาส

The Evaluation of the Assistance and the Student Care System Project
in Sriwarin School The Secondary Education Service Area Office Narathiwat

โยฮัน ปะดอ¹, ซูฮัยรี ป็องงาชา*²

Yohan Pador¹, Suhairee Beungacha*²

Corresponding Author E-mail: Suhairee.b@yru.ac.th

Received: 2023-09-12; Revised: 2023-09-25; Accepted: 2023-11-12

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาปัจจัยพื้นฐานด้านสภาวะแวดล้อมของการบริหารโครงการ 2) ศึกษากระบวนการบริหารโครงการ และ 3) ประเมินผลผลิตของการบริหารโครงการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ ผู้บริหาร ครู นักเรียน และผู้ปกครอง จำนวน 260 คน โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการประเมินการบริหารโครงการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีค่าความเที่ยงตรงเท่ากับ 0.98 วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า

1) การประเมินปัจจัยพื้นฐานด้านสภาวะแวดล้อม พบว่า ด้านผู้รับผิดชอบโครงการรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า บุคลากรมีเพียงพอต่อการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.81$, S.D.= 0.47) และด้านนักเรียนรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า บุคลากรมีเพียงพอต่อการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.83$, S.D.= 0.43) 2) การประเมินกระบวนการ พบว่า ด้านผู้รับผิดชอบโครงการรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุดเมื่อพิจารณารายข้อพบว่า มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนาเด็กนักเรียนด้วยกิจกรรมแนะแนว มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.81$, S.D.= 0.53) และด้านนักเรียนรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนาเด็กนักเรียนด้วยกิจกรรมแนะแนว มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.80$, S.D.= 0.51) และ 3) ผลผลิตการบริหารโครงการ พบว่า ด้านผู้รับผิดชอบโครงการรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า นักเรียนมีทักษะชีวิต รู้เท่าทันภัยต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมและสามารถจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้นกับตนเองได้ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.93$, S.D.= 0.24) ด้านนักเรียนรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า อัตราการออกกลางคันของนักเรียนลดลงอย่างต่อเนื่อง มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.91$, S.D.= 0.27) และด้านผู้ปกครองรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า อัตราการไม่จบตามหลักสูตรตามเวลาที่กำหนดของนักเรียนลดลงอย่างต่อเนื่อง มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.90$, S.D.= 0.29)

คำสำคัญ: การประเมินกระบวนการบริหารโครงการ, ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

¹ รองผู้อำนวยการชำนาญการ, โรงเรียนศรีวารินทร์, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นราธิวาส

¹ Deputy School Director, Sriwarin School, Narathiwat Secondary Education Service Area Office

² อาจารย์, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

² Lecturer of Educational Administration, Faculty of Education, Yala Rajabhat University

Abstract

This research article the objectives are to 1) study the basic environmental factors of project management, 2) study the project management process, and 3) evaluate the results of project management of the student care and assistance system. The sample group used in the study was 260 administrators, teachers, students, and parents using a simple random sampling method. The tool used is a questionnaire for opinions regarding the evaluation of the administration of the student support system project. with a precision of 0.98. Data were analyzed by finding frequencies, percentages, averages, and standard deviations. The research results found that:

1) Evaluation of basic environmental factors found that those responsible for each aspect of the project were at the highest level. When considering each item, it was found that There are sufficient personnel to operate the student care and support system. It has the highest mean ($\bar{X}$ = 4.81, S.D. = 0.47) and the student aspect is at a high level. When considering each item, it was found that There are sufficient personnel to operate the student care and support system. has the highest mean ($\bar{X}$ = 4.83, S.D. = 0.43)
2) Process evaluation found that the person responsible for each aspect of the project was at the highest level. When considering each item, it was found that There are activities to promote and develop students with guidance activities. has the highest mean ($\bar{X}$ = 4.81, S.D. = 0.53) and the student aspect is at the highest level When considering each item, it was found that There are activities to promote and develop students with guidance activities. had the highest mean ($\bar{X}$ = 4.80, S.D. = 0.51) and 3) project management productivity, it was found that the person responsible for each aspect of the project was at the highest level. When considering each item, it was found that students had life skills. Be aware of various dangers that occur in society and be able to deal with problems that arise with yourself. has the highest mean ($\bar{X}$ = 4.93, S.D. = 0.24). Students in each aspect are at the highest level. When considering each item, it was found that the dropout rate of students continues to decrease. has the highest mean ($\bar{X}$ = 4.91, S.D. = 0.27) and the parent aspect is at the highest level When considering each item, it was found that the rate of students not completing their courses on time has continued to decrease. has the highest average ($\bar{X}$ = 4.90, S.D. = 0.29)

Keywords: Assessment of Project Management, Student Care and Support System

บทนำ

สภาพวิกฤติและปัจจัยเสี่ยงที่เกิดขึ้นจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เด็กและเยาวชนคือกลุ่มเปราะบางที่ได้รับผลกระทบอย่างหนักจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสมีความเสี่ยงหลุดจากระบบการศึกษา หากไม่ได้รับการช่วยเหลือโดยเร็ว ปัญหาจะยิ่งซับซ้อนและสังคมจะเห็นความเหลื่อมล้ำได้ชัดขึ้น (กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา. 2565) นักเรียนทุกคนจะต้องได้รับการดูแล ช่วยเหลือ ค้ำครองอย่างรอบด้าน ด้วยกระบวนการที่ถูกต้องเหมาะสม และทันการณ์ ได้รับการพัฒนาในทุกมิติเพื่อให้เป็นคนดี มีความสุขและปลอดภัยในสภาพสังคมปัจจุบันสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน กำหนดจุดเน้นปี พ.ศ. 2564 “ปีแห่งการรัก เข้าใจ ห่วงใย ปลอดภัยและให้โอกาส” ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นกระบวนการหนึ่งในการบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่จะดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีขั้นตอน วิธีการและเครื่องมือที่ชัดเจน ครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงาน โดยมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา การพัฒนาเด็กและเยาวชนให้เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณค่าให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานจำเป็นต้องมุ่งเน้นการเพิ่มระดับความฉลาดทางสติปัญญา (IQ) และความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) ในเด็กไทยอย่างต่อเนื่อง เพื่อแผ้วถางวงดูแลเด็ก

ที่มีปัญหาพฤติกรรมและเด็กที่มีปัญหาการเรียนเพื่อการปรับพฤติกรรมและบูรณาการร่วมกันอย่างครอบคลุม (กรมสุขภาพจิต. 2562)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ(ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 มาตรา 6 การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขและมาตรา 22 การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่า นักเรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่านักเรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้นักเรียน สามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ สอดคล้องกับพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 มีเป้าหมายในการดูแลช่วยเหลือเด็กและครอบครัวให้อยู่ในสภาพที่มีมาตรฐานในการดำรงชีวิตที่ดี ได้รับการดูแลให้มีพัฒนาการตามวัยและเด็กทุกคนต้องมีหลักประกันความปลอดภัยมาตรา 22 การปฏิบัติต่อเด็กไม่ว่ากรณีใดให้คำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของเด็กเป็นสำคัญและไม่ให้มีการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ราชกิจจานุเบกษา. 2546)

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับขอบข่ายงานร่วมวางแผน ดำเนินการตามแผนสร้างขวัญกำลังใจ กำกับ ติดตาม แก้ปัญหาและพัฒนางานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนจัดทำมีระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน กำหนดมาตรการสนับสนุนส่งเสริมศักยภาพนักเรียน เน้นกิจกรรมส่งเสริมพัฒนา ป้องกันและแก้ไขปัญหา สร้างความเข้มแข็งในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ผ่านกิจกรรมส่งเสริมความปลอดภัยด้านสิ่งแวดล้อมกายภาพทางสังคม สิทธิเด็ก ตลอดจนป้องกันแก้ไขปัญหาดังกล่าว ของนักเรียน เช่น สุขภาพ สารเสพติด พฤติกรรมทางเพศ โดยประสานความร่วมมือกับผู้ปกครอง ชุมชนตลอดจนหน่วยงานภายนอก การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้ได้รับโอกาสทางการศึกษาด้วยรูปแบบที่เหมาะสม ซึ่งเป็นกระบวนการหนึ่งในเชิงการบริหารที่สำคัญ สถานศึกษาต้องดำเนินงานอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง โดยมีขั้นตอนสำคัญ 5 ขั้นตอน ดังนี้ 1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) การคัดกรอง 3) การส่งเสริมและพัฒนา 4) การป้องกันและแก้ไขปัญหา 5) การส่งต่อเมื่อมีกระบวนการทำงานที่มีคุณภาพและการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง ส่งผลการพัฒนาเด็กและเยาวชนให้เติบโตอย่างมีคุณภาพและมีศักยภาพเป็นทรัพยากรบุคคลที่พร้อมสมบูรณ์ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2557) และใช้การประเมินการบริหารโครงการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนศรีวารินทร์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นราธิวาส โดยใช้แบบจำลองการประเมิน ซีโป “CPO” ตามแนวคิดของ (เยาวดี ราชชัยกุล วิบูลย์ศรี. 2556) จนประสบผลสำเร็จและรายงานผลการประเมินการบริหารโครงการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนศรีวารินทร์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นราธิวาส

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการประเมินกระบวนการบริหารโครงการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนศรีวารินทร์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นราธิวาส เพื่อเป็นแนวทางในการประเมินกระบวนการบริหารโครงการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ซึ่งจะส่งผลให้การประเมินกระบวนการบริหารโครงการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีการพัฒนาและเกิดประสิทธิภาพสูงสุดแก่นักเรียนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อประเมินปัจจัยพื้นฐานด้านสภาวะแวดล้อมการบริหารโครงการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนศรีวารินทร์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นราธิวาส
2. เพื่อประเมินกระบวนการบริหารโครงการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนศรีวารินทร์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นราธิวาส
3. เพื่อประเมินผลผลิตของการบริหารโครงการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนศรีวารินทร์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นราธิวาส

การทบทวนวรรณกรรม

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงประเมินการบริหารโครงการโดยใช้วงจรคุณภาพ Deming's PDCA Wheel และใช้แบบจำลองการประเมินซีโป “CPO” ตามแนวคิดของ (เยาวดี ราชชัยกุล วิบูลย์ศรี. 2556) ดังนี้

1. การวางแผนงาน (Planning)

1.1 กำหนดทิศทาง ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการและความต้องการของนักเรียน สภาวะวิกฤตและปัจจัยเสี่ยงที่เกิดขึ้นในสังคม การใช้สารสนเทศ ความล้มเหลวทางการเรียนอาชีพ ภัยทางเพศ ความรุนแรง การกลั่นแกล้งรังแก อุบัติภัย และอื่น ๆ รวมถึงการประกันคุณภาพสถานศึกษาความต้องการของผู้ปกครองชุมชน หลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน และจรรยาบรรณในวิชาชีพครู ดำเนินการภายใต้กรอบหลัก ๆ ดังนี้ กฎหมาย นโยบาย และจุดเน้น ควบคู่กับการวิเคราะห์สภาวะแวดล้อม “SWOT” ผลจากการบริหารโครงการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน ศรีวารินทร์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นราธิวาส มีการกำหนดนโยบายการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียนของโรงเรียนและมีข้อมูลสารสนเทศระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

1.2 การวางระบบและแผนการดำเนินงาน ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับระบบ และแผน การดำเนินงานเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้โรงเรียนมีมาตรฐานในการจัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนจัดกิจกรรมส่งเสริม ความปลอดภัยด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ทางสังคม สิทธิเด็ก ตลอดจนป้องกันแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ของนักเรียน เช่น ปัญหา สารเสพติด ปัญหาพฤติกรรมทางเพศ โดยประสานความร่วมมือกับผู้ปกครอง ชุมชนและองค์กรในท้องถิ่น สร้างเครือข่าย การแลกเปลี่ยนเรียนรู้เชื่อมโยงความรู้สารสนเทศ และความร่วมมือระหว่างผู้ปกครองชุมชนองค์กรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ประสานการจัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศเพื่อการพัฒนาส่งเสริมแก้ไขและส่งต่อนักเรียนในทุกระดับและทุกประเภท โดยมี คณะกรรมการดำเนินงานหลักในโรงเรียนเพื่อส่งเสริมให้ครูประจำชั้นครูที่ปรึกษาบุคลากรในโรงเรียน ผู้ปกครองชุมชน หน่วยงานและองค์กรภายนอกมีส่วนร่วมหลักในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ประกอบด้วย 1) ผู้รับผิดชอบโครงการ 2) ครูที่ปรึกษา “ครูพ่อ ครูแม่” และ 3) ครูแนะแนว มีบทบาทหน้าที่ ดังนี้

1. ประสานงานกับผู้เกี่ยวข้องและดำเนินการประชุมชี้แจง
2. บันทึกหลักฐานการปฏิบัติงานประเมินผลและจัดทำรายงานตามระดับชั้น
3. ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการของครูที่ปรึกษาและนักเรียน
4. ประชุมคณะกรรมการอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ
5. ดำเนินการดูแลให้ความช่วยเหลือนักเรียนตามขั้นตอน

ผลจากการบริหารโครงการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนศรีวารินทร์ สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา นราธิวาส มีการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีความตระหนัก มีความรู้ ความเข้าใจในระบบ การดูแลช่วยเหลือนักเรียน ผู้ปกครองให้ความร่วมมือกับโรงเรียนในการเอาใจใส่ดูแลนักเรียน ผู้ปกครองให้ความร่วมมือกับ นักเรียนในการส่งเสริม ป้องกันและแก้ไขปัญหา นักเรียน ผู้บริหารมีความเข้าใจ นิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผล การดำเนินงานตามนโยบายงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ผู้บริหารให้ความสนใจ อุทิศเวลาและเป็นที่พึ่งของครูใน การดูแลช่วยเหลือนักเรียน บุคลากรในโรงเรียนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีการประสาน ความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาระหว่างบ้าน โรงเรียนและชุมชน มีการจัดระบบงานและจัดทำข้อมูลสารสนเทศ โรงเรียนมี เครื่องมือต่างๆ เพียงพอต่อการดำเนินงาน บุคลากรมีเพียงพอต่อการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีข้อมูลจาก ภาครีชีเครือข่ายและวิธีการสร้างเครือข่าย มีส่วนร่วมของภาครีชีเครือข่ายในการส่งเสริม สนับสนุน ป้องกัน ช่วยเหลือและคุ้มครอง นักเรียนร่วมกับโรงเรียนมีส่วนร่วมของภาครีชีเครือข่ายในการส่งเสริมความปลอดภัยในโรงเรียน

2. ขั้นการดำเนินงาน (Do)

ผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดระบบกระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยมีกระบวนการวิธีการและเครื่องมือที่มี คุณภาพและมีมาตรฐานสามารถตรวจสอบได้ ผู้รายงานศึกษาแนวทางการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน (กระทรวงศึกษาธิการ. 2562) เพื่อให้ให้นักเรียนได้รับการดูแลช่วยเหลือและส่งเสริมพัฒนาเต็มตามศักยภาพเป็นคนที่สมบูรณ์ ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา ผลจากการบริหารโครงการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนศรีวารินทร์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นราธิวาส มีการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน ครบทั้ง 5 ขั้นตอนอย่างเป็นระบบครบวงจร ดังนี้

2.1 การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ภายใต้ความหลากหลายของนักเรียนและนักเรียนแต่ละ คนซึ่งมีพื้นฐานความเป็นมาของชีวิตที่แตกต่างกัน ผ่านการหล่อหลอมให้เกิดพฤติกรรมในหลายลักษณะทั้งด้านบวกและ ด้านลบ ดังนั้น การรู้ข้อมูลที่เป็นเกี่ยวกับตัวนักเรียน จึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้ครูมีความเข้าใจนักเรียนมากขึ้นสามารถนำ

ข้อมูลมาวิเคราะห์ เพื่อการคัดกรองนักเรียนและนำไปใช้ประโยชน์ในการส่งเสริมและพัฒนาการป้องกันและแก้ไขปัญหาของนักเรียนได้อย่างถูกต้อง ซึ่งเป็นข้อมูลเชิงประจักษ์ที่ได้จากเครื่องมือและวิธีการที่หลากหลาย ผลจากการบริหารโครงการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนศรีวารินทร์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นราธิวาส มีกิจกรรมการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลจัดทำทะเบียนสะสมนักเรียนเป็นรายบุคคล ประเมินพฤติกรรมเด็ก (SDQ) เยี่ยมบ้านนักเรียนและรายงานผลการศึกษานักเรียนเป็นรายบุคคล

2.2 การคัดกรอง ผู้วิจัยได้ดำเนินการให้ครูที่ปรึกษาคัดกรองนักเรียนเป็นการพิจารณาข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียน เพื่อการจัดกลุ่มนักเรียน การหาวิธีการที่เหมาะสมในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้ตรงกับสภาพปัญหาและความต้องการจำเป็นด้วยความรวดเร็วและถูกต้องแม่นยำ ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอาจจัดกลุ่มนักเรียนตาม ผลการคัดกรองเป็น 3 กลุ่ม ตามขอบข่ายและเกณฑ์การคัดกรองที่โรงเรียน ดังนี้ 1) กลุ่มปกติคือ นักเรียนที่ได้รับการวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ ตามเกณฑ์การคัดกรองของโรงเรียนอยู่ในเกณฑ์ของกลุ่มปกติ ซึ่งควรได้รับการสร้างเสริมภูมิคุ้มกันและการส่งเสริมพัฒนา 2) กลุ่มเสี่ยง คือ นักเรียนที่อยู่ในเกณฑ์ของกลุ่มเสี่ยงตามเกณฑ์การคัดกรองของโรงเรียน ซึ่งโรงเรียนต้องให้การป้องกันและแก้ไขตามกรณี 3) กลุ่มมีปัญหา คือ นักเรียนที่จัดอยู่ในเกณฑ์ของกลุ่มมีปัญหาตามเกณฑ์การคัดกรองของโรงเรียน ซึ่งโรงเรียนต้องช่วยเหลือและแก้ปัญหาโดยเร่งด่วน ผลจากการบริหารโครงการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนศรีวารินทร์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นราธิวาส มีการจัดกิจกรรมการคัดกรองนักเรียนดำเนินการวางแผนการคัดกรองนักเรียนเป็นกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยงมีปัญหาและรายงานผลการวิเคราะห์ข้อมูลนักเรียนเป็นภาพรวมของโรงเรียน

2.3 การส่งเสริมและพัฒนา ผู้วิจัยได้ดำเนินการให้ครูมีการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนเป็นการสนับสนุนให้นักเรียนทุกคนไม่ว่าจะเป็นนักเรียนกลุ่มปกติหรือกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหา ให้มีคุณภาพมากขึ้น ได้พัฒนาเต็มศักยภาพ มีความภาคภูมิใจในตนเองในด้านต่างๆ ซึ่งจะช่วยป้องกันมิให้นักเรียนที่อยู่ในกลุ่มปกติกลายเป็นนักเรียนกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหา และเป็น การช่วยให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหา กลับมาเป็นนักเรียนกลุ่มปกติและมีคุณภาพตามมาตรฐานที่โรงเรียนหรือชุมชนคาดหวังต่อไป การส่งเสริมและพัฒนานักเรียนมีหลายวิธีที่โรงเรียนสามารถพิจารณาดำเนินการได้แต่มีกิจกรรมหลักสำคัญที่โรงเรียน ดำเนินการ เช่น การจัดกิจกรรมโฮมรูม การเยี่ยมบ้าน การจัดประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน การจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะ การดำรงชีวิตและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ผลจากการบริหารโครงการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนศรีวารินทร์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นราธิวาส มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนานักเรียน จัดกิจกรรมแนะแนว มีการดำเนินการเสริมสร้าง พัฒนาทักษะชีวิตอย่างเป็นรูปธรรม มีการเสริมสร้างความปลอดภัย การคุ้มครองนักเรียน

2.4 การป้องกันและแก้ไขปัญหา ผู้วิจัยได้ดำเนินการให้ครูได้มีการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้ความเอาใจใส่กับนักเรียนทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน แต่สำหรับ นักเรียนกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหานี้ จำเป็นอย่างมากที่ต้องให้ความดูแลเอาใจใส่อย่างใกล้ชิด และหาวิธีการช่วยเหลือ ทั้งการป้องกันและการแก้ไขปัญหา โดยไม่ปล่อยปละละเลยนักเรียนจนกลายเป็นปัญหาของสังคม การสร้าง ภูมิคุ้มกัน การป้องกันและแก้ไขปัญหาของนักเรียน จึงเป็นภาระงานที่ยิ่งใหญ่และมีคุณค่าอย่างมากในการพัฒนาให้นักเรียนเติบโตเป็นบุคคลที่มีคุณภาพของสังคมต่อไป การป้องกันและการแก้ไขปัญหาให้กับนักเรียนนั้นมีหลายเทคนิค วิธีการ แต่สิ่งที่ครูที่ปรึกษาจำเป็นต้องดำเนินการ คือ 1) การให้คำปรึกษา 2) การจัดกิจกรรมเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา ผลจากการบริหารโครงการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนศรีวารินทร์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นราธิวาส มีการจัดกิจกรรมป้องกันและช่วยเหลือให้คำปรึกษาและติดตามผลหลังดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน มีการดำเนินงานด้านการสร้างความปลอดภัยในโรงเรียนและการคุ้มครองนักเรียนอย่างเป็นรูปธรรม มีการนำนักเรียนที่หลุดออกจากระบบเข้าสู่การเรียนในระบบการศึกษา

2.5 การส่งต่อ ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ให้ครูที่ปรึกษารู้จักการป้องกันและแก้ไขปัญหาของนักเรียน อาจมีกรณีบาง ปัญหาที่มีความยากต่อการช่วยเหลือหรือช่วยเหลือแล้วนักเรียนมีพฤติกรรมไม่ดีขึ้นก็ควรดำเนินการส่งต่อไปยังผู้เชี่ยวชาญเฉพาะ ด้าน ต่อไปเพื่อให้ปัญหาของนักเรียนได้รับการช่วยเหลืออย่างถูกต้องและรวดเร็วขึ้นหากปล่อยให้ปัญหานั้นมีขึ้นที่ของครูที่ปรึกษาหรือครูคนใดคนหนึ่งเพียงลำพังความยุ่งยากของปัญหาอาจมีมากขึ้น หรือลุกลามกลายเป็นปัญหาใหญ่โตจนยากต่อการแก้ไข ซึ่งครูที่ปรึกษาสามารถดำเนินการได้ตั้งแต่กระบวนการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลหรือการคัดกรองนักเรียนก็ได้ ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับลักษณะปัญหาของนักเรียนในแต่ละกรณี การส่งต่อแบ่งเป็น 2 แบบ คือ 1) การส่งต่อภายใน ครูที่ปรึกษาส่งต่อไปยังครูที่สามารถให้การช่วยเหลือนักเรียนได้ ทั้งนี้อยู่กับลักษณะปัญหา เช่น ส่งต่อครูแนะแนว ครูประจำวิชาหรือ ฝ่ายปกครอง 2) การส่งต่อภายนอก ครูแนะแนวหรือฝ่ายปกครองเป็นผู้ดำเนินการส่งต่อไปยังผู้เชี่ยวชาญภายนอกหาก

พิจารณาเห็นว่าเป็นกรณีปัญหาที่มีความยากเกินกว่าศักยภาพของโรงเรียนจะดูแลช่วยเหลือได้ ผลจากการบริหารโครงการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนศรีวารินทร์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขตราชวาส มีการจัดกิจกรรมการส่งต่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งในโรงเรียนและผู้เชี่ยวชาญภายนอก

3. นิเทศ กำกับติดตามและประเมินผล (Check)

ผู้วิจัยได้ดำเนินการร่วมกับหัวหน้างาน หัวหน้างานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนชุมชนและงานแนะแนว ภายใต้บทบาทหน้าที่ส่งเสริมสนับสนุนการขับเคลื่อนและผดุงรักษาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน สร้างขวัญกำลังใจและพัฒนาบุคลากร เป็นผู้นำในการประสานบูรณาการภารกิจโดยรวมของสถานศึกษา ประสานความสัมพันธ์และสร้างความเข้มแข็งให้ทีมเครือข่ายการดำเนินงานจากทุกภาคส่วน ผลจากการบริหารโครงการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนศรีวารินทร์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขตราชวาส ผู้บริหารมีการนิเทศ ติดตาม ส่งเสริม สนับสนุนและให้ขวัญกำลังใจแก่ครูอย่างต่อเนื่อง มีการประเมินผลการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนปรับปรุง พัฒนาการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง ชุมชนท้องถิ่น สะท้อนความพึงพอใจต่อโรงเรียนในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

4. รายงานผล (Act)

ผู้วิจัยได้ดำเนินการให้ผู้รับผิดชอบ จัดทำหลักฐานการสรุปรายงานประชาสัมพันธ์ที่ครอบคลุมประเด็น ดังนี้ จุดประสงค์ เป้าหมาย วิธีดำเนินงาน ผลการดำเนินงาน ปัญหา อุปสรรคข้อเสนอแนะ/แนวทางการพัฒนา และการรายงานเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ ผลจากการบริหารโครงการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนศรีวารินทร์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขตราชวาส นักเรียนกลุ่มเสี่ยง กลุ่มปัญหามีจำนวนลดลง อัตรา การไม่จบตามหลักสูตร เวลาที่กำหนดของนักเรียนลดลงอย่างต่อเนื่อง อัตราการออกกลางคันของนักเรียนลดลงอย่างต่อเนื่อง นักเรียนมีทักษะชีวิตตามเป้าหมายที่โรงเรียนกำหนด นักเรียนทุกกลุ่มได้รับการดูแลช่วยเหลือ ส่งเสริมและพัฒนาตามศักยภาพ นักเรียนประสบความสำเร็จในด้านต่าง ๆ และเป็นที่ยอมรับนักเรียนมีทักษะชีวิต รู้เท่าทันภัยต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมและสามารถจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้นกับตนเองได้ นักเรียนมีสมรรถนะสำคัญและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตร นักเรียนอยู่รอดปลอดภัยและเรียนจบหลักสูตร นักเรียนมีความปลอดภัยในการใช้ชีวิตประจำวัน นักเรียนมีความปลอดภัยจากการใช้สื่อสังคมออนไลน์ นักเรียนได้รับการปกป้องด้านร่างกายและจิตใจ นักเรียนรู้ความถนัด ความสามารถ ความสนใจ จุดเด่น จุดด้อยของตนเองพร้อมที่จะปรับปรุงและพัฒนาตนเอง นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนผ่านเกณฑ์การประเมินตามหลักสูตรทุกรายวิชา นักเรียนมีพัฒนาการด้านน้ำหนักและส่วนสูงตามเกณฑ์มาตรฐาน นักเรียนรู้ความถนัด ความสามารถ ความสนใจ จุดเด่น จุดด้อยของตนเองพร้อมที่จะปรับปรุงและพัฒนาตนเอง และนักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนผ่านเกณฑ์การประเมินตามหลักสูตรทุกรายวิชา

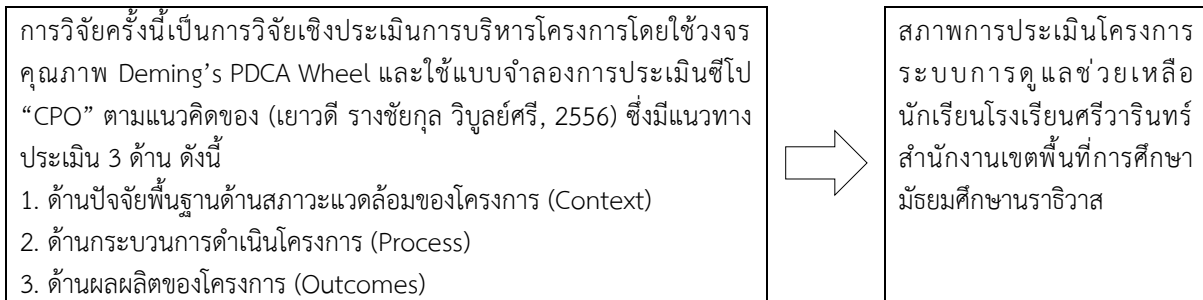
5. การประเมินการบริหารโครงการ

ผู้วิจัยใช้แบบจำลองการประเมินซีโป “CPO” (เยาเวดี ราชชัยกุล วิบูลย์ศรี. 2556) มาประยุกต์ใช้ ซึ่งมีแนวทางประเมิน 3 ด้าน ดังนี้

- 5.1 ด้านปัจจัยพื้นฐานด้านสภาวะแวดล้อมของโครงการ (Context)
  - 5.1.1 ความต้องการจำเป็นของโครงการ
  - 5.1.2 ความเป็นไปได้ของโครงการ
  - 5.1.3 วัตถุประสงค์ของโครงการ
  - 5.1.4 ความพร้อมและทรัพยากร
- 5.2 ด้านกระบวนการดำเนินโครงการ (Process)
- 5.3 ด้านผลผลิตของโครงการ (Outcomes)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู นักเรียน และผู้ปกครองโรงเรียนศรีวารินทร์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นราธิวาส ปีการศึกษา 2564 รวม 780 คน
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ 1) ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 2 คน 2) ครูที่ปรึกษา จำนวน 40 คน 3) นักเรียน จำนวน 369 คน และ 4) ผู้ปกครอง จำนวน 369 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามประเภทและเทียบจำนวนกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเครชี, และมอร์แกน (Krejcie, & Morgan. 1970: 607-610) จากนั้นทำการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple random sampling) ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ใช้ในการวิจัย

ประเภท	จำนวนประชากร	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง	จำนวนร้อยละ
ผู้บริหารสถานศึกษา	2	2	100.00
ครูที่ปรึกษา	40	30	75.00
นักเรียน	369	163	44.17
ผู้ปกครอง	369	65	17.61
รวมทั้งสิ้น	780	260	33.33

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถามการประเมินกระบวนการบริหารโครงการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนศรีวารินทร์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นราธิวาส แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) จำนวน 3 ข้อ จำแนกเป็น ผู้รับผิดชอบโครงการ นักเรียน และผู้ปกครอง

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับการประเมินกระบวนการบริหารโครงการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนศรีวารินทร์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นราธิวาส โดยศึกษาใน 3 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านสภาวะแวดล้อม (Context) 2) ด้านกระบวนการ (Process) และ 3) ผลผลิตโครงการ (Output)

ขั้นตอนการสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือการประเมินการบริหารโครงการ ดำเนินการตามขั้นตอนแบ่งออกเป็น ดังนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินการบริหารโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

2. นำแบบสอบถาม จำนวน 50 ข้อ เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และความเหมาะสมในการใช้ภาษาเป็นการเบื้องต้น โดยมีผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน ซึ่งมีรายชื่อนามดังต่อไปนี้

2.1 รองศาสตราจารย์ ดร.รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ อาจารย์ประจำสาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณ

2.2 นายมะยูนา มะเย็ง ผู้อำนวยการโรงเรียนเวียงสุวรรณวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นราธิวาส

2.3 นางนิรุโณนี หะยีนีเลาะ ผู้อำนวยการโรงเรียนบุกิตประชาอุบลมภ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นราธิวาส

3. หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of item objective congruence: IOC) ของคำถามแต่ละข้อโดยให้ผู้เชี่ยวชาญลงความเห็นว่าคุณค่าคำถามแต่ละข้อวัดได้ตรงวัตถุประสงค์ที่ต้องการหรือไม่ โดยนำคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไปมาใช้ ซึ่งใช้เกณฑ์ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณ (สายทิพย์ ยะฟู, 2560) ดังนี้

+1 หมายถึง แน่ใจว่ามีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์และเนื้อหา

0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่ามีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์หรือเนื้อหา

-1 หมายถึง แน่ใจว่าไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์หรือเนื้อหา

นำผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญมาหาค่าความตรงเชิงเนื้อหา โดยวิธีหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ซึ่งข้อคำถามเดิมมี 50 ข้อ เมื่อผ่านการประเมินของผู้เชี่ยวชาญแล้วนั้น ข้อคำถามมีค่าดัชนีความสอดคล้องตามวัตถุประสงค์มีจำนวน 50 ข้อ มีค่าดัชนีความสอดคล้องตามวัตถุประสงค์อยู่ระหว่าง 0.67-1.00 จึงนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

4. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) เพื่อหาความเชื่อมั่นกับกลุ่มประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน นำผลมาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น (Reliability) แบบสอบถามด้วยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficients) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.73

5. นำแบบสอบถามที่ผ่านการทดลองใช้และหาความเชื่อมั่นแล้ว ตรวจสอบครั้งสุดท้ายแล้วจัดทำเป็นฉบับสมบูรณ์นำไปใช้เก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง

วิธีรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

การเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ออกหนังสือขอความร่วมมือการตอบแบบสอบถามจากโรงเรียนศรีวารินทร์ ถึงผู้รับผิดชอบโครงการ นักเรียนและผู้ปกครองนักเรียน เพื่อขอความอนุเคราะห์รวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

2. จัดส่งแบบสอบถาม จำนวน 260 ฉบับ ไปยังกลุ่มตัวอย่างและได้รับแบบสอบถามคืนมาจำนวน 260 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

3. ตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับคืน เพื่อนำไปวิเคราะห์ ตามวิธีทางสถิติโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานะภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยคำนวณหาความถี่ (Frequency) และหาร้อยละ (Percentage)

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นการประเมินกระบวนการบริหารโครงการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนศรีวารินทร์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นราธิวาส วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

1. ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับประเด็นหลักของเนื้อหาใช้สูตรวิธีการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง และหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient)

2. สถิติที่พื้นฐานได้แก่ 1) ค่าความถี่ (Frequencies) 2) ค่าร้อยละ (Percentage) 3) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และ 4) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการประเมินปัจจัยพื้นฐานด้านสภาวะแวดล้อมการบริหารโครงการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนศรีวารินทร์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นราธิวาส

1.1 ด้านผู้รับผิดชอบโครงการ พบว่า ปัจจัยพื้นฐานด้านสภาวะแวดล้อมของโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนศรีวารินทร์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นราธิวาสรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ บุคลากรมีเพียงพอต่อการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ($\bar{X} = 4.81$, S.D.= 0.47) ผู้ปกครองให้ความร่วมมือกับโรงเรียนในการเอาใจใส่ดูแลนักเรียน ($\bar{X} = 4.78$, S.D.= 0.42) และมีการประสานความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาระหว่างบ้าน โรงเรียนและชุมชน ($\bar{X} = 4.75$, S.D.= 0.43) อยู่ในระดับมากที่สุด ตามลำดับ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด มีข้อมูลสารสนเทศระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ($\bar{X} = 4.37$, S.D.= 0.49)

1.2 ด้านนักเรียน พบว่า ปัจจัยพื้นฐานด้านสภาวะแวดล้อมของโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนศรีวารินทร์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นราธิวาสรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ บุคลากรมีเพียงพอต่อการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ($\bar{X} = 4.83$, S.D.= 0.43) มีการประสานความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาระหว่างบ้าน โรงเรียนและชุมชน ($\bar{X} = 4.80$, S.D.= 0.40) และผู้ปกครองให้ความร่วมมือกับโรงเรียนในการเอาใจใส่ดูแลนักเรียน ($\bar{X} = 4.78$, S.D.= 0.41) อยู่ในระดับมากที่สุด ตามลำดับ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด มีข้อมูลสารสนเทศระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ($\bar{X} = 4.35$, S.D.= 0.48)

2. ผลการประเมินกระบวนการบริหารโครงการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนศรีวารินทร์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นราธิวาส

2.1 ด้านผู้รับผิดชอบโครงการ พบว่า กระบวนการดำเนินโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนศรีวารินทร์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นราธิวาสรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนาเด็กนักเรียนด้วยกิจกรรมแนะแนว ($\bar{X} = 4.81$, S.D.= 0.53) ชุมชนท้องถิ่นสะท้อนความพึงพอใจต่อโรงเรียนในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ($\bar{X} = 4.78$, S.D.= 0.42) และมีการจัดกิจกรรมการคัดกรองนักเรียนดำเนินการวางแผนการคัดกรองนักเรียนเป็นกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยงมีปัญหา และรายงานผลการวิเคราะห์ข้อมูลนักเรียนเป็นภาพรวมของโรงเรียน ($\bar{X} = 4.71$, S.D.= 0.45) อยู่ในระดับมากที่สุด ตามลำดับ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด มีการนำนักเรียนที่หลุดออกจากระบบเข้าสู่การเรียนในระบบการศึกษา ($\bar{X} = 4.40$, S.D.= 0.55)

2.2 ด้านนักเรียน พบว่า กระบวนการดำเนินโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนศรีวารินทร์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นราธิวาสรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนาเด็กนักเรียนด้วยกิจกรรมแนะแนว ($\bar{X} = 4.80$, S.D.= 0.51) มีการดำเนินการเสริมสร้าง พัฒนาทักษะชีวิตอย่างเป็นรูปธรรม ($\bar{X} = 4.76$, S.D.= 0.42) และมีการเสริมสร้างความปลอดภัย การคุ้มครองนักเรียน ($\bar{X} = 4.76$, S.D.= 0.49) อยู่ในระดับมากที่สุด ตามลำดับ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด มีการนำนักเรียนที่หลุดออกจากระบบเข้าสู่การเรียนในระบบการศึกษา ($\bar{X} = 4.41$, S.D.= 0.54)

3. ผลการประเมินการบริหารโครงการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนศรีวารินทร์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นราธิวาส

3.1 ด้านผู้รับผิดชอบโครงการ พบว่า ผลผลิตโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนศรีวารินทร์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นราธิวาสรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุดเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ นักเรียนมีทักษะชีวิต รู้เท่าทันภัยต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมและสามารถจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้นกับตนเองได้ ($\bar{X} = 4.93$, S.D.= 0.24) อัตราการออกกลางคันของนักเรียนลดลงอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X} = 4.87$, S.D.= 0.33) และนักเรียนกลุ่มเสี่ยงกลุ่มปัญหา มีจำนวนลดลง ($\bar{X} = 4.87$, S.D.= 0.33) อยู่ในระดับมากที่สุด ตามลำดับ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด นักเรียนมีพัฒนาการด้านน้ำหนักและส่วนสูงตามเกณฑ์มาตรฐาน ($\bar{X} = 4.40$, S.D.= 0.55)

3.2 นักเรียน พบว่า ผลผลิตโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนศรีวารินทร์ สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาขนาดกลางรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ อัตราการ ออกกลางคันของนักเรียนลดลงอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X}=4.91$, S.D.= 0.27) อัตราการไม่จบตามหลักสูตร เวลาที่กำหนดของนักเรียน ลดลงอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X}= 4.91$, S.D.= 0.27) และนักเรียนกลุ่มเสี่ยง กลุ่มปัญหา มีจำนวนลดลง ($\bar{X}= 4.86$, S.D.= 0.34) อยู่ใน ระดับมากที่สุด ตามลำดับ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด นักเรียนรู้ความถนัด ความสามารถ ความสนใจ จุดเด่น จุดด้อยของตนเอง พร้อมทั้งจะปรับปรุงและพัฒนาตนเอง ($\bar{X}=4.38$, S.D.= 0.52)

3.3 ด้านผู้ปกครอง พบว่า ผลผลิตโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนศรีวารินทร์ สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาขนาดกลางรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ อัตราการไม่ จบตามหลักสูตรตามเวลาที่กำหนดของนักเรียนลดลงอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X}=4.90$, S.D.= 0.29) อัตราการออกกลางคันของ นักเรียนลดลงอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X}= 4.90$, S.D.= 0.29) และนักเรียนมีทักษะชีวิตตามเป้าหมายที่โรงเรียนกำหนด ($\bar{X}= 4.82$, S.D.= 0.38) อยู่ในระดับมากที่สุด ตามลำดับ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด นักเรียนรู้ความถนัด ความสามารถ ความสนใจ จุดเด่น จุดด้อยของตนเองพร้อมที่จะปรับปรุงและพัฒนาตนเอง ($\bar{X}= 4.42$, S.D.= 0.52)

อภิปรายผล

1. ผลการประเมินปัจจัยพื้นฐานด้านสภาวะแวดล้อมการบริหารโครงการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของ โรงเรียนศรีวารินทร์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขนาดกลาง ด้านผู้รับผิดชอบโครงการ พบว่า ปัจจัยพื้นฐานด้าน สภาวะแวดล้อมของโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนศรีวารินทร์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ขนาดกลางรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ บุคลากรมีเพียงพอต่อ การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ($\bar{X}= 4.81$, S.D.= 0.47) และด้านนักเรียน พบว่า ปัจจัยพื้นฐานด้านสภาวะ แวดล้อมของโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนศรีวารินทร์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขนาด กลางอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ บุคลากรมีเพียงพอต่อการดำเนินงานระบบการดูแล ช่วยเหลือนักเรียน ($\bar{X}= 4.83$, S.D.= 0.43) ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะโรงเรียนศรีวารินทร์ มีจำนวนครูที่เพียงพอและสามารถดูแล นักเรียนได้อย่างทั่วถึงโดยกำหนดให้ครูที่ปรึกษา 1 คน ต่อนักเรียน 12-15 คน ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธิติรัตน์ดา สิงห์แก้ว (2562) ศึกษาเรื่อง การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยใช้วงจร PDCA : กรณีศึกษาโรงเรียนวัดป่าติ่งห้วยยาบ อำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน พบว่า ข้อมูลการคัดกรองนักเรียนไม่ตรงตามความจริงเท่าที่ควร เนื่องจากมีครูไม่เพียงพอต่อ การดูแลช่วยเหลือนักเรียนเท่าที่ควร ทั้งนี้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนภุต อึ้งน้อย (2563) ศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบ การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็ก : กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านวังจาน พบว่า การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีประสิทธิผล ปัจจัยความสำเร็จของการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียนทั้งด้านความพร้อมของบุคลากร ด้านนโยบายของโรงเรียนและการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชนและภาคส่วนต่าง ๆ

2. การประเมินกระบวนการบริหารโครงการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนศรีวารินทร์ สำนักงานเขต พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขนาดกลาง ด้านผู้รับผิดชอบโครงการ พบว่า กระบวนการดำเนินโครงการระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียนโรงเรียนศรีวารินทร์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขนาดกลางรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณา รายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนานักเรียนด้วยกิจกรรมแนะแนว ($\bar{X}= 4.81$, S.D.= 0.53) และด้านนักเรียน พบว่า กระบวนการดำเนินโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนศรีวารินทร์ สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาขนาดกลางรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีการจัด กิจกรรมส่งเสริมและพัฒนานักเรียนด้วยกิจกรรมแนะแนว ($\bar{X}= 4.80$, S.D.= 0.51) ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะ กิจกรรมแนะแนวเป็น ปัจจัยสำคัญต่อความสำเร็จของผู้เรียนในการชี้แจง สร้างความเข้าใจต่อนักเรียนด้านการศึกษา ด้านอาชีพและด้านส่วนตัวและ สังคม สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธิติรัตน์ดา สิงห์แก้ว (2562) ศึกษาเรื่องการพัฒนากระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยใช้วงจร PDCA : กรณีศึกษา โรงเรียนวัดป่าติ่งห้วยยาบ อำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน พบว่า แนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียนด้านการส่งเสริมนักเรียนผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเห็นชอบตามร่างระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีการกำหนดเรื่องและ กิจกรรมโฮมรูมตามสภาพปัญหา วิธีการจัดกิจกรรมแนะแนวในห้องเรียนเพื่อให้เกิดประโยชน์กับนักเรียน

3. การประเมินผลผลิตของการบริหารโครงการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนศรีวารินทร์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นราธิวาส พบว่า

3.1 ด้านผู้รับผิดชอบโครงการ พบว่า ผลผลิตโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนศรีวารินทร์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นราธิวาส รายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาจากข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ นักเรียนมีทักษะชีวิต รู้เท่าทันภัยต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมและสามารถจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้นกับตนเองได้ ($\bar{X}=4.93$, S.D.= 0.24) ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะโรงเรียนมีบุคลากรที่สามารถให้คำปรึกษา ชี้แนะแนวทางให้กับนักเรียนอย่างทั่วถึงและส่งเสริมกิจกรรมที่นอกเหนือจากหลักสูตร สอดคล้องกับ ระดับความคิดเห็นต่อผลผลิตการบริหารโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนศรีวารินทร์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นราธิวาส โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อาสนี นิสาและ (2555) ศึกษาเรื่องการประเมินผลผลิตของโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในส่วนคุณลักษณะของนักเรียนในโรงเรียนแย้มจากวิชานุสรณ์ สำนักงานเขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร พบว่า นักเรียนรู้จักวิธีการหลีกเลี่ยงภัยอันตรายที่มีในสังคม

3.2 นักเรียน พบว่า ผลผลิตโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนศรีวารินทร์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นราธิวาส รายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาจากข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ อัตราการออกกลางคันของนักเรียนลดลงอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X}=4.91$, S.D.= 0.27) ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะ โรงเรียนได้มีการติดตามนักเรียนอย่างใกล้ชิด ครูที่ปรึกษามีบทบาทสำคัญในการจูงใจนักเรียนให้กลับมาเรียนในระบบ สอดคล้องกับแนวคิดของ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2560) กล่าวว่า ด้านโอกาสทางการศึกษา รัฐมีนโยบายส่งเสริมสนับสนุนโอกาสทางการศึกษาค่อนข้างมาก ส่งผลให้ประชากรในวัยเรียน รวมทั้งเด็กด้อยโอกาสและผู้มีความต้องการจำเป็นพิเศษมีโอกาสได้รับการศึกษาสูงขึ้น แต่ยังมีนักเรียนที่ไม่ครบทุกคนและมีปัญหาการออกกลางคันอยู่บ้าง นอกจากนี้ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นยังมีอยู่จำนวนมาก จึงต้องเร่งดำเนินการสนับสนุนส่งเสริมการพัฒนาคน ตลอดช่วงชีวิต และมีมาตรการต่าง ๆ ให้เด็กและประชาชนทุกช่วงวัยสามารถเข้าถึงโอกาสทางการศึกษาที่มีคุณภาพมาตรฐานเพิ่มขึ้นเพื่อยกระดับการศึกษาของคนไทยให้เป็นการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ

3.3 ด้านผู้ปกครอง พบว่า ผลผลิตโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนศรีวารินทร์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นราธิวาส รายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาจากข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ อัตราการไม่จบตามหลักสูตรตามเวลาที่กำหนดของนักเรียนลดลงอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X}=4.90$, S.D.= 0.29) ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะ โรงเรียนได้มีการติดตามนักเรียนที่มีปัญหาด้านการเรียนและเสนอแนะทางการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบตลอดจนได้รับความร่วมมือจากนักเรียนและผู้ปกครองเป็นอย่างดี สอดคล้องกับแนวคิดของ กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (2565) กล่าวว่า ความเสี่ยงต่อการหลุดออกจากระบบการศึกษาของนักเรียนช่วงชั้นรอยต่อช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 สถานศึกษาพบว่า นักเรียนยากจนที่เสี่ยงหลุดจากระบบการศึกษามีความรุนแรงมากขึ้น และเห็นได้ชัดในกลุ่มช่วงชั้นรอยต่อ เนื่องจากนักเรียนต้องเปลี่ยนสถานศึกษาเพื่อศึกษาต่อในระดับสูงขึ้น โดยเฉพาะระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำเป็นต้องเดินทางไปศึกษาต่อในสถานศึกษาที่ห่างไกลจากภูมิลำเนาเดิม อาจส่งผลให้ออกกลางคันได้ จึงจำเป็นต้องเฝ้าระวังและหาแนวทางป้องกันเพื่อลดผลกระทบต่อความเหลื่อมล้ำในระบบการศึกษา

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 ควรจัดให้มีข้อมูลสารสนเทศระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้มีการนำนักเรียนที่หลุดออกจากระบบเข้าสู่การเรียนในระบบการศึกษา ส่งเสริมให้นักเรียนมีพัฒนาการด้านน้ำหนักและส่วนสูงตามเกณฑ์มาตรฐาน และส่งเสริมให้นักเรียนรู้ความถนัด ความสามารถ ความสนใจ จุดเด่น จุดด้อยของตนเองพร้อมที่จะปรับปรุงและพัฒนาตนเอง

1.2 สถานศึกษา หรือหน่วยงานทางการศึกษาที่เกี่ยวข้องควรนำผลจากการศึกษาค้นคว้าไปปรับใช้สำหรับการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษารูปแบบการบริหารข้อมูลสารสนเทศในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่สอดคล้องและมีความเหมาะสมกับบริบทเชิงพื้นที่ และใช้วิธีการศึกษาในเชิงลึกต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กรมสุภาพจิต. (2562). รายงานประจำปีกรมสุภาพจิต ปีงบประมาณ 2562. กรุงเทพฯ: ละม่อม.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2557). ศูนย์เฉพาะกิจคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียนสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน คู่มือการคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียน. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- _____. (2562). คู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือและคุ้มครองนักเรียนของสถานศึกษาในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 35. สืบค้นเมื่อ 7 พฤศจิกายน 2566, จาก http://www.sesalpglpn.go.th/wp-content/uploads/2021/03/student_care_manual-1.pdf.
- กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา. (2565). รายงานประจำปี 2564. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.
- ธนกฤต อึ้งน้อย. (2563). การพัฒนารูปแบบการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีประสิทธิภาพของโรงเรียนขนาดเล็ก: กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านวังจาน. วารสารครุสภาวิทยาจารย์. 1(3): 41-50.
- ธิดินัดดา สิงห์แก้ว. (2562). การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยใช้วงจร PDCA: กรณีศึกษาโรงเรียนวัดป่าตึงห้วยยาบ อำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- เยาวดี ราชชัยกุล วิบูลย์ศรี. (2556). การประเมินการบริหารโครงการแนวคิดและแนวปฏิบัติ. (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546. (2546, 24 กันยายน). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 120.
- สายทิพย์ ยะฟู. (2560). การวิจัยทางการศึกษา. เอกสารประกอบการสอน วิทยาการวิจัยทางการศึกษา. นครสวรรค์: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- อาสนี นิสาล๊ะ. (2555). การประเมินการบริหารโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนแยมจากวิชชาสุนทรณ์ สำนักงานเขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (วิทยาการการประเมิน). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*. 30(3): 607-610.

Comparison of Learning Achievement and Learning Attitude for Computer Application Fundamentals Course between using Task-Based Learning and Traditional Learning in Guangxi Minzu Normal University, China

Yeyan Lu¹, Prasong Saihong²

Corresponding Author E-mail: 284507430@qq.com

Received: 2023-09-12; Revised: 2023-09-27; Accepted: 2023-10-21

Abstract

The purposes of this study were: 1) to compare learning to learning achievement under task-based learning and traditional learning activities, 2) to investigate students' attitudes towards computer learning after task-based learning. The samples of this research came from 30 students in Class 1 and 32 students in Class 2 of Mathematics Education major in Guangxi Minzu Normal University in the 2023 academic year. Class 1 used task-based learning and Class 2 used traditional learning. The instruments were 1) 4 task-based learning and 4 traditional learning lesson plans. Likert scale was used to evaluate, the index of task-based learning projects was between 4.38-5.00, and the index of traditional learning projects was between 4.24-5.00, 2) learning achievement test paper, the item-objective congruence (IOC) value of each item in the test paper evaluation form was between 0.80- 1.00, and the difficulty (p) of the test paper was between 0.37-0.83, the discrimination (r) of the test paper was between 0.22-0.56. 3) learning attitude questionnaire, which the item-objective congruence (IOC) was between 0.60-1.00, the reliability of the questionnaire was 0.93, and the validity of the questionnaire was 0.70. Data analysis was performed by percentage, mean, standard deviation, and t-test. The results of this research were as follows:

1) The learning achievement of task-based learning was significantly higher than that of traditional learning at the .05 level. 2) The learning attitude of the task-based learning was significantly higher than that of the traditional learning at the .05 statistical level.

Keywords: Task-Based Learning, Traditional Learning, Learning Achievement, Learning Attitude, Computer Application Fundamentals Course

¹ Master's Degree Student, Curriculum and Instruction, Faculty of Education, Mahasarakham University

² Assistant Professor in Curriculum and Instruction, Faculty of Education, Mahasarakham University

Introduction

Basic computer skills are skills that people must master in the 21st century. The "Ten-Year Development Plan for Educational Informatization (2011-2020)" of the Ministry of Education of the People's Republic of China (Ministry of Education. 2012) clearly proposes the application of information technology in the field of education. In 2005, the "Opinions on Further Strengthening the Basic Teaching of Computer Applications Fundamentals Course in Colleges and Universities" was released. The opinions emphasized the need to fully understand the laws of basic teaching of computer applications, the need to reform teaching methods, make full use of task-driven teaching methods, and provide intensive teaching and practice. The Computer Applications Fundamentals Course is a compulsory cultural basic course for non-computer majors in Chinese colleges and universities. It cultivates students to master basic theoretical knowledge and basic operational skills of computer, and enables students to have certain computer application ability, so that they can apply knowledge to improve the study of professional courses and future career development.

But there are still certain problems in the teaching and learning of the Computer Applications Fundamentals Course in China. For example, Dai (2016:107) non-computer major students have different computer basics and a single classroom teaching method, Tian (2018:76) some students do not have a deep understanding of the importance of the Computer Applications Fundamentals Course, lack of practical ability, and insufficient practice time. At the same time, the researcher analyzed the average scores of the learning achievement of 51 classes in the first semester of the 2021-2022 academic year at Guangxi Minzu Normal University in the Computer Application Fundamentals Course. Judging from the results of the analysis, the class with the lowest score in the school is 41.5 points, the class with the highest average score is 87.8 points, and the general average score of the school is 74.4 points. There are 3 classes below 60 points, 9 classes with 60-70 points, 26 classes with 70-80 points, and 13 classes of 80-90 points. From the perspective of learning achievement, the learning achievement of some classes is low, which reflects that the school still has problems in the teaching management of the Computer Application Fundamentals course. On the one hand, it is reflected in the learning attitude of the Computer Application Fundamentals course. Students have a negative attitude towards learning, are not full of learning emotions, and are not interested in learning content, resulting in low learning achievement. On the other hand, it is reflected in the fact that the teaching methods used by teachers are relatively outdated, such as only using the traditional learning method of full-time teaching, which is not conducive to cultivating students' independent learning ability.

In order to solve the above problems and improve learning achievement and learning attitude, researcher have studied task-based learning. Task-based learning is based on constructivist learning theory and is learner-centered. Teachers provide specific tasks for learners, and learners complete tasks through collaboration and feedback task completion to the teacher, Willis (1996) pointed out that task-based learning enables learners to communicate more with others, have fun at work, practice solving problems that arise, enhance self-confidence, and improve learning and social skills.

In summary, it is feasible to adopt task-based learning in Computer Application Fundamentals course. Researcher compared task-based learning with traditional learning to prove that task-based learning is more conducive to students acquiring skills, improving learning achievement, and improving learners' attitudes than traditional learning.

Research Purposes

1. To compare learning to learning achievement under task-based learning and traditional learning activities.
2. To investigate students' attitudes towards computer learning after task-based learning.

Research Hypothesis

Students who use task-based learning have significantly improved learning achievement at the .05 level than students who use traditional learning.

Literature Review

1. Task-based learning

The researcher studied the definition, components, implementation steps, and benefits of task-based learning. Task-based learning originated from language teaching. In Ellis's (2003:4) book, task was "an activity which required learners to arrive at an outcome from given information through some process of thought, and which allowed teachers to control and regulate that process", so task was an activity for learners. Learners completed the task by thinking while learning and then evaluating the task to conclude, Nunan (1989:10-11) pointed out that the components of a task were 1) Goals, 2) Inputs, 3) Processes, 4) Rules, 5) Outputs. Task-based learning in this study meant that teachers design corresponding tasks according to the requirements of course teaching, arrange the required teaching content into each task, and the teacher publishes task goals.

As for task-based learning activity steps, Ellis (2003) divided task-based learning steps into 1) pre-task stage, 2) task cycle stage, and 3) post-task stage. Willis (2013) refined the steps of task learning management in task-based teaching, including the following steps: 1) Course introduction, 2) Define mission outcomes and mid-term goals, 3) The starting point of the task: input and timing of the task start-up phase, 4) Preparation and planning before the task, 5) Control the "agenda" of the task and clarify the structure of the task, 6) Identify task interaction patterns and roles of participants, 7) Task cycles, "pushing" task output for accuracy and 8) Post-task activities, including text recycling analysis, reporting tasks phase, repeating tasks, evaluation and reflection, and review phases. This study integrated the task-based learning programs Ellis and Willis, and proposed the implementation steps of task-based learning used in this study:

- 1) Propose the mission objectives, the teacher prepares the preliminary work in advance and puts forward specific task goals.
- 2) Teamwork and collaboration, the members of each group cooperate in the computer room.
- 3) Task Implementation, the members perform the task according to the group division of labor.
- 4) Produce Results, the group will summarize the task results and prepare to report materials.
- 5) Produce Results, the group will summarize the task results and prepare to report materials.
- 6) Evaluate Feedback, Mutual evaluation between groups, mutual evaluation of teachers and students.
- 7) Summarize and improve, teachers and students summarize the knowledge points together.

On the benefits of task-based learning, Willis (1996) discussed the benefits of task-based learning: learners speak with more confidence, take the initiative to work, practice problem-solving skills, enhance confidence in using the target language, develop language skills and social skills, etc. Fan (2017) consider that task-based learning has the advantages of learners' exploration, improved information literacy,

teamwork assistance in communication and problem solving, improved ability of independent exploration and learning, and students' acquisition of knowledge.

2. Learning achievement

Good, & Merkel (1973) proposed that learning achievement refers to the results of testing personal abilities in teaching practice, Genesee, et al. (2006: 176-222) achievement broadly refers to the communication, mathematics, science, social science, and thinking skills and abilities that enable students to succeed in school and society.

In summary, learning achievement was a tool to measure the amount of knowledge students acquire in the process of teaching and learning under the guidance of teachers. It was one of the indicators of the quality of education and teachers must have access to manuals for measuring and evaluating learning performance.

3. Learning attitude

Greenwald (2014) attitude was a person's tendency to react positively or negatively to an object, a person, a system or an event, or to any other discernible aspect of the world, Wegener, D. T., & Gregg, A. P. (2000) attitude was a manifestation of people expressing their likes and dislikes through emotion, cognition and behavior.

In summary, the attitude of students towards learning computers in this study meant to determine students' likes and dislikes towards learning computers and to make students realize the importance of learning computers.

Research Framework

The picture shows the research framework:

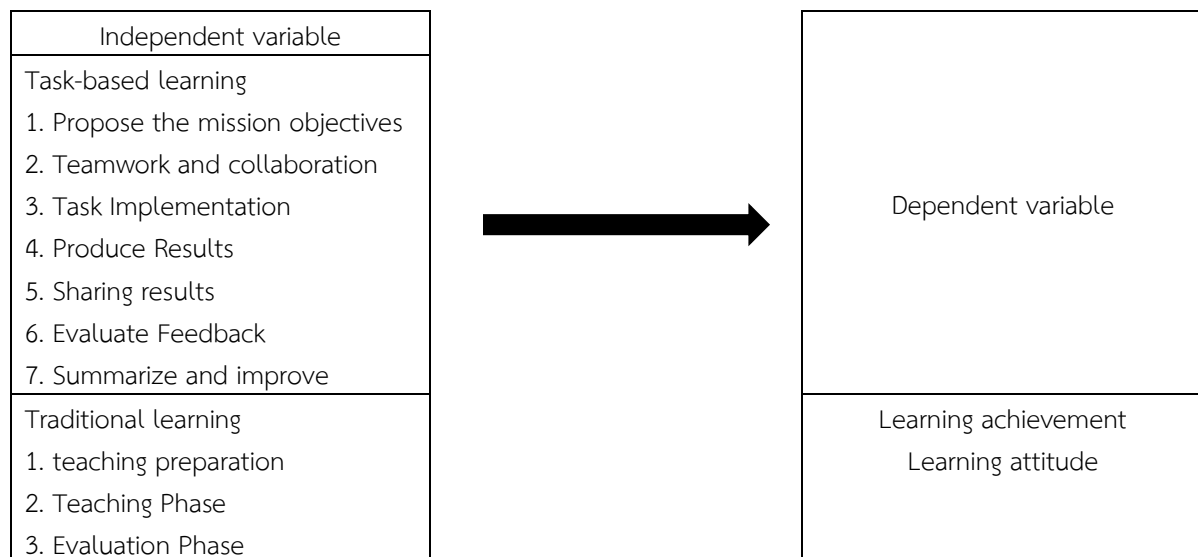

Figure 1 Research Conceptual Framework

Methodology

Population and Sample

The population used in this study was the first-year students majoring in mathematics education at Guangxi Minzu Normal University in China, in the 2023 academic year with 3 classes of 95 students.

The sample groups used in this study were 30 students in class 1 and 32 students in class 2 studying mathematics education at Guangxi Minzu Normal University in China, in the 2023 academic year. Random sampling is as follows:

The experimental class was composed of 30 students in class 1, applying task-based learning management technology. The control class consisted of 32 students in class 2, and their learning was managed according to traditional learning.

Research instrument

The research instruments used in this study include:

1. Lesson Plan: 4 task-based learning and 4 traditional learning lesson plans.

Five experts evaluated the lesson plans. 2 of whom were teachers of subject teaching methods, 2 experts were backbone teachers of Computer Application Fundamentals Course, and 1 expert was the editor-in-chief of textbooks. Each lesson plan lasted 3 hours, totaling 12 hours. Using Likert scale evaluation, the index of task-based learning projects was between 4.38-5.00, which was higher than 3.51, and the index of traditional learning projects was between 4.24-5.00, higher than 3.51. Lesson plans showed that both methods were suitable and can be used in teaching Computer Application Fundamentals course.

2. Learning achievement test paper

The question types were 30 multiple-choice questions and 2 operational questions. The item-objective congruence (IOC) value of each item in the test paper evaluation form was between 0.80– 1.00. The IOC analysis results showed that all test items were suitable for testing. The difficulty (p) of the test paper was between 0.37-0.83, and the discrimination (r) of the test paper was between 0.22-0.56, which proved that the quality of the test paper was very good.

3. Questionnaire on learning attitude

5-level scale questionnaire, 20 questions, and its index of the item-objective congruence (IOC) was between 0.60-1.00, which proved that the questionnaire could be used to evaluate the learning attitude of this course. The reliability of the questionnaire was 0.93, higher than 0.80. The validity of the questionnaire was 0.70, between 0.70 and 0.80. It proved that the data reliability of the questionnaire was relatively high, and the internal consistency of the data was relatively high.

Data collection

Data collection in this study followed the following aspects:

1. Used the learning achievement test paper to conduct a pre-test on the sample.
2. Used task-based learning and traditional learning lesson plans to implement teaching and collect process data.
3. After the classroom teaching was implemented, the post-test was carried out on the samples with the same set of learning achievement test paper as the pre-test.
4. Used questionnaires to investigate students' learning attitude.

Data analysis

In this study, basic statistical analysis, namely percentage, mean, standard deviation, and independent sample T test was used to analyze and compare the pre-test and post-test learning achievement and students' learning attitudes between task-based learning and traditional learning.

Research result

1. Pre-test and Post-test Results of Learning Achievement

This study was based on the comparison design of pre-test and post-test of two classes of samples. A pre-test was carried out at the beginning of the experiment. The results of the pre-test was shown in table 1:

Table 1 independent sample t-test results of pre-test learning achievement

variable	class	N	$\bar{x}$	S.D.	t	p-value
learning achievement	experimental class	30	42.73	3.05	-.83*	.41
	control class	32	43.53	4.39		

*p> .05

Table 1 showed the mean score and standard deviation of the pre-test of the experimental class and the control class. The index of the experimental class ($\bar{x}$ =42.73, S.D=3.05), the index of the control class ($\bar{x}$ =43.53, S.D=4.39) and the p-value was 0.41> .05, indicated that there was no significant difference between the experimental class and the control class, and the basis of the two groups was the same.

An independent sample t test was conducted on the post-test learning results of the experimental class and the control class. The statistical results were shown in table 2:

Table 2 Comparison of ask-based learning and traditional learning posttest results

variable	class	N	$\bar{x}$	S.D.	t	p-value
learning achievement	experimental class	30	85.53	5.82	5.76*	.00
	control class	32	75.69	7.48		

*p< .05

Table 2 showed the mean score and standard deviation of the post- test of the experimental class and the control class. The index of the experimental class ($\bar{x}$ =85.53, S.D=5.82), the index of the control class ($\bar{x}$ =75.69, S.D=7.48). The difference between the two was 9.84, and the p value was .00< .05, indicated the learning achievement of task-based learning was significantly higher than that of traditional learning at the .05 level.

Table 3 compared the average pre-test and post-test scores of the experimental class and the control class

variable	class	score	$\bar{x}$	S.D.	t	p-value
learning achievement	experimental class	posttest	85.53	5.82	35.55*	.00
		pretest	42.73	3.05		
	control class	posttest	75.69	7.48	32.52*	.00
		pretest	43.53	4.39		

*p < .05

Table 3 showed the comparison results of the pre-test and post-test learning scores of the experimental class and the control class. The data were obtained by paired sample t-test. The average post-test score of the experimental class was 85.53, and the pre-test score was 42.73. The average post-test score was 42.80 more than the pre-test score. The average posttest score of the control class was 75.69, the average pretest score was 43.53, and the average posttest score was 32.16 more than the pretest score, $p=0 < .05$. There were significant differences between the posttest and pretest scores of the experimental class and the control class, however, the improvement of students' learning achievement in Computer Application Fundamentals Course was more obvious after using task-based learning.

2. Comparison of Learning Attitudes

The questionnaire in this study aimed to investigate students' attitudes towards Computer Application Fundamentals Course learning. This questionnaire was composed of two parts. The first part was the basic information of the students, class, gender, age, and the second part was to measure the students' attitude towards the Computer Application Fundamentals Course, using the 5-point Likert scale system. This questionnaire was released to sample students in the experimental class and the control class to fill in. The statistical results of the returned questionnaires were shown in table 4:

Table 4 comparison results of learning attitudes

variable	Class	N	$\bar{x}$	S.D.	t	p-value
Learning attitude	experimental class	30	4.30	.81	2.35*	0.02
	control class	32	3.92	.41		

*p < .05

Table 4 showed the learning attitude towards Computer Application Fundamentals Course. The average score of the experimental class was 4.30, and the average score of the control class was 3.92. The learning attitude of the task-based learning was significantly higher than that of the traditional learning at the .05 statistical level.

Discussion

The purpose of this research was to compare the learning achievement of the Computer Application Fundamentals Course under task-based learning and traditional learning activities and to investigate students' attitudes towards computer learning after task-based learning activities. In terms of comparison of learning achievement, the independent sample t-test was first used to compare the pre-test

learning achievement of the two classes. The average score of the experimental class was 42.73, and the average score of the control class was 43.53. The P value was $0.41 > .05$, indicating that there was no significant difference between the two classes at the .05 statistical level, proving that the learning basis of the two classes was the same. Then an independent sample t-test was used to analyze the difference in post-test learning achievement between task-based learning and traditional learning. The post-test score of the experimental class was 85.53, and that of the control class was 75.69. The average difference between the post-test scores of the experimental class and the control class was 9.84, with a significant p value of .00. The results showed that at the statistical level of .05, there was a significant difference in the post-test scores of the experimental class and the control class. In other words, task-based learning is better than traditional learning in improving students' learning achievement.

This result is consistent with related research on task-based learning, such as Luo (2018) the development of communicative ability and attitude toward Chinese language of secondary school's students 5 based on task-based language teaching. After class, Chinese listening ability, reading ability and writing ability were significantly higher than their pre-class scores at .05 level. Liu and Su (2018) studied the effect of using task-driven classroom teaching on students' learning attitudes and learning effectiveness in an information technology course. The results showed that the comprehensive score of the experimental group was significantly higher than that of the control group. In addition, Han (2020) researched on the application of task-driven teaching method in the teaching of Information Technology in secondary vocational schools taking the teaching of Computer Application Foundation as an example. The experimental results show that the theoretical foundation score of the experimental class was higher than that of the control class, and the practical operation score was 11 points higher than that of the control class, $P < .05$, there was a significant difference, which proved that the teaching effect of the task-driven teaching method was good. Musengimana, Kampire, & Ntawiha (2022) researched the effect of task-based learning (TBL) of chemistry on chemical reaction topics in Rwandan lower secondary school students, it showed that students' learning achievement in chemistry improves significantly if they are actively involved in building their knowledge.

In the study of students' attitudes towards computer learning, the average value of students' attitudes towards using task-based learning was 4.30, and the average value of learning attitudes towards traditional learning was 3.92. It showed that the students' attitude towards task-based learning was better than that of traditional learning in the Computer Application Fundamentals Course, which was at a relatively high level. It shows that students are willing to learn and help others learn together while doing tasks. The motivation and attitude of learning support the progress of tasks, making students more interested in learning. This is consistent with the research of Wiriyakarun (2001), discussed student responses to task-based learning. Surveys showed that students respond positively to task-based courses. Luo (2018) the results of learning attitude showed that the average score of learning attitude was 4.12, task-based learning attitude was relatively high, and Liu and Su (2018) said that in terms of learning attitude, the t-test analysis method was used. The experimental class had a higher acceptance of information technology than the control class.

Suggestions

1. Suggestions for practice

1.1 Teachers strengthen students' independent practice when organizing task-based learning activities, and encourage students to improve practical skills, express opinions, participate in discussions, and increase knowledge in the process of participating in activities.

1.2 Create a good learning atmosphere and study in groups, so that every student can participate in every step of the group activities.

1.3 Try to apply task-based learning to Chinese students' learning of other subjects.

2. Suggestions for next research

Considering the level of the researcher, the time of the study and the geographical limitations of the study, the following suggestions are made:

2.1 In the next step, we can further expand the task-based learning method for variables such as gender and age, and study the learning situation and academic performance of students.

2.2 The research time of this research is only 12 class hours, which is relatively short. It is suggested to strengthen the time of task-based learning activities to make the research results more significant.

2.3 Mix a variety of learning methods in the teaching process, such as case-based learning and project-based learning.

References

- Dai, W. M. (2016). Problems and Teaching Reform of Computer Application Basic Teaching in Colleges and Universities. *Journal of HUBEI Correspondence University*. (29): 107–108.
- Ellis, R. (2003). *Task-based language learning and teaching*. New York: Oxford university press.
- Fan, R. F. (2017). *The Design and Practice Research Based on the Task-driven Method in Computer Teaching at Secondary Vocational School — Take “the Basic Application of Computer” at Secondary Vocational School as an Example*. Master Dissertation. Hebei Normal University.
- Genesee, F., Kathryn Lindholm-Leary, Christian, D., Saunders, W., & Saunders, B. (2006). *Educating English language learners: A synthesis of research evidence*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Good, C. V., & Merkel, W. R. (1973). *Dictionary of education*. New York: McGraw-Hill.
- Greenwald, A. R. P. S. J. B. A. G. (2014). *Attitude structure and function*. New York: Psychology Press.
- Han, J. (2020). *Research on the application of task-driven teaching method in the teaching of Information Technology in secondary vocational schools — Taking the teaching of Computer Application Foundation as an example*. Master Dissertation. Shanxi University.
- Liu, H. H., & Su, Y. S. (2018). Effects of using task-driven classroom teaching on students' learning attitudes and learning effectiveness in an information technology course. *Sustainability (Switzerland)*. 10(11): 3957. from <https://doi.org/10.3390/su10113957>.
- Luo, M. L. (2018). *The Development of Communicative Ability and Attitude toward Chinese Language of Secondary School's Students 5 Based on Task-based Language Teaching*. Master Dissertation. Mahasarakham University.
- Ministry of Education, P. R. of C. (2012). *Notice of the Ministry of Education on Printing and Distributing the “Ten-Year Development Plan for Education Informatization (2011-2020).”*

Retrieved on August 15, 2022, from http://www.moe.gov.cn/srcsite/A16/s3342/201203/t20120313_133322.html.

- Musengimana, J., Kampire, E., & Ntawiha, P. (2022). Effect of task-based learning on students' understanding of chemical reactions among selected Rwandan lower secondary school students. *Journal of Baltic Science Education*. 21(1): 140-155. From <https://doi.org/10.33225/jbse/22.21.140>.
- Nunan, D. (1989). *Designing tasks for the communicative classroom*. Cambridge: Cambridge university press.
- Tian, L. Q. (2018). Research on the problems and teaching reform measures in the basic teaching of computer application in colleges and universities. *Modern Vocational Education*. (02): 76.
- Wegener, D. T., & Gregg, A. P. (2000). **Attitudes: Attitude structure**. In A. E. Kazdin (Ed.), *Encyclopedia of Psychology*. (1): 305–309. Oxford University Press.
- Willis, J. (1996). A flexible framework for task-based learning. *Challenge and Change in Language Teaching*. 52: 62.
- Willis, J., & Willis, D. (2013). *Doing task-based teaching-Oxford handbooks for language teachers*. Wellington: Oxford University Press.
- Wiriyakarun, P. (2001). Students' Reactions to Task-based Learning. *Journal of rEFLECTIONS*. (3): 1–7.

การพัฒนาห้องเรียนเสมือน เพื่อส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหา เรื่องการแก้โจทย์ปัญหา
คณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

Developing of Virtual Classroom to Enhance Problem-Solving Skills in Solving
Math Problems for Prathomsuksa 3 Students

สุรียาฉาย ปิ่นแก้ว¹, พิสิษฐ์ ฌอน บัวกนก²

Sureeyachai Pinkaew¹, Fisik Sean Buakanok²

Corresponding Author E-mail: Sureeyachai.thung@gmail.com

Received: 2023-09-18; Revised: 2023-10-06; Accepted: 2023-10-17

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพของห้องเรียนเสมือน เพื่อส่งเสริมทักษะการแก้ปัญห
เรื่องการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 2) เพื่อเปรียบเทียบทักษะการแก้ปัญหาก่อนเรียน
และหลังเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนด้วยห้องเรียนเสมือน เรื่องการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ 3) เพื่อ
ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนด้วยห้องเรียนเสมือน เรื่องการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์
กลุ่มเป้าหมายคือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านทุ่งแฮ้ว จำนวน 9 คน ที่เรียนในปีการศึกษา 2566 โดยการเลือก
แบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัยประกอบด้วย 1) ห้องเรียนเสมือน เรื่องการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ 2) แบบทดสอบ
ทักษะการแก้ปัญห เรื่องการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ มีค่าความยากง่าย ระหว่าง 0.20-0.80 และอำนาจจำแนก ระหว่าง
0.20-1.00 3) แบบสอบถามความพึงพอใจในการเรียนด้วยห้องเรียนเสมือน เรื่องการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ มีค่าความ
เที่ยงตรง ระหว่าง 0.50 -1.00 และ 4) แบบวัดทักษะการแก้ปัญห เรื่องการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ มีค่าความยากง่าย
อยู่ระหว่าง 0.20-0.80 และอำนาจจำแนก อยู่ระหว่าง 0.20-1.00 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และ
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า

1) ผลการสร้างและหาประสิทธิภาพของห้องเรียนเสมือน เพื่อส่งเสริมทักษะการแก้ปัญห เรื่องการแก้โจทย์ปัญหา
คณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่นำไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเหมาะสมพบว่า ห้องเรียนเสมือนมีความ
เหมาะสมอยู่ในระดับดีมาก และผลการหาค่าประสิทธิภาพของห้องเรียนเสมือน เท่ากับ 80.67/82.25 2) ผลการเปรียบเทียบ
ทักษะการแก้ปัญหของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนด้วยห้องเรียนเสมือน เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์
คะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนเท่ากับ 18.44 และคะแนนหลังเรียนเท่ากับ 26.11 แสดงให้เห็นว่าคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อน
เรียน 3) ผลการประเมินความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนด้วยห้องเรียนเสมือน เรื่องการแก้โจทย์
ปัญหาคณิตศาสตร์ มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.86$)

คำสำคัญ: ห้องเรียนเสมือน, ทักษะการแก้ปัญห, โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์

¹ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

¹ Student of Master of Education Degree, Technology and Communications, Lampang Rajabhat University

² อาจารย์ที่ปรึกษา, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

² Advisor, Faculty of Education, Lampang Rajabhat University

Abstract

The purpose of this research were 1) to create and determine the effectiveness of the virtual classroom to promote problem-solving skills about Mathematical Problem Solving of Grade 3 2) to compare the problem-solving skills before and after learning of Grade 3 students learning with a virtual classroom about mathematical problem solving, 3) to study the satisfaction of Grade 3 students learning with a virtual classroom about mathematical problem solving. The target group is grade 9 students at Banthunghao School who will study in the 2023 academic year, by purposive sampling. Research tools consist of 1) a virtual classroom on solving math problems 2) a problem-solving skills test it has a difficulty value between 0.20-0.80 and a discriminatory power between 0.20-1.00, 3) virtual classroom learning satisfaction questionnaire solving math problems has an accuracy value between 0.50 -1.00 and 4) Problem solving skills assessment, the difficulty value is between 0.20-0.80 and the discriminatory power is between 0.20-1.00. The statistics used in data analysis were mean and standard deviation. The results of the research showed:

1) results of creating and determining efficiency of a virtual classroom to promote problem-solving skills about mathematical problem solving of Grade 3 students who were taken to experts to check suitability, it was found that the suitability of the virtual classroom is very good and the results of calculating the efficiency of the virtual classroom were 80.67/82.25. 2) comparative results of problem-solving skills of Grade 3 students learning with a virtual classroom about mathematical problem solving before studying were 18.44 and after studying were 26.11, was higher than before, 3) satisfaction evaluation results of Grade 3 students studying in the virtual classroom about mathematical problem solving, satisfaction was the highest level ($\mu = 4.86$).

Keywords: Virtual Classroom, Problem-Solving Skills, Mathematical Problem Solving

บทนำ

คณิตศาสตร์เป็นแกนกลางที่สำคัญอย่างยิ่งในการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 นี้ เนื่องจากคณิตศาสตร์มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของมนุษย์ ความสามารถในการคิดอย่างมีเหตุผล และสร้างระบบทางคณิตศาสตร์ ทำให้เราสามารถวิเคราะห์ปัญหาหรือสถานการณ์ในรายละเอียดและถี่ถ้วน ช่วยให้ผู้เรียนสามารถคาดการณ์ วางแผน ตัดสินใจ และแก้ปัญหาได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม การศึกษาคณิตศาสตร์จึงต้องเน้นการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ การแก้ปัญหา การคิดสร้างสรรค์ การใช้เทคโนโลยีการสื่อสาร และการร่วมมือ เพื่อให้ผู้เรียนมีความพร้อมในการเรียนรู้และประยุกต์ใช้ความรู้ในชีวิตประจำวันอย่างมีประสิทธิภาพ (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. 2555) ทั้งนี้การจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์จะต้องสนับสนุนและสร้างโอกาสให้ผู้เรียนสามารถสืบค้นความรู้เองได้ พร้อมทั้งจะนำไปใช้ในการแก้ปัญหาของชีวิตจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ความสำคัญดังกล่าวส่งผลให้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดสาระหลักในการเรียนรู้คณิตศาสตร์เพื่อเป็นเครื่องมือในการพัฒนาทักษะการแก้ปัญหา ซึ่งเป็นความสามารถในการทำความเข้าใจปัญหา คิดวิเคราะห์ วางแผนแก้ปัญหา และตรวจสอบความถูกต้องของคำตอบ เป็นประโยชน์ในการประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. 2555) อย่างไรก็ตามการเรียนคณิตศาสตร์ในบางครั้ง ครูผู้สอนมักเน้นการสอนข้อมูลที่กำหนดไว้เท่านั้น และละเลยความสนใจของนักเรียน ด้วยการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์เป็นทักษะขั้นสูงนักเรียนต้องสนใจ มีการเข้าใจภาษา การจินตนาการสิ่งที่เป็นนามธรรม การลำดับเหตุการณ์ก่อนหลังเป็นต้น การเน้นการสอนข้อมูลทำให้การเรียนคณิตศาสตร์ไม่ไปตามเป้าหมายของหลักสูตร เช่นนี้ปัญหาการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์จึงเป็นประเด็นที่ได้รับความสนใจขึ้น

ในกรณีของโรงเรียนบ้านทุ่งเห่า จากการประเมินคุณภาพผู้เรียนปีการศึกษา 2563 ผลการเรียนรู้และการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ระบุว่าระดับค่าเฉลี่ยของคะแนนคณิตศาสตร์ และการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ยังอยู่ในเกณฑ์ที่ต้องปรับปรุงแก้ไข เนื่องจากทักษะการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์เป็นทักษะที่คุณภาพการสอนมีผล

อย่างมากต่อความสนใจของนักเรียน ซึ่งในการเรียนการสอนคณิตศาสตร์และการคิดคำนวณของโรงเรียนบ้านทุ่งแฮ้วที่มีข้อบกพร่องนี้ อาจเกิดจากการสอนที่มุ่งเน้นการสอนเนื้อหาข้อมูลมากกว่าการสร้างความเข้าใจและพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ ดังนั้น ในฐานะที่ผู้วิจัยเป็นผู้สอนและรับผิดชอบต่อผลการเรียนรู้คณิตศาสตร์ที่ไม่ประสบผลสำเร็จ จึงจำเป็นต้องทางออกที่ดีในการส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหาและคิดคำนวณของนักเรียน (โรงเรียนบ้านทุ่งแฮ้ว, 2563)

หนึ่งในกลยุทธ์ที่นำมาใช้จัดการปัญหาการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ที่สอดคล้องกับยุคปัจจุบันที่เทคโนโลยีสื่อสารและการเรียนรู้ออนไลน์มีบทบาทและใช้กันอย่างแพร่หลาย คือ การใช้ห้องเรียนเสมือนเข้ามาใช้ในการสอนด้วยสามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูล (Accessible) และการเรียนรู้จากที่ไกล ๆ ได้ โดยมีค่าใช้จ่ายต่ำ (ภวิสาณซ์ ตรีศรีวิวงศ์, 2564) หลักการนำเอาเทคโนโลยีดิจิทัลและอินเทอร์เน็ต(Digital technology and internet) มาใช้ในการสอนเพื่อสร้างโอกาสให้นักเรียนได้เรียนรู้แบบอิสระและพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาในรูปแบบห้องเรียนเสมือนจริง (Virtual Classroom) สามารถเพิ่มคุณค่าในการเรียนรู้ โดยให้ผู้เรียนมีโอกาสศึกษาค้นคว้าอย่างอิสระ และส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหา ช่วยเพิ่มคุณภาพของนักเรียนในกระบวนการแก้ปัญหาด้านคณิตศาสตร์ และในที่สุดจะทำให้ให้นักเรียนมีความพร้อมในการนำคณิตศาสตร์ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากหลักการห้องเรียนเสมือนจริง(Virtual Classroom) ผู้วิจัยเห็นว่าอาจเป็นแนวทางที่สามารถส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหาและการคิดคำนวณของนักเรียนโรงเรียนบ้านทุ่งแฮ้วได้ เป็นการปรับปรุงการสอน โดยนำเทคโนโลยีและเครื่องมือการสื่อสารมาใช้ในการเรียนรู้ออกแบบห้องเรียนเสมือน ส่งเสริมการเรียนรู้แบบเปิด ให้ผู้เรียนมีโอกาสศึกษาและคิดเองอย่างหลากหลายตามลักษณะเฉพาะบุคคล และแลกเปลี่ยนความรู้กับผู้อื่น เป็นการสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่นักเรียนเป็นผู้กำหนดสิ่งที่ต้องการเรียนรู้และมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ ทำให้การเรียนรู้มีความสร้างสรรค์และมีคุณค่ามากยิ่งขึ้น ช่วยในการพัฒนาทักษะการแก้ปัญหา และการคิดคำนวณของนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งเป็นความท้าทายให้นักเรียนมีส่วนร่วมคิดอย่างมีเหตุผลในกระบวนการเรียนรู้ ซึ่งน่าจะเป็นทางเลือกที่ดีในการพัฒนาการศึกษาคณิตศาสตร์ในศตวรรษที่ 21 นำมาซึ่งทักษะการแก้โจทย์ปัญหาสู่การประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ ให้ทันสมัยและสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในสังคมและเทคโนโลยีในยุคปัจจุบัน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพของห้องเรียนเสมือน เพื่อส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหา เรื่องการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3
2. เพื่อเปรียบเทียบทักษะการแก้ปัญหาก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนด้วยห้องเรียนเสมือน เรื่องการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนด้วยห้องเรียนเสมือน เรื่องการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์

การทบทวนวรรณกรรม

การวิจัยการพัฒนาห้องเรียนเสมือน เพื่อส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหา เรื่องการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเอกสารและงานที่เกี่ยวข้องตามลำดับต่อไปนี้

1. ความหมายของห้องเรียนเสมือน ห้องเรียนเสมือนจริง (Virtual Classroom) หมายถึง การใช้ซอฟต์แวร์จัดประสบการณ์เรียนรู้ที่ช่วยสนับสนุนผู้เรียน อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้และมีส่วนร่วม ผู้เรียนและผู้สอนสามารถเลือกสถานที่ ความสนใจและเวลาด้วยตนเองผ่านเครือข่ายคอมพิวเตอร์ ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากการร่วมกิจกรรมกลุ่มกับผู้สอนหรือเพื่อน ๆ ร่วมชั้นได้เต็มที่ โดยไม่จำเป็นต้องอยู่ในห้องเรียนจริง ๆ (ภวิสาณซ์ ตรีศรีวิวงศ์, 2564) นอกจากนี้ห้องเรียนเสมือนยังหมายถึง แนวคิดความคิดของ Smart Learning โดยการนำเทคโนโลยีเสมือนจริงเข้ามาใช้ และมีกระบวนการ ได้แก่ การแลกเปลี่ยนความรู้ร่วมกันการแลกเปลี่ยนในเชิงทักษะความสามารถ การเสริมสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์ สนองต่อการเรียนรู้ที่ผู้เรียนมีความแตกต่างกัน ดังเช่น ญัฐชนันท์ จันทคุปต์, และคณะ (2565) สรุปได้ว่า ห้องเรียนเสมือน หมายถึง การเรียนการสอนโดยการนำเทคโนโลยีเสมือนจริงเข้ามาใช้ เป็นการเรียนการสอนที่จะมีการนัดเวลาหรือไม่นัดเวลาก็ได้ และนัดสถานที่ นัดตัวบุคคล เพื่อให้เกิด การเรียนการสอน มีการกำหนดตารางเวลาหรือตารางสอน เข้าสู่

กระบวนการเรียนการสอนพร้อม ๆ กันหรือไม่พร้อมกัน มีการใช้สื่อการสอนทั้งภาพ เสียงและวิดีโอ ผู้เรียนสามารถร่วมกิจกรรมกลุ่มหรือตอบโต้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้สอนหรือกับเพื่อนร่วมชั้นได้เต็มที่

2. ความหมายของทักษะการแก้ปัญหา สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (2555) ได้ให้ความหมายของปัญหาทางคณิตศาสตร์ ว่าหมายถึงสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับคณิตศาสตร์และต้องการค้นหาคำตอบ โดยที่ยังไม่รู้วิธีการหรือขั้นตอนที่จะได้คำตอบในทันทีและการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ หมายถึง กระบวนการในการประยุกต์ความรู้ทางคณิตศาสตร์ ขั้นตอน/กระบวนการแก้ปัญหาวิธีแก้ปัญห และประสบการณ์ที่มีอยู่ไปใช้ในการค้นหาคำตอบของปัญหาทางคณิตศาสตร์ เพื่อให้ผู้เรียนเรียนรู้เกี่ยวกับการแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ สถานการณ์ที่จะนำมาเป็นปัญหาทางคณิตศาสตร์ ควรเป็นสถานการณ์ ที่กระตุ้นและดึงดูดความสนใจของผู้เรียน ตลอดจนเป็นสถานการณ์ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนประยุกต์ความรู้ทางคณิตศาสตร์ ขั้นตอน/กระบวนการแก้ปัญหาวิธีแก้ปัญหที่หลากหลายไปใช้ในการแก้ปัญหา ซึ่งทักษะการแก้ปัญหาเป็นการใช้ประสบการณ์เดิมจากการเรียนรู้ทั้งทางตรงและทางอ้อมของบุคคล นำมาคิดแก้ไขปัญหในสถานการณ์ที่จำเป็นในปัจจุบัน เพื่อให้บรรลุสำเร็จตามจุดหมายเฉพาะเรื่องที่กำหนด (ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. 2557) นอกจากนี้ทักษะการแก้ปัญหาเป็นกระบวนการ วิธี หรือวิถีคิด เพื่อแก้ไขสถานการณ์ที่ไม่พึงประสงค์ โดยทำความเข้าใจกับสถานการณ์ปัญหา และใช้ความรู้หรือประสบการณ์เดิมมาใช้ในการตัดสินใจแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์นั้น ๆ ซึ่ง วนสนันท์ ชูรัตน์ (2564) สรุปได้ว่า ทักษะการแก้ปัญหา หมายถึง กระบวนการหรือยุทธวิธีและเทคนิคเฉพาะต่าง ๆ ที่ผู้แก้ปัญหต้องอาศัยความรู้ มโนคติ การคิดวิเคราะห์ ประสบการณ์ และทักษะพื้นฐานต่าง ๆ ที่มีอยู่ไปประยุกต์ใช้ตลอดจนการคิดหาแนวทางปฏิบัติเพื่อให้ปัญหาให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายที่ต้องการ

3. การวัดทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (2555) เสนอว่าการประเมินผลการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ พิจารณาได้จากรายการประเมิน องค์ประกอบ 4 รายการคือความเข้าใจในปัญหา การเลือกยุทธวิธีการแก้ปัญหา การใช้ยุทธวิธี การแก้ปัญหาและการสรุปคำตอบ ทั้งนี้อาจกำหนดเกณฑ์การประเมินผลแบบวิเคราะห์ ที่แบ่งระดับคุณภาพเป็น 3 ระดับ คือ 1, 2 และ 3 นอกจากนี้ผู้สอนอาจกำหนดน้ำหนักคะแนนของแต่ละปัญหาให้แตกต่างกัน ตามน้ำหนักของเนื้อหาหรือความเหมาะสมได้ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 เกณฑ์การประเมินผลแบบวิเคราะห์ของทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์

รายการประเมิน	ระดับคุณภาพ	เกณฑ์การพิจารณา
1. ความเข้าใจปัญหา	3 (ดี) 2 (พอใช้) 1 (ต้องปรับปรุง)	- เข้าใจปัญหาหาได้ถูกต้อง - เข้าใจปัญหาบางส่วนไม่ถูกต้อง - เข้าใจปัญหาหาได้น้อยมาก
2. การเลือกยุทธวิธีการแก้ปัญหา	3 (ดี) 2 (พอใช้) 1 (ต้องปรับปรุง)	- เลือกวิธีการแก้ปัญหาได้เหมาะสมและเขียนประโยค คณิตศาสตร์ได้ถูกต้อง - เลือกวิธีการแก้ปัญหาได้ซึ่งอาจจะนำไปสู่คำตอบที่ถูกต้องเพียงมีบางส่วนผิด โดยอาจเขียนประโยคคณิตศาสตร์ไม่ถูกต้อง - เลือกวิธีการแก้ปัญหาส่วนใหญ่ไม่ถูกต้อง
3. การใช้ยุทธวิธีการแก้ปัญหา	3 (ดี) 2 (พอใช้) 1 (ต้องปรับปรุง)	- นำวิธีการแก้ปัญหาไปใช้ได้ถูกต้อง - นำวิธีการแก้ปัญหาไปใช้ได้ถูกต้องเป็นบางครั้ง - นำวิธีการแก้ปัญหาไปใช้ไม่ได้ไม่ถูกต้อง
4. การสรุปคำตอบ	3 (ดี) 2 (พอใช้) 1 (ต้องปรับปรุง)	- สรุปคำตอบได้ถูกต้องสมบูรณ์ - สรุปคำตอบที่ไม่สมบูรณ์หรือใช้สัญลักษณ์ไม่ถูกต้อง - ไม่มีการสรุปคำตอบ

สรุปได้ว่า การวัดทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์พิจารณาได้จากการประเมิน 4 องค์ประกอบ คือ 1) ความเข้าใจในปัญหา 2) การเลือกยุทธวิธีการแก้ปัญหา 3) การใช้ยุทธวิธีการแก้ปัญหา และ 4) การสรุปคำตอบ

4. ความหมายของความพึงพอใจ

ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกของบุคคลที่ได้รับการตอบสนองจากการปฏิบัติงานและได้รับผลตอบแทนจนทำให้เกิดความสุขทำให้บุคคลเกิดความรู้สึกกระตือรือร้นมีความมุ่งมั่นที่จะทำงานเกิดขวัญและกำลังใจส่งผลให้งานมี

ประสิทธิภาพและประสพผลสำเร็จ (คมสัน อินทเสน, และคณะ. 2560) นอกจากนี้ความพึงพอใจ (Satisfaction) ยังหมายถึง ภาวะของอารมณ์ ความรู้สึกร่วมของบุคคลที่มีต่อการเรียนรู้ประสบการณ์ที่เกิดจากแรงจูงใจ ซึ่งเป็นพลังภายในของแต่ละบุคคล อันเป็นความสัมพันธ์ระหว่างเป้าหมายที่คาดหวังและความต้องการด้านจิตใจ นำไปสู่การค้นหาสิ่งที่ต้องการมาตอบสนอง เมื่อได้รับการตอบสนองความต้องการแล้วจะเกิดความรู้สึกมีความสุข กระตือรือร้น มุ่งมั่นเกิดขวัญกำลังใจ ก่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการกระทำกิจกรรมที่นำไปสู่เป้าหมายนั้นสำเร็จตามที่กำหนดไว้ ซึ่ง พัฒนา พรหมณี, และคณะ (2563) สรุปได้ว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกชอบ หรือพอใจที่มีต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่ง หรือต่อองค์ประกอบและสิ่งจูงใจในด้านต่าง ๆ ซึ่งเป็นผลมาจากความสนใจ ส่งผลให้มีทัศนคติที่ดีเมื่อได้รับการตอบสนองตามความต้องการของตนเอง

5. การวัดความพึงพอใจ

พรนภา เตียสุทธิกุล (2556) วิธีประเมินความพึงพอใจ การประเมินความพึงพอใจมีการประเมินหลายวิธี ได้แก่ การสังเกต การสัมภาษณ์ และการใช้แบบสอบถาม ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

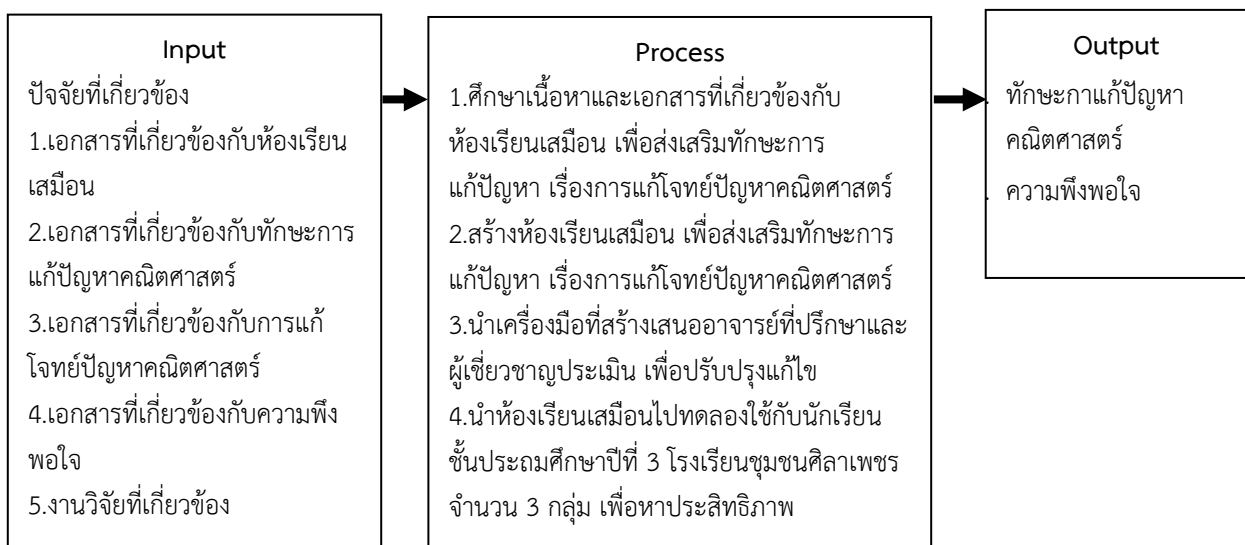
1) การสังเกต เป็นวิธีการสำหรับใช้ ตรวจสอบบุคคลอื่นโดยการสังเกตพฤติกรรมและ จดบันทึกความพึงพอใจที่แสดงออกมาในประเด็น ที่ต้องการประเมินอย่างมีแบบแผน โดยผู้สังเกตจะ ไม่มีการปฏิบัติหรือมีส่วนร่วมกับผู้ถูกสังเกต ต่อจากนั้นจึงนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ สรุปและ ติดตามวัดดูประสพผลของการประเมิน วิธีนี้ เป็นวิธีการศึกษาที่เก่าแก่และเป็นที่ยอมรับใช้ อย่างแพร่หลายที่ใช้สำหรับการศึกษาในกรณีศึกษา เท่านั้น

2) การสัมภาษณ์ เป็นวิธีการที่ผู้ประเมินจะต้องออกไปพูดคุยกับบุคคลนั้น ๆ โดยตรง มีการเตรียมแผนล่วงหน้า เป็นการถาม ให้ตอบปากเปล่า แต่อาจไม่ได้ข้อมูลที่แท้จริงจากผู้ตอบเนื่องจากผู้ตอบอาจรู้สึกไม่อิสระในการตอบ หรือไม่คุ้นเคยกับผู้ถาม เพื่อให้ได้ข้อมูลที่แท้จริงมากที่สุด ควรเตรียมตัวให้พร้อมก่อนดำเนินการสัมภาษณ์ควรลงพื้นที่ เพื่อทำความคุ้นเคยก่อน ให้เกิดความสนิทสนม และความไว้วางใจ ซึ่งจะช่วยให้ได้ข้อมูลที่แท้จริงมากที่สุด

3) การใช้แบบสอบถามประมาณค่า เป็นการประเมินโดยใช้เครื่องมือที่เป็นการสร้างประโยคข้อความต่าง ๆ ทั้งที่เป็นข้อความทางบวกและข้อความทางลบที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรที่ต้องการประเมิน โดยให้ผู้ตอบแสดงความคิดเห็น ว่าเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยกับข้อความแต่ละข้อนั้น โดยใช้มาตรประเมินแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามวิธีของลิเคิร์ท (Likert Scale) เนื่องจากเป็นวิธีที่ง่ายและสะดวก สามารถเก็บข้อมูลได้รวดเร็ว

สรุปได้ว่า การวัดความพึงพอใจสามารถวัดได้จากแบบวัดความพึงพอใจ ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามวิธีของลิเคิร์ท (Likert Scale) แบ่งออกเป็น 5 ระดับ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาห้องเรียนเสมือน เพื่อส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหา เรื่องการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านทุ่งเ้า จำนวน 9 คน จำแนกเป็นนักเรียนหญิง 6 คน นักเรียนชาย 3 คน ที่เรียนในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 โดยวิธีการเจาะจง ซึ่งเป็นนักเรียนทั้งหมดและประสบปัญหาเรื่องการแก้โจทย์ปัญหาลดกว่าเกณฑ์ที่กำหนด

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาห้องเรียนเสมือน เพื่อส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหา เรื่องการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีขั้นตอนสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ดังนี้

1. ห้องเรียนเสมือน เรื่องการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เนื้อหาบทเรียน 4 บท ได้แก่ บทที่ 1 ทำความเข้าใจปัญหา บทที่ 2 วางแผนในการแก้ปัญหา บทที่ 3 ดำเนินการตามแผน และบทที่ 4 ตรวจสอบ ประเมินคุณภาพห้องเรียนเสมือนโดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ซึ่งโดยใช้ประเมินความเหมาะสมของห้องเรียนเสมือน แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ และดำเนินการหาค่าประสิทธิภาพ จำนวน 3 ครั้ง โดยครั้งที่ 1 หาประสิทธิภาพรายบุคคล จำนวน 3 คน ครั้งที่ 2 หาประสิทธิภาพกลุ่มเล็ก จำนวน 7 คน และครั้งที่ 3 หาประสิทธิภาพภาคสนาม จำนวน 20 คน เพื่อหาประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80

2. แบบทดสอบทักษะการแก้ปัญหา เรื่องการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 แบบทดสอบชนิดเลือกตอบ 20 ข้อ ประเมินความสอดคล้องระหว่างแบบทดสอบทักษะการแก้ปัญหากับจุดประสงค์การเรียนรู้ โดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.5-1.00 ค่าความยากง่าย (p) อยู่ระหว่าง 0.20-0.80 ค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.22-1.00 ใช้สำหรับการหาประสิทธิภาพ E_2

3. แบบสอบถามความพึงพอใจในการเรียนด้วยห้องเรียนเสมือน เรื่องการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีลักษณะเป็นแบบประเมินมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 10 ข้อ ประเมินความเที่ยงตรง (IOC) ต่อข้อคำถาม มีความเหมาะสมนำไปใช้เก็บข้อมูลโดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน โดยความเที่ยงตรง (IOC) ต่อข้อคำถาม ตั้งแต่ 0.5-1.00

4. แบบวัดทักษะการแก้ปัญหา เรื่องการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 แบบทดสอบทักษะการแก้ปัญหาแบบอัตนัยจำนวน 2 ข้อ การให้คะแนนแบบแยกส่วนแต่ละข้อมีคะแนนเต็ม 16 คะแนน ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ตอน ได้แก่ตอนที่ 1 ขั้นทำความเข้าใจปัญหา (4 คะแนน) ตอนที่ 2 ขั้นวางแผนในการแก้ปัญหา (4 คะแนน) ตอนที่ 3 ขั้นดำเนินการตามแผน (4 คะแนน) และตอนที่ 4 ขั้นตรวจสอบ (4 คะแนน) โดยประเมินความสอดคล้องระหว่างแบบวัดทักษะการแก้ปัญหากับทักษะการแก้ปัญหโดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.5-1.00 ค่าความยากง่าย (p) อยู่ระหว่าง 0.20-0.80 ค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.22-1.00 ใช้สำหรับเปรียบเทียบทักษะการแก้ปัญหาก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนด้วยห้องเรียนเสมือน

วิธีรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองกับกลุ่มเป้าหมายที่เรียนในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 9 คน ตามขั้นตอน ดังนี้

1. นำแบบวัดทักษะการแก้ปัญหา เรื่องการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ไปทดสอบกับนักเรียนรวบรวมคะแนนไว้เป็นคะแนนก่อนเรียน

2. ผู้วิจัยดำเนินการทดลองโดยใช้ห้องเรียนเสมือน เรื่องการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 4 ชั่วโมง ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 การจัดการเรียนการสอนโดยใช้ห้องเรียนเสมือน เรื่องการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

ลำดับที่	เนื้อหาบทเรียนในห้องเรียนเสมือน	จำนวนชั่วโมง
1	ทำความเข้าใจปัญหา	1
2	วางแผนในการแก้ปัญหา	1
3	ดำเนินการตามแผน	1
4	ตรวจสอบ	1

3. เมื่อผู้เรียนได้เรียนครบบทเรียนแล้วจึงนำแบบวัดทักษะการแก้ปัญหา เรื่องการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ชุดเดิมไปทดสอบกับนักเรียน แล้วรวบรวมคะแนนไว้เป็นคะแนนหลังเรียน เพื่อเปรียบเทียบทักษะการแก้ปัญหาก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนด้วยห้องเรียนเสมือน เรื่องการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์

4. ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งหมดไปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

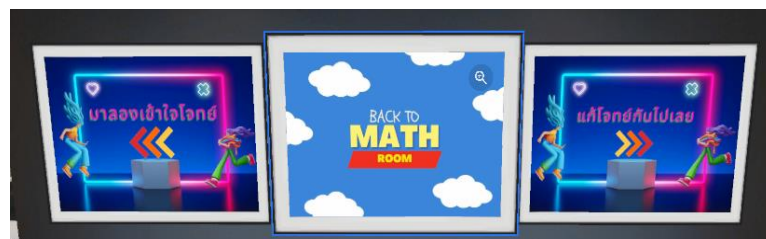
1. หาประสิทธิภาพของห้องเรียนเสมือน เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ โดยใช้สูตร E_1 / E_2
2. เปรียบเทียบทักษะการแก้ปัญหาก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนด้วยห้องเรียนเสมือน โดยหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
3. ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนด้วยห้องเรียนเสมือน โดยหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการสร้างและหาประสิทธิภาพของห้องเรียนเสมือน เพื่อส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหา เรื่องการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80

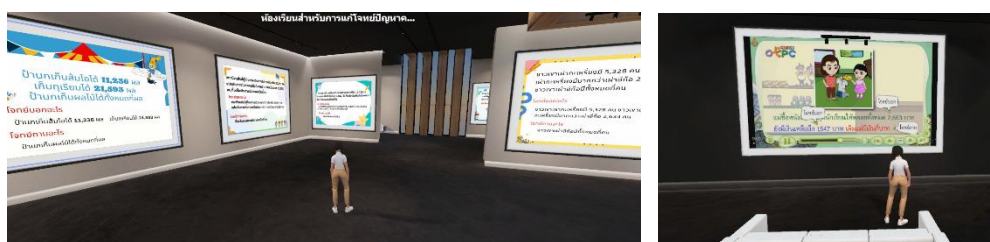
1. การสร้างของห้องเรียนเสมือน เพื่อส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหา เรื่องการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

1.1 ทางเข้าห้องเรียนเสมือน ต้อนรับเข้าสู่ห้องเรียนเสมือน บอกวัตถุประสงค์ของห้องเรียนเสมือน เมื่อเข้าสู่บทเรียนในห้องเรียนเสมือน

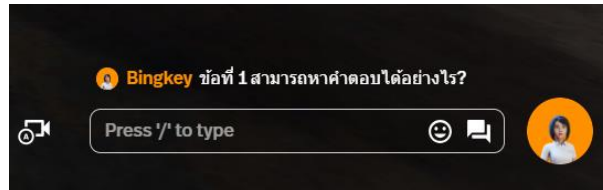
ภาพที่ 2 ทางเข้าของห้องเรียนเสมือน

1.2 ห้องแสดงบทเรียนเกี่ยวกับขั้นตอนการเข้าใจปัญหา สามารถเลือกเดินตามที่ต้องการศึกษา

ภาพที่ 3 บทเรียนภายในห้องเรียนเสมือน

1.3 การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างครูกับนักเรียน และนักเรียนกับนักเรียน

ภาพที่ 4 การโต้ตอบระหว่างผู้เข้าเรียนในห้องเรียนเสมือน

1.4 ไอคอนแสดงสถานการณ์พูดคุย ไอคอนแสดงท่าทาง ไอคอนสำหรับถ่ายภาพบรรยากาศระหว่างเรียน กระเป๋าใส่ของ(สำหรับการเล่นเกม) และไอคอนแสดงการแชร์หน้าจอคอมพิวเตอร์เข้าห้องเรียนเสมือน

ภาพที่ 5 อุปกรณ์ใช้จัดกิจกรรมเพิ่มเติมในห้องเรียนเสมือน

2. ผลการประเมินความเหมาะสมของห้องเรียนเสมือน เพื่อส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหา เรื่องการแก้โจทย์ปัญหา คณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการประเมินประสิทธิภาพของห้องเรียนเสมือน เพื่อส่งเสริมทักษะการแก้โจทย์ปัญหา เรื่องการแก้โจทย์ปัญหา คณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน

รายการประเมิน		μ	σ	ระดับคุณภาพ
1. ด้านเนื้อหาบทเรียน				
1.1	เนื้อหาเหมาะสมสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	5.00	0.00	มากที่สุด
1.2	ความถูกต้องของเนื้อหา	5.00	0.00	มากที่สุด
1.3	ความเหมาะสมในการจัดลำดับเนื้อหา	5.00	0.00	มากที่สุด
1.4	ความทันสมัยของเนื้อหา	5.00	0.00	มากที่สุด
1.5	ความเหมาะสมของภาษาที่ใช้ในเนื้อหา	5.00	0.00	มากที่สุด
1.6	ความสมบูรณ์ของเนื้อหา	5.00	0.00	มากที่สุด
1.7	ภาพและวิดีโอสื่อความหมายได้ตรงตามเนื้อหา	5.00	0.00	มากที่สุด
รวม		5.00	0.00	มากที่สุด
2. ด้านการออกแบบ				
2.1	ความเหมาะสมของรูปแบบ และขนาดตัวอักษร	5.00	0.00	มากที่สุด
2.2	ความเหมาะสมของวิดีโอประกอบ	5.00	0.00	มากที่สุด
2.3	ความเหมาะสมขององค์ประกอบในหน้าจอ	5.00	0.00	มากที่สุด
2.4	ความเหมาะสมของภาพประกอบ	5.00	0.00	มากที่สุด
2.5	ความเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน	5.00	0.00	มากที่สุด
2.6	ความเหมาะสมของการให้ผลป้อนกลับ เสริมแรง/ให้ความช่วยเหลือ เหมาะสมตามความจำเป็น	5.00	0.00	มากที่สุด
2.7	ความเหมาะสมของความสะดวกในการใช้งาน	5.00	0.00	มากที่สุด
รวม		5.00	0.00	มากที่สุด

ตารางที่ 3 (ต่อ)

รายการประเมิน		μ	σ	ระดับคุณภาพ
3. ด้านการวัดและประเมินผล				
3.1	การวัดและประเมินผลเหมาะสมกับผู้เรียน	5.00	0.00	มากที่สุด
3.2	เครื่องมือที่ใช้วัดผลและประเมินผลมีความสอดคล้องกับเนื้อหา	4.67	0.47	มาก
3.3	เครื่องมือและเกณฑ์ที่ใช้ในการวัดและประเมินผลครอบคลุมจุดประสงค์การเรียนรู้	4.67	0.47	มาก
3.4	ความเหมาะสมของข้อคำถามและคำตอบที่ใช้ในการวัดผล	4.67	0.47	มาก
3.5	การวัดและประเมินผลเน้นประเมินตามสภาพจริง	5.00	0.00	มากที่สุด
รวม		4.80	0.23	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย		4.93	0.11	มากที่สุด

จากตารางที่ 3 แสดงให้เห็นผลการประเมินคุณภาพของห้องเรียนเสมือน เพื่อส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหา เรื่องการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน พบว่า ภาพรวมผลการประเมินประสิทธิภาพห้องเรียนเสมือน อยู่ในระดับ มากที่สุด (ค่าเฉลี่ย = 4.93, ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.11) โดยพิจารณาตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ด้านเนื้อหาบทเรียน อยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย = 5.00, ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0) ด้านการออกแบบ (ค่าเฉลี่ย = 5.00, ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0) ด้านการวัดและประเมินผล (ค่าเฉลี่ย = 4.80, ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.23) ตามลำดับ

3. ผลการหาประสิทธิภาพของห้องเรียนเสมือน เพื่อส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหา เรื่องการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

ครั้งที่ 1 การหาประสิทธิภาพรายบุคคล จำนวน 3 คน แสดงผลการหาประสิทธิภาพในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 แสดงผลการหาประสิทธิภาพของห้องเรียนเสมือน เพื่อส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหา เรื่องการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 แบบหนึ่งต่อหนึ่ง จำนวน 3 คน

จำนวนนักเรียน (N)	ระหว่างเรียน			หลังเรียน			ค่าประสิทธิภาพ
	A	$\sum X$	E	B	$\sum y$	E	
3	15	32	71.11	20	45	75.00	71.11/75.00

จากตารางที่ 4 แสดงให้เห็นผลการหาค่าประสิทธิภาพของห้องเรียนเสมือน เพื่อส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหา เรื่องการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 แบบหนึ่งต่อหนึ่งจากการทดลองใช้ จำนวน 3 คน คน โดยใช้แบบฝึกหัดระหว่างเรียนและแบบทดสอบทักษะการแก้ปัญหาหลังเรียนเป็นเครื่องมือในการทดสอบความรู้และนำผลคะแนนที่ได้มาคำนวณหาประสิทธิภาพ พบว่า มีค่าประสิทธิภาพอยู่ที่ 71.11/75.00 ซึ่งไม่เป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ แสดงว่าห้องเรียนเสมือนยังไม่มีประสิทธิภาพต้องปรับปรุงแก้ไข จากการทดลองครั้งนี้ผู้วิจัยได้สังเกตการณ์ร่วมทำกิจกรรมพบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ขาดความสนใจ เพราะห้องเรียนเสมือนที่นำไปทดลองใช้ไม่น่าสนใจ เนื้อหาในบทเรียนมีมากเกินไป ผู้เรียนไม่ชอบอ่าน ไม่มีสิ่งเร้า เช่น รูปภาพ รูปเป็นต้น ทำให้น่าเบื่อ ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าควรที่จะเพิ่มเติมสิ่งที่น่าสนใจ

ครั้งที่ 2 การหาประสิทธิภาพภาคสนาม จำนวน 7 คน แสดงผลการหาประสิทธิภาพในตารางที่ 5

ตารางที่ 5 แสดงผลการหาประสิทธิภาพของห้องเรียนเสมือน เพื่อส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหา เรื่องการแก้โจทย์ปัญหา คณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 แบบกลุ่มเล็ก จำนวน 7 คน

จำนวนนักเรียน (N)	ระหว่างเรียน			หลังเรียน			ค่าประสิทธิภาพ
	A	$\sum x$	E	B	$\sum y$	E	
7	15	78	74.29	20	108	77.14	74.29/77.14

จากตารางที่ 5 แสดงให้เห็นผลการหาค่าประสิทธิภาพของห้องเรียนเสมือน เพื่อส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหา เรื่องการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 แบบกลุ่มเล็ก จากการทดลองใช้ จำนวน 7 คน คน โดยใช้แบบฝึกหัดระหว่างเรียนและแบบทดสอบทักษะการแก้ปัญหาลังเรียนเป็นเครื่องมือในการทดสอบความรู้และนำผลคะแนนที่ได้มาคำนวณหาประสิทธิภาพ พบว่า มีค่าประสิทธิภาพอยู่ที่ 74.29/77.14 ซึ่งไม่เป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ แสดงว่าห้องเรียนเสมือนยังไม่มีประสิทธิภาพต้องปรับปรุงแก้ไขต่อไป

ครั้งที่ 3 การหาประสิทธิภาพภาคสนาม จำนวน 20 คน แสดงผลการหาประสิทธิภาพในตารางที่ 6

ตารางที่ 6 แสดงผลการหาประสิทธิภาพของห้องเรียนเสมือน เพื่อส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหา เรื่องการแก้โจทย์ปัญหา คณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 แบบภาคสนาม จำนวน 20 คน

จำนวนนักเรียน (N)	ระหว่างเรียน			หลังเรียน			ค่าประสิทธิภาพ
	A	$\sum x$	E	B	$\sum y$	E	
20	15	242	80.67	20	329	82.25	80.67/82.25

จากตารางที่ 6 แสดงให้เห็นผลการหาค่าประสิทธิภาพของห้องเรียนเสมือน เพื่อส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหา เรื่องการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 แบบภาคสนาม จากการทดลองใช้ จำนวน 20 คน คน โดยใช้แบบฝึกหัดระหว่างเรียนและแบบทดสอบทักษะการแก้ปัญหาลังเรียนเป็นเครื่องมือในการทดสอบความรู้และนำผลคะแนนที่ได้มาคำนวณหาประสิทธิภาพ พบว่า มีค่าประสิทธิภาพอยู่ที่ 80.67/82.25 เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ 80/80

ตอนที่ 2 ผลการเปรียบเทียบทักษะการแก้ปัญหาก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนด้วยห้องเรียนเสมือน เรื่องการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ โดยแบบทดสอบวัดทักษะการแก้ปัญห

ผลการเปรียบเทียบทักษะการแก้ปัญหาก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนด้วยห้องเรียนเสมือน เรื่องการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ โดยแบบวัดทักษะการแก้ปัญห แสดงในตารางที่ 7

ตารางที่ 7 ผลการเปรียบเทียบทักษะก่อนเรียนและหลังเรียน

การทดสอบ	คะแนนเต็ม	จำนวนนักเรียน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
ก่อนเรียน	32	9	18.44	1.69
หลังเรียน	32	9	26.11	1.85

จากตารางที่ 7 แสดงให้เห็นผลการเปรียบเทียบทักษะการแก้ปัญหาก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนด้วยห้องเรียนเสมือน เรื่องการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ พบว่า คะแนนเฉลี่ยก่อนเรียน เท่ากับ 18.44 และคะแนนหลังเรียน เท่ากับ 26.11 แสดงให้เห็นว่าคะแนนวัดทักษะการแก้ปัญหาลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และยังสรุปได้ว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนด้วยห้องเรียนเสมือน เรื่องการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์จะมีทักษะการแก้ปัญหาลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ตอนที่ 3 ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนด้วยห้องเรียนเสมือน เรื่องการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์

ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนด้วยห้องเรียนเสมือน เรื่องการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ แสดงในตารางที่ 8

ตารางที่ 8 แสดงผลการหาค่าความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการเรียนด้วยห้องเรียนเสมือน เรื่องการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์

รายการประเมิน	ระดับความพึงพอใจ		
	μ	σ	ความหมาย
1. เข้าใจคำอธิบายการใช้งานในห้องเรียนเสมือน	4.67	0.47	มากที่สุด
2. นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง	4.89	0.31	มากที่สุด
3. เสียงประกอบชัดเจน เข้าใจง่าย	4.89	0.31	มากที่สุด
4. ความสะดวกในการเข้าใช้งาน	4.78	0.42	มากที่สุด
5. ห้องเรียนเสมือนช่วยกระตุ้นความคิดให้นักเรียนแก้ปัญหาด้วยตัวเองได้	4.89	0.31	มากที่สุด
6. เนื้อหาในบทเรียนเข้าใจง่าย	4.89	0.31	มากที่สุด
7. ความน่าสนใจของวิดีโอ	4.89	0.31	มากที่สุด
8. ห้องเรียนเสมือนมีความน่าสนใจ และดึงดูดความสนใจ	4.89	0.31	มากที่สุด
9. สีและขนาดตัวอักษรอ่านง่าย มองเห็นได้ชัดเจน	4.89	0.31	มากที่สุด
10. นักเรียนรู้สึกสนุกสนานเมื่อเรียนด้วยห้องเรียนเสมือน	4.89	0.31	มากที่สุด
เฉลี่ยรวม	4.86	0.34	มากที่สุด

จากตารางที่ 8 พบว่าความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนด้วยห้องเรียนเสมือน เรื่องการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ โดยรวมพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด คิดเป็นค่าเฉลี่ยรวม 4.86 เมื่อพิจารณารายละเอียดพบว่าห้องเรียนเสมือนนี้มีเสียงประกอบชัดเจน เข้าใจง่าย ช่วยกระตุ้นความคิด เนื้อหาบทเรียนมีความเข้าใจง่าย น่าสนใจและดึงดูดความสนใจ สีและขนาดตัวอักษรอ่านง่าย มองเห็นได้ชัดเจน นักเรียนได้ลงมือทำด้วยตนเอง และรู้สึกสนุกสนานเมื่อเรียนด้วยห้องเรียนเสมือน โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.89 ห้องเรียนเสมือนมีความสะดวกต่อการเข้าใช้งาน โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.78 นอกจากนี้ นักเรียนมีความเข้าใจคำอธิบายการใช้งานในห้องเรียนเสมือน โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.67

อภิปรายผล

1. ผลการหาประสิทธิภาพของห้องเรียนเสมือน เรื่องการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เนื้อหาประกอบด้วยการทำความเข้าใจปัญหาการแก้โจทย์ปัญหาปัญหาการบวกและการลบ ชั้นวางแผนในการแก้ปัญหา การแก้โจทย์ปัญหาปัญหาการบวกและการลบ ชั้นดำเนินการตามแผนการแก้โจทย์ปัญหาการบวกและการลบ และชั้นตรวจสอบการแก้โจทย์ปัญหาการบวกและการลบ นั้นพบว่า ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน มีความเห็นว่ามีประสิทธิภาพ ระดับมากที่สุด ($\mu = 4.93$) ในด้านเนื้อหาบทเรียนเท่ากับ 5.00, ด้านการออกแบบ เท่ากับ 5.00 และด้านการวัดและประเมินผล เท่ากับ 4.80 และมีผลการหาประสิทธิภาพของห้องเรียนเสมือนเท่ากับ 80.67/82.25 มีประสิทธิภาพเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด สรุปได้ว่าห้องเรียนเสมือนที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพในระดับมากที่สุด และสามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ รศรงค์ พัฒนานุสรณ์, และคณะ (2557) ได้วิจัยเรื่องระบบบริหารจัดการห้องเรียนเสมือนออนไลน์สำหรับผู้เรียนที่มีคุณลักษณะเหมาะสมกับการเรียนออนไลน์ พบว่า ระบบบริหารจัดการห้องเรียนเสมือนออนไลน์สำหรับผู้เรียนที่พัฒนาขึ้นมามีประสิทธิภาพในระดับดีมาก และสามารถที่จะนำไปใช้ในการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสม การที่ผู้เรียนสามารถที่จะสอบถามเรื่องที่สงสัยต่าง ๆ กับครูผู้สอนได้โดยข้อความ เช่น การใช้กระดานข่าวการติดต่อแบบ Real Time ที่ครูผู้สอนสร้างไว้เป็นช่องทางติดต่อกัน ทำให้ผู้เรียนกล้าที่จะถามคำถามที่อยู่ในห้องเรียนปกติไม่กล้าถาม

ด้วยเหตุผลต่าง ๆ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ญัฐชนันท์ จันทคุปต์, และคณะ (2565) ได้วิจัยเรื่องการพัฒนาห้องเรียนเสมือนบนเครือข่ายคอมพิวเตอร์ของสถาบันพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาสำหรับพัฒนาทักษะที่จำเป็นของครูไทยในศตวรรษที่ 21 พบว่า เมื่อจัดการอบรมผ่านระบบห้องเรียนเสมือนจริง ทำให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีการปรึกษาหารือกัน มีการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน แบ่งหน้าที่ในการรับผิดชอบในชิ้นงานที่ตนได้รับมอบหมาย อีกทั้ง ยังมีปฏิสัมพันธ์กันและมีการทำงานร่วมกันซึ่งกิจกรรมการฝึกอบรมแบบผสมผสานตามแนวคิดการเรียนรู้ร่วมกันนั้น ช่วยลดระยะเวลาในการฝึกอบรม ผู้เข้ารับการฝึกอบรมสามารถทบทวนความรู้ได้ตลอดเวลา ด้วยการสนทนาผ่านห้องสนทนาและห้องทบทวน

2. การศึกษาเปรียบเทียบทักษะการแก้ปัญหา ก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนด้วยห้องเรียนเสมือน เรื่องการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ พบว่าผลการเปรียบเทียบทักษะการแก้ปัญหาก่อนเรียนด้วยห้องเรียนเสมือนและหลังเรียนแตกต่างกัน ซึ่งแสดงว่าเมื่อนักเรียนเรียนด้วยห้องเรียนเสมือน เรื่องการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ ทำให้มีทักษะการแก้ปัญหาเพิ่มขึ้น ในส่วนของบทเรียนผู้เรียนสามารถทบทวนบทเรียนได้ตลอดเวลายังผู้เรียนเข้าเรียนบ่อย ๆ สามารถส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหให้กับผู้เรียนได้ดียิ่งขึ้นสอดคล้องกับ ทิศนา ขัมมณี (2555) กล่าวว่า การจัดสภาพการณ์ของการเรียนการสอนที่ใช้ปัญหาเป็นเครื่องมือในการช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามเป้าหมาย โดยผู้สอนอาจนำผู้เรียนไปเผชิญสถานการณ์ปัญหาจริงหรืออาจจัดสภาพการณ์ให้ผู้เรียนเผชิญปัญหา และฝึกกระบวนการวิเคราะห์ปัญหาและแก้ปัญหา ร่วมกันเป็นกลุ่ม ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในปัญหานั้นอย่างชัดเจนได้เห็นทางเลือกและวิธีการที่หลากหลายในการแก้ปัญหา รวมทั้งช่วยให้ผู้เรียนเกิดการใฝ่รู้ เกิดทักษะกระบวนการคิด และกระบวนการแก้ปัญหาต่าง ๆ ด้วยเหตุนี้ ผู้เรียนที่เรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนจากห้องเรียนเสมือนจึงมีทักษะการแก้ปัญหาที่สูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ญัฐชนันท์ สุวรรณวงศ์ (2559) ได้วิจัยเรื่องการพัฒนาการจัดการเรียนรู้แก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ เรื่องการออกแบบการเรียนการสอนและการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ห้องเรียนเสมือนจริงบนคราวด์คอมพิวเตอร์ตั้งพบว่า องค์ประกอบสำคัญของการเรียนบนห้องเรียนเสมือนจริงที่ส่งผลต่อการพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาที่สูงขึ้นคือ การติดต่อสื่อสาร เป็นการเรียนรู้แบบประสานเวลา ผู้สอนและผู้เรียนสามารถติดต่อสื่อสารและโต้ตอบกันได้ทันที ดังกล่าวมาห้องเรียนเสมือนช่วยเพิ่มทักษะการแก้ปัญหาเพราะมีปัจจัยที่สนับสนุน ได้แก่ การมีปฏิสัมพันธ์ของผู้เรียนในห้อง มีการสื่อสารกัน บทเรียนใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย น่าสนใจต่อการเรียนรู้ เห็นภาพเสมือนจริง มีเนื้อหาที่เข้าใจง่าย มีเสียงอธิบายแต่ละขั้นตอนอย่างชัดเจน ทำให้ผู้เรียนสามารถคิดอย่างเป็นขั้นตอน จดจำง่าย ประกอบกับบทเรียนสามารถเรียนรู้ได้ตลอดเวลา ทำให้การเรียนรู้เป็นเรื่องที่ง่ายต่อการเรียนรู้ เป็นเทคโนโลยีที่สมัยใหม่และน่าตื่นตันทึ่งกระตุ้นความสนใจ

3. การศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนด้วยห้องเรียนเสมือน เรื่องการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ พบว่าค่าเฉลี่ยคะแนนความพึงพอใจของนักเรียน มีความเหมาะสมอยู่ในระดับ มากที่สุด โดยเห็นว่าผู้เรียนเข้าใจคำอธิบายการใช้งาน เสียงประกอบชัดเจน สีและขนาดอักษรอ่านง่าย มองเห็นได้ชัดเจน เนื้อหาบทเรียนในห้องเรียนเสมือนเข้าใจง่าย ห้องเรียนเสมือนมีความดึงดูดความสนใจ ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง และรู้สึกสนุกสนานเมื่อเรียนด้วยห้องเรียนเสมือน ห้องเรียนเสมือนยังช่วยกระตุ้นความคิด ให้ผู้เรียนแก้ปัญหาด้วยตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ญัฐชนันท์ จันทคุปต์, และคณะ (2565) ได้วิจัยเรื่องการพัฒนาห้องเรียนเสมือนบนเครือข่ายคอมพิวเตอร์ ของสถาบันพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา สำหรับพัฒนาทักษะที่จำเป็นของครูในศตวรรษที่ 21 พบว่า เมื่อฝึกอบรมด้วยรูปแบบการฝึกอบรมร่วมกับเทคโนโลยีออกเมนต์ เรียลลิตี้ จากการนำเทคโนโลยีห้องเรียนเสมือนมาใช้ร่วมกับการจัดการฝึกอบรม ทำให้ผู้เข้าใช้งานสามารถเข้าใจได้ง่ายและสนุกกับการเรียนรู้ สื่อ เข้าถึงได้ง่าย รูปภาพ VDO เสียง อีกทั้งยังเปิดโอกาสให้ผู้เข้าใช้แสดงความคิดเห็น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 ถ้านำการเรียนการสอนแบบห้องเรียนเสมือนไปใช้กับสถานศึกษาอื่นต้องดูความพร้อมของผู้เรียนเช่นที่บ้านหรือบริเวณใกล้เคียงมีการให้บริการอินเทอร์เน็ตมากน้อยแค่ไหน

1.2 ควรได้รับการสนับสนุนจากทางโรงเรียน เช่น เว็บไซต์ของโรงเรียนเพื่อช่วยจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ มีอุปกรณ์สนับสนุน ระบบอินเทอร์เน็ต และระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ที่รวดเร็ว รวมไปถึงการให้ความรู้กับครูที่นำห้องเรียนเสมือนไปใช้ในการสอนด้วย

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยเปรียบเทียบกับการเรียนการสอนด้วยห้องเรียนเสมือนและการจัดการเรียนการสอนด้วยวิธีการอื่น ๆ เพื่อศึกษาข้อดีและข้อจำกัดของแต่ละวิธี และเป็นการต่อยอดการนำผลการวิจัยไปใช้เพื่อพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น

2.2 ควรมีการศึกษาวิจัยถึงรูปแบบของการเรียนจากห้องเรียนเสมือน ในรูปแบบที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กเก่งปานกลาง และอ่อน

เอกสารอ้างอิง

คมสัน อินทะเสน, และคณะ. (2560). ความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลนาหว้า อำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญารัฐศาสตรบัณฑิต(รัฐศาสตร์). มหาวิทยาลัยมหาสารคามราชวิทยาลัย.

ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2557). การพัฒนาหลักสูตร ทฤษฎีสู่การปฏิบัติ. กรุงเทพฯ: วีพริ้นท์ (1991).

ณัฐชนันท์ จันทคุปต์, และคณะ. (2565). การพัฒนาห้องเรียนเสมือนบนเครือข่ายคอมพิวเตอร์ ของสถาบันพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา สำหรับพัฒนาทักษะที่จำเป็นของครูในศตวรรษที่ 21. นครปฐม: สถาบันพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา.

ทีศนา แชมมณี. (2555). ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

นภัสนันท์ สุวรรณวงศ์. (2559). การพัฒนาการจัดการเรียนรู้แก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ เรื่องการออกแบบการเรียนการสอน และการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ห้องเรียนเสมือนจริงบนคราวด์คอมพิวเตอร์. วิทยานิพนธ์การศึกษา มหาบัณฑิต (เทคโนโลยีการเรียนรู้และสื่อสารมวลชน). มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี.

พรนภา เตียสุทธิกุล. (2556). การวัดระดับเจตคติในการดำเนินงานด้านการสาธารณสุข. วารสารวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์ มนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์. 8(4): 214-225.

พัฒนา พรหมณี, และคณะ. (2563). แนวคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจและการสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจในงาน. APHEIT JOURNAL. 26(1): 59-66.

ภวิสาณัช ศรีศิริวงศ์. (2564). ห้องเรียนเสมือนจริง. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร. 19(2): 81-93.

รสรงค์ พัฒนานุสรณ์, และคณะ. (2557). การพัฒนาบทเรียนอีเลิร์นนิ่ง เรื่อง การเลือกซอฟต์แวร์ที่เหมาะสมกับงานสำหรับ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. วารสารโครงการวิทยการคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศ. 1(2): 29-35.

โรงเรียนบ้านทุ่งเห่า. (2563). รายงานผลการประเมินตนเองของโรงเรียนบ้านทุ่งเห่า ปีการศึกษา 2563. น่าน: ผู้แต่ง.

วันสนันท์ ชูรัตน์. (2564). การพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์โดยใช้รูปแบบการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ร่วมกับอินโฟกราฟิก สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง กรด-เบส. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (วิทยาศาสตร์ศึกษา). มหาวิทยาลัยนเรศวร.

สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2555). การวัดผลประเมินผลคณิตศาสตร์. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดดูเคชั่น.

การพัฒนาแอปพลิเคชันบนมือถือ โดยใช้เกมเป็นฐาน เรื่อง พยัญชนะและสระภาษาไทย
เพื่อส่งเสริมความสามารถ ด้านการอ่านและการเขียนสะกดคำ
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

The Development of Game Based Application on Mobile Device in
consonants and vowels to Promote Reading and Writing Abilities for Grade 1

ณัฐพร จัดสวย¹, กิตติยา ปลอดแก้ว²

Nattaporn Judsouy¹, Ktttiya Plodkaew²

Corresponding Author E-mail: nattaporn.0105@gmail.com

Received: 2023-09-06; Revised: 2023-09-27; Accepted: 2023-10-21

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) สร้างและหาประสิทธิภาพของแอปพลิเคชันบนมือถือ โดยใช้เกมเป็นฐาน เรื่อง พยัญชนะและสระภาษาไทย เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านและการเขียนสะกดคำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนด้วยแอปพลิเคชันบนมือถือ โดยใช้เกมเป็นฐาน เรื่อง พยัญชนะและสระภาษาไทย และ 3) เปรียบเทียบความสามารถด้านการอ่านและการเขียนสะกดคำก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนด้วยแอปพลิเคชันบนมือถือ โดยใช้เกมเป็นฐาน เรื่อง พยัญชนะและ สระภาษาไทย กลุ่มเป้าหมาย คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านแป้น จำนวน 12 คน ปีการศึกษา 2566 โดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย ได้แก่ 1) แอปพลิเคชันบนมือถือ โดยใช้เกมเป็นฐาน เรื่องพยัญชนะและสระภาษาไทย ผลการประเมินคุณภาพอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.07 และมีค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 84.33/88.33 2) แผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 15 แผน ผลการประเมินคุณภาพอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.49 3) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.97 และ 4) แบบประเมินความสามารถการอ่านและการเขียนสะกดคำ มีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.67-1.00 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ร้อยละ ผลการวิจัยพบว่า

1) แอปพลิเคชันบนมือถือ โดยใช้เกมเป็นฐาน เรื่อง พยัญชนะและสระภาษาไทย เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านและการเขียนสะกดคำ ผลการตรวจสอบคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญ พบว่า ภาพรวมผลการประเมินประสิทธิภาพแอปพลิเคชันอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.07 และมีค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 84.33/88.33 2) นักเรียนมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการอ่านและการเขียนสะกดคำหลังเรียนเท่ากับ 16.00 สูงกว่าคะแนนก่อนเรียนเท่ากับ 11.33 และ 3) นักเรียนมีคะแนนประเมินความสามารถด้านการอ่านและการเขียนสะกดคำหลังเรียนเท่ากับ 12.67 สูงกว่าก่อนเรียนเท่ากับ 3.42

คำสำคัญ: แอปพลิเคชันบนมือถือ โดยใช้เกมเป็นฐาน, ความสามารถด้านการอ่านและการเขียนสะกดคำ

¹ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

¹ Student of Master of Education Degree, Technology and Communications, Lampang Rajabhat University

² อาจารย์ที่ปรึกษา, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

² Advisor, Faculty of Education, Lampang Rajabhat University

Abstract

The purposes of this research were to 1) to determine the effectiveness of mobile applications using games based on Thai consonants and vowels to develop reading and writing spelling ability of grade 1 students and 2) to compare the academic achievements of grade 1 students at Banpaen School in pre-test and post-test after learning by using game based learning on Thai consonants and vowels and 3) to compare reading ability and writing spelling in pre-test and post-test by using game-based learning on Thai consonants and vowels. The participants selected by purposive sampling method, were 12 grade 1 students at Banpaen School. The instruments used in the research were 1) mobile applications using games based on Thai consonants and vowels to develop reading and spelling ability, the quality assessment results are at a high level, the mean is 4.07 and the efficiency value was 84.33/88.33, 2) there were 15 learning management plans, the quality assessment results were at a high level, the mean is 4.49 3) academic achievement test has a reliability value of 0.97 and 4) reading and spelling ability assessment the consistency index value is between 0.67-1.00. The statistics used to analyze the data were arithmetic mean, percentage, standard deviation. The result showed that:

1) the application by using game-based learning on Thai consonant and vowels to develop reading and writing spelling ability was suitable at a high level, the mean is 4.07, standard and the efficiency is 84.33/88.33 according to the established criteria. 2) the students' achievement in post-test is 16.00 was higher than their pre-test is 11.33 3) The students' scores on reading and writing spelling ability in post-test is 12.67 were higher than pre-test is 3.42.

Keywords: Mobile Applications Using Games Based, Reading and Writing Spelling

บทนำ

กระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดนโยบายและจุดเน้น เพื่อให้การบริหารจัดการศึกษามีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ เป้าหมายของแผนแม่บท ภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ในเรื่องการเตรียมคนในศตวรรษที่ 21 ในระดับประถมศึกษา โดยเฉพาะการเรียนภาษาไทย เน้นเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเรียนรู้วิชาอื่น ให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยเฉพาะระดับชั้นประถมศึกษาในช่วงชั้นแรก สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในปีการศึกษา 2558 ได้มีกำหนดเป็นนโยบายเร่งด่วน “เด็กจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ต้องอ่านออกเขียนได้ และต้องมีระบบการประเมินที่เป็นรูปธรรม” สำนักทดสอบทางการศึกษาจัดบริการเครื่องมือมาตรฐานเพื่อใช้วินิจฉัยความสามารถด้านการอ่านของผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ซึ่งการอ่าน การเขียน และการรู้หนังสือ เป็นทักษะที่จำเป็นอย่างยิ่งสำหรับการเรียนรู้ และการพัฒนาชีวิตสู่ความสำเร็จ การอ่านอย่างคล่องแคล่วและเข้าใจความหมายจะนำมาซึ่งความรู้ และส่งเสริมให้เกิดการคิดวิเคราะห์ มีวิจารณญาณ แยกแยะ และประยุกต์ใช้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อชีวิต พร้อมทั้งสามารถถ่ายทอดสื่อสารให้ผู้อื่นทราบและเข้าใจได้ซึ่งเป็นทักษะสำคัญของศตวรรษที่ 21 หากผู้เรียนบกพร่องหรือขาดความสามารถในการอ่านจะส่งผลการเรียนรู้ ไม่ก้าวหน้า และจะประสบความยากลำบากในการดำรงชีวิต จึงเป็นหน้าที่ของรัฐที่จะต้องพัฒนาความสามารถในการอ่านออกเขียนได้ อ่านคล่องเขียนคล่อง เพื่อเป็นการวางรากฐานสำคัญในการเรียนรู้ระดับสูงต่อไป ปัญหาคุณภาพการศึกษาของไทยคือ นักเรียนมีปัญหาด้านการอ่าน ออก เขียนได้ เป็นจำนวนมากในระดับประถมศึกษาการอ่านออกเขียนได้ถือว่าเป็นเรื่องพื้นฐานและเป็นหัวใจหลักของการศึกษาในทุกรายวิชา (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551)

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านแป้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 จาก การสังเกตการจัดการเรียนการสอนรายวิชาภาษาไทย พบว่า ปัญหาส่วนใหญ่ของนักเรียนคือการอ่านและเขียนคำที่ประสมกัน ไม่ได้ จึงทำให้เกิดความสนใจที่จะทำการแก้ปัญหา ซึ่งนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จะมีการประเมินความสามารถด้านการอ่านของผู้เรียน (Reading Test: RT) ทุกปี ทำให้ครูผู้สอนมีข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับความสามารถด้านการอ่านและการเขียนของผู้เรียนเป็นรายบุคคลนำไปสู่การปรับปรุงและพัฒนาความสามารถด้านการอ่านและการเขียนของผู้เรียนให้เต็ม

ตามศักยภาพ ซึ่งจากรายงานผลการประเมินความสามารถด้านการอ่านของผู้เรียน (Reading Test: RT) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านแม่ปิ่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 ในปีการศึกษา 2563 ผลการอ่านรวมทั้ง 2 ด้านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ได้คะแนนร้อยละ 45.65 อยู่ระดับพอใช้ ร้อยละ 25 - 49.99 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2563) ในปีการศึกษา 2564 ผลการอ่านรวมทั้ง 2 ด้านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ได้คะแนนร้อยละ 46.25 อยู่ในระดับพอใช้ ร้อยละ 25 - 49.99 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2564) และในปีการศึกษา 2565 ผลการอ่านรวมทั้ง 2 ด้านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ได้คะแนนร้อยละ 49.85 อยู่ระดับพอใช้ ร้อยละ 25 - 49.99 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2565)

ตามที่กล่าวไปแล้วผู้วิจัยจึงศึกษาค้นคว้าการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทยและได้พบว่าตามหลักการสอนวิชาภาษาไทยในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เป็นการสอนอ่านให้แก่เด็กในช่วงวัยที่นักเรียนยังอ่านหนังสือไม่แตกฉานนั้นควรสอนสะกดคำเป็นการนำเสียงพยัญชนะต้น สระ วรรณยุกต์ และตัวสะกด มาประสมกันทำให้ออกเสียงคำที่มีความหมาย ทั้งนี้เพราะการสอนสะกดคำเป็นเรื่องจำเป็นมากสำหรับผู้เริ่มเรียนหากครูไม่ได้สอนการสะกดคำให้แก่เด็กนักเรียนในระยะเริ่มเรียนการอ่านแล้วนักเรียนก็จะขาดหลักเกณฑ์การประสมคำทำให้เมื่ออ่านหนังสือมากขึ้นจะสับสน อ่านหนังสือไม่ออกและเขียนหนังสือผิด นอกจากนี้แล้วการอ่านสะกดคำจะช่วยให้นักเรียนประสมคำอ่านและสามารถอ่านหนังสือได้ด้วย นักเรียนที่มีปัญหาด้านการเรียนนั้นโดยทั่วไปแล้วมีความต้องการแรงจูงใจในการเรียนมากกว่านักเรียนปกติและต้องการการเรียนที่สามารถตอบสนองต่อการเรียนรู้รายบุคคล การเรียนรู้ที่สามารถตอบสนองตามอัตราการเรียนที่เร็ว ช้า ที่ต่างกันของผู้เรียน การเรียนรู้ด้วยวิธีการเรียนแบบใช้เกมเป็นฐานจึงเป็นวิธีที่เหมาะสมสำหรับการเรียนของนักเรียนในกลุ่มนี้ การเรียนแบบใช้เกมเป็นฐานนั้นจะใช้แอปพลิเคชันบนมือถือเป็นสื่อในการเรียนการสอน ลักษณะของแอปพลิเคชันบนมือถือนั้นเป็นสื่อที่มีความหลากหลายและเน้นให้ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมด้วยตนเองตนเอง (กระทรวงศึกษาธิการ. 2563)

เพื่อตอบสนองต่อทักษะการเรียนรู้ดังกล่าวนี้ การใช้อุปกรณ์และเทคโนโลยีต่าง ๆ เพื่อพัฒนาความรู้และทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ในบริบทของการเรียนรู้เนื้อหาและทักษะที่ผู้เรียนจะได้รู้จักวิธีเรียนรู้ การแข่งขัน ความท้าทายและการยึดมั่นผูกพันต่อการเรียนย่อมต้องคำนึงถึงเป็นอันดับต้น ๆ โดยเฉพาะผู้เรียนในระดับประถมศึกษานั้นพบว่า การจัดการเรียนรู้ควรเริ่มจากการให้ความรู้พื้นฐานที่จำเป็นและทักษะของผู้เรียนที่ควรจะต้องให้ผู้เรียนเกิดความท้าทายและดึงดูดผู้เรียนให้สนใจเรียนในบทเรียนนั้น ๆ ได้การเรียนรู้ด้วยเกมเป็นฐานจึงเป็นการเรียนที่ใช้สื่อในการเรียนรู้โดยการออกแบบมาเพื่อให้ความสนุกสนานพร้อม ๆ กับการได้รับความรู้ มีการสอดแทรกเนื้อหาเอาไว้ในเกม และให้ผู้เรียนลงมือเล่น โดยที่ผู้เรียนจะได้รับความรู้ต่าง ๆ ของเนื้อหานั้นผ่านการเล่นเกมไปด้วย ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ทั้งในระดับความจำและความเข้าใจ สามารถสร้างแรงจูงใจให้ผู้เรียนอยากเรียนรู้ได้ สร้างความรู้สึกสนุกสนานให้แก่ผู้เรียน และ ชักจูงให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้จนกระทั่งเกิดการเรียนรู้ด้วยตัวเอง ปัจจุบันมีผู้พัฒนาเกมประกอบการสอนขึ้นมามากมายโดยถือว่าเกมจะช่วยกระตุ้นให้เด็กเกิดการเรียนรู้เป็นสื่อการสอนที่จะทำให้นักเรียนเกิดแรงจูงใจที่จะเรียนมากขึ้น เกมส่วนใหญ่ส่งเสริมความสามารถในการตัดสินใจ การสื่อสาร ความสัมพันธ์กับผู้อื่นและเจตคติทางด้านความกระตือรือร้นที่จะฟังความเห็นผู้อื่น นอกจากนั้นเกมจะช่วยให้ผู้เรียนรู้จักแก้ปัญหาหลาย ๆ แนวทางและนำไปปรับใช้แก้ไขปัญหาในสถานการณ์จริงทั้งในและนอกห้องเรียน ผ่านการทำงานร่วมกันและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้อื่น โดยผู้เรียนควรมีส่วนร่วมในการกำหนด วิธีการเรียนของตนเอง ตลอดจนแนวทางในการพัฒนาสามารถพัฒนาตนเอง อันจะช่วยส่งเสริมการพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูงต่อไป (กระทรวงศึกษาธิการ. 2559)

ในปัจจุบันเทคโนโลยีสารสนเทศได้ถูกพัฒนาไปอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะในโทรศัพท์เคลื่อนที่ หรือที่เรียกว่า สมาร์ทโฟน ทำให้มีความสะดวกรวดเร็วในการสื่อสารรวมถึงมีการใช้ประโยชน์จากสมาร์ทโฟน เพื่อการศึกษาโดยผ่านการใช้อุปกรณ์เพื่อการเรียนรู้ การเรียนโดยผ่านแอปพลิเคชันที่อยู่บนโทรศัพท์มือถือนั้นถือว่าการใช้เทคโนโลยีเข้ามามีส่วนในการเรียนการสอนทำให้การสอนมีประสิทธิภาพมากขึ้นเพราะทำให้การเรียนมีความน่าสนใจ ผู้เรียนมีความเข้าใจในบทเรียนได้มากขึ้น อัตราการเรียนรู้ของผู้เรียนเร็วขึ้นเนื่องจากการใช้เทคโนโลยีมาใช้ในการเรียนนั้นทำให้ผู้เรียนเกิดการตอบสนองหรือผลย้อนกลับอย่างทันทีทันใดและเป็นการลดบทบาทครูที่แต่เดิมครูเป็นศูนย์กลางในการเรียนการสอน มาเป็นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางในการเรียน การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการเรียนการสอนนั้นทำให้เกิดประโยชน์หลายด้าน ดังที่ กิดานันท์ มลิทอง (2548) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการศึกษาว่าทำให้เพิ่มสมรรถนะในการสอน เพิ่มคุณภาพการสอน

เป็นการสนับสนุนการเรียนการสอนรูปแบบใหม่ ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นและมีความตั้งใจในการเรียน เพิ่มสมรรถนะการเรียน ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาบทเรียนได้ดีขึ้น

จากที่กล่าวมาแล้วข้างต้นผู้วิจัยจึงมีแนวคิดที่จะนำแอปพลิเคชันบนมือถือ โดยใช้เกมเป็นฐานมาใช้ในการสอนอ่านและเขียนสะกดคำภาษาไทยเพื่อแก้ปัญหาการอ่านและการเขียนให้กับนักเรียนที่มีปัญหาด้านการอ่านและการเขียนสะกดคำภาษาไทย ซึ่งสื่อที่นำมาใช้ในการทดลองครั้งนี้จะอยู่ในรูปแบบของแอปพลิเคชันที่อยู่ในบนโทรศัพท์มือถือร่วมกับวิธีการสอนแบบใช้เกมเป็นฐานเพื่อแก้ปัญหาการอ่านและการเขียนสะกดคำของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพของแอปพลิเคชันบนมือถือ โดยใช้เกมเป็นฐาน เรื่อง พยัญชนะและสระภาษาไทย เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านและการเขียนสะกดคำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนด้วยแอปพลิเคชันบนมือถือ โดยใช้เกมเป็นฐาน เรื่อง พยัญชนะและสระภาษาไทย
3. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถด้านการอ่านและการเขียนสะกดคำก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนด้วยแอปพลิเคชันบนมือถือ โดยใช้เกมเป็นฐาน เรื่อง พยัญชนะและสระภาษาไทย

การทบทวนวรรณกรรม

1. แอปพลิเคชันบนมือถือ แอปพลิเคชันเพื่อการศึกษา หมายถึง โปรแกรมประยุกต์ทางการศึกษาที่นำไปใช้เป็นบทเรียนสำหรับแท็บเล็ต โดยมีจุดประสงค์เพื่อใช้เสริมการเรียนรู้ เสริมการสอน หรือสร้างองค์ความรู้ แก่ผู้เรียน มีการเรียนรู้ในรูปแบบการมีปฏิสัมพันธ์กันระหว่างผู้เรียนกับบทเรียน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2555ก) ประเภทของแอปพลิเคชันเพื่อการศึกษาแบ่งออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2555ข)

1) แอปพลิเคชันเพื่อเสริมการเรียนรู้ (Learning Media) หมายถึง แอปพลิเคชันที่นำเสนอเนื้อหา เพื่อให้นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง เช่น การเรียนภาษาอังกฤษ ฟังอ่านและเขียน เป็นต้น

2) แอปพลิเคชันเพื่อเสริมการสอน (Instruction Media) หมายถึง แอปพลิเคชันที่พัฒนาขึ้นเพื่อใช้เป็นสื่อช่วยในการสอน เน้นภาพเคลื่อนไหว (Animation) เช่น แสดงภูเขาไฟระเบิด แสดงการไหลเวียนของเลือด เป็นต้น

3) แอปพลิเคชันเพื่อสร้างองค์ความรู้ (Construction Media) หมายถึง แอปพลิเคชันเครื่องมือช่วยให้ผู้เรียนสามารถสร้างสรรค์ชิ้นงานประกอบการเรียนรู้ หรือสร้างองค์ความรู้ เช่น แอปพลิเคชันสร้างรูปทรงสามมิติ

แอปพลิเคชันที่นำมาประยุกต์ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแอปพลิเคชันเพื่อเสริมการเรียนรู้ (Learning Media) ที่พัฒนาขึ้นสำหรับการจัดการเรียนการสอน ใช้งานบนระบบ แอนดรอยด์ นำเสนอเนื้อหาที่มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อให้นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง

2. การเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐาน การเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐาน เป็นเทคนิคการสอนที่กระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจการเรียนรู้ อยากมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ภายใต้บรรยากาศการทำทายและสนุกสนาน โดยเกมที่นำมาเป็นสื่อการเรียนรู้จะมีความเกี่ยวข้องหรือมีการสอดแทรกเนื้อหาที่ต้องการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้รวมอยู่ด้วย และมีลักษณะเป็นดิจิทัลมิเดีย (Digital Game) และผู้เรียนสามารถเข้าถึงได้โดยง่ายจากคอมพิวเตอร์หรือมือถือ นอกจากนี้การเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐานยังกระตุ้นให้ผู้เรียนใช้ศักยภาพและบูรณาการความรู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายของเกม กระตุ้นให้ผู้เรียนประสานความร่วมมือกับผู้อื่นในกรณีที่ต้องพึ่งพาอาศัยหรือขอความช่วยเหลือจากผู้ที่เกี่ยวข้อง รวมถึงกระตุ้นให้ผู้เรียนไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค แสวงหาวิธีการจบเกมหรือได้รับรางวัลจากเกมตามเป้าหมายของเกมนั้น ๆ ให้ได้ การเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐาน ช่วยให้ผู้เรียนมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์และเกิดความผูกพันในการเรียนรู้ ทำให้ผู้เรียนรู้จักบริหารจัดการอารมณ์และการตอบสนองต่อสถานการณ์ต่าง ๆ อย่างเหมาะสม ได้ฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์ การบูรณาการและสร้างกลยุทธ์เพื่อความสำเร็จ การสื่อสาร การทำงานร่วมกับผู้อื่น ความรับผิดชอบและการเคารพกฎกติกาหรือผลแพ้ชนะอย่างมีเหตุผล ในขณะเดียวกันผู้เรียนได้เรียนรู้เนื้อหาสาระสำคัญ และได้ฝึกทักษะต่าง ๆ ที่สอดแทรกอยู่ในเกม (ทิตานา แคมมณี. 2557) เกมที่นิยมนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน คือ เกมการศึกษา (วรรัตน์ อินทสระ. 2562) ซึ่ง บุษพา เรื่องรอง (2555) ได้ให้ความหมายของเกมการศึกษาไว้ว่า เกมการศึกษา หมายถึง กิจกรรมการเล่นที่ช่วยพัฒนาการด้านต่างๆ ของเด็กๆ เน้นทางสติปัญญา มีกฎกติกาต่างๆ เหมาะสำหรับเด็ก มีความ

สนุกสนานจากการเล่นมีกระบวนการในการเล่นจากสื่อตามชนิดของเกม เพื่อให้เกิดการเรียนรู้และความคิดรวบยอดเกี่ยวกับสิ่งที่เรียน เด็กสามารถเล่นคนเดียวและเล่นเป็นกลุ่มได้

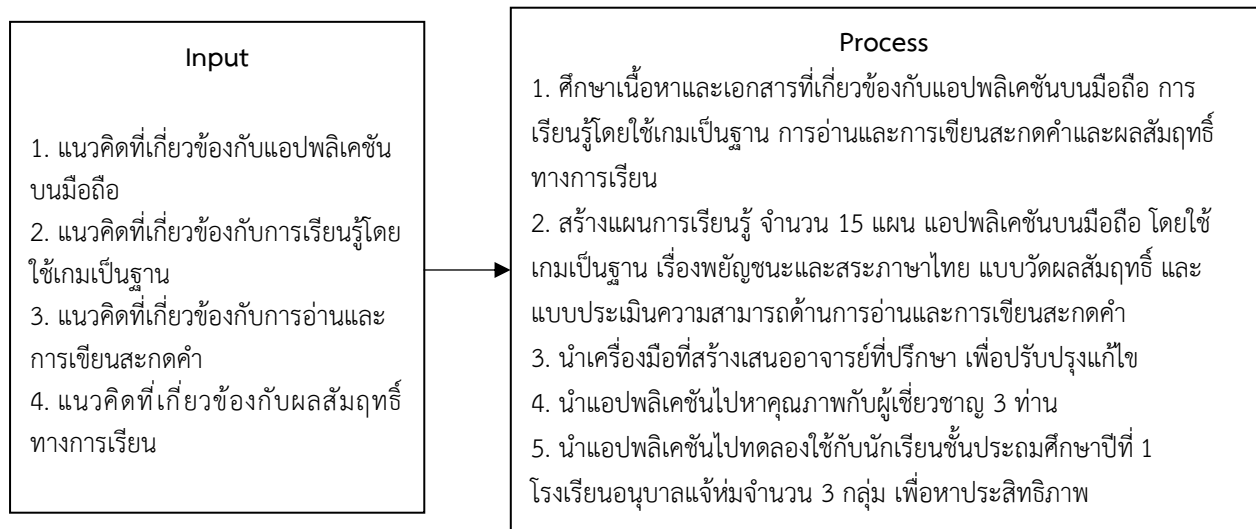
3. การอ่านสะกดคำและการเขียนสะกดคำ การอ่านแจกลูกและการสะกดคำเป็นกระบวนการขั้นพื้นฐานของการนำเสียงพยัญชนะต้น สระ วรรณยุกต์และตัวสะกด มาประสมกันทำให้คำนั้นเกิดความหมาย เป็นการดำเนินการอย่างกลมกลืน มีความสำคัญและจำเป็นมากสำหรับผู้เริ่มเรียน หากนักเรียนสับสนหรือไม่เข้าใจหลักเกณฑ์การสะกดคำ จะทำให้อ่านหนังสือไม่ออก หรืออ่านหนังสือผิด อันจะส่งผลอย่างมากต่อการเรียนในระดับถัดไป และปัญหาการอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ในอนาคต (เบญจพร พลไกร. 2565) นอกจากนี้ ญัฐพงศ์ เชื้อเพชร (2560) กล่าวว่า การอ่านสะกดคำมีความสำคัญที่จะทำให้เด็กเรียนเกิดทักษะในการอ่าน ซึ่งการอ่านทำให้เกิดความเข้าใจในสาระสำคัญที่ผู้เขียนต้องการสื่อสารกับผู้อ่านเกิดความคิดและสามารถเข้าใจเนื้อเรื่องที่อ่าน สามารถพัฒนาไปสู่การอ่านในระดับที่สูงขึ้นไป เกิดประโยชน์ในการแสวงหาความรู้เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของตนต่อไป

การเขียนสะกดคำ หมายถึง การเขียนคำโดยการเรียงพยัญชนะ สระ วรรณยุกต์ ตัวสะกด และตัวการันต์ ได้ถูกต้องตามหลักภาษาไทยและสื่อความหมายได้ โดยการถ่ายทอดความรู้ที่นึกคิด และความต้องการของบุคคล ออกมาเป็นสัญลักษณ์หรือตัวอักษรเพื่อสื่อสารความหมายให้ผู้อื่นเข้าใจ รวมทั้งความสามารถในการเขียนคำ โดยเรียงลำดับพยัญชนะ สระ วรรณยุกต์ ตัวการันต์ในภาษาไทยได้อย่างถูกต้องและสามารถนำหลักการไปใช้ประโยชน์ได้ ซึ่ง กระทรวงศึกษาธิการ (2546) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการเขียนสะกดคำไว้ว่า การเขียนสะกดคำให้ถูกต้องจะช่วยให้การสื่อความหมายที่มีประสิทธิภาพ ถ้านักเรียนเขียนสะกดคำผิดจะทำให้การสื่อความหมายผิดพลาดไปด้วย และส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนไม่เป็นไปตามที่ต้องการ (ทักษิณ คุณพิภาค. 2561)

4. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผลของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เกิดจากความรู้ทักษะและความสามารถในด้านต่าง ๆ ของนักเรียนที่ได้รับการเรียนการสอนหรือผลงานที่นักเรียนได้จากการประกอบกิจกรรมจนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม และประสบการณ์เรียนรู้ และการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามแนวคิดของ Bloom ถือว่าสิ่งใดก็ตามที่มีปริมาณอยู่จริงสิ่งนั้นสามารถวัดได้ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก็อยู่ภายใต้กรอบแนวคิดดังกล่าวซึ่งผลการวัดจะเป็นประโยชน์ในการประเมินระดับความรู้ ทักษะและเจตคติของนักเรียน (สมนึก สิมพงษ์. 2562)

จากการทบทวนวรรณกรรมผู้วิจัยได้นำแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนด้วยแอปพลิเคชันบนมือถือมาใช้เป็นสื่อในการจัดกิจกรรม โดยใช้เกมการศึกษา คือ เกมลากเส้นจับคู่และเกมทายตัวอักษรจากภาพ มาใช้ในการพัฒนาแอปพลิเคชัน ซึ่งเกมการศึกษาเป็นเกมที่เหมาะสมกับวัยของกลุ่มเป้าหมาย และสามารถนำมาส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านและการเขียนสะกดคำได้ จากการวัดผลโดยการใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบประเมินความสามารถด้านการอ่านและการเขียนสะกดคำที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยใช้แบบแผนการทดลองแบบ One Group Pre-test Post-test Design

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านแป้น จำนวน 12 คน ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 โดยการเลือกแบบเจาะจง

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

1. แผนการจัดการเรียนรู้ด้วยแอปพลิเคชันบนมือถือ โดยใช้เกมเป็นฐาน เรื่อง พยัญชนะและสระภาษาไทย จำนวน 15 แผน ซึ่งผลการประเมินคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน พบว่า อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.49

2. แอปพลิเคชันบนมือถือ โดยใช้เกมเป็นฐาน เรื่อง พยัญชนะและสระภาษาไทยการประเมินคุณภาพแอปพลิเคชัน โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน พบว่า อยู่ในระดับมากค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.07 และมีค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 84.33/88.33

ภาพที่ 2 Icon ของแอปพลิเคชัน

3. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การอ่านและการเขียนสะกดคำ จากการเรียนด้วยแอปพลิเคชันบนมือถือ โดยนำคำที่ประสมด้วยสระ อะ อา อี อี อี อี อู อุ เอ แอ โอ ออ อ่า ไอ ไอ และสระเอา ชุดเดียวกับที่สร้างแอปพลิเคชันบนมือถือ มาสร้างเป็นแบบทดสอบชนิดเลือกตอบ 3 ตัวเลือก จำนวน 10 ข้อ คะแนนเต็ม 20 คะแนน มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.67-1.00 ค่าความยากง่าย (p) อยู่ระหว่าง 0.20-0.80 ค่าอำนาจจำแนก อยู่ระหว่าง 0.22-0.77 ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ 0.97 ความสอดคล้องเหมาะสมในการนำมาใช้เป็นแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน

4. แบบประเมินความสามารถในการอ่านและการเขียนสะกดคำ จากการเรียนด้วยแอปพลิเคชันบนมือถือ โดยนำคำที่ประสมด้วยสระ อะ อา อี อี อี อี อู อุ เอ แอ โอ ออ อ่า ไอ ไอ และสระเอา ชุดเดียวกับที่สร้างแอปพลิเคชันบนมือถือ มาสร้างเป็นแบบประเมินความสามารถด้านการอ่านและการเขียนสะกดคำ เพื่อนำมาใช้ทดสอบก่อนการจัดการเรียนรู้และหลังการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ประเมินด้านการอ่านสะกดคำ โดยมีคำศัพท์ 10 คำ ให้นักเรียนอ่านสะกดคำที่กำหนดให้ถูกต้องตามหลักภาษา อ่านสะกดคำถูกข้อละ 2 คะแนน อ่านสะกดคำผิด ไม่ได้คะแนน

ตอนที่ 2 ประเมินด้านการเขียนสะกดคำตามคำบอก โดยมีคำศัพท์ 10 คำ ให้นักเรียนเขียนสะกดคำตามคำบอก จากครูให้ถูกต้องตามหลักภาษา เขียนสะกดคำถูกข้อละ 2 คะแนน เขียนสะกดคำผิด ไม่ได้คะแนน

โดยใช้เกณฑ์การให้คะแนนและการแปลผลแบบประเมินวัดความสามารถด้านการอ่านและการเขียนสะกดคำ (สถาบันภาษาไทย สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2564) ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 เกณฑ์การให้คะแนนและการแปลผลแบบประเมินวัดความสามารถด้านการอ่านและการเขียนสะกดคำ

เกณฑ์ของระดับคะแนน	ช่วงคะแนน		การแปลผล
	ตอนที่ 1 การอ่านสะกดคำ (คะแนนเต็ม 20 คะแนน)	ตอนที่ 2 การเขียนสะกดคำ (คะแนนเต็ม 20 คะแนน)	
ร้อยละ 75 – 100	15 – 20	15 – 20	ดีมาก
ร้อยละ 50 – 74	10 – 14	10 – 14	ดี
ร้อยละ 25 – 49	5 – 9	5 – 9	พอใช้
ร้อยละ 0 – 24	0 – 4	0 – 4	ปรับปรุง

การหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน มีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.67-1.00 ความสอดคล้องเหมาะสมในการนำมาใช้เป็นแบบประเมินความสามารถด้านการอ่านและการเขียนสะกดคำของผู้เรียน

วิธีรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองกับกลุ่มเป้าหมายที่เรียนในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 12 คน ตามขั้นตอน ดังนี้

1. นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและแบบประเมินความสามารถด้านการอ่านและการเขียนสะกดคำไปทดสอบกับนักเรียนรวบรวมคะแนนไว้เป็นคะแนนก่อนเรียน
2. ผู้วิจัยดำเนินการทดลองโดยใช้แอปพลิเคชันบนมือถือ และแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยแอปพลิเคชันบนมือถือ โดยใช้เกมเป็นฐาน เรื่อง พยัญชนะและสระภาษาไทย ตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ จำนวน 15 แผน ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยแอปพลิเคชันบนมือถือ โดยใช้เกมเป็นฐาน เรื่อง พยัญชนะและสระภาษาไทย

ลำดับที่	ชื่อแผนการเรียนรู้	สาระการเรียนรู้	เกม	จำนวนชั่วโมง
1	พยัญชนะไทย และสระ	พยัญชนะไทย 44 ตัว และสระ 32 ตัว	ทายตัวอักษร	1
2	สระอะ	การอ่านและการเขียนสะกดคำที่ประสมด้วยสระอะ	ลากเส้นจับคู่สระอะ	1
3	สระอา	การอ่านและการเขียนสะกดคำที่ประสมด้วยสระอา	ลากเส้นจับคู่สระอา	1
4	สระอิ	การอ่านและการเขียนสะกดคำที่ประสมด้วยสระอิ	ลากเส้นจับคู่สระอิ	1
5	สระอี	การอ่านและการเขียนสะกดคำที่ประสมด้วยสระอี	ลากเส้นจับคู่สระอี	1
6	สระอิ-สระอี	การอ่านและการเขียนสะกดคำที่ประสมด้วยสระอิ-สระอี	ลากเส้นจับคู่สระอิ สระอี	1
7	สระอุ	การอ่านและการเขียนสะกดคำที่ประสมด้วยสระอุ	ลากเส้นจับคู่สระอุ	1
8	สระอู	การอ่านและการเขียนสะกดคำที่ประสมด้วยสระอู	ลากเส้นจับคู่สระอู	1
9	สระเอ	การอ่านและการเขียนสะกดคำที่ประสมด้วยสระเอ	ลากเส้นจับคู่สระเอ	1
10	สระแอ	การอ่านและการเขียนสะกดคำที่ประสมด้วยสระแอ	ลากเส้นจับคู่สระแอ	1
11	สระโอ	การอ่านและการเขียนสะกดคำที่ประสมด้วยสระโอ	ลากเส้นจับคู่สระโอ	1
12	สระออ	การอ่านและการเขียนสะกดคำที่ประสมด้วยสระออ	ลากเส้นจับคู่สระออ	1
13	สระอำ	การอ่านและการเขียนสะกดคำที่ประสมด้วยสระอำ	ลากเส้นจับคู่สระอำ	1
14	สระไอ-สระไอ	การอ่านและการเขียนสะกดคำที่ประสมด้วยสระไอ-สระไอ	ลากเส้นจับคู่สระไอ สระไอ	1
15	สระเอา	การอ่านและการเขียนสะกดคำที่ประสมด้วยสระเอา	ลากเส้นจับคู่สระเอา	1

3. เมื่อดำเนินการสอนตามที่กำหนดแล้วจึงนำแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและแบบประเมินความสามารถด้านการอ่านและการเขียนสะกดคำชุดเดิมไปทดสอบกับนักเรียน แล้วรวบรวมคะแนนไว้เป็นคะแนนหลังเรียน เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการอ่านและการเขียนสะกดคำก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยแอปพลิเคชัน

4. ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งหมดไปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

1. สถิติพื้นฐาน ได้แก่
  - 1.1 ร้อยละ (percentage)
  - 1.2 ค่าเฉลี่ย (Mean)
  - 1.3 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) (S.D.)
2. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือ
  - 2.1 การทดสอบความตรงเชิงเนื้อหาใช้สูตรดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence)
  - 2.2 การหาค่าความยากง่ายของแบบทดสอบเป็นรายข้อ (Index of Difficulty) (p)
  - 2.3 การหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (Discrimination) (r)
  - 2.4 การหาเชื่อมั่นของแบบทดสอบ (Reliability) (KR-20)
  - 2.5 การหาประสิทธิภาพ ใช้สูตร E_1 / E_2

สรุปผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการสร้างและหาประสิทธิภาพของแอปพลิเคชันบนมือถือ โดยใช้เกมเป็นฐาน เรื่อง พยัญชนะและสระภาษาไทย เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านและการเขียนสะกดคำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

1. ผลการสร้างแอปพลิเคชันบนมือถือ โดยใช้เกมเป็นฐาน เรื่อง พยัญชนะและสระภาษาไทย เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านและการเขียนสะกดคำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ดังนี้

1.1 หน้าจอแรก ตอนรับเข้าสู่แอปพลิเคชัน บอกวัตถุประสงค์ของแอปพลิเคชัน ให้แตะที่ไอคอน เข้าสู่บทเรียน หน้าจอแอปพลิเคชันจะสลับไปหน้าเมนูหลัก ซึ่งจะมีเนื้อหาประกอบไปด้วย อ่าน-เขียน ประสมสระ และเล่นเกม

ภาพที่ 3 หน้าจอแรกของแอปพลิเคชัน

ภาพที่ 4 หน้าจอเมนูหลัก

1.2 หน้าจอแสดงพยัญชนะและสระ เมื่อเลือกเข้าหน้า อ่าน-เขียน เมื่อกดเลือกไอคอนของพยัญชนะ ก - ฮ หรือ สระ จะสามารถใช้นิ้วมือคลิกเขียนตามรอยพยัญชนะ ก - ฮ และสระ ได้ทุกตัว เมื่อเขียนเสร็จก็สามารถกดไอคอน เพื่อฟังเสียงอ่านของพยัญชนะหรือสระนั้นได้

ภาพที่ 5 หน้าจอแสดงพยัญชนะไทย

ภาพที่ 6 หน้าจอแสดงสระ

ภาพที่ 7 หน้าจอแสดงตัวอย่างการเขียนพยัญชนะ ก

ภาพที่ 8 หน้าจอแสดงวิธีเขียน

1.3 หน้าจอแสดงการประสมสระทั้ง 16 ตัว เมื่อเลือกเข้าหน้า ประสมสระ และเมื่อกดเลือก สระ -ะ สามารถกดฟังเสียงอ่านได้ สอนอ่านสะกดคำทุกสระ

ภาพที่ 9 หน้าจอแสดงบทเรียนการอ่านประสมสระ

ภาพที่ 10 หน้าจอแสดงตัวอย่างอ่านสะกดคำ สระ - ะ

1.4 หน้าจอแสดงเกม เมื่อเลือกเข้าหน้าเล่นเกม ซึ่งมี 2 เกมให้เลือกเล่น คือ เกมทายตัวอักษร และเกมจับคู่

ภาพที่ 11 หน้าจอแสดงเกม

ภาพที่ 12 ตัวอย่างหน้าจอแสดงเกมลากเส้นจับคู่ สระอา

ภาพที่ 13 ตัวอย่างเกมทายตัวอักษร

2. ผลการประเมินคุณภาพของแอปพลิเคชันบนมือถือ เรื่องการอ่านและการเขียนสะกดคำ โดยใช้เกมเป็นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงผลการประเมินคุณภาพของแอปพลิเคชันบนมือถือ โดยใช้เกมเป็นฐานเรื่อง พยัญชนะและสระภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

รายการประเมิน	μ	σ	ระดับคุณภาพ
1. ด้านเนื้อหาบทเรียน	4.40	0.51	มาก
2. ด้านส่วนประกอบของมัลติมีเดีย	4.33	0.49	มาก
3. การออกแบบปฏิสัมพันธ์	3.67	0.49	มาก
4. ด้านแบบทดสอบ	3.74	0.75	มาก
ค่าเฉลี่ย	4.07	0.64	มาก

จากตารางที่ 3 แสดงให้เห็นผลการประเมินคุณภาพของแอปพลิเคชันบนมือถือ โดยใช้เกมเป็นฐาน เรื่อง พยัญชนะและสระภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน พบว่าภาพรวมผลการประเมินประสิทธิภาพแอปพลิเคชัน อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 4.07, ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.64) โดยพิจารณาเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ด้านเนื้อหาบทเรียน อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 4.40, ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.51) ด้านส่วนประกอบของมัลติมีเดีย อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 4.33, ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.49) ด้านแบบทดสอบ อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 3.74, ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.75) และการออกแบบปฏิสัมพันธ์ อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 3.67, ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.49) ตามลำดับ

3. ผลการหาประสิทธิภาพของแอปพลิเคชันบนมือถือ โดยใช้เกมเป็นฐาน เรื่อง พยัญชนะและสระภาษาไทย เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านและการเขียนสะกดคำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จากการทดลองใช้ ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 แสดงผลการหาประสิทธิภาพของแอปพลิเคชันบนมือถือ โดยใช้เกมเป็นฐานเรื่อง พยัญชนะและสระภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

จำนวนนักเรียน	ผลรวมของคะแนน				ประสิทธิภาพ E ₁ / E ₂
	แบบฝึกหัดระหว่างเรียน (20)		แบบวัดผลสัมฤทธิ์หลังเรียน (20)		
	ค่าเฉลี่ย	E ₁	ค่าเฉลี่ย	E ₂	
15	16.87	84.33	17.67	88.33	84.33/88.33

จากตารางที่ 4 แสดงให้เห็นผลการหาค่าประสิทธิภาพของแอปพลิเคชันบนมือถือ โดยใช้เกมเป็นฐานเรื่อง พยัญชนะและสระภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีประสิทธิภาพเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด 80/80 โดยมีประสิทธิภาพแบบภาคสนาม เท่ากับ 84.33/88.33

ตอนที่ 2 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนด้วยแอปพลิเคชันบนมือถือ โดยใช้เกมเป็นฐาน เรื่อง พยัญชนะและสระภาษาไทย มีผลการวิจัย ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 แสดงผลการเปรียบเทียบคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน จากการเรียนด้วยแอปพลิเคชัน

การทดสอบ	คะแนนเต็ม	จำนวนนักเรียน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
ก่อนเรียน	20	12	11.33	1.15
หลังเรียน	20	12	16.00	1.48

จากตารางที่ 5 แสดงให้เห็นผลการเปรียบเทียบคะแนนผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนกับคะแนนผลสัมฤทธิ์หลังเรียนจากการเรียนด้วยแอปพลิเคชันบนมือถือ โดยใช้เกมเป็นฐาน เรื่อง พยัญชนะและสระภาษาไทย พบว่าคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนเท่ากับ 3.42 และคะแนนเฉลี่ยหลังเรียน เท่ากับ 12.67 แสดงให้เห็นว่าคะแนนทดสอบแบบวัดผลสัมฤทธิ์หลังเรียนสูงกว่าคะแนนแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียน แสดงให้เห็นว่านักเรียนมีความรู้เพิ่มขึ้นกว่าก่อนเรียน และยังสรุปได้ว่าการเรียนการสอนด้วยแอปพลิเคชันบนมือถือ โดยใช้เกมเป็นฐาน เรื่อง พยัญชนะและสระภาษาไทย ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้น

ตอนที่ 3 ผลการเปรียบเทียบความสามารถด้านการอ่านและการเขียนสะกดคำก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนด้วยแอปพลิเคชันบนมือถือ โดยใช้เกมเป็นฐาน เรื่อง พยัญชนะและสระภาษาไทย มีผลการวิจัย ดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6 แสดงผลการเปรียบเทียบการประเมินความสามารถด้านการอ่านและการเขียนสะกดคำก่อนเรียนและหลังเรียน จากการเรียนด้วยแอปพลิเคชัน

การทดสอบ	คะแนนเต็ม	จำนวนนักเรียน	คะแนนรวม	ร้อยละ	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
ก่อนเรียน	20	12	41	17.08	3.42	1.24
หลังเรียน	20	12	152	63.33	12.67	2.15

จากตารางที่ 6 แสดงให้เห็นผลการเปรียบเทียบคะแนนประเมินความสามารถด้านการอ่านและการเขียนสะกดคำ ก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนด้วยแอปพลิเคชันบนมือถือ โดยใช้เกมเป็นฐาน เรื่อง พยัญชนะและสระภาษาไทย พบว่าคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียน เท่ากับ 3.42 และคะแนนเฉลี่ยหลังเรียน เท่ากับ 12.67 แสดงให้เห็นว่าคะแนนการประเมินความสามารถหลังเรียนสูงกว่าคะแนนการประเมินความสามารถก่อนเรียน

อภิปรายผล

1. ผลการสร้างและหาประสิทธิภาพของแอปพลิเคชันบนมือถือ โดยใช้เกมเป็นฐาน เรื่อง พยัญชนะและสระภาษาไทย เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านและการเขียนสะกดคำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีผลการประเมินคุณภาพ โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน พบว่า ภาพรวมผลการหาคุณภาพแอปพลิเคชัน อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.07 มีประสิทธิภาพ เท่ากับ 84.33/88.33 เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ 80/80 ทั้งนี้เป็นเพราะแอปพลิเคชันบนมือถือ โดยใช้เกมเป็นฐาน เรื่อง พยัญชนะและสระภาษาไทยได้ผ่านการสร้างอย่างเป็นขั้นตอนโดยใช้แนวคิด ADDIE MODEL ตั้งแต่ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดองค์ประกอบและประเภทของแอปพลิเคชัน จากนั้นนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบทุกขั้นตอน และได้ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ ทำให้แอปพลิเคชันบนมือถือ โดยใช้เกมเป็นฐาน เรื่อง พยัญชนะและสระภาษาไทยมีคุณภาพ เมื่อนำไปใช้จัดกิจกรรมให้แก่ผู้เรียน จึงทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ได้ฝึกอ่านตามเสียงในแอปพลิเคชันและได้ฝึกเขียนพยัญชนะ สระ บนหน้าจอ ส่งผลให้แอปพลิเคชันบนมือถือ โดยใช้เกมเป็นฐาน เรื่อง พยัญชนะและสระภาษาไทยมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อุบลรัตน์ ศิริสุขโกคา, และสรเดช ครุฑจ้อน (2560) ที่ศึกษาการพัฒนาโมบายแอปพลิเคชันเพื่อเสริมทักษะการอ่านออกเสียงภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน ซึ่งจากการหาประสิทธิภาพ คือ ผ่านการประเมินคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X}$ = 4.67, S.D. = 0.50) 2) โมบายแอปพลิเคชัน มีประสิทธิภาพ 86.32/83.52 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ และงานวิจัยของ เบญจมาศ พึ่งน้ำ, และอัมพร วัจนะ (2562) ที่ศึกษาผลการเรียนด้วยแอปพลิเคชันสำหรับการเรียนรู้ด้วยตนเองบนสมาร์ตโฟนวิชาวิทยาการคำนวณ เรื่อง แนวคิดเชิงคำนวณ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนตกรวมวิทยาการ จังหวัดจันทบุรี ซึ่งจากการหาประสิทธิภาพพบว่า ประสิทธิภาพของบทเรียนด้วยแอปพลิเคชันสำหรับการเรียนรู้ด้วยตนเองบนสมาร์ตโฟน มีประสิทธิภาพเฉลี่ย 75.64 / 76.15 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ประสิทธิภาพ 75/75 ที่กำหนดไว้ นอกจากนี้ งานวิจัยของ พิชญ์สินี พุทธิทวีศรี, และนงเยาว์ นุชนารถ (2560) ที่ศึกษาการพัฒนาแอปพลิเคชันพิชิตแดนอาเซียนเพื่อส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับประชาคมอาเซียนสำหรับเด็กปฐมวัย พบว่า ผลการประเมินประสิทธิภาพของแอปพลิเคชันพิชิตแดนอาเซียน เป็นการทดสอบผลการทำงานของแอปพลิเคชันในแต่ละหน้าที่และประเมินประสิทธิภาพของแอปพลิเคชัน โดยผู้เชี่ยวชาญด้านแอปพลิเคชัน พบว่า ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพของแอปพลิเคชันในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (mean = 4.42, S.D. = 0.41) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพด้านประโยชน์ของแอปพลิเคชันต่อการนำไปใช้งานเป็นอันดับแรก (mean = 4.53, S.D. = 0.42) รองลงมา ได้แก่ ด้านเนื้อหา (mean = 4.47, S.D. = 0.50) และ ด้านการออกแบบและจัดรูปแบบ (mean = 4.27 S.D. = 0.58)

2. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนด้วยแอปพลิเคชันบนมือถือ โดยใช้เกมเป็นฐาน เรื่อง พยัญชนะและสระภาษาไทย พบว่าคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียน เท่ากับ 11.33 และคะแนนเฉลี่ยหลังเรียน เท่ากับ 16.00 แสดงให้เห็นว่าคะแนนทดสอบแบบวัดผลสัมฤทธิ์หลังเรียนสูงกว่าคะแนนแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ แสดงให้เห็นแอปพลิเคชันบนมือถือ โดยใช้เกมเป็นฐาน เรื่องพยัญชนะและสระภาษาไทย ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเป็นสื่อการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน นอกจากนี้ แอปพลิเคชันบนมือถือ โดยใช้เกมเป็นฐาน เรื่อง พยัญชนะและสระภาษาไทย ยังเป็นสื่อการเรียนการสอนที่สร้างขึ้นเพื่อให้นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล จากการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยสังเกตพบว่า นักเรียนมีการเรียนรู้ที่เร็วขึ้น มีความกระตือรือร้นและสนใจในการเรียนมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เบญจมาศ พึ่งน้ำ, และอัมพร วัจนะ (2562) ที่ศึกษาผลการเรียนด้วยแอปพลิเคชันสำหรับการเรียนรู้ด้วยตนเองบนสมาร์ตโฟนวิชาวิทยาการคำนวณ เรื่อง แนวคิดเชิงคำนวณ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนตกรวมวิทยาการ จังหวัดจันทบุรี ผลการศึกษาพบว่า ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียน

ด้วยบทเรียนด้วยแอปพลิเคชันสำหรับการเรียนรู้ด้วยตนเองบนสมาร์ตโฟน นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และงานวิจัยของ อุบลรัตน์ ศิริสุขโกคา, และสรเดช ครุทจัน (2560) ที่ศึกษาการพัฒนาโมบายแอปพลิเคชันเพื่อเสริมทักษะการอ่านออกเสียงภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนด้วยเทคนิคการเรียนแบบห้องเรียนกลับด้าน ผลการศึกษาพบว่า ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยโมบายแอปพลิเคชันที่เรียนด้วยเทคนิคการเรียนแบบห้องเรียนกลับด้าน นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยโมบายแอปพลิเคชันเสริมทักษะการอ่านออกเสียงภาษาอังกฤษหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผลการเปรียบเทียบคะแนนประเมินความสามารถด้านการอ่านและการเขียนสะกดคำก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนด้วยแอปพลิเคชันบนมือถือ โดยใช้เกมเป็นฐาน เรื่อง พยัญชนะและสระภาษาไทย พบว่าคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียน เท่ากับ 3.42 และคะแนนเฉลี่ยหลังเรียน เท่ากับ 12.67 แสดงให้เห็นว่าคะแนนการประเมินความสามารถหลังเรียนสูงกว่าคะแนนการประเมินความสามารถก่อนเรียน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ แสดงให้เห็นว่าแอปพลิเคชันบนมือถือ โดยใช้เกมเป็นฐาน เรื่อง พยัญชนะและสระภาษาไทย ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเป็นสื่อการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ ส่งผลให้คะแนนการประเมินความสามารถด้านการอ่านและการเขียนสะกดคำหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน นอกจากนี้แอปพลิเคชันบนมือถือ โดยใช้เกมเป็นฐาน เรื่อง พยัญชนะและสระภาษาไทย ยังเป็นสื่อการเรียนการสอนที่ออกแบบขึ้นเพื่อพัฒนาความสามารถด้านการอ่านและการเขียนสะกดคำ ซึ่งมีเนื้อหาเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน และยังเป็นการจัดการเรียนรู้ที่น่าสนใจ เน้นฝึกการอ่านและการเขียนสะกดคำโดยผ่านการเล่นเกม จึงทำให้ผู้เรียนสนุกสนานและกระตือรือร้นในการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เพ็ญญา บางหลวง (2560) ที่ศึกษาการใช้เกมเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านและการเขียนคำพื้นฐานภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ผลการศึกษาพบว่า ทักษะการอ่านและการเขียนคำพื้นฐานภาษาไทยของนักเรียนที่เรียนโดยใช้เกมมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 93.33 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ร้อยละ 65 ทั้งนี้เป็นเพราะนักเรียนได้เล่นเกมอย่างสนุกสนาน เป็นเกมที่นักเรียนยังไม่เคยเล่น เป็นเกมที่ท้าทายความสามารถของนักเรียน ทำให้นักเรียนสนใจและจดจ่ออยู่กับการเล่นและทำให้นักเรียนสนุกติดใจอยากอ่านได้เขียนได้จึงนำคำ พื้นฐานที่อยู่ในเกมกลับไปฝึกอ่านและเขียนที่บ้านด้วยตนเอง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ กาญจนา โพธิ์ลักษณ์ (2554) ที่ศึกษาเรื่องการใช้เกมเสริมทักษะการอ่านคำที่มีตัวสะกด สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเทศบาลวัดศรีปิงเมือง ซึ่งผลจากการวิจัยพบว่า หลังจากใช้เกมเสริมทักษะการอ่านคำที่มีตัวสะกดนักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 82.26 สูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้คือ 80 % นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ เสรียม เวียงคำ (2550) ที่ศึกษาเรื่องการพัฒนาทักษะการเขียนสะกดคำยากของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้เกม ซึ่งผลการวิจัยพบว่า หลังจากใช้แผนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการเขียนสะกดคำยากโดยใช้เกมแล้วนักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 80.30 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ร้อยละ 60.00

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 ผลวิจัยพบว่าแอปพลิเคชันส่งเสริมด้านการอ่านและการเขียนสะกดคำ เป็นนวัตกรรมด้านเทคโนโลยีทางการศึกษาสนับสนุนการเรียนรู้เกี่ยวกับการอ่านและการเขียนสะกดคำให้กับเด็กในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ดังนั้นการนำแอปพลิเคชันไปใช้ในระยะเวลาแรกจึงควรมีครูเป็นผู้สาธิตวิธีการเล่น และคอยกระตุ้น ชี้แนะ ให้กำลังใจและให้แรงเสริม เมื่อเด็กประสบผลสำเร็จในการเล่น และหากพบว่าเด็กที่ต้องการความช่วยเหลือหรือคำแนะนำ ครูจึงควรเข้าไปดูแลอย่างใกล้ชิด

1.2 ผลวิจัยพบว่าการจัดการเรียนรู้ผ่านแอปพลิเคชันบนมือถือ ผู้สอนควรต้องมีความพร้อมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ควบคุมบรรยากาศในชั้นเรียน ควรต้องคำนึงถึงความสามารถของนักเรียนแต่ละบุคคล เนื่องจากนักเรียนมีการเรียนรู้ที่แตกต่างกันไป จึงควรใช้เวลาและปรับเปลี่ยนการสอนให้เหมาะสม เพื่อให้ นักเรียนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมทุกคน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาความพึงพอใจของผู้เรียน จากการเรียนแอปพลิเคชันบนมือถือ โดยใช้เกมเป็นฐาน เรื่อง พยัญชนะและสระภาษาไทย ซึ่งเป็นอีกตัวแปรตามที่เกิดขึ้นจากการวิจัย

2.2 ควรพัฒนาแอปพลิเคชันบนมือถือ โดยใช้เกมเป็นฐาน เรื่อง พยัญชนะและสระภาษาไทย ที่สามารถนำไปส่งเสริมทักษะด้านการฟัง ทักษะด้านการอ่านจับใจความในระดับชั้นอื่น ๆ ต่อไป

2.3 ควรพัฒนาแอปพลิเคชันบนมือถือ โดยใช้เกมเป็นฐาน เรื่อง พยัญชนะและสระภาษาไทย เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านและการเขียนสะกดคำให้สามารถใช้งานบนระบบปฏิบัติการอื่น ๆ ที่รองรับได้

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2546**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- _____. (2551). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- _____. (2559). **ร่างกรอบทิศทางแผนการศึกษาแห่งชาติ**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- _____. (2563). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2563**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กาญจนา โพธิ์ลักษณะ. (2554). **การใช้เกมเสริมทักษะการอ่านคำที่มีตัวสะกด สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเทศบาลวัดศรีปึงเมือง**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การสอนภาษาไทย). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- กิดานันท์ มลิทอง. (2548). **เทคโนโลยีและการสื่อสารเพื่อการศึกษา**. กรุงเทพฯ: อรุณการพิมพ์.
- ณัฐพงศ์ เชื้อเพชร. (2560). **สภาพและแนวทางแก้ไขปัญหาการอ่านสะกดคำและเขียนสะกดคำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต (ประถมศึกษา). มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์.
- ทีศนา แชมมณี. (2557). **ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทักษิณ คุณพิภาค. (2561). **การพัฒนาแบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียนสะกดคำภาษาไทยโดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมกับเทคนิคแผนผังความคิด ที่ส่งผลต่อทักษะการอ่านและการเขียนสะกดคำ ความพึงพอใจต่อการเรียนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2**. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต (การวิจัยและพัฒนาศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- เบญจพร พลไกร. (2565). **การพัฒนาความสามารถด้านการอ่านสะกดคำภาษาไทย โดยใช้การจัดการเรียนรู้เชิงรุก Active Learning ร่วมกับแนวคิดเกมิฟิเคชัน (Gamification) สำหรับนักเรียนที่มีภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ (Learning loss) ในสถานการณ์การโควิด-19 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3**. การศึกษาค้นคว้าอิสระการศึกษามหาบัณฑิต (ภาษาไทย). มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- เบญจมาศ พึ่งนำ, และอัมพร วัจนะ. (2562). **ผลการเรียนด้วยแอปพลิเคชันสำหรับการเรียนรู้ด้วยตนเองบนสมาร์ตโฟน วิชาวิทยาการคำนวณ เรื่อง แนวคิดเชิงคำนวณ สำหรับนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนตกรมวิทยาคาร จังหวัดจันทบุรี**. วารสารวิทยาลัยนครราชสีมา. 12(1): 185 – 194.
- บุบผา เรืองรอง. (2555). **เกมการศึกษา**. สืบค้นเมื่อ 23 กรกฎาคม 2565, จาก <http://taamkru.com/th/เกมการศึกษา>.
- พิชญ์สินี พุทธิวิศรี, และนงเยาว์ นุชนารถ. (2560). **การพัฒนาแอปพลิเคชันพิชิตแดนอาเซียนเพื่อส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับประชาคมอาเซียนสำหรับเด็กปฐมวัย**. กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- เพ็ญญา บางหลวง. (2560). **การใช้เกมเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านและการเขียนคำพื้นฐานภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การสอนและเทคโนโลยีการเรียนรู้). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- วรรตต์ อินทสระ. (2562). **เอกสารประกอบการอบรมปฏิบัติการ เรื่อง Game Based Learning The Latest Trend Education 2019 เปลี่ยนห้องเรียนเป็นห้องเล่น**. สืบค้นเมื่อ 23 กรกฎาคม 2565, จาก https://wbsc.dusit.ac.th/pluginfile.php/534/mod_forum/attachment/4320/GBL%20DOC.pdf.
- สถาบันภาษาไทย สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2564). **คู่มือการจัดสอบการประเมินความสามารถด้านการอ่านของผู้เรียน (RT) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2564**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

- สมนึก สิมพงษ์. (2562). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชา ฟิสิกส์ เรื่อง คลื่นกล ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนภูเวียงวิทยาคมโดยใช้วิธีสอนแบบ 5E. สืบค้นเมื่อ 23 กรกฎาคม 2565, จาก <http://www.ska2.go.th/reis/?name=research&file=readresearch&id=441>.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2555ก). คู่มืออบรมปฏิบัติการบูรณาการใช้คอมพิวเตอร์พกพา (Tablet) เพื่อยกระดับการเรียนการสอน. กรุงเทพฯ: สำนักเทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอน.
- _____. (2555ข). คู่มืออบรมสร้างสื่อการเรียนรู้สู่แท็บเล็ต. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- _____. (2563). รายงานผลการประเมินความสามารถด้านการอ่านของผู้เรียน (Reading Test: RT) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2563. กรุงเทพฯ: จี เอ็น ที.
- _____. (2564). รายงานผลการประเมินความสามารถด้านการอ่านของผู้เรียน (Reading Test: RT) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2564. กรุงเทพฯ: จี เอ็น ที.
- _____. (2565). รายงานผลการประเมินความสามารถด้านการอ่านของผู้เรียน (Reading Test: RT) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2565. กรุงเทพฯ: จี เอ็น ที.
- เสงี่ยม เวียงคำ. (2550). การพัฒนาทักษะการเขียนสะกดคำยากของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้เกม. การค้นคว้าแบบอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (ประถมศึกษา). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- อุบลรัตน์ ศิริสุขโกคา, และสรเดช ครุฑจ้อน. (2560). การพัฒนาโมบายแอปพลิเคชันเพื่อเสริมทักษะการอ่านออกเสียงภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนด้วยเทคนิคการเรียนแบบห้องเรียนกลับด้าน. วารสารวิชาการครุศาสตร์อุตสาหกรรม พระจอมเกล้าพระนครเหนือ. 10(2): 227 – 236.

การจัดการเรียนรู้ออนไลน์ด้วยรูปแบบ SMILES เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ และความสุขในยุคชีวิต
วิถีใหม่ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

Online Learning Management with SMILES Model to Increase Efficiency and
Happiness in the New Normal Era of Undergraduate Students,
Rajamangala University of Technology Thanyaburi

สายฝน บุษชา¹, วริศรา สุขุมลจันทร์²

Saifon Bucha¹, Warisara Sukumolchan²

Corresponding Author E-mail: saifon_b@rmutt.ac.th

Received: 2023-10-08; Revised: 2023-11-12; Accepted: 2023-11-26

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับความคิดเห็นของการจัดการเรียนรู้ออนไลน์ด้วยรูปแบบ SMILES 2) ศึกษาประสิทธิภาพและมีความสุขในการจัดการเรียนรู้ออนไลน์ด้วยรูปแบบ SMILES และ 3) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพ และความสุขในการจัดการเรียนรู้ออนไลน์ด้วยรูปแบบ SMILES ในยุคชีวิตวิถีใหม่ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรีที่ลงทะเบียนภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2566 ในรายวิชาศึกษาทั่วไปของคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี จำนวน 400 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม ได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.993 การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และค่าสหสัมพันธ์เชิงถดถอย ผลการวิจัยพบว่า

1) นักศึกษาเห็นด้วยกับการจัดการเรียนรู้ออนไลน์แบบ SMILES อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.39$, $SD = 0.61$) ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการประเมินผลการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.43$, $SD = 0.63$) 2) การจัดการเรียนรู้ออนไลน์แบบ SMILES มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.29$, $SD = 0.72$) ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ นักศึกษาสามารถปรับตัวกับการเรียนการสอนแบบชีวิตวิถีใหม่ได้ ($\bar{X} = 4.35$, $SD = 0.75$) ด้านความสุข พบว่า นักศึกษามีความสุขอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.37$, $SD = 0.68$) ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ รู้สึกมีความสุข เมื่อสามารถทบทวนบทเรียนย้อนหลังได้ตลอดเวลา ($\bar{X} = 4.40$, $SD = 0.76$) และ 3) ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพ ได้แก่ ด้านการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ ด้านการจัดกิจกรรมที่เน้น Active learning และด้านการสร้างแรงจูงใจ ส่วนปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุข ได้แก่ ด้านการประเมินผลการเรียนรู้ ด้านการสร้างแรงจูงใจ ด้านกลยุทธ์การสอน และด้านการจัดกิจกรรมที่เน้น Active learning

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้ออนไลน์, ประสิทธิภาพการเรียนออนไลน์, ความสุขในการเรียนออนไลน์

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์, คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

¹ Asst Prof., Faculty of Liberal Arts, Rajamangala University of Technology Thanyaburi

² อาจารย์, คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

² Lecturer, Faculty of Liberal Arts, Rajamangala University of Technology Thanyaburi

Abstract

This research aims to 1) study opinions of online learning management using the SMILES model 2) study the effectiveness and happiness in online learning management using the SMILES model, and 3) study the factors affecting the effectiveness and happiness in online learning management using the SMILES model in the new normal of undergraduate students. This is a quantitative research study. The sample group used in the study consisted of undergraduate students was 400 students who registered for the first semester of the academic year 2023 in the General Education course of the Faculty of Liberal Arts, Rajamangala University of Technology Thanyaburi. The Research instruments was questionnaire with a reliability of 0.993. The statistical analysis used included frequency, percentage, mean, standard deviation, Pearson's correlation coefficient, and multiple regression analysis. The research results were found as follows;

1) For the overall opinion, students agree to online learning management using the SMILES model was high ($\bar{X} = 4.43$, SD = 0.63), with the highest average being that evaluation ($\bar{X} = 4.43$, SD = 0.63). 2) The effectiveness of online learning management using the SMILES model is high ($\bar{X} = 4.29$, SD = 0.72), with the highest average being that students are able to adapt to the new way of life learning ($\bar{X} = 4.35$, SD = 0.75). In terms of happiness, it was found that students are very happy ($\bar{X} = 4.37$, SD = 0.68), with the highest average being that they feel happy when they are able to review lessons at any time ($\bar{X} = 4.40$, SD = 0.76), and 3) The factors affecting effectiveness include Sprightly, Learning activities, and Motivation. The factors affecting happiness include Evaluation, Motivation, Strategies, and Learning activities.

Keywords: Online Learning Management, Efficient of Online Learning Management, Happy of Online Learning Management

บทนำ

สถานการณ์โควิด - 19 ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา ทำให้สถานศึกษามีการปรับเปลี่ยนแผนและเป้าหมายในการจัดการศึกษา ปรับวิธีการประเมินผลการเรียนใหม่ มีการปรับปรุงระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตให้มีคุณภาพสูงขึ้น มีการปรับลดขนาดห้องเรียน กำหนดแนวทางปฏิบัติงานได้จากที่บ้าน (Work from home) และปรับเปลี่ยนรูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้อย่างจริงจังเพิ่มมากขึ้น โดยประเทศจีนซึ่งเป็นประเทศแรกที่พบการแพร่ระบาดของเชื้อโรคได้ประกาศหยุดการเรียนการสอนในโรงเรียนและมหาวิทยาลัย และกำหนดให้ปรับเปลี่ยนวิธีสอนไปสู่การเรียนการสอนแบบออนไลน์ มหาวิทยาลัยต่าง ๆ จึงใช้วิธีการสอนออนไลน์เพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของโควิด-19 โดยประยุกต์ใช้แพลตฟอร์มการสอนและแอปพลิเคชันต่าง ๆ เพื่อจัดการเรียนรู้ออนไลน์ เช่น Zoom, Google meet, Microsoft teams, Line, Facebook broadcasts (Ops. 2020; บุญเลี้ยง ทุมทอง, และประทุม วันนิจ. 2565) ดังนั้น การเรียนรู้แบบออนไลน์กำลังจะกลายเป็นวิถีชีวิตใหม่ของสังคมมากขึ้น และการเรียนรู้แบบออนไลน์ไม่ใช่แค่การสอนผ่านดิจิทัลแพลตฟอร์มเท่านั้น แต่การเรียนรู้วิถีชีวิตใหม่นี้ยังมีอีกหลายมิติที่มุ่งเน้นการเปิดพื้นที่ให้ผู้เรียนได้ใช้ความสามารถของตนเองอย่างสูงสุดในการเรียนรู้และนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ต่อส่วนรวม (กล้า สว่างคง. 2564)

ชีวิตวิถีใหม่ (New Normal) เป็นรูปแบบการดำเนินชีวิตอย่างใหม่ที่แตกต่างจากอดีต ประกอบด้วย วิธีคิด วิธีเรียนรู้ วิธีสื่อสาร วิธีปฏิบัติ และการจัดการการใช้ชีวิตแบบใหม่เกิดขึ้นหลังจากเกิดการเปลี่ยนแปลง เป็นแนวทางที่ภาคส่วนต่าง ๆ ในสังคมจะต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบวิถีชีวิตจากที่เคยออกจากบ้าน เพื่อไปทำงาน ไปโรงเรียนต้องหันมาทำทุกอย่างอยู่ที่บ้าน เมื่อต้องออกจากบ้านก็ต้องใส่หน้ากากอนามัยเพื่อป้องกันเชื้อโรค การก้าวผ่านจากชีวิตวิถีใหม่ที่อยู่ร่วมกับโควิด ไปสู่ชีวิตวิถีถัดไป (Next Normal) โดยจะต้องเตรียมพร้อม และปรับตัวการเปิดรับเทคโนโลยีและบริการดิจิทัลใหม่ ๆ รวมถึงแพลตฟอร์มออนไลน์ (บดินทร์ ชახะเวที. 2563; พันธุ์ จันทร์ศรีทอง. 2565) ซึ่งการเรียนรู้ในวิถีชีวิตใหม่จึงได้มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาช่วย

สนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (Learning activities) ที่หลากหลายเพิ่มมากขึ้น การเรียนในห้องเรียนแบบดั้งเดิมจะถูกเร่งให้เปลี่ยนไปสู่รูปแบบใหม่ที่เป็นระบบออนไลน์ที่ทันสมัย ทั้งใช้เป็นสื่อเสริมและใช้จัดการเรียนรู้เต็มรูปแบบ สถาบันการศึกษาจึงต้องปรับโครงสร้างพื้นฐานและพัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้รองรับกับชีวิตวิถีใหม่ที่เกิดขึ้นผ่านแพลตฟอร์มเรียนรู้ออนไลน์ต่าง ๆ และพัฒนาผู้สอนให้สามารถจัดการชั้นเรียนออนไลน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อรองรับการเปลี่ยนผ่านการศึกษาด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล และเตรียมพร้อมรับมือกับวิกฤติของโรคระบาดที่จะอุบัติใหม่ ในสถานการณ์ฉุกเฉินหรือภาวะสภาวะต่าง ๆ ซึ่งยังไม่มีใครสามารถคาดการณ์ได้ล่วงหน้าว่าจะเกิดขึ้นอย่างไรในอนาคต (อลงกรณ์ เกิดเนตร, ประภาวรรณ สมุทรเผ่าจินดา, และพันพัชร ปิ่นจินดา. 2564)

การจัดการเรียนรู้ในยุคชีวิตวิถีใหม่ ควรจัดให้ทั้งผู้สอนและผู้เรียนได้รับประโยชน์อย่างจริงจัง โดยวิธีการจัดการเรียนรู้ในยุคชีวิตวิถีใหม่นั้นมีหลายสิ่งเปลี่ยนแปลงไป เช่น ด้านสถานที่การสอนออนไลน์ทำให้สามารถเรียนรู้ทุกเนื้อหาได้จากทุกคน ทุกที่ ทุกเวลา และไม่ได้ทำให้การปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนลดลง อีกทั้งผู้เรียนและผู้สอนยังสามารถโต้ตอบกันได้อย่างเต็มที่เหมือนเดิมเพียงเปลี่ยนสถานที่จากโรงเรียนมาเป็นที่บ้าน ในรถ หรือสถานที่ต่าง ๆ ผ่านโทรศัพท์มือถือหรือคอมพิวเตอร์ ซึ่งผู้สอนจะต้องออกแบบการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน และมีการเสริมกิจกรรมสนทนาการต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นแบบเดิมหรือแบบความปกติใหม่ โดยผู้สอนอาจเพิ่มสื่อต่าง ๆ ให้หลากหลายมากขึ้น เช่น คลิปวิดีโอ หรือผ่านการบรรยาย ผสมผสานการถามตอบแบบเสวนาแลกเปลี่ยนประสบการณ์ความรู้ระหว่างผู้เรียนด้วยกัน หรือผู้สอนกับผู้สอน (กาญจนา บุญภักดิ์. 2563)

แต่อย่างไรก็ดี การเรียนการสอนออนไลน์ก็ยังมีประสิทธิภาพไม่เท่ากับการเรียนในห้องเรียนปกติ เนื่องจากทำให้ความรู้สึกและสับสนบรรยากาศในการเรียนไม่เหมือนการเรียนในห้องเรียนปกติ โดยเฉพาะการโต้ตอบปฏิสัมพันธ์ การเผชิญหน้า การทำกิจกรรมร่วมกัน จึงทำให้การเรียนการสอนไม่น่าสนใจ หรือจะมีแรงจูงใจ กระตุ้นผู้เรียนให้มีความสุขไปกับการเรียนออนไลน์ทุกคนนั้นเป็นไปได้ยาก ซึ่งเป็นเรื่องท้าทายสำหรับผู้สอน ที่นอกจากมีทักษะในการใช้เทคโนโลยีแล้วจะต้องมีทักษะในการสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้เสมือนอยู่ในห้องเรียนปกติ สร้างการปฏิสัมพันธ์โต้ตอบกับผู้เรียน สร้างสัมพันธ์ภาพอันดีระหว่างกัน และสามารถช่วยให้นักศึกษาสามารถปรับตัว และคลายความกังวลกับการเรียนได้ (เพ็ญพัชร นภากุล. 2566)

การจัดการเรียนรู้ให้เกิดประสิทธิภาพนั้น ต้องใช้หลักการจัดการเรียนรู้และการจัดการชั้นเรียนเพื่อเป็นพื้นฐานสู่การจัดการชั้นเรียนออนไลน์ที่สามารถส่งเสริมการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ นำมาสรุปเป็นรูปแบบซึ่งสื่อความหมายถึงห้องเรียนแห่งรอยยิ้ม สำหรับนำไปประยุกต์ใช้จัดการชั้นเรียนออนไลน์เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนในชีวิตวิถีใหม่ โดยนำแนวคิดการเรียนรู้ในชีวิตวิถีใหม่ การเปลี่ยนผ่านการศึกษาด้วยเทคโนโลยีดิจิทัลมาบูรณาการและประยุกต์ใช้ร่วมกับหลักการจัดการชั้นเรียนที่สำคัญรวมกันเป็นรูปแบบ SMILES ประกอบด้วย กำหนดกลยุทธ์การสอน เพื่อออกแบบการจัดการเรียนรู้และจัดการชั้นเรียนด้วยการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการสอนผ่านระบบออนไลน์ เพื่อกระตุ้นและจูงใจในการเรียนรู้ อย่างมีความสุขและสนุกสนาน การสร้างแรงจูงใจ เช่น กำหนดเกณฑ์ในการให้คะแนนหรือรางวัลที่เหมาะสม การใช้เทคนิคปรับเปลี่ยนฉากพื้นหลัง (Virtual background) การปรับมุมมองสำหรับสื่อสารผ่านหน้าจอ (Grid view) การมีปฏิสัมพันธ์โต้ตอบการมีส่วนร่วมและการร่วมมือกันของผู้เรียน โดยใช้เครื่องมือสร้างปฏิสัมพันธ์ออนไลน์ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้น Active learning ผสมผสานกับรูปแบบห้องเรียนกลับด้าน การประยุกต์ใช้ Google classroom, MS-teams หรือ Moodle สร้างห้องเรียนออนไลน์เพื่อให้ผู้เรียนส่งงานตรวจสอบการเข้าชั้นเรียน และสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่มีชีวิตชีวา สนุกสนาน ทำให้เรียนรู้ได้อย่างมีความสุข (อลงกรณ์ เกิดเนตร, ประภาวรรณ สมุทรเผ่าจินดา, และพันพัชร ปิ่นจินดา. 2564)

ดังนั้น ผู้วิจัยในฐานะผู้สอนรายวิชาศึกษาทั่วไป คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี จึงสนใจที่จะศึกษาการพัฒนาแบบการจัดการเรียนรู้แบบ SMILES ในยุคความปกติใหม่ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีความสุข เพื่อนำผลการศึกษามาเป็นแนวทางในการพัฒนาเทคนิคการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบ SMILES ให้มีประสิทธิภาพ และสามารถพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษาด้วยสื่อดิจิทัล ในการสร้างกิจกรรมการเรียนรู้ออนไลน์ ที่มีบรรยากาศและสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยความสนุกสนาน และมีความสุข อันจะส่งผลต่อแรงจูงใจให้ผู้เรียนตั้งใจเรียนมากขึ้น อีกทั้ง เป็นการตอบโจทย์ในการแก้ปัญหาการเรียนการสอนออนไลน์ในรูปแบบวิถีชีวิตใหม่ ที่อาจจะกลายเป็นเรื่องปกติที่เกิดขึ้นในอนาคตได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของการจัดการเรียนรู้ออนไลน์ด้วยรูปแบบ SMILES
2. เพื่อศึกษาระดับประสิทธิภาพและความสุขในการจัดการเรียนรู้ออนไลน์ด้วยรูปแบบ SMILES ในยุคชีวิตวิถีใหม่
3. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพ และความสุขในการจัดการเรียนรู้ออนไลน์ด้วยรูปแบบ SMILES ในยุคชีวิตวิถีใหม่ ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

การทบทวนวรรณกรรม

ชีวิตวิถีใหม่ (New Normal) ในบริบทสถานการณ์การแพร่ระบาดของ “โควิด – 19” ช่วงปลาย พ.ศ. 2562 ถึง พ.ศ. 2563 นั้น มนุษย์จึงจำเป็นต้องป้องกันตนเองเพื่อให้มีชีวิตรอดด้วยการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมดำรงชีวิตที่ผิดไปจากวิถีเดิม ๆ โดยมีการปรับวิถีการดำรงชีวิตแบบใหม่เพื่อให้ปลอดภัยจากการติดเชื้อ ควบคู่ไปกับการพยายามรักษาและฟื้นฟูศักยภาพทางเศรษฐกิจและธุรกิจ นำไปสู่การสรรค์สร้างสิ่งประดิษฐ์ใหม่ ๆ เทคโนโลยีใหม่ ๆ มีการปรับแนวคิด วิสัยทัศน์วิธีการจัดการ ตลอดจนพฤติกรรมที่เคยทำมาเป็นกิจวัตร ออกจากความคุ้นเคยอันเป็นปกติมาแต่เดิมในหลายมิติ ทั้งในด้านอาหาร การแต่งกาย การรักษาสุขอนามัย การศึกษาเล่าเรียน การสื่อสารการทำธุรกิจ ฯลฯ ซึ่งสิ่งใหม่เหล่านี้ได้กลายเป็นวิถีชีวิตใหม่ จนในที่สุดเมื่อเวลาผ่านไปก็ทำให้เกิดความคุ้นชินก็จะกลายเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตปกติของผู้คนในสังคม (สุภาภรณ์ พรหมบุตร. 2563) โดยเฉพาะในด้านการศึกษา บุคลากรทางการศึกษาจำนวนมากได้ปรับตัวเพื่อใช้เทคโนโลยีในการทำงานทางไกล เช่น การประชุมออนไลน์ การจัดการเอกสารออนไลน์ผ่านคลาวด์ เป็นต้น การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมดังกล่าว แม้ว่าจะไม่ได้เปลี่ยนกระบวนการเรียนรู้ในห้องเรียนโดยตรง แต่น่าจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานให้แก่ครูและบุคลากรทางการศึกษาได้ จึงมีแนวโน้มที่จะดำเนินต่อไปแม้การระบดสิ้นสุดลง การเปลี่ยนแปลงพื้นที่การเรียนรู้เป็นเรื่องที่เห็นได้ชัดเจนที่สุด ด้วยเทคโนโลยีในปัจจุบันและนวัตกรรมที่สร้างสรรค์คอนเทนต์อำนวยความสะดวกการสอนได้แค่ปลายนิ้วทำให้เราสามารถเรียนรู้ทุกเนื้อหาได้จากทุกคน ทุกที่ ทุกเวลา แต่นั่นไม่ได้หมายความว่า การปฏิสัมพันธ์ของคุณครูและนักเรียนจะลดน้อยลง ชุมชนแห่งการเรียนรู้ยังมีอยู่ แต่เปลี่ยนพื้นที่จากโรงเรียนสู่โทรศัพท์มือถือหรือเครื่องคอมพิวเตอร์เท่านั้น (พัชราภรณ์ ดวงชื่น. 2563)

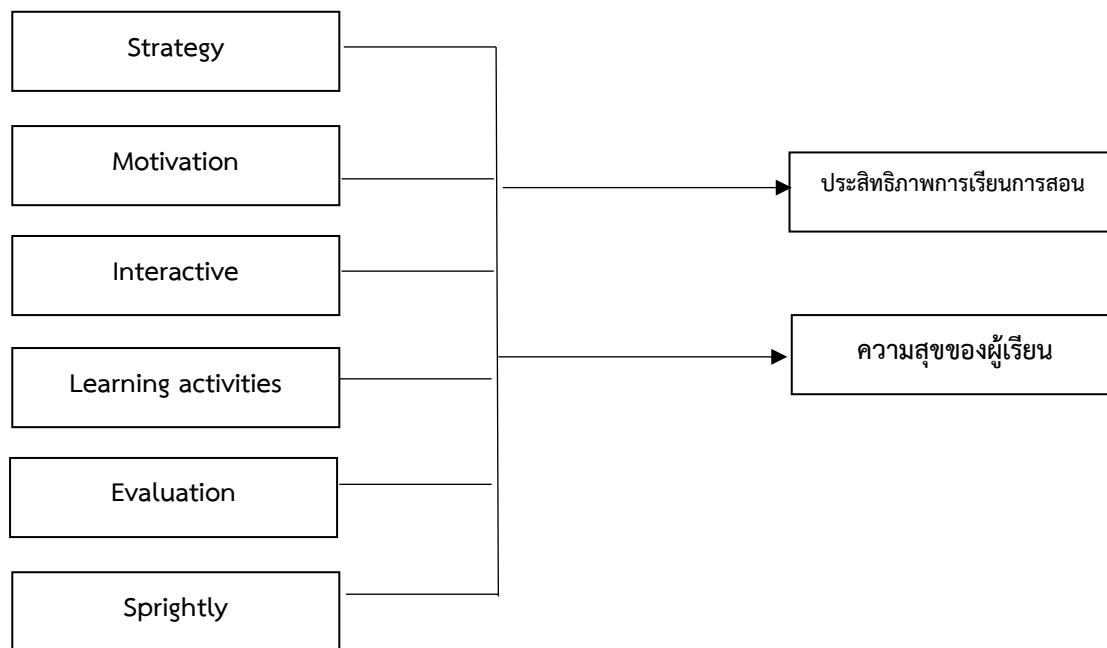
การจัดการเรียนรู้ออนไลน์ในยุคชีวิตวิถีใหม่ มีการนำระบบการเรียนการสอนออนไลน์เข้ามาปรับใช้ผ่านเครื่องมือต่าง ๆ เช่น ผู้สอนบันทึกวิดีโอการสอนแล้วส่งให้ผู้เรียนผ่านระบบจัดเก็บข้อมูลแบบคลาวด์ (Cloud storage) ด้วย Google Drive ผู้สอนสร้างและใช้งานห้องเรียนออนไลน์ (E-classroom) ด้วย Microsoft Teams หรือ Google Classroom ซึ่งเครื่องมือทั้งคู่สามารถสร้างกระดานถามตอบ มอบหมายงาน ส่งงาน การสร้างแบบทดสอบ หรือการให้คะแนนได้ ผู้สอนสามารถใช้ Microsoft Teams สำหรับสื่อสารระดับองค์กร เช่น การสร้างกลุ่มงาน การสนทนากลุ่ม วางแผนงาน ติดตามความคืบหน้า และการนัดหมาย เป็นต้น ทั้งนี้ การออกแบบเครื่องมือที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้จะต้องตอบสนองความต้องการในการเรียนรู้ของผู้เรียน (กาญจนา บุญภักดี. 2563) โดยวิเคราะห์ว่าอะไรสามารถกระตุ้นผู้เรียนให้มีความชอบ วิเคราะห์สาระและกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความชอบของผู้เรียน วิเคราะห์แพลตฟอร์มและวิธีการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน ซึ่งแพลตฟอร์มการเรียนรู้ อาจจะเป็นการเรียนรู้ออนไลน์ การเรียนรู้ที่โรงเรียน การเรียนรู้ที่บ้าน เตรียมทรัพยากรการเรียนรู้ และวิธีการเรียนรู้สำหรับการเรียนรู้ในแต่ละแพลตฟอร์มจะช่วยทำให้ผู้เรียนมีโอกาสเลือกพื้นที่การเรียนรู้ของตนเองตามที่ต้องการ จัดกิจกรรมการเรียนรู้ในลักษณะเปิดพื้นที่การเรียนรู้ทั้ง 5 ประการ ได้แก่ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนกำหนดเป้าหมายในการเรียนรู้ของตนเอง เปิดโอกาสให้ผู้เรียนออกแบบและใช้วิธีการเรียนรู้ของตนเอง เปิดโอกาสให้ผู้เรียนประเมินเพื่อพัฒนาตนเอง และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปใช้ประโยชน์ต่อส่วนร่วม และประเมินประสิทธิภาพของแพลตฟอร์ม (Platform) และวิธีการเรียนรู้ที่ผู้สอนได้ใช้ในการจัดการเรียนรู้ว่าสามารถตอบสนองความต้องการของผู้เรียนได้มากน้อยเพียงใด (วิชัย วงษ์ใหญ่, และมารุต พัฒนาผล. 2563)

การจัดการเรียนรู้แบบ SMILES คือ การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านระบบออนไลน์ การจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ออนไลน์จะต้องเน้นความกระตือรือร้นและมีชีวิตชีวาในการเป็นผู้ดำเนินการของผู้สอนเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนทุกคนมีส่วนร่วมและแสดงความคิดเห็นในกิจกรรม และการให้ผลป้อนกลับ (Feedback) ของผู้สอนต่อผลงานและการอภิปรายของผู้เรียน ประกอบด้วย **Strategy** คือ กำหนดกลยุทธ์การสอน **Motivation** คือ การสร้างแรงจูงใจเพื่อกระตุ้นและกำหนดการเสริมแรง **Interactive** คือ การมีปฏิสัมพันธ์โต้ตอบการมีส่วนร่วมและการร่วมมือกันของผู้เรียน โดยใช้เครื่องมือสร้าง

ปฏิสัมพันธ์ออนไลน์ **Learning activities** คือ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้น Active learning ผสมผสานกับรูปแบบห้องเรียนกลับด้าน (Flipped classroom) **Evaluation** คือ กระบวนการที่ใช้สำหรับประเมินการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยเน้นประเมินเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ (Formative assessment) และประเมินตามสภาพจริง (Authentic assessment) ตามกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละคน **Sprightly** คือ บรรยากาศการเรียนรู้ที่มีชีวิตชีวา สนุกสนาน ทำให้เรียนรู้ได้อย่างมีความสุข ส่งผลให้การเรียนรู้นั้นมีประสิทธิภาพและผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ที่กำหนด (อลงกรณ์ เกิดเนตร, ประภาวรรณ สมุทรเผ่าจินดา, และพันพัชร ปิ่นจินดา. 2564)

สรุปได้ว่า ในการจัดการเรียนรู้ออนไลน์ในยุคความปกติใหม่นั้น ผู้สอนจะต้องมีทักษะในการใช้เทคโนโลยี และสามารถออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่สามารถสร้างแรงจูงใจและกระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจและตั้งใจเรียน มีการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้เสมือนผู้เรียนเรียนในห้องเรียนปกติ ผู้เรียนไม่เกิดความกังวล และมีความสุข สนุกสนานไปกับการเรียนรู้ ดังนั้น ผู้สอนจึงจำเป็นต้องพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนออนไลน์โดยนำเทคนิค SMILES มาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอน และการวิจัย เพื่อนำผลการศึกษามาวิเคราะห์เพื่อหารูปแบบการเรียนการสอนที่เหมาะสม และพัฒนาเทคนิควิธีสอนในรูปแบบต่าง ๆ ให้หลากหลาย เพื่อให้การจัดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพมากขึ้น และผู้เรียนมีความสุขจากการเรียนรู้

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ซึ่งเลือกใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนการวิจัยและรายละเอียด ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรีที่ลงทะเบียนเรียนภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2566 ในรายวิชาศึกษาทั่วไปของคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี จำนวน 13,754 คน (ข้อมูลจากสำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ณ วันที่ 5 มิถุนายน 2566)

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรีที่ลงทะเบียนเรียนภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2566 ในรายวิชาศึกษาทั่วไปของคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี จำนวน 400 คน โดย

ใช้สูตรคำนวณจากทาโร่ ยามาเน่ (Yamane Taro. 1973) ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน ขั้นที่ 1 เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงโดยเลือกรายวิชาศึกษาทั่วไปที่อาจารย์สาขามนุษยศาสตร์เป็นผู้สอน ขั้นที่ 2 เพื่อความสะดวกในการเก็บข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ออนไลน์แบบ SMILES โดยแบ่งเป็นข้อคำถาม ดังนี้

ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ คณะ ระดับชั้นปี วิชารายศึกษาทั่วไปที่ลงทะเบียนเรียน ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list)

ตอนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ออนไลน์แบบ SMILES (Rating Scale)

ตอนที่ 3 คำถามเกี่ยวกับประสิทธิภาพ และความสุขในการจัดการเรียนรู้ออนไลน์ด้วยรูปแบบ SMILES (Rating Scale) คือมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ผลการทดสอบคุณภาพเครื่องมือ พบว่า ผลการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญพบว่าแบบสอบถามมีค่าดัชนีความสอดคล้องได้ค่า IOC เท่ากับ 0.878 และได้รับข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้ถูกต้อง สมบูรณ์ และเหมาะสมยิ่งขึ้น แล้วนำแบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับนักศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อหาความเที่ยง (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยทำการวิเคราะห์ทางสถิติเพื่อหาค่าความเชื่อมั่น ใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-Coefficient) ของครอนบาช ซึ่งผู้วิจัยหาค่าความเชื่อมั่นได้เท่ากับ 0.993

ขั้นตอนการสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องจากเอกสาร วิทยานิพนธ์ รายงานการวิจัย บทความสื่อออนไลน์ เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์ กำหนดกลยุทธ์การสอน เพื่อออกแบบการจัดการเรียนรู้ออนไลน์และจัดการชั้นเรียนด้วยการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการสอนผ่านระบบออนไลน์ ออกแบบกิจกรรม เลือกใช้เทคนิควิธีการและกระบวนการต่างๆ กำหนดเป้าหมาย (Goals) และจุดประสงค์การเรียนรู้ (Objectives) ที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนอย่างชัดเจน และร่างรูปแบบการเรียนออนไลน์ แบบ SMILES แล้วนำไปใช้กับการเรียนการสอนในรายวิชาศึกษาทั่วไป โดยให้อาจารย์ผู้สอนและผู้วิจัยได้เลือกรูปแบบการสอนและกิจกรรมตามที่ได้ออกแบบไว้ ตั้งแต่แนะนำเข้าสู่บทเรียน ชั้นสอน และขั้นสรุป หลังจากนั้น ให้อาจารย์ผู้สอนคอยสังเกตพฤติกรรมผู้เรียน และรวบรวมเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม

วิธีรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

เก็บข้อมูลโดยการสำรวจจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี จำนวน 400 คน โดยเก็บด้วยตนเอง และขอความอนุเคราะห์จากอาจารย์ผู้สอนรายวิชาศึกษาทั่วไปที่ทำการจัดการเรียนรู้ออนไลน์แบบ SMILES ช่วยเก็บรวบรวมข้อมูล หลังจากนั้นผู้วิจัยจึงเก็บรวบรวมแบบสอบถามและทำการประมวลผลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติด้านสังคมศาสตร์ สถิติที่นำมาวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) และค่าสหสัมพันธ์เชิงถดถอย (Multiple Regression)

สรุปผลการวิจัย

ข้อมูลส่วนบุคคล พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 263 คน คิดเป็น ร้อยละ 65.75 และเพศชาย จำนวน 137 คน คิดเป็นร้อยละ 34.25 ศึกษาที่คณะศิลปศาสตร์ จำนวน 191 คน คิดเป็นร้อยละ 47.75 กำลังศึกษาในระดับชั้นปีที่ 1 จำนวน 323 คน คิดเป็นร้อยละ 80.75 ซึ่งลงทะเบียนเรียนรายวิชาอัตลักษณ์แห่งราชวมงคลธัญบุรี จำนวน 185 คน คิดเป็นร้อยละ 46.25 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1 การจัดการเรียนรู้ออนไลน์แบบ SMILES

การจัดการเรียนรู้ออนไลน์แบบ SMILES	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	อันดับ
ด้านการกำหนดกลยุทธ์การสอน	4.42	0.63	มาก	2
ด้านการสร้างแรงจูงใจ	4.37	0.65	มาก	5
ด้านการมีปฏิสัมพันธ์	4.40	0.65	มาก	3
ด้านการจัดกิจกรรมที่เน้น Active learning	4.34	0.67	มาก	6
ด้านการประเมินผลการเรียนรู้	4.43	0.63	มาก	1
ด้านการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้	4.38	0.65	มาก	4
ภาพรวม	4.39	0.61	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่า นักศึกษาเห็นด้วยกับการจัดการเรียนรู้ออนไลน์แบบ SMILES อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.39 (SD = 0.61) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า เห็นด้วยอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านการประเมินผลการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.43 (SD = 0.63) รองลงมาด้านการกำหนดกลยุทธ์การสอน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.42 (SD = 0.63) ด้านการมีปฏิสัมพันธ์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.40 (SD = 0.65) ด้านการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.38 (SD = 0.65) ด้านการสร้างแรงจูงใจ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.37 (SD = 0.65) และด้านการจัดกิจกรรมที่เน้น Active learning มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.34 (SD = 0.67)

ตารางที่ 2 ประสิทธิภาพของการเรียนการสอนออนไลน์

ประสิทธิภาพของการเรียนการสอนออนไลน์	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	อันดับ
1. นักศึกษาสามารถปรับตัวกับการเรียนการสอนแบบชีวิตวิถีชีวิตใหม่ได้	4.35	0.75	มาก	1
2. นักศึกษามีชีวิตชีวามากกว่าการเรียนแบบเดิม	4.26	0.85	มาก	4
3. นักศึกษาสะดวกในการดำเนินชีวิตมากกว่าการเรียนแบบเดิม	4.33	0.74	มาก	2
4. นักศึกษามีความอยากเรียนรู้มากยิ่งขึ้น	4.25	0.83	มาก	5
5. นักศึกษาได้เรียนมีความสนุกสนานมากขึ้น	4.27	0.82	มาก	3
ภาพรวม	4.29	0.72	มาก	

จากตารางที่ 2 พบว่า นักศึกษาเห็นด้วยว่าการเรียนการสอนออนไลน์มีประสิทธิภาพในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.29 (SD = 0.72) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ นักศึกษาสามารถปรับตัวกับการเรียนการสอนแบบชีวิตวิถีชีวิตใหม่ได้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.35 (SD = 0.75) รองลงมา นักศึกษาสะดวกในการดำเนินชีวิตมากกว่าการเรียนแบบเดิม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.33 (SD = 0.74) นักศึกษาได้เรียนมีความสนุกสนานมากขึ้น มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.27 (SD = 0.82) นักศึกษามีชีวิตชีวามากกว่าการเรียนแบบเดิม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.26 (SD = 0.85) และนักศึกษามีความอยากเรียนรู้มากยิ่งขึ้น มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.25 (SD = 0.83)

ตารางที่ 3 ความสุขในการเรียนออนไลน์

ความสุขในการเรียนออนไลน์	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	อันดับ
1. รู้สึกมีความสุขเมื่อสามารถเรียนได้ทุกที่ทุกเวลา	4.34	0.77	มาก	4
2. รู้สึกมีความสุข เมื่อผู้สอนสามารถสร้างปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียนได้อย่างต่อเนื่อง จึงทำให้ไม่รู้สึกเบื่อหน่าย	4.34	0.76	มาก	3
3. รู้สึกมีความสุข เมื่อผู้สอนยิ้มแย้มแจ่มใส และมีความเป็นกันเอง จึงทำให้อยากเรียนรู้และมีความสุขในการเรียนรู้	4.38	0.74	มาก	2
4. รู้สึกสนุกสนานเมื่อมีกิจกรรมการเล่นเกมในชั้นเรียนออนไลน์	4.38	0.74	มาก	2

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ความสุขในการเรียนออนไลน์	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับ
5. รู้สึกมีความสุข เมื่อสามารถทบทวนบทเรียนย้อนหลังได้ตลอดเวลา	4.40	0.76	มาก	1
ภาพรวม	4.37	0.68	มาก	

จากตารางที่ 3 พบว่า นักศึกษามีความสุขกับการเรียนออนไลน์อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.37 (SD = 0.68) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ รู้สึกมีความสุข เมื่อสามารถทบทวนบทเรียนย้อนหลังได้ตลอดเวลา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.40 (SD = 0.76) รองลงมา รู้สึกมีความสุข เมื่อผู้สอนยิ้มแย้มแจ่มใส และมีความเป็นกันเอง จึงทำให้อยากเรียนรู้และมีความสุขในการเรียนรู้ และรู้สึกสนุกสนานเมื่อมี กิจกรรมการเล่นเกมในชั้นเรียนออนไลน์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.38 (SD = 0.76) เท่ากัน รู้สึกมีความสุข เมื่อผู้สอนสามารถสร้างปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียนได้อย่างต่อเนื่อง จึงทำให้ไม่รู้สึกเบื่อหน่าย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.34 (SD = 0.76) และรู้สึกมีความสุขเมื่อสามารถเรียนได้ทุกที่ทุกเวลา ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.34 (SD = 0.77)

ตารางที่ 4 แสดงความสัมพันธ์ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการเรียนการสอนออนไลน์ ในยุคชีวิตวิถีใหม่ ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

ตัวแปร	X1	X2	X3	X4	X5	X6	Y
X1 ด้านการกำหนดกลยุทธ์การสอน	1						
X2 ด้านการสร้างแรงจูงใจ	.863*	1					
X3 ด้านการมีปฏิสัมพันธ์	.829*	.892*	1				
X4 ด้านการจัดกิจกรรมที่เน้น Active learning	.799*	.874*	.862*	1			
X5 ด้านการประเมินผลการเรียนรู้	.785*	.819*	.846*	.843*	1		
X6 ด้านการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้	.812*	.843*	.832*	.853*	.845*	1	
Y1 ประสิทธิภาพการเรียนการสอนออนไลน์	.717*	.759*	.741*	.756*	.721*	.780*	1

*p < .05

จากตารางที่ 4 ความสัมพันธ์ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการเรียนการสอนออนไลน์ ในยุคชีวิตวิถีใหม่ ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี พบว่า ปัจจัยทุกด้านมีความสัมพันธ์กันทางบวกกับประสิทธิภาพการเรียนการสอนออนไลน์ ในยุคชีวิตวิถีใหม่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยเรียงลำดับตามระดับความสัมพันธ์ ดังนี้ ด้านการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ ด้านการสร้างแรงจูงใจ ด้านการจัดกิจกรรมที่เน้น Active learning ด้านการมีปฏิสัมพันธ์ ด้านการประเมินผลการเรียนรู้ และด้านการกำหนดกลยุทธ์การสอน ตามลำดับ

ตารางที่ 5 การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้ออนไลน์แบบ SMILES ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการเรียนการสอนออนไลน์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

การจัดการเรียนรู้ออนไลน์แบบ	ประสิทธิภาพการเรียนการสอนออนไลน์					Collinearity Statistics	
	B	S.E.	β	t	P	Tolerance	VIF
(Constant)	.178	.160		1.115	.266		
X1 ด้านการกำหนดกลยุทธ์การสอน	.081	.072	.071	1.125	.261	.222	4.514
X2 ด้านการสร้างแรงจูงใจ	.179	.090	.163	1.993	.047*	.132	7.604
X3 ด้านการมีปฏิสัมพันธ์	.077	.084	.070	.926	.355	.152	6.568
X4 ด้านการจัดกิจกรรมที่เน้น Active learning	.173	.077	.163	2.236	.026*	.167	6.001

ตารางที่ 5 (ต่อ)

การจัดการเรียนรู้ออนไลน์แบบ SMILES	ประสิทธิภาพการเรียนการสอนออนไลน์					Collinearity Statistics	
	B	S.E.	β	t	P	Tolerance	VIF
X5 ด้านการประเมินผลการเรียนรู้	.027	.074	.024	.370	.712	.204	4.897
X6 ด้านการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้	.403	.074	.367	5.404	.000*	.191	5.241

$r = .809$ $r^2 = .654$, Std. Error of the Estimate = .425 $F = 123.672$, $P = 0.000$

จากตารางที่ 5 สมการพยากรณ์ประสิทธิภาพการเรียนการสอนออนไลน์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี พบว่า มี 3 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยด้านการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ (X_6) ด้านการสร้างแรงจูงใจ (X_2) และด้านการจัดกิจกรรมที่เน้น Active learning (X_4) ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการเรียนการสอนออนไลน์ ในยุคชีวิตวิถีใหม่ ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี (Y_1) และสามารถทำนายประสิทธิภาพการเรียนการสอนออนไลน์ ได้ร้อยละ 65.40 ซึ่งสามารถเขียนสมการทำนายในรูปแบบมาตรฐานคือ $Z = 0.367 X_6 + 0.163 X_2 + 0.163 X_4$

ตารางที่ 6 แสดงความสัมพันธ์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขการเรียนการสอนออนไลน์ ในยุคชีวิตวิถีใหม่ ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

ตัวแปร	X1	X2	X3	X4	X5	X6	Y
X1 ด้านการกำหนดกลยุทธ์การสอน	1						
X2 ด้านการสร้างแรงจูงใจ	.863*	1					
X3 ด้านการมีปฏิสัมพันธ์	.829*	.892*	1				
X4 ด้านการจัดกิจกรรมที่เน้น Active learning	.799*	.874*	.862*	1			
X5 ด้านการประเมินผลการเรียนรู้	.785*	.819*	.846*	.843*	1		
X6 ด้านการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้	.812*	.843*	.832*	.853*	.845*	1	
Y2 ความสุขในการเรียนออนไลน์	.756*	.772*	.773*	.777*	.781*	.780*	1

*p < .05

จากตารางที่ 6 ความสัมพันธ์ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการเรียนการสอนออนไลน์ ในยุคชีวิตวิถีใหม่ ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี พบว่า ปัจจัยทุกด้านมีความสัมพันธ์กันทางบวกกับประสิทธิภาพการเรียนการสอนออนไลน์ ในยุคชีวิตวิถีใหม่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยเรียงลำดับตามระดับความสัมพันธ์ ดังนี้ ด้านการประเมินผลการเรียนรู้ ด้านการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ ด้านการจัดกิจกรรมที่เน้น Active learning ด้านการมีปฏิสัมพันธ์ ด้านการสร้างแรงจูงใจ และด้านการกำหนดกลยุทธ์การสอน ตามลำดับ

ตารางที่ 7 การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้ออนไลน์แบบ SMILES ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการเรียนการสอนออนไลน์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

การจัดการเรียนรู้ออนไลน์แบบ SMILES	ความสุขในการเรียนออนไลน์					Collinearity Statistics	
	B	S.E.	β	t	P	Tolerance	VIF
(Constant)	.224	.143		1.568	.118		
X1 ด้านการกำหนดกลยุทธ์การสอน	.186	.064	.171	2.888	.004*	.222	4.514
X2 ด้านการสร้างแรงจูงใจ	.057	.080	.055	.710	.478	.132	7.604
X3 ด้านการมีปฏิสัมพันธ์	.108	.075	.104	1.449	.148	.152	6.568

ตารางที่ 7 (ต่อ)

การจัดการเรียนรู้ออนไลน์แบบ SMILES	ความสุขในการเรียนออนไลน์					Collinearity Statistics	
	B	S.E.	β	t	P	Tolerance	VIF
X4 ด้านการจัดกิจกรรมที่เน้น Active learning	.150	.069	.149	2.179	.030*	.167	6.001
X5 ด้านการประเมินผลการเรียนรู้	.247	.066	.230	3.725	.000*	.204	4.897
X6 ด้านการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้	.194	.066	.187	2.922	.004*	.191	5.241

$r = .833$ $r^2 = .693$, Std. Error of the Estimate = .379 $F = 148.147$, $P = 0.000$

จากตารางที่ 7 สมการพยากรณ์ความสุขในการเรียนออนไลน์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี พบว่า มี 4 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยด้านการประเมินผลการเรียนรู้ (X_5) ปัจจัยด้านการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ (X_6) ด้านกลยุทธ์การสอน (X_1) และด้านการจัดกิจกรรมที่เน้น Active learning (X_4) ที่ส่งผลต่อความสุขในการเรียนออนไลน์ในยุคชีวิตวิถีใหม่ ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี (Y_2) และสามารถทำนายประสิทธิภาพการเรียนการสอนออนไลน์ ได้ร้อยละ 69.30 ซึ่งสามารถเขียนสมการทำนายในรูปมาตรฐานคือ $Z = 0.230 X_5 + 0.187 X_6 + 0.171 X_1 + 0.149 X_4$

อภิปรายผล

1. ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาเห็นด้วยว่าการจัดการเรียนรู้ออนไลน์มีประสิทธิภาพในระดับมาก คือนักศึกษาสามารถปรับตัวกับการเรียนการสอนแบบชีวิตวิถีใหม่ได้ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะมหาวิทยาลัยมีนโยบายให้ดำเนินการจัดการเรียนรู้ออนไลน์ตั้งแต่เกิดสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 โดยผู้สอนและผู้เรียนต้องใช้เทคโนโลยีออนไลน์เพื่อปรับเปลี่ยนรูปแบบการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ โดยการนำการจัดการเรียนรู้แบบ SMILES มาใช้ในการจัดการเรียนรู้ ไม่ว่าจะเป็นการพบผู้เรียนออนไลน์แบบเห็นหน้า เน้นกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเองของผู้เรียนจากการอภิปรายและการมีปฏิสัมพันธ์กลุ่มผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ต่าง ๆ การมอบหมายและตรวจงานเพื่อให้ผลป้อนกลับ การทดสอบด้วยแพลตฟอร์มออนไลน์ และการให้ผลป้อนกลับ ซึ่งจะเป็นตัวกระตุ้นให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วม (Titan, et al. 2017) อีกทั้ง มหาวิทยาลัยได้สนับสนุนสื่อและเทคโนโลยี การจัดอบรมการเรียนการสอนออนไลน์ด้วยเทคโนโลยีต่าง ๆ ให้กับผู้สอนและผู้เรียนให้มีสมรรถนะในการใช้เทคโนโลยี เพื่อให้ดำเนินการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้ผู้เรียนและผู้สอนต้องมีการปรับตัวและเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ทันกับการเปลี่ยนแปลง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จันทนา วัฒนกาญจนะ, แพรพรรณ ตรีซัน, ธนาธิป พัวพรพงษ์, และวิศิษฐ์ ฤทธิบุญไชย (2564) ได้ศึกษาเรื่อง ประสิทธิภาพของการเรียนออนไลน์ จากสมรรถนะผู้สอนและการวัดประเมินผล กรณีศึกษาคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม พบว่า นักศึกษาสามารถปรับตัวกับการเรียนการสอนแบบชีวิตวิถีใหม่ได้ เช่นเดียวกับงานวิจัย สุพิชญาน์ แก้วโพทอง, และปชาบดี แยมสุนทร (2564) ได้ศึกษาเรื่อง กระบวนการจัดการเรียนรู้ออนไลน์ในช่วงวิกฤติ Covid-19 ของสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาในจังหวัดจันทบุรี พบว่า นักศึกษาต้องมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีให้เป็น และมีทักษะความสามารถใน “การจัดการตัวเอง” ให้เท่าทันกับสภาพสังคมและสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในอนาคต รวมทั้งการจัดการเรียนรู้ออนไลน์ของสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษามีการปรับตัวในการเรียนการสอนออนไลน์ ซึ่งจะได้อิทธิพลการเรียนรู้แบบใหม่ โดยมีการพัฒนาศักยภาพอาจารย์ผู้สอนมาเป็นอันดับหนึ่ง เพื่อให้สามารถจัดการกับหลักสูตรการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น และสามารถนำโปรแกรมต่าง ๆ เข้ามาใช้ในการเรียนการสอน เช่น Zoom, Google Meet, Facebook, Line Application, OBS เป็นต้น และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ไพฑูรย์ โพธิสาร, นิรนาท จุลเนียม, และเอก เกิดเต็มภูมิ (2565) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning ระบบเครือข่ายสังคมออนไลน์ ในยุค New Normal covid-19 เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียนระดับอุดมศึกษาพบว่า ผู้บริหารและครูต้องพัฒนาตนเองให้มีความรู้และทักษะการจัดการเรียนรู้รูปแบบต่าง ๆ และพัฒนาทักษะการใช้เทคโนโลยีเพิ่มขึ้น และผู้เรียนต้องปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้ใฝ่เรียนรู้มากขึ้น มีโอกาสได้พัฒนาการเรียนรู้ออนไลน์ และเรียนรู้จากออนไลน์และแหล่งเรียนรู้อื่น ๆ มากขึ้น

2. ผลการวิจัยที่พบว่า นักศึกษามีความสุขกับการเรียนออนไลน์อยู่ในระดับมาก คือ รู้สึกมีความสุข เมื่อสามารถทบทวนบทเรียนย้อนหลังได้ตลอดเวลา ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะการจัดการเรียนรู้ออนไลน์ทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ทุกที่ทุกเวลา จึงสามารถที่จะทบทวนบทเรียนย้อนหลังได้ อีกทั้ง หาข้อมูลเพิ่มเติมได้จากแหล่งเรียนรู้ออนไลน์อื่น ๆ อีกทั้ง เน้นการทำกิจกรรมหรือแก้โจทย์ปัญหาทำให้ผู้เรียนสนุกเหมือนกับการเล่นเกม เพื่อสร้างแรงจูงใจให้กับผู้เรียน สร้างความสนุกสนาน ท้าทายความสามารถและช่วยให้ผู้เรียนมีความมุ่งมั่นตั้งใจในการเรียนรู้ จึงทำให้ผู้เรียนเกิดความพึงพอใจและมีความสุขที่ได้เรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อูสุรา อนเนกปัญญากุล (2563) ได้ศึกษาเรื่อง ความสุขในการเรียนออนไลน์ช่วงระบอบโควิด-19 ของนักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง พบว่า นักศึกษามีความสุขกับการเรียนออนไลน์ เพราะสามารถเข้าเรียนเวลาใดก็ได้ ประกอบกับมีทักษะในการใช้เทคโนโลยี จึงทำให้ไม่มีปัญหาในการใช้เทคโนโลยีสำหรับการเรียนออนไลน์ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ เพ็ญพักตร์ นากกุล (2566) ได้ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการเรียนและสภาพปัญหาการเรียนด้วยระบบออนไลน์ของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา พบว่า นักศึกษามีความพึงพอใจต่อการเรียนออนไลน์ เนื่องจาก ในการเดินทาง ทำให้มีเวลาในการเตรียมตัวในการเรียนมากขึ้น เรียนได้ทุกที่ทุกเวลา สามารถเรียนย้อนหลังหลายครั้ง จากคลิปบันทึกการสอน การเรียนรู้ออนไลน์ช่วยให้ได้ค้นหาความรู้ได้ด้วยตนเองมากขึ้น ได้ฝึกการใช้แอปพลิเคชันในการเรียนรู้ได้เรียนรู้ผ่านสื่อการสอนที่หลากหลาย ทำให้การเรียนสนุกมากขึ้น

3. สมการพยากรณ์ประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ออนไลน์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัย เทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี พบว่า ปัจจัยด้านการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ออนไลน์ส่งผลต่อประสิทธิภาพการเรียนการสอนออนไลน์ ในยุคชีวิตวิถีใหม่ ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี เป็นลำดับแรก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะผู้สอนมีการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ออนไลน์ในการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนการสอนออนไลน์ให้เสมือนการเรียนรู้ออนไลน์ในห้องเรียนปกติ มีการทักทายผู้เรียน คอยซักถามเพื่อให้ความช่วยเหลือหรือให้คำแนะนำ ในการใช้งานระบบห้องเรียนออนไลน์ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนสามารถแชร์หน้าจอเพื่อแลกเปลี่ยนหรือแสดงความคิดเห็นได้อย่างเท่าเทียมกัน อีกทั้ง มีการใช้เทคโนโลยีต่าง ๆ เช่น ใช้ Microsoft Team ด้วยการปรับฉากหลังที่ดึงดูดความสนใจผู้เรียน และออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ออนไลน์ให้ผู้เรียนเกิดความสนุกสนาน เช่น การทำกิจกรรมหรือแก้โจทย์ปัญหาร่วมกันในชั้นเรียนออนไลน์ จึงทำให้ผู้เรียนคลายความวิตกกังวล และสนใจที่จะเรียนรู้ออนไลน์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุขมา อรุณจิต (2566) ได้ศึกษาเรื่อง การสังเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนออนไลน์ พบว่า การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกันและรูปแบบบทเรียนที่ง่ายไม่ซับซ้อนเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการเรียนออนไลน์มากที่สุด หากผู้เรียนได้รับคำแนะนำของผู้สอนที่มีประโยชน์ช่วยในการเรียนรู้ได้มากขึ้น และการได้รับคำแนะนำจากผู้สอนเมื่อผู้เรียนไม่เข้าใจ จะยิ่งทำให้การเรียนการสอนออนไลน์มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และสอดคล้องกับงานวิจัยของ มาลีวัล เลิศสาครศิริ, จุรี นฤมิตเลิศ, และกิตติยา สมุทรประดิษฐ์ (2564) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการเรียนผ่านระบบออนไลน์ของนักศึกษาวิทยาลัยเซนต์หลุยส์ จากสถานการณ์โควิด-19 พบว่า การจัดการเรียนรู้ออนไลน์โดยการใช้แจ้งวัตถุประสงค์จัดกิจกรรมการเรียนการสอน ใช้เทคนิควิธีการสอน สื่อ/อุปกรณ์การสอนที่หลากหลายการประเมินผล การจัดบรรยากาศการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้เป็นการส่งเสริมกระบวนการคิดเพื่อให้นักศึกษาเกิดผลลัพธ์การเรียนรู้ที่ดีนั้น จึงส่งผลให้นักศึกษามีพฤติกรรมการเรียนที่ดี

4. สมการพยากรณ์ความสุขในการเรียนออนไลน์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ปัจจัยด้านการประเมินผลการเรียนรู้ส่งผลต่อความสุขในการเรียนออนไลน์ ในยุคชีวิตวิถีใหม่ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี เป็นลำดับแรก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะผู้สอนได้นำเทคโนโลยีต่าง ๆ มาใช้ในการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน เช่น การสร้างห้องเรียนออนไลน์เพื่อให้ผู้เรียนส่งงานตรวจสอบการเข้าชั้นเรียน รวมถึงการใช้แบบทดสอบออนไลน์ จากโปรแกรมต่าง ๆ เช่น google form, D-learn, การทดสอบปฏิบัติผ่านหน้าจอ เช่น Microsoft team, google classroom หรือเกมออนไลน์ต่าง ๆ เช่น Kahoot! โดยจัดทำเป็นแบบทดสอบเพื่อทดสอบความรู้ความเข้าใจ พร้อมทั้งให้ผลย้อนกลับแก่ผู้เรียนโดยทันทีทันใด เพื่อให้ผู้เรียนสามารถพัฒนากระบวนการเรียนรู้และปรับปรุงผลงานของตนเองได้อย่างเหมาะสมและมีคุณภาพ สอดคล้องกับคำกล่าวของ สุพรรณิ บุญหนัก, บันทะชัย ภูพิมทอง, จินฉัตร แทนพันธ์, ประภาส ลาวัลย์ศิริ, และสุขพัฒน์ อนนท์จารย์ (2564) ที่กล่าวว่า นอกจากผู้สอนต้องเตรียมความพร้อมต่อการจัดการเรียนรู้ออนไลน์แล้วนั้น ประเด็นเรื่องการประเมินผลและให้คำแนะนำเพื่อการพัฒนาผู้เรียนได้อย่างเหมาะสมกับความสามารถและความถนัดของแต่ละคนก็ยังถือเป็นประเด็นที่ครูผู้สอนจะต้องมีการจัดการที่ดี โปร่งใสและเป็นที่

รับรู้ร่วมกัน การตัดสินใจผลคะแนน อาจจะต้องมีการปรับโครงสร้างคะแนน และลักษณะเนื้อหาตามตัวชี้วัดที่แตกต่างจากที่เคยใช้ในห้องเรียน จะต้องปรับลักษณะของงานและการทำกิจกรรมที่มอบหมายนั้น ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และตัวชี้วัดมากยิ่งขึ้น เพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการเรียนรู้และผู้เรียนมีความสุขจากผลคะแนนที่ได้รับตามสภาพจริง เช่นเดียวกับแนวคิดของสิทธิพร เอี่ยมเสน, พันพิชร์ ปิ่นจินดา, จิระ จิตสุภา, และเบญจวรรณ กี่สุขพันธ์ (2564) ได้เสนอไว้ว่า แนวทางการจัดการเรียนรู้ออนไลน์เพื่อพัฒนาความสุขของผู้เรียน ประกอบด้วย 2 ปัจจัย คือ ปัจจัยภายในตัวผู้เรียน ได้แก่ ความพอใจ ความภูมิใจ และความสบายใจ และปัจจัยภายนอกตัวผู้เรียน ได้แก่ ด้านผู้เรียน ด้านผู้สอน ด้านการเรียนการสอน ด้านเนื้อหา ด้านสื่อและเทคโนโลยีด้านกิจกรรมการเรียนการสอน และด้านการวัดและประเมินผล และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของจันทนา วัฒนกาญจนะ, แพรพรรณ ตรีซัน, ธนาธิป พัวพรพงษ์, และวิศิษฐ์ ฤทธิบุญไชย (2564) ได้ศึกษาเรื่อง ประสิทธิภาพของการเรียนออนไลน์จากสมรรถนะผู้สอนและการวัดประเมินผล กรณีศึกษาคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม พบว่า การเรียนออนไลน์ ทำให้การเรียนมีสนุกสนานมากขึ้น และผู้สอนยังมีกระบวนการทดสอบระหว่างเรียน (QUIZ) อย่างสม่ำเสมอ มีการทดสอบก่อนและหลังเรียน อย่างสม่ำเสมอ และความสามารถควบคุมบรรยากาศในการเรียน ให้มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย และมีสมาธิในการเรียนได้ต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการวิจัยพบว่า สถาบันการศึกษาควรส่งเสริมและสนับสนุนการเรียนการสอนออนไลน์ ให้มีการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน โดยเน้นที่กิจกรรมแบบ Active learning กับเพิ่มรูปแบบ blended learning โดยใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยเป็นการเรียนออนไลน์แต่เรียนในห้องเรียน หรือการจัดการเรียนรู้ทั้งในแบบการเรียนในห้องเรียนปกติหรือการเรียนออนไลน์ ให้มีสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ โดยพัฒนาระบบให้มีเสถียรภาพเพื่อนำมาสู่การเรียนการสอนออนไลน์ที่มีประสิทธิภาพ

1.2 จากผลการวิจัยที่พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการเรียนการสอนออนไลน์ ได้แก่ ด้านการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ ด้านการสร้างแรงจูงใจ และด้านการจัดกิจกรรมที่เน้น Active learning ดังนั้น อาจารย์ผู้สอนควรออกแบบวิธีการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์ โดยพิจารณารูปแบบการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับลักษณะรายวิชา คำนึงถึงความแตกต่างของผู้เรียนแต่ละคน เพื่อให้จัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ได้สอดคล้องกับผู้เรียน โดยผู้สอนควรวิเคราะห์เนื้อหาวิชาให้เหมาะสมสำหรับการเลือกใช้วิธีการจัดการเรียนรู้ ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถมีส่วนร่วมมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สอนและเพื่อนร่วมชั้นเรียนในกิจกรรมที่หลากหลาย โดยพิจารณาจากรายละเอียดเนื้อหาวิชา และผลลัพธ์การเรียนรู้ ได้แก่ การแบ่งกลุ่มนำเสนอ การจัดทำวิดีโอคลิป การเล่นเกมส์ การร่วมอภิปรายแสดงความคิดเห็น ชักถาม ตอบคำถาม สรุปบทเรียน เป็นต้น เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจและอยากเรียนรู้

1.3 จากผลการวิจัยที่พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขต่อการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์ ได้แก่ การประเมินผล การเรียนรู้ ด้านการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ ด้านกลยุทธ์การสอน และด้านการจัดกิจกรรมที่เน้น Active learning ดังนั้น อาจารย์ผู้สอนควรนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ในการประเมินผลการเรียนรู้ เช่น Google classroom, MS-teams หรือ Moodle สร้างห้องเรียนออนไลน์เพื่อให้ผู้เรียนส่งงานตรวจสอบการเข้าชั้นเรียน ประยุกต์ใช้ Google forms, MS-forms, D-Learn ในการทำแบบทดสอบออนไลน์ ส่วนในการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้นั้น ควรให้มีการแบ่งงาน แบ่งกลุ่มร่วมกันทำกิจกรรม เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้ และทำให้ผู้เรียนมีผลการเรียนที่ดีขึ้น เนื่องจากสนุกและมีความสุขกับการเรียนออนไลน์

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ออนไลน์แบบ SMILES กับประชากรอื่น เช่น ผู้สอน ผู้บริหาร ผู้ปกครอง หรือบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา เพื่อให้ได้ข้อมูลที่หลากหลาย

2.2 ควรศึกษาปัจจัยด้านอื่น ๆ ที่มีผลต่อการส่งเสริมประสิทธิภาพและความสุขในการเรียนการสอนแบบออนไลน์ เช่น สมรรถนะผู้สอน สมรรถนะผู้เรียน อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวก การบริหารจัดการด้านการเรียนการสอน ความพอใจของผู้เรียน เป็นต้น มาเป็นตัวแปรพยากรณ์เพื่อทำการวิจัยในครั้งต่อไป

2.3 ควรนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ในการออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมประสิทธิภาพ และความสุขในระหว่างเรียนออนไลน์ เพื่อศึกษาผลของกิจกรรมในรูปแบบการวิจัยกึ่งทดลอง

เอกสารอ้างอิง

- กัลยา สว่างคง. (2564). การเรียนยุค “New normal” เปิดพื้นที่สร้าง “Passion” เรียนรู้ตลอดชีวิต. สืบค้นเมื่อ 18 พฤศจิกายน 2566, จาก <https://www.bangkokbiznews.com/social/948474>.
- กาญจนา บุญภักดี. (2563). การจัดการเรียนรู้ยุค New Normal. วารสารครุศาสตร์อุตสาหกรรม. 19(2 : A1–A6).
- จันทนา วัฒนกาญจนะ, แพรพรรณ ตรีชั้น, ธนาธิป พัวพรพงษ์, และวิศิษฐ์ ฤทธิบุญไชย. (2564). ประสิทธิภาพของการเรียนออนไลน์ จากสมรรถนะผู้สอนและการวัดประเมินผล กรณีศึกษาคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม. วารสารวิชาการสังคมศาสตร์เครือข่ายวิจัยประชาชน. 3(2): 1-13.
- บดีนทร์ ชาตะเวที. (2563). พฤติกรรม กับ ชีวิตวิถีใหม่ : New Normal. สืบค้นเมื่อ 18 พฤศจิกายน 2566, จาก <https://www.ttmed.psu.ac.th/th/blog/258>.
- บุญเลี้ยง ทูมทอง, และประทอม วันนิจ. (2565). ผลกระทบจากสถานการณ์โควิดที่มีต่อการจัดการศึกษาไทย: การศึกษาทางเลือก คือทางหลักและทางรอดในการจัดระบบการศึกษาไทยในอนาคต. วารสารวิชาการธรรมศาสตร์. 22(4): 375-391.
- พนัส จันทรศรีทอง. (2565). ชีวิตวิถีถัดไปกับการศึกษา. วารสารครุศาสตร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์. 5(3): 25-36.
- พัชรภรณ์ ดวงชื่น. (2563). การบริหารจัดการศึกษารับความปกติใหม่หลังวิกฤตโควิด-19. วารสารศิลปะการจัดการ. 4(3): 783-795.
- เพ็ญพักตร์ นากกุล. (2566). พฤติกรรมการเรียนและสภาพปัญหาการเรียนด้วยระบบออนไลน์ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา. ในการประชุมวิชาการระดับชาติ มอ.วิจัย ครั้งที่ 17 การวิจัยและนวัตกรรมภายใต้การเปลี่ยนแปลงของโลก (Research and Innovation in a Changing World) ระหว่างวันที่ 20 - 21 กรกฎาคม 2566, หน้า 283-293. อุบลราชธานี: มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี.
- ไพฑูริย์ โพธิสาร, นีรนภา จุลเนียม, และเอก เกิดเต็มภูมิ. (2565). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning ระบบเครือข่ายสังคมออนไลน์ ในยุค New Normal covid-19 เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียนระดับอุดมศึกษา. วารสาร “ศึกษาศาสตร์ มจร” คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย. 10(1): 275-292.
- มาลีวัล เลิศสาครศิริ, จุรีย์ นฤมิตเลิศ, และกิตติยา สมุทรประดิษฐ์. (2564). ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการเรียนผ่านระบบออนไลน์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยเซนต์หลุยส์ จากสถานการณ์โควิด-19. วารสารสุขภาพกับการจัดการสุขภาพ. 7(1): 13-27.
- วิชัย วงศ์ใหญ่, และมารุต พัฒนาผล. (2563). การออกแบบการเรียนรู้ใน New Normal. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สิทธิพร เอี่ยมแสน, พันพัชร ปิ่นจินดา, จิระ จิตสุภา, และเบญจวรรณ กี่สุขพันธ์. (2564). แนวทางการจัดการเรียนรู้ออนไลน์เพื่อความสุขในการเรียนรู้ของผู้เรียนระดับมหาวิทยาลัย. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี. 32(3): 1-16.
- สุขมา อรุณจิต. (2566). การสังเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนออนไลน์. วารสารธรรมศาสตร์. 42(1): 203-220.
- สุพรรณิ บุญหนัก, บันทะชัย ภูพิมทอง, จิณณวัตร แทนพันธ์, ประภาส ลาวัฒน์ศิริ, และสุขพัฒน์ อนันต์จารย์. (2564). รูปแบบการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ออนไลน์ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง. วารสารศรีล้านช้างปริทรรศน์. 7(2): 53-70.
- สุพิชญาน์ แก้วโพนทอง, และชახบตี แยมสุนทร. (2564). กระบวนการจัดการเรียนรู้ออนไลน์ในช่วงวิกฤติ Covid-19 ของสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาในจังหวัดจันทบุรี. วารสารบัณฑิตศึกษามหาจุฬาราชวิทยาลัย. 8(3): 175-186.
- สุภาภรณ์ พรหมบุตร. (2563). New normal กับวิถีชีวิตที่เปลี่ยนแปลง. สืบค้นเมื่อ 10 พฤษภาคม 2565, จาก <https://dsp.dip.go.th/th/category/2017-11-27-08-04-02/2020-06-29-14-39-49>.

- อลงกรณ์ เกิดเนตร, ประภาวรรณ สมุทรเผ่าจินดา, และพันพัชร ปิ่นจินดา. (2564). การจัดการชั้นเรียนออนไลน์ด้วยรูปแบบ SMILES เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ชีวิตวิถีใหม่ในยุคเปลี่ยนผ่านการศึกษาด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล. วารสารปัญญาภิวัฒน์. 13(1): 294-307.
- อุสร่า อนุกปัญญากุล. (2563). ความสุขในการเรียนออนไลน์ช่วงระบาศโควิด-19 ของนักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง. สืบค้นเมื่อ 18 สิงหาคม 2566, จาก <https://mmm.ru.ac.th/MMM/IS/sat17/6214060133.pdf>.
- Oops, M. (2020). COVID-19 Transforming Education Around the World! Using New Technology to Study-Thai University Teach through Online. Retrieved on May 10, 2022, from <https://www.marketingoops.com/exclusive/business-case/covid-19-reinvent-global-educationsystem-with-educational-technology/>.
- Titan, Ferdianto, Desak, G. G. F. P., & Lena. (2017). A Comparative Study of Teaching Styles in Online Learning Environment. **International Conference on Information Management and Technology 2017**. pp.15-17. Special Region of Yogyakarta, Indonesia.
- Yamane, T. (1973). **Statistics: an introductory analysis**. New York: Harper and Row.

การศึกษาสภาพและแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2

The Study Current Situation and Development Guidelines Strategic Leadership of
Administrators under Phitsanulok Primary Educational Service Area Office 2

สันติภาพ ปรากฏวงศ์¹, อุดลย์ วังศรีคุณ²

Suntipab prakodwong¹, Adul wangsrikoon²

Corresponding Author E-mail: suntipab.p@psru.ac.th

Received: 2023-10-08; Revised: 2023-10-31; Accepted: 2023-11-26

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 กลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 จำนวน 97 แห่ง โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางสำเร็จรูปของเครจซี่ และมอร์แกน กลุ่มผู้ให้ข้อมูลโรงเรียนละ 2 คน ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครู รวมทั้งสิ้น 194 คน การสุ่มตัวอย่างใช้ การสุ่มแบบชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.918 สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า

1) สภาพภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ในภาพรวมมีระดับการปฏิบัติมาก ($\bar{X}$ = 4.32, S.D. = 0.48) 2) แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 พบว่าผู้บริหารสถานศึกษา ควรดำเนินการดังนี้ (1) ภาพรวม ควรมีการสนับสนุนและส่งเสริมการอบรม สร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานติดตามและ ประเมินผลอย่างเป็นระบบ (2) ด้านความคิดความเข้าใจในระดับสูง ควรอบรมผู้บริหารสถานศึกษาในเขตพื้นที่ เพื่อสร้าง ความรู้ความเข้าใจปรึกษาหารือกับผู้เกี่ยวข้องหลายๆฝ่ายเกี่ยวกับสารสนเทศที่จำเป็น (3) ด้านความสามารถในการนำปัจจัย นำเข้าต่าง ๆ มากำหนดกลยุทธ์ ควรมีการวางแผนบริหารจัดการและจัดลำดับความสำคัญการทำงานโดยการเรียนรู้จากสิ่งที่ ผิดพลาดในปีที่ผ่านมา (4) ด้านความคาดหวังและสร้างโอกาสสำหรับอนาคต ควรเป็นนักวางแผนปรับและประยุกต์วิเคราะห์ กำหนดวิสัยทัศน์และกลยุทธ์ให้แก่องค์กร และนำเอากลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติให้บรรลุเป้าหมาย (5) ด้านวิธีการคิดเชิงปฏิบัติ ควรมีการนำเทคโนโลยีและดิจิทัลมาปรับใช้ในสถานศึกษาเพิ่มมากขึ้นบูรณาการและสามารถเชื่อมโยงสิ่งต่าง ๆ ให้เกิด ประโยชน์สูงสุด (6) ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ ควรประชุมรับฟังความคิดเห็นของคณะครูเปิดโอกาสและขอความคิดเห็น ยอมรับให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา

คำสำคัญ: แนวทางการพัฒนา, ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์, ผู้บริหารสถานศึกษา

¹ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

¹ Student in Master of Education Degree, Educational Administration, Pibulsongkram Rajabhat University

² อาจารย์ที่ปรึกษา, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

² Advisor, Faculty of Education, Pibulsongkram Rajabhat University

Abstract

The study aimed to investigate the current state and developmental strategies of strategic leadership among administrators in educational institutions within the Phitsanulok Primary Educational Service Area Office 2. The population consisted of 127 schools under the jurisdiction of the Phitsanulok Primary Educational Service Area Office 2. The sample group included 97 schools determined by the Krejcie and Morgan's (1970) sample size table. Data was collected from two individuals from each school, namely, an administrator and a teacher, totaling 194 respondents. Stratified Random Sampling was used for sample selection. The research instrument was a 5-level rating scale questionnaire with 0.918 of reliability. The data was analyzed using mean, standard deviation, and content analysis from the interviews. The research findings revealed that:

1) The overall strategic leadership condition of administrators in schools under the Phitsanulok Primary Educational Service Area Office 2 was performed at a high level. ($\bar{X}=4.32, S.D.=0.48$) 2) The developmental approaches for strategic leadership among these administrators indicated that they should: (1) Generally, support and promote training, motivate performance, and systematically conduct follow-ups and evaluations; (2) On a higher level of understanding, organize training for administrators in the area to enhance knowledge and consult with various parties about essential information; (3) In terms of the ability to lead, plan and manage using different inputs to define strategies, prioritize tasks, and learn from past mistakes; (4) Regarding expectations and creating future opportunities, they should be planners who adjust and adapt, analyze, set visions and strategies for the organization, and implement these strategies to achieve goals; (5) In the aspect of revolutionary thinking, there should be increased integration of technology and digital adoption in schools to maximize benefits; (6) For vision setting, meetings should be held to listen to teachers' opinions, open opportunities for feedback, and accept involvement from all relevant sectors in setting the school's vision.

Keywords: Developmental Approaches, Strategic Leadership Condition, School Administrators

บทนำ

โลกมีการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และเทคโนโลยีอย่างรวดเร็วแต่ละประเทศมีการแข่งขันกันสูง ในแต่ละประเทศจะต้องปรับตัวรับการเปลี่ยนแปลง ประเทศไทยซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของประชาคมโลก จึงหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่จะได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นทั้งภายในและภายนอกประเทศ ในสภาวะเช่นนี้สังคมไทยจึงต้องมีการปรับตัวรับการเปลี่ยนแปลงและต้องพัฒนาตนเองเพื่อให้สามารถดำรงอยู่ได้อย่างเข้มแข็ง ยั่งยืนและมีความสุข การที่ประเทศไทยจะสามารถปรับตัวและพัฒนาตนเองให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงและการแข่งขันได้นั้นจะต้องมีทรัพยากรมนุษย์ที่มีความรู้ มีความสามารถ มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์มีความสามารถในการปรับตัวและการคิดแก้ไขปัญหาในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ การศึกษาของคนในชาติเป็นรากฐานที่สำคัญในการผลิตทรัพยากรมนุษย์ของประเทศที่มีคุณภาพ การจัดการศึกษาของประเทศไทยภายใต้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2553 พระราชบัญญัติฉบับนี้มีเจตนารมณ์ที่ต้องการเน้นย้ำว่า (มาตรา 6) การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข เมื่อพิจารณาจะเห็นว่า เป้าหมายการศึกษาของไทย คือ การสร้างคนไทยให้มีคุณภาพทั้งร่างกายจิตใจ สติปัญญา ให้มีความรู้ควบคู่ไปกับคุณธรรม ให้มีความสำคัญกับการวางรากฐานการศึกษาตั้งแต่ขั้นพื้นฐาน และระดับที่สูงขึ้นไปอย่างต่อเนื่อง โดยดำเนินการจัดการศึกษาให้ได้มาตรฐาน สามารถให้คนไทยดำรงชีวิตอยู่ได้ในสภาวะที่มีการเปลี่ยนแปลงและแข่งขันให้รู้จักคิดรู้จักทำ และรู้จักการปรับใช้ในชีวิตประจำวันให้เป็นประโยชน์ และต้องการสร้างสังคมไทยให้มีคุณธรรม กล่าวคือ “ให้มีคุณงามความดี ในตัวเองและต่อผู้อื่น” เพื่อให้สังคมไทยอยู่กันอย่างมีความสุข (สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์. 2559) ในปัจจุบันนี้หลายฝ่ายมองเห็นตรงกันว่า

“คุณภาพการศึกษาไทยตกต่ำ” ข้อมูลการประชุม World Economic Forum (WEF) -The Global Competitiveness Report 2012 - 2016 ซึ่งเป็นการประชุม “เวทีเศรษฐกิจโลก” ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ได้มาตรฐาน นอกจากการมีหลักสูตรการเรียนการสอนที่ได้มาตรฐาน มีสถานศึกษาที่พร้อม มีครูผู้สอนที่ดี มีทรัพยากรในการบริหารจัดการที่เพียงพอ การมีส่วนร่วมของชุมชน แล้วนั้นคุณลักษณะภาวะผู้นำสมัยใหม่ที่มีประสิทธิภาพสูง และประสบความสำเร็จรูปแบบหนึ่งคือคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ (Strategy Leadership) ผู้นำเชิงกลยุทธ์มีความจำเป็นในทุกองค์การ ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ เป็นรูปแบบภาวะผู้นำที่มีกระบวนการในการกำหนดทิศทางกระตุ้นและสร้างแรงบันดาลใจให้แก่องค์กร ในการริเริ่มสร้างสรรค์สิ่งต่าง ๆ ให้องค์กรสามารถอยู่รอดต่อไปได้ ขณะเดียวกันก็พยายามรักษาความสัมพันธ์ที่ดีขององค์กรและสภาพแวดล้อมไว้จากการศึกษาของ กมล โสวาปี (2557: 40) พบว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ผู้บริหารในเขตพื้นที่การศึกษาจึงจำเป็นต้องมีภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ เพื่อบริหารองค์การที่รับผิดชอบให้ประสบความสำเร็จ

ผู้บริหารจึงจำเป็นต้องมีภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ที่ต้องปรับเปลี่ยนทิศทาง วิธีการคิด และการบริหารแบบใหม่ ที่สอดคล้องทันต่อการเปลี่ยนแปลง มีความพยายามในการวางแผนกลยุทธ์อย่างสมบูรณ์ ที่ครอบคลุม ภารกิจและขอบข่ายทั้งหมดของสถานศึกษา ทำให้มีการนำเอาเรื่องของการบริหารงาน โดยเฉพาะการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ เข้ามาบูรณาการร่วมกันเป็นรูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์ โดยผู้นำระดับสูงขององค์การหรือผู้บริหาร ซึ่งเป็นบุคคลที่ต้องมีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงต่อการบริหารเชิงกลยุทธ์ในทุกขั้นตอน (เนตร์พัฒนา ยาวีราช. 2556: 118) ผู้บริหารโรงเรียนจึงสมควรต้องมีภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์เพื่อที่จะกำหนดทิศทางของสถานศึกษาผ่านทางวิสัยทัศน์และกลยุทธ์ที่มีความรับผิดชอบต่อสภาพแวดล้อมภายในและสภาพแวดล้อมภายนอกของโรงเรียน พิจารณาถึงความอยู่รอดของโรงเรียน ต่อไปในอนาคตท่ามกลางกระแสของการเปลี่ยนแปลงเพื่อบริหารจัดการและพัฒนาโรงเรียนให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลนำความเจริญก้าวหน้ามาสู่องค์กร (กล้าศักดิ์ จิตต์สงวน, และคณะ. 2557: 201)

จากปัญหาและความสำคัญดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาและแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 เพื่อกำหนดทิศทางของหน่วยงานผ่านทางวิสัยทัศน์และกลยุทธ์ของผู้นำที่ต้องมีความรับผิดชอบต่อสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกสถานศึกษาและพิจารณาถึงความอยู่รอดของสถานศึกษาต่อไป และนำแนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ไปปรับใช้เพื่อเป็นข้อมูลสารสนเทศในการวางแผนพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาและเป็นแนวทางในการพัฒนาตนเองของผู้บริหารสถานศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2

การทบทวนวรรณกรรม

ความหมายของภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์

ผู้นำที่ดีต้องมีการวางแผน มีกลยุทธ์ในการบริหารงาน กลยุทธ์เปรียบเสมือนเข็มทิศชี้แนวทางในการบริหารงาน ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ ในหน่วยงานองค์กรจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ผู้นำต้องมี ซึ่งจะช่วยให้การบริหารงานมาการพัฒนาไปตามแผน และครอบคลุมตามแนวทางที่ได้วางไว้ ส่งผลให้องค์กรสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และส่งผลถึงงานที่มีประสิทธิผล ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ (Strategic Leadership) มีนักทฤษฎีและนักวิชาการได้ให้คำจำกัดความไว้ดังนี้

กัลยรัตน์ เมืองสง (2555: 11) กล่าวว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ หมายถึง สภาวะที่ผู้นำแสดงให้เห็นในการกำหนดทิศทางและกระตุ้นแรงบันดาลใจให้แก่สมาชิก ที่เป็นกระบวนการพัฒนาความสามารถของผู้ร่วมงานไปสู่ระดับที่สูงขึ้นและมีศักยภาพมากขึ้น ทำให้เกิดการตระหนักรู้ในภารกิจและวิสัยทัศน์ของกลุ่ม จูงใจให้ผู้ร่วมงานเกิดพลังร่วมในการพัฒนาปรับเปลี่ยนสถานศึกษาให้ดีขึ้น และผลักดันให้การบริหารเชิงกลยุทธ์ประสบความสำเร็จ

นฤมล สุภาพทอง (2555: 19) กล่าวว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ หมายถึง รูปแบบของผู้นำที่มองการณ์ไกลในการสร้างและพัฒนาองค์การตามแผนกลยุทธ์เพื่อไปสู่เป้าหมาย

จิตติมา จำนงเลิศ (2555: 29) กล่าวว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ หมายถึง ผู้นำที่มีความสามารถในการมองไปในอนาคตและกำหนดวิสัยทัศน์ได้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงจากสิ่งแวดล้อมภายนอก รวมทั้งมีความสามารถกำหนดแผนกลยุทธ์เพื่อสร้างความได้เปรียบต่อคู่แข่ง

จุมพร พัฒนงมาศ (2558: 15) กล่าวว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ หมายถึง ความสามารถของบุคคลหนึ่งที่จะกระตุ้นจูงใจหรือใช้อิทธิพลต่อบุคคลอื่น ผู้ร่วมงานหรือผู้ใต้บังคับบัญชาในสถานการณ์ต่าง ๆ เพื่อปฏิบัติการและอำนวยการ โดยใช้ทักษะในด้านต่าง ๆ สร้างความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สร้างสรรค์ในการทำงาน มีการวางแผนอนาคต สร้างวิสัยทัศน์เพื่อสร้างการยอมรับและเปลี่ยนแปลงการปฏิบัติงานในองค์การในการบริหารจัดการงานและคนในองค์การ นำกลยุทธ์ไปปฏิบัติให้เกิดผลสำเร็จและสามารถควบคุมกลยุทธ์ให้เป็นไปตามเป้าหมายขององค์การ

จากความหมายของภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ หมายถึง สภาวะที่ผู้นำแสดงให้เห็นในการกำหนดทิศทางขององค์การตามวิสัยทัศน์ พันธกิจ และยุทธศาสตร์และกระตุ้นสร้างแรงบันดาลใจให้แก่สมาชิก ที่เป็นกระบวนการพัฒนาความสามารถของผู้ร่วมงานไปสู่ระดับที่สูงขึ้นและมีศักยภาพมากขึ้น ทำให้เกิดการตระหนักรู้ในการกิจและวิสัยทัศน์ของกลุ่ม จูงใจให้ผู้ร่วมงานเกิดพลังร่วมในการพัฒนาปรับเปลี่ยนสถานศึกษาให้ดีขึ้น และผลักดันให้การบริหารเชิงกลยุทธ์ประสบความสำเร็จเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ขององค์การ

องค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์

ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจะยึดแนวความคิดภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ตามแนวคิดของนักวิชาการ (Dubrin, 1995: 2) ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ดังนี้

1. ความคิดความเข้าใจในระดับสูง หมายถึง ความสามารถของผู้บริหารที่แสดงถึงความสามารถในการคิดพิจารณาทบทวน ก่อนการตัดสินใจ มีความเข้าใจสารสนเทศ มีความสามารถในการใช้ความคิดเชิงสังเคราะห์ให้เกิดแนวคิดใหม่ มีทักษะและไหวพริบในการคิดเชิงสร้างสรรค์แก้ปัญหา มีการทำงานร่วมกันของฝ่ายต่าง ๆ มีการสร้างแรงจูงใจ และมีการติดตามประเมินผล การปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ

2. ความสามารถในการนำปัจจัยนำเข้าต่าง ๆ มากำหนดกลยุทธ์ หมายถึง ความสามารถในการที่จะกำหนดอนาคตได้ มีการบริหารจัดการข้อมูลเป็นระบบสารสนเทศและ บริหารงานโดยใช้ฐานข้อมูล มีการบริหารจัดการข้อมูลประยุกต์ใช้ข้อมูลข่าวสารความรู้และแนวคิดใหม่ ๆ มาพัฒนางานนโยบาย เป้าหมายยุทธศาสตร์ เกณฑ์มาตรฐานของโรงเรียน นำจุดแข็งหรือข้อได้เปรียบที่แตกต่างจากโรงเรียนอื่น ๆ ซึ่งจะเสริมให้การดำเนินงานของโรงเรียน บรรลุวัตถุประสงค์มาพิจารณาเพื่อกำหนดกลยุทธ์ในการทำงาน

3. การมีความคาดหวังและสร้างโอกาสสำหรับอนาคต หมายถึง ความสามารถในการวางแผนงาน และกำหนดเป้าหมายความสำเร็จในการดำเนินงานอย่างมีหลักการและเป็นระบบ มีความสามารถ ทำงานเชิงรุก โดยการออกแบบการแก้ปัญหาอย่างเร่งด่วนเป็นรูปธรรมชัดเจน สร้างวิกฤติ ให้เป็นโอกาส และไม่รีรอที่จะนำโอกาสนั้นมาใช้ประโยชน์ในการพัฒนาสถานศึกษา มีความสามารถคาดการณ์แนวโน้มอนาคตและคิดเชิงรุกกำหนดทิศทางของสถานศึกษาได้ สามารถวิเคราะห์ ผลการดำเนินงานที่ผ่านมาเพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหาเพื่อพัฒนาสถานศึกษามีทักษะ และไหวพริบการคิดหาแนวทางแก้ไขปัญหาดังกล่าวอย่างสร้างสรรค์ และเป็นนักวางแผนกลยุทธ์ ขับเคลื่อนยุทธศาสตร์เพื่อให้งานบรรลุตามเป้าหมาย

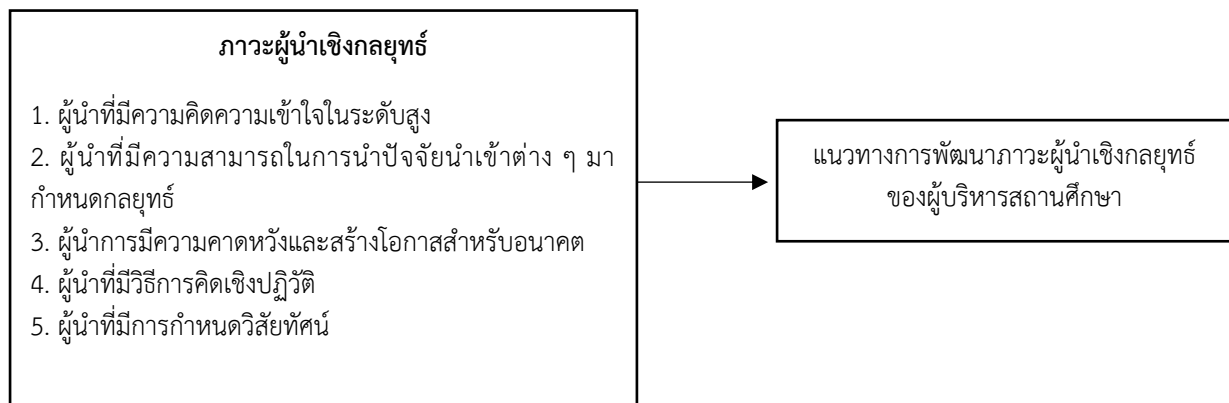
4. วิธีการคิดเชิงปฏิวัติ หมายถึง ความสามารถในการคิดเชิงสร้างสรรค์เพื่อการเปลี่ยนแปลงทั้งระบบ สามารถเชื่อมโยงเรื่องที่มีความสัมพันธ์เชิงเหตุผลเข้าด้วยกันได้ มีความสามารถเทียบเคียงผลผลิตกับสถานศึกษาที่เป็นเลิศ และกำหนดแนวคิดเชิงบูรณาการมาพัฒนาปรับปรุงงานให้ดีขึ้น มีความสามารถคิดแบบองค์รวม กำหนดวิสัยทัศน์พันธกิจ และเป้าหมายได้ชัดเจน มีความสามารถคิดแบบองค์รวมอย่างสร้างสรรค์ เพื่อหาเทคนิคและวิธีการที่แปลกใหม่ มีความสามารถคิดเชิงกระบวนการเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพต่อการพัฒนาสถานศึกษา มีการปรับเปลี่ยน พฤติกรรมการบริหารที่ทันสมัยเพื่อปรับแนวคิดเชิงกระบวนการที่มีประสิทธิภาพ และมีความคิดนอกกรอบเพื่อหาเทคนิควิธีการที่แปลกใหม่มาสร้างสรรค์ในการแก้ไข ปัญหา หรือพัฒนางาน

5. การกำหนดวิสัยทัศน์ หมายถึง ความสามารถในการกำหนดสภาพขององค์การที่ต้องการจะเป็นไปในอนาคต หรือเป็นเป้าหมายที่มีลักษณะกว้าง ๆ ซึ่งเป็นความต้องการในอนาคต แต่ยังไม่กำหนดวิธีเอาไว้ เป็นความคิดโดยการใช้คำถาม และ

วิสัยทัศน์รูปแบบข้อเสนอแนะ แบบไม่เจาะจง ศึกษาวิเคราะห์ สภาพแวดล้อมทั้งภายใน และภายนอกแล้วนำข้อมูลมากำหนด วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์และกลยุทธ์อย่างเป็นรูปธรรม เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ

จากแนวคิดนักวิชาการข้างต้นมีข้อมูลที่ใกล้เคียงกับผู้วิจัยที่ว่าองค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ตามแนวคิดของ Dubrin คือ 1) ผู้นำที่มีความคิดความเข้าใจในระดับสูง 2) ความสามารถในการนำปัจจัย นำเข้าต่าง ๆ มากำหนดกลยุทธ์ 3) การมีความคาดหวังและสร้างโอกาสสำหรับอนาคต 4) วิธีการคิดเชิงปฏิบัติ และ 5) การกำหนด วิสัยทัศน์

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเพื่อศึกษาสภาพและแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยมีรายละเอียดดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคครั้งนี้ ได้แก่ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 จำนวน 127 แห่ง

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคครั้งนี้ ได้แก่ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 จำนวน 97 แห่ง โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครจซี่, และมอร์แกน (Kerjcie, & Morgan. 1970) โดยผู้วิจัยได้กำหนดผู้ให้ข้อมูลโรงเรียนละ 2 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา 1 คน ตัวแทนครู 1 คน ตามขนาดกลุ่มตัวอย่าง ได้กลุ่มผู้ให้ข้อมูลทั้งหมด จำนวน 194 คน การสุ่มตัวอย่างใช้การสุ่มแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) และเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถาม แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ระดับการปฏิบัติเกี่ยวกับสภาพภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ซึ่งกำหนดลักษณะของแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ให้เลือกตอบ ได้ 5 ระดับ (บุญชม ศรีสะอาด. 2556: 121)

ขั้นตอนการสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ โดยการพิจารณาตามขอบเขตของเนื้อหา เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

2. เสนอร่างแบบสอบถามต่ออาจารย์ที่ปรึกษา แล้วนำข้อเสนอมาปรับปรุงแก้ไขให้ครอบคลุมทั้งด้านโครงสร้างเนื้อหา และความเหมาะสมในการใช้ภาษา

3. เสนอเครื่องมือต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) แล้วทดสอบหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Congruence: IOC) ของข้อคำถามกับนิยามศัพท์ แล้วเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC เฉลี่ยตั้งแต่ 0.60-1.00 นำไปเป็นแบบสอบถาม

4. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงไปทดลองใช้ (Try out) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 จำนวน 30 คน แล้วนำข้อมูลจากแบบสอบถาม ที่ได้จากการไปทดลองใช้มาหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ = 0.918

5. ปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือ และจัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์และนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

วิธีรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 เพื่อขอความร่วมมือในการทำวิจัย

2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามพร้อมสำเนาหนังสือขอความร่วมมือในการทำวิจัยส่งให้แก่สถานศึกษาเพื่อขอความร่วมมือจากกลุ่มตัวอย่างในการตอบแบบสอบถาม พร้อมนัดหมายวัน เวลา ที่จะขอมารับแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง

3. ตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถาม

4. นำข้อมูลที่ได้นำวิเคราะห์

5. ผู้วิจัยเก็บรวบรวมได้ 159 ชุด คิดเป็นร้อยละ 81.96

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

1. ตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้องของแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมา

2. ทำการลงรหัสข้อมูลในคอมพิวเตอร์ และหาค่าสถิติโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

3. วิเคราะห์ โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของคำถาม

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ดังนี้

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

ประกอบไปด้วย ผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษา รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ผู้อำนวยการโรงเรียน และศึกษานิเทศก์ ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 จำนวน 7 คน ผู้อำนวยการสถานศึกษาที่มีประสบการณ์ในการบริหารงานไม่ต่ำกว่า 10 ปี มีคุณวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษาหรือสาขาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) รวมทั้งสิ้น 7 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2

ขั้นตอนการสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

ประเด็นในการสัมภาษณ์ครั้งนี้ คือ แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2

1. ในภาพรวมคัดเลือกด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด มาเป็นประเด็นในการสัมภาษณ์

2. ในรายชื่อของแต่ละด้านคัดเลือกข้อเฉลี่ยต่ำที่สุดของทุกด้านมาเป็นประเด็นในการสัมภาษณ์

3. นำประเด็นในข้อคำถามในการสัมภาษณ์ มากำหนดข้อในการสร้างแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2

4. นำแบบสัมภาษณ์เสนอให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบความถูกต้องในการใช้ภาษา

วิธีรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

1. ทำหนังสือขอความอนุเคราะห์จากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามเสนอผู้ทรงคุณวุฒิและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลสัมภาษณ์

2. ผู้วิจัยได้ดำเนินการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ตามวันเวลา และสถานที่ที่ได้นัดหมาย

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ตามประเด็นของผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ด้วยวิธีวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ทั้งหมดของแต่ละคำถามที่มีลักษณะคล้ายกันและนำเสนอข้อมูลเชิงพรรณนา เพื่อรวบรวมเป็นแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2

สรุปผลการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาสภาพและแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามจุดมุ่งหมาย โดยมีขั้นตอนการดำเนินการวิจัย แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาสภาพภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การศึกษาสภาพภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ในภาพรวม

ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการปฏิบัติ
1. ด้านความคิดความเข้าใจในระดับสูง	4.29	0.51	มาก
2. ด้านความสามารถในการนำปัจจัยนำเข้าต่าง ๆ มากำหนดกลยุทธ์	4.34	0.58	มาก
3. ด้านความคาดหวังและสร้างโอกาสสำหรับอนาคต	4.30	0.59	มาก
4. ด้านวิธีการคิดเชิงปฏิวัติ	4.32	0.55	มาก
5. ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์	4.35	0.62	มาก
รวมเฉลี่ย	4.32	0.48	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า พบว่า สภาพภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ในภาพรวมมีระดับการปฏิบัติมาก ($\bar{X} = 4.32$, S.D.=0.48) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีระดับการปฏิบัติมากทุกด้าน โดยระดับการปฏิบัติที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุด คือ ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ ($\bar{X} = 4.35$, S.D.=0.62) และระดับการปฏิบัติที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านความคิดความเข้าใจในระดับสูง ($\bar{X} = 4.29$, S.D.=0.51)

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การศึกษาสภาพภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 จำแนกตามค่าเฉลี่ยที่ต่ำที่สุดในแต่ละด้าน

สภาพภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการปฏิบัติ
ด้านความคิดความเข้าใจในระดับสูง ผู้บริหารสถานศึกษามีความเข้าใจสารสนเทศ และรูปแบบที่จำเป็นสำหรับการเปลี่ยนแปลงอย่างมีประสิทธิภาพ	3.97	0.58	ปานกลาง
ด้านความสามารถในการนำปัจจัยนำเข้าต่าง ๆ มากำหนดกลยุทธ์ ผู้บริหารสถานศึกษามีการบริหารจัดการข้อมูล ประยุกต์ใช้ข้อมูลแนวคิดใหม่ ๆ มาพัฒนางาน	4.27	0.67	มาก
ด้านความคาดหวังและสร้างโอกาสสำหรับอนาคต ผู้บริหารสถานศึกษามีความสามารถคาดการณ์แนวโน้มอนาคตและกำหนดทิศทางของสถานศึกษาได้	4.19	0.77	มาก
ด้านวิธีการคิดเชิงปฏิบัติ ผู้บริหารสถานศึกษามีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมกรรมการบริหารที่ทันสมัย เพื่อปรับแนวคิดเชิงกระบวนการให้มีประสิทธิภาพ	4.16	0.79	มาก
ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ ผู้บริหารสถานศึกษาเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้เสียทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์	4.19	0.82	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า สภาพภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 จำแนกตามค่าเฉลี่ยที่ต่ำที่สุดในแต่ละด้าน พบว่า ด้านความคิดความเข้าใจในระดับสูง รายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีความเข้าใจสารสนเทศ และรูปแบบที่จำเป็นสำหรับการเปลี่ยนแปลงอย่างมีประสิทธิภาพ ($\bar{X} = 3.97$, S.D.=0.58) ด้านความสามารถในการนำปัจจัยนำเข้าต่าง ๆ มากำหนดกลยุทธ์ รายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีการบริหารจัดการข้อมูลประยุกต์ใช้ข้อมูลแนวคิดใหม่ ๆ มาพัฒนางาน ($\bar{X} = 4.27$, S.D.=0.67) ด้านความคาดหวังและสร้างโอกาสสำหรับอนาคต รายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีความสามารถคาดการณ์แนวโน้มอนาคตและกำหนดทิศทางของสถานศึกษาได้ ($\bar{X} = 4.19$, S.D.=0.77) ด้านวิธีการคิดเชิงปฏิบัติ รายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมกรรมการบริหารที่ทันสมัย เพื่อปรับแนวคิดเชิงกระบวนการให้มีประสิทธิภาพ ($\bar{X} = 4.16$, S.D.=0.79) ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ รายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้เสียทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์ ($\bar{X} = 4.19$, S.D.=0.82)

ตอนที่ 2 แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2

ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ผู้วิจัยได้นำประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดในภาพรวมและรายด้านต่ำสุดไปสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อหาแนวทางการจัดการศึกษา สามารถสรุปได้ดังนี้

1. ภาพรวม พบว่า ควรมีการสนับสนุนและส่งเสริมการอบรม สร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานการติดตามผลและประเมินผลผู้บริหารสถานศึกษาอย่างเป็นระบบอย่างมีประสิทธิภาพ
2. ด้านความคิดความเข้าใจในระดับสูง พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีความเข้าใจสารสนเทศ และรูปแบบที่จำเป็นสำหรับการเปลี่ยนแปลงอย่างมีประสิทธิภาพ จึงมีแนวทางพัฒนาสรุปได้ดังนี้ ควรอบรมผู้บริหารสถานศึกษาในเขตพื้นที่ เพื่อ

สร้างความรู้ความเข้าใจรวมถึงปรึกษาหารือกับผู้เกี่ยวข้องหลายฝ่ายเกี่ยวกับสารสนเทศที่จำเป็นสำหรับการเปลี่ยนแปลงอย่างมีประสิทธิภาพ

3. ด้านความสามารถในการนำปัจจัยนำเข้าต่าง ๆ มากำหนดกลยุทธ์ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีการนำข้อมูลของสถานศึกษาในปีที่ผ่านมาทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพมากำหนดเป็นกลยุทธ์ จึงมีแนวทางพัฒนา สรุปได้ดังนี้ ควรมีการวางแผนบริหารจัดการและจัดลำดับความสำคัญการทำงานโดยการเรียนรู้จากสิ่งที่ผิดพลาดในปีที่ผ่านมาพยายามอัปเดตความรู้ในการทำงานอยู่เสมอ

4. ด้านความคาดหวังและสร้างโอกาสสำหรับอนาคต พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นนักวางแผนกลยุทธ์ ขับเคลื่อนยุทธศาสตร์เพื่อให้งานบรรลุตามเป้าหมาย จึงมีแนวทางพัฒนา สรุปได้ดังนี้ ควรเป็นนักวางแผนปรับและประยุกต์วิเคราะห์กำหนดวิสัยทัศน์และกลยุทธ์ให้แก่องค์กร และนำเอากลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติให้บรรลุเป้าหมาย

5. ด้านวิธีการคิดเชิงปฏิบัติ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมกรรมการบริหารที่ทันสมัย เพื่อปรับแนวคิดเชิงกระบวนการให้มีประสิทธิภาพ จึงมีแนวทางพัฒนา สรุปได้ดังนี้ ควรมีการนำเทคโนโลยีและดิจิทัลมาปรับใช้ในสถานศึกษาเพิ่มมากขึ้นมีความสามารถในการคิดเชิงบูรณาการและสามารถเชื่อมโยงสิ่งต่าง ๆ ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

6. ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้เสียทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์ จึงมีแนวทางพัฒนา สรุปได้ดังนี้ ควรประชุมรับฟังความคิดเห็นของคณะครูภายในสถานศึกษารวมถึงควรเปิดโอกาสและขอความคิดเห็นยอมรับให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา

อภิปรายผล

1. สภาพภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์และแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 โดยรวม พบว่า อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีระดับการปฏิบัติงานที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดไปค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ รองลงมาคือ ด้านความสามารถในการนำปัจจัยนำเข้าต่าง ๆ มากำหนดกลยุทธ์ ด้านวิธีการคิดเชิงปฏิบัติ ด้านความคาดหวังและสร้างโอกาสสำหรับอนาคต และด้านความคิดความเข้าใจในระดับสูง ตามลำดับผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีการกำหนดวิสัยทัศน์ขององค์กร อย่างชัดเจนก่อนเพื่อให้ทุกฝ่ายเห็นวิสัยทัศน์ที่จะมุ่งสู่จุดหมายอย่างชัดเจนร่วมกัน อันจะทำให้ องค์กรบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ได้สอดคล้องกับงานวิจัยของ นวลจันทร์ จันทนพ (2559: 58) ได้ศึกษา บทบาทภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดเทศบาลในจังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด พบว่า บทบาทภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดเทศบาลในจังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมากด้านผู้นำที่มีความคิดความเข้าใจระดับสูง อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนด้านความสามารถในการนำปัจจัยนำเข้าต่าง ๆ มากำหนดกลยุทธ์ ด้านความคาดหวัง และการสร้างโอกาสสำหรับอนาคต ด้านวิธีการคิดเชิงปฏิบัติ และด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องแนวคิดของ รังสรรค์ ประเสริฐศรี (2561: 10) กล่าวว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ เป็นการศึกษาถึงความมีอำนาจ และความสามารถของบุคคลที่สามารถสั่งการในการบริหารให้งาน ที่รับผิดชอบประสบความสำเร็จ ผู้บริหารหรือผู้นำจะต้องแสวงหาความรู้ด้านการบริหารเชิงกลยุทธ์ ให้มากขึ้น และยังคงพัฒนาตนเองให้เป็นผู้นำเชิงกลยุทธ์ด้วย การเป็นผู้นำเชิงกลยุทธ์คล้ายกับการเป็นผู้นำแบบมุ่งเน้นเป้าหมาย ซึ่งการเป็นผู้นำที่มุ่งใจผู้บังคับบัญชาด้วยรางวัลอันเป็นผลมาจากการบรรลุผลสำเร็จในงาน ดังนั้น ผู้นำเชิงกลยุทธ์จึงต้องสนใจลักษณะของจุดหมาย หรือเป้าหมายขององค์กรเป็นอย่างมาก เป็นผู้นำโดยมุ่งที่จุดหมายนี้ต้องอาศัยการประเมินซ้ำที่เป้าหมายและคุณค่าขององค์กรรวมทั้งกำหนดทิศทางขององค์กรและการให้อำนาจแก่ ผู้ปฏิบัติงานการกระตุ้น

2. ด้านความคิดความเข้าใจในระดับสูงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะผู้บริหาร มีภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในด้านความคิดความเข้าใจระดับสูง โดยเฉพาะความสามารถในการ คิดเชิงวิเคราะห์ โดยสามารถจำแนกองค์ประกอบของสิ่งใดสิ่งหนึ่งได้ มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ โดยเสนอวิธีการแก้ไขปัญหาแบบใหม่ที่มีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ผู้บริหารที่มีความสามารถ ในการคิดเชิงสังเคราะห์โดยสามารถนำ มากำหนดเป็นรูปแบบการพัฒนาสถานศึกษา จากความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาดังกล่าว ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากในปัจจุบันในทุก ๆ องค์กรมีแข่งขันที่สูงขึ้นรวมถึงองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา เช่น การแข่งขันเรื่อง

คุณภาพผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของผู้เรียน คักยภาพความเป็นเลิศทางด้านวิชาการ ด้านต่าง ๆ จำนวนของนักเรียนที่จะศึกษาต่อ ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องมีความคิด ความเข้าใจระดับสูง ประมวลผลข้อมูลต่าง ๆ คาดเดาผลที่จะเกิดขึ้นตามมา จากนโยบาย และแผนการปฏิบัติงาน แสวงหาวิธีใหม่ ๆ มาปรับใช้ พัฒนาการอยู่เสมอ สอดคล้องกับงานวิจัยของ นวลจันทร์ จันทนพ (2559: 58) ได้ศึกษา บทบาทภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดเทศบาลในจังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด พบว่า บทบาทภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดเทศบาลในจังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด โดยรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริเพ็ญ สุกุลสิทธิ์ (2559: บทคัดย่อ) ได้ศึกษา ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารของสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 พบว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารของสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับดีมาก

3. ด้านความสามารถในการนำปัจจัยนำเข้าต่าง ๆ มากำหนดกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารมีการนำนโยบาย เป้าหมาย ยุทธศาสตร์ เกณฑ์มาตรฐานของสถานศึกษามากำหนดกลยุทธ์ในการทำงาน และการนำข้อมูลของสถานศึกษา ในปีที่ผ่านมาทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ มากำหนดเป็นกลยุทธ์ เพราะการกำหนดกลยุทธ์ ในการทำงานร่วมกัน วางแผน จัดลำดับความสำคัญมาพิจารณาเกี่ยวกับ ภารกิจ ทิศทาง เป้าหมาย ยุทธศาสตร์สถานศึกษา วิเคราะห์ปัจจัยภายในและภายนอกที่ส่งผลกระทบต่อ การดำเนินงานทั้งทางบวกและลบ ให้โอกาสครูมีส่วนร่วม จากนั้นนำไปสรุปผล อันจะนำไปสู่ การบรรลุวัตถุประสงค์ของสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ งามตา ธาณวีรณ (2558: 77) ได้ศึกษา ปัจจัยที่ส่งต่อประสิทธิผลโรงเรียน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษายโสธร พบว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารโรงเรียน โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับดีมาก โดยเรียงระดับจากมากไปน้อย ได้แก่ ความสามารถในการนำเอาข้อมูลต่าง ๆ มากำหนดเป็นกลยุทธ์ ความสามารถในการกำหนดวิสัยทัศน์ ความสามารถในการใช้ความคิดความเข้าใจระดับสูง ความสามารถในการพยากรณ์ กำหนดอนาคตและความสามารถในการคิดเชิงปฏิบัติ ตามลำดับ ประสิทธิผลโรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษายโสธร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ กัลยา อาทรกิจ, และรุ่งชัชดาพร เวหะชาติ (2561: 15) ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครู สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1 ผลการศึกษาพบว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1 ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

4. ด้านความคาดหวังและสร้างโอกาสสำหรับอนาคตของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะผู้บริหารมีความสามารถคาดการณ์แนวโน้มอนาคตและกำหนดทิศทางของสถานศึกษาได้ ความสามารถคิดเชิงรุกสร้างวิกฤติเป็นโอกาส และไม่รอที่จะนำโอกาสนั้น มาใช้ประโยชน์ในการพัฒนาสถานศึกษา รวมไปถึงการเป็นนักวางแผนกลยุทธ์ ขับเคลื่อน ยุทธศาสตร์ เพื่อให้งานบรรลุตาม เป้าหมาย หรืออาจกล่าวได้ว่าการใช้ทักษะในการคาดคะเน อนาคตของสถานศึกษา เพื่อพัฒนาไปสู่องค์การแห่งการเรียนรู้ มีการกำหนดสภาพที่คาดหวัง อย่างชัดเจน มีการสร้างโอกาสที่ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ต่าง ๆ มาบริหารงานให้ประสบความสำเร็จ มีความหลากหลายในการคิดหาวิธีพัฒนาสถานศึกษาเพื่อรองรับความต้องการในอนาคต สามารถแก้ไขปัญหาอย่างรวดเร็ว เป็นผู้นำที่สามารถสร้างแรงบันดาลใจและความเชื่อมั่น ให้เกิดขึ้นในสถานศึกษา และไปสู่พัฒนาไปสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้ได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริเพ็ญ สุกุลสิทธิ์ (2559: บทคัดย่อ) ได้ศึกษา ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารที่ส่งผลกระทบต่อ การบริหารของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 พบว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับดีมาก

5. ด้านวิธีการคิดเชิงปฏิบัติของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะผู้บริหารมีความสามารถในการเทียบเคียง ผลผลิตของสถานศึกษา ตัวเองกับสถานศึกษาที่เป็นเลิศและสามารถนำแนวคิดเชิงบูรณาการ มาพัฒนาปรับปรุงงานให้ดีขึ้น มีการวางแผนนโยบาย ร่วมกันกับคณะกรรมการสถานศึกษา เพื่อการแก้ปัญหา หรือกำหนดแนวทางพัฒนาและมีความสามารถในการคิดเชิงกระบวนการ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพต่อการพัฒนาสถานศึกษา ซึ่งวิธีเชิงปฏิวัตินั้นเปรียบเสมือน การเปลี่ยนแปลงทั้งระบบ โดยใช้ความคิดสร้างสรรค์ ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ ด้านการคิดเชิงปฏิวัตินั้นจะไม่กลัวความเสี่ยง

ขอความท้าทาย มีความคิดนอกกรอบ มีการคิดเชิงรุกและเชิงบูรณาการแบบองค์รวมมุ่งกระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ดังจะเห็นได้ จากหลาย ๆ สถานศึกษาจะใช้กระบวนการทำงาน PDCA ในการทำงานเพื่อให้งานเป็นระบบ และบรรลุตาม วัตถุประสงค์ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ญัฐวุฒิ ภารพบ (2558: บทคัดย่อ) ได้ศึกษา ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหาร โรงเรียนเอกชนในจังหวัด ภาคใต้ พบว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารโรงเรียนเอกชน ในจังหวัดภาคใต้ โดยรวมและราย ด้านอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ แสงระวี ลิตร์ภักษ์, และคณะ (2561: 5) ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 21 ผลการศึกษาพบว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวม และรายด้านอยู่ในระดับมาก

6. ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะผู้บริหารมีการส่งเสริมให้บุคลากรทุ่มเทกำลังกาย กำลังใจใน การปฏิบัติงานเพื่อให้งานบรรลุตามเป้าหมาย เน้นการทำงานเป็นทีม ผู้บริหารได้เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้เสียทั้งภายในและ ภายนอกสถานศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนด วิสัยทัศน์ และมีการตรวจสอบ ทบทวนวิสัยทัศน์และปฏิบัติตามลำดับ ขั้นตอน สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุพรรณ ประศรี (2559: 102) ได้ศึกษา การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง ภาวะผู้นำเชิง กลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา พระนครศรีอยุธยา เขต 2 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะ ผู้นำเชิงกลยุทธ์ในภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก และสอดคล้องกับ งานวิจัยของ ญัฐวุฒิ ภารพบ (2558: บทคัดย่อ) ได้ศึกษา ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหาร โรงเรียนเอกชนในจังหวัด ภาคใต้ พบว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารโรงเรียนเอกชน ในจังหวัดภาคใต้ โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ควรมีการอบรมผู้บริหารสถานศึกษาในเขต พื้นที่ เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจรวมถึงปรึกษาหารือกับผู้เกี่ยวข้องหลาย ๆ ฝ่ายเกี่ยวกับสารสนเทศที่จำเป็นสำหรับการเปลี่ยนแปลงอย่างมีประสิทธิภาพ และควรให้ผู้บริหารสถานศึกษามีการนำข้อมูลของสถานศึกษาในปีที่ผ่านมาทั้ง เชิงปริมาณและเชิงคุณภาพมากำหนดเป็นกลยุทธ์

1.2 ผู้บริหารสถานศึกษา ควรมีการวางแผนบริหารจัดการและจัดลำดับความสำคัญการทำงานโดยการเรียนรู้ จากสิ่งที่ผิดพลาดในปีที่ผ่านมา อัปเดตความรู้ในการทำงานอยู่เสมอและนำเอากลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติให้บรรลุเป้าหมาย ควรมี การนำเทคโนโลยีมาปรับใช้ในสถานศึกษาเพิ่มมากขึ้นและควรมีความสามารถในการคิดเชิงบูรณาการและเชื่อมโยงสิ่งต่าง ๆ ให้เกิดประโยชน์สูงสุด และควรประชุมรับฟังความคิดเห็นของคณะครูภายในสถานศึกษารวมถึงควรเปิดโอกาสและขอความ คิดเห็นยอมรับให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อสภาพภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2

2.2 ควรศึกษาเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาเพื่อนำไปใช้ในการบริหารสถานศึกษาให้มีคุณภาพ ได้มาตรฐาน

เอกสารอ้างอิง

- กมล ไสวาลี. (2557). ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ที่ส่งผลต่อความมีประสิทธิภาพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- กล้าศักดิ์ จิตต์สงวน, และคณะ. (2557). รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์สำหรับผู้บริหารโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย. 4(1): 201 - 211.
- กัลยา อารทกิจ, และรุ่งชัชดาพร เวหะชาติ. (2561). ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของ ครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1. ในการประชุมวิชาการระดับชาติ “วลัยลักษณ์ วิจัย” ครั้งที่ 10 วันที่ 27 - 28 มีนาคม 2561 (หน้า 1 - 7). นครศรีธรรมราช: มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์.

- กัลยรัตน์ เมืองสง. (2555). รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุสิตบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยบูรพา.
- งามตา ธาณิวรรณ. (2558). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษายโสธร. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยบูรพา.
- จุมพร พัฒนะมาศ. (2558). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการจัดการจัดการศึกษาปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด. ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- จิตติมา จำนวน์เลิศ. (2555). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของหัวหน้าหอผู้ป่วยบรรยากาศองค์การกับประสิทธิผลของหอผู้ป่วยตามการรับรู้ของพยาบาลวิชาชีพโรงพยาบาลมหาวิทยาลัยของรัฐ. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณัฐวุฒิ ภารพบ. (2558). การพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนในจังหวัดภาคใต้. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุสิตบัณฑิต (ภาวะผู้นำทางการบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- นวลจันทร์ จันทนพ. (2559) การจัดการศึกษาบทบาทภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดเทศบาลในจังหวัดจันทบุรี ระยองและตราด. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- นฤมล สุภาพทอง. (2555). ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนม เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏนครพนม.
- เนตรพัฒนา ยาวีราช. (2556). ภาวะผู้นำและผู้นำเชิงกลยุทธ์. กรุงเทพฯ: ทริปเพิ้ลกรุ๊ป.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). การวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- รังสรรค์ ประเสริฐศรี. (2561). ภาวะผู้นำ. กรุงเทพฯ: ธนรัชการพิมพ์.
- ศิริเพ็ญ สกลวณิช. (2559). ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์.
- แสงระวี ลิตรักษ์, และคณะ. (2561). ภาวะผู้นำเชิง กลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 21. สุรินทร์: มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.
- สุพรรณ ประศรี. (2559). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของ ผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่พระนครศรีอยุธยา เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์. (2559).แผนพัฒนาการศึกษากระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560 - 2564. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.
- Dubrin, A. J. (1995). *Leadership: Research Finding, Practice, and Skills*. Boston: Houghton.
- Krejecie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3): 607-610.

ผลการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคที่จีทีร่วมกับผังกราฟิกที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทาง
การเรียนรู้และเจตคติต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
The Effects of Cooperative Learning by TGT Technique with Graphic
Organizer on Learning Achievement and Attitude toward
Mathematic of Prathomsuksa 5 Students

วรรณิสา ชัยวัน¹, นิเวศน์ คำรัตน์²

Wannisa Chaiwan¹, Nives Kamrat²

Corresponding Author E-mail: wannisa.wanchaiae@gmail.com

Received: 2023-10-25; Revised: 2023-10-28; Accepted: 2023-11-12

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคที่จีทีร่วมกับผังกราฟิก 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคที่จีทีร่วมกับผังกราฟิกกับเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม 3) ศึกษาเจตคติต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคที่จีทีร่วมกับผังกราฟิก กลุ่มตัวอย่างได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดผาทั่ง จำนวน 16 คน จากการสุ่มแบบกลุ่มโดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยในการสุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคที่จีทีร่วมกับผังกราฟิก มีคุณภาพอยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง ทศนิยม มีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.67 - 1.00 ค่าความยาก (P) อยู่ระหว่าง 0.23 - 0.77 ค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.23 - 0.62 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.80 3) แบบวัดเจตคติต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ มีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.67 - 1.00 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.86 การวิเคราะห์ข้อมูลหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบอันดับที่มีเครื่องหมายกำกับของวิลคอกสัน ผลการวิจัยพบว่า

- 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
- 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็มอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
- 3) เจตคติต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์อยู่ในเกณฑ์ระดับมาก

คำสำคัญ: การเรียนรู้แบบร่วมมือ, เทคนิคที่จีทีร่วมกับผังกราฟิก, ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน, เจตคติต่อการเรียน

¹ นักศึกษาลัทธิครุศาสตรมหาบัณฑิต, (สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน), มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

¹ Student in Master of Education Degree, (Curriculum and Instruction), Nakhon Sawan Rajabhat

² อาจารย์ที่ปรึกษา, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

² Advisor, Faculty of Education, Nakhon Sawan Rajabhat

Abstract

The purpose of this research were 1) to compare the learning achievement of Prathomsuksa 5 students before and after learning by cooperative learning by TGT technique with Graphic Organizer in mathematics subject 2) to compare the mathematics learning achievement of Prathomsuksa 5 students after learning by cooperative learning by TGT technique with Graphic Organizer with the criteria of 70 percent of the total score; and 3) to study the attitude towards learning mathematics of students in Prathomsuksa 5 students after learning by cooperative learning by TGT technique with Graphic Organizer. The sample consisted of 16 Prathomsuksa 5 students of Watphatung School. The sample of this study was collected through Cluster Random Sampling. The research instruments included 1) the according to cooperative learning by TGT technique with Graphic Organizer in mathematics with a very appropriate quality. 2) Mathematics learning achievement test on conic section, with the IOC indexes between 0.67 - 1.00, degree of difficulty between 0.23 - 0.77, the discrimination between 0.23 - 0.62, and a reliability coefficient of 0.80 and 3) attitude questionnaire towards learning on Mathematics subject with the IOC indexes between 0.67-1.00 and reliability coefficient of 0.86. Statistics used for data analysis were mean, standard deviation, and Wilcoxon Signed Rank Test. The research findings were as follows:

1) The mathematics subject achievement had post-test higher than that of pre-test score at the .05 level of significance. 2) The mathematics subject achievement was higher than the 70 percent of the total score at the .05 level of significance. 3) The attitude towards learning in mathematics was at the good level.

Keywords: Cooperative Learning, TGT Technique with Graphic Organizer, Learning Achievement, Attitude towards learning

บทนำ

คณิตศาสตร์มีบทบาทสำคัญยิ่งต่อความสำเร็จในการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เนื่องจากคณิตศาสตร์ช่วยให้มนุษย์มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ คิดอย่างมีเหตุผล เป็นระบบ มีแบบแผน สามารถวิเคราะห์ปัญหาหรือสถานการณ์ได้อย่างรอบคอบ และถี่ถ้วน ช่วยให้คาดการณ์ วางแผน ตัดสินใจ แก้ปัญหาได้อย่างถูกต้องเหมาะสมและสามารถนำไปใช้ในชีวิตรจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2560: 1) หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 จึงกำหนดเป้าหมายและจุดเน้นหลายประการที่ผู้สอนควรตระหนักและทำความเข้าใจ เพื่อให้การจัดการเรียนรู้ สัมฤทธิ์ผลตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตร ผู้สอนควรศึกษาเพิ่มเติมในเรื่องการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ต้องมีการเปลี่ยนแปลงให้เข้ากับสภาพแวดล้อม บริบททางสังคมและเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไป ผู้สอนต้องออกแบบการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยให้ผู้เรียนได้เรียนจากสถานการณ์ในชีวิตจริงและเป็นผู้สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองโดยมีผู้สอนเป็นผู้จัดประกายความสนใจใฝ่รู้และสร้างบรรยากาศให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน (กระทรวงศึกษาธิการ. 2560: 60-61)

ถึงแม้ว่าคณิตศาสตร์จะเป็นวิชาที่สำคัญมากแต่การจัดการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ในปัจจุบันยังคงไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร ดังจะเห็นได้จากผลทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) วิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2560 - 2562 พบว่า มีคะแนนรายวิชาคณิตศาสตร์ เฉลี่ยร้อยละอยู่ในระดับต่ำกว่าร้อยละ 50 ดังนี้ ปีการศึกษา 2560 มีคะแนนเฉลี่ย 37.12 (สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ. 2560: ออนไลน์) ปีการศึกษา 2561 มีคะแนนเฉลี่ย 37.50 (สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ. 2561: ออนไลน์) และปีการศึกษา 2562 มีคะแนนเฉลี่ย 32.90 (สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ. 2562: ออนไลน์) ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับผลการสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) วิชาคณิตศาสตร์ของกลุ่มโรงเรียนบ้านไร่กลุ่ม 2 มีคะแนนเฉลี่ย 33.99, 33.38 และ 31.10 ตามลำดับจะเห็นว่าผลคะแนนเฉลี่ยมีแนวโน้มที่ลดลง (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 กลุ่มการวัดและประเมินผล

การศึกษา. 2563: 112 - 115) และพิจารณา จำแนกตามรายละเอียดมาตรฐานการเรียนรู้ พบว่า สารที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าร้อยละ 50 ได้แก่ สารที่ 1 จำนวนและการดำเนินการ ค 1.1 เข้าใจความหลากหลายของการแสดงจำนวนและการใช้จำนวนในชีวิตจริง เรื่อง ทศนิยม จากการปัญหาดังกล่าว สะท้อนให้เห็นว่านักเรียนมีปัญหาในการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เนื่องจากความเบื่อหน่ายในการเรียนรู้เพราะการจัดการเรียนการสอนในวิชาคณิตศาสตร์ ที่มีลักษณะเป็นนามธรรม ประกอบไปด้วยทฤษฎีบท กฎ สูตร นิยาม มากมาย อีกทั้งการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ในชั้นเรียนมุ่งให้ผู้เรียนได้รับเฉพาะเนื้อหา โดยการอธิบายของครู ครูยกตัวอย่างและแสดงวิธีทำ แสดงขั้นตอนในการหาคำตอบ แล้วให้ผู้เรียนลงมือกระทำตามขั้นตอนดังกล่าว จึงทำให้ผู้เรียนไม่เกิดความคิดรวบยอดในการเรียนวิชาคณิตศาสตร์และมีเจตคติที่ไม่ดีต่อวิชาคณิตศาสตร์อีกด้วย (อัมพร ม้าคนอง. 2553: 3)

การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative learning) เป็นการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนได้ร่วมมือและช่วยเหลือกัน ร่วมกันคิดแก้ปัญหา ทำให้ผู้เรียนได้ลงมือกระทำ ค้นหาคำตอบด้วยตนเองจนเกิดความรู้ ความเข้าใจ จากลักษณะดังกล่าวมีพื้นฐานมาจากทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของ Piaget เพราะผู้เรียนได้มีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมรอบ ๆ ตัว จะทำให้เกิดความคิดต่าง ๆ ที่เป็นรูปธรรม และมีการพัฒนาต่อไปเรื่อย ๆ จนสามารถคิดสิ่งที่เป็นนามธรรมได้ (ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. 2561: 183 - 185) ในการเรียนรู้แบบร่วมมือเป็นการเรียนรู้เป็นกลุ่มย่อยโดยมีสมาชิกกลุ่มที่มีความสามารถแตกต่างกัน ประมาณ 3-6 คน ช่วยกันเรียนรู้เพื่อไปสู่เป้าหมายของกลุ่ม (ทีศนา แชมมณี. 2560: 98-99) การเรียนรู้แบบร่วมมือนี้มีหลายเทคนิค เช่น การเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคที่จีที เป็นการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนที่ให้ผู้เรียนได้รวมกลุ่ม เพื่อทำงานร่วมกันและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน สมาชิกในแต่ละทีมจะประกอบด้วยสมาชิกที่มีความสามารถแตกต่างกันมารวมกลุ่มแข่งขันกันในเกมเชิงวิชาการ จะช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น มีเจตคติที่ดีต่อการเรียน มีความวิตกกังวลในการเรียนน้อยลง และทำให้ผู้เรียนมีความคงทนในการเรียนรู้ ดังงานวิจัยของ นันทปภัสร อ่ำบริสุทธิ์ (2562) ได้ศึกษาผลการใช้กิจกรรมการเรียนวิชาคณิตศาสตร์เรื่อง เซต ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ตามวิธีการจัดการเรียนการสอนแบบร่วมมือแบบเทคนิค TGT พบว่าผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์เรื่อง เซต ก่อนและหลังเรียนตามวิธีการจัดการเรียนการสอนแบบร่วมมือเทคนิค TGT ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 พบว่า หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. 2561: 212-217) นอกจากกรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคที่จีทีแล้วผู้วิจัยได้สนใจที่นำเทคนิคผังกราฟิกมาประกอบการจัดการเรียนรู้ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคที่จีทีซึ่งผังกราฟิกเป็นแผนผังทางความคิด ประกอบไปด้วยความคิดหรือข้อมูลสำคัญๆที่เชื่อมโยงกันในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งทำให้เห็นโครงสร้างของความรู้หรือเนื้อหาสาระนั้น ๆ ซึ่งเป็นเทคนิคที่ผู้เรียนสามารถนำไปใช้ในการเรียนรู้เนื้อหาสาระต่าง ๆ จำนวนมาก เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในเนื้อหาสาระนั้นได้ง่ายขึ้น เร็วขึ้น และจดจำได้นาน สอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ที่มีความหมายของ Ausubel and Robinson ที่กล่าวว่า การเรียนรู้ที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ควรเป็นการเรียนรู้ที่มีความหมาย ที่ผู้เรียนสามารถนำการเรียนรู้ใหม่เข้าไปเชื่อมโยงกับความรู้เดิมได้ จะทำให้การเรียนรู้สิ่งนั้น มีความหมาย (ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. 2561: 260) ผังกราฟิกช่วยให้เกิดทักษะการคิด เกิดความคงทนในการเรียนรู้และยังช่วยพัฒนาสมองทั้งซีกซ้ายและซีกขวาของนักเรียน (พิมพ์นธ์ เดชะคุปต์. 2552: 171) ช่วยให้ผู้เรียนได้เชื่อมโยงความรู้ใหม่กับความรู้เดิมและสร้างความหมาย ความเข้าใจในเนื้อหาสาระหรือข้อมูลที่เรียนรู้ และจัดระเบียบข้อมูล ช่วยให้ง่ายแก่การจดจำ (ทีศนา แชมมณี. 2561: 234) ดังงานวิจัยของ สุดคนึง จดแดง (2560) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การพัฒนาความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบซิปปาร่วมกับเทคนิคการใช้ผังกราฟิก ผลการวิจัยพบว่านักเรียนมีความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 จากเหตุผลในข้างต้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะนำการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคที่จีทีร่วมกับผังกราฟิก มาทดลองใช้กับการจัดการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง ทศนิยม เพื่อมุ่งหวังที่จะส่งเสริมให้ประสิทธิภาพของการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ดีขึ้น อันจะส่งผลไปยังผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียน และเพื่อที่จะเป็นแนวทางในการปรับปรุงการจัดการจัดการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ให้มีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคที่จีทีร่วมกับผังกราฟิก

2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคที่จีที่ร่วมกับผังกราฟิกกับเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม

3. เพื่อศึกษาเจตคติต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคที่จีที่ร่วมกับผังกราฟิก

การทบทวนวรรณกรรม

ความหมายของการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคที่จีที่

มีนักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายของการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคที่จีที่ ดังนี้

อากรรณ์ ใจเที่ยง (2553: 126 - 127) ได้กล่าวถึงความหมายของการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคที่จีที่ หมายถึง กิจกรรมที่สมาชิกในกลุ่ม เรียนรู้เนื้อหาสาระจากผู้สอนด้วยกันแล้วแต่ละคนแยกย้ายไปแข่งขันทดสอบความรู้ คะแนนที่ได้ของแต่ละคนจะนำมารวมกันเป็นคะแนนของกลุ่ม กลุ่มที่ได้คะแนนรวมที่สูงที่สุดได้รับรางวัล

ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2561: 212) ได้กล่าวว่าเป็นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ให้ผู้เรียนได้รวมกลุ่มเพื่อทำงานร่วมกันและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน สมาชิกในแต่ละทีมจะประกอบด้วยสมาชิกที่มีความสามารถแตกต่างกันคือ ความสามารถสูง ปานกลาง และต่ำมารวมกลุ่มกันในอัตราส่วน 1: 2: 1 ซึ่งสมาชิกของทีมจะได้แข่งขันกันในเกมเชิงวิชาการด้วยความสำเร็จของทีมจะขึ้นอยู่กับความสามารถของแต่ละบุคคลเป็นสำคัญ

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคที่จีที่เป็นการสอนที่ให้ผู้เรียนทำงานเป็นกลุ่ม กลุ่มละประมาณ 4 - 5 คนโดยสมาชิกในกลุ่มมีความสามารถแตกต่างกันคือความสามารถสูง ปานกลาง และต่ำ มาแข่งขันกันในเกมการเรียนรู้ที่ผู้สอนจัดเตรียมไว้ทำการทดสอบความรู้ คะแนนที่ได้จากการแข่งขันของสมาชิกแต่ละคนนำมาเอามาเป็นคะแนนรวมของกลุ่ม

ความหมายของผังกราฟิก

จากการศึกษาเอกสารพบว่ามีนักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายของผังกราฟิกไว้ ดังนี้

พิมพ์พันธ์ เตชะคุปต์, และเพียว ยินดีสุข (2560: 130) กล่าวว่า ผังกราฟิก คือ แบบของการสื่อความหมายเพื่อให้นำเสนอข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมอย่างเป็นระบบ มีความเข้าใจง่าย กระชับ กะทัดรัด ชัดเจน ผังกราฟิกที่ได้มาจากการนำข้อมูลดิบ หรือข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ มาทำการจัดกระทำข้อมูล

ทิตินา แคมมณี (2561: 388) กล่าวว่า ผังกราฟิกเป็นแผนผังทางความคิด ซึ่งประกอบไปด้วยความคิดหรือข้อมูลสำคัญ ๆ ที่เชื่อมโยงกันในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งทำให้เห็นโครงสร้างของความรู้หรือเนื้อหาสาระนั้น ๆ ซึ่งเป็นเทคนิคที่ผู้เรียนสามารถนำไปใช้ในการเรียนรู้สาระเนื้อหาสาระนั้น ๆ เพื่อให้เกิดความเข้าใจและจดจำได้ง่าย ทำให้ผู้เรียนมีความคิดริเริ่มและสร้างความคิดขึ้น

จากความหมายของผังกราฟิกที่กล่าวมาพอสรุปได้ว่า ผังกราฟิก คือ เป็นเครื่องมือสื่อความหมาย จัดระบบความคิด เพื่อให้นำเสนอข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมอย่างเป็นระบบโดยให้เห็นถึงการลำดับกระบวนการคิดของผู้เรียนได้อย่างสมบูรณ์ ช่วยฝึกและพัฒนากระบวนการคิดเกิดความเข้าใจในเนื้อหาสาระนั้นได้ง่ายขึ้น

ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

มีนักการศึกษาได้ให้ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ไว้ดังนี้

ราตรี นันทสุคนธ์ (2553: 35) ได้กล่าวว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ปริมาณของความรู้ในวิชาต่าง ๆ ที่ผู้เรียนจะต้องอาศัยความสามารถทางสมองเป็นที่ตั้ง ของการคิดวิเคราะห์รวมทั้งการจดจำ เช่น การเรียนวิชาเลข การแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ การทำความเข้าใจในการอ่าน การเขียนเรียงความ การประดิษฐ์สิ่งใหม่ ๆ เป็นต้น

เชาว์ อินโย (2555: 46) ได้ให้ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไว้ว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหมายถึง ความรู้ ความสามารถ ทักษะ และสมรรถภาพของสมองด้านต่าง ๆ ที่เกิดจากการเรียนรู้ภายหลังได้รับการเรียนการสอนแล้วหรือการฝึกอบรมแล้ว

จากการศึกษาความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความรู้ความสามารถของผู้เรียนที่เกิดจากการเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้รับ

ความหมายของเจตคติต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์

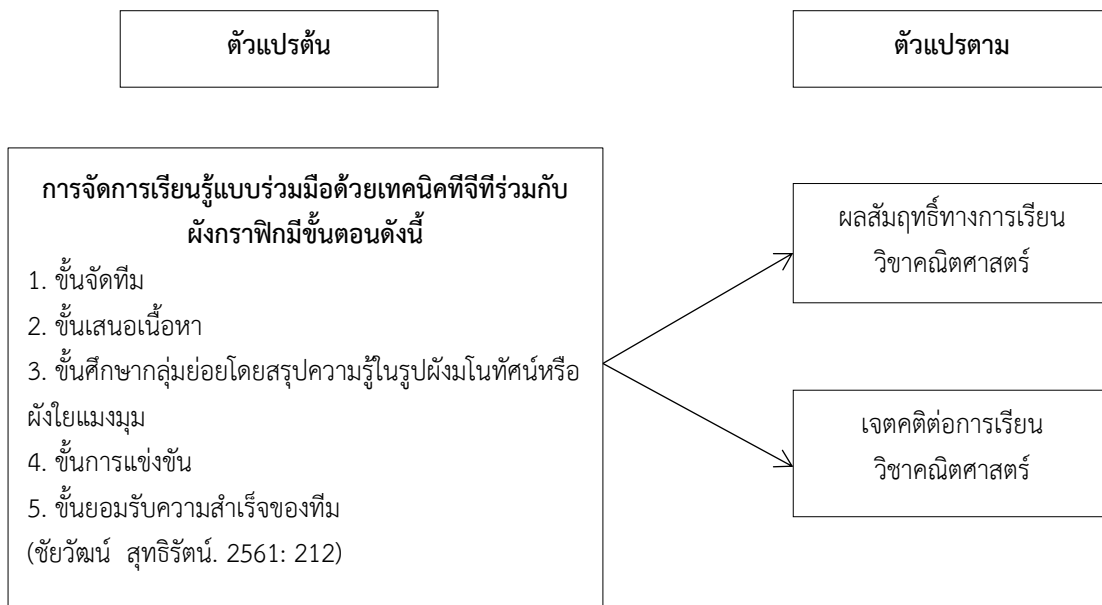
มีนักวิชาการได้กล่าวถึงความหมายของเจตคติต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ดังนี้

สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (2555: 189) กล่าวว่า เจตคติต่อวิชาการเรียนคณิตศาสตร์ เป็นความรู้สึกของผู้เรียนที่มีต่อวิชาคณิตศาสตร์ที่ส่งผลให้ผู้เรียนแสดงพฤติกรรมที่จะตอบสนองต่อวิชาคณิตศาสตร์ในลักษณะของความชอบหรือไม่ชอบ พอใจหรือไม่พอใจ เห็นคุณค่าหรือไม่เห็นคุณค่า รวมทั้งความพร้อมหรือความไม่พร้อมที่จะเรียนวิชาคณิตศาสตร์

รุ่งอรุณ ลียะวณิชย์ (2555: 3) กล่าวว่า เจตคติต่อคณิตศาสตร์ หมายถึง ความชอบ ความพึงพอใจรูปแบบการคิด ความรู้สึกภายในที่บุคคลมีต่อวิชาคณิตศาสตร์การตัดสินใจว่านักเรียนมีเจตคติต่อวิชาคณิตศาสตร์ในเชิงบวกหรือเชิงลบ

จากความหมายดังกล่าวสรุปได้ว่า เจตคติต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ หมายถึง ความรู้สึกของผู้เรียนที่มีต่อวิชาคณิตศาสตร์มีทั้งทางบวกและทางลบ เช่น ชอบหรือไม่ชอบ พอใจหรือไม่พอใจ รวมทั้งความพร้อมหรือความไม่พร้อมที่จะเรียนวิชาคณิตศาสตร์

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) ในลักษณะแบบแผนการทดลองขั้นต้น (Pre - Experimental Design) แบบกลุ่มเดียวที่วัดก่อนและหลังการทดลอง (One Group Pretest Posttest Design)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ในกลุ่มโรงเรียนบ้านไร่กลุ่มที่ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 จำนวน 13 โรงเรียน จำนวน 163 คน จำนวนห้องเรียนทั้งหมด 14 ห้องเรียน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดผาทั่ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานีเขต 2 จำนวน 1 ห้องเรียน มีจำนวน 16 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยในการสุ่ม

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

1. แผนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคที่จีที่ร่วมกับผังกราฟิก วิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง ทศนิยม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 6 แผน ใช้เวลาทั้งหมด 12 ชั่วโมง ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 โดยมีขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพ ดังนี้

1.1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี หลักการ แนวทางการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคที่จีที่ร่วมกับผังกราฟิก จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและศึกษาหลักสูตรสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) วิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด ตลอดจนสาระการเรียนรู้สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง ทศนิยม กำหนดชั่วโมงให้เหมาะสมกับเนื้อหา และ ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้

1.2 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อพิจารณาตรวจสอบความเหมาะสมของสาระสำคัญ สาระการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ และขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และแก้ไขปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

1.3 สร้างแบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญประเมิน โดยใช้เกณฑ์การประเมินชนิดอัตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับโดยแต่ละระดับมีความหมายดังนี้

- 5 หมายถึง เหมาะสมมากที่สุด
- 4 หมายถึง เหมาะสมมาก
- 3 หมายถึง เหมาะสมปานกลาง
- 2 หมายถึง เหมาะสมน้อย
- 1 หมายถึง เหมาะสมน้อยที่สุด

1.4 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ซึ่งนำไปประเมินความเหมาะสมของแผนโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน นำคะแนนผลการประเมินความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมาหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยมีการแปลความหมายออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	การแปลความหมาย
4.51 - 5.00	เหมาะสมมากที่สุด
3.51 - 4.50	เหมาะสมมาก
2.51 - 3.50	เหมาะสมปานกลาง
1.51 - 2.50	เหมาะสมน้อย
1.00 - 1.50	เหมาะสมน้อยที่สุด

1.5 ผลการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ของผู้เชี่ยวชาญมีค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.53 ถึง 4.68 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระหว่าง 0.22 ถึง 0.26 ค่าเฉลี่ยของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมีค่าเท่ากับ 4.63 แสดงว่า ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่าแผนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีความเหมาะสมมากที่สุด

2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง ทศนิยม ของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 1 ฉบับ เป็นแบบทดสอบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ โดยมีขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพ ดังนี้

2.1 ศึกษาหลักการวัดผล วิธีการวัดผล วิธีการสร้างแบบทดสอบเทคนิคการเขียนการวิเคราะห์ข้อสอบ การวัดและประเมินผลทางการเรียนรู้อคณิตศาสตร์ เรื่อง ทศนิยม กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง 2560) และศึกษาตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์เรื่อง ทศนิยม กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์เพื่อสร้างตารางวิเคราะห์ข้อสอบที่มีความสอดคล้องกับพฤติกรรมการเรียนรู้

2.2 สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์เรื่อง ทศนิยม โดยเขียนแบบทดสอบชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก ให้สอดคล้องกับตารางวิเคราะห์เนื้อหาและจุดประสงค์การเรียนรู้ และเขียนจำนวนข้อสอบให้มากกว่าจำนวนแบบทดสอบที่ต้องการเป็นจำนวน 45 ข้อ ทั้งนี้หลังจากที่นำไปทดลองใช้และวิเคราะห์หาคุณภาพของแบบทดสอบรายข้อหาความตรงเชิงเนื้อหา ค่าความยากง่าย ค่าอำนาจจำแนกแล้วนั้น จะตัดข้อที่มีคุณภาพไม่เข้าเกณฑ์ออกจนเหลือจำนวนแบบทดสอบที่ต้องการใช้จริงจำนวน 30 ข้อ

2.3 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อพิจารณาความถูกต้อง ความเหมาะสม ภาษาที่ใช้ ตรวจสอบความสอดคล้องของเนื้อหา จุดประสงค์การเรียนรู้ และความครอบคลุมของคำถาม แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

2.4 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ที่ได้ปรับปรุงแล้วเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินความตรงของเนื้อหาเพื่อพิจารณาความสอดคล้องระหว่างแบบทดสอบกับจุดประสงค์การเรียนรู้ จำนวน 3 ท่าน ถ้าค่าดัชนีความสอดคล้องมีค่าตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป แสดงว่าข้อสอบนั้นมีความตรงเชิงเนื้อหาซึ่งแบบทดสอบแต่ละข้อมีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.67 – 1.00

2.5 นำแบบทดสอบที่มีความตรงเชิงเนื้อหาไปทดลองใช้กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 26 คน เพื่อวิเคราะห์หาค่าความยากง่าย และค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบ พบว่า ข้อสอบมีค่าความยาก (P) อยู่ระหว่าง 0.23 – 0.77 และค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.23 – 0.62 จำนวน 33 ข้อ จากนั้นผู้วิจัยทำการคัดเลือกข้อสอบไว้ใช้จริงจำนวน 30 ข้อ

2.6 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่คัดเลือกไว้ จำนวน 30 ข้อ ไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างเดิม จำนวน 26 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สูตรคูเดอร์ – ริชาร์ดสันสูตร โดยมีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.80

3. แบบวัดเจตคติต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง ทศนิยม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบ 3 ด้าน คือ ด้านความรู้ ด้านความรู้สึก และด้านพฤติกรรม จำนวน 24 ข้อ โดยมีขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพ ดังนี้

3.1 ศึกษาแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแบบวัดเจตคติต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ และการสร้างแบบวัดเจตคติ

3.2 ศึกษาองค์ประกอบของเจตคติต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งองค์ประกอบของเจตคติต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์เป็น 3 ด้าน ดังนี้

3.2.1 ด้านความรู้ คือ การเพิ่มพูนความรู้คณิตศาสตร์

3.2.2 ด้านความรู้สึก คือ ความพอใจในการเรียนวิชาคณิตศาสตร์

3.2.3 ด้านพฤติกรรม คือ ความตั้งใจและความกระตือรือร้นในการเรียน

3.3 วิเคราะห์ข้อคำถามในแบบวัดเจตคติต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ ซึ่งเป็นข้อคำถามที่เป็นไปในทางบวก และข้อคำถามที่เป็นไปในทางลบ ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงการวิเคราะห์องค์ประกอบของแบบวัดเจตคติต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์

ลำดับที่	รายการประเมิน	จำนวนข้อ
1	ด้านความรู้ คือ การเพิ่มพูนความรู้คณิตศาสตร์	8
2	ด้านความรู้สึก คือ ความพอใจในการเรียนวิชาคณิตศาสตร์	8
3	ด้านพฤติกรรม คือ ความตั้งใจและความกระตือรือร้นในการเรียน	8
รวม		24

3.4 สร้างแบบวัดเจตคติต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ ให้ครอบคลุมองค์ประกอบของเจตคติทั้ง 3 ด้าน ซึ่งในแต่ละด้าน เป็นข้อความทางบวก 4 ข้อ และข้อความทางลบ 4 ข้อ นั่นคือด้านความรู้ 8 ข้อ ด้านความรู้สึก 8 ข้อ และด้านพฤติกรรม 8 ข้อ รวมทั้งหมด 24 ข้อ

3.5 นำแบบวัดเจตคติต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน เพื่อหาความตรงเชิงเนื้อหาเป็นรายข้อ ซึ่งค่าดัชนีความสอดคล้องที่ยอมรับได้คือ 0.50 ขึ้นไปโดยคะแนนของผู้เชี่ยวชาญมีค่าระหว่าง 0.67 - 1.00

3.6 นำแบบวัดเจตคติต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว จำนวน 24 ข้อ ไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 26 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างเพื่อหาความเชื่อมั่น โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (α - coefficient) ของครอนบาค (Cronbach method) โดยมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.86

วิธีรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

1. นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง ทศนิยม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ทดสอบก่อนเรียนกับกลุ่มตัวอย่างแล้วบันทึกผลไว้เป็นคะแนนก่อนเรียน

2. เน้นการทดลองผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคที่จีทีร่วมกับผังกราฟิก ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 6 แผน เวลา 12 ชั่วโมง

3. ทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ หลังเรียน เรื่อง ทศนิยม แบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ ซึ่งเป็นฉบับเดียวกับที่ใช้ทดสอบก่อนเรียนแล้วบันทึกผลไว้เป็นคะแนนหลังเรียน

4. ให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างตอบแบบวัดเจตคติต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์

5. นำคะแนนทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ก่อนเรียนและหลังเรียน และแบบวัดเจตคติต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ที่ได้นำไปวิเคราะห์หาค่าสถิติเพื่อสรุปผลต่อไป

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคที่จีทีร่วมกับผังกราฟิก มีรายละเอียดดังนี้

1.1 นำคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน บันทึกผลลงในตารางหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

1.2 ทดสอบความแตกต่างระหว่างคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียนใช้การทดสอบอันดับที่มีเครื่องหมายกำกับของวิลคอกสัน (The Wilcoxon Signed – Rank Test) เนื่องจากมีจำนวนกลุ่มตัวอย่าง 16 คน เป็นการแจกแจงไม่ปกติ ไม่เป็นไปตามข้อตกลงเบื้องต้นของการใช้ t-test

1.3 แปลความหมายของผลการทดสอบสมมติฐาน

2. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคที่จีทีร่วมกับผังกราฟิก กับเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม

2.1 นำคะแนนหลังเรียน บันทึกผลลงในตารางหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

2.2 ทดสอบความแตกต่างระหว่างคะแนนหลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนน ใช้การทดสอบอันดับที่มีเครื่องหมายกำกับของวิลคอกสัน (The Wilcoxon Signed – Rank Test) เนื่องจากมีจำนวนกลุ่มตัวอย่าง 16 คน เป็นการแจกแจงไม่ปกติ ไม่เป็นไปตามข้อตกลงเบื้องต้นของการใช้ t-test

2.3 แปลความหมายของผลการทดสอบสมมติฐาน

3. การศึกษาเจตคติต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคที่จีทีร่วมกับผังกราฟิก โดยนำผลที่ได้จากการตอบแบบวัดเจตคติต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์มาหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

สรุปผลการวิจัย

1. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคที่จีทีร่วมกับผังกราฟิก ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคที่จีที่ร่วมกับผังกราฟิก

การทดสอบ	n	$\bar{x}$	S.D.	T ⁺	T ⁻	T
ก่อนเรียน	16	7.25	3.57	136	0	0*
หลังเรียน	16	22.13	2.63			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($T_{(.05,16)} = 29$)

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคที่จีที่ร่วมกับผังกราฟิก มีคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนเท่ากับ 7.25 ($\bar{x} = 7.25, S.D. = 3.57$) และคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 22.13 ($\bar{x} = 22.13, S.D. = 2.63$) เมื่อทำการทดสอบอันดับที่มีเครื่องหมายกำกับของวิลคอกสันพบว่า ค่าที่ได้จากการคำนวณ มีค่าเท่ากับ 0 ซึ่งน้อยกว่าค่าที่ได้จากการเปิดตาราง ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคที่จีที่ร่วมกับผังกราฟิก มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์หลังเรียนสูงกว่า ก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคที่จีที่ร่วมกับผังกราฟิกกับเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคที่จีที่ร่วมกับผังกราฟิกกับเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม

การทดสอบ	n	คะแนนเต็ม	เกณฑ์ร้อยละ 70	$\bar{x}$	S.D.	T ⁺	T ⁻	T
หลังเรียน	16	30	21	22.13	2.63	133	3	3*

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($T_{(.05,16)} = 29$)

จากตารางที่ 3 พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคที่จีที่ร่วมกับผังกราฟิก มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนเฉลี่ยได้เท่ากับ 22.13 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.63 จากการทดสอบอันดับที่มีเครื่องหมายกำกับของวิลคอกสัน พบว่า ค่าที่ได้จากการคำนวณมีค่าน้อยกว่าค่าที่ได้จากการเปิดตาราง แสดงว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคที่จีที่ร่วมกับผังกราฟิกมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. การศึกษาเจตคติต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคที่จีที่ร่วมกับผังกราฟิกผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 แสดงผลการศึกษาเจตคติต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคที่จีที่ร่วมกับผังกราฟิก

ด้านที่	รายการ	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
1	ด้านความรู้ คือ การเพิ่มพูนความรู้คณิตศาสตร์	4.37	0.67	มาก
2	ด้านความรู้สึก คือ ความพอใจในการเรียนวิชาคณิตศาสตร์	4.30	0.72	มาก
3	ด้านพฤติกรรม คือ ความตั้งใจและความกระตือรือร้นในการเรียน	4.33	0.67	มาก
รวม		4.33	0.69	มาก

จากตารางที่ 4 พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคที่จีที่ร่วมกับ ผังกราฟิกมีเจตคติต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์หลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคที่จีที่ร่วมกับ ผังกราฟิก โดยเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.33$, S.D. = 0.69) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่ 1 ด้านความรู้ คือ การเพิ่มพูนความรู้คณิตศาสตร์ ($\bar{X} = 4.37$, S.D. = 0.67) มีเจตคติในระดับมาก ด้านที่ 2 ด้านความรู้สึก คือ ความพอใจในการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ ($\bar{X} = 4.30$, S.D. = 0.72) มีเจตคติในระดับมาก ด้านที่ 3 ด้านพฤติกรรม คือ ความตั้งใจและความกระตือรือร้นในการเรียน ($\bar{X} = 4.33$, S.D. = 0.67) มีเจตคติในระดับมาก ตามลำดับ

อภิปรายผล

1. ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคที่จีที่ร่วมกับ ผังกราฟิก มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อาจเนื่องมาจากการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคที่จีที่ร่วมกับ ผังกราฟิก มีขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ ดังนี้ ขั้นที่ 1 ขั้นจัดทีม ขั้นที่ 2 ขั้นการเสนอเนื้อหา ขั้นที่ 3 ขั้นกิจกรรมกลุ่มย่อยร่วมกับ ผังกราฟิก ขั้นที่ 4 ขั้นการแข่งขัน และขั้นที่ 5 ขั้นการยอมรับความสำเร็จของทีม ซึ่งเป็นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ให้ผู้เรียนได้รวมกลุ่มเพื่อทำงานร่วมกันและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน (ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. 2561: 212) ทีมเป็นส่วนสำคัญในการจัดการเรียนรู้ จุดเน้นในทีม คือ ทำให้ดีที่สุดเพื่อทีม ช่วยเหลือเพื่อนร่วมทีมให้มากที่สุด (สมศักดิ์ ภูวิภาดารรรณ. 2544: 4 - 18) ทุกคนในกลุ่มต้องเข้าใจเนื้อหา ไม่มีใครเรียนหรือศึกษาเนื้อหาจบเพียงคนเดียว และร่วมกันสรุปเนื้อหาโดยใช้ ผังกราฟิกเป็นแผนผังทางความคิด แสดงให้เห็นถึงการจัดลำดับกระบวนการคิดของผู้เรียน (ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. 2561: 260) เกิดความเข้าใจและจดจำได้ง่าย (ทิตนา แชมมณี. 2561: 388) จึงทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความรับผิดชอบในการเรียนรู้ของตนเองและของเพื่อนร่วมกลุ่ม (พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์, และเพยาร์ ยินดีสุข. 2550: 47) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยหลายเรื่องเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคที่จีที่ร่วมกับ ผังกราฟิก เช่น นิรมล บุญवास (2557) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยวิธีการแข่งขันระหว่างกลุ่มด้วยเกม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยวิธีการแข่งขันระหว่างกลุ่มด้วยเกม มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ นันทปภัสร อ่าบวิสุทธิ (2562) ได้ศึกษาผลการใช้กิจกรรมการเรียนวิชาคณิตศาสตร์เรื่อง เซตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ตามวิธีการจัดการเรียนการสอนแบบร่วมมือแบบเทคนิค TGT พบว่าผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์เรื่อง เซต ก่อนและหลังเรียนตามวิธีการจัดการเรียนการสอนแบบร่วมมือเทคนิค TGT ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 พบว่า หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคที่จีที่ร่วมกับ ผังกราฟิก มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ หลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็มทั้งนี้อาจเป็นเพราะการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคที่จีที่ร่วมกับ ผังกราฟิก เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อยู่ เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อยู่ที่ให้ผู้เรียนได้ทำงานเป็นกลุ่ม ทุกคนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมร่วมกัน กล่าวคือ การสรุปความรู้ที่ได้เรียนเป็น ผังกราฟิก ซึ่ง ผังกราฟิก เป็นแผนผังความคิด แสดงให้เห็นถึงการจัดลำดับกระบวนการคิด ทำให้เข้าใจสิ่งที่เรียนได้ชัดเจนยิ่งขึ้น การทำใบงาน โดยทุกคนในกลุ่มจะต้องเข้าใจเนื้อหา และทำใบงานให้ผ่านเกณฑ์ทุกคน จากนั้นเป็นการแข่งขันในเกมเชิงวิชาการ โดยสมาชิกในทีมจะต้องแยกกันไปแข่งขันในแต่ละโต๊ะแข่งขันเพื่อคะแนนของทีม และความสำเร็จของทีม จึงทำให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นในการทำงาน โดยสมาชิกในทีมจะต้องนำคะแนนการแข่งขันของตนเองมารวมกันเป็นคะแนนรวมของทีม ทีมที่ได้คะแนนรวมสูงสุดจะได้รับรางวัล ทำให้ผู้เรียนมีความตั้งใจมุ่งมั่น กระตือรือร้นที่จะเรียนรู้ เพื่อให้กลุ่มของตนเองประสบความสำเร็จ จึงทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ หลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็มซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นิรมล บุญवास (2557) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยวิธีการแข่งขันระหว่างกลุ่มด้วยเกมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยวิธีการแข่งขันระหว่างกลุ่มด้วยเกมมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ผ่านเกณฑ์คะแนนร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ ภูวภัทร อ่าองอาจ (2561) ได้ศึกษา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์และทักษะการคิดคำนวณ เรื่อง การบวกและการลบ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 2 แบบคละชั้นเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TGT ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 2 แบบ

คณะชั้นเรียนหลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TGT มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง การบวก และการลบ สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคที่จีที่ร่วมกับ ผังกราฟิก มีเจตคติต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ อยู่ในเกณฑ์ระดับมาก อาจเนื่องมาจากการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วย เทคนิคที่จีที่ร่วมกับผังกราฟิก เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนทำงานเป็นกลุ่ม การช่วยเหลือกันในทีม การทำใบงาน ร่วมกัน การสรุปความรู้เป็นผังกราฟิก การสนับสนุนให้กำลังใจเพื่อนร่วมทีมให้ประสบความสำเร็จทำให้ผู้เรียนมีความเอาใจใส่ รับผิดชอบตัวเองและสมาชิกในทีม และผู้เรียนมีความตื่นตัวสนุกสนานกับการเรียนรู้ ซึ่งสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี (2555: 189) ได้กล่าวไว้ว่า เจตคติต่อวิชาคณิตศาสตร์เป็นความรู้สึกรักของนักเรียนที่มีต่อวิชาคณิตศาสตร์ ที่ส่งผลให้ผู้เรียนแสดงพฤติกรรมที่จะตอบสนองต่อวิชาคณิตศาสตร์ในลักษณะ ของความชอบหรือไม่ชอบ พอใจหรือไม่พอใจ เห็นคุณค่าหรือไม่เห็นคุณค่ารวมทั้งความพร้อม หรือไม่พร้อม ที่จะเรียนวิชาคณิตศาสตร์ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัย นิรมล บุญवास (2557) ได้ทำการวิจัย เรื่อง ผลการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยวิธีการแข่งขันระหว่างกลุ่มด้วยเกมที่มีต่อ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยวิธีการแข่งขันระหว่างกลุ่มด้วยเกม มีเจตคติต่อวิชาคณิตศาสตร์อยู่ในระดับดีมาก

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคที่จีที่ร่วมกับผังกราฟิก ครูผู้สอนควรเตรียมความพร้อม และวางแผนอย่างรอบคอบ เพื่อให้ให้นักเรียนปฏิบัติตามขั้นตอนการจัดการเรียนรู้อย่างครบทุกขั้นตอนและควบคุมระยะเวลาในการทำกิจกรรม

1.2 ในแต่ละทีมอาจจะมีนักเรียนบางคนที่ไม่ให้ความร่วมมือในขั้นกิจกรรมกลุ่มย่อย ครูผู้สอนควรให้คำแนะนำ แก่ นักเรียน เพื่อให้ นักเรียนตระหนักถึงความสำคัญของการทำกิจกรรมร่วมกันในทีม

1.3 ครูควรกระตุ้นให้นักเรียนกล้าแสดงออก และแสดงความคิดเห็นออกมาแม้ว่าจะเป็นความคิดเห็นที่แตกต่าง กันหรือไม่ถูกต้อง เพื่อนำไปสู่การอภิปรายและการสรุปที่ถูกต้อง

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคที่จีที่ร่วมกับผังกราฟิกไปใช้กับเนื้อหาอื่นในรายวิชา คณิตศาสตร์ เพื่อศึกษาว่าวิธีการสอนในรูปแบบนี้เหมาะสมหรือไม่เหมาะสมกับเนื้อหาใด

2.2 ควรมีการศึกษากิจการการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคที่จีที่ร่วมกับผังกราฟิกที่มีต่อตัวแปรอื่น ๆ เช่น ความสามารถในการแก้ปัญหา ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). **ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง**

2560) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์

การเกษตรแห่งประเทศไทย.

ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2561). **80 นวัตกรรมจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ.** (พิมพ์ครั้งที่ 8). นนทบุรี: พีบาลานซ์ ดีไซน์แอนพริ้นติ้ง.

เขาว์ อินโย. (2555). **การวัดและประเมินผลการศึกษา.** มหาสารคาม: โรงพิมพ์แห่งมหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ทิศนา แคมมณี. (2560). **ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ.** (พิมพ์ครั้งที่ 21).

กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

_____. (2561). **ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ.** (พิมพ์ครั้งที่ 22).

กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- นันท์ปภัทร์ อ่ำบริสุทธิ์. (2562). ผลการใช้กิจกรรมการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง เซต ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ตามวิธีการจัดการเรียนการสอนแบบร่วมมือแบบเทคนิคTGT. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต (คณิตศาสตร์ศึกษา). มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- นิรมล บุญवास. (2557). ผลการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยวิธีการแข่งขันระหว่างกลุ่มด้วยเกมที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (หลักสูตรและการสอน). มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์. (2552). สอนวิทยาศาสตร์เพื่อความเข้าใจ ด้วยกระบวนการออกแบบย้อนกลับ. กรุงเทพฯ: พัฒนาคุณภาพวิชาการ.
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์, และพเยาว์ ยินดีสุข. (2550). การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแนวคิดวิธีและเทคนิคการสอน 2. กรุงเทพฯ: เดอะมาสเตอร์กรุ๊ปแมนเนจเม้นท์.
- _____. (2560). **ทักษะ 7C ของครู 4.0**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ภูวภัทร อ่างอาจ. (2561). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์และทักษะการคิดคำนวณ เรื่องการบวกและการลบ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 2 และคณะชั้นเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TGT. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต (หลักสูตรและนวัตกรรมการสอน). มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- ราตรี นันทสุคนธ์. (2553). **หลักการวัดและประเมินผลการศึกษา**. กรุงเทพฯ: จุฑาทอง.
- รุ่งอรุณ ลียะวณิชย์. (2555). **คู่มือครุคณิตศาสตร์การสอนคณิตศาสตร์ด้วยเกม**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน). (2560). **ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้ขั้นพื้นฐาน (O-NET) รายวิชาคณิตศาสตร์**. สืบค้นเมื่อ 30 มีนาคม 2564, จาก http://www.newonetestresult.niets.or.th/AnnouncementWeb/PDF/Summary_ONETP6_2560.pdf.
- _____. (2561). **ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้ขั้นพื้นฐาน (O-NET) รายวิชาคณิตศาสตร์**. สืบค้นเมื่อ 30 มีนาคม 2564, จาก http://www.newonetestresult.niets.or.th/AnnouncementWeb/PDF/Summary_ONETP6_2561.pdf.
- _____. (2562). **ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้ขั้นพื้นฐาน (O-NET) รายวิชาคณิตศาสตร์**. สืบค้นเมื่อ 30 มีนาคม 2564, จาก http://www.newonetestresult.niets.or.th/AnnouncementWeb/PDF/Summary_ONETP6_2562.pdf.
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.). (2555). **การวัดผลประเมินผลคณิตศาสตร์**. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดยูเคชั่น.
- สมศักดิ์ ภูวิภาดาพรรณ. (2544). **การยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและการประเมินสภาพจริง**. เชียงใหม่: โรงพิมพ์แสงศิลป์.
- สุดนึ่ง จดแดง. (2560). **การพัฒนาความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบซิปปาร่วมกับเทคนิคการใช้ผังกราฟิก**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต (หลักสูตรและการสอน). มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2. (2563). **รายงานผลทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้ขั้นพื้นฐาน (O - NET) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2562**. อุทัยธานี: กลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2.
- อัมพร ม้าคนอง. (2553). **ทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์: การพัฒนาเพื่อพัฒนาการ**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อารรณ์ ใจเที่ยง. (2553). **หลักการสอน**. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

ผลการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคเอสทีเอทีร่วมกับผังกราฟิกที่มีต่อผลสัมฤทธิ์
ทางการเรียนและเจตคติต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
The Effects of Cooperative Learning STAD Technique with Graphic Organizer
on Learning Achievement and Attitude towards Mathematics Learning on
Mathayomsuksa 1 Students

วริษฐา สุทธิวิไล¹, นิเวศน์ คำรัตน์²

Warittha Suttivilai¹, Nives Kamrat²

Corresponding Author E-mail: warittha.st@gmail.com

Received: 2023-10-12; Revised: 2023-10-25; Accepted: 2023-11-12

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคเอสทีเอทีร่วมกับผังกราฟิก 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคเอสทีเอทีร่วมกับผังกราฟิกกับเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม และ 3) ศึกษาเจตคติต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีต่อการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคเอสทีเอทีร่วมกับผังกราฟิก กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดท่าทอง จำนวน 30 คน ที่ได้มาจากการสุ่มแบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคเอสทีเอทีร่วมกับผังกราฟิก เรื่องระบบจำนวนเต็ม จำนวน 6 แผน 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องระบบจำนวนเต็ม มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.81 3) แบบวัดเจตคติต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.81 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบทีแบบกลุ่มไม่เป็นอิสระ และการทดสอบทีกรณีกลุ่มเดียว ผลการวิจัยพบว่า

- 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
- 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
- 3) เจตคติต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์อยู่ในเกณฑ์ระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ, เทคนิคเอสทีเอทีร่วมกับผังกราฟิก, ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน, เจตคติต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์

¹ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต, (สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน), มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

¹ Student in Master of Education Degree, (Curriculum and Instruction), Nakhon Sawan Rajabhat

² อาจารย์ที่ปรึกษา, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

² Advisor, Faculty of Education, Nakhon Sawan Rajabhat

Abstract

The purpose of this research were 1) to compare the learning achievement of Mathayomsuksa 1 Students before and after learning by cooperative learning STAD technique with Graphic Organizer in mathematics subject, 2) to compare the learning achievement of Mathayomsuksa 1 Students after learning by cooperative learning STAD technique with Graphic Organizer and the criteria at 70 percent and 3) to study Mathayomsuksa 1 Students' attitude towards the cooperative learning STAD technique with Graphic Organizer. The sample consisted of 30 Mathayomsuksa 1 Students of Wattathong School. The obtained by using Cluster random sampling. Research instruments included 1) the 6 lesson plans according to cooperative learning STAD technique with Graphic Organizer in mathematics subject with Integer 2) Mathematics learning achievement test on Integer, the reliability was 0.81 and 3) attitude questionnaire related to cooperative learning STAD technique with Graphic Organizer, the reliability was 0.81. Statistics used for data analysis were mean, standard deviation, dependent sample t-test and one-sample t-test. The research findings were as follows:

1) The post-test mean score of Mathayomsuksa 1 Students after learning by cooperative learning STAD technique with Graphic Organizer was higher than the pre-test mean score at the .05 level of significance. 2) The learning achievement of Mathayomsuksa 1 Students after learning by cooperative learning STAD technique with Graphic Organizer which was higher than the criteria of 70 percent of the total score at the .05 level of significance. 3) Mathayomsuksa 1 Students' attitude towards cooperative learning STAD technique with Graphic Organizer in mathematics subject was at the highest level.

Keywords: Cooperative Learning, STAD technique with Graphic Organizer, learning achievement, Attitude

บทนำ

คณิตศาสตร์เป็นวิชาที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาความคิดของมนุษย์เป็นอย่างมาก ทำให้มนุษย์มีความคิดสร้างสรรค์ คิดอย่างมีเหตุมีผล เป็นระบบ มีระเบียบ มีแบบแผน สามารถคิดวิเคราะห์ปัญหาและสถานการณ์ได้อย่างถี่ถ้วนรอบคอบ ทำให้สามารถคาดการณ์ วางแผน ตัดสินใจ และแก้ปัญหาได้อย่างถูกต้องเหมาะสม คณิตศาสตร์เป็นเครื่องมือในการศึกษาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ตลอดจนศาสตร์อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง คณิตศาสตร์จึงมีประโยชน์ต่อการดำรงชีวิต และช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิต (กลุ่มส่งเสริมการเรียนการสอนและประเมินผล สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. 2548: 1)

ปัจจุบันการจัดการเรียนการสอนวิชาคณิตศาสตร์ ยังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในเกณฑ์ต่ำ ซึ่งสะท้อนให้เห็นได้จากคะแนนทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) วิชาคณิตศาสตร์ ปีการศึกษา 2560-2562 ระดับประเทศเฉลี่ยร้อยละอยู่ในระดับต่ำกว่าร้อยละ 50 พบว่าในปีการศึกษา 2560 เฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 26.30 ปีการศึกษา 2561 เฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 30.04 และปีการศึกษา 2562 เฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 26.98 และเมื่อพิจารณาจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์เขต 1 กลุ่มโรงเรียนพระบางเจ้าพระยา 2 ซึ่งมีโรงเรียนทั้งหมด 8 โรงเรียน พบว่า เฉลี่ยร้อยละอยู่ในระดับต่ำกว่าระดับประเทศ โดยในปีการศึกษา 2562 เฉลี่ยระดับประเทศอยู่ที่ร้อยละ 26.98 ระดับเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์เขต 1 อยู่ที่ร้อยละ 23.16 และระดับกลุ่มโรงเรียนอยู่ที่ร้อยละ 22.14 ซึ่งจุดประสงค์การเรียนรู้ที่นักเรียนส่วนใหญ่ยังบกพร่องนั้น เป็นจุดประสงค์เกี่ยวกับการวิเคราะห์โจทย์และการคิดคำนวณ เมื่อพิจารณาการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เรื่องระบบจำนวนเต็ม นั้น นักเรียนจะต้องสามารถบวก ลบ คูณ หาร จำนวนเต็มและนำไปใช้ในการแก้ปัญหาได้โดยตระหนักถึงความสมเหตุสมผลของคำตอบ ซึ่งในการเรียนเรื่องนี้จะต้องใช้ความสามารถในการแก้ปัญหาวิเคราะห์โจทย์และการคิดคำนวณเข้ามาช่วย หากนักเรียนได้รับการฝึกฝนอย่างต่อเนื่องจะสามารถคิดคำนวณ วิเคราะห์และแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้ และท้ายที่สุดนักเรียนจะเกิดทักษะในคิดคำนวณและการแก้ปัญหา ซึ่งเนื้อหาเรื่อง ระบบจำนวนเต็ม เป็นเนื้อหาพื้นฐานของการเรียนรู้ในเนื้อหาเรื่องอื่น ๆ ต่อไป นอกจากนี้ยังพบว่าการเรียนการสอนในปัจจุบัน นักเรียนมีการแข่งขันกันมากขึ้นมุ่งที่จะเอาชนะเหนือผู้อื่น ส่งผลให้นักเรียนเห็นแก่ตัว ขาดการช่วยเหลือ

เกื้อกูลกัน จึงทำให้สังคมขาดคนดี การเรียนรู้แบบร่วมมือเป็นหนทางหนึ่งที่ทำให้นักเรียนทำงานเป็นกลุ่ม โดยทุก ๆ คน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ตามทฤษฎีการเรียนรู้พหุปัญญา (Gardner. 1999: 18; อ้างถึงใน นันทชัย นวลสอาด. 2554: 2)

การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative Learning) เป็นวิธีการหนึ่งที่สามารถนำมาใช้ในการพัฒนาการเรียน การสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์เพราะเป็นการจัดการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นวิธีการจัดกิจกรรม การเรียนรู้เป็นกลุ่มย่อยโดยสมาชิกกลุ่มเป็นผู้มีความสามารถแตกต่างกัน ช่วยกันเรียนรู้เพื่อไปสู่เป้าหมาย สมาชิกทุกคนมี ความสำคัญ ความสำเร็จของกลุ่มขึ้นอยู่กับสมาชิกทุกคน การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือนี้มีหลายเทคนิค จึงเป็นสิ่งที่ครูผู้สอน จะต้องเลือกเทคนิควิธีสอนให้สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนการสอน เทคนิควิธีสอนวิธีหนึ่งที่สามารถนำมาใช้ในการจัด กิจกรรมการเรียนการสอนที่ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมคือ การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิคเอสทีเอตี เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ เน้นผู้เรียนเป็นสิ่งสำคัญ และเป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ที่ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล สามารถนำมาใช้ใน กระบวนการที่เพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้ของนักเรียนได้อย่างดีวิธีหนึ่ง ที่สนองการจัดการศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนมีความสามารถ และทักษะการทำงานและอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีคุณภาพ เพราะเป็นการเรียนที่ครูเป็นผู้กำหนดบทเรียน และงาน ของกลุ่มไว้ แล้วให้กลุ่มทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย นักเรียนเก่งสามารถช่วยสอน นักเรียนทำข้อสอบแล้วเอาคะแนนมา รวมกันเป็นคะแนนกลุ่ม เพื่อสามารถพัฒนาสมาชิกในกลุ่มให้มีผลการเรียนที่ดีกว่าเดิม โดยครูใช้รางวัลเป็นสิ่งกระตุ้น ความสำเร็จในการเรียนรู้ และสามารถใช้ได้กับทุกวิชา (ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. 2555: 198) ดังจะเห็นได้ในงานวิจัยหลายเรื่อง ที่ เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคเอสทีเอตี เช่น กมลชนก เซ็นแก้ว (2561) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทาง การเรียนวิชาคณิตศาสตร์โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผลการวิจัย พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ หลังการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD สูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์หลังการจัด การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีเจตคติต่อคณิตศาสตร์ หลังการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD โดยรวมอยู่ในระดับมาก

นอกจากรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคเอสทีเอตีแล้ว ผู้วิจัยได้สนใจที่จะนำผังกราฟิกมาใช้ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคเอสทีเอตีเพราะการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ผังกราฟิกประกอบเป็นอีกวิธีหนึ่งที่จะช่วย ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดทักษะการคิดระดับสูง (Kagan, S., & Kagan, M. 1998: 1) อีกทั้งยังเป็นเครื่องมือช่วยให้ครูใช้เป็นสื่อใน การนำเข้าสู่บทเรียน การสร้างความสนใจ การอธิบายและยกตัวอย่างรวมทั้งการสรุปบทเรียน ทำให้นักเรียนเข้าใจเนื้อหาสาระ บทเรียนได้ดีขึ้น แสดงความคิดรวบยอดหรือมโนทัศน์ (Concept) ของเนื้อหาสาระ แสดงการเปรียบเทียบการเป็นเหตุเป็นผล กันของข้อมูล รวมทั้งการแสดงการเรียงลำดับของข้อมูลได้อีกด้วย (ณรงค์ กาญจนะ. 2553: 43) ดังจะเห็นได้ในงานวิจัยหลาย เรื่องที่เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคเอสทีเอตีร่วมกับผังกราฟิก เช่น กวีชัย จำปา (2560) ได้ศึกษาผล การพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เรื่องไฟฟ้ากระแส โดยการจัดการเรียนรู้กลุ่มร่วมมือแบบ STAD ร่วมกับเทคนิค ผังกราฟิกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัยพบว่า ผลการทดสอบทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียน หลังเรียนโดยการจัดการเรียนรู้กลุ่มร่วมมือแบบ STAD ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิกมีค่าสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนโดยการจัดการเรียนรู้กลุ่มร่วมมือแบบ STAD ร่วมกับเทคนิค ผังกราฟิกมีคะแนนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากเหตุผลในข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจและเห็นว่าการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคเอสทีเอตีร่วมกับ ผังกราฟิก เป็นวิธีการสอนอีกวิธีหนึ่งที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้พัฒนาความคิด วางแผน ลงมือปฏิบัติร่วมกันเป็นกลุ่มและมีการ เก็บรวบรวมข้อมูลอย่างเป็นระบบ ซึ่งกระบวนการกลุ่มดังกล่าวจะช่วยให้ผู้เรียนได้แสดงออกในด้านต่าง ๆ ตลอดจนให้ผู้ เรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ที่จะวิเคราะห์ เพื่อแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้ดีทำให้มีความเข้าใจในเนื้อหาสาระวิชามากขึ้น และได้ร่วมกันคิดร่วมกันทำ ร่วมกันรับผิดชอบต่อผลที่เกิดขึ้น โดยมีการกำหนดทักษะการจัดการเรียนรู้ศตวรรษที่ 21 เป็น เป้าหมายของการจัดการศึกษา และมีการดำเนินงานตามนโยบายการขับเคลื่อนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก มีการออกแบบ กิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดแทรกกิจกรรม Active learning โดยใช้เทคนิค/วิธีสอนในรูปแบบต่าง ๆ อย่างหลากหลาย ให้ความ เหมาะสมกับธรรมชาติรายวิชา โดยส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และลงมือปฏิบัติจริงด้วยตนเอง จนบรรลุถึงการทำให้ให้ผู้เรียนมี ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นรวมถึงมีเจตคติที่ดีต่อวิชาคณิตศาสตร์อีกด้วย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคเอสทีเอทีร่วมกับผังกราฟิก
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคเอสทีเอทีร่วมกับผังกราฟิก กับเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม
3. เพื่อศึกษาเจตคติต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีต่อการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคเอสทีเอทีร่วมกับผังกราฟิก

การทบทวนวรรณกรรม

การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ซึ่งมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการปฏิบัติการสอน เพราะเป็นการวางแผนการจัดการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงส่งผลให้การจัดการเรียนรู้ในครั้งนั้น ๆ ประสบความสำเร็จ ซึ่งความสำคัญของแผนการจัดการเรียนรู้มีดังที่ อารมณ์ ใจเที่ยง (2553: 204-205) ได้อธิบายถึงขั้นตอนรายละเอียดต่าง ๆ ในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ ดังนี้

1. วิเคราะห์คำอธิบายรายวิชา เพื่อกำหนดหน่วยการเรียนรู้และรายละเอียดย่อยของเนื้อหาที่จะนำมาทำเป็นแผนการจัดการเรียนรู้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แต่ละครั้ง
2. วิเคราะห์จุดประสงค์รายวิชาและมาตรฐานรายวิชา เพื่อนำมาสู่การเขียนจุดประสงค์การเรียนรู้โดยให้ครอบคลุมพฤติกรรมทั้งด้านความรู้ ทักษะ/กระบวนการ เจตคติและค่านิยม
3. วิเคราะห์สาระการเรียนรู้หรือเนื้อหา โดยเลือกและขยายสาระที่เรียนรู้ให้สอดคล้องกับผู้เรียนชุมชนท้องถิ่น และคำนึงถึงประโยชน์ที่ผู้เรียนจะได้รับ
4. วิเคราะห์กิจกรรมการเรียนรู้ หรือกระบวนการจัดการเรียนรู้ โดยเลือกรูปแบบการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับบทเรียน โดยกิจกรรมจะต้องมีความหลากหลายและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
5. วิเคราะห์กระบวนการวัดผลและประเมินผล โดยเลือกวิธีการวัดผลและประเมินผลให้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้และสาระการเรียนรู้
6. วิเคราะห์สื่อการเรียนรู้ และแหล่งการเรียนรู้ โดยคัดเลือกสื่อการเรียนรู้และแหล่งเรียนรู้ทั้งในชั้นเรียนและนอกชั้นเรียนให้มีความเหมาะสมสอดคล้องกับสาระการเรียนรู้และกิจกรรมการเรียนรู้

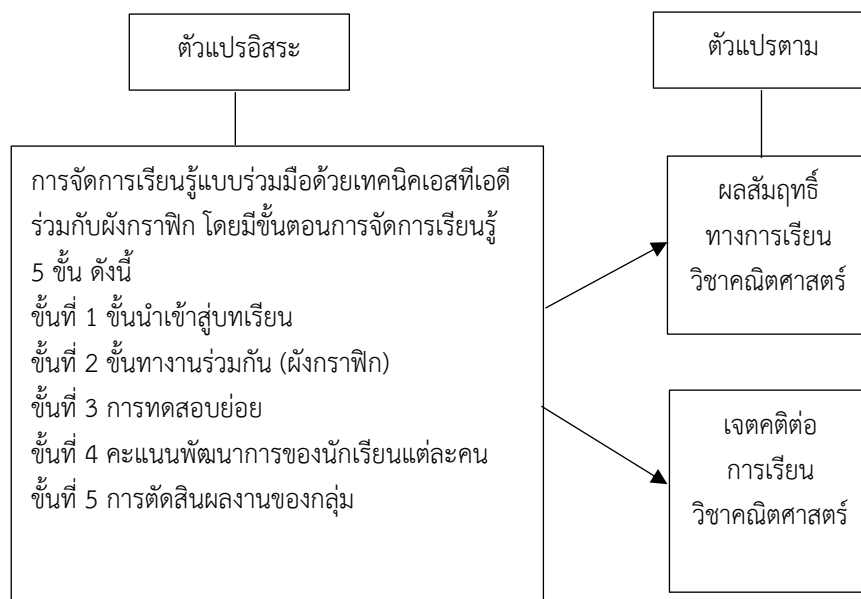
จากการศึกษาทฤษฎีหลักการและแนวคิดต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ซึ่งผู้วิจัยได้นำไปใช้ในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ ซึ่งการเรียนแบบร่วมมือเป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถต่างกันได้ร่วมมือกันทำงานกลุ่มด้วยความตั้งใจและเต็มใจ รับผิดชอบในบทบาทหน้าที่ในกลุ่มของตน ทำให้งานของกลุ่มดำเนินไปสู่เป้าหมายของงานได้ ซึ่งสอดคล้องกับ Slavin ได้ให้แนวความคิดเกี่ยวกับการเรียนแบบร่วมมือไว้ว่า การเรียนแบบร่วมมือจะประสบความสำเร็จได้ กลุ่มจะต้องมีลักษณะดังนี้ คือ มีเป้าหมายเดียวกันหรือวัตถุประสงค์การเรียนรู้การปฏิบัติตนเพื่อเป้าหมายของกลุ่มหรือวัตถุประสงค์ของกลุ่มที่ทุกคนจะต้องรับผิดชอบร่วมกันต่อผลงานของกลุ่ม และความเท่าเทียมกันในการความสำเร็จ ซึ่ง Slavin ได้เสนอรูปแบบการจัดการเรียนแบบร่วมมือไว้หลายรูปแบบ และรูปแบบหนึ่งที่ผู้วิจัยได้นำมาศึกษาทดลองในครั้งนี้ คือ การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคเอสทีเอที ซึ่งเป็นการสอนแบบร่วมมือแบบหนึ่งโดยกำหนดให้นักเรียนที่มีความสามารถต่างกันเป็นกลุ่มๆ โดยปกติจะมี 4 คน เป็นเด็กเรียนเก่ง 1 คน เด็กเรียนปานกลาง 2 คน และเด็กเรียนอ่อน 1 คน มาทำงานร่วมกัน มีเป้าหมายร่วมกัน มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีความรับผิดชอบและยอมรับในความสามารถของตนและสมาชิกในกลุ่ม ทำให้เกิดความสัมพันธ์ทางบวก โดยยึดหลักว่า ความสำเร็จของแต่ละคน คือ ความสำเร็จของกลุ่ม ความสำเร็จของกลุ่ม คือ ความสำเร็จของทุกคน และ Johnson, & Johnson (1991: 31; อ้างถึงใน ทิศนา แคมมณี. 2556: 99-100) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของการเรียนรู้แบบร่วมมือ ไว้ดังนี้

1. การพึ่งพาและเกื้อกูลกัน (positive interdependence กลุ่มการเรียนรู้แบบร่วมมือจะต้องมีความตระหนักว่า สมาชิกทุกคนมีความสำคัญ และความสำเร็จของกลุ่มขึ้นกับสมาชิกทุกคนในกลุ่ม
2. การปรึกษาหารือกันอย่างใกล้ชิด (face-to-face promotive interaction) การที่สมาชิกในกลุ่มมีการพึ่งพาช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เป็นปัจจัยที่จะส่งเสริมให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันและกันในทางที่จะช่วยให้กลุ่มบรรลุเป้าหมาย
3. ความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ของสมาชิกแต่ละคน (individual accountability) สมาชิกในกลุ่มการเรียนรู้ทุกคนจะต้องมีหน้าที่รับผิดชอบและพยายามทำงานที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มความสามารถ
4. การใช้ทักษะการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและทักษะการทำงานกลุ่มย่อย (interpersonal and small- group skills)
5. การวิเคราะห์กระบวนการกลุ่ม (group processing) กลุ่มการเรียนรู้แบบร่วมมือจะต้องมีการวิเคราะห์กระบวนการทำงานของกลุ่มเพื่อช่วยให้กลุ่มเกิดการเรียนรู้และปรับปรุงการทำงานให้ดีขึ้น ประกอบกับการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีของการสอนโดยใช้ผังกราฟิกซึ่งมีรากฐานมาจากทฤษฎีการเรียนรู้

อย่างมีความหมายของออสเชล โดยสรุปว่า ในการเรียนรู้ของมนุษย์มีการจัดการความรู้ต่างๆที่เรียนรู้ได้อย่างมีระบบในลักษณะที่เป็นโครงสร้าง เรียกว่า โครงสร้างทางปัญญา ซึ่งเป็นการจัดลำดับความสัมพันธ์เชื่อมโยงจากมโนทัศน์ที่กว้างและครอบคลุมมาจากมโนทัศน์ย่อยที่เฉพาะเจาะจง ดังนั้นการเรียนรู้ที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงควรจะเป็นการเรียนรู้ที่มีความหมายที่ผู้เรียนสามารถนำมาเรียนรู้ใหม่เข้าไปเชื่อมโยงกับความรู้เดิมหรือมโนทัศน์ที่มีอยู่เดิม โดยความรู้ใหม่ที่ได้เรียนรู้ที่มีความหมายจะถูกเก็บไว้ในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง อันเป็นผลมาจากการดูซึมกับความรู้เดิมที่มีอยู่และจะช่วยขยายความรู้เดิมหรือมโนทัศน์เดิมที่มีอยู่แล้ว ทั้งนี้จะเกิดขึ้นได้ถ้าในการเรียนรู้สิ่งใหม่นั้นผู้เรียนมีพื้นฐานที่เชื่อมโยงกับความรู้เดิมได้ ซึ่งจะทำให้การเรียนรู้สิ่งใหม่นั้นมีความหมาย (ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. 2559: 260)

จากการศึกษาทฤษฎีหลักการและแนวคิดต่าง ๆ ข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจและเห็นว่าการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคเอสทีเอดีร่วมกับผังกราฟิก เป็นวิธีการสอนอีกวิธีหนึ่งที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้พัฒนาความคิด วางแผนลงมือปฏิบัติร่วมกันเป็นกลุ่ม และมีการเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างเป็นระบบ ซึ่งกระบวนการกลุ่มดังกล่าวจะช่วยให้ผู้เรียนได้แสดงออกในด้านต่าง ๆ ตลอดจนให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ที่จะวิเคราะห์ เพื่อแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้ดีทำให้มีความเข้าใจในเนื้อหาสาระวิชามากขึ้น และได้ร่วมกันคิดร่วมกันทำ ร่วมกันรับผิดชอบต่อผลที่เกิดขึ้นจนบรรลุถึงการทำให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นรวมถึงมี เจตคติที่ดีต่อวิชาคณิตศาสตร์อีกด้วย

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงทดลองเบื้องต้น (Pre - experimental design) ที่ใช้แบบแผนการวิจัยแบบกลุ่มเดียวทดสอบก่อนและทดสอบหลังการทดลอง (One group pretest - posttest design) (พิชิต ฤทธิ์จรูญ. 2559: 123)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในกลุ่มโรงเรียนพระบางเจ้าพระยา 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1 จำนวน 8 โรงเรียน จำนวนห้องเรียนทั้งหมด 11 ห้องเรียน
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดท่าทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1 จำนวน 1 ห้องเรียน มีจำนวน 30 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster random sampling) โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยการสุ่ม

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

1. แผนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคเอสทีเอตีร่วมกับผังกราฟิก วิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง ระบบจำนวนเต็ม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 6 แผน ใช้เวลาทั้งหมด 12 ชั่วโมง ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง โดยสร้างแบบประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบต่าง ๆ ของแผนการจัดการเรียนรู้ และนำแผนการจัดการเรียนรู้เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ซึ่งมีคุณภาพในระดับความเหมาะสมมาก ($\bar{X} = 4.76$, S.D.= 0.32)

2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง ระบบจำนวนเต็ม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 1 ฉบับ เป็นแบบทดสอบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ ให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คนประเมินความตรงของเนื้อหา เพื่อพิจารณาความสอดคล้องระหว่างแบบทดสอบกับจุดประสงค์การเรียนรู้ จากการประเมินของผู้เชี่ยวชาญระหว่าง 0.67-1.00 นำแบบทดสอบที่ผ่านการประเมินของผู้เชี่ยวชาญไปทดลองใช้กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างเพื่อวิเคราะห์หาค่าความยากง่ายและค่าอำนาจจำแนก ซึ่งมีค่าความยากง่ายระหว่าง 0.33 – 0.78 ค่าอำนาจจำแนก 0.33 – 0.67 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับของแบบทดสอบเท่ากับ 0.81

3. แบบวัดเจตคติต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง ระบบจำนวนเต็ม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบ 3 ด้าน คือ ด้านความรู้ ด้านความรู้สึก และด้านพฤติกรรม จำนวน 24 ข้อ นำแบบประเมินเจตคติต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา โดยพิจารณาความสอดคล้องของข้อความกับจุดประสงค์การประเมินเจตคติต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ ด้วยวิธีการหาค่าดัชนี ความสอดคล้อง IOC และนำแบบวัดเจตคติต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว จำนวน 24 ข้อ ไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อหาความเชื่อมั่น โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.81

วิธีรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

1. ทำการทดสอบก่อนเรียนกับกลุ่มตัวอย่างโดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เรื่อง ระบบจำนวนเต็ม จำนวน 30 ข้อ เวลา 60 นาที ตรวจสอบให้คะแนนและบันทึกไว้เป็นคะแนนการสอบก่อนเรียน เพื่อนำไปใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

2. ดำเนินการทดลองสอนกับกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคเอสทีเอตีร่วมกับผังกราฟิก จำนวน 6 แผน รวม 12 ชั่วโมง

3. เมื่อสิ้นสุดการทดลอง ให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างทำการทดสอบหลังเรียนโดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ระบบจำนวนเต็ม จำนวน 30 ข้อ ซึ่งเป็นฉบับเดียวกับที่ใช้ทดสอบก่อนเรียน แล้วบันทึกผลการสอบไว้เป็นคะแนนหลังเรียน

4. ให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง ตอบแบบวัดเจตคติต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์

5. นำคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียนจากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและแบบวัดเจตคติต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ไปวิเคราะห์หาค่าสถิติเพื่อทดสอบสมมติฐานและสรุปผล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

1. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคเอสทีเอตีร่วมกับผังกราฟิก โดยการทดสอบค่าที (t-test for dependent samples)

2. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคเอสทีเอตีร่วมกับผังกราฟิกกับเกณฑ์ร้อยละ 70 โดยการทดสอบค่าที (t-test for one sample)

3. การศึกษาเจตคติต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคเอสทีเอตีร่วมกับผังกราฟิก โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) โดยนำคะแนนเฉลี่ยเจตคติต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์มาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ โดยใช้เกณฑ์แปลความหมาย (บุญชม ศรีสะอาด. 2553: 62) ดังนี้

ได้คะแนนเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง มีเจตคติอยู่ในระดับมากที่สุด

ได้คะแนนเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง มีเจตคติอยู่ในระดับมาก

ได้คะแนนเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง มีเจตคติอยู่ในระดับปานกลาง

ได้คะแนนเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง มีเจตคติอยู่ในระดับน้อย
ได้คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง มีเจตคติอยู่ในระดับน้อยที่สุด

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคเอสทีเอทีร่วมกับผังกราฟิก ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคเอสทีเอทีร่วมกับผังกราฟิก

การทดสอบ	n	คะแนนเต็ม	$\bar{x}$	S.D.	df	ΣD	ΣD^2	t
ก่อนเรียน	30	30	11.17	3.10	29	348	4,140	33.69*
หลังเรียน	30	30	22.77	1.94				

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($t_{(.05,29)} = 1.6991$)

จากตารางที่ 1 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคเอสทีเอทีร่วมกับผังกราฟิก มีคะแนนเฉลี่ย ก่อนเรียนเท่ากับ 11.17 คะแนน และคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 22.77 และเมื่อทำการทดสอบค่าเฉลี่ยด้วยการทดสอบ t พบว่า ผลการวิเคราะห์ค่า t ที่ได้จากการคำนวณมีค่าเท่ากับ 33.69 ซึ่งมากกว่าค่า t ที่ได้จากการเปิดตาราง ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งมีค่าเท่ากับ 1.6991 แสดงว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคเอสทีเอทีร่วมกับผังกราฟิก มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคเอสทีเอทีร่วมกับผังกราฟิก กับเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคเอสทีเอทีร่วมกับผังกราฟิก กับเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม

กลุ่มตัวอย่าง	คะแนนเต็ม	เกณฑ์ร้อยละ 70	$\bar{x}$	S.D.	df	t
30	30	21	22.77	1.94	29	4.99*

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($t_{(.05,29)} = 1.6991$)

จากตารางที่ 2 พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคเอสทีเอทีร่วมกับผังกราฟิก มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนเฉลี่ยได้เท่ากับ 22.77 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 75.89 ของคะแนนเต็ม ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้คือร้อยละ 70 จากการทดสอบด้วยค่า t พบว่า ค่า t ที่ได้จากการคำนวณ มีค่าเท่ากับ 4.99 ซึ่งมีความมากกว่าค่า t ที่ได้จากการเปิดตาราง เท่ากับ 1.6991 แสดงว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคเอสทีเอทีร่วมกับผังกราฟิก มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผลการศึกษาเจตคติต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีต่อการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคเอสทีเอทีร่วมกับผังกราฟิก ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงผลการศึกษาเจตคติต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีต่อการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคเอสทีเอทีร่วมกับผังกราฟิก

ด้านที่	รายการ	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1	ด้านความรู้ คือ การเพิ่มพูนความรู้คณิตศาสตร์	4.66	0.46	มากที่สุด
2	ด้านความรู้สึก คือ ความพอใจในการเรียนวิชาคณิตศาสตร์	4.55	0.57	มากที่สุด
3	ด้านพฤติกรรม คือ ความตั้งใจและความกระตือรือร้นในการเรียน	4.62	0.51	มากที่สุด
รวม		4.61	0.51	มากที่สุด

จากตารางที่ 3 พบว่า เจตคติต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคเอสทีเอทีร่วมกับผังกราฟิก ด้านที่ 1 ด้านความรู้ คือ การเพิ่มพูนความรู้คณิตศาสตร์ ($\bar{X} = 4.66$, S.D. = 0.46) มีเจตคติในระดับมากที่สุด ด้านที่ 2 ด้านความรู้สึก คือ ความพอใจในการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ ($\bar{X} = 4.55$, S.D. = 0.57) มีเจตคติในระดับมากที่สุด และด้านที่ 3 ด้านพฤติกรรม คือ ความตั้งใจและความกระตือรือร้นในการเรียน ($\bar{X} = 4.62$, S.D. = 0.51) มีเจตคติในระดับมากที่สุด เฉลี่ยรวมทั้ง 3 ด้าน ($\bar{X} = 4.61$, S.D. = 0.51) มีเจตคติในระดับมากที่สุด

อภิปรายผล

1. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคเอสทีเอทีร่วมกับผังกราฟิก มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อาจเนื่องมาจากการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคเอสทีเอทีร่วมกับผังกราฟิก เพราะเป็นการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการค้นคว้าหาความรู้ ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง และมีการร่วมมือกันจัดการเรียนรู้ โดยตัวนักเรียนเอง นักเรียนที่เรียนเก่งกว่าได้ให้คำปรึกษาเพื่อนที่เรียนอ่อนกว่าภายในกลุ่ม ให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ร่วมกันและมีความสุขกับการเรียน นอกจากนั้นเมื่อมีการแข่งขันกันระหว่างกลุ่มทำให้นักเรียนภายในกลุ่มพยายามกระตุ้นและช่วยเหลือซึ่งกันและกันอย่างเต็มที่ เพราะคะแนนของทุกคนในกลุ่มส่งผลต่อตัวเอง นอกจากนี้ยังได้ใช้ผังกราฟิกในการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ผังกราฟิกประกอบเป็นอีกวิธีหนึ่งที่จะช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดทักษะการคิดระดับสูง (Kagan, S., & Kagan, M. 1998: 1) เพราะผังกราฟิกเป็นแผนผังทางความคิดอันประกอบไปด้วยข้อมูลสำคัญๆที่เชื่อมโยงกันในรูปแบบต่างๆ ซึ่งทำให้เห็นเป็นโครงสร้างของความรู้หรือเนื้อหาสาระต่างๆจำนวนมาก จึงช่วยให้เกิดความเข้าใจในเนื้อหาสาระได้ง่ายขึ้น (ทิตินา แชมมณี. 2553: 388) ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์หลังเรียนของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคเอสทีเอทีร่วมกับผังกราฟิก หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของบลูม (Bloom) ที่กล่าวว่า การให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน โดยมีการโต้ตอบระหว่างครูกับนักเรียน มีส่วนร่วมการปฏิบัติกิจกรรมร่วมกันถือว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่ทำให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ และการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคเอสทีเอทีนั้นยังมีพื้นฐานมาจากทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญา ที่เน้นให้ผู้เรียนได้ช่วยเหลือกัน ร่วมกันคิดค้นหาความรู้ด้วยตนเองจนเกิดความรู้ความเข้าใจ ที่ยึดหลักว่าความสำเร็จของตนคือความสำเร็จของกลุ่ม (ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. 2558: 189) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กวีชัย จำปา (2560) ได้วิจัยเรื่องการพัฒนาการจัดการเรียนรู้กลุ่มร่วมมือแบบ STAD ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก เรื่องไฟฟ้ากระแสกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนที่เรียนโดยการจัดการเรียนรู้กลุ่มร่วมมือแบบ STAD ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก เรื่อง ไฟฟ้ากระแส หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคเอสทีเอทีร่วมกับผังกราฟิก มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม อาจเนื่องมาจากการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคเอสทีเอทีร่วมกับผังกราฟิก เป็นกิจกรรมที่ให้นักเรียนได้แก้ปัญหาพร้อมกันภายในกลุ่ม ทุกคนมีส่วนร่วมช่วยเหลือกัน มีการอภิปรายและซักถามข้อสงสัย โดยเฉพาะในการทำกิจกรรมของสมาชิกแต่ละคน นอกจากจะรับผิดชอบงานและการเรียนรู้ของตนเองแล้ว ยังช่วยสมาชิกในกลุ่มให้เกิดการเรียนรู้เช่นเดียวกัน นักเรียนที่เก่งได้อธิบายหรือให้คำปรึกษาเพื่อนได้อย่างเต็มที่ เพราะภาษาที่นักเรียนใช้สื่อสารกันนั้น อาจสื่อความหมายเข้าใจกันได้ดี เมื่อนักเรียนผ่านขั้นตอนการจัดการเรียนรู้กับสมาชิกภายใน

กลุ่มแล้ว นักเรียนได้ตระหนักถึงความรับผิดชอบที่มีต่อกลุ่ม เพื่อให้ได้รับคะแนนพัฒนาการที่ดีขึ้นและคะแนนของกลุ่มจะสูงตามไปด้วย และผังกราฟิกยังช่วยให้นักเรียนมองเห็นสรุป ภาพรวมของเนื้อหาต่าง ๆ ได้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น โดยอาศัยความรู้ที่ได้จากการค้นคว้า สังเกต ทำกิจกรรม จนทำให้เกิดข้อสรุปที่ถูกต้อง ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ ซัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2552: 106-197) ที่กล่าวว่า การสอนแบบร่วมมือด้วยเทคนิคเอสทีเอตี เป็นเทคนิคการสอนที่ครบวงจร ผู้เรียนเรียนรู้ได้โดยการลงมือปฏิบัติสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง จึงทำให้นักเรียนมีความตั้งใจ และใส่ใจเนื้อหามากขึ้น มีความพยายามช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยหลายเรื่องเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคเอสทีเอตีร่วมกับผังกราฟิก เช่น กมลชนก เซ็นแก้ว (2561) ได้วิจัยเรื่องผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์หลังการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และกิริกานต์ คำขาว (2559) ได้วิจัยเรื่องผลการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการแก้ปัญหาของโพลยาและผังกราฟิกเพื่อส่งเสริมผลการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 พบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการแก้ปัญหาของโพลยาและผังกราฟิก สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เรื่อง สมการกำลังสองตัวแปรเดียว มีผลการเรียนรู้เฉลี่ยร้อยละ 69.95 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์เฉลี่ยร้อยละ 65 ที่กำหนดไว้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคเอสทีเอตีร่วมกับผังกราฟิก มีเจตคติต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์อยู่ในระดับมากที่สุด นั้นอาจเนื่องมาจากการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคเอสทีเอตีร่วมกับผังกราฟิก เป็นการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือของสมาชิกภายในกลุ่ม ซึ่งเป็นการทำงานเป็นกระบวนการกลุ่ม มีความรับผิดชอบต่อความสำเร็จของกลุ่ม ไม่ว่าจะนักเรียนที่มีความสามารถ เก่ง กลาง อ่อน โดยมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และส่งเสริมให้นักเรียนได้ตระหนักถึงคุณค่าของคณิตศาสตร์ ผ่านกระบวนการแก้ปัญหาที่สมาชิกกลุ่มทุกคนต้องทำเพื่อความสำเร็จของกลุ่ม การพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันในการแสวงหาความรู้ทำให้นักเรียนเห็นคุณค่าของตนเองและบุคคลอื่นมากขึ้น ทำให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้และคิดหาแนวทางในการแก้ปัญหา และเมื่อพิจารณาผลการศึกษาเจตคติเป็นรายข้อ พบว่า วิชาคณิตศาสตร์ช่วยเพิ่มพูนความสามารถทางสติปัญญา เข้าร่วมกิจกรรมทางคณิตศาสตร์เมื่อมีกิจกรรม และการเรียนคณิตศาสตร์ทำให้นักเรียนฉลาดขึ้น ส่งผลให้นักเรียนที่มีเจตคติทางลบเริ่มให้ความสนใจและเปลี่ยนเจตคติของการเรียนในวิชาคณิตศาสตร์ในทางบวกเพิ่มขึ้น และยังมีผังกราฟิกเป็นสื่อที่ทำให้นักเรียนได้สร้างองค์ความรู้จากการได้ศึกษาและเรียนรู้ พัฒนานักเรียนให้มีเจตคติที่ดีต่อวิชาคณิตศาสตร์ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีทักษะการจินตนาการ เกิดทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์ ซึ่งสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (2555: 189) ได้กล่าวไว้ว่า เจตคติต่อวิชาคณิตศาสตร์เป็นความรู้สึกของนักเรียนที่มีต่อวิชาคณิตศาสตร์ ที่ส่งผลให้ผู้เรียนแสดงพฤติกรรม ที่จะตอบสนองต่อวิชาคณิตศาสตร์ในลักษณะ ของความชอบหรือไม่ชอบ พอใจหรือไม่พอใจ เห็นคุณค่าหรือไม่เห็นคุณค่ารวมทั้งความพร้อม หรือไม่พร้อม ที่จะเรียนวิชาคณิตศาสตร์ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ เดือนฉาย จงสมชัย (2554) ได้วิจัยเรื่องการพัฒนาชุดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการเรียนรู้แบบร่วมมือตามเทคนิคเอสทีเอตี เรื่อง สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว พบว่า นักเรียนมีเจตคติต่อการเรียนคณิตศาสตร์โดยวิธีการเรียนรู้แบบร่วมมือตามเทคนิคเอสทีเอตีอยู่ในระดับมากที่สุด และสอดคล้องกับงานวิจัยของ แซไซ จันทรบวร (2562) ได้วิจัยเรื่องการพัฒนาความสามารถในการอ่านคิดวิเคราะห์ภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านคิดวิเคราะห์ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก พบว่า นักเรียนมีเจตคติต่อการเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านคิดวิเคราะห์ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิกในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคเอสทีเอตีร่วมกับผังกราฟิก เป็นการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ที่มี 5 ขั้นตอน ครูผู้สอนควรเตรียมความพร้อม และวางแผนอย่างรอบคอบเพื่อควบคุมระยะเวลาในการสอน ส่วนในขั้นตอนการหาคะแนนพัฒนาการ ครูผู้สอนควรเตรียมแบบบันทึกคะแนนพัฒนาการให้กับนักเรียน เพื่อให้ นักเรียนหาคะแนนพัฒนาการได้อย่างถูกต้องและรวดเร็ว และเพื่อประสิทธิภาพในการคุมชั้นเรียน

1.2 อาจมีนักเรียนที่ไม่ให้ความร่วมมือในชั้นทำงานร่วมกัน ครูผู้สอนควรที่จะให้คำแนะนำและคุยกับนักเรียน กระตุ้นนักเรียนเป็นระยะเพื่อให้นักเรียนให้ความร่วมมือในการเรียนรู้ และเพื่อให้กระบวนการกลุ่มประสบความสำเร็จมากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการทำวิจัยเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคเอสทีเอตีร่วมกับผังกราฟิกในหน่วยการเรียนรู้อื่น ๆ หรือกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ หรือควรมีการศึกษาการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคต่าง ๆ ร่วมกับผังกราฟิก เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์

2.2 ควรมีการศึกษาการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคเอสทีเอตีร่วมกับผังกราฟิก ที่มีต่อตัวแปรอื่น ๆ เช่น ความสามารถในการแก้ปัญหา การศึกษาพฤติกรรมการกลุ่ม ความคงทนในการเรียนรู้ เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- กมลชนก เข็นแก้ว. (2561). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (คณิตศาสตร์). มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- กวีชัย จำปา. (2560). การพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เรื่อง ไฟฟ้ากระแส โดยการจัดการเรียนรู้กลุ่มร่วมมือแบบ STAD ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การสอนวิทยาศาสตร์). มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- กীরกานต์ คำขาว. (2559). การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการแก้ปัญหาของโพลยาและผังกราฟิกเพื่อส่งเสริมผลการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (หลักสูตรและการสอน). มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- แซ่ไซ จันทร์บวร. (2562). การพัฒนาความสามารถในการอ่านคิดวิเคราะห์ภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านคิดวิเคราะห์ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก. วารสารวิจัยรำไพพรรณี. 13(1): 179 - 186.
- ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2552). 80 นวัตกรรมจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ. กรุงเทพฯ: แดเน็กซ์ อินเทอร์เน็ตคอร์ปอเรชั่น.
- _____. (2555). สอนเด็กให้มีจิตสาธารณะ. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: วิพริ้นท์.
- _____. (2558). 80 นวัตกรรมจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ. (พิมพ์ครั้งที่ 6). นนทบุรี: พี บาลานซ์ดีไซท์.
- _____. (2559). 80 นวัตกรรมจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ. (พิมพ์ครั้งที่ 7). นนทบุรี: พี บาลานซ์ดีไซท์แอนปรีนติ้ง.
- ณรงค์ กาญจนะ. (2553). เทคนิคและทักษะการสอนเบื้องต้น เล่ม 1. กรุงเทพฯ: จรัสสินทวงค์.
- เดือนฉาย จงสมชัย. (2554). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิธีการเรียนรู้แบบร่วมมือตามเทคนิค STAD เรื่อง สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (หลักสูตรและการสอน). มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ทิตนา แชมมณี. (2553). ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. (พิมพ์ครั้งที่ 13). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. (2556). ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. (พิมพ์ครั้งที่ 17). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นันทชัย นวลสอาด. (2554). ชุดกิจกรรมการเรียนการสอน เรื่องอัตราส่วนตรีโกณมิติโดยใช้วิธีการเรียนรู้แบบร่วมมือ ด้วยเทคนิค STAD สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (คณิตศาสตร์). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). การวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- พิชิต ฤทธิ์จรูญ. (2559). เทคนิคการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2555). คู่มือวัดผลประเมินผลคณิตศาสตร์. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, กลุ่มส่งเสริมการเรียนการสอนและประเมินผล. (2548). แผนการจัดการเรียนรู้บูรณาการขั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เล่ม 1. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- อารภรณ์ ใจเที่ยง. (2553). หลักการสอน. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- Gardner, H. (1999). *Intelligence Reframed: Multiple Intelligences for the 21st Century*. New York: Basic Books.

- Johnson, D. W., & Johnson, E. P. (1991). *Joining Together: Group Theory and Group Skills*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall.
- Kagan, S., & Kagan, M. (1998). *Multiple Intelligences*. California: Kagan Cooperative Learning.
- Slavin, R. E. (1995). *Cooperative Learning: Theory, Research and Practices*. (2nd ed.). Boston: Ally and Bacon.

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท

Transformational Leadership of School Administrators under Chai Nat Primary
Educational Service Area

มาลัย วงศ์ฤทัยวัฒนา¹, บุศรา เชื้อดี²

Malai Wongruethaiwattana¹, Busara Chuadee²

Corresponding Author E-mail: khunadd1775@gmail.com

Received: 2023-10-12; Revised: 2023-11-11; Accepted: 2023-11-26

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท กลุ่มตัวอย่าง คือ ครู ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท ปีการศึกษา 2565 จำนวน 306 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามชนิดประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง ระหว่าง 0.80 – 1.00 มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.93 การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ความแตกต่างด้วยการหาค่าที และวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว โดยการทดสอบค่าเอฟ เมื่อพบว่าทดสอบมีนัยสำคัญทางสถิติจึงเปรียบเทียบรายคู่ โดยวิธีการ LSD ผลการวิจัยพบว่า

1) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยมากไปน้อย คือ ด้านการกระตุ้นทางปัญญา รองลงมาเป็นด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ และด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ตามลำดับ และ 2) ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท จำแนกตามเพศ และด้านการกระตุ้นทางปัญญา แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำแนกตามระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงานไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง, ผู้บริหารสถานศึกษา

¹ อาจารย์ประจำสาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น

¹ Lecturer of Educational Administration, Faculty of Education, Western University

² อาจารย์ประจำสาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น

² Lecturer of Educational Administration, Faculty of Education, Western University

Abstract

This research aimed to study to study and compare transformational leadership of school administrators under Chai Nat Primary Educational Service Area. The research sample group was teacher of the school under Chai Nat Primary Educational Service Area in academic year 2022, totaling 306 people by simple random sampling. The tool used was a 5 point rating scale with IOC between 0.80-1.00 and a reliability of 0.93. Data were analyzed by frequency, means, standard deviation, t-test and One-way ANOVA was analyzed by F-test. When it was found that the test was statistically significant, then the pairwise comparison was performed by LSD. The research results were found as follows;

1) the level of transformational leadership of school administrators under Chai Nat Primary Educational Service Area overall practice was at a high level. When considering each aspect, it was found that all aspects were practiced at a high level, by considering from the side with the most to the least average as follows: intellectual stimulation, inspiration motivation, idealized influence and individualized consideration, respectively and 2) The comparison of transformational leadership of school administrators under Chai Nat Primary Educational Service Area by gender overall and Intellectual Stimulation was significantly different at the .05 level. When classified by education level and work experience, there was no different.

Keywords: Transformational Leadership, School Administrators

บทนำ

โลกยุคปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ในทุก ๆ ด้าน ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม ความเป็นอยู่ของมนุษย์ สภาพแวดล้อม ตลอดจนเทคโนโลยีสารสนเทศต่าง ๆ ซึ่งส่งผลกับการดำเนินชีวิต และการบริหารจัดการ องค์กรต่าง ๆ ต้องมีการปรับตัวสู่การเปลี่ยนแปลงให้เท่าทันกับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ซึ่งผู้นำ หรือผู้บริหาร คือ ผู้ที่มีบทบาทสำคัญเป็นอย่างมากในการนำพาองค์กรให้เกิดการพัฒนา มีการปรับตัวให้เท่าทันกับกระแสการเปลี่ยนแปลงนี้ โดยผู้ที่ผู้นำต้องมีความสามารถในการใช้ภาวะผู้นำ (Leadership) ที่มีอยู่อย่างเต็มศักยภาพ เพราะผู้บริหารนับว่าเป็นตัวแทนหรือผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลงของบุคลากรในองค์กรที่รับผิดชอบ ต้องมีความสามารถในการมองการณ์ไกล ยอมรับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น เปิดโอกาสให้มีการแสดงความคิดเห็น และต้องส่งเสริมการนำแนวคิดใหม่ ๆ สู่การพัฒนาองค์กร (เชชินีร์ แสงสุข. 2560: 78) ซึ่งภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเป็นพฤติกรรมของผู้ที่มีความเป็นผู้นำที่มีวิสัยทัศน์กว้างไกล มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ทำงานด้วยความกระตือรือร้น มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับบุคลากรในองค์กร และสามารถทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงในองค์กรทั้งด้านกระบวนการในการดำเนินงาน กลยุทธ์การพัฒนาองค์กร ซึ่งส่วนใหญ่คือผู้บริหารสถานศึกษา ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงมีองค์ประกอบที่สำคัญ 4 อย่างที่เรียกว่า “4I’s” ได้แก่ 1) การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ 2) การสร้างแรงบันดาลใจ 3) การกระตุ้นทางปัญญา และ 4) การคำนึงถึงปัจเจกบุคคล (Bass and Avolio. 1994: 2-6)

ผู้นำ คือ ผู้ที่มีอิทธิพลเหนือคนอื่น มีความเหมาะสมและความสามารถที่แสดงออกให้เป็นที่ยอมรับของสมาชิกในองค์กรและยินดีที่จะปฏิบัติตามเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงหรือการพัฒนาองค์กรให้ประสบความสำเร็จ บรรลุผลตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ คนที่จะเป็นผู้นำได้ต้องมีคุณลักษณะและพฤติกรรมของความเป็นผู้นำที่ดีที่เรียกว่า “ภาวะผู้นำ” ซึ่งเป็นความสามารถและทักษะเฉพาะตัวของผู้นำในการดำเนินกระบวนการต่าง ๆ ในการบริหารองค์กรเพื่อนำองค์กรไปสู่เป้าหมายความสำเร็จ (ซุกศักดิ์ เอกเพชร. 2566: ออนไลน์) ส่วน ปีเตอร์ นอร์ทเฮาส์ (Northouse. 2012: 167) ได้กล่าวว่า “ภาวะผู้นำ” เป็นกระบวนการของบุคคลที่มีอิทธิพลต่อกลุ่มบุคคลเพื่อให้สามารถบรรลุเป้าหมายร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ และ Naphatsawan Sithitham (2021: ออนไลน์) กล่าวถึง ผู้นำและภาวะผู้นำ สรุปได้ว่า ผู้นำ (Leader) หมายถึง หัวหน้าในเชิงอำนาจ เป็นคนที่ได้รับแต่งตั้งให้เป็นหัวหน้าในองค์กรหรืองานใดงานหนึ่ง มีอำนาจในการสั่งการซึ่งเป็นตำแหน่งที่ใครก็สามารถเป็นได้ เพียงแค่ได้รับเลือกขึ้นมา ส่วนภาวะผู้นำ (Leadership) เป็นทักษะอย่างหนึ่งที่สามารถจัดการทั้งงานและคนในองค์กรได้อย่างเหมาะสม โดยไม่จำเป็นต้องได้รับตำแหน่งหัวหน้าหรือไม่ แต่เป็น Soft Skill อย่างหนึ่งที่อยู่ในตัวคนที่ผ่าน

ประสบการณ์ในการบริหารงานที่มีคุณภาพมาอย่างเพียงพอ ซึ่งถ้าองค์กรใดมีผู้นำที่มีภาวะผู้นำที่ดีก็จะสามารถช่วยพัฒนาองค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นประโยชน์แก่องค์กร และคนในองค์กร ซึ่งจากบทความของ Walden University (อ้างถึงใน Naphatsawan Sitthitham, 2021: ออนไลน์) ได้อธิบายถึงคุณลักษณะของผู้นำที่ดีไว้ 10 ข้อ ประกอบไปด้วย 1) สื่อสารได้อย่างชัดเจน 2) รักในงานที่ทำ 3) ไม่สนใจชื่อเสียงเกียรติยศ 4) เปิดใจรับสิ่งใหม่ 5) ตั้งใจทำเพื่อคนในองค์กร 6) สร้างกำลังใจ 7) เคารพผู้อื่น 8) รักษาความสัมพันธ์อันดีกับทุกคน 9) ทำให้เห็นเป็นตัวอย่าง และ 10) ไม่เคยหยุดที่จะเรียนรู้ นอกจากนี้ คุณสมบัติที่สำคัญที่สุดของการเป็นผู้นำที่ดีเลยก็คือ การรู้จักเรียนรู้อยู่เสมอ เรียนรู้จากทั้งความผิดพลาดในอดีตหรือศึกษาหาความรู้ใหม่ ๆ เพิ่มเติมเพื่อนำมาพัฒนาองค์กรต่อไปให้ดียิ่งขึ้น

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท มีจำนวนโรงเรียน 164 โรงเรียน (โรงเรียนหลัก 159 โรงเรียน เรียงรวม 5 โรงเรียน) มีผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 103 คน (ผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 98 คน รองผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 5 คน) ข้าราชการครู จำนวน 1,320 คน ครูอัตราจ้าง จำนวน 109 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท, 2565: 1-2) ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2561-2563 มีคะแนนค่าพัฒนาการลดลงทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ยกเว้นภาษาไทยและภาษาอังกฤษที่เพิ่มขึ้น และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2561- 2563 มีคะแนนค่าพัฒนาการลดลงทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ยกเว้นภาษาไทยที่เพิ่มขึ้น ผลการทดสอบระดับชาติความสามารถพื้นฐาน (NT) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำแนกตามด้านความสามารถ ปีการศึกษา 2561-2563 มีคะแนนค่าพัฒนาด้านภาษาเพิ่มขึ้น แต่ด้านการคำนวณลดลง ผลการทดสอบการประเมินความสามารถด้านการอ่านของผู้เรียน (RT) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จำแนกตามด้านความสามารถ ปีการศึกษา 2561-2563 มีคะแนนค่าพัฒนาการลดลงจากการดำเนินงานที่ผ่านมา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท ประสบกับปัญหาการเกี่ยวกับการย้ายผู้บริหารและบุคลากรของสถานศึกษาทุกปี ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงผู้รับผิดชอบ ส่งผลต่อการดำเนินงานด้านการจัดการศึกษาเป็นอย่างมาก เพราะสถานศึกษาที่ไม่มีผู้บริหาร มีเพียงผู้รักษาการณ์ในการปฏิบัติหน้าที่ย่อมไม่สามารถที่จะใช้ภาวะผู้นำของตนบริหารจัดการภารกิจของสถานศึกษาได้อย่างเต็มศักยภาพ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท, 2565: 13-14)

จากปัญหาและความสำคัญที่กล่าวมาเบื้องต้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษา ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท เพื่อเป็นแนวทางพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสำหรับประยุกต์ใช้ในการวางแผนบริหารสถานศึกษาให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพตามที่กำหนดไว้ ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท
2. เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท จำแนกตาม เพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน

การทบทวนวรรณกรรม

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำข้อมูลต่าง ๆ มาวิเคราะห์สรุปประเด็นต่าง ๆ มีรายละเอียด ดังนี้

1. แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษา

หน้าที่สำคัญสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา คือ “การบริหารสถานศึกษา” ให้ประสบความสำเร็จ บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ ซึ่งหน้าที่หลักของผู้บริหารที่สำคัญ คือ การกำหนดนโยบาย แนวทางการดำเนินงานต่าง ๆ ในสถานศึกษาให้เป็นระบบ เพื่อให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาสามารถนำไปปฏิบัติให้บรรลุเป้าหมายความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาที่กำหนดไว้ ซึ่งทั้งนี้ขึ้นอยู่กับศักยภาพของผู้บริหารสถานศึกษาในการเป็นผู้นำองค์กรเป็นสำคัญ การบริหารสถานศึกษาเป็นกิจกรรมทางการศึกษาที่จะต้องทำเป็นกระบวนการโดยกลุ่มบุคคลต่าง ๆ เพื่อให้เกิดการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามที่สังคมต้องการ โดยมีงบประมาณสนับสนุนจากรัฐบาล ในการใช้งบประมาณเพื่อการบริหารสถานศึกษานี้ต้องมีการวางแผนการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า ทั้งคน เงิน เวลา และทรัพย์สินอย่างอื่น เพราะถ้าระบบบริหารภายในสถานศึกษาไม่ดีจะส่งผลกระทบต่อส่วนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องตามมา (สิรินญา ศิริประโคน, 2561: 38) กระบวนการต่าง ๆ ในการจัดการศึกษาให้เกิดความเจริญงอกงามตามวัตถุประสงค์ ต้องมีระบบการบริหารจัดการทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ บุคลากร

และบริหารทั่วไป ซึ่งอาจจะใช้กิจกรรมต่าง ๆ ที่จะช่วยให้เกิดการพัฒนาบุคลิกภาพ ความรู้ ความสามารถ พฤติกรรมและคุณธรรม เพื่อให้ค่านิยมตรงกันกับความต้องการของสังคม (บุญชนะ บุญโตนด. 2562: 10) มีการพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีความสามารถ มีทักษะชีวิตที่ดี มีคุณธรรมจริยธรรม และนำไปปฏิบัติในการดำรงชีวิตประจำวันได้อย่างมีความสุข มีผู้บริหารครู และผู้ที่เกี่ยวข้องดำเนินการร่วมกัน โดยอาศัยทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาให้ได้มากที่สุดให้เป็นไปด้วยความถูกต้อง เหมาะสม และมีประสิทธิภาพตามมาตรฐานที่กำหนด (สุนันท์ รุ่งอรุณแสงทอง. 2561: 26) จะเห็นได้ว่า ความสำเร็จของการบริหารสถานศึกษาให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ ต้องเกิดจากการมีส่วนร่วมของบุคลากรในโรงเรียนและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้มีโอกาสในการร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมทำ และร่วมรับผิดชอบในการจัดการศึกษา ให้เกิดการพัฒนาศักยภาพผู้เรียนทั้งความรู้ความสามารถ ทักษะในการดำรงชีวิต ค่านิยมและคุณธรรมจริยธรรมที่ดีของผู้เรียน บรรลุตามวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษา โดยมีผู้บริหารเป็นหัวหน้า ภายใต้กรอบการบริหารงานทั้ง 4 ฝ่ายของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามนโยบายการกระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษาในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 มาตรา 39 ได้บัญญัติไว้ให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ทั้งด้านการบริหารงานวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป ไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาโดยตรง (กระทรวงศึกษาธิการ. 2562: 5-43)

2. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำ และภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง

ในโลกยุคปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในทุกด้าน ผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งเป็นผู้นำขององค์กรมีความจำเป็นที่จะต้องแสดงออกถึงความรู้ ความสามารถ และศักยภาพต่าง ๆ ในการบริหารสถานศึกษาให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ ต้องแสดงออกถึงความสามารถในการบริหารจัดการที่มากกว่าความคาดหวังของบุคลากรในองค์กร มีวิธีการแสดงออกถึงวิสัยทัศน์ที่ทำให้บุคลากรทุกคน เกิดความเชื่อมั่น ไว้วางใจ และมีศรัทธาต่อองค์กร เกิดความตระหนักในภารกิจที่ต้องรับผิดชอบร่วมกันโดยคำนึงถึงความสำเร็จขององค์กรมากกว่าของตนเอง อันจะส่งผลให้เกิดประโยชน์ต่อองค์กร (สกวเดือน ศิริรัตน์. 2561: 13-14) โดยมีแนวคิด ทฤษฎีที่สำคัญ คือ ทฤษฎีภาวะผู้นำ (Leadership Theory) ซึ่งปัจจุบันภาวะผู้นำได้มีวิวัฒนาการเปลี่ยนแปลงจนเกิดกระบวนทัศน์ใหม่ (New Paradigm) ที่เรียกว่า ทฤษฎีภาวะผู้นำแบบบูรณาการ (Integrative Leadership Theory) แบ่งได้เป็น 4 แบบ ดังนี้ 1) ทฤษฎีภาวะผู้นำด้านคุณลักษณะ (Trait Leadership Theory) 2) ทฤษฎีภาวะผู้นำด้านพฤติกรรม (Behavioral Leadership Theory) 3) ทฤษฎีภาวะผู้นำตามสถานการณ์ (Situation Leadership Theory) และ 4) ทฤษฎีภาวะผู้นำด้านบูรณาการ (Integrative Leadership Theory) (Lussier and Achua. 2001: 16-17 อ้างถึงใน สมหมาย โอภาสี. 2558: 13) และยังมีแนวคิดของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงซึ่งหมายถึงพฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่แสดงให้เห็นในการจัดการหรือการทำงานที่เป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลง โดยผู้นำจะกระตุ้นจิตใจให้ผู้ตามกระทำมากกว่าที่คาดหวังไว้ สร้างอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ สร้างแรงบันดาลใจ กระตุ้นทางปัญญาหรือการคำนึงถึงการเป็นปัจเจกบุคคล ยกระดับบุคลิกภาพของผู้นำที่เกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ สร้างความผูกพันต่อจุดประสงค์ของสถานศึกษาเป็นผลให้การปฏิบัติงานเกินความคาดหวัง พัฒนาความสามารถของผู้ร่วมงานได้มากขึ้น เปลี่ยนสถานศึกษาให้ดีกว่าเดิม โดย Burns (1978: 5) กล่าวว่า “ภาวะผู้นำเป็นปฏิสัมพันธ์ของบุคคลที่ต่างกันในเรื่องอำนาจ ระดับแรงจูงใจ ทักษะเพื่อไปสู่จุดหมายร่วมกันประกอบด้วย 1) ภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยน (Transactional Leadership) 2) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Transformational Leadership) และ 3) ภาวะผู้นำแบบจริยธรรม (Ethical Leadership)” ในขณะที่ Bass, Bass and Avolio (1997: 19-28; 1999: 9-32; 1994: 2-6) ได้กล่าวถึง องค์ประกอบของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ประกอบไปด้วย ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Transformational Leadership), ภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยน (Transactional Leadership) และภาวะผู้นำแบบตามสบาย (Laissez-faire Leadership)

พฤติกรรมของผู้นำหรือผู้บริหารสถานศึกษาที่แสดงต่อผู้ใต้บังคับบัญชาโดยใช้ความรู้ ทักษะ ความสามารถ และประสบการณ์ ทำให้ผู้ร่วมงานไว้วางใจ ตระหนักถึงภารกิจ วิสัยทัศน์ จงรักภักดี อุทิศตนเพื่อองค์กร จูงใจให้ผู้ใต้บังคับบัญชามองให้ไกลเกินกว่าความสนใจของตนเองไปสู่ประโยชน์ของโรงเรียนเกิดเป็นความภาคภูมิใจในตนเอง (อารีรัตน์ ศรีรักษา. 2564: 33) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงมีความสำคัญสำหรับผู้บริหารโรงเรียนเป็นอย่างมาก เพราะผู้นำ หรือผู้บริหารสถานศึกษา คือ บุคคลสำคัญในการประสานกับบุคลากรและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายในการบริหารจัดการองค์กร เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ ต้องสามารถชักจูงให้ทุกคนทำงานโดยมุ่งเน้นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน และนำองค์กรไปสู่

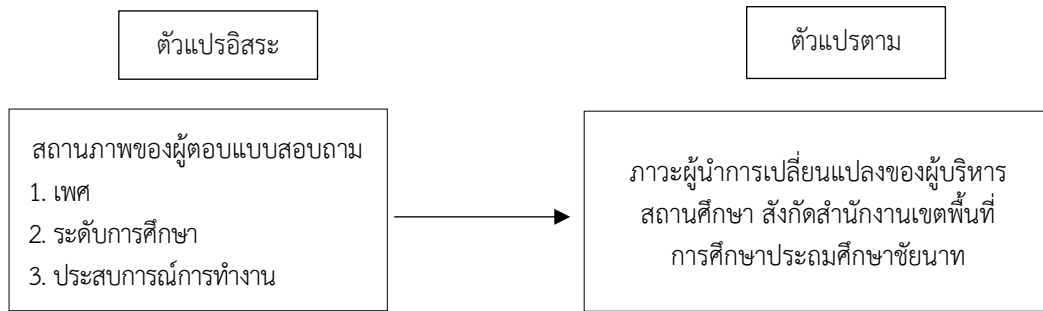

ความสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ (ศุภวรรณ รูปงาม, ธวัชชัย ไพไธล, และรัชฎาพร งอยภูธร. 2563: 21) ภาวะผู้นำที่มีประสิทธิภาพ ต้องมาจากผู้นำ หรือผู้บริหารสถานศึกษาที่มีคุณลักษณะและความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่น ทั้งด้านการบริหารจัดการ การจัดการเรียนการสอน และด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง มีความเข้าใจในธรรมชาติและความต้องการมนุษย์ ซึ่งจะช่วยทำให้การบริหารองค์กรประสบความสำเร็จได้เป็นอย่างดี (Dinham. 2005: 340) และ อารีรัตน์ ศรีรักษา (2564: 34-35) ยังได้กล่าวว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Transformational Leadership) หมายถึง ทฤษฎีภาวะผู้นำที่สามารถใช้ในการอธิบายกระบวนการอิทธิพลได้อย่างกว้างขวาง มีความสอดคล้องกับสถานการณ์ของโลกในยุคปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา ผู้นำที่มีการสร้างวิสัยทัศน์ กลยุทธ์และวัฒนธรรมองค์กรใหม่ ๆ และส่งเสริมให้เกิดการปฏิบัติงานที่เน้นผลงานที่มีประสิทธิภาพท่ามกลางบริบทของการเปลี่ยนแปลงนี้ คือผู้ที่มีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ที่สามารถจะเป็นผู้นำในการบริหารองค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ ความเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงจึงถูกนำไปประยุกต์ใช้ในองค์กรต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง

สรุป การบริหารการศึกษาเป็นบทบาทที่สำคัญยิ่งของผู้บริหาร ซึ่งมีฐานะเป็นผู้นำขององค์กรในการบริหารจัดการ การจัดการศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพและบรรลุผลตามมาตรฐานและวัตถุประสงค์ของหลักสูตรที่กำหนดไว้ โดยมีโครงสร้างการบริหารสถานศึกษาที่ครอบคลุมการบริหารงานทั้ง 4 งานตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 คือ งานวิชาการ งานงบประมาณ งานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป โดยมีทฤษฎีของภาวะผู้นำ 4 แบบ คือ 1) ทฤษฎีภาวะผู้นำด้านคุณลักษณะ (Trait Leadership Theory) 2) ทฤษฎีภาวะผู้นำด้านพฤติกรรม (Behavioral Leadership Theory) 3) ทฤษฎีภาวะผู้นำตามสถานการณ์ (Situation Leadership Theory) และ 4) ทฤษฎีภาวะผู้นำด้านบูรณาการ (Integrative Leadership Theory) การบริหารสถานศึกษาตามทฤษฎีดังกล่าวต้องมีองค์ประกอบที่สำคัญ คือ 1) การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ (Idealized Influence) หมายถึง การที่ผู้บริหารเป็นแบบอย่างที่ดีในการประพฤติและปฏิบัติตน มีวิสัยทัศน์แนวทางในการปฏิบัติงานที่ชัดเจนเหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา เป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม ความมุ่งมั่นในการปฏิบัติหน้าที่ตามภารกิจ ไม่ใช่อำนาจเพื่อประโยชน์ส่วนตน มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และถ่ายทอดความคิดไปสู่บุคลากร สร้างมาตรฐานการปฏิบัติงานของตนเองและกำหนดแบบอย่างการปฏิบัติงานให้แก่บุคลากร 2) การสร้างแรงบันดาลใจ (Inspirational Motivation) หมายถึง พฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในการกระตุ้น จูงใจบุคลากรให้เกิดการทำงานเป็นทีมและมีจิตสำนึกที่ดีในการปฏิบัติงาน สามารถสร้างความเชื่อมั่นให้กับครูผู้สอนว่าจะสามารถบรรลุเป้าหมายได้โดยให้กำลังใจและเสริมสร้างความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ให้รางวัล หรือยกย่องชมเชย แก่ครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีผลการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอด้วยวิธีการที่หลากหลายเหมาะสม สามารถสร้างบรรยากาศเพื่อจูงใจให้บุคลากรมีความสุขในการปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถเกิดประโยชน์ต่อสถานศึกษา มีการกระตุ้นให้บุคลากรเกิดความต้องการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ใช้คำพูด วาจาสุภาพ ผู้ใต้บังคับบัญชามีความศรัทธาเชื่อถือและปฏิบัติตามนโยบายของสถานศึกษา ให้ขวัญและกำลังใจ เอาใจใส่และแสดงความขอบคุณที่ทุกคนมีส่วนร่วมในการทำงาน 3) การกระตุ้นทางปัญญา (Intellectual Stimulation) หมายถึง พฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่กระตุ้นให้บุคลากรมีความตระหนักในงานที่รับผิดชอบ แก้ไขปัญหาต่าง ๆ ด้วยความคิด ค่านิยม ความเชื่อ โดยไม่จำเป็นต้องให้บุคลากรเกิดความเปลี่ยนแปลงทันที และ 4) การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล (Individualized Consideration) หมายถึง พฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ให้ความสนใจ ดูแลบุคลากรทุกคนอย่างเสมอภาคเท่าเทียมกัน สร้างความรู้สึกถึงการมีคุณค่าต่อองค์กร โดยมีผู้บริหารทำหน้าที่เป็นโค้ช (Coach) และเป็นที่ปรึกษา (Advisor) ที่ดีในการทำงาน, การพัฒนาศักยภาพรายบุคคลให้เกิดการนำมาประยุกต์ใช้ในการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพตามความเหมาะสมกับปัจเจกบุคคล

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ 1) ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ 2) ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ 3) ด้านการกระตุ้นทางปัญญา 4) ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณมีรายละเอียด ประกอบด้วย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ครู และบุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท ปีการศึกษา 2565 จำนวน 1,429 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท, 2565: 1-2)

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ครู และบุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท ปีการศึกษา 2565 จำนวน 306 คน จากการเปิดตารางของเครจซี่และมอร์แกน (บุญชม ศรีสะอาด, 2560: 199) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95 % และใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างด้วยการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยใช้แบบสอบถาม ที่มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการชนิดจัดอันดับคุณภาพ 5 ระดับของลิเคิร์ต (Likert's Rating Scale) (Likert, R. 1967: 114) มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ 0.93 แบ่งเป็น 2 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท จำนวน 4 ด้าน คือ 1) ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ 2) ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ 3) ด้านการกระตุ้นทางปัญญา และ 4) ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล มีลักษณะเป็นแบบสอบถามชนิดจัดอันดับคุณภาพ 5 ระดับของลิเคิร์ต โดยกำหนดน้ำหนักของคะแนนตามระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท ดังนี้

ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.51-5.00	หมายความว่า	มีระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.51-4.50	หมายความว่า	มีระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง	มาก
ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.51-3.50	หมายความว่า	มีระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.51-2.50	หมายความว่า	มีระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง	น้อย
ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.00-1.50	หมายความว่า	มีระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง	น้อยที่สุด

วิธีรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลและติดตามแบบสอบถามกลับคืนด้วยตนเอง ทางไปรษณีย์ และทางออนไลน์ ซึ่งได้ตอบกลับมาจำนวน 306 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 โดยการวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล มีรายละเอียดดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน โดยใช้ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

2. วิเคราะห์ระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท โดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation: S.D.) แล้วนำผลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลมาแปลความหมายโดยใช้เกณฑ์ตามแนวคิดของเบสท์ (John W, Best. 1970: 114)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

1. วิเคราะห์ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท จำแนกตามเพศ และระดับการศึกษา โดยใช้สถิติทดสอบ t (t-test Independent)

2. วิเคราะห์ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (one - way ANOVA) ด้วยการทดสอบค่า F (F-test) เมื่อพบว่าการทดสอบมีนัยสำคัญทางสถิติจึงเปรียบเทียบรายคู่ โดยวิธีการ LSD

สรุปผลการวิจัย

1. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท โดยภาพรวม และรายด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ =3.88, S.D.=0.78) เรียงลำดับจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดไปน้อย ดังนี้ ด้านการกระตุ้นทางปัญญา ($\bar{X}$ =3.97, S.D.=0.86) รองลงมาเป็นด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ($\bar{X}$ =3.92, S.D.=0.75) ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ ($\bar{X}$ =3.87, S.D.=0.77) และด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ($\bar{X}$ =3.82, S.D.=0.77)

2. ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท จำแนกตามเพศ โดยภาพรวมและด้านการกระตุ้นทางปัญญา พบว่า แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำแนกตามระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า ไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

1. ระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท ในภาพรวมและรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมาก เมื่อจัดเรียงลำดับจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดไปน้อยได้ดังนี้ ด้านการกระตุ้นทางปัญญา, ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ, ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ และด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท ได้รับความร่วมมือ และการยอมรับจากนักเรียน ชุมชน รวมถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในระดับต่าง ๆ ทั้งด้านการประพฤติปฏิบัติ และคุณธรรม จริยธรรม ผู้บริหารมีการส่งเสริมให้บุคลากรมีและเลื่อนวิทยฐานะทางวิชาชีพ พัฒนาครูและบุคลากรในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างหน่วยงานให้เกิดบรรยากาศและวัฒนธรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันในการปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายสู่องค์กรแห่งความเป็นเลิศ คำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคลเน้นที่การจัดการแบบมีส่วนร่วมและ ให้ความสนใจกับการหาวิธีเพื่อสนับสนุนความก้าวหน้าตามความต้องการของบุคลากรอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับงานวิจัยของ สกาวเดือน ศิริรัตน์ (2561) ได้ศึกษา เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 11 ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 11 ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วุฒิกัทร มัธยม, และพงษ์ศักดิ์ รวมชมรัตน์ (2562) ได้ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารทรัพยากรบุคคลของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารทรัพยากรบุคคลของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 โดยภาพรวม และรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ รัชณี บุญกล้า (2563) ได้ศึกษาเรื่องภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาอย่างยั่งยืน พบว่าภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา ในภาพรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก และยิ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุกัญญา เตจ๊ะ (2564) ได้ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียน

มาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุณิสา เมฆวิสัย (2565) ได้ศึกษาเรื่องภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับประสิทธิผลของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับประสิทธิผลของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก 2. ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท จำแนกตามเพศ และด้านการกระตุ้นทางปัญญา พบว่า แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำแนกตามระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงานไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท ที่เป็นเพศชาย จะกล้าคิด กล้าตัดสินใจ มีการกระตุ้นทางปัญญาและมีอุดมการณ์ สามารถสร้างแรงจูงใจในการทำงานได้อย่างเข้มแข็ง โดยคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคลของบุคลากร และมีภาวะผู้นำมากกว่าเพศหญิง ซึ่งมักมีความอ่อนไหวและลังเลในการตัดสินใจ ในการดำเนินงานต่าง ๆ จึงส่งผลให้ผู้บริหารสถานศึกษาเพศชายมีความภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงมากกว่าเพศหญิงแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนระดับการศึกษาและประสบการณ์ในการทำงานไม่แตกต่างกันนั้นอาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารเพศชายและเพศหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกันในการรับการศึกษา และการบริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ อนุวัฒน์ พระงาม (2561) ได้ศึกษาเรื่องภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3 พบว่า การรับรู้ของครูผู้สอนที่มีระดับการศึกษาและประสบการณ์การทำงานแตกต่างกัน เกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3 ไม่แตกต่างกันทั้งในภาพรวมและรายด้านทุกด้าน อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของสุริยะ สุริยัญญ์ (2561) ได้ศึกษาเรื่องภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 3 พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 3 จำแนกตามอายุ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิไลลักษณ์ สีดา (2562) ได้ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์และแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน โดยรวมแตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัยนี้ ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการบริหารสถานศึกษาได้ ดังนี้

1.1 ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ ควรมีการสร้างความกระตือรือร้นในการพัฒนาตนเองให้เป็นผู้ที่มีศีลธรรมและจริยธรรมเพิ่มขึ้นเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ส่วนรวมมากที่สุด

1.2 ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ควรมีการกระตุ้นและส่งเสริมให้ครูและบุคลากรในสถานศึกษาให้เกิดการคิดริเริ่ม การทำโครงการใหม่ ๆ เพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

1.3 ด้านการกระตุ้นทางปัญญา ควรพัฒนาทักษะความสามารถในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ในสถานศึกษา โดยใช้หลักการมีส่วนร่วม เพื่อหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาพร้อมกันอย่างมีคุณภาพ

1.4 ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ควรมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้บริหารในการแสดงออกที่มีต่อครูในสถานศึกษาอย่างเท่าเทียมกัน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารให้สูงขึ้น และสามารถใช้ศักยภาพที่ได้รับการพัฒนา มาประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการได้อย่างมีคุณภาพ

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2562). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และฉบับที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.
- ชูศักดิ์ เอกเพชร. (2566). แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับภาวะผู้นำ. สืบค้นเมื่อ 10 กันยายน 2566, จาก <https://graduate.sru.ac.th/wp-content/uploads/2018/06/แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับผู้นำและภาวะผู้นำ.pdf>.
- เชษนิร์ แสงสุข. (2560). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- ณัฐวัฒน์ พระงาม. (2561). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3. วารสารการวิจัยการบริหารการพัฒนา. 8(2): 13-23.
- บุญชนะ บุญโตนด. (2562). การศึกษาปัญหาและแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1. การค้นคว้าอิสระครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- รัชณี บุญกล้า. (2563). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาอย่างยั่งยืน. วารสารมหาจุฬานาครธรรม. 7(8): 335 - 343.
- วิไลลักษณ์ สีดา. (2562). ความสัมพันธ์และแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- วุฒิกัทร มัธยม, และพงษ์ศักดิ์ รวมชมรัตน์. (2562). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารทรัพยากรบุคคลของสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี. 8(2): 303-316.
- ศุภวรรณ รูปงาม, ธวัชชัย ไพล, และรัชฎาพร งอยภูธร. (2563). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับประสิทธิผลการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษาเขต 21. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- สกวาดือน ศิริรัตน์. (2561). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษาเขต 11 ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี. การค้นคว้าอิสระครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- สมหมาย โอภาสี. (2558). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษาจันทบุรี เขต 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- สิรินญา ศิริประโคน. (2561). การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนบ้านมาบเตยสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1. การค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยเกริก.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท. (2565). รายงานการดำเนินงานติดตามและประเมินผลนโยบายเพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 “ชัยนาทโมเดล - CHAINAT Model”. ชัยนาท: ผู้แต่ง.
- _____ . (2565). แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ 2566. ชัยนาท: ผู้แต่ง.
- สุกัญญา เตจ๊ะ. (2564). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 36. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง การศึกษามหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยพะเยา.

- สุนิสา เมฆวิสัย. (2565). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับประสิทธิผลของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง.
- สุนันท์ รุ่งอรุณแสงทอง (2561). การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้เกิดประสิทธิภาพ. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สุริยะ สุริยันรงค์. (2561). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 3. การค้นคว้าอิสระการศึกษามหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- อารีรัตน์ ศรีรักษา. (2564). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 1. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- Bass, B. M., & Avolio, B.J. (1994). *Improving organization effectiveness through transformation leadership*. Thousand Oak, CA: Sage.
- Bass, B. M. (1997). Personal Selling and Transactional Transformational Leadership. *Journal of Personal Selling & Sales Management*, 17(3): 19 - 32.
- _____. (1999). *Transformational Leadership: Industrial Military and Education Impact*. New Jersey: Lawrence Erlbaum associates.
- Burns, J. M. (1978). *Leadership*. New York: Harper and Row.
- Dinham, S. (2005). *Principal leadership for outstanding educational outcomes*. Australia: University of Wollongong.
- John W, Best. (1970). *Research in Education*. (3rded.). New Jersey: Prentice – Hall Inc.
- Likert, R. (1967). *The human organization: Its marketing and value*. New York: McGraw–Hill.
- Lussier, R. N., & Achua, C. F. (2001). *Leadership*. Ohio: South – Western College.
- Naphatsawan Sitthitham. (2021). ผู้นำใครก็เป็นได้ แต่ไม่ใช่ทุกคนจะมีภาวะผู้นำเชิง 10 ลักษณะของผู้นำที่ดี. สืบค้นเมื่อ 20 กันยายน 2566, จาก <https://missiontothemoon.co/softskill-leadership/>.
- Northouse, G. P. (2012). *Introduction to leadership: concepts and practice*. Thousand Oaks, USA: Sage Publication.

แนวทางพัฒนาสมรรถนะครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษากำแพงเพชรเขต 1 ในเขตอำเภอเมืองกำแพงเพชร
Guidelines for Developing Teacher Competencies under the Office of
Educational Service Areas Kamphaeng Phet Primary School, Area 1
in Mueang Kamphaeng Phet District

คมสันต์ กองม่วง¹, ภูมิพิพัฒน์ รักพรมงค²
Komsan Kongmuang¹, Poompipat Rukponmongkol²
Corresponding Author E-mail: gaa2520@gmail.com

Received: 2023-10-17; Revised: 2023-11-11; Accepted: 2023-11-26

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสมรรถนะและปัญหาการพัฒนาสมรรถนะครูในสถานศึกษา 2) เปรียบเทียบสมรรถนะครูในสถานศึกษา จำแนกตามระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และขนาดโรงเรียน 3) หาแนวทางพัฒนาสมรรถนะครูในสถานศึกษากลุ่มตัวอย่างคือครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ในเขตอำเภอเมืองกำแพงเพชรภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 250 คน ได้กลุ่มตัวอย่างมาโดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ เกี่ยวกับการศึกษาสมรรถนะและปัญหาการพัฒนาสมรรถนะครู โดยได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.94 วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ผลการวิจัยพบว่า

1) สมรรถนะครูในสถานศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่ปฏิบัติมากที่สุด คือ ด้านจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพครู และด้านการบริการที่ดี ด้านที่ปฏิบัติต่ำสุด คือด้านการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน 2) ผลการเปรียบเทียบสมรรถนะครูในสถานศึกษา จำแนกตามตัวแปร ด้านระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการปฏิบัติงานพบว่า มีการปฏิบัติไม่แตกต่างกัน แต่ในด้านขนาดโรงเรียนในภาพรวมมีผลการปฏิบัติแตกต่างกันโดยเฉพาะโรงเรียนขนาดเล็กกับโรงเรียนขนาดใหญ่ และโรงเรียนขนาดกลางกับโรงเรียนขนาดใหญ่ และ 3) แนวทางพัฒนาสมรรถนะครูในสถานศึกษาสรุปได้ดังนี้ หน่วยงานต้นสังกัดควรมีการส่งเสริมให้สถานศึกษาจัดทำการวิเคราะห์ สภาพแวดล้อม ศักยภาพของหน่วยงาน (SWOT) มีการวางแผนกำหนดงานในแผนปฏิบัติการ มีคำสั่งในการปฏิบัติงานที่ชัดเจน มีโครงการ/กิจกรรม จัดอบรมให้ความรู้ ใช้กระบวนการ PLC จัดแหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสม มีการนิเทศติดตามนำรายงานผลมาพัฒนางานใน ปีงบประมาณต่อไปเสมอ ผู้บริหารควรเป็นแบบอย่างในการพัฒนาสมรรถนะแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา

คำสำคัญ: แนวทางพัฒนา, สมรรถนะครู

¹ นักศึกษาลัทธิศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

² Student in Master of Education Degree, Educational Administration, Nakhon Sawan Rajabhat

² อาจารย์ที่ปรึกษา, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

² Advisor, Faculty of Education, Kamphaeng Phet Rajabhat University

Abstract

This research aims to 1) study the competencies and development challenges of teachers in educational institutions, 2) compare teacher competencies in educational institutions categorized by educational level, work experience, and school size, and 3) identify ways to develop teacher competencies in educational institutions. The sample group consists of teachers affiliated with the Office of Primary Education Area Kamphaeng Phet District 1 in the first semester of the academic year 2565, totaling 250 individuals. The sample group was selected using stratified random sampling. Data were collected through questionnaires and interviews, with a reliability coefficient of 0.94. Data analysis involved calculating means, standard deviations, and conducting a one-way analysis of variance. Research findings reveal that:

1) overall teacher competencies in educational institutions are at a high level, with the highest proficiency observed in ethical and professional morality and quality service, and the lowest in analysis, synthesis, and research for student development. 2) Comparisons of teacher competencies based on variables such as educational level and work experience showed no significant differences. However, differences were observed in school size, particularly between small and large schools, and medium and large schools. and 3) Recommendations for developing teacher competencies include promoting the analysis of the organizational environment and the SWOT analysis of the institution, planning tasks in operational plans, providing clear work instructions, organizing training programs, utilizing the PLC process, establishing suitable learning resources, and implementing effective monitoring and reporting mechanisms. Additionally, administrators should serve as role models in developing competencies for subordinates.

Keywords: Development Guidelines, Teacher Competencies

บทนำ

การพัฒนาครูเพื่อพัฒนาการศึกษา ในยุคที่การจัดการศึกษา คือ เป้าหมายสำคัญของการพัฒนาประเทศชาติและของโลก สังคมยุคความรู้เป็นสังคมพลวัตต่อเนื่องมาจากการใช้เทคโนโลยีเพื่อเชื่อมโยงข้อมูลต่างๆของทุกภูมิภาคของโลกเข้าด้วยกันพลังขับเคลื่อนยุคดิจิทัลส่งผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ซึ่งการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวส่งผลกระทบต่อทุกมิติทั้งทางสังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม การเมือง และโดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการจัดการศึกษาเพราะการศึกษา คือ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพความท้าทายด้านการจัดการศึกษาในยุคใหม่ เพื่อมีนักเรียนที่พร้อมกับการใช้ชีวิตและปรับตัวในสังคมยุคใหม่เป็นเรื่องสำคัญโดยที่การเปลี่ยนแปลงทางสังคมส่งผลกระทบต่อวาทกรรมทางการศึกษาจึงกล่าวได้ว่า การจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับปัจจัยทางสังคมพลวัตมีความจำเป็นต่อการพัฒนานักเรียน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2560: 108) ครูและบุคลากรทางการศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในความหมายเดียวกันคือข้าราชการครูทั้งที่มีวิทยฐานะและไม่มีวิทยฐานะ และรวมไปถึงครู ที่ทำหน้าที่สอนในสถานศึกษาเป็นครูที่ทำหน้าที่สอนผู้เรียนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการสถานศึกษา เช่น พนักงานราชการครู ครูอัตราจ้างจากงบส่วนกลาง หรือครูอัตราจ้าง จากงบประมาณของสถานศึกษาเอง เจ้าหน้าที่ธุรการ เป็นต้น โดยครูในยุคใหม่จะเผชิญความยากลำบากในการปฏิบัติงานทั้งด้านสังคม วัฒนธรรมองค์การ และการนำความรู้ไปใช้ การพัฒนาบุคลากรที่เป็นระบบและต่อเนื่องการกำหนดมาตรฐานความสามารถแต่ละตำแหน่งโดยมีที่มาจากพื้นฐานความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skill) คุณลักษณะส่วนบุคคล (Trait) ซึ่งส่งผลให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการปฏิบัติงาน

จากรายงานผลการประเมินสมรรถนะในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กำแพงเพชร เขต 1 ตามโครงการยกระดับคุณภาพครูทั้งระบบ ทั้งสมรรถนะหลักและสมรรถนะประจำสายงาน พบว่า ผลการประเมินสมรรถนะครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กำแพงเพชร เขต 1 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กำแพงเพชร เขต 1. 2565: 75) ส่วนใหญ่อยู่ในระดับพอใช้ ซึ่งจากผลการประเมินดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจการศึกษาวิจัยในหัวข้อ “แนวทางพัฒนาสมรรถนะครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กำแพงเพชร เขต 1 ใน

เขตอำเภอเมืองกำแพงเพชร” เพื่อศึกษาเปรียบเทียบ และหาแนวทางพัฒนาสมรรถนะครู และบุคลากรทางการศึกษาในด้านสมรรถนะหลัก และสมรรถนะประจำสายงาน ในการปฏิบัติงานในสถานศึกษาของครู และบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ที่เป็นพฤติกรรมที่เกิดจากการใช้ความสามารถ ความรู้ ทักษะและคุณลักษณะขั้นสูงของบุคลากรในองค์กร เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาครูให้มีคุณลักษณะเชิงพฤติกรรมที่เหมาะสม มีความรู้ ทักษะ และความสามารถในการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพ เพื่อส่งผลการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสมรรถนะและปัญหาการพัฒนาสมรรถนะครูในสถานศึกษา
2. เพื่อเปรียบเทียบสมรรถนะครูในสถานศึกษา จำแนกตามระดับการศึกษา ประสบการณ์ และขนาดโรงเรียน
3. เพื่อหาแนวทางพัฒนาสมรรถนะครูในสถานศึกษา

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดเกี่ยวกับแนวทางพัฒนาที่ส่งผลต่อสมรรถนะครูในสถานศึกษา

จากการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทั้งการศึกษาสมรรถนะและปัญหาการพัฒนาสมรรถนะครูในสถานศึกษา ทั้งการเปรียบเทียบสมรรถนะครูในสถานศึกษา จำแนกตามระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และขนาดโรงเรียน พบว่ามีแนวทางที่ส่งผลต่อสมรรถนะครูในสถานศึกษา ดังนี้

แนวคิด และทฤษฎีของการบริหารการศึกษา

วิภาดา สารัมย์ (2562: 161) ได้ให้ความหมาย และหน้าที่หลักของทฤษฎีมี 3 ประการคือ การพรรณนา (Description) การอธิบาย (Explanation) และการพยากรณ์ (Prediction)

ภูมิพิพัฒน์ รักพรหมงคล (2563: 6) ได้สรุปความหมายของทฤษฎี หมายถึง การกำหนดข้อสันนิษฐาน ซึ่งได้รับมาจากวิธีการตรรกวิทยา วิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ทำให้เกิดกฎเกณฑ์ที่ได้มาจากการสังเกต ค้นคว้าและการทดลองโดยใช้เหตุผลเป็นพื้นฐานเพื่อก่อให้เกิดความเข้าใจในความเป็นจริงและนำผลที่เกิดขึ้นนั้นมาใช้เป็นหลักเกณฑ์สำหรับทฤษฎีต่าง ๆ ที่เข้ามาสู่การบริหาร

สรุป ทฤษฎี หมายถึง การสรุปความรู้ความเข้าใจในเรื่องใด ๆ เกิดเป็นข้อกำหนด ข้อสันนิษฐาน ซึ่งได้มาจากการรวบรวมจากหลักวิชาต่างๆ โดยใช้เหตุผลเป็นพื้นฐานเพื่อถ่ายทอดความเข้าใจสามารถนำไปใช้ได้ถูกต้อง สำหรับทฤษฎีการบริหารนั้นมี ได้มีผู้บริหารองค์กรต่าง ๆ นำเข้าสู่หลักการบริหารแต่ก็ยังไม่มียุทธวิธีใดที่จะสามารถอธิบายหลักการจริง ๆ ที่จะนำมาใช้ได้อย่างชัดเจนหมดจด อาจจำเป็นต้องใช้หลายๆทฤษฎีในการแก้ปัญหาเพียงปัญหาเดียว หรืออาจใช้เพียงทฤษฎีเดียวในการแก้ปัญหาหลาย ๆ ปัญหา ทั้งนี้ก็จะต้องต้องขึ้นอยู่กับสถานการณ์ในองค์กรนั้น ๆ ว่ามีองค์ประกอบอย่างไร ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสภาพสังคม และช่วงเวลาแต่ละยุคสมัยด้วย

แนวคิดเกี่ยวกับสมรรถนะ

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (2553) ให้ความหมายของสมรรถนะ คือ คุณลักษณะเชิงพฤติกรรมที่เป็นผลมาจากความรู้/ทักษะ/ความสามารถและคุณลักษณะอื่นๆ ที่ทำให้บุคคลสามารถสร้างผลงานได้โดดเด่นกว่าเพื่อนร่วมงานอื่น ๆ ในองค์กร กล่าวคือ การที่บุคคลจะแสดงสมรรถนะใดสมรรถนะหนึ่งได้มักจะต้องมีองค์ประกอบของทั้งความรู้/ทักษะ/ความสามารถและคุณลักษณะอื่น ๆ

วัฒนา พัฒนพงศ์ (2555: 11–12) กล่าวว่า สมรรถนะ (Competency) หมายถึง ระดับของความสามารถในการปรับ และใช้กระบวนทัศน์ (Paradigm) ทักษะ ทักษะ พฤติกรรม ความรู้ และทักษะ เพื่อการปฏิบัติงานให้เกิดคุณภาพ ประสิทธิภาพ และประสิทธิผลสูงสุดในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรในองค์กร บุคลากรทุกคนควรมีความสามารถพื้นฐานในหน้าที่ที่เหมือนกันครบถ้วนและเท่าเทียมกัน และควรพัฒนาตนเองให้มีความสามารถพิเศษที่แตกต่างกันออกไปนอกเหนือจากความสามารถของงานในหน้าที่ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับศักยภาพ ระดับความสามารถทางอารมณ์ (Emotional quotient: EQ) และความสามารถทางสติปัญญา (Intelligence quotient: IQ)

จากที่นำเสนอมาข้างต้นทำให้สามารถสรุปได้ว่าสมรรถนะหรือขีดความสามารถ (Competency) หมายถึง ความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skill) และคุณลักษณะของบุคคล (Attributes) ซึ่งบุคคลนั้นจะแสดงออกเป็นวิถีคิดและพฤติกรรมในการทำงานที่จะส่งผลต่อการปฏิบัติงานของแต่ละบุคคล และมีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง อันจะส่งผลให้เกิดความสำเร็จตามมาตรฐานหรือสูงกว่ามาตรฐานที่องค์กรได้กำหนดเอาไว้

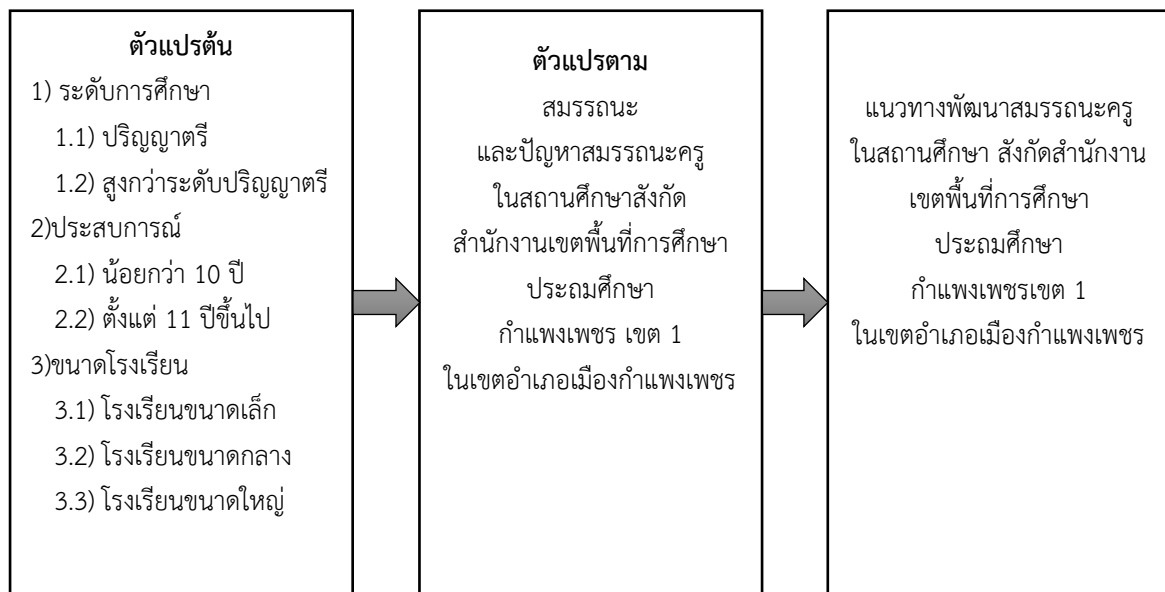
สมรรถนะของครูในสถานศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552) ได้กำหนดขอบเขตของการประเมินสมรรถนะครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานไว้ดังนี้

1. สมรรถนะหลัก (Core Competency) ประกอบด้วย 1) การมุ่งผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงาน 2) การบริการที่ดี 3) การพัฒนาตนเอง 4) การทำงานเป็นทีม 5) จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพครู
2. สมรรถนะประจำสายงาน (Functional Competency) ประกอบด้วย 1) การบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ 2) การพัฒนาผู้เรียน 3) การบริหารจัดการชั้นเรียน 4) การวิเคราะห์สังเคราะห์และการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน 5) ภาวะผู้นำครู 6) การสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนเพื่อการจัดการเรียนรู้

สรุปการจากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องในหัวข้อสมรรถนะครูจากเอกสารคู่มือประเมินสมรรถนะครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานนั้น สำนักพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาขั้นพื้นฐานนั้น ให้ความสำคัญกับการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาเป็นอย่างมากโดยมีการจัดทำคู่มือในการประเมินสมรรถนะครูโดยได้กำหนดขอบเขตกรอบการประเมิน มีการให้คำอธิบาย กำหนดตัวชี้วัดในการประเมินที่ชัดเจน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ได้แก่ ครู ครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ในเขตอำเภอเมืองกำแพงเพชรภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 753 คน
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ได้แก่ ครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ในเขตอำเภอเมืองกำแพงเพชรภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 250 คน กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มแบบง่าย และ

มอร์แกน (Krejcie, & Morgan. 1970: 608-609) ได้กลุ่มตัวอย่างมาโดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Proportion Stratified Sampling) โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. รวบรวมรายชื่อครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ในเขตอำเภอเมืองกำแพงเพชร ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565

2. แยกประชากรตามตัวแปรที่ศึกษา

2.1 วุฒิการศึกษา

1) ปริญญาตรี

2) สูงกว่าปริญญาตรี

2.2 ประสบการณ์

1) 1 – 10 ปี

2) 11 ปี ขึ้นไป

2.3 ขนาดสถานศึกษา

1) ขนาดเล็ก

2) ขนาดกลาง

3) ขนาดใหญ่

3. เปิดตารางของเครซี, และมอร์แกน เพื่อให้ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างจากประชากร

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม เกี่ยวกับการศึกษาสภาพและปัญหาการพัฒนาสมรรถนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ในเขตอำเภอเมืองกำแพงเพชร โดยนำแบบสอบถามที่ไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มบุคคลที่ไม่ใช่ประชากรที่จะศึกษาคือ โรงเรียนบ้านเกาะรากเสียด อำเภอโกสัมพีนี จังหวัดกำแพงเพชร จำนวนครู 12 คน โรงเรียนบ้านคลองเมือง อำเภอโกสัมพีนี จังหวัดกำแพงเพชร จำนวนครู 5 คน โรงเรียนบ้านวังชมพู อำเภอโกสัมพีนี จังหวัดกำแพงเพชร จำนวนครู 5 คน โรงเรียนบ้านเกาะพิบูล อำเภอโกสัมพีนี จังหวัดกำแพงเพชร จำนวนครู 5 คน โรงเรียนบ้านท่าหน้า อำเภอโกสัมพีนี จังหวัดกำแพงเพชร จำนวนครู 3 คน รวม 30 คน จากการทดลองใช้แบบสอบถามเพื่อพิจารณาความชัดเจนของแบบสอบถามและหาค่าความเชื่อมั่น (reliability) โดยใช้วิธีหาค่าความเที่ยงแบบสัมประสิทธิ์ แอลฟาของครอนบาค (Cronbach Alpha Coefficient) (ศิริชัย กาญจนวาสี. 2559: 1-18) โดยได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.94 แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลทั่วไป ของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบสำรวจรายการ (Check list)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการศึกษาสภาพและปัญหาการพัฒนาสมรรถนะของครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ในเขตอำเภอเมืองกำแพงเพชร ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งเป็น 5 ระดับดังนี้

คะแนนระดับ 5 หมายถึง สภาพการดำเนินงานอยู่ในระดับมากที่สุด

คะแนนระดับ 4 หมายถึง สภาพการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก

คะแนนระดับ 3 หมายถึง สภาพการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง

คะแนนระดับ 2 หมายถึง สภาพการดำเนินงานอยู่ในระดับน้อย

คะแนนระดับ 1 หมายถึง สภาพการดำเนินงานอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพและปัญหาสมรรถนะของครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ในเขตอำเภอเมืองกำแพงเพชรลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบกำหนดคำตอบให้เลือกได้มากกว่า 1 คำตอบ (Multiple Response)

วิธีรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

ผู้วิจัยขอหนังสือราชการจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชรเพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลจากครูที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย โดยผู้วิจัยเดินทางไปเก็บข้อมูลด้วยตนเองและแนบเอกสารที่อธิบายถึงจุดประสงค์ของการ

วิจัยและชี้แจงถึงการตอบข้อมูลให้กลุ่มเป้าหมายได้เข้าใจ สำหรับแบบสอบถามที่ส่งไป 250 ฉบับ ได้คืนมา 216 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 86.40 เมื่อกลุ่มเป้าหมายตอบแบบสอบถามแล้ว ผู้วิจัยตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับกลับมาทั้งหมดอย่างละเอียด ก่อนจะนำไปวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ต่อไป

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลและใช้สถิติดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของผู้ตอบ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ได้แก่การแจกแจงความถี่ และค่าร้อยละ
2. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้วิธีการ แจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ
3. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสมรรถนะของครู โดยใช้วิธีการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และจัดลำดับข้อมูล
4. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับ สมรรถนะของครู โดยใช้วิธีการหาค่าความถี่ และหาค่าร้อยละ
5. การเปรียบเทียบ วุฒิการศึกษาและประสบการณ์ โดยการหาค่า t-test และขนาดโรงเรียน ใช้การวิเคราะห์โดย

หาค่า F-test และเมื่อได้ผลที่มีความแตกต่างรายคู่จึงทำการวิเคราะห์ความแปรปรวน (Analysis of Variance: ANOVA)

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย สามารถสรุปผลการศึกษาดังนี้

1. ระดับสภาพสมรรถนะครู ในด้านสมรรถนะหลัก โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าระดับสมรรถนะในการทำงานด้านจริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพครูอยู่ในระดับมาก ซึ่งมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านการบริการที่ดีอยู่ในระดับมากและ ด้านการพัฒนาตนเอง ซึ่งมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด
2. ระดับสภาพสมรรถนะครู ในด้านสมรรถนะประจำสายงาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนเพื่อการจัดการเรียนรู้ อยู่ในระดับมากซึ่งมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ อยู่ในระดับมากและ โดยมีด้านการการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน ซึ่งมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด
3. การเปรียบเทียบสมรรถนะครู ตามตัวแปรด้านระดับการศึกษาในด้านสมรรถนะหลักพบว่า โดยภาพรวมไม่มีนัยทางสถิติ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อยู่ 1 ด้านคือ ด้านการพัฒนาตนเอง ส่วนอีก 4 ด้านได้แก่ ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงาน ด้านการบริการที่ดี ด้านการทำงานเป็นทีม และด้านจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพครูไม่มีความแตกต่างกัน
4. การเปรียบเทียบสมรรถนะครู ตามตัวแปรด้านประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ในด้านสมรรถนะประจำสายพบว่า ไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทั้ง 6 ด้านคือ ด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาผู้เรียนด้านการบริหารจัดการชั้นเรียน ด้านการการวิเคราะห์ สังเคราะห์และการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน ด้านภาวะผู้นำครู และด้านการสร้างสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนเพื่อการจัดการเรียนรู้ไม่แตกต่างกัน
5. การเปรียบเทียบสมรรถนะครู สมรรถนะหลักจำแนกตามขนาดโรงเรียนพบว่าสมรรถนะครูสมรรถนะหลักจำแนกตามขนาดโรงเรียน โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า มีด้านที่ไม่แตกต่างกัน 1 ด้านคือ ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงาน ส่วนด้านอื่น ๆ คือ ด้านการบริการที่ดี ด้านการพัฒนาตนเอง ด้านการทำงานเป็นทีม และ ด้านจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพครู แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การเปรียบเทียบสมรรถนะครู ด้านสมรรถนะหลักจำแนกตามขนาดโรงเรียน

รายการ	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
1. ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงาน	ระหว่างกลุ่ม	0.195	2	.098	1.602	.204
	ภายในกลุ่ม	12.987	213	.061		
	รวม	13.182	215			

ตารางที่ 1 (ต่อ)

รายการ	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
2. ด้านการบริการที่ดี	ระหว่างกลุ่ม	1.437	2	.718	7.857*	.001
	ภายในกลุ่ม	19.474	213	.091		
	รวม	20.911	215			
3. ด้านการพัฒนาตนเอง	ระหว่างกลุ่ม	4.488	2	2.244	15.450*	.000
	ภายในกลุ่ม	30.935	213	.145		
	รวม	35.423	215			
4. ด้านการทำงานเป็นทีม	ระหว่างกลุ่ม	1.596	2	.798	11.202*	.000
	ภายในกลุ่ม	15.178	213	.071		
	รวม	16.774	215			
5. ด้านจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพครู	ระหว่างกลุ่ม	.946	2	.473	8.588*	.000
	ภายในกลุ่ม	11.730	213	.055		
	รวม	12.675	215			
ภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	1.851	2	.926	29.597*	.000
	ภายในกลุ่ม	6.662	213	.031		
	รวม	8.513	215			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผู้วิจัยจึงทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธีของเชฟเฟ (Scheffe) ผลการทดสอบรายคู่แสดงได้ดังตารางที่ 2 - 6

ตารางที่ 2 การทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ ด้านสมรรถนะครูสมรรถนะหลักจำแนกตามขนาดโรงเรียนภาพรวม

ขนาดโรงเรียน	$\bar{x}$	เล็ก	กลาง	ใหญ่
		4.23	4.25	4.22
เล็ก	4.23	1	0.044	0.221*
กลาง	4.25	-	1	0.178*
ใหญ่	4.22	-	-	1

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 พบว่าสมรรถนะครูสมรรถนะหลัก จำแนกตามขนาดโรงเรียน ภาพรวม ระหว่างโรงเรียนขนาดเล็กกับโรงเรียนขนาดกลางไม่มีความแตกต่างกัน ส่วนโรงเรียนขนาดเล็ก กับโรงเรียนขนาดใหญ่ และโรงเรียนขนาดกลางกับโรงเรียนขนาดใหญ่ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีความแตกต่างของค่าเฉลี่ย เท่ากับ 0.221 และ 0.178 ตามลำดับ

ตารางที่ 3 การทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ของสมรรถนะครู ด้านสมรรถนะหลักด้านการบริการที่ดี จำแนกตามขนาดโรงเรียน

ขนาดโรงเรียน	$\bar{x}$	เล็ก	กลาง	ใหญ่
		4.44	4.40	4.25
เล็ก	4.44	1	0.037	0.194*
กลาง	4.40	-	1	0.157*
ใหญ่	4.25	-	-	1

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 3 พบว่าสมรรถนะครูสมรรถนะหลัก ด้านการบริการที่ดี จำแนกตามขนาดโรงเรียน ระหว่างโรงเรียนขนาดเล็ก กับโรงเรียนขนาดกลางไม่มีความแตกต่าง ส่วนโรงเรียนขนาดเล็ก กับโรงเรียนขนาดใหญ่ และโรงเรียนขนาดกลางกับโรงเรียนขนาดใหญ่ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีความแตกต่างของค่าเฉลี่ย เท่ากับ 0.194 และ 0.157 ตามลำดับ

ตารางที่ 4 การทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ของสมรรถนะครูด้านสมรรถนะหลัก ด้านการพัฒนาตนเอง จำแนกตามขนาดโรงเรียน

ขนาดโรงเรียน	$\bar{x}$	เล็ก	กลาง	ใหญ่
		4.06	4.05	3.75
เล็ก	4.06	1	0.007	0.307*
กลาง	4.05	-	1	0.299*
ใหญ่	3.75	-	-	1

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4 พบว่าสมรรถนะครู ด้านสมรรถนะหลัก ด้านการพัฒนาตนเอง จำแนกตามขนาดโรงเรียน ระหว่างโรงเรียนขนาดเล็ก กับโรงเรียนขนาดกลางไม่มีความแตกต่างกัน ส่วนโรงเรียนขนาดเล็ก กับโรงเรียนขนาดใหญ่ และโรงเรียนขนาดกลางกับโรงเรียนขนาดใหญ่ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีความแตกต่างของค่าเฉลี่ย เท่ากับ 0.307 และ 0.299 ตามลำดับ

ตารางที่ 5 การทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ของสมรรถนะครู ด้านสมรรถนะหลัก ด้านการทำงานเป็นทีม จำแนกตามขนาดโรงเรียน

ขนาดโรงเรียน	$\bar{x}$	เล็ก	กลาง	ใหญ่
		4.23	4.16	3.99
เล็ก	4.23	1	0.121*	0.236*
กลาง	4.16	-	1	0.115*
ใหญ่	3.99	-	-	1

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 5 พบว่าสมรรถนะครูด้านสมรรถนะหลัก ด้านการทำงานเป็นทีม จำแนกตามขนาดโรงเรียน ระหว่างโรงเรียนขนาดเล็ก กับโรงเรียนขนาดกลาง โรงเรียนขนาดเล็ก กับโรงเรียนขนาดใหญ่ และโรงเรียนขนาดกลางกับโรงเรียน

ขนาดใหญ่ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีความแตกต่างของค่าเฉลี่ย เท่ากับ 0.121 0.236 และ 0.178 ตามลำดับ

ตารางที่ 6 การทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ของสมรรถนะครู ด้านสมรรถนะหลักด้านจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพครู จำแนกตามขนาดโรงเรียน

ขนาดโรงเรียน	$\bar{x}$	เล็ก	กลาง	ใหญ่
		4.37	4.36	4.23
เล็ก	4.37	1	0.007	0.143*
กลาง	4.36	-	1	0.136*
ใหญ่	4.23	-	-	1

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 6 พบว่า สมรรถนะครูสมรรถนะหลัก ด้านจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพครู จำแนกตามขนาดโรงเรียน ระหว่างโรงเรียนขนาดเล็ก กับโรงเรียนขนาดกลางไม่แตกต่างกัน ส่วนโรงเรียนขนาดเล็ก กับโรงเรียนขนาดใหญ่ และโรงเรียนขนาดกลางกับโรงเรียนขนาดใหญ่ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีความแตกต่างของค่าเฉลี่ย เท่ากับ 0.143 และ 0.136 ตามลำดับ

6. การเปรียบเทียบสมรรถนะครูด้านสมรรถนะประจำสายงาน จำแนกตามขนาดโรงเรียนพบว่าสมรรถนะครูสมรรถนะประจำสายงาน จำแนกตามขนาดโรงเรียน โดยภาพรวมแตกต่างกันแต่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า มีด้านที่ไม่แตกต่างกันมีอยู่ 4 ด้านคือ ด้านการพัฒนาผู้เรียนการบริหารจัดการชั้นเรียนด้านภาวะผู้นำครู และด้านการสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนเพื่อการจัดการเรียนรู้ ส่วนด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ และด้านการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังแสดงในตารางที่ 7

ตารางที่ 7 การเปรียบเทียบสมรรถนะครูด้านสมรรถนะประจำสายงาน จำแนกตามขนาดโรงเรียน

รายการ	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
1. ด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้	ระหว่างกลุ่ม	0.439	2	.220	3.674*	.027
	ภายในกลุ่ม	12.737	213	.060		
	รวม	13.176	215			
2. การพัฒนาผู้เรียน	ระหว่างกลุ่ม	0.005	2	.002	.038	.963
	ภายในกลุ่ม	12.704	213	.060		
	รวม	12.708	215			
3. การบริหารจัดการชั้นเรียน	ระหว่างกลุ่ม	0.252	2	.126	1.738	.178
	ภายในกลุ่ม	15.455	213	.073		
	รวม	15.707	215			
4. การวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน	ระหว่างกลุ่ม	1.290	2	.645	7.665*	.001
	ภายในกลุ่ม	17.918	213	.084		
	รวม	19.208	215			

ตารางที่ 7 (ต่อ)

รายการ	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
5. ภาวะผู้นำครู	ระหว่างกลุ่ม	0.218	2	.109	1.191	.306
	ภายในกลุ่ม	19.496	213	.092		
	รวม	19.714	215			
6. การสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนเพื่อการจัดการเรียนรู้	ระหว่างกลุ่ม	0.285	2	.143	2.070	.129
	ภายในกลุ่ม	14.679	213	.069		
	รวม	14.964	215			
ภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	0.027	2	.013	.962	.384
	ภายในกลุ่ม	2.952	213	.014		
	รวม	2.978	215			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผู้วิจัยจึงทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธีของเชฟเฟ (Scheffe) ผลการทดสอบรายคู่แสดงได้ดังตาราง 8 – 9

ตารางที่ 8 การทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ของสมรรถนะครู สมรรถนะประจำสายงาน ด้านการบริหารหลักสูตร และการจัดการเรียนรู้ จำแนกตามขนาดโรงเรียน

ขนาดโรงเรียน	$\bar{x}$	เล็ก	กลาง	ใหญ่
		4.18	4.28	4.30
เล็ก	4.18	1	0.104	0.119*
กลาง	4.28	-	1	0.015
ใหญ่	4.30	-	-	1

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 8 พบว่าสมรรถนะครู สมรรถนะประจำสายงาน ด้านการบริหารหลักสูตร และการจัดการเรียนรู้ จำแนกตามขนาดโรงเรียน ระหว่างโรงเรียนขนาดเล็ก กับโรงเรียนขนาดกลางและโรงเรียนขนาดกลางกับโรงเรียนขนาดใหญ่มีความไม่แตกต่างกัน ส่วนโรงเรียนขนาดเล็ก กับโรงเรียนขนาดใหญ่ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีความแตกต่างของค่าเฉลี่ย เท่ากับ 0.119

ตารางที่ 9 การทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ของสมรรถนะครู สมรรถนะประจำสายงานด้านการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน จำแนกตามขนาดโรงเรียน

ขนาดโรงเรียน	$\bar{x}$	เล็ก	กลาง	ใหญ่
		4.26	4.07	4.07
เล็ก	4.26	1	0.191*	0.193*
กลาง	4.07	-	1	0.002
ใหญ่	4.07	-	-	1

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 9 พบว่าสมรรถนะครู สมรรถนะประจำสายงานด้านการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน จำแนกตามขนาดโรงเรียน ระหว่างโรงเรียนขนาดกลาง กับโรงเรียนขนาดใหญ่มีความไม่แตกต่างกัน ส่วนโรงเรียนขนาดเล็ก กับโรงเรียนขนาดกลาง และโรงเรียนขนาดเล็ก กับโรงเรียนขนาดใหญ่ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีความแตกต่างของค่าเฉลี่ย เท่ากับ 0.191 และ 0.193 ตามลำดับ

7. แนวทางพัฒนาสมรรถนะครูในสถานศึกษาสรุปได้ดังนี้ หน่วยงานต้นสังกัดควรมีการส่งเสริมให้สถานศึกษาจัดทำ การวิเคราะห์ สภาพแวดล้อม ศักยภาพของหน่วยงาน (SWOT) มีการวางแผนกำหนดงานในแผนปฏิบัติการ มีคำสั่งใน การปฏิบัติงานที่ชัดเจน มีโครงการ/กิจกรรม จัดอบรมให้ความรู้ ใช้กระบวนการ PLC จัดแหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสม มีการนิเทศ ติดตามนำรายงานผลมาพัฒนางานในปีงบประมาณต่อไปเสมอผู้บริหารควรเป็นแบบอย่างในการพัฒนาสมรรถนะให้ ผู้ได้บังคับบัญชา

อภิปรายผล

ผลการศึกษาพบว่า 1) ในด้านสมรรถนะหลัก อยู่ในระดับมากทั้งภาพรวมและรายด้าน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ย สูงสุดได้แก่ จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพครู รองลงมาคือด้าน การบริการที่ดี และด้านการทำงานเป็นทีม สมรรถนะหลัก หมายถึง การกระทำเป็นสิ่งที่ต้องพัฒนาและฝึกฝนให้เกิดขึ้น โดย จะต้องใช้ระยะเวลาเพื่อฝึกฝนปฏิบัติให้เกิดทักษะนั้นขึ้นมาเป็นการต่อยอดจากความรู้แล้วนำไปสู่การปฏิบัติซึ่งสอดคล้องกับ Spencer, & Spencer (1993: 11) กล่าวถึงคุณลักษณะส่วนบุคคลว่าเป็นคุณลักษณะทางกายภาพของบุคคลรวมถึง การตอบสนองของบุคคลต่อข้อมูลหรือสถานการณ์ที่เผชิญ และเช่นเดียวกันกับที่ McClelland (1993) กล่าวว่า บุคลิกประจำ ตัวบุคคล (Trait) เป็นสิ่งที่อธิบายถึงบุคคลผู้นั้นเป็นคนที่น่าเชื่อถือไว้วางใจได้มีคุณลักษณะเป็นผู้นำ 2) ในด้านสมรรถนะประจำ สายงานอยู่ในระดับมากทั้งภาพรวมและรายด้าน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ย สูงสุดได้แก่ การสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนเพื่อการจัดการเรียนรู้ รองลงมาคือด้านการบริหารหลักสูตรและ การจัดการเรียนรู้ และด้านการบริหารจัดการชั้นเรียน โดยผู้วิจัยสังเคราะห์สมรรถนะประจำสายงานได้เป็น ทักษะการใช้ภาษา ทักษะการใช้สื่อนวัตกรรม และเทคโนโลยีสารสนเทศ ทักษะการจัดการเรียนรู้ ทักษะการพัฒนาหลักสูตรทักษะด้านการบริหาร จัดการชั้นเรียน ทักษะการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียน ทักษะด้านการวัดและการประเมินผล ทักษะการคิดวิเคราะห์สังเคราะห์ และวิจัยการศึกษา ทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น ซึ่งทักษะเหล่านี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ วนิดา ภูวนารณรักษ์ (2552: 69-79) ได้สังเคราะห์สมรรถนะครูไทยได้ 13 ด้านคือ ความรู้และการสื่อสาร การพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนรู้สมรรถนะ ด้านบริหารจัดการชั้นเรียน การวัดและประเมินผล การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรมทางการศึกษา การวิจัยเพื่อ พัฒนาการเรียนการสอนจิตวิทยาสำหรับครู การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน คุณธรรมจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ ภาวะผู้นำและการทำ งานเป็นทีม การพัฒนาตนเองวิชาชีพและพัฒนาครูและการคิดวิเคราะห์สังเคราะห์เช่นเดียวกันกับที่ พิมพันธ์ เตชะคุปต์, และพรทิพย์ แข็งขัน (2551) ได้สังเคราะห์สมรรถนะครูไทยไว้ 16 สมรรถนะ คือ ความรู้การสื่อสารและ การใช้ภาษา การพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนรู้การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การบริหารจัดการชั้นเรียน การใช้ เทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรมทางการศึกษา การวัดและการประเมินผล การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน จิตวิทยา สำหรับครูการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน คุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ ภาวะผู้นำ และการทำงานเป็นทีม การพัฒนาตนเองและวิชาชีพ การพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียน และการคิดวิเคราะห์สังเคราะห์

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 การพัฒนาเชิงนโยบาย

1.1.1 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรกำหนดให้เรื่องการพัฒนาสมรรถนะครู เป็น นโยบายที่สำคัญ สนับสนุนด้านงบประมาณ มีการกำกับติดตาม ประเมินผล ให้หน่วยงานในสังกัดนำเรื่องการพัฒนาสมรรถนะ ครูลงสู่การปฏิบัติจริงในสถานศึกษา กำหนดให้มีการประเมินสมรรถนะครูตามเกณฑ์ที่ กระทรวงศึกษาธิการ กำหนดในทุก ปีงบประมาณ

1.1.2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ในฐานะหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาครู ในสังกัด เมื่อรับนโยบายจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ครรณานโยบายมาปฏิบัติอย่างจริงจัง กำหนดนโยบายสู่โรงเรียน พร้อมทั้งสนับสนุนงบประมาณ บุคลากร วัสดุ เอกสาร ที่จำเป็น ตลอดจนการนิเทศติดตามอย่างจริงจังและต่อเนื่อง

1.2 การพัฒนาองค์กร

1.2.1 สถานศึกษาควรสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่ส่งเสริม สนับสนุนให้คณะครูสามารถพัฒนาสมรรถนะ ได้หลากหลายครบถ้วน เป็นองค์กรที่ทำงานร่วมกัน มีเป้าหมายร่วมกันพัฒนาไปด้วยกัน ควรมีการจัดแหล่งเรียนรู้เพื่อให้คณะครูได้เรียนรู้อย่างหลากหลาย และทุกโอกาส

1.2.2 สถานศึกษาควรเอื้ออำนวยให้ชุมชน โดยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานได้เข้ามามีบทบาทในการกำหนดทิศทางการศึกษาของสถานศึกษาเพื่อตอบสนองความต้องการของชุมชนและจะเป็นอีกหนึ่งแนวทางในการพัฒนาสมรรถนะครูได้

1.3 การพัฒนาบุคลากร

1.3.1 ผู้อำนวยการสถานศึกษาควรเป็นผู้นำในการพัฒนาครู โดยกำหนดบทบาทของตนเองให้ชัดเจน วางระบบการขับเคลื่อนรูปแบบ บทบาทในระดับกลุ่ม ในการนิเทศเสริมแรง ติดตามผลการดำเนินงาน ให้ข้อเสนอแนะ หรือร่วมเรียนรู้ในกระบวนการ PLC และบทบาทในระดับบุคคลต่อครูในฐานะผู้ประเมินผลการพัฒนา เป็นต้น

1.3.2 ครูและบุคลากรทางการศึกษา เป็นผู้ถูกพัฒนาต้องเปิดใจที่จะเรียนรู้ สนับสนุนให้มีการร่วมมือ สร้างความร่วมมือกันของทุกคนในสถานศึกษา ให้มีส่วนช่วยในการพัฒนาสมรรถนะในทุกๆด้าน พร้อมทั้งมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ทั้งทักษะ ความรู้ และประสบการณ์

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการวิจัยเพื่อติดตามการนำแนวทางพัฒนาสมรรถนะของครูในสถานศึกษาไปใช้และนำแนวทางสู่การปฏิบัติในสถานศึกษา

2.2 ควรทำวิจัยเกี่ยวกับการปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในการพัฒนาสมรรถนะครู ในสถานศึกษา

2.3 ควรมีการวิจัยและพัฒนาเครื่องมือวัดสมรรถนะของครู เพื่อปรับปรุงพัฒนาเครื่องมือในการประเมินสมรรถนะครูในสถานศึกษาให้ทันยุคสมัยอยู่เสมอ

2.4 ควรศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อสมรรถนะครู หรือผู้บริหารสถานศึกษา

เอกสารอ้างอิง

พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์, และพรทิพย์ แข็งขัน. (2551). สมรรถนะครูและแนวทางการพัฒนาครูในสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.

ภูมิพิพัฒน์ รักพรมงค. (2563). แนวทางพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาสถานศึกษาเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้. กำแพงเพชร: คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.

วนิดา ภูวนารณรักษ์. (2552). “สมรรถนะครูไทย,” งามคำแหง. 26(5): 61 – 71.

วิภาดา สารมย์. (2562). การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี. ปทุมธานี: คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.

วัฒนา พัฒนพงศ์. (2555). การบริหารเพื่อมุ่งอนาคต. กรุงเทพฯ: ดอกหญ้า.

ศิริชัย กาญจนวาสี. (2559). ทฤษฎีการทดสอบแบบดั้งเดิม. (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1. (2565). ข้อมูลสารสนเทศทางการศึกษาประจำปีการศึกษา 2565. กำแพงเพชร: ผู้แต่ง.

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. (2553). คู่มือการกำหนดสมรรถนะในราชการพลเรือน: คู่มือสมรรถนะหลัก. นนทบุรี: บริษัทประชุมช่าง จำกัด.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, สำนักงานคณะกรรมการ. (2552). หลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.

- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size of research activities. *Education and Psychological Measurement*. 30(3): 608-609.
- McClelland, D. C. (1993). Test for competence rather than for intelligence. *American Psychologist*. 28: 1-14.
- Spencer, L. M., & Spencer, S. M. (1993). *Competence at work: Model for superior performance*. New York: Wiley.

การศึกษาและพัฒนาบุคลิกภาพความเป็นครูด้วยการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับนักศึกษา
หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
A Study and Personality Development to Have Self-Actualization for Teacher by
Group Counseling for The Graduate Diploma Program Students in Teaching
Profession Nakhon Sawan Rajabhat University

มงคล ศัยยกุล¹, ชยานิชฎ์ สุระเสนา²

Mongkol Saiyakul¹, Chayanit Surasena²

Corresponding Author E-mail: mongkol0815320242@gmail.com

Received: 2023-10-17; Revised: 2023-12-02; Accepted: 2024-01-20

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อวิเคราะห์ความต้องการในการพัฒนาบุคลิกภาพความเป็นครูของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ และ 2) เพื่อศึกษาผลการพัฒนาบุคลิกภาพความเป็นครูด้วยการให้คำปรึกษากลุ่มของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ กลุ่มตัวอย่างของการวิจัย ได้แก่ นักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ปีการศึกษา 2566 ที่มีคะแนนบุคลิกภาพความเป็นครู ต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 ลงมา จากนั้นสอบถามความสนใจในการเข้ารับการให้คำปรึกษากลุ่ม แล้วสุ่มอย่างง่ายเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 10 คน โดยกลุ่มทดลองเข้ารับการให้คำปรึกษากลุ่ม ส่วนกลุ่มควบคุมไม่ได้รับการให้คำปรึกษาแบบใดๆ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสำรวจบุคลิกภาพความเป็นครู แบบสอบถามปลายเปิด และโปรแกรมการให้คำปรึกษากลุ่ม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า

1) ผลการวิเคราะห์ความต้องการในการพัฒนาบุคลิกภาพความเป็นครูของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ พบว่า ประกอบด้วย 3 ด้าน ดังนี้ (1) การตระหนักรู้ในตนเอง (2) แรงจูงใจในความเป็นครู และ (3) คุณลักษณะในความเป็นครู 2) ผลการพัฒนาบุคลิกภาพความเป็นครูด้วยการให้คำปรึกษากลุ่มของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ พบว่า บุคลิกภาพความเป็นครูโดยรวมเพิ่มขึ้น หลังจากรับการให้คำปรึกษากลุ่ม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.23$, S.D.=0.47) และเมื่อพิจารณาบุคลิกภาพความเป็นครูรายด้าน พบว่า ด้านการตระหนักรู้ในตนเอง อยู่ระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.07$, S.D.=0.40) ด้านแรงจูงใจในความเป็นครู อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.12$, S.D.=0.45) และด้านคุณลักษณะในความเป็นครู อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.50$, S.D.=0.55) และบุคลิกภาพความเป็นครูของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ เป็นรายบุคคล พบว่า นักศึกษามีการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น ภายหลังจากได้รับการให้คำปรึกษา ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.18-3.80

คำสำคัญ: บุคลิกภาพความเป็นครู, การให้คำปรึกษากลุ่ม

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

¹ Assistant Professor, Faculty of Education, Nakhon Sawan Rajabhat University

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

² Assistant Professor, Faculty of Education, Nakhon Sawan Rajabhat University

Abstract

The purposes of this research were 1) to analyze the needs for personality development as teachers of Graduate Diploma Program students in Teaching Profession Nakhon Sawan Rajabhat University, and 2) to study the results of teacher personality development by group counseling of graduate diploma program students in teaching profession Nakhon Sawan Rajabhat University. The sample group of the research was students from the graduate diploma Program in teaching profession. Nakhon Sawan Rajabhat University, academic year 2023 with teacher personality score lower than the 25th percentile, then ask about willingness to receive group counseling. Then simply randomize into an experimental group, 10 people per group, with the experimental group receiving group counseling. The control group didn't receive any type of counseling. The research tools were the teacher personality survey, open ended question and group counseling. Statistics used in data analysis were mean and t-test. The results revealed that:

1) To analyze the needs for personality development as teachers of graduate diploma students in teaching profession Nakhon Sawan Rajabhat University consists of 3 aspects: self-awareness, teacher motivation, and teacher characteristics. 2) The results of teacher personality development by group counseling of graduate diploma program students in teaching profession Nakhon Sawan Rajabhat University revealed that overall teacher personality after group counseling at a high level ($\bar{X} = 3.23$ S.D.= 0.47) Statistics at level .05 and when considering each aspect of the teacher personality, it was found that self-awareness moderate level ($\bar{X} = 3.07$ S.D.= 0.40). In teacher motivation at a high level ($\bar{X} = 3.12$ S.D.= 0.45) and the teacher characteristics at a high level ($\bar{X} = 3.50$ S.D.= 0.55). and the personality of teachers of graduate diploma Program students in teaching profession Nakhon Sawan Rajabhat University. It was found that students had changed for the better. After receiving counseling average from 3.18-3.80.

Keywords: The Personality of Teachers, Group Counseling

บทนำ

อาชีพครูมีความสำคัญต่อคนและสังคม และความสำคัญของวิชาชีพครูยังเป็นเครื่องยืนยันให้เห็นถึงความเจริญของบุคคลและชาติบ้านเมือง ดังนั้นชาติบ้านเมืองจะเจริญได้ก็เพราะประชาชนในชาติได้รับการศึกษาที่ดีและมีครูที่มีคุณภาพ ครูจึงมีบทบาทและความสำคัญอย่างยิ่งในฐานะเป็นผู้ให้การศึกษาของชาติ นอกจากนี้ครูยังมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับการเรียนการสอนซึ่งเราต้องการ “ครูที่เป็นแบบอย่างของนักเรียนในเรื่องคุณธรรม จริยธรรม และสามารถยกระดับสติปัญญาหรือวิญญานของมนุษย์ให้สูงขึ้นได้ รวมถึงการมีบุคลิกภาพที่ดี” (รุ่ง แก้วแดง, 2553)

บุคลิกภาพหรือคุณลักษณะที่พึงประสงค์เป็นเครื่องมือสำคัญอย่างหนึ่งสำหรับผู้มีอาชีพครู เพราะเป็นสิ่งที่ช่วยสร้างความศรัทธา ความน่าเชื่อถือและประทับใจให้แก่ผู้เรียน ดังนั้นคนที่เป็นครูที่ดีจึงต้องมีการพัฒนาบุคลิกภาพอย่างสม่ำเสมอ และบุคลิกภาพยังเป็นระบบพฤติกรรมของบุคคล คือไม่เพียงแต่การแสดงออกให้เห็นถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลเท่านั้น แต่ยังแสดงถึงเอกลักษณ์ของแต่ละคนอีกด้วย สำหรับคนที่เป็นครูนั้นต้องมีบุคลิกภาพที่เป็นแบบอย่างของศิษย์ เพราะตัวอย่างที่ดีมีค่ามากกว่าคำสอนหลายเท่าดังที่พระพุทธเจ้าทรงเป็นแบบอย่างที่ดีแก่พุทธบริษัทในการประพฤติและปฏิบัติตนในสิ่งดีงามทั้งกาย วาจา และใจ (จักรแก้ว นามเมือง, และคณะ, 2560: 1) สอดคล้องกับ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ที่ได้กำหนด อัตลักษณ์ของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครูในด้านของจรรยาบรรณวิชาชีพครูว่า “ต้องเป็นผู้ที่มีคุณธรรมจริยธรรม และมีบุคลิกภาพความเป็นครู” ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ที่กล่าวถึงความสำคัญของคุณลักษณะครูในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านการสอน ด้านความรู้ ด้านคุณธรรม จริยธรรม รวมถึงการมีบุคลิกภาพที่เหมาะสมในวิชาชีพครู

จากการศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพความเป็นครูได้มีผู้ศึกษาวิจัย และนักการศึกษาหลายท่าน ดังที่ระบุ แสงวงศ์ศักดิ์ (2565) ได้กล่าวถึง คุณลักษณะสำคัญที่ส่งผลให้ครูทำให้ประสบความสำเร็จในการเป็น 6 ประการ ดังนี้ 1) มีความสัมพันธ์กับนักเรียนดี 2) มีความรักในอาชีพครู 3) ทำตนให้เป็นประโยชน์ต่อทางราชการ 4) มีจรรยาบรรณครู 5) มีคุณสมบัติส่วนตัวดี และ 6) มีรูปร่างท่าทางดี สอดคล้องกับการศึกษาของ พิณสุดา สิริธรรังศรี (2557) ที่พบว่า บุคคลที่มีคุณลักษณะเหมาะสมกับวิชาชีพครูนั้นต้องจิตวิญญาณในความเป็นครู มีคุณลักษณะในความเป็นครู มีความรู้ความสามารถในวิชาชีพ สร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้แก่ผู้เรียน และพร้อมที่จะเปลี่ยนแปลงตนเองในด้านต่าง ๆ ของโลกและประชาคมอาเซียนอยู่เสมอ

นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้ทำการสำรวจข้อมูลเบื้องต้นโดยใช้แบบสอบถามปลายเปิด (Open-ended questionnaires) สอบถามกับอาจารย์ผู้สอน จำนวน 5 ท่าน อาจารย์ที่ปรึกษา จำนวน 6 ท่าน และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เพิ่มเติมกับนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาวิชาชีพครู จำนวน 10 คน สามารถสรุปได้ว่า บุคลิกภาพความเป็นครูของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ประกอบด้วย 3 ด้าน ดังนี้ 1) การตระหนักรู้ในตนเอง 2) แรงจูงใจในความเป็นครู และ 3) คุณลักษณะในความเป็นครู

ในการพัฒนาบุคลิกภาพความเป็นครู ผู้วิจัยสนใจที่จะใช้วิธีการให้คำปรึกษากลุ่มเป็นกระบวนการที่จะช่วยเหลือในกลุ่มเปรียบเสมือนสังคมาจำลองเพื่อให้สมาชิกมีการปรับปรุงพัฒนาตนเองให้ดีขึ้น ตามแนวคิดของ Corey (2016: 6-7) ที่กล่าวว่า การให้คำปรึกษากลุ่มเป็นกระบวนการระหว่างบุคคลให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน โดยให้ความสำคัญกับการตระหนักรู้ในตนเอง แรงจูงใจ และมีการพัฒนาตนเอง เพื่อเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม และบุคลิกภาพที่ไม่พึงประสงค์ของตนให้ดีขึ้น ทั้งยังสอดคล้องกับการส่งเสริมอัตลักษณ์ของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ เพื่อให้มีบุคลิกภาพความเป็นครูอย่างเหมาะสม ซึ่งจะเป็นรากฐานสู่การพัฒนาครูวิชาชีพอย่างเต็มภาคภูมิในอนาคต ซึ่งจะออกไปพัฒนาท้องถิ่น สังคมและประเทศชาติต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์ความต้องการในการพัฒนาบุคลิกภาพความเป็นครูของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
2. เพื่อศึกษาผลการพัฒนาบุคลิกภาพความเป็นครูด้วยการให้คำปรึกษากลุ่มของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดเกี่ยวกับบุคลิกภาพ

นักจิตวิทยาและนักวิชาการทั้งไทยและต่างประเทศ ได้ให้ความหมายของบุคลิกภาพ ไว้หลายความหมาย ดังต่อไปนี้ รัชนี กาญจนศิริธำรง (2561: 8) กล่าวว่า บุคลิกภาพเป็นลักษณะหรือรูปแบบเฉพาะบุคคลที่ค่อนข้างถาวรที่ส่งผลถึงพฤติกรรมที่แสดงออกมา และทำให้บุคคลมีความแตกต่างจากบุคคลอื่น

ศรีเรือน แก้วกังวาน (2554: 11) กล่าวว่า บุคลิกภาพเป็นลักษณะเฉพาะของบุคคลทั้งภายนอกที่สังเกตเห็นได้ และภายในที่มองเห็นได้ยาก บุคลิกภาพเป็นสิ่งที่ไม่ตายตัว เปลี่ยนแปลงได้ตามเวลา มีทั้งที่เป็นส่วนรวมและลักษณะเฉพาะตัว

นันทน์ภัส ตั้งภรณ์พรรณ (2553: 12) กล่าวว่า บุคลิกภาพ หมายถึง ความแตกต่างที่ทำให้เราสามารถแยกแยะบุคคล มีทั้งรูปแบบที่คงที่ ซับซ้อนและหลากหลายแต่มีความสัมพันธ์กัน ทำให้เกิดเอกลักษณ์เฉพาะประจำตัวของบุคคล

นักจิตวิทยาที่มองบุคลิกภาพ แบบลักษณะรวมของบุคคล เช่น

Sanford, F. H. (1970) กล่าวว่า บุคลิกภาพ คือ กระบวนการรวมกันระหว่างลักษณะต่าง ๆ ของบุคคล (รวมทั้งลักษณะทางร่างกายและจิตใจ) อย่างเป็นแบบฉบับเดียว ซึ่งแต่ละลักษณะต่างก็มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันและรวมกันเป็นลักษณะเฉพาะประจำตัวของแต่ละบุคคล

Hilgard Ernest R. (1962) กล่าวว่า บุคลิกภาพ หมายถึง ลักษณะรวมของบุคคลและวิธีการแสดงออกทางพฤติกรรม ซึ่งกำหนดการปรับตัวตามแบบฉบับของแต่ละบุคคลต่อสิ่งแวดล้อม

Schneiders (1990) กล่าวว่า บุคลิกภาพ คือ กระบวนการสร้างหรือการรวมคุณลักษณะทั้งด้าน ร่างกายและจิตใจของบุคคล ตลอดจนความสามารถ ความโน้มเอียง นิสัย อากัปกริยาของแต่ละบุคคลโดยเฉพาะ และบุคลิกภาพจะเป็นเครื่องกำหนด ปฏิกริยาของบุคคลที่มีต่อตนเองและต่อผู้อื่น และเป็นผลต่อความรู้สึกนึกคิดที่มีต่อสิ่งแวดล้อม วัตถุ บุคคล และวัฒนธรรมของสังคมที่เขาอาศัยอยู่

กล่าวโดยสรุป บุคลิกภาพ เป็นผลรวมของพฤติกรรมของมนุษย์ทั้งทางร่างกายและจิตใจที่เป็นลักษณะเฉพาะบุคคลนั้น ๆ

ผลการวิเคราะห์บุคลิกภาพของครูบุคลิกภาพความเป็นครูของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ประกอบด้วย 3 ด้าน ดังนี้

1. การตระหนักรู้ในตนเอง
2. แรงจูงใจในความเป็นครู
3. คุณลักษณะในความเป็นครู

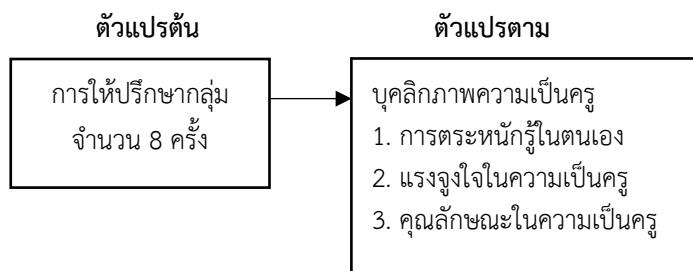
แนวคิดการให้คำปรึกษากลุ่ม

วันัญญา แก้วแก้วปาน (2561: 46) กล่าวว่า การให้คำปรึกษากลุ่มเป็นการช่วยเหลือแก่กลุ่มบุคคลที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันหรือมีความต้องการที่จะพัฒนาตนในเรื่องเดียวกัน โดยการให้การช่วยเหลือให้คิดและตัดสินใจแก้ไขปัญหาของตนเอง โดยใช้ความสัมพันธ์และอิทธิพลกลุ่มในการช่วยเหลือ ซึ่งมีผู้ให้คำปรึกษาที่มีความรู้ และทักษะในการให้คำปรึกษาช่วยเหลือกลุ่มเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและบุคลิกภาพให้ดีขึ้น

Corey (2016: 6) กล่าวว่า การให้คำปรึกษาแบบกลุ่มเป็นกระบวนการของสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่เน้นในเรื่องความคิด ความรู้สึก โดยมีจุดมุ่งหมายทั้งการป้องกันและการบำบัดรักษาบรรยากาศของกลุ่มเต็มไปด้วยความไว้วางใจ และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน อันจะนำไปสู่การเปิดเผยเรื่องราวที่เป็นความขัดแย้ง ความสับสน มีการพัฒนาตนเอง เพื่อเปลี่ยนพฤติกรรมและบุคลิกภาพที่ไม่พึงประสงค์ของตน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

กรอบแนวคิดการวิจัย มีดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ปีการศึกษา 2566 จำนวน 180 คน
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ปีการศึกษา 2566 ที่มีคะแนนบุคลิกภาพความเป็นครู ต่ำกว่าร้อยละ 25 จำนวน 48 คน จากนั้นสอบถามความสมัครใจในการเข้ารับการให้คำปรึกษากลุ่ม แล้วสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) เป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 10 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล มี 3 เครื่องมือ

1. แบบสำรวจบุคลิกภาพความเป็นครู มีลักษณะเป็นข้อคำถาม 30 ข้อ ประกอบด้วย 3 ด้าน คือ ด้านการตระหนักรู้ในตนเอง ด้านแรงจูงใจในความเป็นครู และด้านคุณลักษณะในความเป็นครู เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) มี 5 ระดับ ซึ่งผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน และมีค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง .2017 ถึง .4985 และมีค่าความเชื่อมั่นของแบบสำรวจทั้งฉบับ เท่ากับ 0.7136

2. แบบสอบถามปลายเปิด ประกอบด้วย 3 ส่วน ประกอบด้วย คำนำการชี้แจงวัตถุประสงค์ คำถามข้อมูลส่วนตัวทั่วไป และคำถามสิ่งที่ต้องการศึกษา

3. โปรแกรมการให้คำปรึกษากลุ่ม ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นเริ่มต้น ขั้นดำเนินการ และขั้นสรุป โดยมีหัวข้อดังนี้ การตระหนักรู้ในตนเอง แรงจูงใจในความเป็นครู และคุณลักษณะในความเป็นครู ซึ่งมี จำนวน 8 ครั้ง ๆ ละ 2 ชั่วโมง เป็นเวลา 4 สัปดาห์

วิธีรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ผู้วิจัยดำเนินการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง คือนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ที่มีคะแนนบุคลิกภาพความเป็นครู ต่ำกว่าร้อยละ 25 จำนวน 48 คน จากนั้นสอบถามความสมัครใจในการเข้ารับการให้คำปรึกษากลุ่ม แล้วสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) เป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 10 คน

2. ผู้วิจัยดำเนินการทดลอง โดยใช้โปรแกรมการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ที่เป็นกลุ่มทดลอง จำนวน 8 ครั้ง ๆ ละ 2 ชั่วโมง เป็นเวลา 4 สัปดาห์

3. ภายหลังสิ้นสุดการทดลอง ผู้วิจัยให้กลุ่มทดลองทำแบบสำรวจบุคลิกภาพความเป็นครู เพื่อเปรียบเทียบคะแนนก่อนการทดลอง (Pretest) และหลังการทดลอง (Posttest)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสำรวจบุคลิกภาพความเป็นครู ก่อนและหลังการเข้ารับการให้คำปรึกษากลุ่ม โดยหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบความแตกต่างของผลของบุคลิกภาพความเป็นครู ก่อนและหลังการทดลอง

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ความต้องการในการพัฒนาบุคลิกภาพความเป็นครูของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับบุคลิกภาพมาพิจารณาร่วมกับการใช้แบบสอบถามปลายเปิด (Open-ended questionnaires) สอบถามกับอาจารย์ผู้สอน จำนวน 5 ท่าน อาจารย์ที่ปรึกษา จำนวน 6 ท่าน และการสัมภาษณ์เชิงลึก(In-depth Interview) เพิ่มเติมกับนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู จำนวน 10 คน พบว่า นักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์มีความต้องการพัฒนาบุคลิกภาพความเป็นครู สามารถสรุปได้ 3 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านการตระหนักรู้ในตนเอง คือนักศึกษาขาดการเข้าใจตนเอง ยังไม่รู้ถึงความสามารถและความต้องการแท้จริงของตนเอง และไม่มั่นใจในตนเองว่าจะสามารถเป็นครูได้หรือไม่ เป็นต้น 2) ด้านแรงจูงใจในความเป็นครู คือนักศึกษาขาดความมุ่งมั่นที่จะเป็นครู ไม่กระตือรือร้นในการเรียน ไม่มีเป้าหมายชีวิต และเมื่อเผชิญอุปสรรคปัญหาที่ท้อถอย เป็นต้น และ 3) ด้านคุณลักษณะในความเป็นครู คือนักศึกษามีคุณลักษณะบางอย่างยังไม่เหมาะสมกับอาชีพครู เช่น การใช้คำพูด กิริยาท่าทาง การแต่งกาย และแสดงบทบาทตามจรรยาบรรณวิชาชีพครู เป็นต้น

2. ผลการพัฒนาบุคลิกภาพความเป็นครูด้วยการให้คำปรึกษากลุ่มของนักศึกษาหลักสูตร ประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ดังตารางที่ 1 และตารางที่ 2

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบความแตกต่างของผลของบุคลิกภาพความเป็นครู ก่อนและหลังการทดลอง

บุคลิกภาพความเป็นครู	การทดลอง	$\bar{x}$	S.D.	การแปลความหมาย	t
การตระหนักรู้ในตนเอง	ก่อนการทดลอง	1.93	0.59	น้อย	3.09*
	หลังการทดลอง	3.07	0.40	ปานกลาง	
แรงจูงใจในความเป็นครู	ก่อนการทดลอง	2.30	0.55	ปานกลาง	2.92*
	หลังการทดลอง	3.12	0.45	มาก	
ลักษณะในความเป็นครู	ก่อนการทดลอง	2.63	0.81	ปานกลาง	2.68*
	หลังการทดลอง	3.50	0.55	มาก	
รวม	ก่อนการทดลอง	2.29	0.65	ปานกลาง	4.62*
	หลังการทดลอง	3.23	0.47	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่า นักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ มีบุคลิกภาพความเป็นครู โดยรวมหลังจากได้รับการให้คำปรึกษากลุ่ม มีคะแนนเฉลี่ย 3.23 เพิ่มขึ้น เมื่อพิจารณาบุคลิกภาพความเป็นครูรายด้าน พบว่า การตระหนักรู้ในตนเอง อยู่ในระดับปานกลาง มีคะแนนเฉลี่ย 3.07 ด้านแรงจูงใจในความเป็นครู อยู่ในระดับมาก มีคะแนนเฉลี่ย 3.12 และด้านคุณลักษณะในความเป็นครู อยู่ในระดับมาก มีคะแนนเฉลี่ย 3.50 เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย เปรียบเทียบผลของบุคลิกภาพความเป็นครู ก่อนและหลังการทดลองการให้คำปรึกษากลุ่มเป็นรายบุคคล และแปลผลตามเกณฑ์ดังนี้

คนที่	คะแนนเฉลี่ยก่อนทดลอง	คะแนนเฉลี่ยหลังทดลอง
1.	2.21	3.61
2.	2.08	3.52
3.	2.30	3.18
4.	2.24	3.30
5.	2.45	3.45
6.	2.62	3.77
7.	2.50	3.80
8.	2.00	3.25
9.	2.25	3.42
10.	2.09	3.22

จากตารางที่ 2 พบว่า ค่าคะแนนเฉลี่ยบุคลิกภาพความเป็นครูของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ เป็นรายบุคคล ก่อนและหลังการเข้ารับการให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม ก่อนให้คำปรึกษากลุ่ม นักศึกษามีคะแนนเฉลี่ย ตั้งแต่ 2.00-2.62 ภายหลังจากการให้คำปรึกษากลุ่ม นักศึกษามีคะแนนเฉลี่ย ตั้งแต่ 3.18-3.80

อภิปรายผล

1. ผลการศึกษาบุคลิกภาพความเป็นครูของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพรู มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับบุคลิกภาพมาพิจารณาพร้อมกับการใช้แบบสอบถามปลายเปิด (Open-ended questionnaires) สอบถามกับอาจารย์ผู้สอน จำนวน 5 ท่าน อาจารย์ที่ปรึกษา จำนวน 6 ท่าน และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เพิ่มเติมกับนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพรู จำนวน 10 คน สามารถสรุปได้ว่า นักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพรู มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์มีความต้องการพัฒนาบุคลิกภาพความเป็นครู 3 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านการตระหนักรู้ในตนเอง พบว่า นักศึกษาขาดการเข้าใจในตนเอง ยังไม่รู้ถึงความสามารถและความต้องการแท้จริงของตนเอง และไม่มั่นใจในตนเองว่าจะสามารถเป็นครูได้หรือไม่ เนื่องจากนักศึกษายังไม่รู้จักตัวตนที่แท้จริง ทำให้ไม่รู้ถึงความถนัดและความสามารถของตนที่จะเป็นครูได้ สอดคล้องกับที่ ทศนีย์ สุริยะไชย (2554: 1) ที่กล่าวว่า การขาดความตระหนักรู้ในความรู้สึกนึกคิดของตนเองจะทำให้การแสดงออกของพฤติกรรมมีผลกระทบต่อชีวิตตนเอง การทำงานที่ตนชอบ และการอยู่ร่วมกับผู้อื่น 2) ด้านแรงจูงใจในความเป็นครู พบว่า นักศึกษาขาดความมุ่งมั่นที่จะเป็นครู ไม่กระตือรือร้นในการเรียน ไม่มีเป้าหมายชีวิต และเมื่อเผชิญอุปสรรคปัญหาที่ถ่วงถอย เนื่องจากนักศึกษากลัวว่าเมื่อเรียนจบไปแล้ว อาจจะสอบบรรจุเข้ารับราชการครูไม่ได้ ซึ่งก็อาจจะไม่ได้เป็นครูอีกต่อไป ทั้งยังระหว่างที่เรียนนักศึกษาต้องทำงานส่งอาจารย์ตลอดทุกสัปดาห์ ซึ่งตนเองก็มีภาระงานที่โรงเรียนอยู่แล้วค่อนข้างมาก จึงทำให้ขาดแรงจูงใจในการเรียน ดังนั้นหากสามารถพัฒนาแรงจูงใจให้นักศึกษาได้ก็จะทำให้นักศึกษาเกิดความกระตือรือร้นมากขึ้น และมุ่งมั่นที่จะพัฒนาบุคลิกภาพในความเป็นครูสอดคล้องกับการศึกษาของ Kabilan (2004: 50-57) ที่กล่าวถึงแรงจูงใจที่เป็นปัจจัยพื้นฐานของความต้องการพัฒนาบุคลิกภาพในวิชาชีพรู และ 3) คุณลักษณะในความเป็นครู พบว่า นักศึกษามีคุณลักษณะบางอย่างยังไม่เหมาะสมกับอาชีพครู เช่น การใช้คำพูด กิริยาท่าทาง การแต่งกาย และแสดงบทบาทตามจรรยาบรรณวิชาชีพรู ซึ่งถือว่าเป็นสิ่งสำคัญมากสำหรับบุคคลที่จะมาเป็นครู และนักศึกษาก็ต้องการพัฒนาบุคลิกภาพในด้านนี้อยู่แล้ว เพราะรู้ว่าบุคคลที่จะต้องมาเป็นครูต้องเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับนักเรียน ดังที่ ภัณฑิรา ดวงจินดา (2560) กล่าวว่า คุณลักษณะของครูเป็นตัวแปรที่ส่งผลต่อคุณภาพของนักเรียนโดยตรง โดยเฉพาะในเรื่องของการเป็นแบบอย่างในทุก ๆ ด้าน และสอดคล้องกับการศึกษาของ โฉมทัย อุดมบุญญานูภาพ (2545 อ้างถึงใน สุรศักดิ์ สุทธิสุวรรณ. 2560) ที่กล่าวว่า คุณลักษณะของครูที่ดีควรมีบุคลิกภาพดีเพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีสำหรับเด็กและสาธารณชน และการวางตัวดีน่าเคารพนับถือและประพฤติตนตามจรรยาบรรณวิชาชีพรู รวมถึงการแต่งกายสุภาพเรียบร้อย

2. ผลการพัฒนาบุคลิกภาพความเป็นครูด้วยการให้คำปรึกษากลุ่มของนักศึกษาหลักสูตร ประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพรู มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ พบว่า นักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพรู มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ มีบุคลิกภาพความเป็นครูโดยรวมหลังจากได้รับการให้คำปรึกษาอยู่ในระดับมาก มีคะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้น 3.23 อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาบุคลิกภาพความเป็นครูรายด้าน พบว่า 1) ด้านการตระหนักรู้ในตนเอง อยู่ในระดับปานกลาง มีคะแนนเฉลี่ย 3.07 ซึ่งสอดคล้องกับ Corey (2016: 5-7) ที่กล่าวว่า การให้คำปรึกษากลุ่มเป็นกระบวนการที่เน้นให้เกิดการตระหนักรู้ในตนเอง เพื่อส่งเสริมให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปสู่บุคลิกภาพอันพึงประสงค์ และสอดคล้องกับการศึกษาของ Caplan (1975: 128-138) ที่กล่าวว่า การให้คำปรึกษากลุ่มจะช่วยพัฒนาให้บุคคลยอมรับตนเองและความเข้าใจตนเองอย่างแท้จริง 2) ด้านแรงจูงใจในความเป็นครู อยู่ในระดับมาก มีคะแนนเฉลี่ย 3.12 ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของสายสมร เฉลยภิตติ (2554) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาทุนทางจิตวิทยาเชิงบวกของพยาบาลวิชาชีพโดยการให้คำปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการ พบว่า การให้คำปรึกษากลุ่มช่วยเสริมสร้างแรงจูงใจในตนเองได้ และช่วยให้ปรับปรุงพัฒนาตนเองได้ดีขึ้น และการศึกษาของสอดคล้องกับการศึกษาของ มงคล ศัยกุล (2556) ได้ศึกษาเรื่องรูปแบบการปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการเพื่อพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ พบว่า กลุ่มทดลองภายหลังที่ได้รับการให้คำปรึกษากลุ่มมีแรงจูงใจสูงกว่าก่อนการเข้ารับการให้คำปรึกษากลุ่ม และ 3) ด้านคุณลักษณะในความเป็นครู อยู่ในระดับมาก มีคะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้น 3.50 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ เพชรสุดา เพชรใส (2547) ได้ศึกษาเรื่องการศึกษาและพัฒนาสมรรถนะในการให้คำปรึกษาสำหรับครูแนะแนว พบว่า การให้คำปรึกษากลุ่มสามารถพัฒนาคุณลักษณะในความเป็นครูแนะแนวได้ และสอดคล้องกับแนวคิดของ พัชรา สุขสังขาร (2556: 45) ที่กล่าวว่า การให้คำปรึกษากลุ่มมีสามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมบางอย่างจากประสบการณ์ที่ได้รับจากสมาชิกกลุ่มและช่วยส่งเสริมคุณลักษณะบางประการได้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 แบบสำรวจบุคลิกภาพความเป็นครู เป็นเครื่องมือในการศึกษาบุคลิกภาพความเป็นครูของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ได้ เนื่องจากได้ผ่านการพิจารณาตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญแล้ว และแบบสำรวจนี้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการสำรวจบุคลิกภาพกับนักศึกษาในกลุ่มอื่น ๆ ได้ ทั้งนี้อาจจำเป็นต้องมีการปรับเปลี่ยนคำถามให้เหมาะสมกับกลุ่มดังกล่าวด้วย

1.2 โปรแกรมการให้คำปรึกษากลุ่ม ผู้ที่จะนำโปรแกรมนี้ไปใช้ในบริบทอื่น ๆ ควรเป็นผู้ที่มีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับศาสตร์จิตวิทยาการให้คำปรึกษา หรือได้รับการฝึกอบรมทางการให้คำปรึกษาเป็นอย่างดี เพื่อนำไปใช้พัฒนาบุคลิกภาพความเป็นครูได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.3 ควรนำผลการวิจัยไปขยายผลโดยจัดโครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ ที่สามารถพัฒนาบุคลิกภาพความเป็นครูในสถาบันการศึกษาต่าง ๆ เพื่อสร้างเครือข่ายในการพัฒนาวิชาศึกษาศาสตร์ต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ศึกษาบุคลิกภาพความเป็นครูกับกลุ่มประชากรอื่น ๆ ได้แก่ นักศึกษาที่กำลังศึกษาในคณะครุศาสตร์หรือครูในระดับประถมและมัธยมศึกษา อาชีวศึกษา หรืออุดมศึกษา เป็นต้น

2.2 ควรมีการศึกษาระยะยาว หลังจากการเสร็จสิ้นการทดลองไปแล้วเพื่อดูว่าบุคลิกภาพความเป็นครูที่ได้รับการพัฒนาไปแล้วยังคงอยู่กับนักศึกษามากน้อยเพียงใด

2.3 ควรมีการนำเทคนิคทางจิตวิทยาในด้านอื่น ๆ กลุ่มฝึกอบรม การแนะแนว หรือกิจกรรมกลุ่มที่มีความเหมาะสมสำหรับการพัฒนาบุคลิกภาพความเป็นครูในครั้งต่อไป

เอกสารอ้างอิง

จักรแก้ว นามเมือง, และคณะ.(2560) .การประเมินความพึงพอใจของผู้รับบริการ (Customer Satisfaction) ในมิติด้านคุณภาพการให้บริการ งานบริการเบี่ยงชีผู้สูงอายุ และคนพิการ เทศบาลเมืองแม่ปืม อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา. รายงานวิจัย. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตพะเยา.

ธนู แสงศักดิ์. (2565). คุณลักษณะครูที่ดีที่เป็นแบบอย่างที่ดีแก่สังคมไทย. สืบค้นเมื่อ 25 พฤศจิกายน 2565, จาก <https://www.kruchiangrai.net>.

ทัศนีย์ สุริยะไชย. (2554). ความสัมพันธ์ระหว่างการตระหนักรู้ในตนเองกับการร่วมความรู้สึกในวัยรุ่น. ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต (จิตวิทยาพัฒนาการ). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

โณทัย อุดมบุญญาภาพ. (2545). คุณลักษณะครูรุ่นใหม่กับการปฏิรูปหลักสูตรการผลิตครูในศตวรรษที่ 21. วารสารครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม. 1(3): 22-31.

นันทน์ภัส ตั้งภรณ์พรรณ. (2553). แบบแผนความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพกับการเผชิญปัญหาและฝ่าฟันอุปสรรคของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (จิตวิทยาการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.

พิณสุดา สิริธรรค์. (2557). รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. รายงานการวิจัยและพัฒนา. พริกหวานกราฟฟิก.

เพชรสุดา เพชรใส. (2547). การศึกษาและพัฒนาสมรรถนะในการให้คำปรึกษาสำหรับครูแนะแนว. ปริญญาโทศึกษาศาสตร์บัณฑิต (จิตวิทยาการให้คำปรึกษา). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

พัชรา สุขสังขาร. (2556). คู่มือการจัดกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาทัศนคติทางเพศของวัยรุ่นหญิงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. อ่างทอง: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษอ่างทอง.

ภัณฑิรา ดวงจินดา. (2560). การวิเคราะห์องค์ประกอบและตัวชี้วัดสมรรถภาพของครูวิทยาศาสตร์ระดับมัธยมศึกษา. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การวัดและประเมินผลการศึกษา). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

มงคล คัยยกุล. (2556). รูปแบบการปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการเพื่อพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักศึกษาราชภัฏ. ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (จิตวิทยาการแนะแนวและการปรึกษา). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

- รัชนี้ กาญจนศิริอำรง. (2561). บุคลิกภาพของพนักงานบริษัทไทยยูเนียนซีฟู้ด จำกัด ที่ส่งผลต่อความผูกพันองค์กร. *ปริญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต (สาขาบริหารธุรกิจ)*. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- รุ่ง แก้วแดง. (2553). *ปฏิบัติการศึกษาไทย*. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: พิมพ์ดี.
- วันัญญา แก้วแก้วปาน. (2561). การพัฒนารูปแบบการให้คำปรึกษากลุ่มเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตในการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยตัวของเยาวชนผู้กระทำผิดในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนฯ เขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล. *ปริญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (จิตวิทยาประยุกต์)*. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ศรีเรื่อน แก้วกังวาน. (2554). *ทฤษฎีจิตวิทยาบุคลิกภาพ: รู้เขา รู้เรา*. (พิมพ์ครั้งที่ 16). กรุงเทพฯ: พิมพ์ดี.
- สายสมร เฉลยกิตติ. (2554). การพัฒนาทุนทางจิตวิทยาเชิงบวกของพยาบาลวิชาชีพโดยการให้คำปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการ. *ปริญยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต (จิตวิทยาการให้คำปรึกษา)*. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- สุรศักดิ์ สุทธิวรรณ. (2560). การพัฒนาตัวบ่งชี้คุณลักษณะครูวิทยาศาสตร์ระดับชั้นประถมศึกษาในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานี. *วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต (วิจัยและประเมินการศึกษา)*. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- Caplan, S. W. (1975). The Effect of Group Counseling on Junior High School Boy's Concept of Themselves in School. *Journal of Counseling Psychology*. 4: 124-128.
- Corey Gerald. (2016). *Theory and practice of group counseling*. (8th ed.). Belmont: Tomson Brooks/Cole.
- Hilgard, Ernest R. (1962). *Introduction to Psychology*. (3rd ed.). New York: Marcours, Brace & World Inc.
- Kabilan, Muhammad Kamarul. (2004). Online Professional Development: A Literature Analysis of Teacher Competency. *Malaysia: Journal of Computing in Teacher Education*. 21(2): 51 – 57.
- Sanford, F. H., & Wrightman, L. S. (1970). *Psychology*. (3rd ed). Belmont: Wadsworth Publishing Company.
- Schneider, B. M. (1990). *Managing Organization Behavior*. New York: John Wiley & Sons.

แนวทางการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์

Guidelines Administration Using Good Governance under The Secondary
Educational Service Area Office Nakhonsawan

พรพรหม ใจเสือ¹, ปพนสรณ์ โปธิพิทักษ์², สายทิพย์ ยะฟู³
Pondprom Jaisua¹, Paponson Potipitak², Saythit Yafu³
Corresponding Author E-mail: Pondprom.ja@nsru.ac.th

Received: 2023-10-22; Revised: 2023-11-11; Accepted: 2023-12-06

บทคัดย่อ

การวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา และ 2) หาแนวทางการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่างคือ ครู จำนวน 313 คน ที่ได้มาจากการกำหนดขนาดตัวอย่างโดยใช้ตารางเครซีและมอร์แกนและการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลสำหรับสถานศึกษา มีค่าความเที่ยงคือ 0.98 วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน หาแนวทางการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร โดยการสนทนากลุ่มเพื่อหาแนวการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 7 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า

1) สภาพปัจจุบันการบริหารสถานศึกษาโดยยึดหลักธรรมาภิบาล โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยรายด้านดังนี้ หลักความมีส่วนร่วม หลักนิติธรรม และหลักความรับผิดชอบ สภาพที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยรายด้านดังนี้ หลักความรับผิดชอบต่อ หลักความโปร่งใส และหลักนิติธรรม ความต้องการจำเป็นพัฒนาแนวทางได้แก่ หลักความมีส่วนร่วม หลักความโปร่งใส และหลักคุณธรรม 2) แนวทางการพัฒนา คือ ผู้บริหารสถานศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับกฎระเบียบ กำกับติดตามครูในการปฏิบัติงาน ใช้จ่ายงบประมาณด้วยความสุจริต จัดให้ครูไปศึกษาดูงานในด้านเทคโนโลยี เพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอน ให้ครู นักเรียนผู้ปกครอง ตลอดจนชุมชนมีส่วนร่วมดำเนินการจัดการศึกษา โครงการ และกิจกรรมของสถานศึกษาที่จัดขึ้น ควรจัดทำปฏิทิน การปฏิบัติงานเพื่อให้เป็นไปตามแผน และกระจายงานให้กับบุคลากร

คำสำคัญ: แนวทางการบริหาร, หลักธรรมาภิบาล

¹ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

² Student in Master of Education Degree, Educational Administration, Nakhonsawan Rajabhat University

³ อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

² Advisor, Faculty of Education, Nakhon Sawan Rajabhat University

³ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

³ Co-Advisor, Faculty of Education, Nakhon Sawan Rajabhat University

Abstract

The research aims to 1) study the current situation and the desirable conditions and necessities of the administration of educational institutions using the principles of good governance for educational institutions and 2) Finding guidelines for school administration using good governance. The sample consisted of the 313 school teachers according to the tables of Krazy and Morgan, the research instrument was a five-point rating scale questionnaire with a reliability coefficient of 0.98. the statistical used in data analysis were mean and standard deviation by focus group discussion of 7 experts, data were analyzed by content analysis. The results of the research showed that:

1) The current state of educational institution administration based on the principles of good governance overall, it's at a moderate level. Sorted in descending order as follows: principle of participation, the rule of law, and accountability. The overall desirable condition was at a high level. Sorted in descending order as follows: accountability, transparency principle, and the rule of law. Requirements need to develop guidelines. Sorted in descending order as follows: School administration using principle of participation, Transparency principle, and Accountability. 2) The development approach is Educational administrators should search for knowledge about various information in the regulations to be current Administrators should monitor teachers and personnel in their work and spend the budget with honesty School administrators should arrange for teachers to study on technology for use in teaching and learning according to the situation. The administrators must involve all stakeholders in education, including teachers, students, parents, and the community, to participate in educational management in school projects and activities throughout the year. Educational institutions should prepare an operational calendar in order to be in accordance with the operational plan and executives distribute tasks in their responsibilities to personnel.

Keywords: Administration Guidelines, Good Governance

บทนำ

วิวัฒนาการของโลกยุคโลกาภิวัตน์ ทำให้สถานการณ์ด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม การบริหารงานภาครัฐและเอกชนมีการเปลี่ยนแปลงเป็นไปอย่างรวดเร็ว เพราะความล้ำสมัยทางด้านการสื่อสารเทคโนโลยี แต่ขั้นตอนการบริหารงานของทั้งภาครัฐ วิชาธุรกิจ และเอกชนเกิดความไม่เชื่อมโยงกัน และไม่สามารถทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น จึงทำให้นานาชาติกลับมามีความตื่นตัวถึงต้นเหตุของปัญหาที่แท้จริง ในการบริหารงานของแต่ละประเทศที่มีผลกระทบต่อด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม การบริหารเป็นลักษณะการทำงานร่วมกันของกลุ่มบุคคลในองค์การ เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยนำศาสตร์และศิลป์ พร้อมด้วยทรัพยากรทางการบริหารมาใช้ในกระบวนการบริหารได้อย่างเหมาะสม และเกิดประสิทธิภาพ (รับขวัญ ภาคภูมิ. 2547; อ้างถึงใน จีรนาถ ภูริเศวตกาจร, อนันต์ ไกรบำรุง, และชนิษฐา แก้วเอียด. 2563: 21) อาจกล่าวได้ว่า ทรัพยากรทางการบริหารที่สำคัญที่สุด คือ ผู้บริหาร เป็นหลักสำคัญต้องเป็นผู้มี ความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติงาน และกระทำตนให้เป็นที่เคารพนับถือของผู้ใต้บังคับบัญชา ประสิทธิภาพและการปฏิบัติงานของการบริหารงานของผู้บริหารนั้นขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายประการ ได้แก่ ความรู้ ความเข้าใจในหลักการบริหารงาน รวมทั้งประสบการณ์ และทักษะการบริหารงานของผู้บริหาร ซึ่งผู้บริหารควรมีหลักในการปฏิบัติงานที่ถูกต้องเหมาะสม ที่จะส่งผลให้ผู้ร่วมงานหรือผู้ใต้บังคับบัญชาเกิดความเชื่อมั่น เลื่อมใสศรัทธา ตั้งใจปฏิบัติงานให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย นอกจากนี้ผู้บริหารจะต้องมีหลักหรือแนวทางการปฏิบัติงานที่จำเป็นในการบริหารงาน คือ หลักธรรมาภิบาล จำนวน 6 ด้าน ดังนี้ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า

ฉะนั้นการปฏิบัติงานให้บรรลุผลสำเร็จ ย่อมขึ้นอยู่กับทักษะและความสามารถของผู้บริหารในการนำหลักการบริหารมาบูรณาการกับหลักธรรมาภิบาล เป็นแนวทางสำคัญในการจัดระเบียบให้ทั้งภาครัฐ ภาคธุรกิจ เอกชน เป็นการบริหารงานสมัยใหม่ที่เน้นความสุจริต โปร่งใส ตรวจสอบได้ มีความรับผิดชอบ ความประพฤติชอบ และการมีส่วนร่วม ทั้งนี้เพื่อให้เกิด

ความประจักษ์ชัดถึงสิทธิและหน้าที่ การมีจิตสำนึกรับผิดชอบต่อสังคม การตระหนักถึงปัญหาของประเทศชาติ มีความกล้าหาญที่จะรับผิดชอบจากผลของการกระทำของตนเอง ยึดถือในความถูกต้องดีงามเป็นหลัก ขยัน อดทน มีระเบียบวินัย ซื่อสัตย์สุจริต ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการบริหารจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด เพื่อให้เกิดความคุ้มค่าและประโยชน์สูงสุด เปิดเผยข้อมูลให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบความถูกต้องในการปฏิบัติงาน (พระมหาวิญญ์สิริภทโท, บุญเชิด ชำนิศาสตร์, และพีรวัฒน์ ชัยสุข. 2564: 244)

ในการบริหารสถานศึกษาให้ประสบความสำเร็จ ผู้ที่มีบทบาทมากที่สุดคือผู้บริหาร เป็นบุคคลสำคัญในการจัดระบบบริหารทั้งในงานวิชาการ งบประมาณ บริหารงานบุคคล และบริหารงานทั่วไปให้มีประสิทธิภาพ โดยยึดธรรมาภิบาล เป็นเครื่องมือในการนำวิสัยทัศน์ และนโยบายสู่การปฏิบัติ ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องใช้ความรู้ ความสามารถในการบริหารงาน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล และการบริหารที่จะประสบความสำเร็จได้นั้น ขึ้นอยู่กับการตัดสินใจที่รวดเร็ว ถูกต้อง และเหมาะสม หลักธรรมาภิบาล หรือ Good Governance จึงเป็นหลักการบริหารจัดการที่ดี เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ (พงษ์กฤตย์ นามปพนอังกฤษ, และคนอื่น ๆ. 2563: 8) ผู้บริหารสถานศึกษามีความสำคัญที่สุดต่อการบริหารจัดการการศึกษาของสถาบัน เนื่องจากการบริหารจัดการศึกษาสถานศึกษาจะเกิดประสิทธิผลและมีประสิทธิภาพ รวมทั้งจะดำเนินงานจนประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์มากน้อยเพียงใด ความสำเร็จขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพ ยุทธวิธีประสพการณ์ ความคิด อุทิศตน ความเสียสละ และความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งหมายถึง ผู้บริหารที่สร้างแรงจูงใจและกระตุ้นครูให้ดำเนินนโยบายการศึกษาออกปฏิบัติและดำเนินการเพื่อผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ในลักษณะของชีวิตในสถานศึกษา (กุลจิรา รักชนคร. 2563: 3)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครสวรรค์ เป็นหน่วยงานที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีหน้าที่ดำเนินการให้เป็นไปตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครสวรรค์. 2562: 1-13) มีหน่วยงานตรวจสอบภายในกำกับ นิเทศ ติดตามจะเสนอและจัดทำแผนการตรวจสอบภายในให้คำปรึกษา คำแนะนำ ตรวจสอบการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการตรวจสอบ จากรายงานสรุปสถิติการให้บริการ ของกลุ่มกฎหมายและคดี ประจำปีงบประมาณ 2565 มีรายงานเรื่องร้องเรียน ทั้งหมด 30 เรื่อง (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครสวรรค์. 2566: 2) จะเห็นได้ว่ามีการร้องเรียนมาที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา แสดงให้เห็นถึงปัญหาของการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาทั้งในด้านหลักนิติธรรม หลักคุณธรรมและหลักความโปร่งใส

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ได้เห็นถึงสภาพปัญหาที่ได้รับการร้องเรียนนั้น สมควรได้รับการพัฒนาและแก้ไข ดังนั้น ผู้บริหารในยุคปัจจุบัน ซึ่งเป็นผู้นำการแห่งการเปลี่ยนแปลงต้องนำหลักการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาทุกด้านอยู่เสมอ เพื่อการทำงานที่มีประสิทธิผลและเกิดประสิทธิภาพสูงสุด ผู้วิจัยซึ่งเป็นข้าราชการครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครสวรรค์ จึงมีความสนใจศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครสวรรค์ เพื่อหาแนวทางการบริหารสถานศึกษาสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาได้นำผลการวิจัยไปใช้พัฒนาประสิทธิภาพของการบริหารจัดการการศึกษาให้มีประสิทธิผลอย่างยั่งยืนตลอดไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครสวรรค์
2. เพื่อหาแนวทางการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครสวรรค์

การทบทวนวรรณกรรม

1. ความหมายการบริหารสถานศึกษา

ความหมายการบริหารสถานศึกษา (Administration) ได้มีนักวิชาการหลายคนได้ให้แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาไว้ ซึ่งมีความหมายอย่างกว้างขวางและมีมุมมองหรือข้อคิดเห็นที่ต่างกัน ซึ่งสามารถอธิบายได้ดังนี้

สัมมา ธรณิธย์ (2560: 137) กล่าวว่า การบริหารสถานศึกษา เป็นการดำเนินงานของกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา โดยมีการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ และมีสิ่งการควบคุม และจัดการ ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีจุดมุ่งหมาย คือ ผู้เรียนต้องมีคุณภาพสูงสุด และบรรลุผลตามเป้าหมายที่วางไว้ ผู้บริหารจึงต้องกำหนดแบบแผน และเทคนิคต่าง ๆ โดยนำทั้งศาสตร์และศิลป์ ที่มีประสิทธิภาพเหมาะสมกับองค์การมาใช้ เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายร่วมกันดำเนินการให้บรรลุตามเป้าหมายของสถานศึกษา

Sergiormann (1987; อ้างถึงใน สุนทร โคตรบรรเทา. 2560: 29) กล่าวว่า การบริหารสถานศึกษาเป็นกระบวนการทำงานกับผู้อื่นและโดยผู้อื่น เพื่อการบรรลุเป้าหมายขององค์กรอย่างมีประสิทธิภาพ

ทรงพล คำเจริญ (2565: 3) กล่าวว่า การบริหารสถานศึกษาเป็นกระบวนการที่ผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษานำทรัพยากร คน (Man) งบประมาณ (Money) วัสดุ อุปกรณ์ (Materials) และการบริหารจัดการ (Management) โดยใช้ภาวะผู้นำ เทคนิค การบริหารทั้งศาสตร์และศิลป์มาประยุกต์ใช้ให้การปฏิบัติงานประสบความสำเร็จตามเป้าหมายขององค์กรที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากที่กล่าวมา สรุปได้ว่า การบริหารสถานศึกษาเป็นกระบวนการในการปฏิบัติงานกับคนและโดยคน เพื่อให้งานบรรลุเป้าหมายขององค์กร การบริหารสถานศึกษาใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ การบริหารเป็นสาขาวิชาที่มีการจัดการระเบียบอย่างเป็นระบบ คือจะต้องมีหลักเกณฑ์และทฤษฎีที่พึงเชื่อถือได้ เพื่อนำมาใช้ประโยชน์ในการบริหาร หากพิจารณาจากการบริหารในลักษณะของการปฏิบัติที่จำเป็นต้องอาศัยความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์และทักษะของผู้บริหารรับใช้ในการปฏิบัติงานเพื่อให้เหมาะสมกับสถานการณ์ คน และวัฒนธรรมองค์กรให้สำเร็จบรรลุเป้าหมาย

2. ความหมายของธรรมาภิบาล

คำว่า Good governance ซึ่งอาจจะแปลเป็นภาษาไทยได้คือธรรมาภิบาล ซึ่งหมายถึงการปกครองหรือการบริหารจัดการด้วยระบบคุณธรรม ความหมายของคำว่าธรรมาภิบาลนี้ได้มีผู้ให้ความหมายในหลากหลายรูปแบบ ดังนี้

ลักษณะชาติ บุญพบ (2564: 21) กล่าวว่า ธรรมาภิบาล หมายถึง กระบวนการที่ผู้บริหารสถานศึกษานำหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองมาเป็นแนวทางสำคัญในการจัดระเบียบสถานศึกษา ให้สามารถทำงานร่วมกันได้อย่างสันติสุข มีความรู้ รักสามัคคี ร่วมกันเป็นพลังในการขับเคลื่อนสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยยึดหลักความถูกต้อง โปร่งใส ยุติธรรม สามารถตรวจสอบได้ ภายใต้การปกครองแบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นพระประมุข

จุฑากาญจน์ เก่งกลีจิก (2564: 16) กล่าวว่า หลักธรรมาภิบาล หมายถึง การดำเนินการที่ดีในการจัดการองค์กรอย่างมีประสิทธิภาพ จริยธรรม ภายใต้การดำเนินงานด้วยความโปร่งใส มีความจัดสรรทรัพยากรขององค์กรอย่างคุ้มค่า และเป็นระบบตามกฎหมาย มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล มีความเสมอภาค เป็นธรรม มีการกระจายอำนาจเพื่อให้การทำงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และบรรลุตามเป้าหมาย

กล่าวโดยสรุปแล้ว ธรรมาภิบาล หมายถึง การบริหารเพื่อการพัฒนาของบ้านเมือง โดยเชื่อมโยงทั้ง 3 ส่วน คือ ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ภายใต้การปกครองแบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีการสนับสนุนซึ่งกันและกันอย่างสร้างสรรค์ ก่อให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างเศรษฐกิจ สังคม การเมืองอย่างสมดุล ส่งผลให้สังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขสันติ ตลอดจนมีการใช้อำนาจในการพัฒนาประเทศชาติให้เป็นไปอย่างมั่นคง ยั่งยืน และมีเสถียรภาพ โดยหลักธรรมาภิบาล ซึ่งประกอบด้วยหลักพื้นฐาน 6 ได้แก่ หลักนิติธรรม (Rule of Laws) หมายถึง ปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ ภายในสถานศึกษา หลักคุณธรรม (Morality) หมายถึง การยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม หลักความโปร่งใส (Transparency principle) หมายถึง การเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ มีระบบการตรวจสอบความถูกต้อง หลักความมีส่วนร่วม (Principle of participation) หมายถึง เปิดโอกาสให้บุคลากรในสถานศึกษา ผู้ปกครอง นักเรียน คณะกรรมการสถานศึกษา หรือชุมชน มีส่วนร่วมรับรู้และร่วมแสดงความคิดเห็น ร่วมตัดสินใจปัญหาสำคัญต่าง ๆ ของสถานศึกษา หลักความรับผิดชอบ (Accountability) หมายถึง ตระหนักในสิทธิและหน้าที่ จิตสำนึกในความรับผิดชอบต่อบทบาทหน้าที่ของตนเอง และหลักความคุ้มค่า (Value for money) หมายถึง จัดการสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยมีการบริหารจัดการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม

3. ความหมายของการประเมินความต้องการจำเป็น

ความหมายของการประเมินความต้องการจำเป็น ได้มีนักวิชาการหลายคนได้ให้แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการประเมินความต้องการจำเป็น ไว้ ซึ่งมีความหมายอย่างกว้างขวางและมีมุมมองหรือข้อคิดเห็นที่ต่างกัน ซึ่งอธิบายได้ดังนี้

กจิตตา ชินพิทักษ์วัฒนา (2557: 28) การประเมินความต้องการจำเป็น คือ การกำหนดแนวทางแก้ไขสิ่งที่ต้องการจำเป็นให้ถึงเป้าหมาย แล้วหาช่องว่างระหว่างสภาพที่เกิดขึ้นจริงกับสภาพที่ควรจะเป็นเพื่อแก้ไขจากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาจัดเรียงลำดับความสำคัญ ความเร่งด่วนและความเหมาะสมเพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาต่อไป

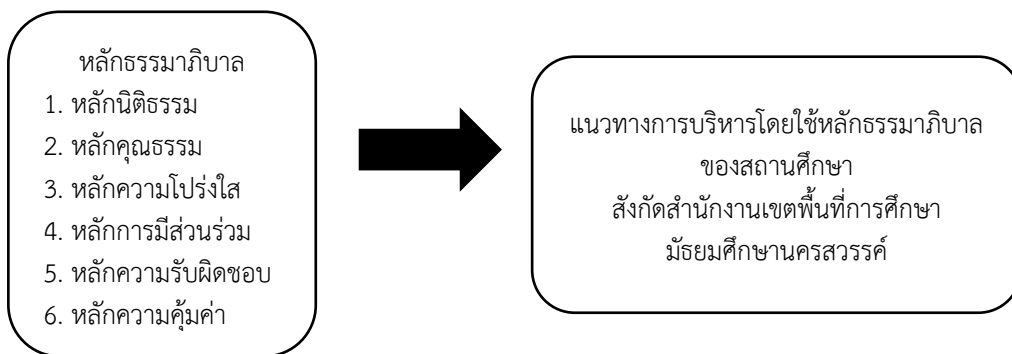
อภิสร่า โชติภาภรณ์ (2557: 48)การประเมินความต้องการจำเป็น เป็นกระบวนการวิเคราะห์ที่เป็นระบบ เพื่อให้ทราบถึงสภาพของปัญหาและความต้องการที่เป็นจริงในปัจจุบัน และนำมาจัดเรียงลำดับความสำคัญ เพื่อกำหนดแนวทางแก้ไขและปรับปรุงต่อไป

สุวิมล ว่องวานิช (2558: 39) กล่าวว่า การประเมินความต้องการจำเป็น หมายถึง กระบวนการกำหนดความแตกต่างระหว่างสภาพที่พึงประสงค์กับสภาพที่เป็นจริงอย่างเป็นระบบ ซึ่งส่วนใหญ่จะมุ่งเน้นที่ความแตกต่างของผลลัพธ์ (Outcome Gaps) แล้วจัดเรียงลำดับความสำคัญของความแตกต่างนั้น จึงเลือกความต้องการจำเป็นที่สำคัญมาแก้ไข

ดังนั้นสรุปได้ว่า การประเมินความต้องการจำเป็น หมายถึง กระบวนการที่เป็นระบบวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างสภาพปัจจุบันกับสภาพที่คาดหวัง ในการหาความต้องการจำเป็นเพื่อให้ได้ข้อมูลในการตัดสินใจเลือกหรือหาวิธีการแก้ไขปัญหาได้ตรงกับสภาพที่เป็นอยู่จริงหรือ ความต้องการที่แท้จริง

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวทางการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา นครสวรรค์ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดรายละเอียดและขั้นตอนการดำเนินการวิจัยเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยโดยการศึกษารายละเอียด หลักการ ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยนำมากำหนดกรอบแนวคิด หัวข้อปัญหา และวัตถุประสงค์ของการวิจัย กำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง สร้างและพัฒนาเครื่องมือสำหรับการวิจัย โดยปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษา จากนั้นนำไปเก็บรวบรวมข้อมูล เมื่อได้ข้อมูลครบถ้วนสมบูรณ์แล้วจึงนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์โดยวิธีการทางสถิติ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ ปีการศึกษา 2566 จำนวน 1,661 คน
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ ปีการศึกษา 2565 จำนวน 313 คน ได้มาโดยวิธีการใช้ตารางสำเร็จรูปของ Krejcie, & Morgan

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

แบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาล สำหรับสถานศึกษา ซึ่งแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list)

ขั้นตอนการสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

ในการสร้างแบบสอบถามในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร ตำราและงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา
2. ศึกษาหลักเกณฑ์และวิธีการสร้างแบบสอบถาม แบบมาตราส่วนประมาณ Rating scale ของ บุญชม ศรีสะอาด, และคณะ (2561)
3. ร่างแบบสอบถามแบบมาตราส่วนให้ครอบคลุมเนื้อหาตามองค์ประกอบและตัวชี้วัดของหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา
4. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้น เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมและให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไข
5. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขผ่านความเห็นชอบของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์แล้วเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย จำนวน 3 คน โดยพิจารณาความเหมาะสมของข้อความ (หาความเที่ยงตรง: Validity) และความสอดคล้องระหว่างข้อความกับลักษณะเฉพาะของเนื้อหา (IOC : Index of consistency)
6. หากคุณภาพแบบสอบถามจากการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ คำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง ข้อคำถามกับลักษณะเฉพาะของเนื้อหา (IOC : Index of Consistency)
7. นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญแล้ว นำไปทดลองใช้ (Try Out) เพื่อหาคุณภาพของแบบสอบถาม
8. จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

วิธีรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

1. ผู้วิจัยดำเนินการขอหนังสือจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ เพื่อขออนุญาต และอำนวยความสะดวกในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง คือ ครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์
2. ทำหนังสือขอความร่วมมือไปยังสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูล
3. นำแบบสอบถามพร้อมหนังสือขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามจัดส่งแบบสอบถามไปยังสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ผ่านตู้ รับ-ส่ง หนังสือราชการของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ และติดต่อขอรับคืนด้วยตนเอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูลจากแบบสอบถาม ดังนี้

1. นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนทั้งหมดมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบจากนั้นนำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ดังนี้
  2. วิเคราะห์ข้อมูล ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ (Percentage) แล้วนำเสนอเป็นตารางประกอบความเรียง
  3. วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม ตอนที่ 2 เกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยกำหนดเกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ย ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, และคณะ. 2561)
- 4.51-5.00 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาล สำหรับสถานศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด
- 3.51-4.50 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาล สำหรับสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก

2.51-3.50 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาล สำหรับสถานศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง

1.51-2.50 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาล สำหรับสถานศึกษาอยู่ในระดับน้อย

1.00-1.50 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาล สำหรับสถานศึกษาอยู่ในระดับน้อยที่สุด

4. สรุปข้อเสนอแนะตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ เกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์การบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ นำมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ให้ได้แนวทางการพัฒนาต่อไป

5. วิเคราะห์ความต้องการจำเป็น (Need Assessment) โดยการนำผลจากการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ มาหาดัชนีความต้องการจำเป็น (Priority Needs Index) เพื่อจัดลำดับความต้องการจำเป็น

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

การวิจัยครั้งนี้สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล มีดังนี้

1. สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัย
  - 1.1 IOC
  - 1.2 ค่าความเที่ยง (Reliability)
2. สถิติพื้นฐาน ได้แก่
  - 2.1 ค่าความถี่ (f)
  - 2.2 ค่าร้อยละ (%)
  - 2.3 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)
  - 2.4 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.)

ขั้นตอนที่ 2 พัฒนาแนวทางการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ ในขั้นตอนนี้ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. นำหลักธรรมาภิบาลทั้ง 6 ด้านมาร่างแนวทางและนำแนวทางมาจัดประชุมสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) โดยผู้เชี่ยวชาญ เพื่อหาแนวทางการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์

2. นำผลจากผู้เชี่ยวชาญ มาจัดอันดับความคิดเห็นที่สอดคล้องกันเพื่อสังเคราะห์ด้วยวิธีวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content analysis) การนำเสนอแนวทางการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์

3. นำสรุปแนวทางการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาที่ได้นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อพิจารณาให้ความคิดเห็น เพื่อปรับปรุงแก้ไขแนวทางที่ได้และนำไปใช้ต่อไป

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญในการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ จำนวน 7 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

แบบบันทึกการสนทนากลุ่มเกี่ยวกับแนวทางการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อร่วมแสดงความคิดเห็น ตามขอบข่ายหลักธรรมาภิบาล 6 ด้าน คือ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า

ขั้นตอนการสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

ผู้วิจัยมีขั้นตอนและวิธีการสร้างเครื่องมือ ดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อกำหนดกรอบการวิเคราะห์หาแนวทางการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา
2. สร้างกรอบการวิเคราะห์การหาแนวทางการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา
3. สร้างตารางสำรวจและบันทึกการอ่านวิเคราะห์หาแนวทางการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา
4. ตรวจสอบกรอบการวิเคราะห์และตารางสำหรับสำรวจและบันทึกการอ่าน โดยอาจารย์ที่ปรึกษา
5. สร้างแบบการสนทนากลุ่ม (Focus Group Study) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของร่างแนวทางการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา

วิธีรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยมีขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
2. กำหนดกรอบในการจัดทำกรสนทนากลุ่มและแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม
3. วิเคราะห์ข้อมูลหลักธรรมาภิบาล 6 ด้าน ในแต่ละด้านมาร่างเป็นแนวทางการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์
4. ร่างแนวทางการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อให้ข้อเสนอแนะ
5. นำข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษามาปรับปรุงและจัดทำเป็นแบบบันทึก เพื่อจัดทำกรสนทนากลุ่มต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยมีขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ถึงผู้เชี่ยวชาญ เพื่อขอเชิญเข้าร่วมประชุมสนทนากลุ่ม
2. จัดสนทนากลุ่มกับผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 7 คน
3. ผู้วิจัยนำแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม รับข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญกับผู้เชี่ยวชาญ ทั้ง 7 คน
4. ผู้วิจัยนำข้อมูลจากแบบบันทึกการสนทนากลุ่มมาวิเคราะห์เป็นแนวทางการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ สรุปอภิปรายผล ข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อแนวทางการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ ด้วยวิธีการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content analysis)

สรุปผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ ผู้วิจัยได้ผลสรุปสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ ในด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักความรับผิดชอบ และด้านหลักความคุ้มค่า โดยนำผลความต้องการจำเป็น (PNI_{modified}) 3 ลำดับแรก มาดำเนินการสนทนากลุ่มโดยมีผู้เชี่ยวชาญ 7 คน ในวันพฤหัสบดีที่ 7 กันยายน 2566 เวลา 15.00-16.30 น. ณ ห้องประชุมศูนย์เทคโนโลยี โรงเรียนสตรี นครสวรรค์ อำเภอเมืองฯ จังหวัด นครสวรรค์ ซึ่งผู้เชี่ยวชาญได้เสนอแนวทางการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ เป็นรายด้านได้ผลดังนี้

1. หลักนิติธรรม

1.1 ผู้บริหารสถานศึกษามีการใช้กฎระเบียบข้อบังคับกับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาอย่างเสมอภาคและเป็นธรรม

1.1.1 ส่งเสริมให้ครูปฏิบัติการสอนโดยยึดระเบียบที่คุรุสภากำหนด ตามมาตรฐานการปฏิบัติตนตามมาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ และจรรยาบรรณวิชาชีพ

1.1.2 ปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติตามกฎ ระเบียบต่าง ๆ

1.1.3 ปฏิบัติกับครูและบุคลากรทางการศึกษาทุกคนด้วยความเสมอภาค เท่าเทียม

1.2 การมอบหมายงานให้ครูจัดทำคำสั่งเป็นลายลักษณ์อักษร

1.2.1 จัดทำคำสั่งแต่งตั้งในการปฏิบัติหน้าที่ทุกครั้ง

1.2.2 มอบหมายงานครูอย่างเป็นธรรมและถนัดกับงาน

1.3 ผู้บริหารสถานศึกษาคำนึงถึงสิทธิเสรีภาพของครู และบุคลากรในสถานศึกษา

1.3.1 ส่งเสริมให้ครูรู้จักพัฒนาตนเองตามมาตรฐานที่สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษากำหนดแนวปฏิบัติไว้

1.3.2 ควรส่งเสริมให้ครูและบุคลากรได้มีส่วนร่วมในการเสนอข้อคิดเห็นในการกำหนดวัฒนธรรมองค์กร

1.3.3 จัดทำหลักเกณฑ์ข้อบังคับในสถานศึกษาจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย

2. หลักคุณธรรม

2.1 ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเสียสละ เพื่อประโยชน์ต่อส่วนรวม

2.1.1 ยึดมั่นในจรรยาบรรณผู้บริหารสถานศึกษา มาปฏิบัติในชีวิตประจำวัน

2.1.2 ไม่ใช้เวลาราชการเพื่อหาผลประโยชน์ส่วนตัว

2.1.3 ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความวิริยะ อุตสาหะ และเสียสละ

2.2 ผู้บริหารสถานศึกษาปฏิบัติตามมาตรฐานจริยธรรมสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา

2.2.1 ควรใช้หลักการครองตน ครองคน ครองงานมาใช้ให้เกิดผลสัมฤทธิ์

2.2.2 ยึดหลักตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ 9

2.2.3 ส่งเสริมให้ครูและบุคลากรมีวินัยยึดมั่นในคุณธรรมจริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพ และขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงามของไทย

2.3 ผู้บริหารสถานศึกษาบริหารโดยยึดเหตุผลและคุณธรรมในการแก้ปัญหาและการบริหารสถานศึกษา

2.3.1 มีสติสัมปชัญญะ สุขุมในทุกสถานการณ์

2.3.2 แก้ปัญหาโดยใช้คุณธรรมเป็นที่ตั้ง มีเหตุผล ไม่อคติในการแก้ปัญหา

2.3.3 ต้องคิดบวก มองโลกในแง่ดี

3. หลักความโปร่งใส

3.1 ผู้บริหารปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริต

3.1.1 ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างให้บุคลากรในสถานศึกษา ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต

3.1.2 บริหารงานงบประมาณด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต โปร่งใส

3.1.3 ปฏิบัติงานด้วยความบริสุทธิ์ใจ

3.2 ผู้บริหารสถานศึกษามีการปฏิบัติงานด้วยความโปร่งใส และมีระบบงานที่ชัดเจน เปิดเผยได้

3.2.1 ปฏิบัติต่าง ๆ อย่างเปิดเผย ตรวจสอบได้ ให้กับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง

3.2.2 ควรกำหนดนโยบาย ทิศทาง เป้าหมายของภารกิจให้มีความเหมาะสมและใช้ให้เกิดประโยชน์

3.2.3 วางแผนและจัดสรรงบประมาณ เพื่อดำเนินงานให้เกิดประสิทธิภาพ

3.3 ผู้บริหารสถานศึกษาควบคุม ดูแลและกำกับการปฏิบัติงานด้านการเงิน และพัสดุให้เป็นไปตามกฎ ระเบียบ และข้อบังคับของทางราชการ

3.3.1 ดำเนินงานตามปฏิทิน การปฏิบัติงาน เพื่อให้เป็นไปตามแผนการปฏิบัติงาน

3.3.2 ใช้จ่ายเงินตามแผนงานอย่างชัดเจนและผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการสถานศึกษา

3.3.3 ผู้บริหารสถานศึกษาควรประชุมผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ในการจัดสรรงบประมาณประจำปี

4. หลักการมีส่วนร่วม

4.1 ผู้บริหารสถานศึกษาเปิดโอกาสให้ครูและบุคลากรในสถานศึกษา มีส่วนร่วมรับทราบปัญหาของสถานศึกษา และแสดงความคิดเห็นในการแก้ไขปัญหาพร้อมกัน

4.1.1 เปิดโอกาสผู้ที่มีส่วนร่วมดำเนินการจัดการศึกษาในโครงการและกิจกรรมของสถานศึกษา

4.1.2 ส่งเสริมให้ครูทำงานแบบมีส่วนร่วมทุกขั้นตอน

4.1.3 เปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

4.2 ผู้บริหารสถานศึกษาเปิดโอกาสให้ครูและบุคลากรในสถานศึกษามีส่วนร่วมรับทราบปัญหาของสถานศึกษา และแสดงความคิดเห็นในการแก้ไขปัญหาพร้อมกัน

4.2.1 ให้บุคลากรร่วมประเมินผลงานซึ่งกันและกัน

4.2.2 ส่งเสริมการจัดกิจกรรมระหว่างบ้าน วัดและโรงเรียน

4.2.3 ประชุมชี้แจง เพื่อให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาทราบถึงขอบข่ายงาน หน้าที่ และความรับผิดชอบ

4.3 ผู้บริหารรับฟังความคิดเห็นของครู นักเรียนและบุคลากร

4.3.1 เปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการให้ข้อเสนอแนะและแสดงความคิดเห็น

4.3.2 ประสานความร่วมมือกับเครือข่ายผู้ปกครอง ในการพัฒนาผู้เรียนและสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ

4.3.3 รับฟังและน้อมรับความเห็นต่างจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

5. หลักความรับผิดชอบ

5.1 ผู้บริหารสถานศึกษาบริหารงานด้วยความความรับผิดชอบ การใส่ใจ การกระตือรือร้นในการแก้ไขปัญหา

5.1.1 เปิดโอกาสให้ผู้ที่เกี่ยวข้องมีส่วนรับผิดชอบแก้ไขปัญหาพร้อมกัน

5.1.2 เชื่อมั่นในตนเอง มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ และใส่ใจในการแก้ไขปัญหา

5.1.3 ร่วมรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงานที่เกิดขึ้น

5.2 ผู้บริหารสถานศึกษามีความกล้าที่จะยอมรับผลที่เกิดขึ้น จากการปฏิบัติงานบุคลากรในสถานศึกษา

5.2.1 มีความกล้าหาญที่จะกระทำการใดอย่างเด็ดขาด

5.2.2 ให้ความยุติธรรมและเสมอภาคในการคุณและโทษของครูและบุคลากรทางการศึกษา

5.2.3 มีการบริหารความเสี่ยงและยอมรับความเสี่ยงจากการบริหารสถานศึกษาได้

5.3 ผู้บริหารสถานศึกษามีความรับผิดชอบในการตัดสินใจ ที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษา

5.3.1 ยอมรับผลจากการปฏิบัติงานตามหน้าที่ พร้อมพัฒนาการบริหารงาน

5.3.2 เป็นผู้นำหรือสร้างเทคโนโลยี และนวัตกรรมมาใช้ในการบริหารจัดการในสถานศึกษา

5.3.3 กล้าตัดสินใจและรับผิดชอบ

6. หลักความคุ้มค่า

6.1 ผู้บริหารสถานศึกษาศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการของครู และบุคลากร เพื่อใช้ประกอบการวางแผน และกำหนดวิธีดำเนินงานเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด

6.1.1 นำระบบเทคโนโลยีมาใช้โดยยึดหลักความคุ้มค่า และให้เกิดประโยชน์สูงสุด

6.1.2 จัดทำ SWOT เพื่อพัฒนาการบริหารสถานศึกษา

6.1.3 แต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบการบริหารงานงบประมาณ เพื่อให้เกิดความประหยัด และคุ้มค่า

6.2 ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถบริหารจัดการทรัพยากรที่มีอยู่พัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

6.2.1 ระดมทรัพยากรจากแหล่งต่าง ๆ เพื่อครูใช้ประกอบการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ

6.2.2 จัดกิจกรรมศึกษาดูงานในด้านเทคโนโลยีเพื่อใช้ในการจัดการสอนตามสถานการณ์

6.2.3 กำกับติดตามทะเบียนซ่อมบำรุงรักษาครุภัณฑ์อย่างสม่ำเสมอ และเป็นปัจจุบัน

6.3 ผู้บริหารสถานศึกษาจัดสรรห้องเรียน อาคารเรียน อาคารประกอบ และสามารถใช้อย่างเต็มที่มี

6.3.1 ส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกให้เกิดประโยชน์สูงสุด

6.3.2 จัดให้มีการตรวจสอบอาคารสถานที่ เพื่อให้พร้อมใช้งาน

6.3.3 ส่งเสริมและสนับสนุนให้ครู และบุคลากรทางการศึกษาร่วมกันประหยัดพลังงาน

อภิปรายผล

ผลการศึกษาแนวทางการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ ประเด็นที่นำมาอภิปราย ดังนี้

1. แนวทางการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักนิติธรรม ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้ครูปฏิบัติการสอนโดยยึด มาตรฐานการปฏิบัติตนตามมาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ และจรรยาบรรณวิชาชีพ ปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่างที่ดี ปฏิบัติกับทุกคนด้วยความเสมอภาค เท่าเทียม จัดทำคำสั่งแต่งตั้งในการปฏิบัติหน้าที่ทุกครั้ง มอบหมายงานครูอย่างเป็นธรรม และถนัดกับงาน ส่งเสริมให้ครูพัฒนาตนเองและมีส่วนร่วมในการเสนอข้อคิดเห็นในการกำหนดวัฒนธรรมองค์กร และจัดทำ หลักเกณฑ์ข้อบังคับจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย โดยการวิจัยพบว่าแนวทางการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักนิติธรรมของ ผู้บริหารสถานศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ ภูวินทร์ รักษ์พงศ์ (2559) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 พบว่าผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้ บุคลากรมีระเบียบ วินัย ประพฤติตนตามแบบแผนของทางราชการและจรรยาบรรณวิชาชีพครู ผู้บริหาร สถานศึกษาร่วมกับ บุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษา ร่วมกันกำหนด กฎระเบียบ ข้อตกลงของสถานศึกษาอย่างเป็นธรรม โปร่งใส ตรวจสอบ ได้ และผู้บริหารสถานศึกษา มีการวางแผนปฏิบัติงานประจำปีที่ชัดเจน

2. แนวทางการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักคุณธรรม ผู้บริหารสถานศึกษายึดมั่นในจรรยาบรรณผู้บริหาร สถานศึกษา มาปฏิบัติในชีวิตประจำวัน ไม่ใช้เวลาราชการเพื่อหาผลประโยชน์ส่วนตน ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความวิริยะ อุตสาหะ และเสียสละ ใช้หลักการครองตน ครองคน ครองงานมาใช้ให้เกิดผลสัมฤทธิ์ ยึดหลักตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ 9 ส่งเสริมให้ครูและบุคลากรมีวินัย ยึดมั่นในคุณธรรมจริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพ และขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงามของไทย มีสติสัมปชัญญะ สุขุมในทุกสถานการณ์ แก้ปัญหาโดยใช้ คุณธรรมเป็นที่ตั้ง มีเหตุผล ไม่อคติในการแก้ปัญหา และต้องคิดบวก มองโลกในแง่ดี โดยการวิจัยพบว่าแนวทางการบริหาร สถานศึกษาโดยใช้หลักคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชนะวิน แสงทามาศย์ (2564) ได้ศึกษา เรื่อง หลักธรรมาภิบาลกับการบริหารงานบุคคลในโรงเรียน พบว่า การปฏิบัติต่อบุคคลควรอยู่บนพื้นฐานของความเมตตา ความจริงใจ ผู้บริหารเองควรแสดงตนเป็นแบบอย่างของการมีเกียรติ มีคุณธรรม สร้างศรัทธาให้คนเคารพยกย่องอย่างจริงจัง จะทำให้องค์การมีแต่ความเจริญก้าวหน้าทั้งด้านบุคคลและผลงาน

3. แนวทางการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักความโปร่งใส ผู้บริหารสถานศึกษาปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างให้บุคลากร ในสถานศึกษา ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต โปร่งใส บริสุทธิ์ใจ เปิดเผย ตรวจสอบได้ ให้กับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ควรกำหนดนโยบาย ทิศทาง เป้าหมายของภารกิจให้มีความเหมาะสมและใช้ให้เกิดประโยชน์ วางแผนและจัดสรรงบประมาณ เพื่อดำเนินงานให้ เกิดประสิทธิภาพ ดำเนินงานตามปฏิทินเพื่อตามแผนการปฏิบัติงานและผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการสถานศึกษา และควรประชุมผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดสรรงบประมาณประจำปี โดยการวิจัยพบว่าแนวทางการบริหารสถานศึกษาโดยใช้ หลักความโปร่งใสของผู้บริหารสถานศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ วารุณี โพธิ์คำ (2566) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหาร สถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้าพบว่า ผู้บริหารควรมีความซื่อสัตย์สุจริต ทำงานด้วยความโปร่งใสพร้อมรับการตรวจสอบ ควรเปิดโอกาสให้ทุกหน่วยงาน คณะกรรมการ สถานศึกษา ผู้ปกครอง ครู และชุมชน เข้ามาร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมวางแผน ตลอดจนแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานและผู้รับผิดชอบการทำงานอย่าง ชัดเจน เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารการปฏิบัติงานของโรงเรียนแก่ชุมชนอย่างสม่ำเสมอ

4. แนวทางการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักการมีส่วนร่วม ผู้บริหารสถานศึกษาเปิดโอกาสผู้ที่มีส่วนร่วม ดำเนินการจัดการศึกษาในโครงการและกิจกรรมของสถานศึกษา ส่งเสริมให้ครูทำงานแบบมีส่วนร่วมทุกเปิดโอกาสให้ชุมชนมี ส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ให้บุคลากรร่วมประเมินผลงานซึ่งกันและกัน ส่งเสริมการจัดกิจกรรมระหว่างบ้าน วัด และ โรงเรียน ประชุมชี้แจงเพื่อให้ครูทราบถึงขอบข่ายงาน หน้าที่ และความรับผิดชอบ เปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมใน การให้ข้อเสนอแนะและแสดงความคิดเห็น ประสานความร่วมมือกับเครือข่ายผู้ปกครอง ในการพัฒนาผู้เรียนและสถานศึกษา ให้มีประสิทธิภาพ โดยการวิจัยพบว่าแนวทางการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักการมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด

สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธวัชชัย นิลประดับ (2559) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารในทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร พบว่า ผู้บริหารให้โอกาสบุคคลที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ ที่สำคัญรวมทั้งการเปิดรับฟังความคิดเห็น เพื่อรับคำแนะนำมาร่วมวางแผน และปฏิบัติให้บรรลุวัตถุประสงค์ เพื่ออยู่บนพื้นฐานโดยคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม

5. แนวทางการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักความรับผิดชอบ ผู้บริหารสถานศึกษาเปิดโอกาสให้ผู้ที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมรับผิดชอบแก้ไขปัญหาด้วยกัน เชื่อมั่นในตนเอง มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ และใส่ใจในการแก้ไขปัญหา มีความกล้าหาญที่จะกระทำการได้อย่างเด็ดขาด ยอมรับความเสี่ยงจากการบริหารสถานศึกษาได้ ยอมรับผลจากการปฏิบัติงานตามหน้าที่กล้าตัดสินใจและรับผิดชอบ โดยการวิจัยพบว่าแนวทางการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักความรับผิดชอบของผู้บริหารสถานศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ อธิญา เต็งศิริ (2557) ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนบึงพินิจสามัคคี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์เขต 2 พบว่า ผู้บริหารต้องตระหนักในสิทธิหน้าที่ความสำคัญในความ รับผิดชอบ การเคารพความคิดเห็นที่แตกต่าง และความกล้าที่จะยอมรับผลจากการกระทำของตน มีจิตสำนึกในความรับผิดชอบต่อสถานศึกษา การใส่ใจในปัญหากระตือรือร้นในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ของสถานศึกษา ตลอดจนเคารพในความคิดเห็นที่แตกต่าง

6. แนวทางการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักความคุ้มค่า ผู้บริหารสถานศึกษานำระบบเทคโนโลยีมาบริการ โดยยึดหลักความคุ้มค่า และให้เกิดประโยชน์สูงสุด จัดทำ SWOT แต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบการบริหารงานงบประมาณ เพื่อให้เกิดความประหยัดและคุ้มค่า ระดมทรัพยากรจากแหล่งต่าง ๆ เพื่อครูใช้สื่อประกอบการสอน จัดกิจกรรมศึกษาดูงานในด้านเทคโนโลยี กำกับติดตามทะเบียนซ่อมบำรุงรักษาครุภัณฑ์อย่างสม่ำเสมอ ส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกให้เกิดประโยชน์สูงสุด จัดให้มีการตรวจสอบอาคารสถานที่ เพื่อให้พร้อมใช้งานและส่งเสริมและร่วมกันประหยัดพลังงาน โดยการวิจัยพบว่าแนวทางการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักความคุ้มค่าของผู้บริหารสถานศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของนิตยา คงเกษม (2562) ได้ศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างจรรยาบรรณวิชาชีพผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดราชบุรี พบว่า โรงเรียนได้มีการจัดการเรียนการสอนโดยพัฒนาสิ่งต่าง ๆ รอบตัวให้เกิดการเรียนรู้ให้มากที่สุดเป็นการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ได้อย่างคุ้มค่า ระดมทรัพยากรจากแหล่งต่าง ๆ ทั้งในชุมชนและสถานศึกษามาพัฒนาสถานศึกษาให้เกิดการเรียนรู้ได้ดี รมรงค์ ให้รู้ถึงคุณค่าของทรัพยากร ปลูกฝังจิตสำนึกในการน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในชีวิตประจำวันให้เกิดประโยชน์สูงสุด

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 ควรนำผลการศึกษานี้เป็นข้อมูลในการวางแผนการปฏิบัติงานพัฒนาการบริหารการศึกษา ให้เกิดประสิทธิภาพ และมีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

1.2 ควรนำผลการศึกษานี้เป็นข้อมูลสารสนเทศแก่ผู้บุคลากรทางการศึกษาที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับสถานศึกษาทั้งผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน ผู้ปกครอง ชุมชน เพื่อเป็นข้อมูลในการวางแผนให้สอดคล้องกับแนวคิดการบริหารการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล

1.3 ควรรายงานผลให้หน่วยงานที่รับผิดชอบในระดับที่สูงขึ้นไป ได้ทราบข้อดีเพื่อสนับสนุนต่อไป และให้ทราบถึงปัญหาต่าง ๆ ของโรงเรียน และให้การสนับสนุนโรงเรียนที่ยังขาดความพร้อมในด้านปัจจัยต่าง ๆ ต่อการพัฒนาสถานศึกษา และอำนวยความสะดวกในด้านการประสานงาน ขอความช่วยเหลือจากเครือข่ายต่าง ๆ ให้มากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาแนวการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักนิติธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อให้มีการประเมินผลการปฏิบัติงาน ด้วยความยุติธรรม เสมอภาค มีความเป็นธรรม และชอบธรรม

2.2 ควรศึกษาการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักคุณธรรม เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษาเน้นย้ำให้บุคลากรในสถานศึกษาประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี

2.3 ควรศึกษาวิธีการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักนิติธรรมโดยให้ผู้บริหารสถานศึกษาชี้แจง กฎ ระเบียบ ข้อบังคับของสถานศึกษาให้มีความสอดคล้องกับเหตุการณ์ปัจจุบัน

2.4 ควบคู่ศึกษาแนวทางการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักความโปร่งใส โดยสถานศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการจากทุกภาคส่วน ในการบริหารงบประมาณ

เอกสารอ้างอิง

- กจิตตา ชินพิทักษ์วัฒนา. (2557). การประเมินความต้องการจำเป็นของผู้ดูแลเด็กในการอบรมเลี้ยงดูเด็กวัยทารกวัยเตาะแตะในสถานรับเลี้ยงเด็ก. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กุลจิรา รักชนคร. (2563). คุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21. *Journal of Modern Learning Development*. 5(3): 328 - 345.
- จิรนาถ ภูริเศวตทاجر, อนันต์ ไกรบำรุง, และชนิษฐา แก้วเอียด. (2563). การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 1. ในรายงานการประชุมการประชุมวิชาการระดับชาติวิทยาลัยนครราชสีมา ครั้งที่ 7 ประจำปีพ.ศ.2563 (The 7th National Conference of Nakhonratchasima College 2020) “นวัตกรรมเพื่อสุขภาพและสังคม ในยุคดิจิทัล” วันเสาร์ที่ 23 พฤษภาคม พ.ศ. 2563 ณ วิทยาลัยนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา, หน้า 20 – 29.
- จุฑาทากาญจน์ เก่งกลสิกิจ. (2564). การใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในสหวิทยาเขตธรรมจักร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5. การค้นคว้าอิสระครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ชนะวิน แสงทามาตย์. (2564). หลักธรรมาภิบาลกับการบริหารงานบุคคลในโรงเรียน. *วารสารสังคมศาสตร์บูรณาการ*. 1(3): 63-75.
- ทรงพล คำเจริญ. (2565). การบริหารการศึกษา : ทฤษฎี หลักการและแนวคิด. กรุงเทพฯ: โอ เอส พริ้นติ้งเฮ้าส์.
- ธวัชชัย นิลประดับ. (2559). การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารในทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร. *วารสารวิจัยราชภัฏพระนคร*. 11(1) : 115-124.
- ธีรญา เต็งศิริ. (2557). แนวทางการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนบึงพิมพ์สามัคคี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- นิตยา คงเกษม. (2562). แนวทางการบริหารโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายพระบางเจ้าพระยา เมือง 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 1. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร์มหาบัณฑิต (พุทธบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- บุญชม ศรีสะอาด, และคณะ. (2561). *พื้นฐานการวิจัยการศึกษา*. มหาสารคาม: ตักสิลาการพิมพ์.
- พงษ์กฤตย์ นามปหนองกูร, และคนอื่น ๆ. (2563). *ธรรมาภิบาล:หัวใจของการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21*. สืบค้นเมื่อ 15 ธันวาคม 2565, จาก file:///C:/Users/User/Downloads/natayama.pdf.
- พระมหาวินัย สิริภโท, บุญเชิด ชานิศาสตร์, และพีรวัฒน์ ชัยสุข. (2564). รูปแบบการพัฒนาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลที่มีประสิทธิภาพสำหรับโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา. *วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์*. 7(3): 242-253.
- ภูวินทร์ รักษ์พงศ์ (2559). การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนครเขต 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- รับขวัญ ภาคภูมิ. (2547). ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากับสุขภาพองค์กรของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.

- ลักษณะาวดี บุญพบ. (2564). ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากับความผูกพันต่อองค์กรของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- วารุณี โพธิ์คำ. (2566). การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า. วารสารบัณฑิตศึกษา มจร. บ้านสมเด็จเจ้าพระยา. 5(1): 53-62.
- สัมมา ธนินธ์. (2560). **หลักทฤษฎี และปฏิบัติการบริหารการศึกษา**. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: ข้าวฟ่าง.
- สำนักงานพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์. (2562). **คู่มือการปฏิบัติงานข้าราชการครู**. สืบค้นเมื่อ 15 ธันวาคม 2565, จาก <https://drive.google.com/file/d/19Dg1zhHyHiFxBlSwane8Rtel3HM3Q-8p/view>.
- _____. (2566). รายงานข้อมูลเชิงสถิติการให้บริการ กลุ่มกฎหมายและคดี ประจำปีงบประมาณ 2566. สืบค้นเมื่อ 20 ธันวาคม 2565, จาก <https://drive.google.com/file/d/19Dg1zhHyHiFxBlSwane8Rtel3HM3Q-p/view>.
- สุนทร โคตรบรรเทา. (2560). **การบริหารการศึกษา : หลักการและทฤษฎี (ฉบับปรับปรุง)**. กรุงเทพฯ: ปัญญาชน.
- สุวิมล วองวานิช. (2558). **การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น**. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อภิสรာ โชติภรณ์ (2558). การประเมินความต้องการจำเป็นเพื่อส่งเสริมสมรรถนะด้านการเรียนในยุคประชาคมอาเซียนของผู้เรียนโรงเรียนฝึกอาชีพกรุงเทพมหานคร. **ศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย**. 7(2): 219-231.

แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1

The Guidelines for Development the Leadership in Digital Era of School
Administrators to Excellence under Nakhonsawan Educational Service
Area Office 1

นภสร ใจเสือ¹, ปพนสรณ์ โพธิพิทักษ์², สายทิพย์ ยะฟู³
Noppasorn Jaisua¹, Paponsan Potipitak², Saythit Yafu³
Corresponding Author E-mail: Noppasorn.jai@gmail.com

Received: 2023-10-22; Revised: 2023-11-03; Accepted: 2023-12-15

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครู จำนวน 285 คน โดยการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือ ได้แก่ แบบสอบถามระดับการพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลสู่ความเป็นเลิศ มีค่าความเที่ยงตรง เท่ากับ 0.98 2) หาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ จัดประชุมสนทนากลุ่ม ผู้ทรงคุณวุฒิ 7 ท่าน โดยการเลือกแบบเจาะจง และการวิเคราะห์เนื้อหา และ 3) ประเมินแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ กลุ่มผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 30 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือ ได้แก่ แบบประเมินแนวทาง การวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า

1) ระดับภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ โดยภาพรวมอยู่ระดับมาก ($\bar{X} = 4.27$, S.D.= 0.86) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีระดับสูงสุด คือ ด้านสังคม จรรยาบรรณ และกฎหมาย อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.35$, S.D.= 0.94) รองลงมา คือ ด้านการวัดและประเมินผล อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.31$, S.D.= 0.84) และด้านที่ต่ำที่สุด คือ ด้านความสามารถในการใช้เครื่องมือดิจิทัล อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.21$, S.D.= 0.89) 2) แนวทางการพัฒนา ภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ คือ ผู้บริหารสถานศึกษาเปิดใจทำความเข้าใจถึงการเปลี่ยนแปลง จัดทำแผนการพัฒนาศึกษา กำหนดกลยุทธ์ สนับสนุนให้ใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีดิจิทัล มีการอบรมพัฒนาดตนเอง ศึกษา การเลือกใช้เครื่องมือดิจิทัลได้อย่างถูกต้อง เป็นแบบอย่างการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลที่ดี กำหนดนโยบายเกี่ยวกับกลยุทธ์วิสัยทัศน์ และเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการพัฒนาระบบการวัดและประเมินผล 3) ผลการประเมินแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.86$, S.D.= 0.57) ด้านสูงสุด คือ ด้าน เป็นประโยชน์ ($\bar{X} = 4.89$, S.D.= 0.20) รองลงมา คือ ด้านความถูกต้อง ($\bar{X} = 4.87$, S.D.= 0.23) และต่ำที่สุด คือ ด้านความเหมาะสม ($\bar{X} = 4.85$, S.D.= 1.65)

คำสำคัญ: การพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัล, ผู้บริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ

¹ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

² Student in Master of Education Degree, Educational Administration, Nakhonsawan RajabhatUniversity

³ อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

² Advisor, Faculty of Education, Nakhon Sawan Rajabhat University

³ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

³ Co-Advisor, Faculty of Education, Nakhon Sawan Rajabhat University

Abstract

The purposes of this research were 1) to study the level of digital era leadership of school administrators to excellence and finding guidelines to develop and estimate the leadership in digital era of school administrators to excellence. The simple group was 285 teachers by using simple random sampling with the reliability at 0.98. 2) finding guidelines to develop the leadership in digital era of school administrators to excellence was conducted by focus group discussion of 7 experts by using purposive sampling and content analysis and 3) guidelines to develop the leadership in digital era of school administrators to excellence with the informant group was 30 administrators by using purposive sampling. The instrument used for data collection in this study was a rating scale questionnaire. The statistics for data analysis were percentage, mean and standard deviation. The research findings were as follows:

1) The level of digital era leadership of school administrators towards excellence of all was the high level ($\bar{X} = 4.27$, S.D.= 0.86). When consider each aspect. It was found that the highest level was society, ethics and law ($\bar{X} = 4.35$, S.D.= 0.94), the next was Measurement and evaluation ($\bar{X} = 4.31$, S.D.= 0.84), leadership vision ($\bar{X} = 4.30$, S.D. = 0.84), dare to try new things and create innovations ($\bar{X} = 4.24$, S.D. = 0.82), promote and support the use of technology in teaching for teachers ($\bar{X} = 4.23$, S.D. = 0.86) and ability to use digital tools ($\bar{X} = 4.21$, S.D. = 0.89), respectively. 2) Guidelines to develop the leadership in digital era of school administrators towards excellence found that the school administrators understanding of the dynamics, the education development plan, strategy formulation, advocate for utilizes digital technologies, self-development training, learn using correct digital tools, to be a role models in use of good technology, set policy regarding strategy and vision and Provide opportunities for all parties to participate in the development of measurement and evaluation systems. 3) The assessment result for the guidelines to develop the leadership in digital era of school administrators to excellence was revealed be highest perspective. It was infallibility ($\bar{X} = 4.87$, S.D.=0.23), suitability was ($\bar{X} = 4.85$, S.D.= 1.65), possibility was ($\bar{X} = 4.86$, S.D.= 0.23) and benefit was ($\bar{X} = 4.89$, S.D.= 0.20).

Keywords: Development The Leadership in The Digital Era, School of Administrators Towards Excellence

บทนำ

ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีทำให้ข้อมูลข่าวสารและความรู้ ซึ่งประกอบกันเป็น “สารสนเทศ” นั้น สามารถสิ้นไหลได้สะดวกรวดเร็ว จนสามารถประยุกต์ใช้ได้อย่างกว้างขวาง ตั้งแต่ระดับบุคคลขึ้นไป ถึงระดับองค์กรต่าง ๆ ตลอดจนในระดับประเทศและระหว่างประเทศ จนกระทั่งภาวะ “ไร้พรมแดน” อันเนื่องมาจากอิทธิพลของเทคโนโลยีสารสนเทศ ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการบริหารสถานศึกษา ตามเจตนารมณ์ของกระทรวงศึกษาธิการ ได้มีการจัดทำแผนยุทธศาสตร์กองทุนพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา พ.ศ. 2563 - 2565 โดยสนับสนุนและส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา พร้อมกับกำหนดกองทุนให้มีบทบาทในการส่งเสริมพัฒนาเครือข่ายการศึกษา (National Education Network) เพื่อพัฒนาให้เป็นศูนย์กลางในการเข้าถึงข้อมูลสารสนเทศด้านการศึกษา (สำนักปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. 2562: ออนไลน์)

กระทรวงศึกษาธิการจึงเป็นองค์กรหลักที่มีหน้าที่ในการรับผิดชอบ เพื่อที่จะสร้างคนให้มีศักยภาพและมีคุณภาพอย่างแท้จริงด้วยการพยายามพัฒนาคุณภาพการศึกษาด้วยนวัตกรรมในการบริหารจัดการที่หลากหลายสอดคล้องกับบริบททางสังคมโลกในรูปแบบของโลกไร้พรมแดน หรือในยุคโลกาภิวัตน์ ความเป็นสากล ยุคข้อมูลข่าวสาร ซึ่งการพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่แท้จริงนั้นสถานศึกษา สำคัญที่สุดในการขับเคลื่อนเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่แท้จริง โดยในสถานศึกษามีเฟืองที่สำคัญ คือผู้บริหารเพราะเป็นผู้ที่นำนโยบายสู่การปฏิบัติในระดับสถานศึกษา ฉะนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจึง ต้องแสดง

บทบาทหน้าที่ในความเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่มีสมรรถนะสูง กล่าวคือมีความรู้ ความสามารถ และมีคุณลักษณะที่จำเป็นในการบริหารงานให้ประสบความสำเร็จสูงกว่าเดิมโดยความรู้ คือข้อมูลที่รู้เฉพาะด้านของผู้บริหาร ด้านทักษะคือการบริหารจัดการคิดอย่างมีระบบมีมิติ มีเทคนิค เฉพาะด้านการสื่อสารหรือการใช้เทคโนโลยีด้านคุณลักษณะคือบุคลิกประจำตัวที่ดีของผู้บริหารโดย สมรรถนะดังกล่าวนี้เป็นภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษายุคใหม่ ถ้าหากมีสมรรถนะดังกล่าวนี้จะ ช่วยสร้างความสำเร็จให้กับองค์กรได้ดี (นุชนรา รัตนศิริระประภา. 2557: 509)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1 ได้มีการขับเคลื่อนการใช้เทคโนโลยี สารสนเทศในหลาย ๆ ด้านอันนำไปสู่การปรับตัว เพื่อให้เกิดความสามารถในการแข่งขันและการนำมาใช้ในการบริหารสถานศึกษา แต่เนื่องด้วยสถานการณ์โควิด 19 ที่ผ่านมาส่งผลให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1 ไม่สามารถจัดการอบรมให้แก่ผู้บริหารสถานศึกษาเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีได้ ทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาขาดความรู้ ความเข้าใจ ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี ซึ่งการบริหารงานในสถานศึกษาจะต้องอาศัยเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นส่วนหนึ่ง ไม่ว่าจะเป็นการวัดและประเมินผลด้วยเทคโนโลยี การส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูและบุคลากรมีการใช้เทคโนโลยีในด้านการเรียนการสอน การใช้เทคโนโลยีที่ถูกกฎหมาย และจริยธรรม เพื่อให้งานบรรลุตามเป้าหมาย อีกทั้งปัญหาที่พบมากคือ ระบบข้อมูลไม่ตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการ โดยเฉพาะครูขาดการใช้สื่อเทคโนโลยี ไม่มีความสามารถในการใช้เครื่องมือเทคโนโลยี การใช้ข้อมูลสารสนเทศในการปฏิบัติงานด้านต่าง ๆ มีผลกระทบต่อการทำงานด้านการบริหารงานในสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาขาดความรู้ความชำนาญ ไม่เห็นความสำคัญกับเทคโนโลยีสมัยใหม่ ไม่กล้าคิดไม่กล้าทำ ไม่เปิดใจรับสิ่งใหม่ ๆ จึงส่งผลให้ความก้าวหน้าทางการบริหารงานสถานศึกษายังไม่ทัดเทียมสากล การสื่อสารบางครั้งผิดพลาดและไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน (ปิยฤทธิ จตุรทิศ. 2565: สัมภาษณ์)

จากสภาพปัญหาดังกล่าวจึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจ และต้องการหาแนวทางในการส่งเสริมเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยี ดิจิทัลของสถานศึกษาอย่างจริงจัง ซึ่งมุ่งเน้นการศึกษาข้อมูลจากภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอเมือง นครสวรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1 โดยมุ่งหวังให้การศึกษาที่มีการพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1
2. เพื่อหาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1
3. เพื่อประเมินแนวทางพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1

การทบทวนวรรณกรรม

1. ความหมายของภาวะผู้นำยุคดิจิทัล

นักการศึกษาได้ให้ความหมายของภาวะผู้นำยุคดิจิทัลไว้หลากหลาย ดังนี้

ธีรโชติ หล่ายไต้ (2560: 21 - 22) กล่าวว่า ภาวะผู้นำยุคดิจิทัลเป็นพฤติกรรมของผู้บริหารที่แสดงออกถึงการมีวิสัยทัศน์ในด้านของการใช้เทคโนโลยีทั้งในด้านของ การบริหารจัดการการประเมินคุณภาพและการสร้างความมั่นใจให้กับบุคลากร

ฉัตรนัฏระ ประโคทัง (2561: 81) กล่าวว่า ภาวะผู้นำยุคดิจิทัลเป็นพฤติกรรมที่ผู้บริหารสถานศึกษานั้นส่งผลต่อครู นักเรียนชุมชนที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาในด้าน ต่าง ๆ ทั้งในด้านของการพัฒนาหลักสูตรการจัดการเรียนรู้การบริหารจัดการเพื่อพัฒนาคนในองค์กรให้มีศักยภาพ

ปกรณ ลีสกุล (2561: ออนไลน์) กล่าวว่า ภาวะผู้นำดิจิทัลคือ ผู้นำที่ติดตั้งสร้างแรงบันดาลใจให้คนในองค์กร มีความคิดสร้างสรรค์ในการทำงานมากกว่าสนใจแต่ผลลัพธ์เป็นหลัก รูปแบบองค์กรแบบที่มีลำดับขั้นของโครงสร้างหลาย ๆ ชั้น อาจเคยมีประสิทธิภาพในอดีต แต่ในปัจจุบันโลกปรับเปลี่ยนอยู่ตลอดเวลา โครงสร้างองค์กรแบบเดิมจึงอาจส่งผลต่อ

ประสิทธิภาพการทำงานในยุคดิจิทัลและลดความสร้างสรรค์ในการทำงาน ดังนั้นผู้นำในยุคนี้จึงต้องมีความสามารถด้านดิจิทัล ในการนำข้อมูลที่มีอยู่มากมายมหาศาล (Big Data) นำมาใช้ให้เกิดประโยชน์กับองค์กรได้อย่างไม่จำกัด ตั้งแต่การทำงานในประจำวัน (Day-to-Day Operation) ไปจนถึงการวางแผนกลยุทธ์ที่จะสนับสนุนเป้าหมายขององค์กร ความเข้าใจ ในความรู้ และทักษะ ความสามารถของคนในองค์กร (Talent management) รวมไปถึงการบริหารจัดการ และสร้างสมดุลของทักษะ ความสามารถในหลาย ๆ ด้าน ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ขององค์กร

สรุปได้ว่า ภาวะผู้นำยุคดิจิทัลหมายถึง ความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาที่สามารถใช้เทคโนโลยี ในการบริหารจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถสร้างวิสัยทัศน์ส่งเสริมและสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีในการบูรณาการ จัดการศึกษาที่มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีความสามารถในการบริหาร สุขความเป็นสากล มีความสามารถเรียนรู้เทคโนโลยีได้อย่าง ต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาตนเองและผู้อื่นให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพและก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของโลกในยุคดิจิทัล

2. องค์ประกอบของภาวะผู้นำยุคดิจิทัล

มีนักวิชาการหลายท่านได้กล่าวถึงองค์ประกอบของภาวะผู้นำยุคดิจิทัลไว้อย่างหลากหลายผู้วิจัยสามารถสรุปได้ ดังนี้

Duickert (2016: Online) สรุปองค์ประกอบของภาวะผู้นำแบบดิจิทัล ได้ว่า

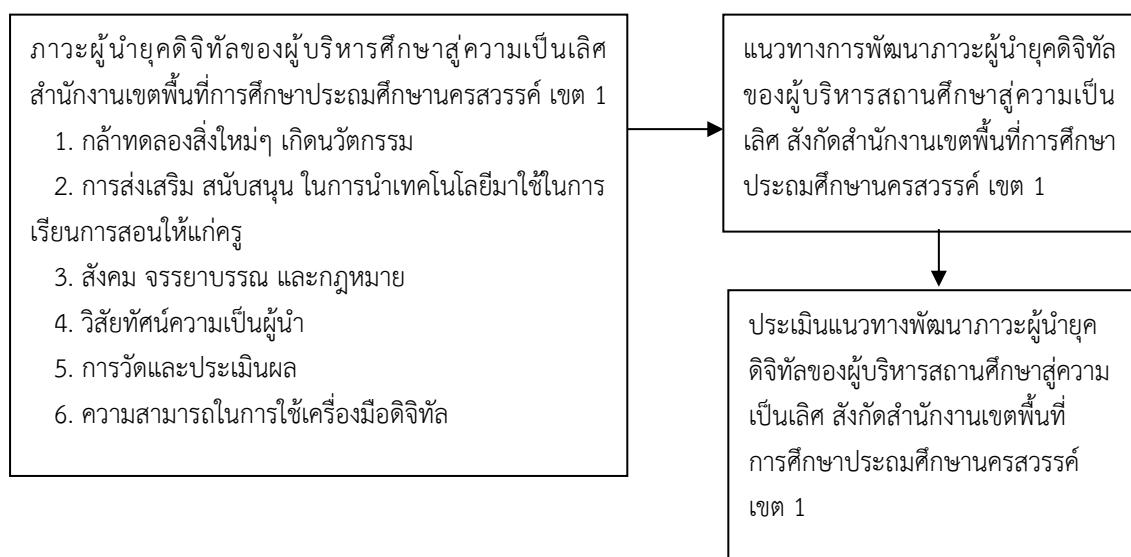
1. มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และความไว้วางใจและกล้าทดลองทำสิ่งใหม่ ๆ
2. โปรโมทสื่อดิจิทัลและฐานงาน เพื่อเพิ่มความเร็วและความยืดหยุ่นของงานผ่านระบบเครือข่ายดิจิทัล
3. สนับสนุนการจัดการความรู้ มีการปรับความรู้ใหม่ ๆ ให้ทันสมัยอย่างสม่ำเสมอ ใช้ความรู้ที่ดีที่สุดในการทำงาน
4. การพัฒนาผู้บริหารไปพร้อมกับบุคลากรและสนับสนุนบุคลากรในการเรียนรู้ที่ทันสมัยที่ครบวงจรอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต เพราะเป็นกุญแจสำคัญในการดำเนินชีวิตในอนาคต

5. มีความโปร่งใสในหน้าที่ที่รับผิดชอบ เพื่อให้มั่นใจได้ว่าปลอดภัยและชัดเจนสำหรับทุกคนที่เกี่ยวข้อง

สุกัญญา แซ่มซ้อย (2558: 223) กล่าวว่า องค์ประกอบของภาวะผู้นำยุคดิจิทัล เป็นการนำเทคโนโลยีสู่ห้องเรียน และโรงเรียนในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย 6 ด้าน ดังนี้ 1) ภาวะผู้นำและวิสัยทัศน์ 2) การเรียนการสอน 3) การผลิตและการปฏิบัติวิชาชีพ 4) การสนับสนุน การบริหาร และการปฏิบัติการ 5) การวัดและประเมินผล 6) ประเด็นทางสังคม กฎหมาย และจรรยาบรรณ

สรุปได้ว่า องค์ประกอบภาวะผู้นำยุคดิจิทัลหมายถึง ข้อปฏิบัติที่ผู้บริหารสถานศึกษาพึงมี เพื่อบริหารจัดการใน สถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีทักษะ ความรู้ ความเข้าใจ ในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1 การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์และสังเคราะห์ โดยการศึกษาเอกสารงาน หลักการ ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ โดยนำมากำหนดกรอบแนวคิด หัวข้อปัญหา และวัตถุประสงค์ของการวิจัย กำหนด ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง สร้างและพัฒนาเครื่องมือสำหรับการวิจัย โดยการปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษา จากนั้นนำไปเก็บ รวบรวมข้อมูล เมื่อได้ข้อมูลครบถ้วนสมบูรณ์แล้วจึงนำข้อมูลที่ได้อามาวิเคราะห์โดยวิธีการทางสถิติ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1 จำนวน 1,075 คน
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ครู โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่ายโดยการจับสลาก และเปิดตาราง ตามเกณฑ์ของเครจซี่, และมอร์แกน ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 285 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1 ฉบับที่ 1 แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 ภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1 ซึ่งสังเคราะห์ข้อมูลออกมาเป็นองค์ประกอบ 6 องค์ประกอบ ดังนี้

1. กล้าทดลองสิ่งใหม่ ๆ เกิดนวัตกรรม
2. การส่งเสริม สนับสนุน ในการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการเรียนการสอนให้แก่ครู
3. สังคม จรรยาบรรณ และกฎหมาย
4. วิสัยทัศน์ความเป็นผู้นำ
5. การวัดและประเมินผล
6. ความสามารถในการใช้เครื่องมือดิจิทัล

ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scale) ตามแบบของ Likert ทั้งนี้พิจารณา ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.67-1.00 และนำ แบบสอบถามทดลองใช้กับครูที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงด้วยการคำนวณค่าสัมประสิทธิ์ แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ซึ่งหาค่าความสอดคล้องภายในได้ค่าความเที่ยง เท่ากับ 0.98 ซึ่ง ถือว่ามีความเที่ยงในระดับดี

วิธีรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

ผู้วิจัยขอหนังสือจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ถึงกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเพื่อขอความ อนุเคราะห์เก็บแบบสอบถามจากครูในสถานศึกษา และรวบรวมแบบสอบถามคืนจนครบมาตรวจสอบความถูกต้อง แล้วนำ ข้อมูลจากแบบสอบถามมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการ ปฏิบัติงานตั้งแต่เข้ารับตำแหน่งของผู้ตอบแบบสอบถาม นำข้อมูลมาแจกแจงค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

2. วิเคราะห์แบบสอบถามที่ตรวจให้คะแนน นำมารวมคะแนนโดยแยกคะแนนรวมในแต่ละข้อแล้วนำมาหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเฉลี่ยเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) นำมาสรุปเป็นภาพรวม แล้วแปลความหมายค่าเฉลี่ย โดยใช้ เกณฑ์แปลความหมาย (สาธิต ทรัพย์รวงทอง, 2557: 199) ผู้วิจัยกำหนดให้มี 5 ระดับ ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง มีระดับภาวะผู้นำยุคดิจิทัลมากที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายถึง มีระดับภาวะผู้นำยุคดิจิทัลมาก

คะแนนเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึง มีระดับภาวะผู้นำยุคดิจิทัลปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง มีระดับภาวะผู้นำยุคดิจิทัลน้อย

คะแนนเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายถึง มีระดับภาวะผู้นำยุคดิจิทัลน้อยที่สุด

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

การวิจัยครั้งนี้สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล มีดังนี้

1. วิเคราะห์หาคุณภาพของแบบสอบถาม หาค่าความเที่ยง (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alfa - coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (พิสนุ พงศ์ศรี. 2553: 43)

2. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่

2.1 ค่าความถี่ (f)

2.2 ค่าร้อยละ (%)

2.3 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)

2.4 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1 โดยสรุประดับภาวะผู้นำยุคดิจิทัลสูงสุด 3 อันดับแรกในแต่ละด้าน มาทำร่างแนวทางในการสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) เพื่อหาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 7 คน ได้แก่ รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1 ผู้อำนวยการโรงเรียนศึกษานิเทศก์ และครู และนำข้อเสนอแนะที่ได้จากการสนทนากลุ่มมาวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) และนำเสนอผล

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

แบบบันทึกการสนทนากลุ่มที่ได้จากผล 3 อันดับแรกในแต่ละด้าน เป็นแบบบันทึกลงความเห็นพิจารณาตรวจสอบภายใน 2 ลักษณะ คือ 1) ร่างแนวทางที่ผู้วิจัยนำเสนอหากเหมาะสมให้พิจารณาว่าคงเดิม และ 2) ร่างแนวทางที่ผู้วิจัยนำเสนอหากไม่เหมาะสมให้ผู้เชี่ยวชาญให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในร่างเพื่อการปรับปรุงต่อไป

วิธีรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

ผู้วิจัยขอหนังสือจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ถึงผู้เชี่ยวชาญ เพื่อร่วมประชุมสนทนากลุ่มจำนวน 7 คน ได้แก่ รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1 ผู้อำนวยการโรงเรียนศึกษานิเทศก์ และครู และนำข้อมูลจากแบบบันทึกการสนทนากลุ่มมาวิเคราะห์เป็นแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

วิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1 ด้วยวิธีการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content analysis)

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1 โดยผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 30 คน ศึกษาและประเมินแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1 มีความถูกต้อง เหมาะสม ความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์หรือไม่

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

แบบประเมินแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1 แบบสอบถามนี้ประกอบด้วยข้อคำถาม 2 ตอน ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยกำหนดการตอบเป็นแบบตรวจสอบรายการ

ตอนที่ 2 การประเมินแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1 ซึ่งเป็นมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ ตามแบบของ Likert คือ

ระดับ 5 หมายถึง มีความถูกต้อง เหมาะสม เป็นไปได้ เป็นประโยชน์ ระดับมากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง มีความถูกต้อง เหมาะสม เป็นไปได้ เป็นประโยชน์ ระดับมาก

ระดับ 3 หมายถึง มีความถูกต้อง เหมาะสม เป็นไปได้ เป็นประโยชน์ ระดับปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง มีความถูกต้อง เหมาะสม เป็นไปได้ เป็นประโยชน์ ระดับน้อย

ระดับ 1 หมายถึง มีความถูกต้อง เหมาะสม เป็นไปได้ เป็นประโยชน์ ระดับน้อยที่สุด

วิธีรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

ผู้วิจัยจัดทำหนังสือจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ เพื่อขอให้ออกหนังสือขอความอนุเคราะห์ ประเมินแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1 ต่อผู้อำนวยการโรงเรียนจำนวน 30 คน พร้อมคู่มือ และตรวจสอบความถูกต้อง และสมบูรณ์ของการตอบแบบประเมิน แล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูล และสรุปผลการประเมินแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

1. การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบประเมินแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1 โดยใช้ค่าสถิติ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) นำผลการประเมินแนวทาง มาตรวจให้คะแนน และนำมาวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้เกณฑ์ดังนี้

5 หมายถึง ความถูกต้อง เหมาะสม เป็นไปได้ เป็นประโยชน์ ระดับมากที่สุด

4 หมายถึง ความถูกต้อง เหมาะสม เป็นไปได้ เป็นประโยชน์ ระดับมาก

3 หมายถึง ความถูกต้อง เหมาะสม เป็นไปได้ เป็นประโยชน์ ระดับปานกลาง

2 หมายถึง ความถูกต้อง เหมาะสม เป็นไปได้ เป็นประโยชน์ ระดับน้อย

1 หมายถึง ความถูกต้อง เหมาะสม เป็นไปได้ เป็นประโยชน์ ระดับน้อยที่สุด

โดยค่าที่ยอมรับได้ประเด็นการประเมินรายข้อมีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.50 หรือมีความถูกต้อง ความเหมาะสม ความ เป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ในระดับมากขึ้นไป

สรุปผลการวิจัย

1. ระดับภาวะผู้นำยุคดิจิทัลโดยภาพรวมอยู่ระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านสูงสุด 3 อันดับแรกของภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1 ทั้ง 6 ด้าน ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ระดับภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 1 ตามความคิดเห็นของผู้ตอบ แบบสอบถาม ทั้ง 6 ด้าน (ในภาพรวม)

ข้อ	รายการ	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	อันดับ
1.	ด้านกล้าทดลองสิ่งใหม่ๆ เกิดนวัตกรรม	4.24	0.82	มาก	4
2.	ด้านการส่งเสริม สนับสนุน ในการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการเรียนการสอนให้แก่ครู	4.23	0.86	มาก	5
3.	ด้านสังคม จรรยาบรรณ และกฎหมาย	4.35	0.94	มาก	1
4.	ด้านวิสัยทัศน์ความเป็นผู้นำ	4.30	0.84	มาก	3
5.	ด้านการวัดและประเมินผล	4.31	0.84	มาก	2
6.	ด้านความสามารถในการใช้เครื่องมือดิจิทัล	4.21	0.89	มาก	6
	รวมเฉลี่ย	4.27	0.86	มาก	-

จากตารางที่ 1 พบว่า ระดับภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1 ตามความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม ทั้ง 6 ด้าน โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.27$, S.D. 0.86) และ เมื่อพิจารณาเป็นรายงานพบว่า ระดับภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ สูงที่สุด คือ สังคม จรรยาบรรณ และกฎหมาย ($\bar{X} = 4.35$, S.D. = 0.94) รองลงมา คือ การวัดและประเมินผล ($\bar{X} = 4.31$, S.D. = 0.84) และต่ำที่สุด คือ ความสามารถในการใช้เครื่องมือดิจิทัล ($\bar{X} = 4.21$, S.D. = 0.89)

1.1 ด้านสังคม จรรยาบรรณ และกฎหมาย ประกอบด้วย 1) การเลือกใช้เทคโนโลยีอย่างระมัดระวัง ไม่ขัดต่อ กฎหมาย 2) การส่งเสริมและบังคับใช้มาตรการเกี่ยวกับความปลอดภัยในการใช้เทคโนโลยี 3) ส่งเสริมให้บุคลากรใช้เทคโนโลยี ที่ถูกวิธี

1.2 ด้านการวัดและประเมินผลด้วยเทคโนโลยี ประกอบด้วย 1) การนำผลไปปรับปรุงแก้ไข เพื่อพัฒนา 2) ส่งเสริม สนับสนุนให้มีการพัฒนาระบบการวัดและประเมินผล 3) เปิดโอกาสให้ครูได้ประเมินระบบการบริหารและคุณภาพ ของเทคโนโลยีที่ใช้ในสถานศึกษา

1.3 ด้านวิสัยทัศน์ความเป็นผู้นำ ประกอบด้วย 1) นำข้อมูลสารสนเทศเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการวิเคราะห์ และนำเสนอมุมมองวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา 2) การมีมุมมองทางด้านเทคโนโลยีที่หลากหลาย 3) การนำผู้ร่วมงานให้เกิด แนวคิดหรือความคิดในทิศทางเดียวกัน

1.4 ด้านกล้าทดลองสิ่งใหม่ๆ เกิดนวัตกรรม ประกอบด้วย 1) การใช้เทคโนโลยีในการพัฒนานวัตกรรมการเรียน การสอนและนวัตกรรมการบริหารงาน 2) กล้าทดลองเทคโนโลยีที่ทันสมัย 3) การแสวงหาข้อมูล ความรู้ในการนำเทคโนโลยี มาใช้ให้มีประสิทธิภาพ

1.5 ด้านการส่งเสริม สนับสนุน ในการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการเรียนการสอนให้แก่ครู ประกอบด้วย 1) สนับสนุน ส่งเสริมให้มีการใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนการสอน 2) จัดอบรมพัฒนาครูและบุคลากร ในสถานศึกษา ให้มีทักษะในการสร้างสื่อดิจิทัลอย่างต่อเนื่อง 3) สนับสนุนงบประมาณการพัฒนาครูและบุคลากรใน สถานศึกษาให้มีความรู้ ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล

1.6 ด้านความสามารถในการใช้เครื่องมือดิจิทัล ประกอบด้วย 1) การเลือกใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมมาใช้พัฒนา งานบริหารให้มีประสิทธิภาพ 2) เป็นต้นแบบในการใช้เทคโนโลยี 3) นำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารจัดการในสถานศึกษา

2. แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1 ทั้ง 6 ด้าน คือ

2.1 ด้านสังคม จรรยาบรรณ และกฎหมาย แนวทางการดำเนินงาน คือ การเลือกใช้เทคโนโลยีอย่างระมัดระวัง ไม่ขัดต่อกฎหมาย มีการอบรมพัฒนาตนเอง ให้เป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับหลักจริยธรรมของกฎหมาย เป็นแบบอย่าง ในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลให้แก่ครูและนักเรียน และชมเชยครูหรือบุคลากรที่เป็นแบบอย่างที่ดีในการใช้เทคโนโลยี มีการกำหนดกติกาข้อตกลงเกี่ยวกับความปลอดภัยการสนับสนุนและจัดให้เกิดสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงานที่ปลอดภัย

2.2 ด้านการวัดและประเมินผลด้วยเทคโนโลยี แนวทางการดำเนินงาน คือ ประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียนที่ ใช้สื่อเทคโนโลยีดิจิทัลของครู ประเมินการนำผลในการปรับปรุง แก้ไข การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลของครูไปปรับปรุงขยายผล สอบถามความต้องการของครูในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล เปิดโอกาสให้ครูรวมกลุ่มกันแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาระบบการวัดและประเมินผล การติดตามผลการประเมินไปปรับปรุง แก้ไข และจัดประชุมกับ ฝ่ายบริหารเกี่ยวกับพัฒนาระบบการวัดและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง

2.3 ด้านวิสัยทัศน์ความเป็นผู้นำ แนวทางการดำเนินงาน คือ นำข้อมูลสารสนเทศเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการ วิเคราะห์และนำเสนอมุมมองวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา โดยประชุมผู้บริหาร 4 ฝ่าย เพื่อร่วมกันวิเคราะห์ข้อมูลสารสนเทศ โดยให้ครูและบุคลากรมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์และนำเสนอมุมมองวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา กำหนดนโยบายเกี่ยวกับกลยุทธ์ วิสัยทัศน์ของสถานศึกษา เพื่อให้ครูและบุคลากรปฏิบัติไปในทิศทางเดียวกัน ควรสร้างความมั่นใจมองภาพในอนาคตของ องค์กรก่อน มีทักษะในการโน้มน้าวและสื่อสารกับครูและบุคลากร เพื่อให้วิสัยทัศน์ชัดเจนและเป็นไปตามเป้าประสงค์ที่ตั้งไว้

2.4 ด้านกล้าทดลองสิ่งใหม่ ๆ เกิดนวัตกรรม แนวทางการดำเนินงาน คือ ใช้เทคโนโลยีในการพัฒนานวัตกรรมการ เรียนการสอนและนวัตกรรมการบริหารงาน โดยผู้บริหารสถานศึกษาจัดตั้งทีมงาน เพื่อศึกษาและนำผลไปปรับปรุงแก้ไข จัดศึกษาดูงานโรงเรียนที่มีการพัฒนาใช้นวัตกรรมการเรียนการสอนและการบริหารงานที่เป็นเลิศ กำหนดเป้าหมายบูรณาการ

ใช้นวัตกรรมให้ชัดเจนทั้งการสอนและการบริหาร กล่าวทดลองเทคโนโลยีที่ทันสมัย เปิดใจการเรียนรู้ และมีความเข้าใจ การเปลี่ยนแปลง

2.5 ด้านการส่งเสริม สนับสนุน ในการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการเรียนการสอนให้แก่ครู แนวทางการดำเนินงาน คือ การจัดหางบประมาณด้านเทคโนโลยีร่วมกับกลุ่มบริหารงบประมาณ เพื่อจัดอบรมพัฒนาครูและบุคลากร สนับสนุนการใช้ เทคโนโลยีดิจิทัลในการปฏิบัติงานและการสอนที่มีประสิทธิภาพ จัดทำแผนในการพัฒนาการศึกษา กำหนดกลยุทธ์ อำนวยความสะดวกในการเชิญวิทยากรภายนอกมาให้ความรู้ การจัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการ เพื่อเพิ่มทักษะการใช้และสร้างสื่อ เทคโนโลยีดิจิทัลในการเรียนรู้และการสอนอย่างเป็นรูปธรรมและมีประสิทธิภาพ

2.6 ด้านความสามารถในการใช้เครื่องมือดิจิทัล แนวทางการดำเนินงาน คือ ศึกษา ควบคุม กำกับ วางแผน ขั้นตอนการเลือกใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมมาใช้พัฒนางานบริหาร นำเทคโนโลยีที่มีความเสถียรไปให้ครูและบุคลากรใช้เป็น ผู้เชี่ยวชาญให้ความรู้ มีเจตคติที่ดี และเป็นแบบอย่าง สามารถให้คำแนะนำกับครูและบุคลากรในโรงเรียนได้

3. การประเมินแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1 ทั้ง 6 ด้าน ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 การประเมินแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์เขต 1 ทั้ง 6 ด้าน

	N	ถูกต้อง		เหมาะสม		เป็นไปได้		เป็นประโยชน์	
		Mean	Std. Deviation	Mean	Std. Deviation	Mean	Std. Deviation	Mean	Std. Deviation
ด้านกล้าทดลอง สิ่งใหม่ ๆ เกิด นวัตกรรม	30	4.86	0.26	4.80	0.35	4.83	0.34	4.85	0.24
ด้านการส่งเสริม สนับสนุน ใน การนำ เทคโนโลยีมา ใช้ในการเรียน การสอนให้แก่ ครู	30	4.74	0.39	4.73	0.41	4.69	0.39	4.84	0.27
ด้านสังคม จรรยาบรรณ และกฎหมาย	30	4.97	0.06	4.90	0.23	4.93	0.15	4.97	0.06
ด้านวิสัยทัศน์ ความเป็นผู้นำ	30	4.88	0.22	4.90	0.18	4.93	0.15	4.89	0.20
ด้านการวัดและ ประเมินผล	30	4.91	0.13	4.92	0.15	4.95	0.08	4.96	0.07
ด้านความสามารถ ในการใช้ เครื่องมือดิจิทัล	30	4.81	0.38	4.84	0.38	4.84	0.38	4.86	0.36

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลการประเมินแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1 ตามความคิดเห็นของผู้ตอบแบบประเมิน ทั้ง 6 ด้าน ใน ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.86, S.D. = 0.57) คือ สูงสุด คือ ด้านเป็นประโยชน์ ($\bar{X}$ = 4.89, S.D. = 0.20) รองลงมา คือ ด้านความถูกต้อง ($\bar{X}$ = 4.87, S.D. = 0.23 และต่ำที่สุด คือ ด้านความเหมาะสม ($\bar{X}$ = 4.85, S.D. = 1.65)

อภิปรายผล

1. ระดับภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีระดับการพัฒนา สูงสุด คือ ด้านสังคม จรรยาบรรณ และกฎหมาย รองลงมา คือ ด้านการวัดและประเมินผล และด้านต่ำสุด คือ ความสามารถในการใช้เครื่องมือดิจิทัล สามารถอภิปรายได้ดังนี้

1.1 ด้านสังคม จรรยาบรรณ และกฎหมาย มีระดับการพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลอยู่ในระดับมาก คือ ผู้บริหาร สถานศึกษากำหนดนโยบาย เพื่อสร้างความตระหนักถึงประเด็นทางสังคม จริยธรรม และกฎหมายในยุคดิจิทัล เข้าใจถึงการนำ ข้อมูลดิจิทัลต่างๆ ไปใช้ในทางที่ถูกต้อง เป็นแบบอย่างบุคลากรดิจิทัลอย่างมีคุณธรรม จริยธรรม สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ธนภฤต พรหมนันท (2560) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาองค์ประกอบด้านภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารโรงเรียน มัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรมี จริยธรรมในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ กำหนดนโยบายและข้อบังคับที่ชัดเจนในการเคารพสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา และ สิทธิในการเข้าถึงข้อมูล สร้างความเท่าเทียมและเปิดโอกาสให้ครูและนักเรียนทุกคนสามารถเข้าถึงเทคโนโลยี และเป็น แบบอย่างในการใช้เทคโนโลยีอย่างมีคุณธรรมและจริยธรรม

1.2 ด้านการวัดและประเมินผลด้วยเทคโนโลยี มีระดับการพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลอยู่ในระดับมาก คือ ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมสนับสนุนให้มีการพัฒนาระบบการประเมิน และการปฏิบัติงานรูปแบบใหม่ โดยส่งเสริมให้มีการใช้ เทคโนโลยีเป็นฐานในการรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล เพื่อการวัดและการประเมินผลนักเรียน การสอน ระบบธุรการ สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ สุนนทา สมใจ, และคณะ (2560) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารสถานศึกษาด้วยภาวะผู้นำทาง เทคโนโลยี พบว่า การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการวัดผลประเมินผลตามมาตรฐานระดับชาติทางเทคโนโลยีที่มีการใช้เทคโนโลยีใน การเก็บรวบรวมวิเคราะห์ข้อมูล ใช้เทคโนโลยีในการวินิจฉัยการบริหารจัดการในสถานศึกษา แสดงให้เห็นว่าผู้นำนั้นต้องมึ ความสามารถพัฒนาระบบการประเมินการบริหารจัดการและการปฏิบัติ โดยอาศัยเทคโนโลยีเพื่อสร้างความมั่นใจถึงการบรรลุ วัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

1.3 ด้านวิสัยทัศน์ความเป็นผู้นำ มีระดับการพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลอยู่ในระดับมาก คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ต้องสามารถกระตุ้นหรือชี้แนะแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาด้านเทคโนโลยีทางการศึกษาในอนาคตของสถานศึกษา มีการสื่อสาร กับครูและบุคลากรในสถานศึกษา สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ สุนนทา สมใจ, และคณะ (2560) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหาร สถานศึกษาด้วยภาวะผู้นำทางเทคโนโลยี พบว่า ผู้นำมีวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนต้องมีลักษณะในการกระตุ้นให้เกิดการผานทาง วิสัยทัศน์สำหรับการใช้เทคโนโลยี สนับสนุนบรรยากาศในองค์กรให้เป็นไปตามวิสัยทัศน์ที่เกิดผลได้จริง สามารถสร้างเครือข่าย ชุมชนอย่างยั่งยืน เพื่อให้การเรียนรู้มากขึ้นได้จริงตามวิสัยทัศน์

1.4 ด้านกล้าทดลองสิ่งใหม่ ๆ เกิดนวัตกรรม มีระดับการพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลอยู่ในระดับมาก คือ ผู้บริหาร สถานศึกษาควรเรียนรู้จากการลองผิดลองถูก เปิดใจรับเรียนรู้ด้วยตนเองจากประสบการณ์ และคิดค้นนวัตกรรม เพื่อให้เกิด การบริหารใหม่ ๆ เกิดความคิดที่หลากหลายอย่างสร้างสรรค์ สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ชุตีรัตน์ กาญจนธนะชัย (2562) ได้ ศึกษาเรื่อง ตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า การพัฒนาความสามารถใหม่ ๆ เป็นการกระตุ้นให้ผู้บริหาร และครูได้พัฒนาสมรรถนะทางดิจิทัล มีความเต็มใจทดลองใช้ อุปกรณ์เครื่องมือ ซึ่งต้องอาศัยความคล่องแคล่วว่องไวที่รวดเร็ว และความเต็มใจที่จะทำการทดลองสิ่งใหม่

1.5 ด้านการส่งเสริม สนับสนุน ในการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการเรียนการสอนให้แก่ครู มีระดับการพัฒนาภาวะ ผู้นำยุคดิจิทัลอยู่ในระดับมาก คือ ผู้บริหารส่งเสริมผู้สอนให้มีทักษะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล มีนโยบายให้ครูใช้ประโยชน์จาก เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน จัดอบรมหลักสูตรเทคโนโลยีให้แก่บุคลากรทุกคนของสถานศึกษา สอดคล้องกับ ผลงานวิจัยของ จุฬาลักษณ์ อักษรณรงค์, และกุลลาภา ปุริสาร (2561) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยี

สารสนเทศของผู้บริหารสถานศึกษา สหวิทยาเขตหนองหานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 จังหวัดอุดรธานี พบว่า ภาวะผู้นำยุคดิจิทัลมีผู้นำจะต้องมีการพัฒนาวิชาชีพทางด้านเทคโนโลยี เนื่องจากเป็นโลกนวัตกรรมจึงมีการสร้างวิสัยทัศน์ขึ้นมา เพื่อสนับสนุนให้บุคลากรให้บุคลากรใช้เทคโนโลยีมากขึ้น พร้อมทั้งมีการพัฒนาในด้านของเทคโนโลยี อยู่เสมอ เพื่อให้วิชาชีพสมคักยภาพของบุคลากรอย่างแท้จริง

1.6 ด้านความสามารถในการใช้เครื่องมือดิจิทัล มีระดับการพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลอยู่ในระดับมาก คือ บริหารเลือกใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมมาใช้พัฒนางานบริหารให้มีประสิทธิภาพ เป็นแบบอย่างในการนำระบบเทคโนโลยีมาใช้ในการทำงาน สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ กนกอร สมปราษฎ (2562) ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำกับคุณภาพสถานศึกษา พบว่า ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีของผู้บริหารจะส่งผลให้การบริหารจัดการเป็นไป อย่างเหมาะสม เกิดความคุ้มค่าและเกิด ประโยชน์สูงสุดต่อการบริหารงานของสถานศึกษา

2. จากแนวการพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1 ทั้ง 6 ด้าน มีข้ออภิปรายผลตามเนื้อหาสรุปได้ดังนี้

2.1 ด้านสังคม จรรยาบรรณ และกฎหมาย แนวทางการพัฒนา คือ ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นแบบอย่างที่ดี เลือกใช้เทคโนโลยีอย่างระมัดระวัง มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักจริยธรรมของกฎหมาย ส่งเสริมและบังคับใช้มาตรการ เกี่ยวกับความปลอดภัยในการใช้เทคโนโลยี สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ กนกอร สมปราษฎ (2562) ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำ กับคุณภาพสถานศึกษา พบว่า ผู้บริหารจะต้องมีจริยธรรมองค์การและสังคมดิจิทัล สนับสนุนและส่งเสริมการปลูกฝัง พฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีอย่างปลอดภัย มีจริยธรรมและถูกกฎหมาย

2.2 ด้านการวัดและประเมินผลด้วยเทคโนโลยี แนวทางการพัฒนา คือ ผู้บริหารสถานศึกษาควรประเมินผลการ เรียนรู้ของนักเรียนที่ใช้สื่อเทคโนโลยีดิจิทัลของครู และมีการนำไปปรับปรุง ขยายผล สอบถามความต้องการของครูในการใช้ เทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อพัฒนาระบบการวัดและประเมินผล สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ธนกฤต พรหมนันท (2560) ได้ศึกษา เรื่อง การศึกษาองค์ประกอบด้านภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ พบว่า การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการวัดผลและประเมินผล ส่งเสริมการใช้ เทคโนโลยีในการวัดผลประเมินผลและประเมินผลการเรียนการสอน จัดหาหรือสร้างทีมงานเพื่อพัฒนาเครื่องมือ วัดผลและ ประเมินผลได้มาตรฐานในรูปแบบที่หลากหลาย

2.3 ด้านวิสัยทัศน์ความเป็นผู้นำ แนวทางการพัฒนา คือ สร้างความมั่นใจ มีทักษะในการโน้มน้าวให้ครูและ บุคลากรมองภาพในอนาคตขององค์กรก่อน แล้วกำหนดนโยบายเกี่ยวกับกลยุทธ์วิสัยทัศน์ และนำเสนอมุมมองวิสัยทัศน์ของ สถานศึกษา โดยประชุมผู้บริหาร 4 ฝ่าย และคณะครู เพื่อให้วิสัยทัศน์ชัดเจนและเป็นไปตามเป้าประสงค์ที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับ ผลงานวิจัยของ รัตนาภรณ์ วัชรอติยาพล (2563) ได้ศึกษาเรื่อง ตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษาใน สังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า การสร้างวิสัยทัศน์ทางเทคโนโลยี มีการรวบรวมข้อมูลเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงานใน ปัจจุบัน เพื่อนำมาวิเคราะห์สถานภาพเทคโนโลยีปัจจุบัน แสดงความเชื่อมั่นว่าสามารถดำเนินงานได้ตามวิสัยทัศน์เทคโนโลยี และปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ทางเทคโนโลยี การเชื่อมโยงและแปลงวิสัยทัศน์เทคโนโลยีไปสู่นโยบาย เป้าหมาย แผนงาน โครงการ ขององค์กร

2.4 ด้านกล้าทดลองสิ่งใหม่ ๆ เกิดนวัตกรรม แนวทางการพัฒนา คือ ผู้บริหารสถานศึกษา กำหนดเป้าหมาย บูรณาการการใช้นวัตกรรมให้ชัดเจนทั้งการสอนและการบริหาร จัดตั้งทีมงาน เพื่อศึกษาและนำผลไปปรับปรุงแก้ไข และศึกษา ดูงานโรงเรียนที่มีการพัฒนาใช้นวัตกรรมการเรียนการสอนและการบริหารงานที่เป็นเลิศ สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ชีวิน อ่อนลออ, และคณะ (2563) ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำยุคดิจิทัล สำหรับนักบริหารการศึกษา พบว่า ภาวะผู้นำยุคดิจิทัล สำหรับ นักบริหารการศึกษาควรเต็มใจทดลอง ด้วยความอยากรู้อยากเห็นทางปัญญา และคิดค้นนวัตกรรม เพื่อให้เกิดการบริหารใหม่ ๆ

2.5 ด้านการส่งเสริม สนับสนุน ในการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการเรียนการสอนให้แก่ครู แนวทางการพัฒนา คือ ผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนครูที่ใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนการสอน ส่งเสริมทักษะการใช้ เทคโนโลยี โดยจัดทำแผนในการพัฒนาการศึกษา จัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการ และสนับสนุนงบประมาณด้านเทคโนโลยีร่วมกับ กลุ่มบริหารงบประมาณได้อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ธนกฤต พรหมนันท (2560) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษา องค์ประกอบด้านภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา พบว่า การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการจัด

การเรียนการสอน มีนโยบายให้ครูใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน สามารถประยุกต์ใช้เทคโนโลยีการสอนได้ ส่งเสริมและสนับสนุนครูใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน

2.6 ด้านความสามารถในการใช้เครื่องมือดิจิทัล แนวทางการพัฒนา คือ ผู้บริหารสถานศึกษา มีเจตคติและเป็นแบบอย่างที่ดี มีความรู้ ความเข้าใจในการวางแผน ขั้นตอนการเลือกใช้เทคโนโลยีได้อย่างถูกต้อง มีความเชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยี สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ธนภฤต พรหมนันท (2560) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาองค์ประกอบด้านภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ พบว่าเลือกใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมและมีความสามารถบูรณาการเทคโนโลยีกับการบริหารงานได้ สามารถประยุกต์ใช้เทคโนโลยีการสอนได้ ส่งเสริมและสนับสนุนครูใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน เลือกใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมมาใช้พัฒนาการบริหารให้มีประสิทธิภาพ เป็นแบบอย่างในการนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการทำงาน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 ระดับการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1 ตามความคิดเห็นของครูอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาอันดับต่ำที่สุด คือด้านความสามารถในการใช้เครื่องมือดิจิทัล ($\bar{X} = 4.21$) ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1 ควรพัฒนาตนเอง เพื่อเป็นผู้บริหารแบบอย่างที่ดี มีความรู้ ความสามารถในการใช้เครื่องมือดิจิทัล

1.2 ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1 สามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ ทั้ง 6 ด้าน เพื่อเพิ่มศักยภาพให้ผู้บริหารสถานศึกษาดำเนินการปฏิบัติหน้าที่ให้มีประสิทธิภาพเกิดประสิทธิผล และบริหารจัดการให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ โดยผู้บริหารนั้นจะต้องมีภาวะผู้นำยุคดิจิทัลที่เหมาะสม นำไปสู่การบริหารจัดการสถานศึกษาที่เหมาะสมกับสภาพการณ์ให้ดีขึ้นต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1

2.2 ควรนำแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลสู่ความเป็นเลิศที่ได้ไปต่อยอดงานวิจัย เรื่องรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์เขต 1

2.3 ควรนำแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ ไปใช้เพื่อพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1

เอกสารอ้างอิง

กนกอร สมปราชาญ์. (2562). ภาวะผู้นำกับคุณภาพสถานศึกษา. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

จินฉวีรัตน์ ปะโคทั้ง. (2561). ภาวะผู้นำยุคดิจิทัลสำหรับผู้บริหารสถานศึกษามีอาชีพ. อุบลราชธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.

จุฬาลักษณ์ อักษรณรงค์ และกุลลาป ปุริสาร. (2561). ปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารสถานศึกษาสหวิทยาเขตหนองหานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 จังหวัดอุดรธานี. วารสารบัณฑิตเอเชีย. 8(2): 178-188.

ชีวิน อ่อนลอย, และคณะ. (2563). ภาวะผู้นำยุคดิจิทัล สำหรับนักบริหารการศึกษา. วารสารบัณฑิตเอเชีย. 10(1): 108-119.

ชุตีรัตน์ กาญจนธนชัย. (2562). ตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยมหาสารคามวิทยาเขตราชวิทยาลัย.

- ธนภุต พรหมณีนก. (2560). การศึกษาองค์ประกอบด้านภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. วารสารศรีปทุมปริทัศน์ ฉบับมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์. 17(1): 43-53.
- ธีรโชติ หล่ายไต้. (2560). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีและทักษะด้านการเรียนรู้และนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- นุชนรา รัตนศิริประภา. (2557). สมรรถนะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อคุณลักษณะโรงเรียนมาตรฐานสากลสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วารสารวิชาการ Veridian E-Journal ฉบับมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์และ ศิลปะ. 7(3): 507-509.
- ปรกรณ์ ลีสกุล. (2561). Leadership in digital era: ภาวะผู้นำ ในโลกดิจิทัล. สืบค้นเมื่อ 9 สิงหาคม 2565, จาก <https://today.line.me/th/pc/article/Leadership+in+digital+era>.
- ปิยฤทธิ์ จตุรทิศ. (2565). ผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริมการศึกษาทางไกล เทคโนโลยีและการสื่อสาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1. (6 พฤษภาคม 2565). สัมภาษณ์.
- พิสนุ พงศรี. (2553). การสร้างและพัฒนาเครื่องมือวิจัย. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ดันแก้ว.
- รัตนาภรณ์ วัชรอติยาพล. (2563). ตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัด กรุงเทพมหานคร. ดุษฎีนิพนธ์ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.
- สาธิต ทรัพย์รวงทอง. (2557). วิธีการวิจัยทางการศึกษา. นครสวรรค์: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- สุกัญญา แซ่มซ้อย. (2558). ภาวะผู้นำทางเทคโนโลยี: การนำเทคโนโลยีสู่ห้องเรียนและโรงเรียนในศตวรรษที่ 21. วารสาร ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร. 16(4): 216-224.
- สุนันทา สมใจ, และคณะ. (2560). การบริหารสถานศึกษาด้วยภาวะผู้นำทางเทคโนโลยี. วารสารวิทยาลัยดุสิตธานี. 12(1): 350-363.
- สำนักปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2562). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2560). สืบค้นเมื่อ 19 กรกฎาคม 2565, จาก [http://opec.go.th/ckfinder/userfiles/files/general/123\(2\).pdf](http://opec.go.th/ckfinder/userfiles/files/general/123(2).pdf).
- Duickert, J. (2016). Digital leadership: Changing paradigms for changing times. New Jersey: Prentice-Hall.

ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือ
นักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาานครสวรรค์
The Relationship between Participatory Management and the Operation
of Student Care and Support System in Schools under the Nakhonsawan
Secondary Educational Service Area Office

ณัฐวิญญ์ โลหะเวช¹, สุพัตนา หอมบุปผา², สาทร ทรัพย์รวงทอง³
Nattawit Lohawech¹, Supattana Hombupha², Satorn Subruangthong³
Corresponding Author E-mail: Nattawit.lo@nsru.ac.th

Received: 2023-10-24; Revised: 2023-11-11; Accepted: 2023-11-21

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับการบริหารแบบมีส่วนร่วม 2) ศึกษาระดับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และ 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหาร ครูและคณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 333 คน ใช้วิธีการเปิดตารางของทาโร ยามาเน่ โดยการเทียบสัดส่วนและการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม มีค่าดัชนีความสอดคล้อง อยู่ระหว่าง 0.67-1.00 ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามด้านการบริหารแบบมีส่วนร่วม เท่ากับ 0.989 และด้านการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เท่ากับ 0.976 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ค่าเฉลี่ย สอนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ผลการศึกษาพบว่า

1) ระดับการบริหารแบบมีส่วนร่วม ในภาพรวมอยู่ระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.42) โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ ($\bar{X}$ = 4.48) รองลงมา คือ การมีส่วนร่วมในการประเมินผล ($\bar{X}$ = 4.44) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ($\bar{X}$ = 4.33) 2) ระดับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.54) โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การคัดกรองนักเรียน ($\bar{X}$ = 4.60) รองลงมา คือ การป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน ($\bar{X}$ = 4.59) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ การส่งต่อนักเรียน ($\bar{X}$ = 4.46) และ 3) ค่าความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กันทางบวก ในระดับปานกลาง (r_{xy} = .681) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และพบว่ามีความสัมพันธ์กันในทางบวกทุกด้าน

คำสำคัญ: การบริหารแบบมีส่วนร่วม, การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

¹ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต, (สาขาวิชาการบริหารการศึกษา), มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

² Student in Master of Education Degree, (Educational Administration), Nakhon Sawan Rajabhat University

³ อาจารย์ที่ปรึกษา, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

² Advisor, Faculty of Education, Nakhon Sawan Rajabhat University

³ อาจารย์ที่ปรึกษา, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

³ Advisor, Faculty of Education, Nakhon Sawan Rajabhat University

Abstract

The objectives of this research were: 1) to study the level of participatory management, 2) To find out the level of the operation of the student care and support system in schools, and 3) to investigate the relationship between participatory management and the operation of the student care and support system in schools. The samples were consisted of 333 administrators, teachers and school committee members by using Taro Yamane formula and selected by simple random sampling. The research instrument was a questionnaire with the content validity between 0.67-1.00. The internal consistency reliability coefficient for participatory management was 0.989 and student care and support system in schools was 0.976. The data were analyzed by mean, standard deviation, and Pearson correlation coefficient. The research findings were as follows:

1) The overall participatory management level in schools was at a high level ($\bar{X}$ = 4.42), to consider in each aspect, it was at the highest mean was participation in the operations ($\bar{X}$ = 4.48), the secondary was the participation in the evaluation ($\bar{X}$ = 4.44) and the lowest mean was the participation in the decision ($\bar{X}$ = 4.33), respectively. 2) The level of the operation of the student care and support system in schools in overall was at a highest level ($\bar{X}$ = 4.54), to consider in each aspect, it was at the highest mean was the screening students ($\bar{X}$ = 4.60), the secondary was the preventing and solving students' problems ($\bar{X}$ = 4.59) and the lowest mean was the referring students ($\bar{X}$ = 4.46), respectively and 3) The relationship between participation management and the operation of student care and support system in schools in overall was the positive relationship at a moderate level (r_{xy} = .681) with statistically significance at .01 level, when considering the relationship by side found that have a relationship in positive all.

Keywords: Participatory Management, Operation of Student Care and Support System

บทนำ

การจัดการศึกษาในปัจจุบันอยู่ท่ามกลางสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก ผู้ปกครองไม่มีเวลาให้แก่บุตรหลาน ปัญหาความยากจน กระแสที่ไหลบ่าของเทคโนโลยี ปัญหาการระบาดของของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ปัญหาสารเสพติด และอบายมุขต่าง ๆ ซึ่งล้วนก่อให้เกิดความทุกข์ ความเครียดความวิตกกังวล อันทำให้ผู้เรียนเกิดปัญหาหันไปพึ่งพาสิ่งรอบข้าง โดยเฉพาะกลุ่มเพื่อนและเทคโนโลยี เกิดพฤติกรรมเลียนแบบจากสื่อ มีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร มีพฤติกรรมก้าวร้าว เป็นต้น ส่งผลกระทบต่อการเรียนและคุณภาพชีวิต ผู้เรียนจำเป็นต้องได้รับการดูแลป้องกันช่วยเหลือ ส่งเสริมและพัฒนาให้มีภูมิคุ้มกัน สามารถปรับตัวและดำรงชีวิตด้วยวิถีแห่งปัญญาให้อยู่ในสังคมที่เปลี่ยนแปลงได้อย่างรู้เท่าทัน มีชีวิตที่ปลอดภัยและมีความสุข ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เป็นวิถีหนึ่งที่โรงเรียนสามารถสร้างภูมิคุ้มกันที่มั่นคงและความเข้มแข็งด้านจิตใจให้กับนักเรียนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี อันจะช่วยเสริมสร้างรากฐานทางสังคมให้เข้มแข็ง เพื่อนำไปสู่การพัฒนาที่สมดุล มีคุณภาพและยั่งยืนต่อไป (สิทธิชัย สุขราชกิจ, และปิยะนาถ บุญมีพิพิธ. 2563)

กระทรวงศึกษาธิการ โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตระหนักต่อสถานการณ์ปัญหาของเด็กและเยาวชน จึงมีนโยบายให้โรงเรียนทุกแห่งจัดให้มีระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนและดำเนินการอย่างจริงจัง ต่อเนื่อง สามารถใช้เป็นกลไกในการประคับประคองและส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนให้สามารถเรียนรู้อยู่ในระบบการศึกษาได้ตลอดหลักสูตรให้เป็นระบบ ที่สามารถดำเนินการควบคุมไปกับการพัฒนาผู้เรียนทุกคน ทั้งในมิติสุขภาพ สวัสดิภาพ สติปัญญา อารมณ์สังคม โดยผู้เรียนแต่ละคนได้รับการดูแลเอาใจใส่อย่างรอบด้าน ผู้เรียนแต่ละคนมีเจ้าภาพหลัก เจ้าภาพร่วม มีการแสวงหาเครือข่ายและมีอาชีพจากภายนอก เพื่อการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยเฉพาะในเรื่องที่เกินเลยไปจากศักยภาพและความสามารถของโรงเรียน และคาดหวังให้โรงเรียนดำเนินการตามหลักการและขั้นตอนที่ทุกคนรับรู้กันโดยทั่วไปว่า ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ให้เป็นกระบวนการดำเนินงานที่มีแบบแผนขั้นตอนชัดเจน ในการส่งเสริมพัฒนา ป้องกันและแก้ไขปัญหาเพื่อให้

นักเรียนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ บนพื้นฐานของความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยยึดหลักการมีส่วนร่วมรับผิดชอบ ร่วมคิด ร่วมปฏิบัติ ร่วมพัฒนา ร่วมแก้ปัญหาจากผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2559: 7- 8)

ผู้บริหารโรงเรียนเป็นบุคคลสำคัญในการนำหลักการและนโยบายของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนไปสู่การปฏิบัติให้ประสบความสำเร็จบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนด เพราะเป็นผู้นำที่มีอำนาจในการบริหารงาน อำนาจการ และมอบหมายงานให้ผู้ร่วมงานสามารถทำงานอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลตามที่มุ่งหวัง โดยเฉพาะในยุคสมัยที่ กระแสการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วนี้ ผู้บริหารโรงเรียนจำเป็นต้องใช้การบริหารแบบมีส่วนร่วม เพื่อสร้างความพึงพอใจและจูงใจให้ผู้ปฏิบัติงานและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้มีโอกาสใช้ความรู้ ความสามารถและทักษะ ได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจในเรื่องที่สำคัญซึ่งอยู่บนพื้นฐานแนวความคิดของหลักการนโยบาย การแบ่งอำนาจหน้าที่ จัดให้มีการพิจารณา ปัญหา ตั้งเป้าหมาย วัตถุประสงค์ร่วมกันและให้ความเป็นอิสระต่อความรับผิดชอบในงาน ซึ่งการบริหารแบบมีส่วนร่วมจะมี ประโยชน์ในการสร้างความสามัคคี ลดปัญหาความขัดแย้งในองค์กร เกิดความรับผิดชอบและความผูกพันกับองค์กรมากขึ้น อันส่งผลต่อบรรยากาศการทำงานที่ดี (ปริญวัฒน์ ฤกษ์จ่าง. 2561: 17-20) ทั้งนี้ การบริหารแบบมีส่วนร่วมเป็นการส่งเสริม ความร่วมมือกันในการบริหารงานระหว่างผู้บริหารกับบุคลากรตั้งแต่ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision making) การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ (Implementation) การมีส่วนร่วมในการได้รับผลประโยชน์ (Benefits)และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation) การบริหารงานแบบมีส่วนร่วมนับเป็นกระบวนการบริหารที่ทำให้บุคลากรในองค์กรมีความรู้สึกที่ดี มีโอกาสได้ใช้ความรู้ความสามารถของตนให้เกิดประโยชน์ต่อประสิทธิภาพของการพัฒนาองค์กร (Cohen, & Uphoff. 1980: 40-42) สอดคล้องกับคำกล่าวที่ว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมเป็นการสานรอยต่อ หรือต่อยอดรูปแบบการบริหาร ราชการจากความเข้มงวดที่มากเกินไปและความไม่ถือเป็นเรื่องส่วนตัว กระตุ้นให้เกิดรูปแบบการบริหารโดยการมีส่วนร่วมเป็น การสร้างขวัญและความพึงพอใจในการทำงานของผู้ทำงานมากขึ้น เป็นการให้ความสำคัญในการจูงใจให้ผู้ทำงานร่วมกันสร้าง และพัฒนาองค์กรไปสู่เป้าหมายที่ต้องการ (สุนทร โคตรบรรเทา. 2554: 114) ซึ่งเป็นไปตามที่สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดเป้าหมายของการปฏิรูปการศึกษาไว้ประการหนึ่ง คือ การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดย ให้เป็นรูปแบบการบริหารงานที่บุคคลหลาย ๆ คน เข้ามามีส่วนร่วมรับผิดชอบ ร่วมกำหนดนโยบาย ร่วมตัดสินใจ เพื่อให้ฝ่าย ปฏิบัติงานในองค์กรมีการบริหารอย่างมีประสิทธิภาพตามเจตนารมณ์ของกฎหมายการศึกษา ในรูปแบบของคณะกรรมการ สถานศึกษา และการคัดเลือกตัวแทนกลุ่มเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมหรือเป็นองค์คณะบุคคลในการบริหารนั้น ๆ แทนสมาชิก เพื่อให้การบริหารสถานศึกษาสามารถตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการได้มากที่สุด (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน. 2550: 2)

ปัจจุบันโรงเรียนมัธยมศึกษา มีข้อจำกัดในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนหลายประการ เนื่องจากต้อง ดำเนินงานให้ครอบคลุมไปในหลายมิติ ทั้งทางด้านสุขภาพกายใจ ด้านการเรียนรู้ ด้านสวัสดิภาพและความปลอดภัย ด้านการ ปกป้องคุ้มครอง รวมทั้งการจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมทางกายภาพภายในโรงเรียนให้เอื้อต่อการพัฒนาผู้เรียน ซึ่งปัญหาและข้อจำกัดเหล่านี้ทำให้การดูแลนักเรียนช่วยเหลือนักเรียนยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร เกิดความซ้ำซ้อนบ้าง ไม่ทั่วถึงบ้าง ไม่ทันเวลาบ้าง ไม่ถูกวิธี ไม่มีข้อมูล ยิ่งสถานการณ์ปัญหาสังคมที่มีความรุนแรงมากขึ้น และเริ่มขยายตัวเข้าสู่ โรงเรียนอย่างรวดเร็ว นักเรียนที่มาจากครอบครัวซึ่งขาดความมั่นคงแข็งแรง มีแนวโน้มสูงที่จะออกกลางคัน โดยสถิติการออก กลางคัน และการถูกจำหน่ายของแต่ละโรงเรียนสะท้อนให้เห็นความล้มเหลวทางการศึกษา นอกจากนี้เป็นความสูญเสียเปลืองทาง การศึกษาแล้วยังเป็นระยะเวลาของปัญหาสังคมที่ต้องใช้งบประมาณสูงขึ้นไป (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2559: 7) และจากข้อมูลการรายงานผลของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ ปีการศึกษา 2564 พบว่า มี นักเรียนที่มีปัญหาในการเรียนและออกกลางคัน จำนวน 11 คน จำแนกได้ดังนี้ ปัญหายาเสพติด จำนวน 1 คน ปัญหาทาง ครอบครัว จำนวน 3 คน ปัญหาไปสมรส จำนวน 1 คน ปัญหาต้องหาเลี้ยงครอบครัว จำนวน 6 คน และมีนักเรียนไม่ผ่าน การตัดสินใจประเมินปลายปี จำนวน 306 คน รวมทั้งมีนักเรียนที่ถูกจำหน่าย 85 คน ซึ่งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา นครสวรรค์ เห็นคุณค่าและความจำเป็นที่ต้องการให้การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนขับเคลื่อนอย่าง เป็นระบบและต่อเนื่อง จึงได้กำหนดนโยบายเพื่อส่งเสริมการศึกษาที่เน้นการจัดการศึกษาให้ทั่วถึงและมีคุณภาพ พร้อมทั้ง พัฒนาคุณภาพการศึกษาสู่ระดับสากล มุ่งการขับเคลื่อนคุณภาพเป็น 4 มิติ คือ โอกาส คุณภาพ ประสิทธิภาพและความ ปลอดภัย เน้นให้ทุกโรงเรียนต้องจัดให้มีระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่เข้มแข็งและดำเนินการอย่างจริงจัง นักเรียนทุกคน

จะต้องได้รับการดูแลช่วยเหลือ พิทักษ์ ปกป้องคุ้มครองอย่างรอบด้าน ด้วยกระบวนการที่ถูกต้องเหมาะสม ทันท่วงทีและได้รับการพัฒนาในทุกมิติเพื่อให้เป็นคนที่มีความสุขและปลอดภัย (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์. 2565: 22)

จากความสำคัญและปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นผู้รับผิดชอบงานกิจการนักเรียนซึ่งได้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนระดับมัธยมศึกษา เห็นความสำคัญและสนใจในการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์สำหรับโรงเรียนต่าง ๆ เพื่อจะได้นำไปเป็นข้อมูลใช้ในการวางแผนปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลเพิ่มขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์
2. เพื่อศึกษาระดับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์

การทบทวนวรรณกรรม

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ ผู้ศึกษาได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัย ดังต่อไปนี้

การบริหารแบบมีส่วนร่วม

ประไพพร สืบเทพ (2561: 9) ได้กล่าวว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วม หมายถึง วิธีการบริหารงานของผู้บริหารที่เปิดโอกาสให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องดำเนินการต่าง ๆ ขององค์การเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการคิด ร่วมวางแผน ร่วมตัดสินใจ ร่วมปฏิบัติ ร่วมประเมินผล ตลอดจนร่วมแก้ปัญหา เพื่อเป็นการสร้างความผูกพันระหว่างผู้บริหารและบุคลากรที่เกี่ยวข้องในการดำเนินกิจกรรมให้บรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

ทับทิม แสงอินทร์ (2559: 29) ได้กล่าวว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมมีความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพขององค์การ การมีส่วนร่วมเป็นการจูงใจให้ผู้ร่วมปฏิบัติงานได้ร่วมตัดสินใจ ร่วมรับผิดชอบ และร่วมมือในการพัฒนาองค์กร ทำให้เกิดความรู้สึกผูกพัน เกิดการช่วยเหลือเกื้อกูลกันและกัน จะช่วยลดความขัดแย้ง เกิดความสำนึกในหน้าที่รับผิดชอบต่อการปฏิบัติงานขององค์กร มีรู้สึกเป็นเจ้าของร่วมกันมากขึ้น จึงทำให้การพัฒนาเกิดความยั่งยืน

ผู้วิจัยได้สังเคราะห์องค์ประกอบของการบริหารแบบมีส่วนร่วมจากแนวคิดของนักการศึกษาต่าง ๆ และผลงานวิจัย มี 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 2) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ 3) การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ และ 4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล

สรุปได้ว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วม เป็นวิธีการบริหารงานของผู้บริหารที่จูงใจและเปิดโอกาสให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมตั้งแต่ การร่วมคิดตัดสินใจ การร่วมปฏิบัติการ การร่วมในผลประโยชน์ และการร่วมประเมินผล ทำให้เกิดความรู้สึกผูกพัน มีการช่วยเหลือเกื้อกูลกันและกัน ช่วยลดความขัดแย้ง รู้สึกเป็นเจ้าของร่วมกันมากขึ้น โดยเฉพาะการมีสำนึกในหน้าที่ความรับผิดชอบต่อการปฏิบัติงานต่างๆ เพื่อความสำเร็จขององค์กร

การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2559: 8) ได้กล่าวว่า ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง กระบวนการดำเนินงานที่มุ่งให้การคุ้มครอง ป้องกัน ดูแล แก้ไข ให้ความช่วยเหลือและส่งเสริมพัฒนาศักยภาพนักเรียนอย่างมีแบบแผนและมีขั้นตอนที่ชัดเจน โดยครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงานร่วมกับบุคลากรทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน เพื่อให้นักเรียนเป็นคนเก่ง คนดี มีความสุข มีสมรรถนะ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีทักษะชีวิต มีภูมิคุ้มกันอย่างเหมาะสม เพียงพอต่อการดำรงชีวิตให้อยู่รอดปลอดภัยจากสภาวะวิกฤติต่าง ๆ ได้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2559: 9) ได้กล่าวถึงคุณค่าของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนดังนี้

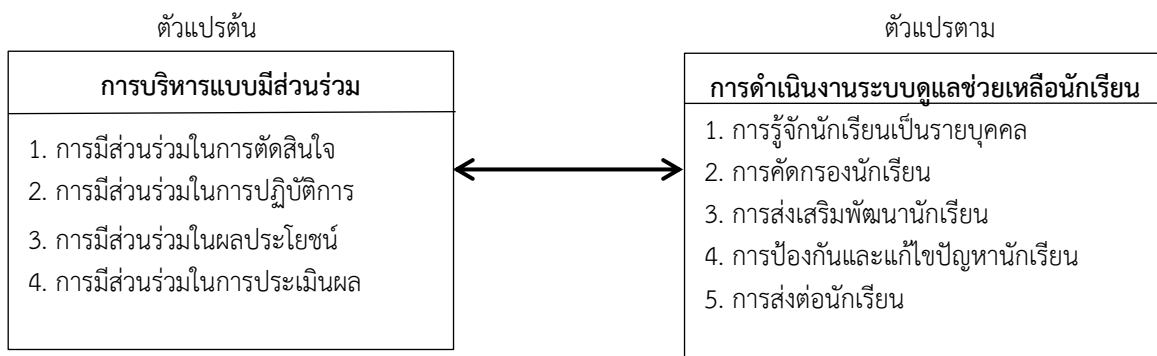
1. ช่วยให้ผู้เรียนได้รับการส่งเสริมพัฒนาการ ได้แก่ ไขปัญหาได้รับความช่วยเหลืออย่างทั่วถึงถูกวิธีและทันเวลาตรงตามสภาพปัญหาและความต้องการของผู้เรียน
2. เป็นกลไกสำคัญในการลดปัญหาการออกกลางคัน ช่วยประคับประคองให้ผู้เรียนอยู่ในระบบการศึกษาได้ตลอดหลักสูตร
3. สร้างความเชื่อมั่นให้ผู้เรียน ผู้ปกครองและชุมชนว่าผู้เรียนจะได้รับบริการการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างเท่าเทียมกัน
4. ก่อให้เกิดสัมพันธภาพที่ดีระหว่างครูกับผู้เรียน ผู้เรียนได้รับการดูแลช่วยเหลือ อย่างอบอุ่นด้วยความเอาใจใส่
5. ผู้เรียนรักโรงเรียน ได้เรียนรู้อย่างมีความสุข ได้รับการส่งเสริมพัฒนาเต็มตามศักยภาพที่รอบด้าน ก่อให้เกิดภูมิคุ้มกันทางจิตใจ มีทักษะชีวิตสมรรถนะและคุณลักษณะที่พึงประสงค์
6. ผู้เรียนได้รับการพัฒนา ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้เป็นผู้รู้จักตนเองควบคุมตนเองได้ มีความฉลาดทางอารมณ์ ซึ่งเป็นรากฐานที่สำคัญของการพัฒนาความเก่ง มีคุณธรรมจริยธรรม มีเป้าหมายในชีวิตและมุ่งมั่นไม่ย่อท้อต่อปัญหาอุปสรรค
7. มีเครือข่ายความร่วมมือจากผู้เกี่ยวข้องในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ก่อให้เกิดระบบงานด้านการดูแลช่วยเหลือ นักเรียนที่มีความเข้มแข็ง

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2559: 7-14) มีความตระหนักต่อสถานการณ์ปัญหาสังคมที่มีความรุนแรงมากขึ้นและเริ่มขยายตัวเข้าสู่โรงเรียน จึงมีนโยบายให้สถานศึกษามีระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีประสิทธิภาพ โดยใช้กระบวนการและขั้นตอนของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในองค์ประกอบสำคัญ 5 ประการ ได้แก่ 1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) การคัดกรองนักเรียน 3) การป้องกันและแก้ไขปัญหา 4) การส่งเสริมพัฒนานักเรียน และ 5) การส่งต่อ

สรุปได้ว่า การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เป็นกระบวนการดำเนินงานที่โรงเรียนมุ่งให้การคุ้มครองป้องกัน ดูแล แก้ไข ให้ความช่วยเหลือและส่งเสริมพัฒนาศักยภาพนักเรียนอย่างมีแบบแผนและมีขั้นตอนที่ชัดเจน ซึ่งมีขั้นตอนสำคัญตามองค์ประกอบ 5 ประการ ได้แก่ 1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) การคัดกรองนักเรียน 3) การป้องกันและแก้ไขปัญหา 4) การส่งเสริมพัฒนานักเรียน และ 5) การส่งต่อ โดยมีเป้าหมายเพื่อให้นักเรียนเป็นคนเก่ง คนดี มีความสุข มีสมรรถนะ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีทักษะชีวิต มีภูมิคุ้มกันอย่างเหมาะสม เพียงพอต่อการดำรงชีวิตให้อยู่รอดปลอดภัย

จากแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมและการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนข้างต้น ผู้วิจัยสรุปได้ว่าการบริหารแบบมีส่วนร่วมเป็นวิธีการบริหารโรงเรียน ที่จะสามารถทำให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องได้ร่วมกันขับเคลื่อนประสิทธิภาพของกระบวนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้ประสบความสำเร็จ ซึ่งส่งผลดีต่อนักเรียนตามความมุ่งหวังต่อไป

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหาร ครู และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ รวมทั้งหมด 2,183 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ ผู้บริหาร ครู และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ จำนวน 333 คน จากการเปิดตารางของทาโร ยามาเน่ (Yamane, 1973: 727-728) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% แล้วเทียบสัดส่วนตามขนาดโรงเรียนและทำการสุ่มอย่างง่าย ด้วยวิธีการจับฉลาก

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม สำหรับผู้บริหาร ครู และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ จำนวน 1 ฉบับ มีจำนวน 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปและสภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ จำนวน 3 ข้อ ได้แก่ สถานภาพการดำรงตำแหน่ง ขนาดของสถานศึกษา และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน

ตอนที่ 2 การบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ จำนวน 50 ข้อ แบ่งเป็น 4 ด้าน ได้แก่ 1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ จำนวน 10 ข้อ 2) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ จำนวน 15 ข้อ 3) การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ จำนวน 15 ข้อ 4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล จำนวน 10 ข้อ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ

ตอนที่ 3 การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ จำนวน 50 ข้อ แบ่งเป็น 5 ด้าน ได้แก่ 1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) การคัดกรองนักเรียน 3) การส่งเสริมพัฒนานักเรียน 4) การป้องกันและแก้ไขปัญหาของนักเรียน 5) การส่งต่อนักเรียน แต่ละด้านมีจำนวน 10 ข้อ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

ขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ

1. ศึกษาค้นคว้าแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อนำข้อมูลต่าง ๆ มาวิเคราะห์เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม เกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วม โดยศึกษา 4 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 2) ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ 3) การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ 4) ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล และการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยศึกษา 5 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) ด้านการคัดกรองนักเรียน 3) ด้านการส่งเสริมพัฒนานักเรียน 4) ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาของนักเรียน 5) ด้านการส่งต่อนักเรียน

2. ศึกษารูปแบบและวิธีการสร้างแบบสอบถามและเทคนิคการตั้งข้อคำถามแบบสอบถามจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง

3. กำหนดกรอบและสร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมตัวแปร ประกอบด้วยแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วม จำนวน 50 ข้อ และการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน จำนวน 50 ข้อ รวมทั้งหมด 100 ข้อ

4. นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จเรียบร้อยแล้ว จำนวน 100 ข้อ เสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อพิจารณาตรวจสอบโครงสร้างคำถาม การใช้ภาษาและความครอบคลุมในเนื้อหาสาระ แล้วนำข้อเสนอนี้มาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสม

5. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องทั้งความตรงด้านโครงสร้าง (Construct Validity) และด้านเนื้อหา (Content Validity) ด้านรูปแบบของแบบสอบถาม (Format) ด้านการใช้ภาษา (Wording) และด้านอื่น ๆ ของข้อคำถามแต่ละข้อที่เห็นสมควรให้ปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้เกิดความสมบูรณ์

6. นำผลการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ (Index of item Objective Congruence : IOC) โดยพิจารณาความเที่ยงตรงจากดัชนีความสอดคล้อง คือ เกณฑ์ค่าดัชนีความสอดคล้องมีค่าเท่ากับหรือมากกว่า 0.50 ขึ้นไป ถือว่าข้อคำถามนั้นมีความเที่ยงตรงตามเนื้อหา พบว่าข้อคำถามได้ค่าดัชนีความสอดคล้องแต่ละข้อ อยู่ระหว่าง 0.67 - 1.00

7. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญแล้ว ไปทดลองใช้ (Try out) กับผู้บริหาร ครู และคณะกรรมการสถานศึกษาของโรงเรียนพุทธะพิทยาคม และโรงเรียนพระบางวิทยา จำนวน 30 คน ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ในวันที่ 16 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2566

8. นำข้อมูลที่ได้จากการทดลองใช้ มาหาค่าความเที่ยงของแบบสอบถาม โดยคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach) ซึ่งค่าความเที่ยงของแบบสอบถาม ตอนที่ 2 การบริหารแบบมีส่วนร่วม เท่ากับ 0.989 และตอนที่ 3 การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.976

9. จัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อขอความเห็นชอบและนำแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลต่อไป

วิธีรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ผู้วิจัยนำส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการทำวิจัย ถึงสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ ในวันที่ 19 มีนาคม พ.ศ. 2566 โดยขอความอนุเคราะห์ในการแจ้งและส่งแบบสอบถามให้กับทุก โรงเรียนในสังกัด เพื่อให้ผู้บริหาร ครูและคณะกรรมการสถานศึกษาตอบแบบสอบถามและส่งกลับตามกำหนด ในกรณีที่ โรงเรียนใดไม่ส่งแบบสอบถามกลับคืน ผู้วิจัยได้ประสานงานโดยตรง เพื่อติดตามและนัดหมายรวบรวมแบบสอบถามคืนด้วย ตนเอง ซึ่งได้รับแบบสอบถาม จำนวน 333 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

3. ผู้วิจัยตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับกลับมาครบถ้วนอย่างละเอียด และนำไปวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยตรวจสอบความถูกต้อง ความสมบูรณ์ของข้อมูลแต่ละฉบับ และนำมาจัดเป็นหมวดหมู่ กำหนดรหัสและลงรหัส นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ทางสถิติด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้สถิติพื้นฐานด้วยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ (Percentage)

2. วิเคราะห์ระดับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ ในภาพรวม รายด้านและรายข้อ โดยนำข้อมูลมาหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และแปลความหมาย ของคะแนน ซึ่งกำหนดเกณฑ์การแปลความหมายในด้านต่าง ๆ ดังนี้ (บุญศรี พรหมมาพันธุ์, 2554: 30)

ค่าเฉลี่ย 4.50 - 5.00 หมายถึง มีการบริหารแบบมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.50 - 4.49 หมายถึง มีการบริหารแบบมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.50 - 3.49 หมายถึง มีการบริหารแบบมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.50 - 2.49 หมายถึง มีการบริหารแบบมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.49 หมายถึง มีการบริหารแบบมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อยที่สุด

3. วิเคราะห์ระดับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ ทั้งในภาพรวม รายด้าน และรายข้อ โดยนำข้อมูลมาหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และแปลความหมายของคะแนน ซึ่งกำหนดเกณฑ์การแปลความหมายในด้านต่าง ๆ ดังนี้ (บุญศรี พรหมมาพันธุ์, 2554: 30)

ค่าเฉลี่ย 4.50-5.00 หมายถึง ดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.50-4.49 หมายถึง ดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.50-3.49 หมายถึง ดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.50-2.49 หมายถึง ดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.49 หมายถึง ดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอยู่ในระดับน้อยที่สุด

4. วิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของ โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Product-Moment Correlation Coefficient) โดยใช้เกณฑ์การแปลความหมาย ดังนี้ (ชูศรี วงศ์รัตน, 2553: 314)

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ .90 ขึ้นไป หมายถึง มีความสัมพันธ์ระดับสูงมาก

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ .70 - .89 หมายถึง มีความสัมพันธ์ระดับสูง

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ .30 - .69 หมายถึง มีความสัมพันธ์ระดับปานกลาง

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ต่ำกว่า .30 หมายถึง มีความสัมพันธ์ระดับต่ำ

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ต่ำกว่า .00 หมายถึง ไม่มีความสัมพันธ์เชิงเส้นตรง

สำหรับทิศทางความสัมพันธ์ พิจารณาโดยถ้าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) มีค่าเป็นลบ แสดงว่า มีความสัมพันธ์กันทางลบ หรือทิศทางตรงกันข้าม ถ้าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) มีค่าเป็นบวก แสดงว่า มีความสัมพันธ์กันทางบวก หรือทิศทางเดียวกัน

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

1. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ

1.1 หาค่าความตรงเชิงเนื้อหาหรือของแบบสอบถาม โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถาม (Index of Item-Objective Congruence : IOC)

1.2 หาค่าความเที่ยงของแบบสอบถาม โดยคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach)

2. สถิติพื้นฐาน ได้แก่

2.1 ค่าแจกแจงความถี่

2.2 ค่าร้อยละ (%)

2.2 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)

2.3 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation หรือ S.D.)

3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

ทดสอบความสัมพันธ์โดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน Pearson Product-Moment Correlation Coefficient (r_{xy})

สรุปผลการวิจัย

1. ระดับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ โดยภาพรวม อยู่ระดับมาก ($\bar{X}=4.42$, S.D.=0.65) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ ($\bar{X}=4.48$, S.D.=0.60) รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ($\bar{X}=4.44$, S.D.=0.73) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ($\bar{X}=4.33$, S.D.=0.67)

2. ระดับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ โดยภาพรวมอยู่ระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.54$, S.D.=0.53) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการคัดกรองนักเรียน ($\bar{X}=4.60$, S.D.=0.63) รองลงมา คือ ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาที่นักเรียน ($\bar{X}=4.59$, S.D.=0.50) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการส่งต่อนักเรียน ($\bar{X}=4.46$, S.D.=0.64)

3. ค่าความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ โดยภาพรวม มีความสัมพันธ์กันทางบวก โดยมีค่าความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง ($r_{xy} = .681$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมรายด้านกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน ในภาพรวม พบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมมีความสัมพันธ์กันทางบวกทุกด้าน โดยการบริหารแบบมีส่วนร่วมด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมากกว่าการบริหารแบบมีส่วนร่วมด้านอื่น ๆ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์

การบริหารแบบมีส่วนร่วม (X)	การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน (Y)					
	Y1	Y2	Y3	Y4	Y5	(r_{xy})
X1	.675**	.607**	.576**	.395**	.563**	.642**
X2	.705**	.719**	.647**	.480**	.633**	.735**
X3	.578**	.578**	.511**	.324**	.531**	.578**
X4	.680**	.676**	.595**	.395**	.604**	.676**
ค่าความสัมพันธ์ (r_{xy})	.684**	.668**	.603**	.411**	.611**	.681**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผล

จากผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ มีประเด็นที่น่าสนใจมาอภิปรายผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. การบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกร รองลงมาได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ และด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการบริหารการศึกษาในปัจจุบัน ได้เน้นให้ครูและผู้เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมทุกด้าน ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการคิดการวางแผน การปฏิบัติงาน การประเมินผล การรับผลประโยชน์รวมถึงการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเพื่อแก้ไข ปรับปรุงและพัฒนาประสิทธิภาพให้ดียิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ทับทิม แสงอินทร์ (2559: 88) ที่ว่าการบริหารโดยเน้นการมีส่วนร่วมเป็นหลักการให้เกิดการพัฒนาแนวคิดสร้างสรรค์และวัฒนธรรมอันดีงาม อันจะนำไปสู่การบริหารที่มีประสิทธิภาพตรงกับความต้องการของทุกฝ่าย ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ฤทัยรัตน์ ปัญญาสิม, และดวงใจ ชนะสิทธิ (2560) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารงานแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 พบว่า 1) การบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา อยู่ระดับมากทั้งในภาพรวม และรายด้าน 2) ประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษา อยู่ระดับมากที่สุด ในภาพรวม 3) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ การมีส่วนร่วมในการประเมินผล การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 โดยร่วมกันทำนายได้ร้อยละ 75.90 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จากข้อมูลและงานวิจัยดังกล่าว สอดคล้องกับผลวิจัยนี้ที่พบว่า การบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2. การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการคัดกรองนักเรียน รองลงมา คือ ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา นักเรียน ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการส่งเสริมพัฒนานักเรียน และด้านการส่งต่อนักเรียน ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนให้ความสำคัญต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ซึ่งเป็นไปตามนโยบายที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ (2564: 72) เน้นให้โรงเรียนทุกแห่งต้องจัดให้มีระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่เข้มแข็งและดำเนินการอย่างจริงจัง นักเรียนทุกคนจะต้องได้รับการดูแลช่วยเหลือ พิทักษ์ปกป้องคุ้มครองอย่างรอบด้านด้วยกระบวนการที่ถูกต้องเหมาะสม ทันท่วงทีและได้รับการพัฒนาในทุกมิติ เพื่อให้เป็นคนดี มีความสุขและปลอดภัย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภัทสร สุริยะ (2562) ได้ศึกษาเรื่อง การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดกรุงเทพมหานครพบว่า การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน มีค่าเฉลี่ยเรียงตาม ลำดับดังนี้ ด้านที่มากที่สุด คือ ด้านการคัดกรองนักเรียน รองลงมาคือ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน ด้านการป้องกันและช่วยเหลือ

นักเรียน และด้านที่มีข้อเสนอน้อยที่สุด คือ ด้านการส่งต่อนักเรียน ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือ
นักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครสวรรค์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

3. ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครสวรรค์ พบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมกับการดำเนินงานระบบดูแล
ช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน มีความสัมพันธ์กันทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีความสัมพันธ์ในระดับ
ปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนในสังกัดให้ความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพของ
องค์กร โดยเฉพาะการดำเนินงานในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน จำเป็นต้องใช้ความร่วมมือร่วมใจจากทุกฝ่าย ด้วยการบริหารแบบ
มีส่วนร่วมเพื่อให้ทุกฝ่ายเกิดความสำนึกในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายต่อการปฏิบัติงานขององค์กร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย ของ
อรรถชัย กาทอง, พิษณุภา ยืนยาว, และธีรวิธ ชาติตันติโชค (2564: 64) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อ
การบริหาร งานกิจการนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาของภูษานาครขนาดใหญ่ในจังหวัดเพชรบุรีพบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วม ได้แก่
การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ (X2) การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ (X3) และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล (X4) เป็นปัจจัยที่
ส่งผลต่อการบริหารงานกิจการนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษาของภูษานาครขนาดใหญ่ในจังหวัดเพชรบุรี โดยสามารถร่วมกันทำนายได้
ร้อยละ 67 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมด้านการมีส่วนร่วม
ในการปฏิบัติการ มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การมี
ส่วนร่วมในการปฏิบัติการเป็นการเปิดโอกาสให้สมาชิกแต่ละฝ่ายที่ปฏิบัติงานในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ได้ทำการสื่อสารร่วมกัน
เกิดการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ช่วยเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน อันนำไปสู่การปรับปรุงและพัฒนาประสิทธิภาพให้ดียิ่งขึ้น
ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน มีความสัมพันธ์กัน
ทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครสวรรค์ เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานของผู้บริหาร
สถานศึกษาและทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการวิจัย พบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมด้านการตัดสินใจ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด แต่อยู่ในระดับมาก
ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจึงควรเปิดโอกาสให้ครูและบุคลากรผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายได้มีส่วนร่วมในการคิด ริเริ่ม วางแผนงาน
กำหนดเป้าหมายและร่วมพิจารณาทางเลือก เพื่อตัดสินใจแก้ปัญหาสำคัญ ๆ จากการดำเนินงานเพื่อดูแลช่วยเหลือนักเรียน
ตลอดจนผู้บริหารควรให้อิสระแก่ผู้ร่วมงานในการตัดสินใจ เพื่อดำเนินงานตามกิจกรรมและโครงการที่ได้รับมอบหมายด้วย

1.2 จากผลการวิจัย พบว่า การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการส่งต่อ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด แต่อยู่ใน
ระดับมาก ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนจึงควรติดตามการดำเนินงานกรณีนักเรียนที่มีปัญหาต้องส่งต่อโดยมีการประสานความ
ร่วมมือเพื่อการส่งต่อ นักเรียนที่ต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญมาช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มมีปัญหาทั้งนี้ควรมีการชี้แจงเหตุผลให้นักเรียน
และผู้ปกครอง เข้าใจถึงความจำเป็นที่ต้องส่งต่อนักเรียนไปรับการช่วยเหลือจากผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน

1.3 จากผลการวิจัย พบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของ
โรงเรียน มีความสัมพันธ์กันทางบวก ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนจึงควรนำไปพัฒนาด้านนโยบาย ด้านองค์กรและพัฒนาบุคลากร

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 จากผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมด้านการตัดสินใจ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด จึงควรศึกษา
ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของการบริหารแบบมีส่วนร่วมด้านการตัดสินใจของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
นครสวรรค์

2.2 จากผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่า การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการส่งต่อ อยู่ในระดับต่ำสุด
จึงควรศึกษาแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านการส่งต่อนักเรียนเพื่อดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มี
ปัญหาให้ได้รับการแก้ไขที่ดียิ่งขึ้น

2.3 ควรทำการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ เพื่อจะได้ทราบถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- ชูศรี วงศ์รัตน์. (2553). **เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย**. (พิมพ์ครั้งที่ 22). กรุงเทพฯ: ฐานบัณฑิต.
- ทับทิม แสงอินทร. (2559). **การบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนสรวงสุทธาวิทยา จังหวัดสุพรรณบุรี**. การศึกษาค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- บุญศรี พรหมมาพันธุ์. (2554). **สถิติพาราเมตริก: การทดสอบค่าเฉลี่ยในประมวลสาระชุดวิชาการวิจัยและสถิติทางการศึกษา(หน่วยที่ 11, 1-50)**. นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- ประไพพร สืบเทพ. (2561). **การบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการพัฒนาสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจะเชิงเทรา เขต 2**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์.
- ปริญวัฒน์ ถมกระจำจ. (2561). **ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับประสิทธิผลของ โรงเรียนบางละมุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ฤทัยรัตน์ ปัญญาสิม, และดวงใจ ชนงสิทธิ์. (2560). **การบริหารงานแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 9**. *วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย*. 9(1): 299-313.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์. (2564). **แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน (พ.ศ. 2563-2565)**. นครสวรรค์: ผู้แต่ง.
- _____. (2565). **แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ 2565**. นครสวรรค์: ผู้แต่ง.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2550). **คู่มือการปฏิบัติงานข้าราชการครู**. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.
- _____. (2559). **การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน**. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.
- สิทธิชัย สุทธราชกิจ, และปิยะนาล บุญมีพิพิธ. (2563, กรกฎาคม-ธันวาคม). **ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9**. *วารสารวิชาการ สถาบันเทคโนโลยีแห่งสุวรรณภูมิ*. 6(2): 459-472.
- สุนทร โคตรบรรเทา. (2554). **หลักการบริหารและทฤษฎีการบริหารการศึกษา**. กรุงเทพฯ: ปัญญาชน.
- สุภัทสร สุริยะ. (2562). **การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดกรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษาและผู้นำทางการศึกษา). มหาวิทยาลัยสยาม.
- อรรถชัย กาหลง, พิษณุภา ยืนยาว, และธีรวัช ธาดาดันติโชค. (2564). **การบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อการบริหารงานกิจการนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐบาลขนาดใหญ่ในจังหวัดเพชรบุรี**. สืบค้นเมื่อ 15 เมษายน 2566, จาก <https://so06.tci.thaijo.org/index.php/jsr/article/view/250652/169439>.
- Cohen, J. M., & Uphoff, N. T. (1980). *Effective Behavior in Organizations*. New York: Richard D.
- Yamane, T. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis*. (3rd ed.). New York: Harper and Row.

แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียน
สังกัดเทศบาลนครนครสวรรค์

The Guidelines to Develop Innovation Leadership of School Administrators
in Schools Under Nakhon Sawan Municipality

พิมสวียา ธีระเดชธำรง¹, ปพนสรณ์ โพธิพิทักษ์², ธีรพจน์ แนบเนียน³
Pimsaviya Teeradethamrong¹, Paponsan Potipitak², Teerapot Neabnean³
Corresponding Author E-mail: pimsaviya@gmail.com

Received: 2023-11-05; Revised: 2023-12-15; Accepted: 2024-01-20

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครู จำนวน 162 คน ได้มาจากการกำหนดกลุ่มตัวอย่างเคร่งครัด และมอร์แกน และการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.96 และค่าความตรงเท่ากับ 0.67 – 1.00 การวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2) หาแนวทางพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา โดยการจัดประชุมสนทนากลุ่มผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 7 คน และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา และ 3) ประเมินแนวทางพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 9 คน ด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือวิจัย ได้แก่ แบบประเมินแนวทางพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.97 และค่าความตรงเท่ากับ 0.67 – 1.00 สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า

1) ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วม รองลงมา คือ ด้านบรรยากาศแห่งองค์กรนวัตกรรม และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านบริหารความเสี่ยง 2) แนวทางพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา โดยใช้วงจรเดมมิง เป็นแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา จัดทำฐานข้อมูลของสถานศึกษา พัฒนาองค์กรสู่การเป็นองค์กรนวัตกรรม มีการวิเคราะห์ การเปลี่ยนแปลง และนำมาวางแผนการปฏิบัติงาน ผู้บริหารสถานศึกษาประชุม ร่วมกับคณะครู หรือชุมชน เพื่อวางแผนการปฏิบัติงาน การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเป็นสิ่งสำคัญ และจัดทำคู่มือบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษา และ 3) ผลการประเมินแนวทางพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: การพัฒนาภาวะผู้นำ, ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม

¹ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต, (สาขาวิชาการบริหารการศึกษา), มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

² Student in Master of Education Degree, (Educational Administration), Nakhon Sawan Rajabhat University

³ อาจารย์ที่ปรึกษา, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

² Advisor, Faculty of Education, Nakhon Sawan Rajabhat University

³ อาจารย์ที่ปรึกษา, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

³ Advisor, Faculty of Education, Nakhon Sawan Rajabhat University

Abstract

The objectives of this research were 1) to study the innovative leadership level of educational institution administrators. The sample consisted of 162 teachers, obtained from the Krejci and Morgan sample and simple randomization. The research instruments was a questionnaire on innovative leadership among school administrators, the reliability value is 0.96 and the validity value is 0.67 – 1.00. The statistics used to analyze the data were mean and standard deviation, 2) to find ways to develop innovative leadership among school administrators by organizing a group discussion meeting with 7 experts and analyzing the data using content analysis techniques and 3) to evaluating innovative leadership development approaches for school administrators. The sample group consisted of 9 educational institution administrators using the purposive sampling. The research instruments was a guidelines questionnaire innovative leadership for educational administrators with the reliability value was 0.97 and the validity value is 0.67 – 1.00. The statistics used to analyze the data were mean and standard deviation. The research results found that:

1) The innovation leadership of school administrators, the overall was at high level when classified into each aspect, it was found that the innovative leadership level of school administrators, the highest in terms of teamwork and participation, the second highest organization climate of the lowest aspect was and risk management, 2) The guidelines for developing innovative leadership among school administrators using the deming cycle, it is a guideline for developing innovative leadership among school administrators, create a database of educational institutions, develop the organization to be an innovative organization, there is an analysis change and used to plan operations, educational institution administrators meeting collaborate with teachers or the community to plan operations, the application of information and communication technology is important and create a risk management manual in educational institutions, and 3) the results of the evaluation of develop the innovation leadership of school administrators, overall and each aspect is at the highest level.

Keywords: Leadership Development, Innovation Leadership

บทนำ

การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วด้านวิทยาการของโลก โดยเฉพาะอย่างยิ่งเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้โลกไร้พรมแดน พลโลกมีการติดต่อสัมพันธ์กันได้อย่างเร็วยิ่งขึ้น และกระแสโลกาภิวัตน์ นำเข้าสู่ยุคแห่งการจัดระเบียบทางเศรษฐกิจ สังคม การเมืองระหว่างประเทศใหม่ ซึ่งมีผลกระทบต่อวิถีชีวิตและวัฒนธรรม ความเป็นอยู่ทุกชาติ ทุกภาษารวมทั้งประเทศไทย ต้องเผชิญกับสถานการณ์ทางเศรษฐกิจและสังคมทั้งภายในและภายนอกประเทศที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และส่งผลต่อความเป็นอยู่ของประชาชนอย่างกว้างขวาง ประเทศไทยจึงมีความจำเป็นที่ต้องปรับให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ (จิณฉัตร ปะโคทั้ง, 2561: 3) พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 มาตรา 27 ระบุว่า ให้ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้บังคับบัญชาของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษาและมีอำนาจหน้าที่ในการควบคุม ดูแลให้การบริหารงานบุคคลในสถานศึกษาสอดคล้องกับนโยบาย กฎ ระเบียบข้อบังคับ และส่งเสริม สนับสนุนข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษาให้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และการจัดทำมาตรฐานภาระงานสำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษา และประเมินผลการปฏิบัติงานตามมาตรฐาน รวมถึงมาตรา 79 ให้ผู้บังคับบัญชาปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่ดีแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาและมีหน้าที่พัฒนาผู้อยู่ใต้บังคับบัญชา เพื่อให้มีความรู้ ทักษะ เจตคติที่ดี คุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพที่เหมาะสม ในอันที่จะทำให้การปฏิบัติหน้าที่ราชการเกิดประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพและความก้าวหน้าแก่ราชการ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553: 33) การบริหารงานในสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิผล ขึ้นอยู่กับผู้บริหารสถานศึกษาที่จะสามารถใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งสามารถนำนวัตกรรมใหม่ ๆ มาประยุกต์ใช้ให้สอดคล้องกับสถานศึกษาได้ ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมจึงมี

ความสำคัญกับผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งจะส่งผลให้สามารถปฏิบัติงานให้ได้วัตถุประสงค์ที่เป็นประโยชน์ต่อสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องมีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม (ปิยาภรณ์ พลเสนา, และพญาอุทิศ เขยบาล. 2564: 14)

สถานศึกษาในสังกัดเทศบาลนครนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ มีนักเรียนที่มีจำนวนมากและความหลากหลายของผู้เรียน ประกอบกับยุคปัจจุบันที่เทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทในการจัดการเรียนการสอนมากยิ่งขึ้น จำเป็นที่ผู้บริหารและครูจะต้องหาวิธีหรือรูปแบบการบริหารหรือการสอนที่น่าสนใจและเหมาะสมกับผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ มีปัญหาการดำเนินงาน เช่น ปัญหาจำนวนผู้เรียนที่เพิ่มมากขึ้น ปัญหาการพัฒนาหลักสูตรให้มีความทันสมัยและเหมาะสมกับนักเรียน ปัญหาการผลิตสื่อที่ทันสมัยมากยิ่งขึ้นและปรับใช้ประยุกต์ใช้ได้หลากหลายสาระวิชาหรือหลากหลายชั้นเรียน ปัญหาบางโรงเรียนอาจมีครูไม่ครบชั้นต้องควบชั้นทำให้เป็นประโยชน์กับครูผู้สอนมากยิ่งขึ้น เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้เรียนมากยิ่งขึ้น ปัญหาการใช้นวัตกรรมมาประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการระบบการศึกษา ปัญหาการมีส่วนช่วยในการจัดการเรียนการสอนให้ไปในทิศทางที่มีประสิทธิภาพและเกิดผลดีกับนักเรียนมากขึ้น เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา และมุ่งเน้นการพัฒนาสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ครู นักเรียนและบุคลากรทางการศึกษา ให้เกิดการเรียนรู้และพัฒนาตนเองให้ก้าวทันต่อสถานการณ์เปลี่ยนแปลงของโลกปัจจุบัน ทั้งนี้ผู้บริหารสถานศึกษา คือ ผู้ที่จะสะท้อนให้เห็นถึงการนำนวัตกรรมมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อสถานศึกษาและอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง และผลจากการวิจัยครั้งนี้ จะทำให้ทราบถึงระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา อันเป็นข้อมูลพื้นฐานสำคัญสำหรับผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้อง นำไปเพื่อเป็นแนวทางในการพิจารณาตัดสินใจ ปรับปรุง แก้ไขและพัฒนาประสิทธิภาพในการทำงานในสถานศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดเทศบาลนครนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์
2. เพื่อหาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดเทศบาลนครนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์
3. เพื่อประเมินแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดเทศบาลนครนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์

การทบทวนวรรณกรรม

คุณลักษณะของผู้นำเชิงนวัตกรรม

จากการสังเคราะห์คุณลักษณะของผู้นำเชิงนวัตกรรม สามารถสรุปได้ว่า ผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมควรมีลักษณะของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม ดังนี้

1. ด้านการมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง

จรูณี เก้าเอี้ยน (2556: 18) กล่าวว่า คุณลักษณะภาวะผู้นำวิสัยทัศน์ ไว้ดังนี้ 1) ผู้บริหารสถานศึกษามีการกำหนดวิสัยทัศน์ของโรงเรียนจากการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง โดยการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกสถานศึกษาทั้งสภาพจริงในปัจจุบันและสภาพการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในอนาคต 2) ผู้บริหารสถานศึกษากำหนดค่านิยมของโรงเรียน 3) ผู้บริหารสถานศึกษาสร้างศรัทธาโดยเป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติตามค่านิยมของสถานศึกษาเพื่อพัฒนาบุคลากรสู่ออนาคต 4) ผู้บริหารสถานศึกษามีระบบให้บุคลากรได้ใช้ศักยภาพในการทำงานอย่างเต็มที่ภายใต้การกระจายอำนาจและการบริหารแบบมีส่วนร่วม 5) สร้างบรรยากาศให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ 6) จัดระบบสื่อสารเพื่อให้ทราบและเกิดการยอมรับในวิสัยทัศน์ ค่านิยมและผลการดำเนินการที่คาดหวังของโรงเรียนแบบสองทิศทางอย่างหลากหลายรูปแบบ 7) ผู้บริหารสถานศึกษาสร้างบรรยากาศภายในโรงเรียนเพื่อให้เกิดการปรับปรุงผลการดำเนินการบรรลุพันธกิจ และวัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์ รวมทั้งส่งเสริมและกำกับให้บุคลากรประพฤติปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับ และมีจริยธรรม

จีราภา ประพันธ์พัฒน์ (2560: 55) ได้กล่าวว่า การมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง หมายถึง การมีวิสัยทัศน์ที่ทันสมัย สามารถวิเคราะห์แนวโน้มทิศทางการเปลี่ยนแปลงด้านการศึกษา กำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ กลยุทธ์ เป้าหมายที่ชัดเจน กว้างไกล แปลกใหม่ สอดคล้องกับสภาพองค์กร เพื่อให้เกิดการพัฒนาได้ทุกสถานการณ์ที่มีการเปลี่ยนแปลง มีความตื่นตัวอยู่เสมอ

พีรดิษฐ์ จัตูรัส (2561: 38) ได้อธิบายถึงคุณลักษณะพลวัตกิจกรรมด้านวิสัยทัศน์ไว้ว่า ต้องมีความสามารถในการกำหนดเป้าหมาย

ยีนดี ฮานาฟี (2562: 77) ได้กล่าวไว้ว่า ผู้นำจะต้องเป็นผู้มีวิสัยทัศน์และถ่ายทอดวิสัยทัศน์นั้น ไปยังผู้ใต้บังคับบัญชาให้เข้าใจชัดเจน จูงใจให้ผู้ใต้บังคับบัญชา มีความมุ่งมั่น พยายามในการปฏิบัติงาน เผชิญกับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น มีเจตคติที่ดีในการทำงานมีความสามารถในการแสดงความคิดเห็นที่หลากหลายและแตกต่างอย่างสร้างสรรค์ วิเคราะห์ปัญหาที่เกิดขึ้นโดยใช้เหตุผล มีความสามารถในการติดต่อสื่อสาร มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อผู้อื่น

2. ด้านบรรยากาศแห่งองค์กรนวัตกรรม

จีราภา ประพันธ์พัฒน์ (2560: 40) ได้กล่าวว่า การสร้างบรรยากาศองค์กรนวัตกรรม หมายถึง การสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อกระบวนการสร้างสรรค์นวัตกรรมใหม่ ๆ สร้างสภาพแวดล้อมที่ดีให้บุคลากรได้ผ่อนคลาย ไม่เคร่งเครียด ส่งเสริมการสร้างมิตรภาพ ไม่ยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง รับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน มีน้ำใจ และมีมารยาทในการทำงาน ร่วมกันสนับสนุนให้บุคลากรแสวงหาความรู้และทักษะใหม่ ๆ จากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ เพื่อนำไปสร้างหรือพัฒนานวัตกรรมเป็นของตนเอง ส่งเสริมให้บุคลากรรู้จักเข้าสังคม เปิดโลกทัศน์ให้กว้างขึ้นมีการสื่อสารพูดคุยแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อต่อยอดแนวคิดนวัตกรรมใหม่ ๆ นำไปสู่การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ จัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อกระตุ้นให้เกิดการสร้างนวัตกรรม และให้รางวัลหรือผลตอบแทนแก่บุคลากรที่สามารถบรรลุเป้าหมาย เพื่อเสริมแรงจูงใจในการสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ อย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ

สุรกิจ สุวรรณ (2561: 18) ได้กล่าวว่า การสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ในองค์กรเกิดได้จากการเรียนรู้ของบุคลากร ดังนั้นหากมีบรรยากาศขององค์กรแห่งการเรียนรู้ด้วยการมีการตั้งวงสนทนาอย่างสร้างสรรค์ เพื่อเปิดโอกาสให้มีการแลกเปลี่ยนความรู้ข้อมูลข่าวสาร การเป็นแบบอย่างและเข้าร่วมการสัมมนาทางวิชาการ ให้โอกาสผู้ร่วมงานเลือกแนวทางที่เหมาะสมกับตน และลงมือปฏิบัติจนพัฒนานำไปสู่การเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ จนเกิดภาพความเป็นผู้นำในทุกระดับ

Dave (2007: 88) กล่าวถึง คุณลักษณะของผู้นำเชิงนวัตกรรม ไว้ว่า ควรค่อย ๆ พัฒนา และปรับปรุงวัตถุประสงค์แรกของผู้นำคือการเตรียมการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงที่วุ่นวายที่เกิดขึ้นรอบ ๆ ตัวผู้นำเองที่มาจาก การเปลี่ยนแปลงของผู้บังคับบัญชา

George (2012: 40) ได้กล่าวว่าการสร้างบรรยากาศที่ดี หมายถึง การสร้างสภาพแวดล้อมที่ดีในองค์กรผ่อนคลาย ไม่เคร่งเครียดในนามมากเกินไป

3. ด้านการคิดสร้างสรรค์

จีราภา ประพันธ์พัฒน์ (2560: 53) ได้กล่าวว่า การคิดสร้างสรรค์ หมายถึง ความสามารถในการคิดริเริ่มคิดสิ่งใหม่ ๆ หลากหลายรูปแบบ หลากแง่มุม คิดนอกกรอบ สร้างทางเลือกใหม่เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาและขับเคลื่อนการดำเนินงาน มีความริเริ่มสร้างสรรค์นำสิ่งใหม่ ๆ หรือสร้างนวัตกรรมใหม่มาใช้ในการบริหารและส่งเสริมการศึกษา ค้นคว้าของผู้เรียนโดยอาศัยเทคโนโลยีและสารสนเทศที่ทันสมัย มีการสำรวจหาข้อมูลสารสนเทศเพื่อใช้ประกอบการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ สามารถนำแนวคิดแบบเดิมมาพัฒนาต่อยอดให้เกิดการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ที่มีคุณค่า ส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรคิดสร้างสรรค์พัฒนางานใหม่ ๆ เพื่อให้เกิดนวัตกรรม ตลอดจนสนับสนุนสภาพการณ์ที่ก่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ เช่น ให้บุคลากรเสนอความคิดเห็นแล้วนำมาปฏิบัติ รวมทั้งเปิดโอกาสให้บุคลากรมีอิสระด้านความคิดในการวางแผนการทำงาน สนับสนุนให้ประยุกต์ใช้วิธีการใหม่ ๆ ตามบริบทขององค์กร และสามารถรวบรวมข้อคิดเห็นมุมมองต่าง ๆ นำมาเป็นประโยชน์เพื่อสร้าง

ลำพู สนั่นเอื้อ (2561: 20) ได้ให้ความหมายว่า ความคิดสร้างสรรค์ หมายถึง ความสามารถของผู้บริหารโรงเรียนในการคิด การทำสิ่งใหม่ ที่แตกต่างไปจากเดิม โดยอาศัย การบูรณาการเชื่อมโยงจากความรู้และประสบการณ์เดิม และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างเหมาะสม

ฐิตินันท์ นันทะศรี (2563: 42) ได้สรุปแนวคิดภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ไว้ว่า เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน คิดกว้าง คิดไกล คิดอย่างสร้างสรรค์ มองสิ่งที่เกิดขึ้นต่างไปจากสถานการณ์ที่เกิดขึ้น สามารถคิดได้อย่างรวดเร็วรอบคอบ มุ่งการทำงานร่วมกันเป็นทีม ไว้วางใจซึ่งกันและกัน มีมนุษยสัมพันธ์และทัศนคติในการปฏิบัติงาน ให้ความสำคัญกับผู้รับบริการ ประกอบไปด้วย 1) มีจินตนาการ 2) มีวิสัยทัศน์ 3) มีความยืดหยุ่น

4. ด้านการทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วม

จิราภา ประพันธ์พัฒน์ (2560: 38) ได้กล่าวว่า การทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วม หมายถึงการร่วมมือร่วมใจ ปฏิบัติงานโดยมีการบูรณาการความร่วมมือจากหลายหลายฝ่ายเปิดโอกาสและ โน้มน้าวให้บุคลากรและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม ในการปฏิบัติงานร่วมกันทำงานเป็นทีมช่วยกันคิดช่วยกันระดมสมองช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีเป้าหมายร่วมกัน กำหนด บทบาท วางแผน มอบหมายงานตลอดจนมีส่วนร่วมในการเสนอแนะความคิดเห็นเพื่อร่วมแก้ไขปัญหาและปรับปรุง ประสิทธิภาพในการทำงานเปิดโอกาสให้ทุกคนได้สร้างสรรค์ผลงานนวัตกรรมที่เป็นประโยชน์ร่วมกันถ่ายทอดความรู้และ แลกเปลี่ยนเรียนรู้เห็นคุณค่าของนวัตกรรมที่ได้ร่วมกันสร้างสรรค์ และเกิดความรู้สึภาคภูมิใจที่ทำให้องค์กรบรรลุ วัตถุประสงค์รวมทั้งนำพาทีมงานในองค์กรเข้าไปมีส่วนร่วมหรือร่วมงานกับชุมชนอย่างเต็มใจและเต็มความสามารถ

ณัฐฉัตร ศรีสนิท, และโกวิทย์ เทชบุตร (2563: 32) กล่าวว่า การสร้างสรรค์นวัตกรรมอย่างเป็นทีม คือ บูรณาการ ความร่วมมือจากหลายฝ่าย เพื่อให้เกิดผลสำเร็จที่ดีเพิ่มขึ้น เนื่องจากการคิดวิเคราะห์อย่างรอบคอบทุกด้าน เพราะเปิดโอกาส ให้ทุกคนได้สร้างสรรค์ผลงานที่เป็นประโยชน์ร่วมกัน มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ทำให้ผู้มีส่วนร่วมเห็นคุณค่าของนวัตกรรม ที่ได้ร่วมกันสร้างสรรค์นั้น และยังทำให้รู้สึกดีว่าตนมีคุณค่าที่สามารถเป็นส่วนหนึ่งของความสำเร็จทำให้เกิดความรู้สึภาคภูมิใจ มีความรักความศรัทธาในผลงาน ทำให้เพิ่มประสิทธิภาพ คุณภาพและศักยภาพยิ่งขึ้นอันจะเป็นผลดีต่อการเพิ่ม ขีดความสามารถในการแข่งขันโดยตรง

สุจิตรา หนูงาม (2563: 36) กล่าวว่าการทำงานเป็นทีม teamwork หมายถึงพฤติกรรมการแสดงออกของ ผู้บริหารสถานศึกษาที่แสดงออกถึงพฤติกรรมที่ยึดมั่นในทิศทาง และมุ่งหมายการทำงานอย่างเป็นระบบส่งเสริมและสนับสนุน ให้ครู และบุคลากรมีการทำงานร่วมกันเป็นทีมได้อย่างมีประสิทธิภาพมีการให้คำแนะนำให้คำปรึกษาและรับฟังปัญหาใน การปฏิบัติงานของทีมงานต่าง ๆ มีการจัดการฝึกอบรมประจำการ (In-service training) ในเรื่องเกี่ยวกับการสร้างความเข้าใจ และการบริหารความเปลี่ยนแปลงสามารถวิเคราะห์จุดอ่อนจุดแข็งเป็นเครื่องมือในการพัฒนาการทำงานโดยมีตัวบ่งชี้ ดังนี้ 1) มีเป้าหมายและวัตถุประสงค์ร่วมกัน 2) การสนับสนุนและการไว้วางใจต่อกัน 3) มีการติดต่อสื่อสารที่ดี 4) การสร้างความ ร่วมมือระหว่างสมาชิกในทีมงาน 5) มีการพัฒนาทีมงานอย่างต่อเนื่อง สรุปได้ว่าการทำงานเป็นทีมต้องอาศัยการมีส่วนร่วม (Participation) ต้องให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการทำงาน ทำให้มองเห็นความสำคัญของงาน พร้อมใจที่ช่วยงานให้บรรลุ วัตถุประสงค์

ฮะพีชุตติน เจมมู (2564: 47) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบด้านการปฏิบัติงานของทีม หมายถึง การรวมพลังและ กำลังความสามารถในการดำเนินต่าง ๆ เพื่อให้การปฏิบัติงานของทีมบรรลุเป้าหมายความสำเร็จร่วมกัน โดยมุ่งเน้นการมี ส่วนร่วม (Participation) หมายถึง กระบวนการให้สมาชิกในทีมเข้ามา มีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานพัฒนา ร่วมคิด ตัดสินใจ ร่วมแก้ไขปัญหาของทีม โดยมุ่งเน้นประโยชน์และความเข้มแข็งของทีมงาน การรับผิดชอบในผลงานและปรับปรุง ประสิทธิภาพในการทำงานของทีมอย่างต่อเนื่อง มีตัวบ่งชี้ย่อย ดังนี้ 1) สมาชิกในทีมมีการร่วมวางแผน ร่วมคิด ร่วมทำ และ ร่วมประเมินผลงานของทีม 2) สมาชิกในทีมทำงานร่วมกันโดยมุ่งเน้นประโยชน์ของทีมงานเป็นสำคัญ 3) สมาชิกในทีมมี ส่วนร่วมในการสร้างทีมงานและการพัฒนาทีมงานให้เข้มแข็ง 4) สมาชิกในทีมมีส่วนร่วมในการรับผิดชอบต่อผลงานของทีม 5) สมาชิกในทีมมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาและปรับปรุงประสิทธิภาพในการทำงาน

5. ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

จิราภา ประพันธ์พัฒน์ (2560: 56) ได้กล่าวว่า การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร หมายถึง การมี ความรู้และทักษะพื้นฐานในการใช้คอมพิวเตอร์ เห็นความสำคัญและสามารถประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เพื่อให้บุคลากรมีความเข้าใจ ยอมรับและนำไปสู่การปฏิบัติ ปรับปรุงประยุกต์ให้สอดคล้องกับการดำเนินงาน สนับสนุนให้มีการพัฒนาคุณภาพและใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่ทันสมัย พัฒนาระบบบริหารจัดการ ถ่ายทอดเผยแพร่ความรู้ สู่มุมชนและหน่วยงานอื่น จัดสรรงบประมาณที่เหมาะสมเพียงพอต่อการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีและ การสื่อสาร ส่งเสริมการพัฒนาตนเองของบุคลากรในด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เพื่อการศึกษาและ การปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ นำไปสู่การสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ ให้กับองค์กร จัดให้บริการความรู้โดยใช้เทคโนโลยี สารสนเทศและการสื่อสารเป็นเครื่องมือ และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางด้าน ICT ร่วมกัน ตลอดจนจัดทำระบบงานข้อมูล สารสนเทศให้เป็นปัจจุบัน โดยจัดเก็บเป็นฐานข้อมูลส่วนกลางและสามารถเชื่อมโยงนำข้อมูลไปใช้ได้ทันที

ปิยาภรณ์ พลเสนา, และพนายุทธ เขยบาล (2564: 25) กล่าวว่า การใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยี คือ การส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีเพื่อความสะดวกรวดเร็วสอดคล้องกับยุคสังคมแห่งการเรียนรู้ โดยข้อมูลข่าวสารมีสาระ ชัดเจน น่าเชื่อถือ สร้างความเชื่อมั่นและเข้าใจในความต้องการของฝ่ายต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนให้บุคลากรทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพโดยใช้การติดต่อสื่อสารแบบสองทาง

พรพิมล อินทรรักษา (2564: 17) ได้ให้ความหมายว่า การบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร หมายถึง กระบวนการในการจัดการ ประมวลผล จัดเก็บ เผยแพร่ข้อมูล ข่าวสารสารสนเทศด้วยเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ เทคโนโลยีการสื่อสารโทรคมนาคม และเทคโนโลยีฐานข้อมูลทำงานร่วมกันในสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยความร่วมมือของผู้ที่เกี่ยวข้องทางการศึกษาทุกฝ่ายให้บรรลุเป้าหมายตามที่ตั้งไว้

Lindegaard (2009) ได้กล่าวถึง แผนแม่บทเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษา ได้กำหนดยุทธศาสตร์ เช่น ยกกระดับความสามารถของผู้สอนและบุคลากรทางการศึกษาในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษา

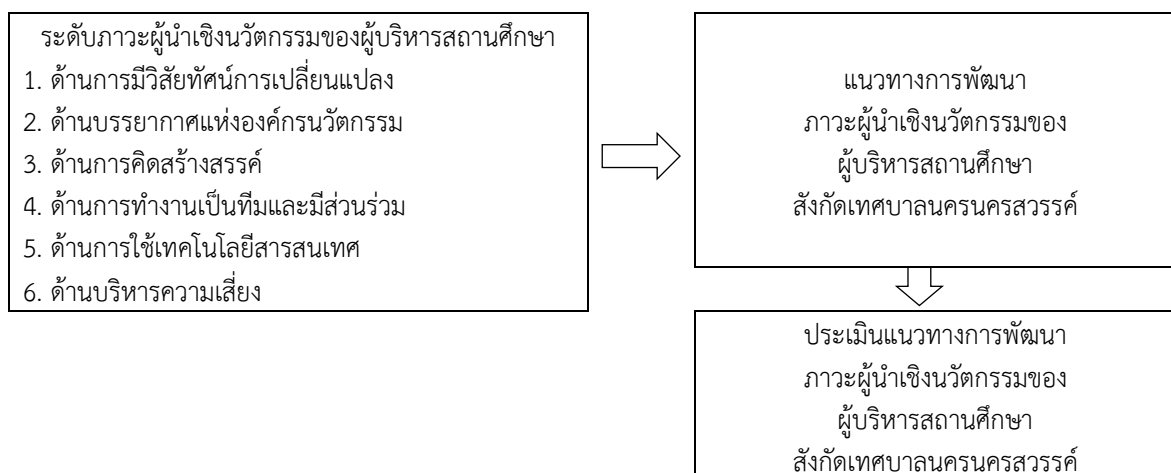
6. ด้านบริหารความเสี่ยง

จิราภา ประพันธ์พัฒน์ (2560: 65) ได้กล่าวว่า การบริหารความเสี่ยง หมายถึง การจัดการบริหารปัจจัยและกระบวนการดำเนินงานต่าง ๆ โดยมีการวางแผน วิเคราะห์ ระบุความเสี่ยงกำหนดแนวทางหรือมาตรการควบคุมกิจกรรม เพื่อป้องกันหรือลดโอกาสที่จะเกิดความเสียหาย ทำให้ระดับความเสี่ยงและผลกระทบจากเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต มีผลต่อการปฏิบัติงานน้อยที่สุด กำกับและติดตามการบริหารความเสี่ยงอย่างมีระบบ ให้อยู่ในระดับที่องค์กรยอมรับได้ โดยคำนึงถึงเป้าหมายขององค์กรเป็นสำคัญ พิจารณาไตร่ตรอง ประเมินสถานการณ์ กล้าทำบนความเสี่ยงที่พอรับได้ ให้การสนับสนุนทรัพยากร และแสดงออกถึงความพร้อมที่จะร่วมรับผิดชอบต่อผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้น ประเมินผลและรายงานผลเพื่อตรวจสอบความก้าวหน้าในการดำเนินงานวางแผนจัดการบริหารความเสี่ยงในการนำนวัตกรรมที่สร้างสรรค์ขึ้นไปใช้ในการปฏิบัติงาน โดยได้รับการสนับสนุนและการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกระดับในสถานศึกษา รวมทั้งวางมาตรการรองรับในกรณีที่เกิดสถานการณ์นอกเหนือจากแผนการดำเนินงาน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายไปสู่การสร้างนวัตกรรมองค์กร

อรพิน อิมรัตน์ (2562: 17) ได้สรุปว่า การบริหารความเสี่ยง ประกอบด้วย ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ ความเสี่ยงด้านการดำเนินงาน ความเสี่ยงด้านการเงิน ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบ

สุรียา สรวงศิริ (2564: 10) ได้กล่าวถึง การกล้าเสี่ยงกล้าลอง สามารถเรียกวิธีการหรือแนวคิดใหม่ ๆ เหล่านั้นได้ว่าเป็นนวัตกรรม ทั้งนี้ผู้บริหารและครูจะต้องร่วมกันวางแผนบริหารความเสี่ยงในการนำนวัตกรรมไปทดลองใช้ ตลอดจนวางมาตรการรองรับในกรณีที่เกิดสถานการณ์นอกเหนือจากแผนการดำเนินงาน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดเทศบาลนครนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์

ประชากร

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ ได้แก่ ครูของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ จำนวน 275 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคั้งนี้ ได้มาจากการกำหนดขนาดตัวอย่างโดยการเปิดตารางเครจซี่, และมอร์แกน ด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย ได้แก่ ครู จำนวน 162 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 6 ด้าน 1) ด้านการมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง 2) ด้านบรรยากาศแห่งองค์กรนวัตกรรม 3) ด้านการคิดสร้างสรรค์ 4) ด้านการทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วม 5) ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และ 6) ด้านบริหารความเสี่ยง แบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ คุณภาพของเครื่องมือมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ตั้งแต่ 0.67-1.00 และนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ ได้ค่าความเที่ยงตรงเท่ากับ 0.96

วิธีรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ถึง ผู้อำนวยการสถานศึกษาสังกัดเทศบาลนครนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ ทั้ง 9 แห่ง ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างที่ในการวิจัยเพื่อขอความอนุเคราะห์และขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูล

2. ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามพร้อมหนังสือไป เพื่อขอความอนุเคราะห์ และขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลการวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

3. ผู้วิจัยรวบรวมแบบสอบถามคืนจนครบ เพื่อนำมาตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของการตอบคำถาม หลังจากนั้นจึงนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

การวิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าร้อยละ

ขั้นตอนที่ 2 หาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดเทศบาลนครนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์

ประชากร

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 7 คน ด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจง

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เป็นแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบความเหมาะสมของร่างแนวทางที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ประกอบด้วย 1) ด้านการมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง 2) ด้านบรรยากาศแห่งองค์กรนวัตกรรม 3) ด้านการคิดสร้างสรรค์ 4) ด้านการทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วม 5) ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และ 6) ด้านบริหารความเสี่ยง

ขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ

โดยนำระดับปัญหาการบริหารสูงสุด 3 อันดับแรก ในแต่ละด้านมาจัดทำเป็นร่าง เพื่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาตรวจสอบใน 2 ลักษณะ คือ 1) ร่างแนวทางที่ผู้วิจัยนำเสนอหากเหมาะสมให้พิจารณาว่าคงเดิม และ 2) ร่างแนวที่ผู้วิจัยนำเสนอหากไม่เหมาะสม ให้ผู้เชี่ยวชาญให้ข้อเสนอแนะ เพิ่มเติมในร่างเพื่อการปรับปรุงต่อไป

วิธีรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

จากการสนทนากลุ่มโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 7 คน โดยมีขั้นตอน ดังนี้

1. นำรายชื่อผู้เชี่ยวชาญที่คัดเลือกได้นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อขอชี้แนะและขอความเห็นชอบ
2. ประสานผู้เชี่ยวชาญ เพื่อขอความอนุเคราะห์ร่วมการสนทนาผู้เชี่ยวชาญ
3. ขอบหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย เพื่อเชิญผู้เชี่ยวชาญร่วมประชุมสนทนากลุ่ม
4. จัดการประชุมสนทนากลุ่ม โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 7 คน

5. นำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้มาวิเคราะห์ข้อมูล สรุปอภิปรายผล และให้ข้อเสนอแนะและเขียนรายงานการวิจัย ตลอดจนจัดพิมพ์เป็นรูปเล่มพร้อมส่งอาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

การวิเคราะห์ข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญจากการสนทนากลุ่ม เพื่อนำเสนอแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดเทศบาลนครนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดเทศบาลนครนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์

กลุ่มตัวอย่าง

1. กลุ่มอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 9 คน ด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจง

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้มีแบบสอบถาม (Questionnaire) โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1. แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดเทศบาลนครนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์
2. แบบประเมินแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดเทศบาลนครนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ ความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความเป็นประโยชน์

ขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ

1. ผู้วิจัยนำแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดเทศบาลนครนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ ที่ได้จากขั้นตอนที่ 2 ตรวจสอบความถูกต้อง
2. สร้างแบบประเมินแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดเทศบาลนครนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ แบบประเมินค่า 5 ระดับ จำแนกเป็น ความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของแนวทางในการนำไปใช้

วิธีรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

1. ผู้วิจัยจัดทำหนังสือจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลงานวิจัย จากผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดเทศบาลนครนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์
2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามพร้อมหนังสือขอความอนุเคราะห์ให้ดำเนินการส่งแบบสอบถาม แก่ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 9 ฉบับ
3. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ตอบกลับคืน ตรวจสอบความสมบูรณ์ และนำมาจัดเรียงข้อมูลเพื่อนำไปใช้วิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติเพื่อทำการสรุปต่อไป

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

วิเคราะห์ผลการประเมินแนวทางมาตรวจให้คะแนนและนำมาวิเคราะห์ข้อมูล โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D)

สรุปผลการวิจัย

1. ระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดเทศบาลนครนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ แสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดเทศบาลนครนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ โดยภาพรวม

รายการ	ระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม			
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	อันดับ
1. ด้านการมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง	4.31	0.56	มาก	3
2. ด้านบรรยากาศแห่งองค์กรนวัตกรรม	4.37	0.52	มาก	2
3. ด้านการคิดสร้างสรรค์	4.28	0.58	มาก	4
4. ด้านการทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วม	4.38	0.62	มาก	1
5. ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ	4.27	0.65	มาก	5
6. ด้านบริหารความเสี่ยง	4.26	0.62	มาก	6
รวมเฉลี่ย	4.31	0.55	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่า ระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดเทศบาลนครนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีระดับสูงสุด คือ ด้านการทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วม รองลงมา คือ ด้านบรรยากาศแห่งองค์กรนวัตกรรม และด้านที่มีระดับต่ำสุด คือ ด้านบริหารความเสี่ยง เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า

1. ด้านการมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีระดับสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษากำหนดวิสัยทัศน์ที่มุ่งเน้นให้เกิดการพัฒนาเปลี่ยนแปลง เพื่อให้องค์กรเกิดการพัฒนาไปในทางที่ดีขึ้น รองลงมา คือ ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถสร้างโอกาสในการพัฒนาได้ทุกสถานการณ์ที่มีการเปลี่ยนแปลง และข้อที่มีระดับต่ำสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีการกำหนดเป้าหมายขององค์กรที่ชัดเจน

2. ด้านบรรยากาศแห่งองค์กรนวัตกรรม ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีระดับสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนให้บุคลากรแสวงหาความรู้และทักษะใหม่ ๆ จากแหล่งเรียนรู้ภายในและภายนอกสถานศึกษา เพื่อนำไปสร้างหรือพัฒนานวัตกรรมเป็นของตนเอง รองลงมา คือ ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้มีการสร้างมิตรภาพในที่ทำงาน ไม่ยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง มีการรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน มีน้ำใจ และมีมารยาทในการทำงานร่วมกัน และข้อที่มีระดับต่ำสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีการกำหนดทิศทาง โครงสร้างองค์กรและวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน ในการพัฒนาองค์กรให้มุ่งสู่การเป็นองค์กรนวัตกรรม

3. ด้านการคิดสร้างสรรค์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีระดับสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนให้บุคลากรเกิดความคิดสร้างสรรค์และสามารถนำมาปฏิบัติได้ รองลงมา คือ ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมและสนับสนุนบุคลากรให้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ คิดค้นทางเลือกที่หลากหลายในการพัฒนางานใหม่ ๆ เพื่อให้เกิดนวัตกรรมการทำงาน และข้อที่มีระดับต่ำสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีความสามารถในการสำรวจหาข้อมูลสารสนเทศ ความรู้ใหม่ ๆ ที่แตกต่าง มาใช้ประกอบการพัฒนาความคิด และสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ อยู่เสมอ

4. ด้านการทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วม ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีระดับสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถปฏิบัติงานร่วมกับบุคลากรและชุมชน โดยมีการบูรณาการความร่วมมือจากหลาย ๆ ฝ่ายได้เป็นอย่างดี รองลงมา คือ ผู้บริหารสถานศึกษามอบหมายงานตามบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ ได้ชัดเจน มีความสอดคล้องในการปฏิบัติงานร่วมกัน และข้อที่มีระดับต่ำสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาเปิดโอกาสให้บุคลากรหรือชุมชนมีส่วนร่วมในการเสนอแนะความคิดเห็นหรือตัดสินใจ เพื่อร่วมแก้ไขปัญหาและปรับปรุงประสิทธิภาพในการทำงาน

5. ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีระดับสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมสนับสนุนให้มีการพัฒนาและใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่ทันสมัยมาใช้ในการปฏิบัติงานในสถานศึกษา รองลงมา คือ ผู้บริหารสถานศึกษาเห็นความสำคัญของการนำเอาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่ทันสมัยมาใช้ให้เป็นประโยชน์ในสถานศึกษา และข้อที่มีระดับต่ำสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการสถานศึกษาได้

6. ด้านบริหารความเสี่ยง ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ระดับภาวะผู้นำนวัตกรรม อันดับสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาแสดงออกถึงความพร้อมที่จะร่วมรับผิดชอบต่อผลลัพธ์บนความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้น รองลงมา คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีการประเมินผลและรายงานผล เพื่อตรวจสอบความก้าวหน้าในการดำเนินงานตามแผนงานตามเวลาที่กำหนด และข้อที่มีระดับต่ำสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีการกำกับ ตรวจสอบติดตามการบริหารความเสี่ยง อย่างมีระบบ ให้อยู่ในระดับที่องค์กรยอมรับได้ โดยคำนึงถึงการบรรลุเป้าหมายขององค์กรเป็นสำคัญ

2. แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดเทศบาลนครนครสวรรค์ จังหวัด นครสวรรค์ มีดังนี้

2.1 ด้านการมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง แนวทางการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาต้องวางแผนจัดทำฐานข้อมูล ของสถานศึกษา เพื่อนำมากำหนดเป็นเป้าหมายที่ชัดเจนของสถานศึกษา ลงมือปฏิบัติในการวิเคราะห์ข้อมูลจุดอ่อน จุดแข็ง และกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนของสถานศึกษา

2.2 ด้านบรรยากาศแห่งองค์กรนวัตกรรม แนวทางการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาจัดประชุมการพัฒนาองค์กรสู่ การเป็นองค์กรนวัตกรรม โดยมีการกำหนดทิศทางโครงสร้างของสถานศึกษาและวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน ผู้บริหารสถานศึกษาให้ ความสำคัญกับการสร้างบรรยากาศ และสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อกระบวนการสร้างสรรค์นวัตกรรมใหม่

2.3 ด้านการคิดสร้างสรรค์ แนวทางการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาวิเคราะห์ การเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน และ นำมาวางแผนการปฏิบัติงาน พร้อมทั้งกำกับติดตาม เพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้ดีขึ้น

2.4 ด้านการทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วม แนวทางการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาประชุม ร่วมกับคณะครู หรือ ชุมชน เพื่อวางแผนการปฏิบัติงาน เพื่อให้ทำงานได้สำเร็จและบรรลุเป้าหมาย

2.5 ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ แนวทางการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาวางแผน การบริหารจัดการ สถานศึกษา โดยการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเป็นสำคัญ เช่น การจัดสารสนเทศ การประชาสัมพันธ์ การจัดการเรียน การจัดการผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การจัดทำระบบบัญชีและพัสดุ เป็นต้น

2.6 ด้านบริหารความเสี่ยง แนวทางการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาจัดทำคู่มือบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษา เพื่อกำหนดมาตรการควบคุมความเสี่ยงในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ และแต่งตั้งคณะกรรมการควบคุมภายใน เพื่อกำกับและตรวจ ติดตามการบริหารความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นในสถานศึกษา

3. ผลการประเมินแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดเทศบาลนครนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ แสดงดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 การประเมินแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดเทศบาลนครนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม ทั้ง 6 ด้าน โดยภาพรวม

รายการประเมิน	ความถูกต้อง			ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้			ความเป็นประโยชน์		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ด้านการมีวิสัยทัศน์			มาก			มาก			มากที่สุด			มากที่สุด
การเปลี่ยนแปลง	4.82	0.47	ที่สุด	4.72	0.62	ที่สุด	4.62	0.58	มากที่สุด	4.75	0.43	มากที่สุด
ด้านบรรยากาศแห่ง			มาก			มาก			มาก			มากที่สุด
องค์กรนวัตกรรม	4.67	0.65	ที่สุด	4.61	0.80	ที่สุด	4.56	0.82	ที่สุด	4.58	0.85	มากที่สุด
ด้านการคิด			มาก			มาก			มาก			มากที่สุด
สร้างสรรค์	4.76	0.55	ที่สุด	4.71	0.49	ที่สุด	4.65	0.55	ที่สุด	4.70	0.56	มากที่สุด
ด้านการทำงานเป็น			มาก			มาก			มาก			มากที่สุด
ทีมและมีส่วนร่วม	4.69	0.70	ที่สุด	4.69	0.74	ที่สุด	4.61	0.79	ที่สุด	4.74	0.66	มากที่สุด
ด้านการใช้เทคโนโลยี			มาก			มาก			มาก			มากที่สุด
สารสนเทศ	4.62	0.67	ที่สุด	4.57	0.73	ที่สุด	4.43	0.73	มาก	4.55	0.68	มากที่สุด

ตารางที่ 2 (ต่อ)

รายการประเมิน	ความถูกต้อง			ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้			ความเป็นประโยชน์		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ด้านบริหารความเสี่ยง	4.54	0.65	มากที่สุด	4.50	0.66	มากที่สุด	4.48	0.71	มาก	4.51	0.65	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย	4.68	0.57	มากที่สุด	4.63	0.62	มากที่สุด	4.56	0.62	มากที่สุด	4.64	0.59	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 พบว่า ผู้ตอบแบบประเมิน ทั้ง 6 ด้าน ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ความถูกต้อง อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ ความเหมาะสม และค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ความเป็นไปได้

อภิปรายผล

1. ระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดเทศบาลนครนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ โดยจากการศึกษาทั้ง 6 ด้าน ได้แก่

1.1 ด้านการมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษากำหนดวิสัยทัศน์ที่มุ่งเน้นให้เกิดการพัฒนาเปลี่ยนแปลง เพื่อให้องค์กรเกิดการพัฒนาไปในทางที่ดีขึ้น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง สามารถวิเคราะห์แนวโน้มทิศทางการเปลี่ยนแปลงด้านการศึกษา กำหนดวิสัยทัศน์พันธกิจ กลยุทธ์ เป้าหมายที่ชัดเจน สอดคล้องกับสภาพองค์กร ยอมรับและเตรียมการรับมือกับการเปลี่ยนแปลง เพื่อนำไปสู่การพัฒนาสถานศึกษาในอนาคต ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จีราภา ประพันธ์พัฒน์ (2560) ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี พบว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี ด้านการมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปิยาภรณ์ พลเสนา, และพนายุทธ เขยบาล (2564) ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ พบว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ด้านการมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

1.2 ด้านบรรยากาศแห่งองค์กรนวัตกรรม เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนให้บุคลากรแสวงหาความรู้และทักษะใหม่ ๆ จากแหล่งเรียนรู้ภายในและภายนอกสถานศึกษา เพื่อนำไปสร้างหรือพัฒนานวัตกรรมเป็นของตนเอง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ บรรยากาศแห่งองค์กรนวัตกรรม ทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ของครูภายในสถานศึกษาต่อสภาพแวดล้อมในการทำงาน ประกอบด้วย การให้ความสำคัญต่อตัวบุคคล การสร้างบรรยากาศสนับสนุนกระตุ้นให้ครูและบุคลากรเกิดการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างทัดเทียมกันเต็มศักยภาพของแต่ละบุคคลอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับงานวิจัยของ อรพิน อิมรัตน์ (2562) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 พบว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 ด้านบรรยากาศแห่งองค์กรนวัตกรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

1.3 ด้านการคิดสร้างสรรค์ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนให้บุคลากรเกิดความคิดสร้างสรรค์และสามารถนำมาปฏิบัติได้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการคิดสร้างสรรค์เป็นความสามารถในการคิดริเริ่ม เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาและขับเคลื่อนการดำเนินงาน นำแนวคิดแบบเดิมมาพัฒนาต่อยอดให้เกิดการสร้างสรรคสิ่งใหม่ที่มีคุณค่า ส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรคิดสร้างสรรค์พัฒนางานใหม่ ๆ ตลอดจนสนับสนุนสภาพการณ์ที่ก่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จีราภา ประพันธ์พัฒน์ (2560) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี พบว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาตาม ความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี ด้านการคิดสร้างสรรค์ อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปิยาภรณ์

พลเสนา, และพนายุทธ เขยบาล (2564) ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ พบว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ด้านการคิดสร้างสรรค์ อยู่ในระดับมาก

1.4 ด้านการทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วม เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถปฏิบัติงานร่วมกับบุคลากรและชุมชนโดยมีการบูรณาการความร่วมมือจากหลาย ๆ ฝ่ายได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วม เป็นการร่วมมือร่วมใจปฏิบัติงานโดยมีการบูรณาการความร่วมมือจากหลายหลายฝ่ายเปิดโอกาส และโน้มน้าวให้บุคลากรและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ อรพิน อิมรัตน์ (2562) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 พบว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 ด้านการทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วม อยู่ในระดับมาก

1.5 ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมสนับสนุนให้มีการพัฒนาและใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่ทันสมัยมาใช้ในการปฏิบัติงานในสถานศึกษา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ต้องมีความรู้และทักษะพื้นฐานในการใช้คอมพิวเตอร์ เห็นความสำคัญและสามารถประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เพื่อให้บุคลากรมีความเข้าใจ ยอมรับและนำไปสู่การปฏิบัติ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จิราภา ประพันธ์พัฒน์ (2560) ได้ศึกษาเรื่องการศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี พบว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาตาม ความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปิยาภรณ์ พลเสนา, และพนายุทธ เขยบาล (2564) ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ พบว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ อยู่ในระดับมาก

1.6 ด้านบริหารความเสี่ยง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษา แสดงออกถึงความพร้อมที่จะร่วมรับผิดชอบต่อผลลัพธ์บนความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การบริหารความเสี่ยง เป็นการจัดการบริหารปัจจัยและกระบวนการดำเนินงานต่าง ๆ โดยมีการวางแผน วิเคราะห์ ระบุความเสี่ยงกำหนดแนวทางหรือมาตรการควบคุมกิจกรรม เพื่อป้องกันหรือลดโอกาสที่จะเกิดความเสียหาย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อรพิน อิมรัตน์ (2562) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 พบว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 ด้านบริหารความเสี่ยง อยู่ในระดับมาก

2. แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดเทศบาลนครนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ มีดังนี้ ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีการวางแผนจัดทำฐานข้อมูลของสถานศึกษา เพื่อนำมากำหนดเป็นเป้าหมายที่ชัดเจนของสถานศึกษา ติดตามการปฏิบัติงานเรื่องการพัฒนาองค์กรสู่การเป็นองค์กรนวัตกรรม และประเมินผลการปฏิบัติงาน การพัฒนาองค์กรสู่การเป็นองค์กรนวัตกรรม จัดการประชุมเพื่อบริหารจัดการการสร้างบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อกระบวนการสร้างสรรค์ในสถานศึกษา ส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดการสร้างบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อกระบวนการสร้างสรรค์ในสถานศึกษาเปิดโอกาสให้บุคลากร ชุมชนมีส่วนร่วมในการประชุม และเสนอแนะความคิดเห็นหรือตัดสินใจ เพื่อร่วมแก้ไขปัญหาและปรับปรุงประสิทธิภาพในการทำงาน วางแผนการบริหารจัดการสถานศึกษาและสำรวจระบบบริหารการจัดการเรียนรู้และองค์ความรู้ภายในสถานศึกษา โดยเน้นการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเป็นสำคัญ สถานศึกษาจัดทำคู่มือบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษาผู้บริหารสถานศึกษาจัดการประชุม เพื่อกำหนดมาตรการควบคุมความเสี่ยงในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปิยาภรณ์ พลเสนา, และพนายุทธ เขยบาล (2564) ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ พบว่า ผู้บริหารควรมีวิสัยทัศน์ต่อการเปลี่ยนแปลง ทั้งการสร้างวิสัยทัศน์จากการมีส่วนร่วมของบุคลากรทั้งหมด สร้างต้นแบบในการปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับการศึกษา กำหนดเป้าหมายที่ชัดเจน และติดตามการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด และพรพิมล อินทรรักษา (2564) ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิง

นวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 พบว่า ผู้บริหารควรให้ความสำคัญกับการสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อกระบวนการสร้างสรรค์นวัตกรรมใหม่ ๆ ควรส่งเสริมให้ผู้บริหารมีการสร้างบรรยากาศที่ดีในสถานศึกษาให้มีความผ่อนคลาย ยืดหยุ่นและเกิดความสบายใจในการทำงาน ในการกำหนดทิศทางโครงสร้างสถานศึกษาและวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนในการพัฒนาสถานศึกษา และยินดี ฮานาพี (2562) ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการส่งเสริมการมีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมสำหรับครูโรงเรียนสามโคกสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี พบว่า ผู้บริหารควรประชุมเพื่อพัฒนาการเป็นองค์กรนวัตกรรม โดยกำหนดทิศทาง โครงสร้าง และวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน ควรส่งเสริมให้ครูได้แสวงหาความรู้ คิดค้นสิ่งใหม่ และพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงไปตามสถานการณ์ เปิดโอกาสให้บุคลากรและชุมชนมีส่วนร่วมในการเสนอแนะความคิดเห็น เพื่อร่วมปรับปรุงประสิทธิภาพในการทำงาน ควรเปิดโอกาสให้ทุกคนได้ร่วมกันสร้างสรรค์ผลหรือนวัตกรรมใหม่ ๆ ร่วมกันในการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาต้องส่งเสริม สนับสนุน ให้บุคลากรในสังกัดมีส่วนร่วมในการทำงานร่วมกับหน่วยงานทั้งภายในภายนอก

1.2 ผู้บริหารสถานศึกษาสร้างบรรยากาศแห่งองค์กรนวัตกรรมอย่างแพร่หลาย กระตุ้นให้ครูและบุคลากรเกิดการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างทัดเทียมกันเต็มศักยภาพ

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาการพัฒนาแบบการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษา เพื่อศึกษาพัฒนาและประเมินความเหมาะสมของการบริหารความเสี่ยงอย่างมีระบบ และบรรลุเป้าหมายขององค์กรเป็นสำคัญ

2.2 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษา เพื่อส่งเสริมให้ผู้บริหารสถานศึกษาลำดับดำเนินงานบนความเสี่ยงที่ยอมรับได้

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุม สหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- จรุณี แก้วเอี่ยม. (2556). **รายงานการวิจัยคุณลักษณะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในบริบทของสังคมพหุวัฒนธรรม**. ยะลา: มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- จินณวัตร ปะโคทั้ง. (2561). **ภาวะผู้นำยุคดิจิทัลสำหรับผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพ**. อุบลราชธานี: ศิริธรรมออฟเซ็ท
- จิราภา ประพันธ์พัฒน์. (2560). **การศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). เทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- จิตินันท์ นันทะศรี. (2563). **การพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ**. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (การบริหารและการพัฒนาการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ณัฐวุฒิ ศรีสนิท, และโกวิวัฒน์ เทศบุตร. (2563). **ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3**. **วารสารการบริหารและการนิเทศการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม**. 11(1): 20 – 30.
- ปิยาภรณ์ พลเสนา, และพนายุทธ เขยบาล. (2564). **ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผล การปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ**. **วารสาร มจร อุบลพิทรทัศน์**. 6(1): 207 - 222.

- พรพิมล อินทร์รักษา. (2564). แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4. การค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช.
- พีรตนัย จัตุรัส. (2561). การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 39. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ยินดี ฮานาฟี. (2562). แนวทางการส่งเสริมการมีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมสำหรับครูโรงเรียนสามโคกสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยรังสิต.
- ลำพู สนั่นเอื้อ. (2560). องค์ประกอบของภาวะผู้นำนวัตกรรมทางการพยาบาลตามการรับรู้ของพยาบาลวิชาชีพ ที่โรงพยาบาลเฉพาะทางมะเร็ง เขต 4. วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการพยาบาล). มหาวิทยาลัยคริสเตียน.
- สุจิตรา หนูงาม. (2563). ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารที่ส่งผลต่อคุณภาพการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ นนทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3. วิทยาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สุรกิจ สุวรรณแกม. (2561). ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอภาษี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (รัฐประศาสนศาสตร์). มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สุรียา สรวงศิริ. (2564). องค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2. ใน การประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษาแห่งชาติ ครั้งที่ 22. (หน้า 912-921). ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- อรพิน อิมรัตน์. (2562). ปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (บริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- อัจฉรา พยัคเมฆ. (2559). การบริหาร. กรุงเทพฯ: บรรณกิจ.
- ฮะฟีซุดดีน เจมะ. (2564). ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารอาชีวศึกษาจังหวัดปัตตานี. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- Dave, R. (2007). *Characteristics of Innovative Leaders*. New York: McGraw-Hill.
- George Asamoah. (2012). *Factors Which Influence the Buying Behaviors of Customers with Multiple Regular Customer Cards*. Degree Thesis (International Business): Arcada.
- Lindegaard. (2009). *The Open Innovation Revolution: Essentials, Roadblocks and Leadership Skills*. New Jersey: Wiley.

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดพิจิตร

Factors Affecting The Academic Administration of Schools under Local Government Organization in Phichit Province

ทศพร ประสงค์เงิน¹, ทินกร ชอัมพงษ์², สายทิพย์ ยะฟู³

Thosaporn Prasongren-ngoen¹, Thinnakorn Cha-umpong², Saythit Yafu³

Corresponding Author E-mail: champfeeling7227@gmail.com

Received: 2023-11-07; Revised: 2023-12-15; Accepted: 2024-01-21

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับปัจจัยการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน 2) ศึกษาระดับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยกับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน และ 4) สร้างสมการพยากรณ์การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดพิจิตร กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา และครู จำนวน 196 คน ที่ได้มาจากการกำหนดขนาดตัวอย่างโดยใช้ตารางเครจซี่, และมอร์แกน และการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามระดับปัจจัยการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน มีค่าความตรงระหว่าง 0.67-1.00 และค่าความเที่ยงระหว่าง 0.93-0.99 และแบบสอบถามระดับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน มีค่าความตรงระหว่าง 0.67-1.00 และค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.98 การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน ผลการวิจัยพบว่า

1) ระดับปัจจัยการบริหารงานวิชาการ โดยมีภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.91$, S.D.=0.54) 2) ระดับการบริหารงานวิชาการ โดยมีภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.99$, S.D.=0.40) 3) ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยกับการบริหารงานวิชาการ มีความสัมพันธ์กันทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r_{xy}=0.79$) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่าง 0.62-0.79 4) ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมและอาคารสถานที่ (X_5) ปัจจัยด้านครูผู้สอน (X_2) และปัจจัยด้านผู้บริหารสถานศึกษา (X_1) ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดพิจิตร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สามารถพยากรณ์การบริหารวิชาการ ได้ร้อยละ 62.00 ดังสมการพยากรณ์ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ

$$y' = 1.49 + 0.30(X_5) + 0.21(X_2) + 0.12(X_1)$$

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$z' = 0.48(X_5) + 0.25(X_2) + 0.18(X_1)$$

คำสำคัญ: การบริหารงานวิชาการ, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

¹ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต, (สาขาวิชาการบริหารการศึกษา), มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

² Student in Master of Education Degree, (Educational Administration), Nakhon Sawan Rajabhat University

³ อาจารย์ที่ปรึกษา, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

² Advisor, Faculty of Education, Nakhon Sawan Rajabhat University

³ อาจารย์ที่ปรึกษา, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

³ Advisor, Faculty of Education, Nakhon Sawan Rajabhat University

Abstract

The objectives of this research were 1) to study the level of factors academic administration of schools 2) to investigate the level of academic administration of schools 3) to find out the relationship between factors and academic administration of schools, and 4) create the predicted equation of academic administration of schools. The sample consisted of 196 administrators and teachers obtained by using Krejcie, & Morgan formula and simple random sampling. The research tools were the questionnaires regarding the level of factors academic administration of schools with the validity was between 0.67-1.00 and the reliability was between 0.93-0.99 and the level of academic administration of schools with the validity was between 0.67-1.00 and and reliability of 0.98. The statistics used for data analysis were mean, standard deviation, Pearson's Product Moment Correlation Coefficient and stepwise multiple regression analysis. The research findings were as follows:

1) The level of factors academic administration in overall was at the high level ($\bar{X}=3.91$, S.D.=0.54). 2) The level of academic administration in overall was at the high level ($\bar{X}=3.99$, S.D.=0.40). 3) The relationship between factors and academic administration of schools under Local Government Organization in Phichit Province was the positive relationship with statistically significance at .01 level ($r_{xy}=0.79$). The correlation coefficients were between 0.62-0.79. and 4) Factors on environments and facilities (X_5), teachers (X_2), and administrators (X_1) affecting academic administration of schools under Local Government Organization in Phichit Province with statistically significance at .05 level. The predicted factors those affected affecting the affecting schools internal quality assurance operation was 62.00 % accurate. Furthermore, the equations prediction were shown as:

The predicting equation of raw scores was:

$$y' = 1.49 + 0.30(X_5) + 0.21(X_2) + 0.12(X_1)$$

The predicting equation of standard scores was:

$$z' = 0.48(X_5) + 0.25(X_2) + 0.18(X_1)$$

Keywords: Academic Administration, Local Government Organization

บทนำ

พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2549 มาตรา 16 - 18 ได้บัญญัติให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกรูปแบบอัน ได้แก่ เทศบาล เมืองพัทยา องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) องค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) มีอำนาจหน้าที่ในการจัดระบบบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นตน โดยถือว่าการจัดการศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของบริการสาธารณะ เพื่อส่งผลให้ประชาชนทุกช่วงวัยได้รับการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดี และเข้าถึงโอกาสทางการศึกษาด้วยความเท่าเทียมทางการศึกษา โดยมุ่งเน้นพัฒนาคุณภาพการศึกษาด้านงานวิชาการ (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. 2549: 5-8)

การบริหารงานวิชาการจึงเป็นงานที่สำคัญของสถานศึกษาเนื่องจากเป็นงานที่พัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามจุดมุ่งหมายการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่สอดคล้องกับแผนและนโยบายการศึกษาของชาติ นอกจากนี้การบริหารงานวิชาการยังเป็นภารกิจหลักของระบบงานในสถานศึกษา เป็นศูนย์กลางในการขับเคลื่อนสถานศึกษา ครอบคลุมทั้งระบบ เพราะเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบาย เป้าหมายและการวางแผนงานของโรงเรียน การบริหารหลักสูตร การส่งเสริมสนับสนุนการใช้และการบำรุงรักษาสื่อการเรียนการสอน การนิเทศการสอน การส่งเสริมสนับสนุนการควบคุมดูแลเกี่ยวกับการประเมินผลและวัดผล ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องเอาใจใส่และตระหนักในภารกิจ พัฒนาตนเองให้เข้าใจงานวิชาการ เพื่อพัฒนางานวิชาการให้ก้าวหน้า ทันทต่อการจัดการศึกษาในยุคปัจจุบัน เป็นที่ยอมรับนับถือจากชุมชนและสังคม ส่วนงานด้าน

อื่น ๆ ถือเป็นงานที่สำคัญรองลงมา หรือเป็นงานที่ส่งเสริมและสนับสนุนเพื่อให้การบริหารงานวิชาการเป็นไปด้วยความเรียบร้อย และมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารที่ยึดเอางานวิชาการเป็นหลักในการบริหารและมีความเป็นผู้นำทางวิชาการจะนำโรงเรียนไปสู่ความสำเร็จ (ปพนสรศักดิ์ โพธิ์พิทักษ์, 2560: 23-24)

ในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้มีประสิทธิภาพมีปัจจัยที่สำคัญ คือ ปัจจัยด้านผู้บริหาร ผู้บริหารเป็นบุคคลที่ใช้ความรู้ ความสามารถในการวางแผนกลยุทธ์ เพื่อนำพาองค์กรไปสู่เป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ ปัจจัยด้านกระบวนการ มีการวางแผนงานวิชาการที่เป็นระบบ มีการตรวจสอบ นิเทศ ติดตามผล เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาพัฒนากระบวนการทำงานอย่างต่อเนื่อง และด้านบุคลากร มีการจัดอบรมให้แก่ครูและบุคลากรทางการศึกษาในตำแหน่งงานวิชาการ มีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็น มีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ราตรี สอนดี (2559) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพงานวิชาการ ของโรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดชัยภูมิ พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการ ได้แก่ ปัจจัยด้านด้านบริหาร ปัจจัยด้านกระบวนการ และปัจจัยด้านบุคลากร

โรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดพิจิตร มีจำนวน 22 โรงเรียน โดยเป็นโรงเรียนในความรับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนจังหวัดพิจิตร 1 โรงเรียน เทศบาลเมือง 9 โรงเรียน เทศบาลตำบล 9 โรงเรียน และองค์การบริหารส่วนตำบล 3 โรงเรียน มีผู้บริหารสถานศึกษา และครู จำนวน 377 คน และนักเรียนจำนวน 6,749 คน พบปัญหาเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการหลายปัจจัย เช่น ศักยภาพของผู้บริหารในการพึ่งตนเองในการพัฒนางานวิชาการ การขาดครู ซึ่งมีทั้งขาดจำนวนและขาดครูผู้สอนที่ตรงสาขาวิชา ตลอดจนครูมีปัญหาเกี่ยวกับทักษะการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล ไม่ให้ความสำคัญกับการประเมินสมรรถนะและพัฒนาตนเองด้วยการทำแผนพัฒนาตนเอง (ID Plan) ตามสมรรถนะที่บ่งพร่อง ผู้ปกครอง ชุมชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียไม่มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์หรือแผนพัฒนาการศึกษาของโรงเรียน โรงเรียนและนักเรียนขาดวัสดุอุปกรณ์ และสื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัย ไม่มีระบบอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงที่รองรับการสืบค้นข้อมูลของนักเรียน โรงเรียนขาดการประเมินผลการดำเนินงานอาคารสถานที่ การจัดทำตารางการใช้และตรวจสอบสภาพอาคารสถานที่อย่างสม่ำเสมอ ตลอดจนปัญหาการบริหารงานวิชาการที่เป็นระบบ (สำนักงานส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดพิจิตร, 2563: 14-15)

จากที่กล่าวมา ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดพิจิตร โดยทำการศึกษาในระดับปัจจัยในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ระดับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยกับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน และสร้างสมการพยากรณ์การบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ผลการวิจัยที่ได้รับสามารถนำมาเป็นแนวทางในการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพมากขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับปัจจัยการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดพิจิตร
2. เพื่อศึกษาระดับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดพิจิตร
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยกับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดพิจิตร
4. เพื่อสร้างสมการพยากรณ์การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดพิจิตร

การทบทวนวรรณกรรม

การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นในจังหวัดพิจิตร ผู้ศึกษาได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตามลำดับต่อไปนี้

1. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการ

การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา จำเป็นต้องอาศัยปัจจัยหลายประการในการบริหาร เพื่อให้การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษามีประสิทธิภาพ จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา ดังนี้

1.1 ปัจจัยด้านผู้บริหารสถานศึกษา

วนิดา เย็นประโคน (2557: 39) กล่าวว่า ปัจจัยด้านผู้บริหาร เป็นปัจจัยที่จะนำไป สู่ความสำเร็จของการบริหารงานวิชาการ เนื่องจากผู้บริหารเป็นผู้มีหน้าที่โดยตรงในการบริหารจัดการในสถานศึกษา ซึ่งผู้บริหารควรยึดหลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานวิชาการ มีภาวะผู้นำทางวิชาการ และคุณลักษณะของครูที่ดี

เกรงกกล้า สุวรรณโพลง (2560: 100) กล่าวว่า ปัจจัยด้านผู้บริหาร เป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล และส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการ ซึ่งเป็นงานหลักของสถานศึกษา โดยผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการ มีภาวะผู้นำ มีวิสัยทัศน์ก้าวไกล มีบุคลิกภาพดี มีคุณธรรมจริยธรรม และมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี รับฟังข้อมูลจากครูผู้ปกครอง นักเรียน เพื่อนำข้อมูลมาปรับปรุงพัฒนางานวิชาการของสถานศึกษาให้มีคุณภาพ

จากปัจจัยด้านผู้บริหารศึกษาที่กล่าวมานั้น สรุปได้ว่า ปัจจัยด้านผู้บริหาร คือ การที่ผู้บริหารมีความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการ มีวิสัยทัศน์มีภาวะผู้นำทางวิชาการ มีการวางแผนและการปฏิบัติตามแผน มีการกำกับติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน และมีคุณธรรมจริยธรรม และปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพ ตลอดจนเป็นแบบอย่างที่ดี

1.2 ปัจจัยด้านครูผู้สอน

เกรงกกล้า สุวรรณโพลง (2560: 52) กล่าวว่า ปัจจัยด้านผู้สอน คือ ผู้ที่ทำหน้าที่จัดการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสม มีทักษะในการปฏิบัติหน้าที่การเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ และมีทักษะในการจัดการเรียนการสอน ใช้สื่อนวัตกรรม และเทคโนโลยี และมีการพัฒนาตนเองเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพใช้ความรู้ ความสามารถให้เกิดประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาอย่างสูงสุด

ปารณี เพชรสีช่วง (2562: 65) กล่าวว่า ปัจจัยด้านครูผู้สอน หมายถึง ครูผู้สอนได้สอนตรงตามวิชาเอก นำความรู้จากการพัฒนาทางวิชาการมาพัฒนาการ จัดกระบวนกรเรียนรู้ได้เหมาะสมกับเนื้อหาและจัดประสงค์ของหลักสูตร จัดกิจกรรมโดยคำนึงถึงความแตกต่างของผู้เรียน จัดการเรียนการสอนเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ วางแผนการ จัดกระบวนกรเรียนรู้ได้สอดคล้องกับหลักสูตรและความต้องการของนักเรียน ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีความมุ่งมั่นในการพัฒนาการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ ใช้สื่อเหมาะสมกับการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียน จัดบรรยากาศในชั้นเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนด้วยวิธีการต่างๆ มีการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนที่หลากหลายนำผลการประเมินมาใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอนพัฒนาผู้เรียน โดยใช้การทำวิจัยในชั้นเรียน และปฏิบัติตามเป็นแบบอย่างที่ดี จัดกระบวนกรเรียนรู้โดยปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมและคุณลักษณะ มีบทบาทสำคัญในการดำเนินงานวิชาการของสถานศึกษาส่งเสริมและพัฒนาครูในสถานศึกษานั้นตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ร่วมกัน

สรุปได้ว่า ปัจจัยด้านผู้สอน หมายถึง การที่ครูผู้สอนมีความรู้ความสามารถและทักษะในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ มีการจัดการเรียนการสอนสอดคล้องกับหลักสูตรที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีการสอนตรงตามวิชาเอก ใช้สื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน มีการวัดประเมินผลและนำผลที่ได้ไปปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอน และมีการทำวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน มีคุณธรรม จริยธรรม ปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณวิชาชีพ

1.3 ปัจจัยด้านผู้ปกครองและชุมชน

สมาน อัครภูมิ (2553: 397) ได้กล่าวถึง ผู้ปกครองและชุมชนว่า เป็นงานที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการบริหาร การศึกษา โดยเฉพาะในยุคปัจจุบัน ความสัมพันธ์ระหว่าง สถานศึกษากับชุมชนมีจุดเน้นสำคัญ คือ การทำให้ชุมชนเข้าใจและร่วมมือกับสถานศึกษา ขณะเดียวกันสถานศึกษาก็ให้บริการชุมชนและให้ความร่วมมือกับชุมชนทั้งในด้านการจัดการศึกษา และกิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชน ส่วนแนวการสร้างร่วมมือกับชุมชนมีหลายแนวคิด

ปารณี เพชรสีช่วง (2562: 65) กล่าวว่า ปัจจัยด้านชุมชน หมายถึง สถานศึกษามีผู้ปกครองหรือบุคลากรในชุมชนร่วมกันสร้างบรรยากาศทางวิชาการที่ดีและเหมาะสมในสถานศึกษา มีการเชิญผู้เชี่ยวชาญของชุมชนมาให้ความรู้เพื่อส่งเสริมกิจกรรมการบริหารงานวิชาการ ส่งเสริมและจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรโดยให้ชุมชนมีส่วนร่วม มีการประชาสัมพันธ์กิจกรรมทางการศึกษาให้ชุมชนทราบอย่างต่อเนื่อง ชุมชนสนับสนุนอุปกรณ์ในการจัดการเรียนการสอนของบุตรหลานผู้เรียน ได้ร่วมคิด ร่วมเสนอแนะ ร่วมตัดสินใจ ร่วมกัน คัดเลือกและร่วมดำเนินการสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพ เป็นวิทยากรถ่ายทอด

ความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นแก่ผู้เรียน สนับสนุนให้ใช้ประโยชน์จากแหล่งเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน มีเครือข่ายความสัมพันธ์และความร่วมมือระหว่างบ้านกับสถานศึกษา ฐานะทางเศรษฐกิจของผู้ปกครองสามารถส่งเสริมให้การบริหารงานวิชาการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ พร้อมทั้งจะสนับสนุน วัสดุอุปกรณ์ตลอดจนทรัพยากรทางการศึกษาแก่สถานศึกษา

สรุปได้ว่า ปัจจัยด้านผู้ปกครองและชุมชน หมายถึง การที่โรงเรียนให้ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา มีการจัดตั้งสมาคม ชมรม ผู้ปกครอง และศิษย์เก่า มีการจัดประชุม และประชาสัมพันธ์กิจกรรมต่อผู้ปกครองและชุมชน ให้ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในงานวิชาการ ให้ผู้ปกครองและชุมชนร่วมรับภาระค่าใช้จ่ายทางการศึกษาตามความเหมาะสม

1.4 ปัจจัยด้านงบประมาณ

กระทรวงศึกษาธิการ (2557: 39) ระบุว่า การบริหารและการจัดการศึกษาของโรงเรียนนิติบุคคล มีวัตถุประสงค์เพื่อให้โรงเรียนจัดการศึกษาอย่างเป็นอิสระ คล่องตัว สามารถบริหารการจัดการศึกษาได้สะดวก รวดเร็ว มีประสิทธิภาพและมีความรับผิดชอบต่อโรงเรียนนิติบุคคล นอกจากนี้มีอำนาจหน้าที่ตามวัตถุประสงค์ข้างต้นแล้ว ยังมีอำนาจหน้าที่ตามที่กฎระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการบริหารจัดการและขอบเขตการปฏิบัติหน้าที่ของโรงเรียนขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคลสังกัดเขตพื้นที่การศึกษา กฎหมายการศึกษาแห่งชาติ และกฎหมายระเบียบบริหารราชการ จึงกำหนดให้โรงเรียนนิติบุคคลมีอำนาจหน้าที่ ดังนี้ 1) ให้ผู้อำนวยการโรงเรียนเป็นผู้แทนนิติบุคคลในกิจการทั่วไปของโรงเรียนที่เกี่ยวข้องกับบุคคลภายนอก 2) ให้โรงเรียนมีอำนาจปกครอง ดูแล บำรุง รักษา ใช้และจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สินที่มีผู้บริจาคให้ เว้นแต่การจำหน่ายอสังหาริมทรัพย์ที่มีผู้บริจาคให้โรงเรียน ต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียน 3) ให้โรงเรียนจดทะเบียนลิขสิทธิ์หรือดำเนินการทางทะเบียนทรัพย์สินต่าง ๆ ที่มีผู้อุทิศให้ หรือโครงการซื้อแลกเปลี่ยนจากรายได้ของสถานศึกษาให้เป็นกรรมสิทธิ์ของสถานศึกษา 4) กรณีโรงเรียนดำเนินคดีเป็นผู้ฟ้องร้องหรือถูกฟ้องร้อง ผู้บริหารจะต้องดำเนินคดีแทนสถานศึกษาหรือถูกฟ้องร่วมกับสถานศึกษา ถ้าถูกฟ้องโดยมิได้อยู่ในการปฏิบัติราชการในรอบอำนาจ ผู้บริหารต้องรับผิดชอบเป็นการเฉพาะตัว 5) โรงเรียนจัดทำงบดุลประจำปี และรายงานสารธารณะทุกสิ้นปีงบประมาณ

แกร่งกล้า สุวรรณโพล (2560: 93) กล่าวว่า ปัจจัยด้านงบประมาณ หมายความว่า การบริหารจัดการเกี่ยวกับงบประมาณ รายรับ รายจ่าย และทรัพย์สินที่ก่อให้เกิดรายได้ของสถานศึกษา หรือจากการสนับสนุนจากผู้ปกครอง ชุมชน โดยนำมาใช้จ่ายในการดำเนินการจัดการเรียนการสอน และจัดกิจกรรมเพื่อการเรียนรู้ต่าง ๆ ของสถานศึกษาเพียงพอเพื่อให้สถานศึกษาดำเนินการได้อย่างคล่องตัว มีประสิทธิภาพและบรรลุตามเป้าหมายของสถานศึกษา โปร่งใส สามารถตรวจสอบได้

สรุปได้ว่า ปัจจัยด้านงบประมาณ หมายถึง การที่โรงเรียนมีการบริหารจัดการเกี่ยวกับงบประมาณ มีการจัดทำแผนการใช้งบประมาณ การจัดสรรงบประมาณ และการแสวงหาเงินสนับสนุน มีความสมดุลระหว่างงบประมาณกับโครงการและกิจกรรม มีการเบิกจ่ายและอนุมัติงบประมาณอย่างเป็นระบบและโปร่งใส และมีการตรวจสอบได้มีการรายงานผลการใช้งบประมาณอย่างชัดเจนและทั่วถึง

1.5 ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมและอาคารสถานที่

แกร่งกล้า สุวรรณโพล (2560: 93) กล่าวว่า ปัจจัยด้านอาคารสถานที่ หมายถึง อาคารสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกทุกอย่างในสถานศึกษา รวมทั้งห้องเรียน ห้องสมุด ห้องปฏิบัติการ เป็นต้น โดยต้องมีลักษณะที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนและเกิดประโยชน์อย่างสูงสุด

ปารณี เพชรสีช่วง (2562: 69) กล่าวว่า ปัจจัยด้านอาคารสถานที่ หมายถึง อาคารสถานที่ มีอาคาร สถานที่เพียงพอและเหมาะสมในการบริหารงานวิชาการ การดูแลสถานที่ให้อยู่ในสภาพที่ดีมีแผนการปรับปรุงอาคาร สถานที่ให้อยู่ในสภาพที่ดีและเอื้ออำนวยต่อการบริหารงานวิชาการ มีวัสดุอุปกรณ์และเทคโนโลยีทางการศึกษา เพียงพอในการบริหารงานวิชาการ การวางแผนจัดหาจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์และเทคโนโลยีทางการศึกษา มีการจัดระบบบริการเบิก ยืม/คืน วัสดุอุปกรณ์และเทคโนโลยีทางการศึกษา มีระบบการเบิกจ่ายเงินเป็นไปอย่างสะดวกและรวดเร็ว โปร่งใส ตรวจสอบได้ มีการกำหนดแผนกลยุทธ์ในการจัดหางบประมาณ

สรุปได้ว่า ปัจจัยด้านอาคารสถานที่ หมายถึง การที่โรงเรียนมีการวางแผนการใช้อาคารสถานที่อย่างเหมาะสม มีสิ่งอำนวยความสะดวกเพียงพอกับนักเรียน มีการจัดแหล่งเรียนรู้ภายในที่หลากหลาย มีการปรับปรุงสภาพแวดล้อมให้มีบรรยากาศร่มรื่นสวยงามเอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน และมีเจ้าหน้าที่ดูแลอาคารสถานที่สิ่งอำนวยความสะดวก พัสตครุภัณฑ์ และความปลอดภัย

1.6 ปัจจัยด้านวัสดุอุปกรณ์ สื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา

นิตยา แสนสุข (2556: 7) กล่าวว่า เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา หมายถึง ความพอเพียง ความเหมาะสม วิธีการใช้ ได้ใช้ ใช้เป็น มีสื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัย และ เอื้อประโยชน์ต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน

แกร่งกล้า สุวรรณโพล (2560: 93) กล่าวว่า ปัจจัยด้านเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา หมายถึง การนำนวัตกรรมที่ผ่านการพิสูจน์ตามขั้นตอนทางวิทยาศาสตร์จนเป็นที่ยอมรับโดยทั่วไปมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งประกอบด้วย ด้านนวัตกรรมที่มุ่งเน้นทางด้านนวัตกรรม ได้แก่ อุปกรณ์ เช่น เครื่องฉายภาพยนตร์ เครื่องฉายสไลด์ เครื่องคอมพิวเตอร์ เป็นต้น วัสดุ เป็นวัสดุที่นำไปใช้กับตัวเครื่องมือ โปรแกรมข้อมูล ม้วนเทปเสียงม้วนวิดีโอ เป็นต้น และด้านนวัตกรรมทางด้านพฤติกรรม มุ่งเน้นทางด้านวิธีการอย่างเพียงพอต่อผู้เรียน รวมถึงการประยุกต์ใช้นวัตกรรมสมัยใหม่ที่เหมาะสมกับงานวิชาการ ร่วมกับการจัดการเรียนการสอน บำรุงรักษาอุปกรณ์เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาให้อยู่ในสภาพที่ใช้การได้ดี ก่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดต่อผู้เรียน

สรุปได้ว่า ปัจจัยด้านเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา หมายถึง การที่โรงเรียนนำสื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา มาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน มีการวางแผนจัดหาอุปกรณ์สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาที่จำเป็น มีสื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาพื้นฐานที่จำเป็นต่อหลักสูตร มีคอมพิวเตอร์อย่างเพียงพอกับจำนวนนักเรียน และมีการบำรุงรักษาสื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาให้อยู่ในสภาพพร้อมใช้งาน

2. หลักการและแนวคิดที่เกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ

2.1 ความหมายของการบริหารงานวิชาการ

อภิเชษฐ์ บุญพะยอม (2560: 18) กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การบริหารกิจกรรมทุกชนิดในสถานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบและปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนให้เกิดคุณภาพ เพื่อประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน

ภัทรภรณ์ คล้ายแก้ว (2561: 16) กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการ หมายถึง กระบวนการบริหารโรงเรียน ที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษา คุณภาพและมาตรฐานของสถานศึกษาต่าง ๆ ประกอบด้วย การเรียนการสอนเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยมีการจัดกิจกรรมเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ มีคุณภาพและมาตรฐาน รวมถึงการกำหนดนโยบาย การวางแผน การปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอน ตลอดจนการประเมินผลการสอน

จากความหมายที่กล่าวมานั้น สรุปได้ว่า การบริหารงานวิชาการ หมายถึง กระบวนการบริหารกิจกรรมในโรงเรียนทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการจัดการเรียนรู้อให้มีประสิทธิภาพ ตรงตามจุดมุ่งหมายหลักสูตรและจุดมุ่งหมายของการศึกษา เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน ประกอบด้วย การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา การแนะแนวการศึกษา การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ การนิเทศการศึกษา การวัดผล ประเมินผล และการเทียบโอนผลการเรียน

2.2 ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ (2556: 42) ระบุว่า ขอบข่ายงานบริหารวิชาการ มีดังนี้ 1) การพัฒนาหรือการดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น 2) การวางแผนงานด้านวิชาการ 3) การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา 4) การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา 5) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 6) การวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน 7) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา 8) การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ 9) การนิเทศการศึกษา 10) การแนะแนว 11) การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา 12) การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ 13) การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น 14) การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวยุติธรรม หน่วยงานสถานประกอบการ และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา 15) การจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการ

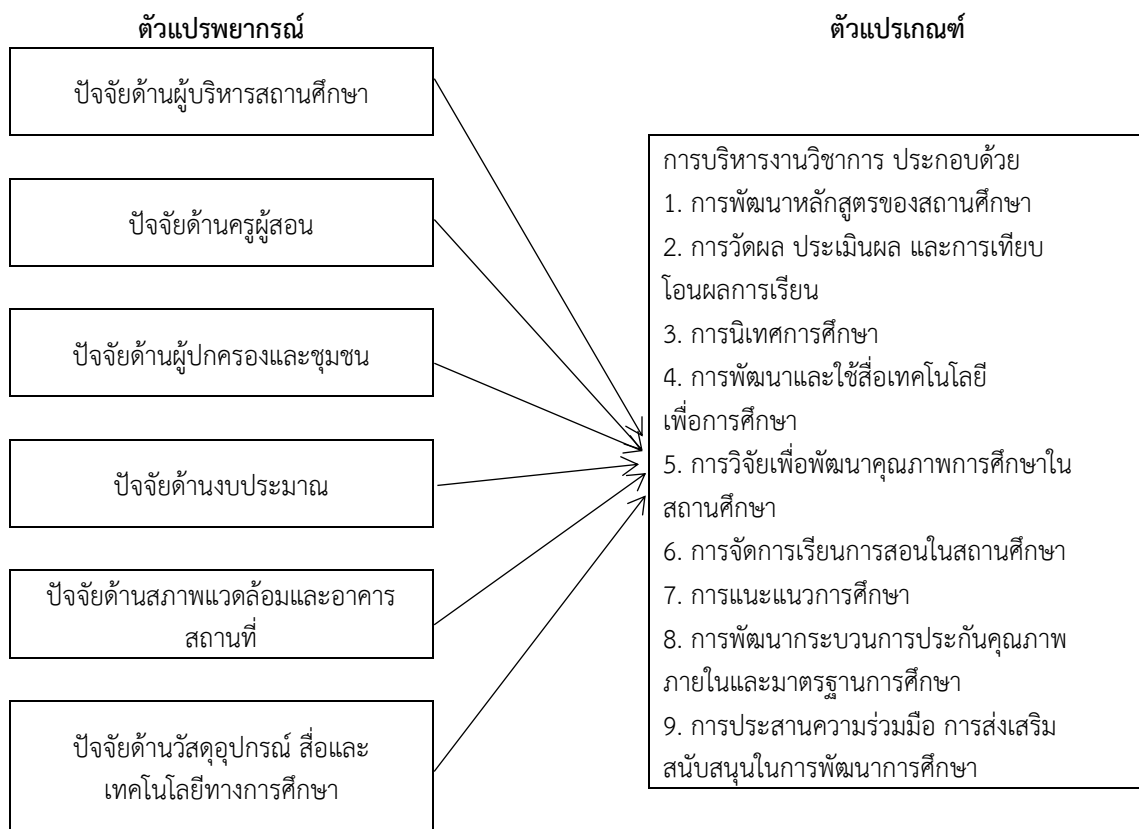
ของสถานศึกษา 16) การคัดเลือกหนังสือ แบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษา และ 17) การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

แกร่งกล้า สุวรรณโพล (2560) กล่าวว่า ขอบข่ายงานบริหารวิชาการมีดังนี้ 1) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 2) การวัดและประเมินผล 3) การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา 4) การนิเทศการศึกษา 5) การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา 6) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

วีรวิชัย อารีสวัสดิ์ (2564) กล่าวว่า ขอบข่ายงานบริหารวิชาการมีดังนี้ 1) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 2) การส่งเสริมการบริหารวิชาการ 3) การบริการวิชาการแก่ชุมชน 4) การพัฒนาแหล่งเรียนรู้และสื่อการศึกษา

จากการศึกษาขอบข่ายการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาจากนักการศึกษาหรือหน่วยงานทางการศึกษาต่างๆ ที่กล่าวมาข้างต้น ในทางปฏิบัติสถานศึกษาแต่ละแห่งจะกำหนดขอบข่ายการบริหารงานวิชาการที่แตกต่างกันตามบริบทของแต่ละสถานศึกษา ในการสังเคราะห์งานวิจัยและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิชาการในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบข่ายของการบริหารงานวิชาการตามที่ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ (2556: 42) กำหนดโดยพิจารณาความสอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดพิจิตร มีขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ จำนวน 9 ด้าน ดังต่อไปนี้ 1) การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา 2) การวัดผล ประเมินผล และการเทียบโอนผลการเรียน 3) การนิเทศการศึกษา 4) การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา 5) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา 6) การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา 7) การแนะแนวการศึกษา 8) การพัฒนากระบวนการประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา และ 9) การประสานความร่วมมือการส่งเสริมสนับสนุนในการพัฒนาการศึกษา

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดพิจิตร ผู้วิจัยได้ดำเนินการขั้นตอนการวิจัย ดังต่อไปนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดพิจิตร จาก 22 โรงเรียน จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 30 คน และครู จำนวน 347 คน รวมทั้งสิ้น 377 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดพิจิตร จำนวน 377 คน ได้มาจากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากการเปิดตารางของ Krejcie, & Morgan ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 196 คน เทียบสัดส่วนได้ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 28 คน ครู จำนวน 168 คน และทำการสุ่มอย่างง่าย (Sample Random Sampling) ด้วยวิธีการจับฉลาก

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือในการวิจัย ประกอบด้วย 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ จำนวน 4 ข้อ ได้แก่ เพศ ตำแหน่ง ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดพิจิตร ประกอบด้วย 1) ปัจจัยด้านผู้บริหารสถานศึกษา 2) ปัจจัยด้านครูผู้สอน 3) ปัจจัยด้านผู้ปกครองและชุมชน 4) ปัจจัยด้านงบประมาณ 5) ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมและอาคารสถานที่ และ 6) ปัจจัยด้านวัสดุอุปกรณ์ สื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดพิจิตร ประกอบด้วย 1) การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา 2) การวัดผล ประเมินผล และการเทียบโอนผลการเรียน 3) การนิเทศการศึกษา 4) การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา 5) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา 6) การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา 7) การแนะแนวการศึกษา 8) การพัฒนากระบวนการประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา และ 9) การประสานความร่วมมือการส่งเสริมสนับสนุนในการพัฒนาการศึกษา เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5

ขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ

ในการสร้างเครื่องมือเพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาค้นคว้าเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน เพื่อนำข้อมูลต่าง ๆ มาวิเคราะห์เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อ การบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดพิจิตร

2. ศึกษารูปแบบและวิธีการสร้างแบบสอบถาม และเทคนิคการตั้งข้อคำถามแบบสอบถามจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง

3. กำหนดกรอบเพื่อสร้างแบบสอบถาม และสร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมตัวแปร จำนวน 150 ข้อ ประกอบด้วยแบบสอบถามตอนที่ 2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดพิจิตร จำนวน 60 ข้อ และแบบสอบถามตอนที่ 3 การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดพิจิตร จำนวน 90 ข้อ

4. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและนำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไข

5. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว จำนวน 150 ข้อ เสนอผู้เชี่ยวชาญเพื่อพิจารณาความตรงเชิงเนื้อหาของปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดพิจิตร ให้มีความถูกต้อง

6. หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) ของคำถามแต่ละข้อโดยให้ผู้เชี่ยวชาญลงความเห็นว่าข้อคำถามแต่ละข้อวัดได้ตรงวัตถุประสงค์ที่ต้องการหรือไม่ โดยนำข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไปมาใช้ โดยใช้เกณฑ์ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณ (สายทิพย์ ยะฟู, 2560: 128-129)

7. นำข้อคำถามที่ผ่านการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญ โดยวิธีหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ซึ่งข้อคำถามเดิมมี 150 ข้อ เมื่อผ่านการประเมินของผู้เชี่ยวชาญแล้วนั้น มีข้อคำถามสอดคล้องตามวัตถุประสงค์จำนวน 150 ข้อ มีค่าดัชนีความสอดคล้องตามวัตถุประสงค์อยู่ระหว่าง 0.67 - 1.00 ทุกข้อคำถาม ปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

8. นำแบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ ไปทดลองใช้ (Try Out) กับผู้บริหารสถานศึกษาและครูในพื้นที่ใกล้เคียง และมีบริบทที่คล้ายคลึงกันที่ไม่ใช่ประชากรกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน

9. นำข้อมูลที่ได้จากการทดลองใช้มาหาค่าความเที่ยงของแบบสอบถาม โดยคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach)

10. จัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อขอรับความเห็นชอบและนำแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลในการวิจัยต่อไป

วิธีรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือแนะนำจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ถึงผู้อำนวยการโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดพิจิตร เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ผู้วิจัยพบผู้อำนวยการโรงเรียนเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารสถานศึกษาและครูในระหว่างวันที่ 24 - 28 มกราคม 2566

3. ผู้วิจัยขอรับแบบสอบถามด้วยตนเองและทางไปรษณีย์ โดยได้รับแบบสอบถามคืนกลับครบทั้ง 196 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลโดยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปในการคำนวณค่าสถิติต่าง ๆ มีขั้นตอนดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถาม ตอนที่ 1 เกี่ยวกับสภาพของผู้ตอบแบบสอบถามโดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และการหาค่าร้อยละ (Percentage)

2. วิเคราะห์ระดับปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดพิจิตร และการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดพิจิตร วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

3. วิเคราะห์หาค่าความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดพิจิตร โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pear's Product Correlation Coefficient)

4. วิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple regression analysis) ในการสร้างสมการพยากรณ์ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดพิจิตร ระหว่างตัวแปรพยากรณ์กับตัวแปรเกณฑ์ โดยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise multiple regression analysis)

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัย สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

1. ระดับปัจจัยการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดพิจิตร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ =3.91, S.D.=0.54) โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงระดับปัจจัยการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดพิจิตร

ข้อ	ปัจจัยการบริหารงานวิชาการ	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	อันดับ
1	ปัจจัยด้านผู้บริหารสถานศึกษา	4.05	0.58	มาก	2
2	ปัจจัยด้านครูผู้สอน	4.14	0.47	มาก	1
3	ปัจจัยด้านผู้ปกครองและชุมชน	3.78	0.71	มาก	5
4	ปัจจัยด้านงบประมาณ	4.04	0.60	มาก	3
5	ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมและอาคารสถานที่	3.85	0.64	มาก	4
6	ปัจจัยด้านวัสดุอุปกรณ์ สื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา	3.57	0.86	มาก	6
รวม		3.91	0.54	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่า ระดับปัจจัยการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดพิจิตร ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 3.91, S.D. = 0.54) เมื่อพิจารณารายปัจจัย พบว่า ปัจจัยที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ปัจจัยด้านครูผู้สอน ($\bar{X}$ = 4.14, S.D. = 0.47) ซึ่งอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ ปัจจัยด้านผู้บริหารสถานศึกษา ($\bar{X}$ = 4.05, S.D. = 0.58) และปัจจัยที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ปัจจัยด้านวัสดุอุปกรณ์ สื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา ($\bar{X}$ = 3.57, S.D. = 0.86)

2. ระดับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดพิจิตร โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.99, S.D. = 0.40) โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงระดับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดพิจิตร

ข้อ	การบริหารงานวิชาการ	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	อันดับ
1	ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา	4.05	0.56	มาก	4
2	ด้านการวัดผล ประเมินผล และการเทียบโอนผลการเรียน	4.17	0.51	มาก	2
3	ด้านการนิเทศการศึกษา	4.07	0.57	มาก	3
4	ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา	3.77	0.75	มาก	9
5	ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา	3.91	0.64	มาก	6
6	ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา	4.20	0.56	มาก	1
7	ด้านการแนะแนวการศึกษา	3.90	0.66	มาก	7
8	ด้านการพัฒนากระบวนการประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา	3.97	0.58	มาก	5
9	ด้านการประสานความร่วมมือ การส่งเสริมสนับสนุนในการพัฒนาการศึกษา	3.88	0.78	มาก	8
รวม		3.99	0.40	มาก	

จากตารางที่ 2 พบว่า ระดับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดพิจิตร ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 3.99, S.D. = 0.40) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา ($\bar{X}$ = 4.20, S.D. = 0.56) ซึ่งอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านการวัดผล ประเมินผล และการเทียบโอนผลการเรียน ($\bar{X}$ = 4.17, S.D. = 0.51) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ($\bar{X}$ = 3.77, S.D. = 0.75)

3. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยกับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดพิจิตร พบว่า ปัจจัยการบริหารงานวิชาการโดยรวม มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดพิจิตร ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 1 โดยภาพรวมมีค่าความสัมพันธ์ของปัจจัยอยู่ในระดับสูง ($r_{xy}=0.79$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ปัจจัยที่มีค่าความสัมพันธ์สูงสุด คือ ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมและอาคารสถานที่ ($r_{xy}=0.74$) รองลงมา คือ ปัจจัยด้านผู้ปกครองและชุมชน ($r_{xy}=0.67$) ปัจจัยด้านครูผู้สอน ($r_{xy}=0.66$) ปัจจัยด้านงบประมาณ ($r_{xy}=0.66$) ปัจจัยด้านวัสดุอุปกรณ์ สื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา ($r_{xy}=0.64$) และข้อที่มีค่าความสัมพันธ์ต่ำที่สุด คือ ปัจจัยด้านผู้บริหารสถานศึกษา ($r_{xy}=0.62$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงค่าความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยกับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดพิจิตร

ปัจจัย	X ₁	X ₂	X ₃	X ₄	X ₅	X ₆	X _{รวม}	Y _{รวม}
X ₁	1.00							
X ₂	0.64**	1.00						
X ₃	0.70**	0.70**	1.00					
X ₄	0.76**	0.63**	0.66**	1.00				
X ₅	0.59**	0.62**	0.77**	0.72**	1.00			
X ₆	0.42**	0.51**	0.68**	0.54**	0.85**	1.00		
X _{รวม}	0.79**	0.78**	0.90**	0.84**	0.92**	0.83**	1.00	
Y _{รวม}	0.62**	0.66**	0.67**	0.66**	0.74**	0.64**	0.79**	1.00

**นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมและอาคารสถานที่ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 แสดงการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนของตัวแปรพยากรณ์ที่ดีที่สุดที่ใช้ในการพยากรณ์การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดพิจิตร

ตัวแปรพยากรณ์	R	R ²	Adj. R ²	Std. E.	a	b	Bata	t
X ₅	0.74	0.54	0.54	0.27	1.49	0.30	0.48	8.04
X ₂		0.61	0.60	0.25		0.21	0.25	3.94
X ₁		0.62	0.62	0.25		0.12	0.18	2.94

*นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4 พบว่า สามารถอธิบายความแปรปรวนของการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดพิจิตร โดยเพิ่มตัวพยากรณ์ ปัจจัยด้านครูผู้สอน เข้าไปค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์เพิ่มขึ้นเป็น 0.61 สามารถเพิ่มประสิทธิภาพการพยากรณ์ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นั่นคือ ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมและอาคารสถานที่ และปัจจัยด้านครูผู้สอน สามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดพิจิตร ได้ร้อยละ 61.00 และเพิ่มตัวพยากรณ์ ปัจจัยด้านผู้บริหารสถานศึกษา เข้าไปค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์เพิ่มขึ้นเป็น 0.62 สามารถเพิ่มประสิทธิภาพการพยากรณ์ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นั่นคือ ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมและอาคารสถานที่ ปัจจัยด้านครูผู้สอน และปัจจัยด้านผู้บริหารสถานศึกษา สามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นในจังหวัดพิจิตร ได้ร้อยละ

62.00 สามารถสร้างสมการพยากรณ์การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดพิจิตรได้ ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ

$$y' = 1.49 + 0.30(X_5) + 0.21(X_2) + 0.12(X_1)$$

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$z' = 0.48(X_5) + 0.25(X_2) + 0.18(X_1)$$

อภิปรายผล

จากการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดพิจิตร มีข้อค้นพบที่ควรนำมาอภิปรายตามวัตถุประสงค์ และสมมติฐานการวิจัย ดังนี้

1. ระดับปัจจัยการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดพิจิตร โดยรวม อยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ปัจจัยด้านครูผู้สอน ปัจจัยด้านผู้บริหารสถานศึกษา ปัจจัยด้านงบประมาณ ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมและอาคารสถานที่ ปัจจัยด้านผู้ปกครองและชุมชน และปัจจัยด้านวัสดุอุปกรณ์ สื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียน ให้ความสำคัญกับงานวิชาการซึ่งเป็นหัวใจสำคัญและงานหลักของสถานศึกษา ครูผู้สอนซึ่งเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ ผู้ปกครองหรือบุคลากรในชุมชนร่วมกันสร้างบรรยากาศทางวิชาการที่ดีและเหมาะสมในสถานศึกษา มีการบริหารจัดการทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดให้มีประสิทธิภาพ มีอาคาร สถานที่เพียงพอและเหมาะสมในการบริหารงานวิชาการ และมีการนำนวัตกรรมที่ผ่านการพิสูจน์ตามขั้นตอนทางวิทยาศาสตร์จนเป็นที่ยอมรับโดยทั่วไป ประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ราตรี สอนดี (2559) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดชัยภูมิ ดาราวรรณ กลิ่นเขตรักรรณ์ (2561) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์เขต 3 และสุชาดา ถาวรชาติ (2558) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2 พบว่าระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก และปัจจัยด้านครูผู้สอนมีค่าเฉลี่ยสูงสุด

2. ระดับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดพิจิตร โดยรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา ด้านการวัดผล ประเมินผล และการเทียบโอนผลการเรียน ด้านการนิเทศการศึกษา ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา ด้านการพัฒนากระบวนการประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา ด้านการแนะแนวการศึกษา ด้านการประสานความร่วมมือ การส่งเสริมสนับสนุนในการพัฒนาการศึกษา และด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ โรงเรียน ดำเนินการปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษา โดยผ่านกระบวนการวิเคราะห์ เอกสารหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดระเบียบการวัดและประเมินผลของโรงเรียนตามหลักสูตรและสอดคล้องกับนโยบายระดับประเทศ มีกระบวนการทำงานร่วมกัน ระหว่างผู้บริหารและครูในสถานศึกษา โดยการวางแผนกำหนดเป้าหมาย และแนวทางการจัดกิจกรรมการนิเทศ และจัดหาสื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาของโรงเรียน ซึ่งอาจกำหนดนโยบายและแนวทางการใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้และกระบวนการทำงานของนักเรียน มีการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาผู้เรียน มีกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้รู้จักตนเอง รู้รักษ์สิ่งแวดล้อมสามารถคิดตัดสินใจ คิดแก้ปัญหา กำหนดเป้าหมาย โรงเรียนกำหนดมาตรฐานการศึกษาเพิ่มเติมของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาชาติ และมีการประสานความร่วมมือวิทยากรภายนอกและภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนทุกด้าน รวมทั้งสืบสานจารีต ประเพณี ศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่น สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สิริภัทร สิงหาจุลเกตุ (2564) ได้ศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขยายโอกาสสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี อัครวิมล แก่นจันทร์ (2562) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูในโรงเรียน สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและ อธิวัฒน์ พันธุ์รัตน์ (2562) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 พบว่าระดับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก และด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยสูงสุด

3. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยกับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน เมื่อวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรพยากรณ์กับตัวแปรเกณฑ์ พบว่า มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดพิจิตร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ไทพนา ป้อมหิน, รชฎ สุวรรณภูมิ, และทัศนาศรี (2562) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 ดวงแข มานะปรีชางามเลิศ (2562) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท และอาทิภิญญา โชคดีวัฒนา (2561) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดตราด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด พบว่า ปัจจัยในการบริหารงานวิชาการมีความสัมพันธ์กับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดตราด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. ผลวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณเพื่อสร้างสมการพยากรณ์การบริหารงานวิชาการของโรงเรียน พบว่า ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมและอาคารสถานที่ ปัจจัยด้านครูผู้สอน และปัจจัยด้านผู้บริหารสถานศึกษา เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดพิจิตร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 2 สามารถพยากรณ์การบริหารงานวิชาการได้ร้อยละ 74 ($R^2 = 0.74$) และสร้างสมการพยากรณ์การบริหารงานวิชาการในโรงเรียนในรูปคะแนนดิบได้ ดังนี้ $y' = 1.49 + 0.30(X_5) + 0.21(X_2) + 0.12(X_1)$ โดยปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมและอาคารสถานที่ พบว่า เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดพิจิตร มากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อธิวัฒน์ พันธุ์รัตน์ (2562) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 กัลชญา ทองหัตถา (2565) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด เขต 1 และปรีชา ตุ่มโท (2565) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดชัยนาท พบว่า ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมและอาคารสถานที่ (X_6) ด้านผู้บริหารสถานศึกษา (X_1) และด้านครูผู้สอน (X_2) ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดพิจิตร ควรส่งเสริมสนับสนุนทุกปัจจัยในการบริหารงานวิชาการให้สอดคล้องกับนโยบายและแนวทางการปฏิบัติงานของโรงเรียน

1.2 ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดพิจิตร ควรพัฒนาการบริหารงานวิชาการทุกด้านให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น

1.3 ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดพิจิตร ควรนำข้อมูลปัจจัยการบริหารงานวิชาการไปใช้ปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพงานวิชาการของโรงเรียน

1.4 ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดพิจิตร ควรนำผลการวิจัยครั้งนี้ไปใช้เพื่อวางแผนในการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาแนวทางในการนำสื่อและเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการบริหารงานวิชาการ

2.2 ควรศึกษาแนวทางในการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาใช้ในการพัฒนาการบริหารงานวิชาการ

2.3 ควรศึกษาแนวทางการบริหารงานวิชาการ โดยการปรับปรุงสภาพแวดล้อมและอาคารสถานที่

2.4 เนื่องจากประสิทธิภาพของการบริหารงานวิชาการ สามารถวัดได้จากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ปัจจัยด้านผู้เรียนจึงเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่สำคัญในการบริหารงานวิชาการให้มีประสิทธิภาพ ดังนั้นจึงควรเพิ่มปัจจัยด้านผู้เรียนในงานวิจัยครั้งต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2549). คู่มือการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับการศึกษา ปฐมวัย และระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกระทรวงมหาดไทย. กรุงเทพฯ: กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2557). แนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานสู่การปฏิบัติ. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- กัลชญา ทองหัตถา. (2565). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด เขต 1. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- แกร่งกล้า สุวรรณโพล. (2560). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาศึกษาเอกชน จังหวัดเชียงราย. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา. 4(3), 85-100.
- ดวงแข มานะปรีชางามเลิศ. (2562). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- ดารารวรรณ กลั่นเขตร์การณ. (2561). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์เขต 3. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- ไทพนา ป้อมหิน, รชฎ สุวรรณภูมิ, และทัศนาศ ประสานตรี. (2562). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1. วารสารครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร. 1(1): 128-139.
- นิตยา แสนสุข. (2556). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 26. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต, 15(2), 163-176.
- ปพนสรศักดิ์ โพธิพิทักษ์. (2560). รูปแบบการพัฒนาศรรณະผู้บริหารสถานศึกษาในยุคประเทศไทย 4.0. นครสวรรค์: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- ปรีชา ตุ่มโท. (2565). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดชัยนาท. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- ปารณี เพชรสีช่วง. (2562). หลักการสอน. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- ภัทรารณณ์ คล้ายแก้ว. (2561). แนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในจังหวัดชัยนาท สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- ราตรี สอนดี. (2559). ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพงานวิชาการ ของโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดพิจิตร. (2563). ข้อมูลสารสนเทศทางการศึกษาท้องถิ่น. พิจิตร: ผู้แต่ง.
- วนิดา เย็นประโคน. (2557). แบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษ. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- วีรวิทย์ อารีสวัสดิ์. (2564). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาเอกชน ระดับประถมศึกษาของจังหวัดเชียงใหม่ในความปกติใหม่. วารสารวิชาการร้อยแก่นสาร, 7(4), 145-159.
- สมาน อัครภูมิ. (2553). การพัฒนารูปแบบการบริหารการประถมศึกษาระดับจังหวัด. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สิริกัทร สิงหาจุลเกตุ. (2564). ความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขยายโอกาสสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สายทิพย์ ยะฟู. (2560). การพัฒนารูปแบบการประเมินหน่วยประเมินภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.

- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, กระทรวงศึกษาธิการ. (2556). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ. กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สุชาติ ธารชาติ. (2558). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต(การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- อริวัฒน์ พันธุ์รัตน์. (2562). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 9. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต(การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- อภิเชษฐ์ บุญพะยอม. (2560). แนวทางการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- อัศวรินทร์ แก่นจันทร์. (2562). การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูในโรงเรียน สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์.
- อาทิจิญา โชคดีวัฒนา. (2561). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดตราด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด. วารสารบัณฑิตวิทยาลัยพิษณุพนธ์, 13(2), 255-262.

การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคความปรกติถดไปที่ส่งผลต่อคุณภาพวิชาชีพ
ของวิทยาลัยสารพัดช่าง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา
Academic Administrations of School Administrators in the Next Normal Era
Affecting the Professional Quality of Polytechnic Colleges
under the Office of Vocational Education Commission

ลัดดา วงศ์กระจ่าง¹, อธิษฐกร วรบำรุงกุล², อรุณเกียรติ จันทร์ส่งแสง³
Ladda Wongkrajang¹, Theerangkoon Warabamrungskul², Arungiat Chansongsaeng³
Corresponding Author E-mail: 6426141021@rbu.ac.th

Received: 2023-11-09; Revised: 2023-11-26; Accepted: 2023-12-22

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคความปรกติถดไป 2) ศึกษาคุณภาพวิชาชีพของวิทยาลัยสารพัดช่าง 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคความปรกติถดไปกับคุณภาพวิชาชีพของวิทยาลัยสารพัดช่าง และ 4) สร้างสมการพยากรณ์การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคความปรกติถดไปที่ส่งผลต่อคุณภาพวิชาชีพของวิทยาลัยสารพัดช่าง เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำนวน 234 คน โดยการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วน ตามประเภทของสถานศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.99 และแบบสอบถามคุณภาพวิชาชีพของวิทยาลัยสารพัดช่าง มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.98 และการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ ผลการวิจัยพบว่า

1) การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคความปรกติถดไป โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 2) คุณภาพวิชาชีพของวิทยาลัยสารพัดช่าง โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 3) ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคความปรกติถดไปกับคุณภาพวิชาชีพของวิทยาลัยสารพัดช่าง มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 4) การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคความปรกติถดไปส่งผลต่อคุณภาพวิชาชีพของวิทยาลัยสารพัดช่าง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สามารถพยากรณ์คุณภาพวิชาชีพของวิทยาลัยสารพัดช่าง ได้ร้อยละ 56.30 ดังสมการพยากรณ์ ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ

$$\hat{Y} = 1.534 + 0.320(X_6) + 0.172(X_3) + 0.102(X_1) + 0.076(X_5)$$

สมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนมาตรฐาน

$$\hat{Z}_y = 0.431(X_6) + 0.222(X_3) + 0.136(X_1) + 0.118(X_5)$$

คำสำคัญ: การบริหารงานวิชาการ, ยุคความปรกติถดไป, คุณภาพวิชาชีพของวิทยาลัยสารพัดช่าง

¹ นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

¹ Student in Master of Education Degree, (Educational Administration), Rambhai Barni Rajabhat University

² อาจารย์ที่ปรึกษา, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

² Advisor, Faculty of Education, Rambhai Barni Rajabhat University

³ อาจารย์ที่ปรึกษา, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

³ Advisor, Faculty of Education, Rambhai Barni Rajabhat University

Abstract

The purposes of this research were to: 1) study the academic administrations of school administrators in the next normal era, 2) study the professional quality of polytechnic colleges, 3) study the relationship between the academic administrations of school administrators in the next normal era and the professional quality of polytechnic colleges, and 4) create the equations of the academic administrations of school administrators in the next normal era affecting the professional quality of polytechnic colleges. It is quantitative research. The research sample was a group of 234 school administrators and teachers and proportional stratified random sampling was used based on the type of the schools. The research instrument was about the academic administrations of school administrators in the next normal era with a reliability value of 0.99, and was about the professional quality of polytechnic colleges with a reliability value of 0.98. The statistics used for data analysis were: mean, standard deviation, Pearson's correlation coefficient and multiple regression analysis. The results of the research showed that:

1) the academic administrations of school administrators in the next normal era were at the highest level, 2) the professional quality of polytechnic colleges was at the highest level, 3) the relationship between the academic administrations of school administrators in the next normal era and the professional quality of polytechnic colleges had a positive relationship at a high level of correlation with statistical significance at the .01 level, and 4) the academic administrations of school administrators in the next normal era affecting the professional quality of polytechnic colleges at the statistically significant level of .01 at the statistically significant level of .01, it was possible to create forecast equations with 56.30 % accurate as the following forecasting equation:

The predicting equation of raw scores was:

$$\hat{Y} = 1.534 + 0.320(X_6) + 0.172(X_3) + 0.102(X_1) + 0.076(X_5)$$

The predicting equation of standard scores was:

$$\hat{Z}_y = 0.431(X_6) + 0.222(X_3) + 0.136(X_1) + 0.118(X_5)$$

Keywords: Academic Administrations, Next Normal Era, Professional Quality of Polytechnic Colleges

บทนำ

การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างคน สร้างสังคม และสร้างชาติ เป็นกลไกหลักในการพัฒนากำลังคนให้มีคุณภาพ สามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างเป็นสุขในกระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกศตวรรษที่ 21 เนื่องจากการศึกษามีบทบาทสำคัญในการสร้างความได้เปรียบของประเทศ เพื่อการแข่งขันและยืนหยัดในเวทีโลกภายใต้ระบบเศรษฐกิจและสังคมที่เป็นพลวัต ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกจึงให้ความสำคัญและทุ่มเทกับการพัฒนาการศึกษาทั้งในปัจจุบันและอนาคตโดยการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญ และส่งผลกระทบต่อระบบการศึกษา ระบบเศรษฐกิจ และสังคมของประเทศไทย (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2560: 1)

จากสถานการณ์การระบาดของ COVID-19 และแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญของโลกกำลังเปลี่ยนแปลงความต้องการด้านทักษะ ส่งผลกระทบต่อตลาดแรงงานไทยที่มี ข้อยจำกัดอยู่เดิมให้ยิ่งเปราะบางมากขึ้น และอาจยิ่งร้ายแรงลงเพราะสถานประกอบการมีแนวโน้มที่ จะนำระบบอัตโนมัติ มาทดแทนการใช้แรงงานคนมากขึ้น รวมถึงต้องการแรงงานที่มีทักษะใหม่เพื่อมาทดแทนแรงงานที่มีทักษะเดิม การจัดการอาชีวศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน จึงเกิดความท้าทายที่สำคัญอีกประการหนึ่ง คือ ปัญหาด้านคุณภาพของแรงงานที่ ยังมีช่องว่างทางทักษะ (Skills Gap) ระหว่างทักษะซึ่งเป็นที่ต้องการกับทักษะของแรงงาน องค์กรเพื่อความร่วมมือและการพัฒนาทางเศรษฐกิจได้นำเสนอว่า ความไม่สมดุลของทักษะเป็นเรื่องปกติใน ประเทศไทย วัดได้จากการสอบถามนายจ้างเกี่ยวกับความยากลำบากในการหา

แรงงานที่มีทักษะที่เหมาะสมในตำแหน่งงานที่ว่างอยู่ การสำรวจที่จัดทำโดย SCB Economic Intelligence Center จาก 222 บริษัทใน 6 ภาคส่วนสำคัญในประเทศไทยในปี 2557 พบว่า 53% ของนายจ้างประสบ ปัญหาในการบรรจุตำแหน่งงานว่างภายในสามเดือน (OECD, 2021: 85) จากการจัดการอาชีวศึกษาที่ใช้งานไม่ได้ แม้ว่าจะมีความพยายามในการปรับปรุงก็ตามการขาดทักษะหรือทักษะของผู้สำเร็จการศึกษาไม่ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน การพิจารณาเปิดสาขาวิชาของวิทยาลัยอาชีวศึกษาจำนวนมากไม่ใช่สาขาที่สถานประกอบการ ต้องการ แต่เป็นสาขาวิชาที่สถานศึกษา มีความพร้อมในการจัดการเรียนรู้ และมีผู้เรียนสนใจสมัคร เข้าเรียนเพื่อให้แน่ใจว่าผู้สำเร็จการศึกษาตอบสนองความต้องการของตลาดแรงงาน สถานประกอบการและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจำเป็นต้องมีส่วนร่วม อาชีวศึกษาของไทยในปัจจุบัน การจัดการเรียนการสอน เทคนิคการผลิตที่สถานประกอบการเลิกใช้ไปแล้วซึ่งการพัฒนาหลักสูตร ส่วนใหญ่จัดทำโดยอาจารย์อาชีวศึกษา และอาจารย์อาชีวศึกษาบางคนไม่มีประสบการณ์ การทำงานในภาคเอกชน การออกแบบหลักสูตรไม่คำนึงถึงทักษะความรู้พื้นฐานด้านคณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ไม่เหมาะสมกับความพร้อมของผู้เรียน ทักษะช่างหลายสาขาวิชาจำเป็นต้องอาศัยความเชี่ยวชาญทักษะความรู้พื้นฐาน แต่จากผลคะแนนวิชาคณิตศาสตร์ในการสอบ PISA ของผู้เรียนสายอาชีพไทย อายุ 15 ปี มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของ OECD กว่า 100 คะแนน (ณัฐสิริ รัชเกียรติวงศ์, 2559: 9)

ทั้งนี้ จากผลกระทบในกระบวนการเรียนรู้ของนักเรียน นักศึกษา และบางส่วนยังประสบปัญหาเรื่องการเข้าถึงเทคโนโลยี ที่เข้ามามีบทบาทในโลกการศึกษาแบบปัจจุบัน ซึ่งเห็นถึงประเด็นด้านความเหลื่อมล้ำ ที่อาจรุนแรงสาหัสมากขึ้น เป็นทวีคูณ ทำให้เกิดคำถามเกี่ยวกับระบบการศึกษาหลากหลายด้าน เป็นต้นว่าเราจะออกแบบการเรียนรู้ในยุคโควิด-19 ให้มีประสิทธิภาพได้อย่างไร ทักษะและหลักสูตร โลกการศึกษารูปแบบใหม่หลังจากนี้ควรมีหน้าตาแบบไหน เทคโนโลยีจะเข้ามามีบทบาทด้านการเรียนรู้หรือทำให้ความเหลื่อมล้ำยิ่งแย่กว่าเดิม กระทรวงศึกษาธิการมีความตระหนักถึงสถานการณ์ดังกล่าว และคำนึงถึงความปลอดภัยและสุขภาพของนักเรียน นักศึกษา ครูผู้สอน และบุคลากรทางการศึกษา โดยตระหนักอยู่เสมอไม่ว่าสถานการณ์แวดล้อมจะเลวร้ายและรุนแรง การเรียนรู้ที่เข้าถึงและมีคุณภาพสำหรับเด็กไทยทุกคนเป็นเป้าหมายสูงสุด ตามแนวคิด “การเรียนรู้ นำการศึกษา โรงเรียนอาจหยุดได้ แต่การเรียนรู้หยุดไม่ได้” (ประเสริฐ บุญเรือง, 2563) จากภาพสะท้อนการศึกษาไทยหลังโควิด 19 พบว่า เกิดความเหลื่อมล้ำทางการ ศึกษาจากการใช้เทคโนโลยีเนื่องจากการศึกษา มีองค์ประกอบและโครงสร้างมากมาย การจัดการเรียนทางไกลและการเรียนออนไลน์ที่ทั่วถึงและมีประสิทธิภาพสูงสำหรับผู้เรียนทุกคน ต้องพึ่งพา หลายปัจจัย ทั้งความพร้อมด้านเทคโนโลยี ความพร้อมของครูในการจัดการเรียนการสอนแบบใหม่ และความพร้อมของครอบครัวและนักเรียนในการเรียนรู้จากที่บ้าน ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนจำนวนมาก โดยเฉพาะที่มาจากครอบครัวที่ยากจนถูกทิ้งไว้ข้างหลัง อีกทั้งมีความชัดเจนในเรื่องโอกาส การมีส่วนร่วมของชุมชน ผู้ปกครองในการจัดการศึกษา ซึ่งไม่สามารถทำได้ภายในสถานการณ์ปกติ จึงเป็นเรื่องที่ยากสำหรับการบริหารจัดการด้านวิชาการของโรงเรียน (ชานินทร์ อินทวิเศษ, ธนวัฒน์ เจริญญา, และพิชญญา ยวงสร้อย, 2564: 332-333)

จากเหตุผลดังกล่าว จะเห็นได้ว่าในการจัดการศึกษาที่ดีและมีคุณภาพนั้น ไม่ใช่ เพียงแต่ครูผู้สอนเท่านั้นที่จะสามารถพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนให้ดีขึ้นได้ ผู้บริหารสถานศึกษาถือเป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญในการบริหารจัดการสถานศึกษา โดยเฉพาะการบริหารงานวิชาการสู่ “ยุคความปรกติถัดไป” (Next Normal Era) ของผู้บริหารสถานศึกษา วิทยาลัยสารพัดช่าง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการอาชีวศึกษา ทั้งนี้เพื่อนำผลการวิจัยในครั้งนี้มาเป็นแนวทางสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา อาชีวศึกษาในการพัฒนาระบบการบริหารงานวิชาการให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น ซึ่งจะส่งผลต่อคุณภาพของครูผู้สอน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และคุณภาพของผู้เรียนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคความปรกติถัดไป สังกัดสำนักงานคณะกรรมการอาชีวศึกษา
2. เพื่อศึกษาคุณภาพวิชาชีพของวิทยาลัยสารพัดช่าง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการอาชีวศึกษา
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคความปรกติถัดไปกับคุณภาพวิชาชีพของวิทยาลัยสารพัดช่าง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการอาชีวศึกษา
4. เพื่อสร้างสมการพยากรณ์การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคความปรกติถัดไปที่ส่งผลต่อคุณภาพวิชาชีพของวิทยาลัยสารพัดช่าง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการอาชีวศึกษา

การทบทวนวรรณกรรม

ความหมายของวิชาชีพ

ในการนิยามความหมายของวิชาชีพ ได้มีนักวิชาการหลายท่านได้แสดงทัศนะต่าง ๆ ไว้ดังนี้

สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2556: 2) ได้ให้ความหมายวิชาชีพ หมายถึง วิชาทางการศึกษาที่ทำหน้าที่หลักทางด้านการเรียนการสอน และการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการต่างๆ รวมทั้งการรับผิดชอบการบริหารสถานศึกษาในสถานศึกษาปฐมวัย ขั้นพื้นฐาน และอุดมศึกษาที่ต่ำกว่าปริญญา ทั้งของรัฐและเอกชน ตลอดจนการสนับสนุนการศึกษา ให้บริการหรือปฏิบัติงานเกี่ยวเนื่องกับการจัดกระบวนการเรียนการสอน การนิเทศ และการบริหารการศึกษาในหน่วยงานต่าง ๆ

อนุศักดิ์ จิวะ (2565: 1) ได้กล่าวว่า คำว่า วิชาชีพ มาจากคำสันธิ คือ “วิชา” และ “อาชีพ” ถ้าสังเกตแล้วจะเห็นว่า วิชาชีพนั้นไม่ใช่อาชีพธรรมดา แต่ประกอบด้วย วิชา ด้วย ดังนั้น อาชีพทุกอาชีพไม่ได้รับการยกย่องให้เป็นวิชาชีพทั้งหมด มีเพียงบางอาชีพเท่านั้นที่ได้รับเกียรติถือว่าเป็นวิชาชีพ สำหรับภาษาอังกฤษ Profession มาจากคำกริยา to profess จากคำภาษาละติน pro + fateri แปลว่า ยอมรับหรือรับว่าเป็นของตน

ขอบข่ายของคุณภาพวิชาชีพ

นักวิชาการได้กล่าวถึงขอบข่ายของคุณภาพวิชาชีพ ไว้ดังนี้

ประจักษ์ ทรัพย์อุดม (2552: 3) กล่าวว่า คุณภาพวิชาชีพ หมายถึง ความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skill) และ คุณลักษณะส่วนบุคคล (Personal characteristic of attitudes) ที่ส่งผลต่อการแสดงออกทางพฤติกรรม (Behavior) ที่จำเป็นและมีผลให้บุคคลนั้นปฏิบัติงานในความรับผิดชอบของตนได้ดีกว่าบุคคลอื่น ซึ่งสมรรถนะของคนเกิดได้จาก 3 ทาง ได้แก่ 1) เกิดจากความสามารถที่ติดตัวมาแต่กำเนิด 2) เกิดจากประสบการณ์การทำงาน และ 3) เกิดจากการฝึกอบรม และพัฒนา

กระทรวงศึกษาธิการ (2562: 1 - 2) ประกาศ เรื่อง กรอบคุณวุฒิอาชีวศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2562 สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาได้มีประกาศคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เรื่อง เกณฑ์มาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ พ.ศ. 2562 เกณฑ์มาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พ.ศ. 2562 และ เกณฑ์มาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาระดับปริญญาตรีสายเทคโนโลยีหรือสายปฏิบัติการ (ทล.บ.) พ.ศ. 2562 สำหรับสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา สถาบันการอาชีวศึกษาและสถานศึกษา ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาหรือปรับปรุงหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน และการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา ให้สามารถผลิตผู้สำเร็จการศึกษาที่มีคุณภาพ และเพื่อประโยชน์ต่อการรับรองมาตรฐานคุณวุฒิผู้สำเร็จการศึกษาด้วยของเกณฑ์มาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ พ.ศ. 2562 และเกณฑ์มาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) พ.ศ. 2562 เกี่ยวกับคุณภาพของผู้สำเร็จการศึกษา ประกอบด้วย ด้านคุณธรรมจริยธรรม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ด้านความรู้ ด้านทักษะ ด้านความสามารถในการประยุกต์ใช้ และความรับผิดชอบ

กาญจนา สุขใจ, และพา อักษรเสื่อ (2563: 1 - 2) ได้กล่าวว่า องค์ประกอบของการพัฒนาสมรรถนะนักศึกษาอาชีวศึกษาในยุคการศึกษา 4.0 มี 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) คุณลักษณะที่พึงประสงค์ 2) สมรรถนะหลักและสมรรถนะทั่วไป 3) สมรรถนะวิชาชีพ และ 4) การศึกษาอาชีวะ 4.0

กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน (2563: 1 - 2) ได้ให้ความหมายของมาตรฐานฝีมือแรงงานไว้ว่าเป็นข้อกำหนดทางวิชาการที่ใช้เป็นเกณฑ์วัดระดับฝีมือ ความรู้ ความสามารถ และทัศนคติในการทำงานของผู้ประกอบอาชีพในสาขาต่าง ๆ ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาฝีมือแรงงาน พ.ศ. 2545 และมีองค์ประกอบที่สำคัญของระดับความสามารถและทัศนคติในการทำงานของผู้ประกอบอาชีพในสาขาต่าง ๆ ดังนี้ 1) ความรู้ (Technical Knowledge) เป็นความรู้พื้นฐานที่จำเป็นในการประกอบอาชีพหรือปฏิบัติงานนั้น ๆ ได้ถูกต้องตามหลักวิชาการ 2) ทักษะ (Skilled) เป็นการสะสมประสบการณ์จนเกิดเป็นความชำนาญ มีความสามารถเพียงพอที่จะทำงานได้อย่างมีคุณภาพเป็นไปตามข้อกำหนด และเสร็จตามเวลาที่กำหนด 3) ทัศนคติ (Attitude) เป็นจิตสำนึกในการปฏิบัติงานที่ดีตระหนักถึงความปลอดภัยในการปฏิบัติงาน คำนึงถึงต้นทุนในการผลิตและการบริการที่เกิดจากลดการสูญเสียของวัสดุและอุปกรณ์ระหว่างการปฏิบัติงาน เป็นต้น

ความหมายของการบริหารงานวิชาการ

งานวิชาการเป็นงานหลักของการบริหารสถานศึกษา เนื่องจากงานวิชาการเกี่ยวข้องกับหลักสูตร การจัดโปรแกรม การศึกษาและการจัดการเรียนการสอน ซึ่งเป็นหัวใจของสถานศึกษาและเกี่ยวข้องกับผู้บริหารสถานศึกษาและครู ซึ่งอาจจะเกี่ยวข้องกับทั้งทางตรงและทางอ้อมก็อยู่ที่ลักษณะของงานนั้น ๆ ในการนิยามความหมายของการบริหารงานวิชาการ ได้มีนักวิชาการแสดงทัศนะต่าง ๆ ไว้ดังนี้

จรูณี แก้วเอี่ยม (2557: 4) ได้กล่าวสรุปว่า งานวิชาการ หมายถึง งานที่เป็นหัวใจของสถานศึกษาหรือโรงเรียน ซึ่งประกอบด้วยงานย่อยอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับการเรียนการสอน เช่น หลักสูตรการพัฒนาหลักสูตรวิชาสอน สื่อการเรียนการสอน การวัดผลและประเมินผล การประกันคุณภาพการศึกษา และงานอื่น ๆ ที่ส่งเสริมสนับสนุนงานวิชาการให้บรรลุผล

โสภณา เทวตชกุล (2562: 21) กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการ หมายถึง กระบวนการบริหารสถานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตรและการปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น เป็นประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและครูผู้เรียน เมื่อผู้เรียนประสบความสำเร็จ เอื้อให้สถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จ เช่นเดียวกับวิชาการให้มีคุณภาพและบรรลุเป้าหมายของสถานศึกษา

ขอบข่ายของการบริหารงานวิชาการ

ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร มีขอบข่ายที่ครอบคลุมทุกกิจกรรมในสถานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียน เป็นสำคัญ ให้เป็นไปตามเป้าหมายสถานศึกษา เกิดประสิทธิภาพส่งผลต่อคุณภาพทางการศึกษาของผู้เรียนได้มีนักวิชาการได้แสดงทัศนะต่าง ๆ ไว้ พอสรุปได้ดังนี้

สัมมา ธนรัชย์ (2560: 99) ได้กำหนด ขอบข่ายของการบริหารงานวิชาการไว้ดังนี้

1. การจัดการหลักสูตร และแผนการเรียนรู้
2. การจัดการเรียนการสอน
3. การจัดสื่อและวัสดุเพื่อการเรียนการสอน
4. การนิเทศและพัฒนาการเรียนการสอน
5. การวัดและประเมินผลการเรียนการสอน

อริวัต พันธุ์รัตน์ (2562: 43) กล่าวว่า ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ ประกอบด้วย 7 ด้าน ดังนี้

1. ด้านการวางแผนงานวิชาการ
2. ด้านการจัดเรียนการสอนในสถานศึกษา
3. ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
4. ด้านการวัดผลประเมินผลและการดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน
5. ด้านการนิเทศการศึกษา
6. ด้านการพัฒนากระบวนการประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา
7. ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

แนวคิดและความหมายของยุคความปรกติถัดไป

ภายใต้สภาพ สังคมใหม่ ความปรกติถัดไป (Next Normal) ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการทรัพยากรมนุษย์และแนวทางปรับตัวภายใต้สภาพสังคมใหม่ รวมถึงการปรับตัวของนักทรัพยากรมนุษย์สู่ความท้าทายของโลกการทำงานใหม่ที่เปลี่ยนแปลงไป ซึ่งทั้ง 2 ประเด็นเกิดจากการปรับแนวคิด ปรับตัว ปรับกระบวนการบริหารที่สอดคล้องกับระบบนิเวศขององค์กรที่เปลี่ยนแปลงไปในยุคความปรกติถัดไปซึ่งกำลังเริ่มต้นในศตวรรษที่ 21 ซึ่งเป็นยุค Technology Disruption เป็นการทำงานในรูปแบบที่มนุษย์ต้องทำงานร่วมกับเทคโนโลยีมากขึ้น ส่งผลทำให้งานด้านทรัพยากรมนุษย์ต้องเผชิญกับความท้าทายใหม่ที่สำคัญ นักทรัพยากรมนุษย์และองค์กรจำเป็นต้องเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงของโลกการทำงานใหม่ที่ผลักดันให้งาน HR เข้มข้นขึ้นและเป็นส่วน สำคัญในการขับเคลื่อนกลยุทธ์ขององค์กร ดังนั้น แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการจัดการทรัพยากรมนุษย์จึงต้องปรับเปลี่ยนให้ทันต่อสถานการณ์ต่าง ๆ ในยุคความปรกติถัดไป รวมทั้งการปรับตัวของ HR ที่ต้องพร้อมเผชิญกับความท้าทายสู่การเปลี่ยนแปลงของโลกการทำงานใหม่ที่ไม่มีความเหมือนเดิม โดยมีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ข้อมูล มาพอสรุปได้ดังนี้

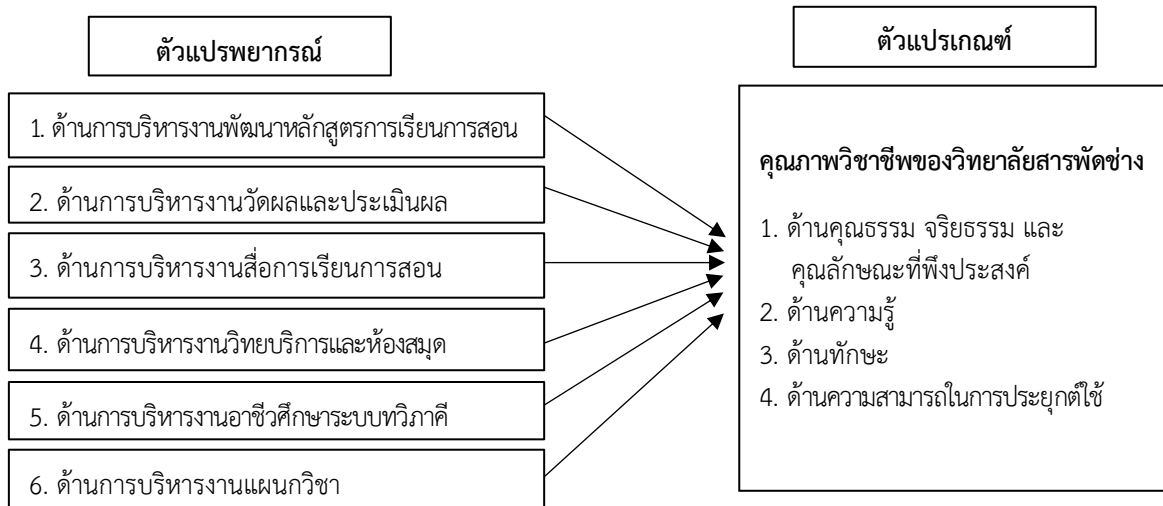
แนวคิดความปรกติถดไป เกิดขึ้นครั้งแรกในปี พ.ศ. 2552 ในช่วงวิกฤตการณ์การเงิน (Financial crisis) ของสหรัฐอเมริกา โดยบริษัท McKinsey & Company และได้กลับมาเป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลายอีกครั้งหลังการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ในปี พ.ศ. 2563 โดยได้ให้คำจำกัดความของความปรกติถดไป ดังนี้

ธนาคารแห่งประเทศไทย (2563: 5) ระบุไว้ว่า พฤติกรรม ทัศนคติ และรูปแบบการใช้ชีวิตของผู้คนทั่วโลกที่เปลี่ยนไปหลังวิกฤตสถานการณ์ COVID-19

McKinsey, & Company (2020: 1) ได้กล่าวว่า การปรับตัวในยุคหลังการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ใน 5 ด้าน ได้แก่ 1) การแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า (Resolve) 2) การปรับธุรกิจให้มีความยืดหยุ่นทันต่อสถานการณ์ (Resilience) 3) การกลับไปดำเนินธุรกิจตามปกติอีกครั้ง (Return) 4) การคิดใหม่ (Reimagination) และ 5) การปฏิรูปเพื่อก้าวสู่นาคตที่ดีกว่า (Reform)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการศึกษากรอบแนวคิดในการวิจัย การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคความปรกติถดไปที่ส่งผลต่อคุณภาพวิชาชีพของวิทยาลัยสารพัดช่าง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาผู้วิจัยเสนอกรอบความคิดของการวิจัย ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน วิทยาลัยวิทยาลัยสารพัดช่าง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จำนวน 35 แห่ง ปีการศึกษา 2565 จำนวน 555 คน (ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและกำลังคนอาชีวศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. ออนไลน์: 2565)

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน วิทยาลัยสารพัดช่าง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ปีการศึกษา 2565 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางเทียบหากกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่, และมอร์แกน (Krejcie, & Morgan. 1970: 607-610; อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด. 2556: 43) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 234 คน ใช้การสุ่มแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วน (Proportional Stratified Random Sampling) โดยใช้ประเภทของสถานศึกษาเป็นชั้นของการสุ่ม

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ 1) แบบสอบถามการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคความปรกติถัดไป 2) แบบสอบถามคุณภาพวิชาชีพของวิทยาลัยสารพัดช่าง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา โดยมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ตามทฤษฎีการวัดเจตคติของลิเคิร์ต (Likert Scale) (บุญชม ศรีสะอาด, 2556: 121) แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคความปรกติถัดไป สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จำนวน 81 ข้อความ แบ่งเป็น 6 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านการบริหารงานพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอน 2) ด้านการบริหารงานวัดผลและประเมินผล 3) ด้านการบริหารงานสื่อการเรียนการสอน 4) ด้านการบริหารงานวิทยบริการและห้องสมุด 5) ด้านการบริหารงานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี และ 6) ด้านการบริหารงานแผนกวิชา ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามอยู่ระหว่าง 0.80 ถึง 1.00 มีค่าอำนาจจำแนก ระหว่าง 0.49 ถึง 0.91 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.99

ตอนที่ 2 แบบสอบถามคุณภาพวิชาชีพของวิทยาลัยสารพัดช่าง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จำนวน 32 ข้อความ แบ่งเป็น 4 ด้าน 1) ด้านคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ 2) ด้านความรู้ 3) ด้านทักษะ และ 4) ด้านความสามารถในการประยุกต์ใช้ ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามอยู่ระหว่าง 0.80 ถึง 1.00 มีค่าอำนาจจำแนก ระหว่าง 0.71 ถึง 0.92 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.98

วิธีรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

1. วิธีรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยนำหนังสือจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ถึงผู้บริหารสถานศึกษาวิทยาลัยสารพัดช่าง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ส่งหนังสือขอความร่วมมือในการทำวิจัย และส่งคิวอาร์โค้ดของแบบสอบถามเพื่อให้กลุ่มตัวอย่างสามารถตอบแบบสอบถามออนไลน์ได้สะดวกขึ้น โดยวิธีการส่งเครื่องมือด้วยตนเองและส่งทางไปรษณีย์ พร้อมทั้งขอความอนุเคราะห์ให้โรงเรียนตอบกลับแบบสอบถามออนไลน์ และเก็บรวบรวมข้อมูลไว้ โดยผู้วิจัยกำหนดวันในการตอบกลับแบบสอบถามออนไลน์ และกำหนดวันในการรับเครื่องมือจากสถานศึกษาที่ส่งแบบสอบถามด้วยตนเองรับแบบสอบถามคืนและข้อมูลการตอบรับแบบสอบถามออนไลน์ที่มีความสมบูรณ์ 234 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100.00

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลมีดังนี้

1. สถิติพื้นฐาน

1.1 ค่าเฉลี่ย (Mean: $\bar{X}$) ใช้ในการวิเคราะห์การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคความปรกติถัดไป และคุณภาพวิชาชีพของวิทยาลัยสารพัดช่าง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

1.2 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ใช้ในการวิเคราะห์การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคความปรกติถัดไป และคุณภาพวิชาชีพของวิทยาลัยสารพัดช่าง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

2. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

2.1 สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product-Moment Correlation Coefficient) ใช้สำหรับทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคความปรกติถัดไปกับคุณภาพวิชาชีพของวิทยาลัยสารพัดช่าง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

2.2 การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ใช้สำหรับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคความปรกติถัดไปที่ส่งผลต่อคุณภาพวิชาชีพของวิทยาลัยสารพัดช่าง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา และสร้างสมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนดิบ

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคความปรกติถัดไป สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ปรากฏผลดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 วิเคราะห์การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคความปรกตึถัดไป สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา โดยรวมและรายด้าน

การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ในยุคความปรกตึถัดไป	n = 234		ระดับ
	$\bar{X}$	S.D.	
1. ด้านการบริหารงานพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอน	4.64	0.27	มากที่สุด
2. ด้านการบริหารงานวัดผลและประเมินผล	4.68	0.24	มากที่สุด
3. ด้านการบริหารงานสื่อการเรียนการสอน	4.66	0.26	มากที่สุด
4. ด้านการบริหารงานวิทยบริการและห้องสมุด	4.62	0.31	มากที่สุด
5. ด้านการบริหารงานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี	4.65	0.31	มากที่สุด
6. ด้านการบริหารงานแผนกวิชา	4.66	0.27	มากที่สุด
รวม	4.66	0.22	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 พบว่า การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคความปรกตึถัดไป สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.66, S.D.= 0.22) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับ มากที่สุดทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ 1) ด้านการบริหารงานวัดผลและประเมินผล ($\bar{X}$ = 4.68, S.D.= 0.24) 2) ด้านการบริหารงานสื่อการเรียนการสอน ($\bar{X}$ = 4.66, S.D.= 0.26) 3) ด้านการบริหารงานแผนกวิชา ($\bar{X}$ = 4.66, S.D.= 0.27) 4) ด้านการบริหารงานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ($\bar{X}$ = 4.65, S.D.= 0.31) 5) ด้านการบริหารงานพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอน ($\bar{X}$ = 4.64, S.D.= 0.27) และ 6) ด้านการบริหารงานวิทยบริการและห้องสมุด ($\bar{X}$ = 4.62, S.D.= 0.31)

2. ผลการศึกษาคุณภาพวิชาชีพของวิทยาลัยสารพัดช่าง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ปรากฏผลดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 วิเคราะห์คุณภาพวิชาชีพของวิทยาลัยสารพัดช่าง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา โดยรวมและรายด้าน

คุณภาพวิชาชีพของวิทยาลัยสารพัดช่าง	n = 234		ระดับ
	$\bar{X}$	S.D.	
1. ด้านคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์	4.70	0.23	มากที่สุด
2. ด้านความรู้	4.62	0.28	มากที่สุด
3. ด้านทักษะ	4.65	0.25	มากที่สุด
4. ด้านความสามารถในการประยุกต์ใช้	4.65	0.26	มากที่สุด
รวม	4.65	0.20	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 พบว่า คุณภาพวิชาชีพของวิทยาลัยสารพัดช่าง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.65, S.D.= 0.20) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่ามีอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ 1) ด้านคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ($\bar{X}$ = 4.70, S.D.= 0.23) 2) ด้านทักษะ ($\bar{X}$ = 4.65, S.D.= 0.25) 3) ด้านความสามารถในการประยุกต์ใช้ ($\bar{X}$ = 4.65, S.D.= 0.26) และ 4) ด้านความรู้ ($\bar{X}$ = 4.62, S.D.= 0.28)

3. ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคความปรกติถัดไปกับคุณภาพวิชาชีพของวิทยาลัยสารพัดช่าง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ปรากฏผลดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคความปรกติถัดไปกับคุณภาพวิชาชีพของวิทยาลัยสารพัดช่าง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

ตัวแปร	X ₁	X ₂	X ₃	X ₄	X ₅	X ₆	X	Y
X ₁	1							
X ₂	0.632**	1						
X ₃	0.589**	0.627**	1					
X ₄	0.439**	0.586**	0.691**	1				
X ₅	0.569**	0.643**	0.598**	0.575**	1			
X ₆	0.461**	0.546**	0.579**	0.553**	0.458**	1		
X	0.794**	0.849**	0.841**	0.764**	0.817**	0.729**	1	
Y	0.532**	0.568**	0.621**	0.535**	0.525**	0.676**	0.714**	1

**p<.01

จากตารางที่ 3 พบว่า โดยรวมมีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับความสัมพันธ์กันสูง ($r_{xy} = 0.714$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้

4. ผลการศึกษาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคความปรกติถัดไปที่ส่งผลต่อคุณภาพวิชาชีพของวิทยาลัยสารพัดช่าง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคความปรกติถัดไปกับคุณภาพวิชาชีพของวิทยาลัยสารพัดช่าง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

model	SS	df	MS	F	P
Regression	5.602	4	1.401	73.641	0.000**
Residual	4.355	229	0.019		
Total	9.958	233			

**p<.01

จากตารางที่ 4 พบว่า การพยากรณ์การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคความปรกติถัดไปกับคุณภาพวิชาชีพของวิทยาลัยสารพัดช่าง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงให้เห็นว่าตัวแปรต้นอย่างน้อย 1 ตัวแปร มีความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงกับตัวแปรตาม ดังนั้น ผู้วิจัยจึงดำเนินการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ด้วยวิธี Stepwise ปรากฏผลดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณของการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคความปรกติถัดไปกับคุณภาพวิชาชีพของวิทยาลัยสารพัดช่าง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

ตัวแปร	b	S.E.	β	t	P
ค่าคงที่ (constant)	1.534	0.186		8.268**	0.000
ด้านการบริหารงานแผนกวิชา (X_6)	0.320	0.041	0.431	7.841**	0.000
ด้านการบริหารงานสื่อการเรียนการสอน (X_3)	0.172	0.049	0.222	3.507**	0.001
ด้านการบริหารงานพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอน (X_1)	0.102	0.043	0.136	2.343*	0.020
ด้านการบริหารงานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี (X_5)	0.076	0.038	0.118	2.020*	0.045
ค่าคงที่ (a) = 1.534					
$R = 0.750^d$, $R^2 = 0.563$, Adjusted $R^2 = 0.555$, $S.E._{est} = 0.13791$, $F = 73.641$, $Sig. = 0.000$					

*p<.05 **p<.01

จากตารางที่ 5 พบว่า การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคความปรกติถัดไปกับคุณภาพวิชาชีพของวิทยาลัยสารพัดช่าง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา พบว่า การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคความปรกติถัดไปส่งผลต่อคุณภาพวิชาชีพของวิทยาลัยสารพัดช่าง อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ด้านการบริหารงานแผนกวิชา (X_6) ด้านการบริหารงานสื่อการเรียนการสอน (X_3) ด้านการบริหารงานพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอน (X_1) ด้านการบริหารงานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี (X_5) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบพหุคูณ (R) เท่ากับ 0.750 ค่ากำลังสองของสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบพหุคูณ (R^2) เท่ากับ 0.563 สามารถร่วมกันพยากรณ์คุณภาพวิชาชีพของวิทยาลัยสารพัดช่าง ได้ร้อยละ 56.30 และสามารถนำมาเขียนสมการพยากรณ์ได้ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนดิบ

$$\hat{Y} = 1.534 + 0.320 (X_6) + 0.172 (X_3) + 0.102 (X_1) + 0.076 (X_5)$$

สมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนมาตรฐาน

$$\hat{Z}_y = 0.431 (X_6) + 0.222 (X_3) + 0.136 (X_1) + 0.118 (X_5)$$

อภิปรายผล

จากผลการวิเคราะห์การศึกษากิจการการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคความปรกติถัดไปซึ่งส่งผลต่อคุณภาพวิชาชีพของวิทยาลัยสารพัดช่าง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา มีประเด็นที่น่าสนใจนำมาอภิปรายผลดังต่อไปนี้

1. การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคความปรกติถัดไป สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา พบว่า มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการบริหารงานวัดผลและประเมินผล ด้านการบริหารงานสื่อการเรียนการสอน ด้านการบริหารงานแผนกวิชา ด้านการบริหารงานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ด้านการบริหารงานพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอน และด้านการบริหารงานวิทยบริการและห้องสมุด ตามลำดับ ทั้งนี้เนื่องจากโลกยุคปัจจุบัน มีการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่องและรวดเร็วความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีดิจิทัลก่อให้เกิดการแข่งขันด้านสังคมเศรษฐกิจ การเมือง ค่านิยม วัฒนธรรมข่าวสารที่มีการเชื่อมโยงกันอย่างรวดเร็ว นำมาซึ่งการเปลี่ยนแปลงของการบริหารจัดการในหน่วยงาน รวมทั้งมีการปรับเปลี่ยนโครงสร้างขององค์กรเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารงานให้สามารถแข่งขันกับนานาชาติได้ ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาควรที่จะพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาโดยปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ในการจัดการศึกษา เพื่อให้ได้บุคลากรที่มีความรู้ความสามารถและทักษะอย่างเพียงพอ การเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคความปรกติถัดไป โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วัชรภรณ์ อมรศักดิ์ (2563: 191-196) ได้ศึกษาเรื่อง นวัตกรรมการบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษาตามแนวคิดการนำสะเต็มศึกษาไปใช้ในชีวิตจริงพบว่า 1) กรอบแนวคิดการบริหาร

วิชาการ ประกอบด้วยงาน 3 ด้านได้แก่ (1) การพัฒนาหลักสูตร (2) การจัดการเรียนการสอน (3) การวัดประเมินผล ส่วนกรอบแนวคิดสะเต็มศึกษากับ การนำไปใช้ในชีวิตจริงประกอบด้วย 2 กรอบย่อย ได้แก่ (1) การบูรณาการสะเต็มศึกษา 4 ระดับ ได้แก่ การบูรณาการภายในวิชา การบูรณาการพหุวิทยาการ การบูรณาการสหวิทยาการ และการบูรณาการข้ามวิทยาการ และ (2) การนำไปใช้ในชีวิตจริง 3 รูปแบบ ได้แก่ การแก้ปัญหาในชีวิตจริง การสร้างนวัตกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต การทำงานและเศรษฐกิจ) สภาพปัจจุบันในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 3.20) สภาพที่พึงประสงค์ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.08) ความต้องการจำเป็นสูงสุดอันดับหนึ่ง คือ การประเมินผลการบูรณาการ (PNI modified = 0.3000) อันดับสอง คือ การจัดการเรียนการสอนการบูรณาการ (PNI modified = 0.29256) และอันดับสาม ได้แก่การจัดการเรียนการสอนการสร้างนวัตกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อการทำงานและเศรษฐกิจ (PNI modified = 0.2871

2. คุณภาพวิชาชีพของวิทยาลัยสารพัดช่าง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา พบว่า มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ ด้านคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ด้านทักษะ ด้านความสามารถในการประยุกต์ใช้ และด้านความรู้ ตามลำดับ ทั้งนี้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กล่าวไว้ในมาตราที่ 23, 24 และ 26 เกี่ยวกับการจัดการศึกษาสรุปได้ว่า การจัดการศึกษาต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้และคุณธรรม เพื่อนำมาใช้ในการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข โดยต้องผสมผสานสาระความรู้และคุณธรรมให้ได้สัดส่วนสมดุลกัน โดยการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่พึงปรารถนา และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา และให้สถานศึกษาจัดการประเมินผู้เรียนโดยพิจารณาพัฒนาการของผู้เรียน และความประพฤติ การสังเกตพฤติกรรมการเรียน การร่วมกิจกรรม และการทดสอบควบคู่ไป ในกระบวนการเรียนการสอนตาม ความเหมาะสมในแต่ละระดับและรูปแบบการศึกษา ดังนั้น กระทรวงศึกษาธิการจึงมีนโยบายปฏิรูปการศึกษาโดยยึดคุณธรรมนำความรู้ โดยคำนึงถึงการพัฒนาผู้เรียนอย่างรอบด้าน ครอบคลุมทั้งด้านพฤติกรรม จิตใจ และปัญญา รวมถึงส่งเสริม และสร้างความตระหนักให้ผู้เรียนมีจิตสำนึกในคุณค่าปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ความสามัคคี สันติวิธี และวิถีประชาธิปไตย แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับแนวทางในการมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนได้ถูกกล่าวถึงและให้ความสำคัญมากขึ้นควบคู่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด สมพร ปานดำ (2562: 1-2) ได้สรุปการพัฒนาคุณภาพวิชาชีพและยกระดับศักยภาพของกำลังคน ประเภทช่างอุตสาหกรรมให้เป็นไปตามกรอบมาตรฐานช่างอุตสาหกรรมเพื่อเชื่อมโยง เข้าสู่กรอบมาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษา มีระบบการบริหารจัดการศึกษาที่ คุ่มค่าและบรรลุเป้าหมาย (Efficiency) โดยกำหนดเป้าหมายในด้านคุณภาพของผู้สำเร็จการศึกษา 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ 2) ด้านสมรรถนะหลักและสมรรถนะทั่วไป และ 3) ด้านสมรรถนะวิชาชีพ ซึ่งคุณภาพเหล่านี้ ต้องครอบคลุมความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้และทักษะในสาขาวิชาชีพสู่การปฏิบัติจริง และดำรงชีวิตในโลกอนาคตและเป็นพลโลกที่มีคุณภาพทักษะสูงที่มีคุณภาพและมีระบบมาตรฐานรองรับในระดับประเทศและระดับสากลต่อไป

3. ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคความปรกฏติดไปกับคุณภาพวิชาชีพของวิทยาลัยสารพัดช่าง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา พบว่า การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคความปรกฏติดไป ทั้งหมด 6 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารงานพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอน ด้านการบริหารงานวัดผลและประเมินผล ด้านการบริหารงานสื่อการเรียนการสอน ด้านการบริหารงานวิทยบริการ และห้องสมุด ด้านการบริหารงานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี และด้านการบริหารงานแผนกวิชา โดยรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกที่เป็นไปในทิศทางเดียวกันกับคุณภาพวิชาชีพของวิทยาลัยสารพัดช่าง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา อยู่ในระดับความสัมพันธ์กันสูง เป็นไปตามสมมติฐานของงานวิจัย สอดคล้องกับ จรุงณี แก้วเอี่ยม (2557: 3) กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการเป็นงานที่สำคัญสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา เนื่องจากการบริหารงานวิชาการเกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา โดยเฉพาะเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน ซึ่งมีจุดมุ่งหมายหลักของสถานศึกษา และเป็นเครื่องชี้ความสำเร็จ และความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องมีความรู้ความสามารถในการบริหาร เพราะการบริหารเป็นภารกิจหลักที่ผู้บริหารสถานศึกษาต้องดำเนินการโดยเฉพาะการบริหารงานวิชาการ เพราะการบริหารงานวิชาการเป็นกระบวนการทำกิจกรรมทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการเรียนการสอนให้ดีขึ้น เพื่อปรับปรุงคุณภาพและประสิทธิภาพของสถานศึกษา เป็นต้น

4. การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคความปรกฏิดไปที่ส่งผลต่อคุณภาพวิชาชีพของวิทยาลัยสารพัดช่าง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา พบว่า ด้านการบริหารงานแผนกวิชา ด้านการบริหารงานสื่อการเรียนการสอน ด้านการบริหารงานพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอน และด้านการบริหารงานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ส่งผลต่อคุณภาพวิชาชีพของวิทยาลัยสารพัดช่าง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา สามารถร่วมกันพยากรณ์คุณภาพวิชาชีพของวิทยาลัยสารพัดช่าง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ได้ร้อยละ 56.30 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารมีค่าเพิ่มขึ้น คุณภาพวิชาชีพของการบริหารสถานศึกษาในยุคความปรกฏิดไปก็จะมีค่าเพิ่มขึ้นตามไปด้วย จะเห็นได้ว่า คุณภาพการบริหารสถานศึกษาในยุคความปรกฏิดไปผู้บริหารต้องอาศัยความรู้และทักษะที่เป็นศาสตร์และศิลป์ในการบริหารงานวิชาการ มีกระบวนการวิเคราะห์และการตัดสินใจในการสนับสนุนการบริหารงานวิชาการให้สำเร็จลุล่วงตามเป้าหมายอย่างถูกต้อง รวดเร็ว และมีคุณภาพ ซึ่งส่งผลต่อคุณภาพวิชาชีพของผู้เรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ อรทัยริน เลิศจิรัชยวงศา, ลินดา นาคไปย, และ กัญญากร เขี่ยมพญา(2564: 270-271) ได้ศึกษาเรื่อง ทักษะการบริหารของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี ผลการวิจัยพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการบริหารของผู้บริหารกับประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา มีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับสูง

ข้อเสนอแนะ

จากการการศึกษากาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคความปรกฏิดไปที่ส่งผลต่อคุณภาพวิชาชีพของวิทยาลัยสารพัดช่าง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 ผู้บริหารสถานศึกษา ควรกำหนดนโยบาย แผนงาน กิจกรรม ของวิทยาลัยสารพัดช่างในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคความปรกฏิดไป ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ให้ชัดเจนในทุกด้านของพันธกิจ ให้เหมาะสมกับ สภาพของแต่ละส่วนงานในปัจจุบัน สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลในการสร้างผู้เรียนให้มีสมรรถนะและคุณภาพวิชาชีพ ตรงกับความต้องการของสถานประกอบการ ชุมชน และตลาดแรงงาน

1.2 ผู้บริหารสถานศึกษา ควรกำหนดการบริหารวิชาการของวิทยาลัยสารพัดช่างในยุคความปรกฏิดไปในภาพรวมของสถานศึกษา ควรดำเนินการในรูปของ คณะกรรมการบริการวิชาการ ที่มีกรรมการที่มาจากงานในฝ่ายวิชาการหรือสาขาวิชา และจากภาคอุตสาหกรรมหรือสถานประกอบการเพื่อกำหนดนโยบายบริหารจัดการด้วยความเข้มแข็ง และมีบทบาท ผลักดันให้เกิดการขับเคลื่อนงานบริการวิชาการการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคความปรกฏิดไปที่ส่งผลต่อคุณภาพวิชาชีพผู้เรียนได้อย่างแท้จริง

1.3 ผู้บริหารสถานศึกษา จัดวางระบบการจัดการบริหารวิชาการในยุคความปรกฏิดไป ควบคู่กับความรู้ร่วมกันกับทุกทุกสาขาวิชา และทุกงาน ในการกำหนดประเด็น และเป้าหมาย และจัดทำตัวชี้วัดในการประเมินผล และนำไปประยุกต์ใช้ ในการจัดการความรู้โดยเฉพาะประเด็น การบริหารวิชาการ และการดำเนินการให้บริการวิชาการ รวมทั้งรวบรวมองค์ความรู้อย่างเป็นระบบ และจัดทำตัวชี้วัดในการประเมินผล และนำไปประยุกต์ใช้ และสามารถนำไปใช้ในการปฏิบัติงานจริง

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคความปรกฏิดไปกับคุณภาพวิชาชีพของวิทยาลัยสารพัดช่าง โดยวิธีวิจัยแบบผสมผสานเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึก

2.2 ควรศึกษาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคความปรกฏิดไปกับคุณภาพวิชาชีพของวิทยาลัยสารพัดช่าง ด้วยวิธีปฏิบัติกรอย่างมีส่วนร่วมหรือวิจัยปฏิบัติการเพื่อนำไปปรับประยุกต์ให้เหมาะสมกับวิทยาลัยแต่ละแห่งที่มีความแตกต่างกัน

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2562). **กรอบคุณวุฒิอาชีวศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2562 ราชกิจจานุเบกษา**. สืบค้นเมื่อ 28 มีนาคม 2566, จาก http://www.ratchakittha.soc.go.th/DATA/PDF/2562/E/056/T_0009.PDF.
- กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน. (2563). **หลักสูตรการฝึกยกระดับฝีมือ สาขาช่างไฟฟ้าอุตสาหกรรม ระดับ 1**. สืบค้นเมื่อ 4 มกราคม 2566, จาก http://www.dsd.go.th/oitt/Region/Doc_ShowDetails/9387.
- กาญจนา สุขใจ, และพา อักษรเสื่อ. (2563). **กลยุทธ์การพัฒนาสมรรถนะของนักศึกษาอาชีวศึกษา ยุคการศึกษา 4.0 สถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 2** สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. **วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจ.** 8(6): 2342.
- จรรณี แก้วเอี่ยม. (2557). **เทคนิคการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษากลยุทธ์และแนวทาง การปฏิบัติสำหรับผู้บริหารมืออาชีพ**. สงขลา: ชานเมืองการพิมพ์.
- ณัฐสิริ รัชเกียรติวงศ์. (2559). **การปฏิรูปอาชีวศึกษาของประเทศไทย**. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (ทีดีอาร์ไอ).
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2563). **The next normal สองเทรนด์ความปกติถัดไป หลังโควิด 19**. สืบค้นเมื่อ 14 มีนาคม 2566, จาก https://www.bot.or.th/Thai/BOTMagazine/Documents/PhraSiam0663/BOTMAGO_6_63.pdf#page=6.
- ธานินทร์ อินทวิเศษ, ธนวัฒน์ เจริญษา, และพิชญานา ยวงสร้อย. (2564). **ภาพสะท้อนการศึกษาไทย หลังภาวะโควิด 2019. วารสารการบริหารนิเทศบุคคลและนวัตกรรมท้องถิ่น**. 7(4): 332-333.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). **วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย เล่ม 1**. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ประจักษ์ ทรัพย์อุดม. (2552). **หลักสมรรถนะ**. กรุงเทพฯ: เอ็กซ์เปอร์เน็ท.
- ประเสริฐ บุญเรือง. (2563). **แนวทางการบริหารการจัดการศึกษาในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019**. สืบค้นเมื่อ 28 ธันวาคม 2564, จาก <http://www.spm7.go.th>.
- วิชาการณ์ อมรศักดิ์. (2563). **นวัตกรรมการบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษาตามแนวคิดการนำสะเต็มศึกษาไปใช้ในชีวิตจริง**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์ศึกษบัณฑิต (บริหารการศึกษา). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและกำลังคนอาชีวศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2565). **ข้อมูลพื้นฐาน สอศ**. สืบค้นเมื่อ 23 มีนาคม 2565, จาก <https://lookerstudio.google.com/reporting/145a3f16-912e-4027-be5b-c713803b75f0/page/aVDeD>.
- สมพร ปานดำ. (2562). **การพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนวิชาชีพ สาขาช่างอุตสาหกรรม และการติดตามและประเมินผลในศตวรรษที่ 21. วารสารวิจัยและนวัตกรรมการอาชีวศึกษา**. 4(1): 1.
- สัมมา รชนิชย์. (2560). **หลักทฤษฎีและปฏิบัติการบริหารการศึกษา**. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: ส.เอเชียเพลส.
- โสภณา เสวตคชกุล. (2562). **กลยุทธ์การบริหารงานวิชาการโรงเรียนสองภาษา หลักสูตรไทย อังกฤษ สังกัดกรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ศึกษบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ.
- สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. (2556). **พระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2546**. (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ: คุรุสภาลาดพร้าว.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). **แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560 - 2579**. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- อริวัฒน์ พันธุ์รัตน์. (2562). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 1**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์มหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- อนุศักดิ์ จั้วสะ. (2565). **วิชาชีพ #5 ความหมายของวิชาชีพ**. สืบค้นเมื่อ 26 มีนาคม 2566, จาก [http://วิชาชีพ #5 ความหมายของวิชาชีพ มีอะไรบ้าง? \(xn--b3cf3alb5cxfdh8a1v.com\)](http://วิชาชีพ #5 ความหมายของวิชาชีพ มีอะไรบ้าง? (xn--b3cf3alb5cxfdh8a1v.com)).
- อรอัยริน เลิศจิรัชยวงศา, ลินดา นาคไปย, และกัญกร เขี่ยมพญา. (2564). **ทักษะการบริหารของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี. วารสารสิรินธรปริทรรศน์**. 22(1): 270-271.

- McKinsey, & Company. (2020). “Coronavirus: Five Strategies for industrial and automotive companies.” Mckinsey & Company March. (2020: 1).
- OECD. (2021). Vocational Education and Training in Thailand. OECD Reviews of Vocational Education and Training. Paris: OECD Publishing.

ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในยุค 4.0 ที่ส่งผลต่อประสิทธิผล
ของสถานศึกษาในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดระยอง
Strategic Leadership of School Administrators in the 4.0 Era Affecting School
Effectiveness in the Education Sandbox in Rayong Province

วิมลรัตน์ ศรีวะรัมย์¹, อธิวิมล วรบำรุงกุล², วิญญู บุญลอย³
Vimonrat Sriwarom¹, Theerangkoon Warabamrunkul², Waiwoot Boonloy³
Corresponding Author E-mail: 6426141023@rbru.ac.th

Received: 2023-11-10; Revised: 2023-11-20; Accepted: 2023-12-22

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในยุค 4.0 ในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดระยอง 2) ศึกษาประสิทธิผลของสถานศึกษาในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดระยอง 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในยุค 4.0 กับประสิทธิผลของสถานศึกษาในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดระยอง และ 4) ศึกษาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในยุค 4.0 ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดระยอง กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูของโรงเรียนมัธยมศึกษาในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดระยอง จำนวน 265 คน โดยใช้การสุ่มแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วน เครื่องมือที่ใช้ได้แก่แบบสอบถาม มีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.98 การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ ผลการวิจัยพบว่า

1) ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในยุค 4.0 โดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) ประสิทธิผลของสถานศึกษาในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดระยอง โดยรวมอยู่ในระดับมาก 3) ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในยุค 4.0 กับประสิทธิผลของสถานศึกษาในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดระยอง มีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 4) ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในยุค 4.0 ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดระยอง อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 สามารถพยากรณ์ประสิทธิผลของสถานศึกษาในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดระยอง ได้ร้อยละ 92.10

สมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนดิบ คือ

$$\hat{Y} = 0.329 + 0.143 (X_1) + 0.423 (X_2) + 0.350 (X_3)$$

และสมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนมาตรฐาน คือ

$$\hat{Z}_y = 0.153 (X_1) + 0.461 (X_2) + 0.366 (X_3)$$

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์, ประสิทธิผลของสถานศึกษา, พื้นที่นวัตกรรมการศึกษา

¹ นักศึกษาลัทธิครุศาสตรมหาบัณฑิต, (สาขาวิชาการบริหารการศึกษา), มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

² Student in Master of Education Degree, (Educational Administration), Rambhai Barni Rajabhat University

³ อาจารย์ที่ปรึกษา, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

² Advisor, Faculty of Education, Rambhai Barni Rajabhat University

³ อาจารย์ที่ปรึกษา, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

³ Advisor, Faculty of Education, Rambhai Barni Rajabhat University

Abstract

The purposes of this research were to determine: (1) the strategic leadership of school administrators in the 4.0 era in the Education Sandbox in Rayong Province, (2) the affecting school effectiveness in the Education Sandbox in Rayong Province, (3) the relationship between strategic leadership of school administrators in the 4.0 era and the affecting school effectiveness in the Education Sandbox in Rayong Province, (4) to study the results of strategic leadership of school administrators in the 4.0 era on the affecting school effectiveness in the Education Sandbox in Rayong Province. The research samples were 265 teachers in the Education Sandbox in Rayong Province. The Proportional Stratified Random Sampling was used based on the size of schools. The tools used were questionnaires. It has a reliability value of 0.98. The statistics used in data analysis were Mean, Standard Deviation, Pearson Correlation, and Multiple Regression Analysis. The research findings found that:

1) strategic leadership of school administrators in the 4.0 era in the Education Sandbox In Rayong Province, which was the sample group, had the overall average at a strongly agree level, 2) quality of the affecting school effectiveness in the Education Sandbox in Rayong Province, who were the sample group, had the overall average at a strongly agree level, 3) The relationship between strategic leadership of school administrators in the 4.0 era and the affecting school effectiveness in the Education Sandbox in Rayong Province had a positive relationship at high level of correlation with statistical significance at the .01, and 4) the forecasting of strategic leadership of school administrators in the 4.0 era and affecting school effectiveness in the Education Sandbox in Rayong Province had a significant difference at .01.

The predictive equation in unstandardized score was

$$\hat{Y} = 0.329 + 0.143 (X_1) + 0.423 (X_2) + 0.350 (X_3)$$

and the predictive equation in standardized score was constructed as

$$\hat{Z}_y = 0.153 (X_1) + 0.461 (X_2) + 0.366 (X_3)$$

Keywords: Strategic Leadership, Affecting School Effectiveness, Education Sandbox

บทนำ

สภาวะการณ์ของโลกในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงและเกิดการแข่งขันสูง มีพัฒนาการทางด้านนวัตกรรมเทคโนโลยีที่ล้ำสมัย ซึ่งประเทศไทยเป็นส่วนหนึ่งของประชาคมโลกจึงไม่พ้นที่จะได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงและการแข่งขันที่รุนแรง สถานศึกษาจึงต้องมีความตื่นตัวและเตรียมพร้อมทางด้านกลยุทธ์รอบด้านในการบริหารการศึกษาทั้งการพัฒนากระบวนการบริหารจัดการ พัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอน พัฒนาผู้เรียน เพื่อเตรียมความพร้อมให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาชาติ มีทักษะชีวิตที่จำเป็นตามความต้องการและสอดคล้องกับสังคมโลกในศตวรรษที่ 21 เป็นกระบวนการการสร้างรากฐานและการพัฒนาบุคลากรซึ่งเป็นกำลังในการขับเคลื่อนพัฒนาประเทศไทยในปัจจุบันและต่อเนื่องไปในอนาคต การศึกษาจึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาคนและสังคม ดังนั้นการบริหารสถานศึกษาของไทยจึงต้องการผู้บริหารมืออาชีพ และเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงต้องมีสมรรถนะในการบริหารการเปลี่ยนแปลงโดยต้องมีความพร้อมทั้งด้านความรู้ ความสามารถ และคุณลักษณะสำคัญที่จะทำให้การดำเนินการเปลี่ยนแปลงเป็นไปอย่างมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ (เอกชัย กี่สุขพันธ์. 2559: 4)

การเปลี่ยนแปลงบริบทของสถานศึกษาในยุคดิจิทัลทำให้ครูยอมรับเทคโนโลยีนวัตกรรม และการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ผู้บริหารสถานศึกษามีความจำเป็นต้องเข้าใจบริบทของสถานศึกษาในยุคนี้ การเปลี่ยนแปลงแนวคิดในการบริหารงานองค์การจากรูปแบบเดิม ๆ ไปสู่การบริหารยุคใหม่ ภายใต้ประเทศไทย 4.0 เป็นโมเดลการพัฒนาเศรษฐกิจของรัฐบาล ซึ่งเป็น วิสัยทัศน์เชิงนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทย เป็นการพัฒนาประเทศโดยนโยบายเศรษฐกิจที่ ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม

ดังนั้นต้องมีความเข้าใจ เข้าถึง จึงจะพัฒนาได้ โดยใช้ศักยภาพมนุษย์เป็นตัวนำ ขับเคลื่อนด้วยปัญญาของคน ต้องลงทุนให้มนุษย์เป็นผลผลิตที่ดีที่สุด ทุกคนได้รับโอกาสเท่าเทียมกันและอยู่อย่างยั่งยืน สถานศึกษาจึงเป็นแหล่งผลิตเยาวชนให้เป็นที่พึงปรารถนาของประเทศไทยให้มีความก้าวหน้าให้เป็นไทยแลนด์ 4.0 และยกระดับคุณภาพทรัพยากรมนุษย์ให้เป็นคนไทย 4.0 การศึกษาจึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการยกระดับคุณภาพทรัพยากรมนุษย์ในประเทศ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2565: 15)

ผู้บริหารในยุคปัจจุบันต้องมีรูปแบบของความเป็นผู้นำที่เปลี่ยนแปลงไปและผู้นำเชิงกลยุทธ์เป็นรูปแบบของที่นำความเจริญก้าวหน้ามาสู่องค์กร ผู้บริหารจึงจำเป็นต้องมีภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ที่ต้องปรับเปลี่ยนทิศทาง วิธีการคิด และการบริหารแบบใหม่ที่สอดคล้องทันต่อการเปลี่ยนแปลง มีความพยายามในการวางแผนกลยุทธ์อย่างสมบูรณ์ที่ครอบคลุมภารกิจและขอบข่ายทั้งหมดของสถานศึกษา ทำให้มีการนำเอาเรื่องของกระบวนการบริหารงาน ผู้บริหารโรงเรียนจึงสมควรต้องมีภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ เพื่อกำหนดทิศทางของสถานศึกษาผ่านทางวิสัยทัศน์และกลยุทธ์ต้องมีความรับผิดชอบต่อสภาพแวดล้อมภายในและสภาพแวดล้อมภายนอกของโรงเรียน พิจารณาถึงความอยู่รอดของโรงเรียนต่อไปในอนาคตท่ามกลางกระแสของการเปลี่ยนแปลงเพื่อบริหารและพัฒนาโรงเรียนให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล (กล้าศักดิ์ จิตต์สงวน, และคณะ. 2557: 201)

ประสิทธิผลของโรงเรียนจะเป็นเครื่องมือที่บ่งชี้ความสำเร็จของสถานศึกษาได้เป็นอย่างดีว่าโรงเรียนได้ดำเนินการบริหารจัดการประสบความสำเร็จตามจุดมุ่งหมายเพียงใด พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารจะส่งผลโดยตรงต่อประสิทธิผลของโรงเรียน หากผู้บริหารมีแนวทางการจัดการที่ดีหรือ มีมาตรฐาน ย่อมส่งผลให้โรงเรียนมีประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพและคุณภาพการศึกษาของนักเรียนความสามารถขององค์กรในการดำเนินงานเพื่อบรรลุผลสำเร็จตามจุดประสงค์ขององค์กรทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพก่อให้เกิดผลดีหรือประโยชน์กับทั้งตัวบุคคลและองค์กร การศึกษาควรเป็นไปในทิศทางที่มีคุณค่าต่อผู้เรียนต่อสังคมในทางสร้างสรรค์มากยิ่งขึ้นและเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศให้ดำรงอยู่ในภาวะสังคมโลกที่แข่งขันอย่างรุนแรงในปัจจุบัน จึงควรเปลี่ยนกระแสนการศึกษาใหม่ให้เป็นไปในทิศทางที่ก่อให้เกิดผลในทางปฏิบัติก่อให้เกิดรูปธรรมในการศึกษา ก่อให้เกิดผลผลิตขึ้นในวงการการศึกษา แล้วให้ผลผลิตนั้นเป็นผลผลิตในทางสร้างสรรค์ (ไพฑูริย์ สีนลารัตน์. 2553: 4)

พื้นที่นวัตกรรมการศึกษา คือ พื้นที่การปฏิรูปการบริหารและการจัดการการศึกษาเพื่อสนับสนุนการสร้างนวัตกรรมการศึกษาซึ่งเป็นพื้นที่ระดับจังหวัดที่สถานศึกษานำร่องสามารถจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับบริบทในพื้นที่โดยสามารถมีการบริหารจัดการที่ยืดหยุ่นคล่องตัว ไม่ต้องอิงกับกฎระเบียบที่ไม่จำเป็นหรือไม่เอื้อจากส่วนกลาง มีกลไกการจัดการศึกษาระหว่างภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม พื้นที่นวัตกรรมการศึกษานี้เป็นพื้นที่การปฏิรูปการบริหารและการจัดการศึกษาเพื่อสนับสนุนการสร้างนวัตกรรมการศึกษาในพื้นที่ระดับจังหวัดซึ่งสถานศึกษานำร่องสามารถจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับบริบทในพื้นที่ได้มากยิ่งขึ้น (รัชดา ธนาดิเรก. 2565: 2)

การวิจัยครั้งนี้จะแสดงให้เห็นว่าภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ส่งผลให้การจัดการศึกษามีประสิทธิผล อีกทั้งยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงไปทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในระดับต่าง ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อการศึกษาของไทย นโยบายประเทศไทย 4.0 ของรัฐบาลที่ต้องการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศด้วยนวัตกรรม ซึ่งมีความจำเป็นที่จะต้องใช้การศึกษา 4.0 ในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศโดยเฉพาะในเขต**พื้นที่นวัตกรรมการศึกษา**ควรมีการปฏิรูปการบริหารและการจัดการการศึกษาเพื่อสนับสนุนการสร้างนวัตกรรมการศึกษาซึ่งเป็นพื้นที่ระดับจังหวัดที่สถานศึกษานำร่องสามารถจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับบริบทในพื้นที่ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในยุค 4.0 ในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดระยอง
2. เพื่อศึกษาประสิทธิผลของสถานศึกษาในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดระยอง
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในยุค 4.0 กับประสิทธิผลของสถานศึกษาในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดระยอง
4. เพื่อสร้างสมการพยากรณ์ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในยุค 4.0 ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดระยอง

การทบทวนวรรณกรรม

ความหมายของผู้สำเร็จการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาในยุค 4.0

รังสรรค์ ประเสริฐศรี (2561: 10) ได้ให้ความหมายของภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในยุค 4.0 ว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์เป็นการศึกษาถึงความมีอำนาจและความสามารถของบุคคลที่สามารถสั่งการในการบริหารให้งานที่รับผิดชอบประสบความสำเร็จ ผู้บริหารหรือผู้นำจะต้องแสวงหาความรู้ด้านการบริหารเชิงกลยุทธ์ให้มากขึ้น และยังคงพัฒนาตนเองให้เป็นผู้นำเชิงกลยุทธ์ด้วยการเป็นผู้นำเชิงกลยุทธ์คล้ายกับการเป็นผู้นำแบบมุ่งเน้นเป้าหมาย ซึ่งการ เป็นผู้นำที่จิตใจผู้บังคับบัญชาด้วยรางวัลอันเป็นผลมาจากการบรรลุผลสำเร็จในงาน นอกจากนี้ยังเป็นเรื่องของผู้นำเชิงปฏิรูปหรือการเป็นผู้นำที่สามารถนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงวิสัยทัศน์ กลยุทธ์ และวัฒนธรรมองค์กร ดังนั้นผู้นำเชิงกลยุทธ์จึงต้องสนใจลักษณะของจุดมุ่งหมายหรือเป้าหมาย ขององค์การเป็นอย่างมาก เป็นผู้นำโดยมุ่งที่จุดมุ่งหมายนี้ต้องอาศัยการประเมินซ้ำที่เป้าหมายและคุณค่าขององค์การรวมทั้งกำหนดทิศทางขององค์การและการให้อำนาจแก่ผู้ปฏิบัติงานการกระตุ้น และส่งเสริมให้ผู้ปฏิบัติงานมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการทำงานด้วยความหมายในยุค 4.0

ชัยธัช เพระสุนทร (2561: 25) ได้ให้ความหมายของภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในยุค 4.0 ว่า เป็นวิสัยทัศน์เชิงนโยบายของรัฐบาลไทยที่ใช้ในการผลักดันเพื่อให้ประเทศไทยก้าวพ้นกับดักรายได้ ปานกลาง (Middle Income Trap) แก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำของรายได้ หรือฐานะ และแก้ปัญหาการพัฒนาที่ยั่งยืน ด้วยรูปแบบการขับเคลื่อนเศรษฐกิจด้วยนวัตกรรม ระบบเศรษฐกิจและสังคมที่เชื่อมโยงด้วยระบบเทคโนโลยีดิจิทัลที่มีการเปลี่ยนโครงสร้างรูปแบบด้วยกิจกรรมทางเศรษฐกิจและการค้า การผลิตการบริการในเชิงการตลาดเชิงพาณิชย์ เชิงอุตสาหกรรม เชิงบริโภครวมถึงการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลอย่างสิ้นเชิง รัฐบาลได้ กำหนดโมเดลเชิงเศรษฐกิจเพื่อปฏิรูปเศรษฐกิจสังคม และพัฒนาประเทศที่เรียกว่าประเทศไทย 4.0 หมายถึง ประเทศไทยที่สามารถสร้างสรรค์และใช้ ประโยชน์จากเทคโนโลยีดิจิทัลอย่างเต็มศักยภาพ ในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานนวัตกรรมข้อมูลทุนมนุษย์และทรัพยากรไทยแลนด์ 4.0 เป็นวิสัยทัศน์เชิงนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทย หรือ โมเดลพัฒนาเศรษฐกิจของรัฐบาล ที่เข้ามาบริหารประเทศบนวิสัยทัศน์ที่ว่า “มั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน” ที่มีภารกิจสำคัญในการขับเคลื่อนปฏิรูปประเทศด้านต่าง ๆ

ความหมายของประสิทธิผลของสถานศึกษา

ทองพัน เทียงวันนาที (2557: 24) ได้กล่าวว่า ประสิทธิผลของโรงเรียน หมายถึง ระดับผลสำเร็จของโรงเรียนที่เกิดจากความสามารถในการบริหารงานของผู้บริหารที่มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล สูงสุด ผลลัพธ์ของงานที่สำเร็จมี ประสิทธิภาพสูง โดยการร่วมมือของครู บุคลากร และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ทุกคนในโรงเรียนในการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน ทำให้โรงเรียนมีความสามารถในการผลิต นักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง มีความสามารถพัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติทางบวก มีความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมโรงเรียน และการเปลี่ยนแปลงของสังคมได้ดี รวมทั้งความสามารถในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนได้อย่างคล่องแคล่วและเที่ยงตรง เป็นผลในการพัฒนาโรงเรียนบรรลุวัตถุประสงค์ เป้าหมายที่คาดหวังไว้สูง

รุ่งนริญ พุทธิเสน (2557: 115) ได้กล่าวว่าประสิทธิผลของโรงเรียน หมายถึง ความสำเร็จของโรงเรียนที่สามารถดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ตั้งไว้ใน 5 ด้าน ได้แก่ 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน 2) ความพึงพอใจในการทำงานของครู 3) การมีส่วนร่วม ของผู้ปกครอง และชุมชน 4) มีสภาพแวดล้อมที่ดี และ 5) คุณลักษณะของนักเรียน

นิภาพร เหล็กหลี่ (2559: 79) ได้กล่าวว่า ประสิทธิผลของสถานศึกษา หมายถึง ความสามารถขององค์การในการดำเนินงานเพื่อบรรลุ ผลสำเร็จตามจุดประสงค์ขององค์การทั้งในเชิงปริมาณและ คุณภาพก่อให้เกิดผลดีหรือประโยชน์กับทั้งตัว บุคคลและองค์การ เป็นความสามารถในการพัฒนา นักเรียนให้มีทัศนคติในทางบวก (Positive Attitude) ความสามารถในการปรับเปลี่ยน และพัฒนาสถานศึกษาได้ (Adaptability) และความสามารถในการแก้ปัญหาสถานศึกษา

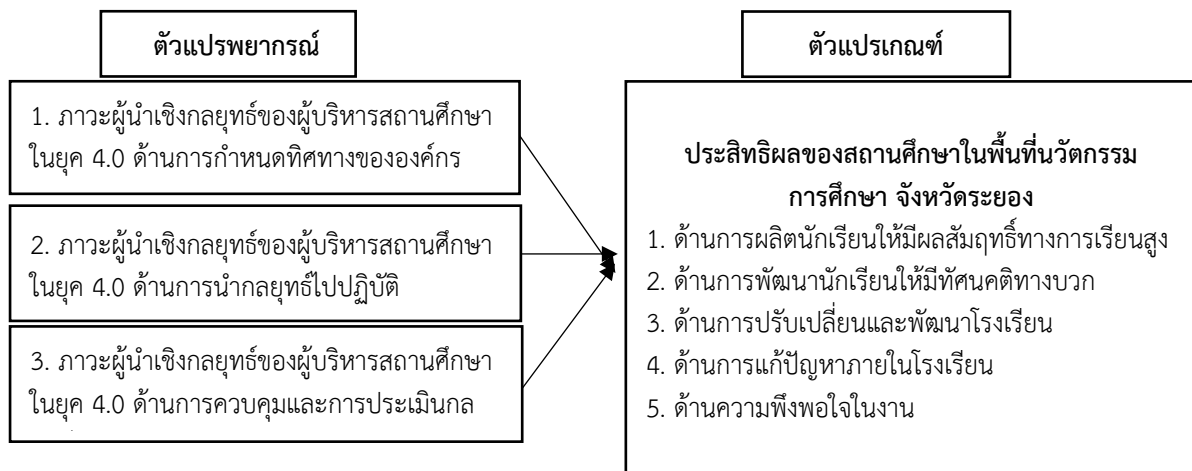
บริบทสถานศึกษาในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดระยอง

พื้นที่นวัตกรรมการศึกษา คือ พื้นที่การปฏิรูปการบริหารและการจัดการการศึกษาเพื่อสนับสนุนการสร้างนวัตกรรม การศึกษาซึ่งเป็นพื้นที่ระดับจังหวัดที่สถานศึกษานำร่องสามารถจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับบริบทในพื้นที่ โดยสามารถมีการบริหารจัดการที่ยืดหยุ่นคล่องตัว ไม่ต้องอิงกับกฎระเบียบที่ไม่จำเป็นหรือไม่เอื้อจากส่วนกลาง มีกลไกการจัดการศึกษาระหว่างภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม (กระทรวงศึกษาธิการ. 2561: 1) และในปัจจุบันคณะรัฐมนตรีเห็นชอบจัดตั้งพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาใน กทม. และ 10 จังหวัด ยกกระตือรือร้นการศึกษา ลดความ

เหลื่อมล้ำ นำร่อง 538 โรงเรียน โดยนางสาวรัชดา ธนาดิเรก รองโฆษกประจำสำนักนายกรัฐมนตรี เปิดเผยหลังการประชุม คณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 29 พฤศจิกายน 2565 ว่า ครม.เห็นชอบจัดตั้งพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาในกรุงเทพมหานคร และ 10 จังหวัด ได้แก่ สุโขทัย แม่ฮ่องสอน กระบี่ ตรัง สระแก้ว จันทบุรี ภูเก็ต สงขลา สุราษฎร์ธานี และอุบลราชธานี มีสถานศึกษา นำร่องรวมทั้งสิ้น 538 โรงเรียน พื้นที่นวัตกรรมการศึกษานี้ เป็นพื้นที่การปฏิรูปการบริหารและการจัดการศึกษาเพื่อสนับสนุน การสร้างนวัตกรรมการศึกษาในพื้นที่ระดับจังหวัด ซึ่งสถานศึกษานำร่องสามารถจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับบริบทใน พื้นที่ได้มากยิ่งขึ้น สำหรับวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งเพื่อ 1) คิดค้นและพัฒนานวัตกรรมการศึกษาและการเรียนรู้เพื่อยกระดับ ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของผู้เรียน 2) ลดความเหลื่อมล้ำในการศึกษา 3) กระจายอำนาจและให้อิสระแก่หน่วยงานทาง การศึกษาและสถานศึกษานำร่อง และ 4) สร้างและพัฒนากลไกในการจัดการศึกษาร่วมกันระหว่างภาครัฐ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการศึกษาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในยุค 4.0 ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาในพื้นที่ นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดระยอง ผู้วิจัยเสนอกรอบความคิดของการวิจัย ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

- ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ ได้แก่ ครูของโรงเรียนมัธยมศึกษาในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดระยอง ปีการศึกษา 2565 จำนวน 14 โรงเรียน ครูจำนวน 850 คน
- กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ ได้แก่ ครูของโรงเรียนมัธยมศึกษาในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดระยอง ปีการศึกษา 2565 จำนวน 265 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเทียบหากกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie, & Morgan, 1970; อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด, 2554: 43) โดยใช้การสุ่มแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วน (Proportional Stratified Random Sampling) โดยใช้สถานศึกษาเป็นชั้นของการสุ่ม

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถามภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในยุค 4.0 ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดระยอง มีลักษณะเป็นแบบ มาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ตามทฤษฎีการวัดเจตคติของลิเคอร์ท (Likert Scale) แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในยุค 4.0 ในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดระยอง จำนวน 19 ข้อ แบ่งเป็น 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการกำหนดทิศทางขององค์กร 2) ด้านการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ

3) ด้านการควบคุมและการประเมินกลยุทธ์ มีค่าดัชนี IOC ตั้งแต่ 0.80 ถึง 1.00 มีค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.52 ถึง 0.88 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.98

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับประสิทธิผลของสถานศึกษาในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดระยอง จำนวน 25 ข้อแบ่งเป็น 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านความสามารถในการผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง 2) ด้านความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติทางบวก 3) ด้านความสามารถในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาโรงเรียน 4) ด้านความสามารถในการแก้ปัญหาภายในโรงเรียน 5) ความพึงพอใจในงานมีค่าดัชนี IOC ตั้งแต่ 0.80 ถึง 1.00 มีค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.56 ถึง 0.83 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.97

วิธีรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

ผู้วิจัยขอหนังสือจากมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี เพื่อขอความอนุเคราะห์จากสถานศึกษาในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดระยอง เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ส่งหนังสือขอความร่วมมือในการทำวิจัย และส่งคิวอาร์โค้ดของแบบสอบถามเพื่อให้กลุ่มตัวอย่างสามารถตอบแบบสอบถามออนไลน์ได้สะดวกขึ้น โดยวิธีการส่งเครื่องมือด้วยตนเองและส่งทางไปรษณีย์ พร้อมทั้งขอความอนุเคราะห์ให้โรงเรียนตอบกลับแบบสอบถามออนไลน์ และเก็บรวบรวมข้อมูลไว้ โดยผู้วิจัยกำหนดวันในการตอบกลับแบบสอบถามออนไลน์ และกำหนดวันในการรับเครื่องมือจากสถานศึกษาที่ส่งแบบสอบถามด้วยตนเอง รับแบบสอบถามคืนและข้อมูลการตอบรับแบบสอบถามออนไลน์ที่มีความสมบูรณ์ 265 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

1. สถิติพื้นฐาน

1.1 ค่าเฉลี่ย (Mean: $\bar{X}$) ใช้ในการวิเคราะห์ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในยุค 4.0 ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดระยอง

1.2 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D.) ใช้ในการวิเคราะห์ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในยุค 4.0 ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดระยอง

2. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

2.1 สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product-Moment Correlation Coefficient) ใช้สำหรับทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในยุค 4.0 กับประสิทธิผลของสถานศึกษาในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดระยอง

2.2 การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ใช้สำหรับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในยุค 4.0 ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดระยอง และสร้างสมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนดิบ

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในยุค 4.0 ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดระยอง ปรากฏผลดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 วิเคราะห์ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในยุค 4.0 ในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดระยอง โดยรวมและรายด้าน

ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในยุค 4.0 ในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดระยอง	n = 265		ระดับ	อันดับ
	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านการกำหนดทิศทางของสถานศึกษา	4.13	0.91	มาก	2
2. ด้านการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติของสถานศึกษา	4.13	0.94	มาก	2
3. ด้านการควบคุมและประเมินกลยุทธ์ของสถานศึกษา	4.17	0.90	มาก	1
รวม	4.14	0.92	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่า มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก ($\bar{X}$ = 4.14, S.D.=0.92) ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในยุค 4.0 ในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดระยอง ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการควบคุมและประเมินกลยุทธ์ของสถานศึกษา ($\bar{X}$ = 4.13, S.D.=0.91) และภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาความปรกติดีไปที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านการกำหนดทิศทางของสถานศึกษา ($\bar{X}$ = 4.13, S.D.=0.94) และด้านการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติของสถานศึกษา ($\bar{X}$ = 4.17, S.D.=0.90)

2. ผลการศึกษาประสิทธิผลของสถานศึกษาในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดระยอง ปรากฏผลดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ประสิทธิผลของสถานศึกษาในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดระยอง

ประสิทธิผลของสถานศึกษาในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดระยอง	n = 265		ระดับ	อันดับ
	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านความสามารถในการผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง	4.11	0.89	มาก	3
2. ด้านความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติทางบวก	4.16	0.86	มาก	1
3. ด้านความสามารถในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาโรงเรียน	4.15	0.87	มาก	2
4. ด้านความสามารถในการแก้ปัญหาภายในโรงเรียน	4.11	0.91	มาก	3
5. ด้านความพึงพอใจในงาน	4.11	0.92	มาก	3
รวม	4.13	0.89	มาก	

จากตารางที่ 2 พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก ($\bar{X}$ = 4.13, S.D.=0.89) โดยคุณภาพชีวิตในการทำงานของครูที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติทางบวก ($\bar{X}$ = 4.16, S.D.=0.86) รองลงมาคือด้านความสามารถในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาโรงเรียน ($\bar{X}$ = 4.15, S.D.=0.87) และประสิทธิผลของสถานศึกษาในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดระยองที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านความสามารถในการผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ($\bar{X}$ = 4.11, S.D.=0.89) ด้านความสามารถในการแก้ปัญหาภายในโรงเรียน ($\bar{X}$ = 4.11, S.D.=0.91) และด้านความพึงพอใจในงาน ($\bar{X}$ = 4.11, S.D.=0.92) มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน

3. ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในยุค 4.0 กับประสิทธิผลของสถานศึกษาในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดระยอง ปรากฏผลดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในยุค 4.0 กับประสิทธิผลของสถานศึกษาในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดระยอง

ตัวแปร	X ₁	X ₂	X ₃	X	Y
X ₁	1				
X ₂	0.921**	1			
X ₃	0.931**	0.940**	1		
X	0.973**	0.977**	0.980**	1	
Y	0.918**	0.946**	0.942**	0.958**	1

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 3 พบว่า โดยรวมมีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับความสัมพันธ์กันสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้

4. ผลการศึกษาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในยุค 4.0 ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดระยอง วิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) เพื่อค้นหาอำนาจพยากรณ์การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในยุค 4.0 ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดระยอง ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในยุค 4.0 ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดระยอง โดยการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ปรากฏผลดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในยุค 4.0 ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดระยอง

model	SS	df	MS	F	P
Regression	149.891	3	49.964	1,019.779	0.000**
Residual	12.788	261	0.049		
Total	162.679	264			

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 4 พบว่า การพยากรณ์ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในยุค 4.0 ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดระยอง มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงให้เห็นว่าตัวแปรต้นอย่างน้อย 1 ตัวแปร มีความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงกับตัวแปรตาม ดังนั้นผู้วิจัยจึงดำเนินการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ด้วยวิธี stepwise ปรากฏผลดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณของการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในยุค 4.0 กับประสิทธิผลของสถานศึกษาในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดระยอง

ตัวแปร	b	S.E.	β	t	P
ค่าคงที่ (constant)	0.329	0.071		4.648**	0.000
ด้านการกำหนดทิศทางของสถานศึกษา (X ₁)	0.143	0.048	0.153	2.992**	0.003
ด้านการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติของสถานศึกษา (X ₂)	0.423	0.050	0.461	8.402**	0.000
ด้านการควบคุมและประเมินกลยุทธ์ของสถานศึกษา (X ₃)	0.350	0.056	0.366	6.259**	0.000

ค่าคงที่ (a) = 0.981

R = 0.960^d, R² = 0.921, Adjusted R² = 0.920, S.E._{est} = 0.22135, F = 1,019.779, Sig. = 0.000

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 5 พบว่า การวิเคราะห์ถดถอย (Multiple Regression Analysis) ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในยุค 4.0 ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดระยอง พบว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในยุค 4.0 ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดระยอง อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ด้านการกำหนดทิศทางของสถานศึกษา (X₁) ด้านการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติของสถานศึกษา (X₂) ด้านการควบคุมและประเมินกลยุทธ์ของสถานศึกษา (X₃) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบพหุคูณ (R) เท่ากับ 0.960 ค่ากำลังสองของสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบพหุคูณ (R²) เท่ากับ 0.921 สามารถร่วมกันพยากรณ์ประสิทธิผลของสถานศึกษา ได้ร้อยละ 92.10 และสามารถนำมาเขียนสมการพยากรณ์ได้ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนดิบ

$$\hat{Y} = 0.329 + 0.143 (X_1) + 0.423 (X_2) + 0.350 (X_3)$$

สมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนมาตรฐาน

$$\hat{Z}_y = 0.153 (X_1) + 0.461 (X_2) + 0.366 (X_3)$$

อภิปรายผล

ผลการวิจัยภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในยุค 4.0 ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดระยอง มีประเด็นที่น่าสนใจนำมาอภิปรายผลดังต่อไปนี้

1. ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในยุค 4.0 ในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดระยอง พบว่ามีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับเห็นด้วยมากทุกด้าน เรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการควบคุมและประเมินกลยุทธ์ของสถานศึกษา ด้านการกำหนดทิศทางของสถานศึกษา และด้านการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติของสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน ทั้งนี้เนื่องจากโลกยุคปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่องและรวดเร็ว ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีดิจิทัลก่อให้เกิดการแข่งขันด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง ค่านิยม วัฒนธรรมข่าวสารที่มีการเชื่อมโยงกันอย่างรวดเร็ว นำมาซึ่งการเปลี่ยนแปลงของการบริหารจัดการในหน่วยงาน รวมทั้งมีการปรับเปลี่ยนโครงสร้างขององค์กรเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารงานให้สามารถแข่งขันกับนานาชาติได้ ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาควรที่จะพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาโดยปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ในการจัดการศึกษา เพื่อให้ได้บุคลากรที่มีความรู้ความสามารถและทักษะอย่างเพียงพอ จึงทำให้ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในยุค 4.0 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ รังสรรค์ อินทจันทร์ (2552: 62) กล่าวว่า ภาวะผู้นำเป็นกระบวนการที่ผู้นำใช้อิทธิพล และอำนาจของตนต่อบุคคลอื่นในการกระตุ้น การให้คำปรึกษา การสั่งการ ตลอดจนการจัดหาปัจจัยที่จำเป็น เพื่อสนับสนุนและส่งเสริมให้การดำเนินงานบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ขององค์การอย่างมีประสิทธิภาพนั่นเอง สอดคล้องกับงานวิจัยของ วีระพงศ์ เกียรติไพยศ (2565: 123) ได้ศึกษาภาวะผู้นำกับการบริหารองค์การในยุคนิวนอร์มัลพบว่า สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Covid-19) ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ของโลก ที่เรียกว่ายุคนิวนอร์มัล (New normal) คือ การใช้ชีวิตปรกติวิถีใหม่ เพื่อให้การดำเนินชีวิตสามารถก้าวต่อไปได้ ซึ่งการบริหารองค์การก็ต้องมีการปรับตัวให้ยืดหยุ่นและสามารถดำเนินกิจการต่อไปได้ ดังนั้นภาวะผู้นำของผู้บริหารมีความสำคัญมากต่อการทำให้องค์การบรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ประสิทธิภาพของสถานศึกษาในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดระยอง พบว่ามีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับเห็นด้วยมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ ด้านความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติทางบวก ด้านความสามารถในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาโรงเรียน ด้านความสามารถในการผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ด้านความสามารถในการแก้ปัญหาภายในโรงเรียน และด้านความพึงพอใจในงานมีค่าเฉลี่ยเท่ากัน ทั้งนี้เนื่องจากประสิทธิผลของสถานศึกษาในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดระยอง ขึ้นอยู่กับว่าสถานศึกษามีการพัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้ทันสมัยอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ มีการจัดทำและพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพปัญหา ความต้องการและความสามารถของผู้เรียน การเข้าศึกษาต่อในระดับชั้นที่สูงขึ้นของนักเรียนอยู่ในระดับที่น่าพอใจ ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นทักษะการคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์และการคิดสร้างสรรค์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในทุกระดับชั้นของสถานศึกษาอยู่ในเกณฑ์ที่น่าพอใจ ปัจจัยเหล่านี้จึงส่งผลให้ประสิทธิผลของสถานศึกษาในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดระยอง โดยรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมากซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ นฤมล สุภาทอง (2562: 5) ที่กล่าวว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนม เขต 2 ผลการศึกษาพบว่าผู้บริหารโรงเรียนมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารแบบต่าง ๆ อยู่ระดับมากทุกแบบเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ 1) แบบผู้สร้างสรรคให้มีส่วนรวม 2) แบบผู้สร้างสรรคที่ควบคุม 3) แบบผู้บริหารกระบวนกร 4) แบบผู้รักษาสภาพเดิม และมีความคิดเห็น ต่อประสิทธิผลโรงเรียนอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ 1) การบริหารงบประมาณ 2) การบริหารทั่วไป 3) การบริหารวิชาการ 4) การบริหารงานบุคคล ผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์การทำงานในตำแหน่งผู้บริหารโรงเรียนแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารแบบต่าง ๆ

3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในยุค 4.0 กับประสิทธิผลของสถานศึกษาในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดระยอง พบว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในยุค 4.0 ทั้งหมด 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการกำหนดทิศทางของสถานศึกษา ด้านการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติของสถานศึกษา ด้านการควบคุมและประเมินกลยุทธ์ของสถานศึกษา โดยรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกที่เป็นไปในทิศทางเดียวกันกับประสิทธิผลของสถานศึกษาในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดระยอง อยู่ในระดับความสัมพันธ์กันสูง เป็นไปตามสมมติฐานของงานวิจัย ทั้งนี้เนื่องจากเนื่องจากภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในยุค 4.0 ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดระยองด้วย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาไกรวรรณ ปุณฺณันต์ (2552: 3) ได้ศึกษา ผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสำนักเรียนพระปริยัติธรรม ผลการศึกษาพบว่า องค์ประกอบผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสำนักเรียนพระปริยัติธรรมประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การวางแผนกลยุทธ์ 2) ภาวะผู้นำ 3) วิสัยทัศน์ 4) คุณธรรมจริยธรรม 5) การบริหารองค์กรและรูปแบบผู้นำเชิงกลยุทธ์ โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก การเปรียบเทียบผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหาร สำนักเรียนพระปริยัติธรรม จำแนกตามวุฒิการศึกษา ประสบการณ์ พบว่าโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชัดติยา ดั่งสำราญ (2552: 1) ได้ศึกษารูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์ สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก ผลการศึกษาพบว่า องค์ประกอบของรูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ คือ 1) การวางแผนกลยุทธ์ 2) ประเมินกลยุทธ์ของ โรงเรียน 3) กำหนดทิศทางของโรงเรียน 4) กำหนดกลยุทธ์ของโรงเรียน 5) การปฏิบัติตามกลยุทธ์ ของโรงเรียน และ 6) ประเมินกลยุทธ์ของโรงเรียน และรูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์ โดยรวมและ รายด้านอยู่ในระดับมาก การเปรียบเทียบรูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์ สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก 36 จำแนกตามวุฒิการศึกษา ประสบการณ์ พบว่า โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐฉา การพบ (2553: 34) ได้ศึกษา ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารโรงเรียน เอกชนในจังหวัด ภาคใต้ ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนในจังหวัดภาคใต้ โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ผลการเปรียบเทียบเมื่อจำแนกตาม ประสบการณ์ โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และจำแนกตามขนาดของโรงเรียน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ผลการวิเคราะห์ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในยุค 4.0 ในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดระยอง พบว่า ด้านการกำหนดทิศทางของสถานศึกษา ด้านการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติของสถานศึกษา และด้านการควบคุมและประเมินกลยุทธ์ของสถานศึกษา ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา สามารถร่วมกันพยากรณ์ประสิทธิผลของสถานศึกษาในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา ได้ร้อยละ 92.10 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ จากผลการวิจัยสามารถนำมาอภิปรายผลตามตัวแปร ได้ดังนี้

4.1 ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในยุค 4.0 ด้านการกำหนดทิศทางของสถานศึกษา สามารถร่วมพยากรณ์ประสิทธิผลของสถานศึกษาในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาได้ ทั้งนี้เนื่องจากด้านการกำหนดทิศทางของสถานศึกษา เป็นระดับของเป้าหมายที่มีผลต่อความมีประสิทธิผลของโรงเรียน ประกอบด้วย ความสามารถในการกำหนด วิสัยทัศน์ ความสามารถในการนำปัจจัยต่าง ๆ เข้ามำหนดกลยุทธ์ ความสามารถในการพยากรณ์ และกำหนดอนาคต ความสามารถในการคิดเชิงปฏิวัติ และความคิดความเข้าใจระดับสูง สอดคล้องกับ วิราพร ตีบุญมี (2556: 63) ได้กล่าวว่าการกำหนดทิศทางขององค์กรของสถานศึกษา หมายถึง พฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีความสามารถในการวิเคราะห์สถานการณ์ภายในและภายนอก องค์กร เพื่อนำผลการวิเคราะห์ไปกำหนดทิศทางขององค์กรให้สามารถดำเนินการบริหารจัดการ องค์กรไปสู่เป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่ต้องการโดยวัดได้จากตัวบ่งชี้ของการกำหนดทิศทางขององค์กร คือ 1) การมีความสามารถในการกำหนดวิสัยทัศน์ 2) การมีความคิดความเข้าใจในระดับสูง 3) การมีความสามารถในการพยากรณ์และกำหนดอนาคต และ 4) การมีความสามารถในการคิดเชิงปฏิวัติในการกำหนดทิศทางของสถานศึกษา สอดคล้องกับ รุ่งนิษฐ พุทธิเสน (2557: 128) ได้กล่าวว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการกำหนดทิศทางขององค์กร หมายถึง วิธีการที่จะทำให้ องค์กรบรรลุเป้าหมาย โดยการกำหนดวิสัยทัศน์ และการนำปัจจัยนำเข้ามากำหนดกลยุทธ์ จากองค์ประกอบหลักด้านการกำหนดทิศทางขององค์กร สามารถสรุปความหมายขององค์ประกอบย่อยด้านการกำหนดทิศทางขององค์กรได้ดังนี้ 1. การกำหนดวิสัยทัศน์ หมายถึง การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมโดยมีส่วนร่วมของบุคลากรและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อนำข้อมูลมากำหนดวิสัยทัศน์ให้มีความชัดเจน เหมาะสม สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม นำไปสู่การปฏิบัติและมีการตรวจสอบทบทวนอยู่เสมอ 2. การนำปัจจัยนำเข้ามากำหนดกลยุทธ์ หมายถึง การบริหารจัดการข้อมูลสารสนเทศ

การประยุกต์ใช้ข้อมูลสารสนเทศ การระดมทรัพยากร การวางแผนการใช้ทรัพยากร การพัฒนาบุคลากร การกำกับ ติดตาม และรายงานผลการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ

4.2 ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในยุค 4.0 ด้านการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติของสถานศึกษา สามารถร่วมพยากรณ์ประสิทธิผลของสถานศึกษาในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาได้ ทั้งนี้เนื่องจากด้านการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติของสถานศึกษา การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติเป็นการตัดสินใจและการลงมือดำเนินการปฏิบัติของผู้บริหารซึ่งเป็นกำหนดการดำเนินงานระยะยาวขององค์กรต้องอาศัยกระบวนการจัดการที่เป็นพื้นฐานขององค์กรหรือหน้าที่ของการบริหารจัดการ ได้แก่ การวางแผน การจัดองค์การ การนำไปปฏิบัติ การควบคุมการปฏิบัติการ ทั้งยังเกี่ยวข้องกับโครงสร้างขององค์กร ระบบการจ่ายค่าตอบแทนหรือรางวัลที่ได้รับจากการจัดสรรงบประมาณและกฎระเบียบขององค์กร นโยบายและวิธีปฏิบัติขององค์กร จึงส่งผลให้ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ ด้านการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3 สอดคล้องกับแนวคิดของ Robbins, & Coulter (2003: 122) กล่าวว่า การปฏิบัติตามแผนกลยุทธ์ต้องอาศัยการจัดการทรัพยากรมนุษย์การทำงานเป็นทีม การมุ่งใจและความเป็นผู้นำ มักจะมีความเกี่ยวข้องกับการใช้เครื่องมือหลาย ๆ อย่างหรือ ส่วนต่าง ๆ ขององค์กรที่สามารถปรับตัวให้เข้ากับกลยุทธ์ในทางปฏิบัติผู้นำที่เข้มแข็งเป็นส่วนหนึ่งของเครื่องมือที่สำคัญที่สุดสำหรับการปฏิบัติเชิงกลยุทธ์ การนำยุทธศาสตร์ไปปฏิบัติ เป็นกระบวนการจัดการเชิงกลยุทธ์ที่เน้นการวางแผน แต่หากมิได้นำไปปฏิบัติหรือประเมินผลอย่างเหมาะสม องค์กรก็จะไม่สามารถบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ได้ จึงกล่าวได้ว่าทุกกระบวนการต่างก็มีความสำคัญและต่อเนื่องซึ่งกันและกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ กมล โสวาท (2557: 18) ได้ศึกษาการศึกษาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์และควมมีประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรธานี เขต พบว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์กับควมมีประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรธานี เขต 3 มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4.3 ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในยุค 4.0 ด้านการควบคุมและประเมินกลยุทธ์ของสถานศึกษา สามารถร่วมพยากรณ์ประสิทธิผลของสถานศึกษาในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาได้ ทั้งนี้เนื่องจากด้านการควบคุมและประเมินกลยุทธ์ของสถานศึกษา ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ เป็นพฤติกรรมของผู้บริหารที่ต้องใช้ความรู้ ความสามารถ สติปัญญาในด้านต่าง ๆ เพื่อบริหารจัดการองค์กร เป็นภาวะผู้นำที่สำคัญสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาในปัจจุบัน ผู้นำที่มีกลยุทธ์ในการบริหารงาน มองอนาคต ก้าวหน้าทันสมัย และตามทันการเปลี่ยนแปลงของโลกและสังคมพร้อมทั้งผลักดันให้คนอื่น ๆ ในสังคมร่วมมือและทำไปพร้อมกันได้ จะส่งผลต่อควมมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ขององค์กรในที่สุด สอดคล้องกับแนวคิดของ DuBrien (2007: 69) ซึ่งกล่าวว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ เป็นกระบวนการในการกำหนดทิศทางกระตุ้นและสร้างแรงบันดาลใจให้แก่องค์กร ในการริเริ่มสร้างสรรค์สิ่งต่าง ๆ ให้องค์กรอยู่รอดต่อไปได้ การเป็นผู้นำเชิงกลยุทธ์ยังเป็นอีกหนึ่งในประเภทของภาวะผู้นำ ที่จะเป็นตัวผลักดันให้การบริหารเชิงกลยุทธ์ประสบความสำเร็จด้วยดี สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศุภลักษณ์ เสริมศรี (2557: 30) ได้ศึกษาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานองบัวลาภู เขต 1 ผลการศึกษาพบว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารด้านการควบคุมและประเมินกลยุทธ์ และด้านการกำหนดทิศทางกลยุทธ์ ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลาภู เขต 1 มีค่าสัมประสิทธิ์การทำนายหรืออำนาจพยากรณ์ร้อยละ 19.10 ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ แสงระวี ลิตรักษ์, และคณะ (2561: 721) ได้ศึกษาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 พบว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ด้านการกำหนดทิศทางเชิงกลยุทธ์ เป็นตัวแปรพยากรณ์ที่สามารถพยากรณ์ ได้ร้อยละ 60

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการวิจัยภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในยุค 4.0 ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดระยอง พบว่า ด้านการกำหนดทิศทางของสถานศึกษา ด้านการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติของสถานศึกษา ด้านการควบคุมและประเมินกลยุทธ์ของสถานศึกษา สามารถร่วมกันพยากรณ์ประสิทธิผลของสถานศึกษาในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดระยอง ได้ร้อยละ 92.10 ซึ่งให้เห็นถึงความสำคัญของภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในยุค 4.0 ผู้บริหารสถานศึกษาจึงควรพัฒนาตนเองอยู่เสมอ เพื่อให้ผู้บริหารมีภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของ

ผู้บริหารสถานศึกษาในยุค 4.0 ที่สอดคล้องกับยุคสมัย ให้ความสำคัญกับประสิทธิผลของสถานศึกษาในพื้นที่นวัตกรรม การศึกษาจังหวัดระยองมากขึ้น เพื่อให้การดำเนินงานภายในโรงเรียนเป็นไปอย่างราบรื่นและประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 ผลการวิจัยความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในยุค 4.0 กับประสิทธิผลของสถานศึกษาในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดระยอง พบว่า ด้านการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติของสถานศึกษามีความสัมพันธ์กันสูงมากต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดระยอง จึงเสนอแนะว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการกำหนดวัตถุประสงค์ แนวทางปฏิบัติงานและความจำเป็นในการใช้ทรัพยากร มีการติดต่อสื่อสารในกระบวนการวางแผน เป็นไปอย่างทั่วถึง มีการกระจายงานออกเป็นหน้าที่ มีการมอบหมายงานความรับผิดชอบและอำนาจหน้าที่ ให้คำแนะนำและคำปรึกษาแก่ผู้ปฏิบัติให้สอดคล้องกับมาตรฐานของการทำงาน มีการยกย่องสรรเสริญให้รางวัลอย่างยุติธรรมและถูกต้องเหมาะสม และมีการทบทวนและปรับปรุงแผนเมื่อสถานการณ์เปลี่ยนแปลงและผลลัพธ์ไม่เป็นไปตามที่กำหนด

1.3 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในยุค 4.0 ในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดระยอง ด้านการกำหนดทิศทางของสถานศึกษา และด้านการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติของสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด จึงเสนอแนะว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญในการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมขององค์กร เพื่อกำหนดวิสัยทัศน์และทิศทางของสถานศึกษา การบริหารงานโดยใช้ฐานข้อมูลเพื่อนำ มากำหนดเป็นแผนปฏิบัติการ มีการบริหารงานโดยใช้เทคโนโลยีและบูรณาการเทคนิควิธีต่าง ๆ มากำหนดเป็นแผนปฏิบัติการ นำผลการดำเนินงานที่ผ่านมาวิเคราะห์ข้อบกพร่องในการกำหนดแนวทางแก้ไขและพัฒนาที่มุ่งสู่นาคต มีความคิดในเชิงรุกและสร้างแรงบันดาลใจให้เพื่อนร่วมงานเกิดความคิดริเริ่มในการทำงานและการแก้ปัญหา มีทักษะและไหวพริบในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ สามารถสร้างและเชื่อมโยงความรู้จากประสบการณ์เดิม และใหม่เข้าด้วยกันได้ มีความรอบรู้ในสถานการณ์ สามารถวิเคราะห์และนำไปสู่การปฏิบัติเพื่อสร้างสรรค์และพัฒนาหน่วยงานได้

1.4 จากผลการวิจัยประสิทธิผลของสถานศึกษาในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดระยอง ด้านความสามารถในการผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ด้านความสามารถในการแก้ปัญหาภายในโรงเรียนและด้านความพึงพอใจในงาน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด จึงเสนอแนะว่า สถานศึกษาควรมีการจัดทำและพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพปัญหา ความต้องการและความสามารถของผู้เรียน มีการพัฒนาสื่อการเรียนสอนให้ทันสมัยอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ คุรุจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นทักษะการคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์และการคิดสร้างสรรค์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในทุกระดับชั้นของสถานศึกษาอยู่ในเกณฑ์ที่น่าพอใจ การเข้าศึกษาต่อในระดับชั้นที่สูงขึ้นของนักเรียนอยู่ในระดับที่น่าพอใจ

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในยุค 4.0 กับประสิทธิผลของสถานศึกษาในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา โดยวิธีวิจัยแบบผสมผสานเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึก

2.2 ควรศึกษาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในยุค 4.0 กับประสิทธิผลของสถานศึกษาในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา ด้วยวิธีวิจัยปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วมหรือวิจัยปฏิบัติการเพื่อนำไปปรับประยุกต์ให้เหมาะสมกับสถานศึกษาแต่ละแห่ง และเขตพื้นที่การศึกษาที่มีความแตกต่างกัน

เอกสารอ้างอิง

กมล โสวาปี. (2557). ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ที่ส่งผลต่อความมีประสิทธิภาพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษาคูระธานี เขต 3. *Journal of Education Khon Kaen University (Graduate Studies Research)*. 8(1): 10-18.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2561). *พื้นที่นวัตกรรมการศึกษา*. สืบค้นเมื่อ 3 ธันวาคม 2566, จาก <https://moe360.blog/2022/11/30/educational-innovation-area/>.

กล้าศักดิ์ จิตต์สงวน, และคณะ. (2557). รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำ เชิงกลยุทธ์สำหรับผู้บริหารโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา.

วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย. 4(1): 201 - 211.

ชัตติยา ด้วงสาราญ. (2552). รูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์สำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก. *วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต*. (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยศิลปากร.

- คชาภรณ์ เสริมศรี. (2557). ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามงclair เขต 1. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. 37(4): 25-33.
- ชัยธัช เพราะสุนทร. (2561). ผลกระทบของนโยบายไทยแลนด์ 4.0 ต่อธุรกิจสิ่งพิมพ์ : กรณีศึกษาธุรกิจสิ่งพิมพ์ขนาดกลาง. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร.
- ณัฐวุฒิ ภารพบ. (2553). การพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนในจังหวัดภาคใต้. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- นฤมล สุภาพทอง. (2562). ภาวะผู้นำโรงเรียนที่เป็นเลิศตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง : การศึกษาเพื่อสร้างทฤษฎีฐานราก. วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์ดุษฎีบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ทองพัน เทียงวันนาที. (2557). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนกับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดแผนกศึกษาศึกษาและการกีฬาแขวงหลวงพระบางแห่ง สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว. Research and Development Journal Loei Rajabhat University. 9(30): 20-29.
- นิภาพร เหล็กหลี่. (2559). การบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2. วารสารศึกษาศาสตร์ มมร. 4(2): 74 - 86.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2554). การวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: บริษัทสุวีริยาสาส์น จำกัด.
- พระมหาไกรวรรณ ปุณฺณขันธ. (2552). ผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสำนักเรียนพระปริยัติธรรม. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ไพฑูริย์ สีนลารัตน์. (2553). ผู้นำเชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพ : กระบวนทัศน์ใหม่และผู้นำทางการศึกษา. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รัชดา ธนาดิเรก. (2565). การจัดตั้งพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา. สืบค้นเมื่อ 22 ธันวาคม 2565, จาก <https://www.thaigo.gov.th/news/contents/details/62122>.
- รังสรรค์ ประเสริฐศรี. (2561). ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์. สืบค้นเมื่อ 5 สิงหาคม 2565, จาก <http://digi.library.tu.ac.th/index/0271/6-2-Jul-Dec-2551/02PAGE1-PAGE10.pdf>.
- รังสรรค์ อินทนนท์. (2552). ปัจจัยที่มีผลต่อความก้าวหน้าการถ่ายโอนภารกิจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น : ศึกษาเฉพาะกรณี องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ในจังหวัดนครปฐม. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (รัฐประศาสนศาสตร์). มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- รุ่งนริฎ พุทธิเสน. (2557). องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3. วารสารศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยขอนแก่น. 7(4): 122-130.
- วิราพร ดีบุญมี. (2556). ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครขอนแก่น. วารสารศึกษาศาสตร์ฉบับวิจัยบัณฑิตศึกษา. 8(3): 58-69.
- วีระพงศ์ เกียรติไพยศ. (2565). ภาวะผู้นำกับการบริหารองค์การในยุคนิวนอร์มัล. วารสารพุทธสังคมวิทยาปริทรรศน์. 7(1): 125-134.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง. (2565). สรุปข้อมูลทางการศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง 2565. สืบค้นเมื่อ 26 ธันวาคม 2565, จาก <https://spmcr.go.th/>.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2565). นโยบายและจุดเน้นของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. สืบค้นเมื่อ 22 มกราคม 2565, จาก <https://www.obec.go.th/about/นโยบายสพฐ-ปีงบประมาณ-พ-ศ-2566>.
- แสงระวี ลิตรักษ์, และคณะ. (2561). ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21. ในการประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ ครั้งที่13 21-22 เมษายน 2561 (711-721). สุรินทร์: มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.

เอกชัย กี่สุขพันธ์. (2559). การบริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล (School Management in Digital Era). สืบค้นเมื่อ 27 มีนาคม 2566, จาก <https://www.trueplookpanya.com/knowledge/content/52232/-edu-teaartedu-teaart-teaartdir>.

DuBrin, A. J. (2007). *Leadership Research Findings, Practice, and Skills*. New York: George Hoffiman.

Robbins, S. P., & Coulter, M. (2003). *Management*. New Jersey: Prentice Hall.

ภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีที่ส่งผลต่อความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2

Technological Leadership Affecting the Digital Citizenship of Teachers
in School under Chanthaburi Primary Educational Service Area Office 2

ธาริณี ใจสะอาด¹, ธีรังกูร วรบำรุงกุล², อรุณเกียรติ จันทร์ส่งแสง³
Tharinee Jaisa-ard¹, Theerangkoon Warabamrungskul², Arungiat Chansongsaeng³
Corresponding Author E-mail: 6426141012@rbu.ac.th

Received: 2023-11-10; Revised: 2023-12-09; Accepted: 2024-01-20

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยี 2) ศึกษาความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครู 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีกับความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครู และ 4) ศึกษาภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีที่ส่งผลต่อความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครู จำนวน 285 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเทียบหากลุ่มตัวอย่างของเครจซี่ และมอร์แกน ใช้การสุ่มแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วน โดยใช้อำเภอที่ตั้งของสถานศึกษาเป็นขั้นของการสุ่ม เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยี มีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.98 และตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับพลเมืองดิจิทัลของครู มีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.98 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันและการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ ผลการวิจัยพบว่า

1) ภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยี โดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) ความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครู โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 3) ภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีมีความสัมพันธ์กับความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครูทางบวกในระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 4) ภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีที่ส่งผลต่อความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครู อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยสามารถพยากรณ์ ความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครูได้ร้อยละ 79.80 ดังสมการพยากรณ์ ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ

$$\hat{Y} = 0.292 + 0.450 (X_1) + 0.181 (X_3) + 0.123 (X_5) + 0.089 (X_2) + 0.093 (X_4)$$

สมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนมาตรฐาน

$$\hat{Z}_y = 0.431 (X_6) + 0.222 (X_3) + 0.136 (X_1) + 0.118 (X_5)$$

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยี, พลเมืองดิจิทัล

¹ นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

² Student in Master of Education Degree, (Educational Administration), Rambhai Barni Rajabhat University

³ อาจารย์ที่ปรึกษา, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

² Advisor, Faculty of Education, Rambhai Barni Rajabhat University

³ อาจารย์ที่ปรึกษา, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

³ Advisor, Faculty of Education, Rambhai Barni Rajabhat University

Abstract

The purposes of the research were to 1) study technological leadership, 2) find out the digital citizenship of teachers, 3) investigate the relationship between technological leadership between digital citizenship of teachers, and 4) study technological leadership affecting digital citizenship of teachers under Chanthaburi Primary Educational Service Area Office 2. It is quantitative research. The research sample was a group of 285 teachers. The sample size was determined using Krejcie, & Morgan's table and proportional stratified random sampling was used district of school location. The research instrument was questionnaire which was divided into 2 parts: part 1 was about the technological leadership with a reliability value of 0.98 and part 2 was about the digital citizenship of teachers with a reliability value of 0.98. The statistics used for data analysis were: mean, standard deviation, Pearson's correlation coefficient and multiple regression analysis. The results of the research showed that:

1) technological leadership, overall and in each aspect was at a high level, 2) digital citizenship of teachers, overall and in each aspect was at a highest level, 3) the relationship between technological leadership between digital citizenship of teachers had a positive relationship at a high level of statistical significance at the .01 level, and 4) Technological leadership affecting digital citizenship of teachers under the Primary Educational Service Area Office 2, the statistical significance was at the .01 level predicting the digital citizenship of teachers for 79.80 % accurate as the following forecasting equation:

The predicting equation of raw scores was:

$$\hat{Y} = 0.292 + 0.450 (X_1) + 0.181 (X_3) + 0.123 (X_5) + 0.089 (X_2) + 0.093 (X_4)$$

The predicting equation of standard scores was:

$$\hat{Z}_y = 0.525 (X_1) + 0.179 (X_3) + 0.153 (X_5) + 0.100 (X_2) + 0.104 (X_4)$$

Keywords: Technological Leadership, Digital Citizenship

บทนำ

ในปัจจุบันกระแสการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว กำลังพาเราก้าวเข้าสู่ยุคดิจิทัลอย่างเต็มตัว จึงปฏิเสธไม่ได้ว่าเทคโนโลยีดิจิทัลมีบทบาทสำคัญต่อวิถีการดำเนินชีวิตของผู้คนทุกช่วงวัยและมีแนวโน้มในการใช้เทคโนโลยีมากขึ้น ถึงแม้ว่าคนในสังคมส่วนใหญ่จะใช้อินเทอร์เน็ตหรือสื่อดิจิทัลต่าง ๆ เป็นส่วนหนึ่งของการดำรงชีวิต แต่ยังคงขาดทักษะและความรู้ที่จำเป็นต่อการใช้ประโยชน์จากอินเทอร์เน็ต ไม่รู้วิธีลดความเสี่ยงในโลกออนไลน์ ขาดความเข้าใจเรื่องสิทธิและความรับผิดชอบในโลกยุคดิจิทัล (วรพจน์ วงศ์กิจรุ่งเรือง. 2561: 13) หากเราสามารถนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียนจะยิ่งช่วยเพิ่มพูนประโยชน์ของเทคโนโลยีได้ เพราะเทคโนโลยีถือเป็นเครื่องมือที่ช่วยเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพการศึกษาในยุคดิจิทัลทั้งในด้านการบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านจัดการเรียนการสอนของครูและด้านการเรียนรู้ของผู้เรียนหรือแม้แต่การทำกิจกรรมประจำวันล้วนเกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีทั้งสิ้น เห็นได้ชัดเจนในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (2019) ที่ผ่านมา บทบาทของครูผู้สอนนั้นเปลี่ยนไปจากเดิม ครูมีการนำเทคโนโลยีไปบูรณาการกับความรู้ในศาสตร์การสอน ส่วนผู้เรียนถูกปรับเปลี่ยนอยู่ในรูปแบบห้องเรียนออนไลน์ ส่งผลให้มีโอกาสในการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตและสามารถรับสื่อสังคมออนไลน์ได้อย่างสะดวกและรวดเร็วขึ้น สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล (ดีป้า) ได้เผยแพร่ผลสำรวจพฤติกรรมออนไลน์ เด็กไทยติดอินเทอร์เน็ต 35 ชมต่อสัปดาห์ เสี่ยงภัยออนไลน์ถึง 60% ปัญหาจากการใช้ชีวิตดิจิทัลของเด็กไทยที่พบมากที่สุดคือ 4 ประเภท คือ 1. การกลั่นแกล้งทางไซเบอร์(49%), 2. การเข้าถึงสื่อลามกและพูดคุยเรื่องเพศกับคนแปลกหน้าในโลกออนไลน์ (19%), 3. ติดเกม (12%) และ 4. ถูกล่อลวงออกไปพบคนแปลกหน้า (7%) (สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล (DEPA). 2566: ออนไลน์) การกลั่นแกล้งทางไซเบอร์นั้นสัมพันธ์กับหลายปัญหา ทั้งด้านสุขภาพจิตที่อาจส่งผลต่อจิตใจทำให้เกิดภาวะเครียดหรือนำไปสู่ภาวะซึมเศร้าหรือการฆ่าตัวตายได้ รู้สึกหวาดระแวง ไม่สบายใจ มีปัญหา

ด้านการเรียนและด้านสังคม ทำให้เสื่อมเสียชื่อเสียง แยกตัวจากสังคมและไม่ไว้วางใจผู้อื่น (ปองกมล สุรัตน์. 2561ก: 640-642) ดังนั้น สิ่งเหล่านี้กำลังเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อสังคมไทย ปรากฏให้เห็นและเริ่มทวีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้น

ประเด็นดังกล่าว บุคคลที่มีความสำคัญในการแก้ไขปัญหาเหล่านี้คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องอาศัยภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยี ในการที่จะเข้าใจบริบทที่เปลี่ยนไปและบูรณาการเทคโนโลยี เชื่อมโยงสู่การปฏิบัติ ในสถานศึกษา สร้างการยอมรับและการเปลี่ยนแปลงให้ครูและบุคลากรในโรงเรียนได้เห็นถึงความสำคัญ (จิณฉัตร ปะโคทั้ง. 2561: 89) สิ่งที่ต้องตระหนัก คือการสร้างความเป็นพลเมืองดิจิทัลให้เกิดขึ้นควบคู่ไปกับการจัดการศึกษา เพื่อสร้างความเข้าใจพื้นฐานด้านความปลอดภัยและปฏิบัติตนในการใช้งานสื่อดิจิทัลและสื่อสังคมออนไลน์อย่างเหมาะสมจะช่วยให้ พลเมืองเรียนรู้ว่าจะใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีดิจิทัลและปกป้องตนเองจากความเสียหายต่าง ๆ อย่างไร ดังนั้น เมื่อเทคโนโลยีเปรียบเสมือนดาบสองคม ครูถือเป็นตัวแปรสำคัญ หากครูมีความรู้ความเข้าใจและปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดิจิทัลที่ดี ครูจะเป็นแม่พิมพ์ชั้นเยี่ยมที่คอยปลูกฝังและชี้แนะแนวทางการปฏิบัติตนในการเป็นพลเมืองดิจิทัลได้อย่างชาญฉลาดและปลอดภัยให้เกิดขึ้นกับตัวผู้เรียน รวมถึงครอบครัว โรงเรียน ภาครัฐ และองค์กรที่เกี่ยวข้องควรร่วมกันส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้มีความเป็นพลเมืองดิจิทัลอย่างสมบูรณ์ (สรานนท์ อินทนนท์. 2563ก: 4) สามารถรับมือกับโอกาสและภัยคุกคามแบบใหม่ ๆ ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน จากการศึกษาบริบทของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 พบว่ามีนโยบายมุ่งพัฒนาการศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา ในศตวรรษที่ 21 โดยการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและสร้างความปลอดภัย สร้างโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษา รวมถึงมีจุดเน้นปีงบประมาณ 2566 ด้านผู้เรียน คือ มุ่งส่งเสริมทักษะสารสนเทศสื่อเทคโนโลยีให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน

จากปัญหาและความสำคัญข้างต้น อาจเกิดความเสียหายและผลกระทบขึ้นกับผู้เรียน ผู้วิจัยจึงศึกษาภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีที่ส่งผลต่อความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรีเขต 2 เพื่อใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาตนเองของผู้บริหารสถานศึกษา ครูและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2
2. เพื่อศึกษาความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีกับความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2
4. เพื่อสร้างสมการพยากรณ์ภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยี ที่ส่งผลต่อความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2

การทบทวนวรรณกรรม

ความหมายของภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยี

ภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยี (Technology leadership) เรียกได้ว่าเป็นภาวะผู้นำที่เกิดขึ้นท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งมีนักวิชาการได้ให้ความหมายไว้ดังนี้

จิณฉัตร ปะโคทั้ง (2561: 81) ได้สรุปความหมายของภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีไว้ว่าเป็นพฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ของครู นักเรียน ชุมชนและทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา โดยอาศัยกระบวนการเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนรู้การบริหารการเปลี่ยนแปลง การใช้เทคโนโลยีในการบริหารจัดการ และเรียนรู้สร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ การพัฒนาครูและการพัฒนานักเรียน

สุกัญญา แซ่มซ้อย (2558: 216-224) ได้สรุปไว้ว่า ภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีเป็นสิ่งที่ผู้บริหารต้องสร้างการยอมรับทางเทคโนโลยี นวัตกรรม และการเปลี่ยนแปลงให้ครูและบุคลากรในโรงเรียนให้เห็นถึงความสำคัญ และยอมรับการเปลี่ยนแปลงนำไปบูรณาการกับความรู้ในศาสตร์การสอน ความรู้ในเนื้อหาวิชา เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ของครู ให้มีความเป็นครูมืออาชีพและพัฒนาเป็นวัฒนธรรมองค์กรที่ดี

สุนันทา สมใจ, และวิชุดา กิจธรรม (2561: 351) ได้กล่าวถึงภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีว่า เป็นพฤติกรรมการนำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อกลุ่มบุคคลข้างขึ้นและนำพาไปสู่ความสำเร็จ โดยใช้เทคโนโลยีเข้ามา มีส่วนเกี่ยวข้องหรือมีอิทธิพลต่อ

ประสิทธิผลของสถานศึกษา จึงถือเป็นทักษะที่จำเป็นสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา ที่จะต้องเร่งส่งเสริมให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการพัฒนาและเผยแพร่วิสัยทัศน์ในการใช้เทคโนโลยี รวมถึงมีการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีในการเรียนการสอน มีความรู้ในการเลือกใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม เพื่อให้เกิดผลที่ดีกับตัวผู้เรียน

ความหมายของความเป็นพลเมืองดิจิทัล

ด้วยความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เราต้องเรียนรู้ เข้าใจและตระหนักถึงแนวทางในการปฏิบัติตนบนโลกออนไลน์อย่างไร จึงจะใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีได้อย่างคุ้มค่า ปลอดภัย ตลอดจนเรียนรู้ที่จะเป็นผู้ป้องกันและปกป้องข้อมูลส่วนตัวของตนเองและผู้อื่นเพื่อใช้ชีวิตในโลกแห่งความเป็นจริงและโลกออนไลน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพและสมดุล ซึ่งได้มีนักวิชาการให้ความหมายของความเป็นพลเมืองดิจิทัล ไว้ดังนี้

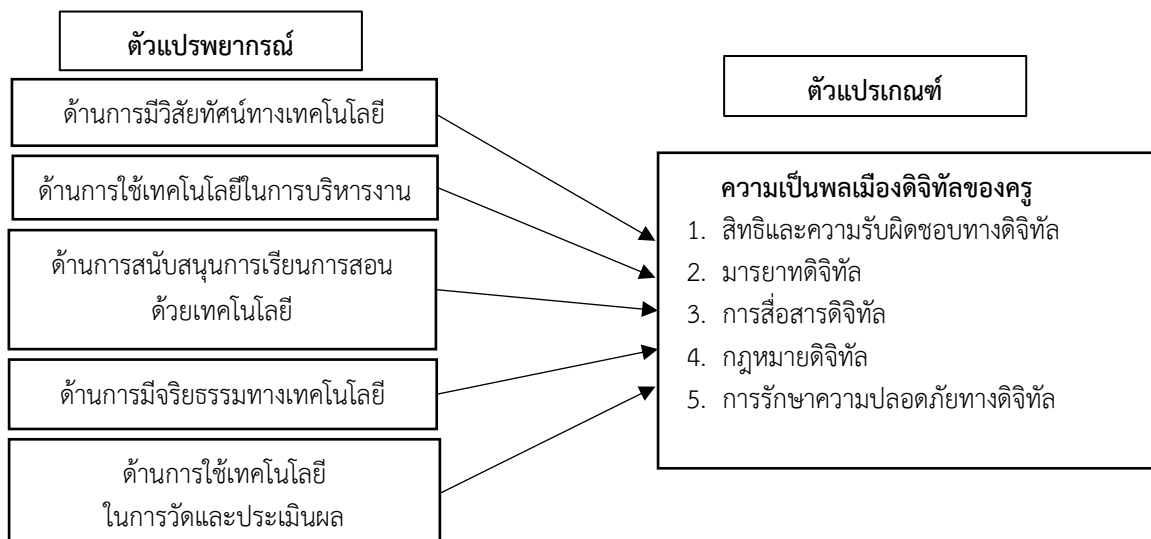
Ribble (2011: 15) ได้ให้นิยามความเป็นพลเมืองดิจิทัลไว้ว่า พลเมืองที่ต้องเรียนรู้และทำความเข้าใจในเรื่องต่าง ๆ ของเทคโนโลยีดิจิทัล สามารถใช้เทคโนโลยีดิจิทัลได้อย่างถูกต้องและปลอดภัย และที่สำคัญต้องถูกตามหลักของกฎหมายทางเทคโนโลยีดิจิทัล จะต้องเป็นบุคคลที่ประพฤติปฏิบัติตนเพื่อใช้เทคโนโลยีดิจิทัลได้อย่างเหมาะสมและรับผิดชอบ มีความตระหนักถึงความปลอดภัยและไม่เกิดผลกระทบที่ร้ายแรงต่อตนเองและผู้อื่น

สุวรรณิ ไหว้, และคณะ (2564: 344) ได้ให้ความหมายของความเป็นพลเมืองดิจิทัลไว้ว่า หมายถึง การเป็นพลเมืองที่ฉลาด มีทักษะในการใช้งานสื่อดิจิทัลและสื่อสังคมออนไลน์ มีความรับผิดชอบในการใช้เทคโนโลยี มีความเข้าใจในเรื่องของบรรทัดฐานในการปฏิบัติตัวให้เหมาะสม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในยุคของการสื่อสารที่ไร้พรมแดน พลเมืองดิจิทัลจึงต้องเป็นพลเมืองที่มีความรับผิดชอบ มีจริยธรรม เห็นอกเห็นใจและเคารพผู้อื่น มีส่วนร่วมในสังคม ตลอดจนถึงการทำความเข้าใจกับผลกระทบของเทคโนโลยีดิจิทัลที่มีต่อสังคม เพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่ดีขึ้น

กาญจนา เดชสม, และรุ่งชัชดาพร เวหะชาติ (2564: 154) ได้ให้ความหมายของความเป็นพลเมืองดิจิทัลไว้คือ พลเมืองผู้ใช้งานสื่อดิจิทัลและสื่อสังคมออนไลน์ที่เข้าใจบรรทัดฐานของการปฏิบัติตัว ให้เหมาะสม ไม่สร้างความเดือดร้อนให้เกิดขึ้นกับตนเองและผู้อื่น มีความรับผิดชอบ มีจริยธรรม มีความเห็นอกเห็นใจและเคารพผู้อื่นในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการศึกษาภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีที่ส่งผลต่อความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 ผู้วิจัยเสนอกรอบความคิดในการวิจัย ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 1,089 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2. 2565: 16)

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 285 คน ซึ่งกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเทียบหากกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie, & Morgan. 1970: 607 - 610; อ้างถึงในบุญชม ศรีสะอาด. 2556: 43) และใช้การสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยใช้อำเภอที่ตั้งเป็นชั้นของการสุ่ม จากนั้นคัดเลือกครูของแต่ละอำเภอที่ตั้งด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) จากขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ได้จากตารางเทียบหากกลุ่มตัวอย่าง

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ตามทฤษฎีการวัดเจตคติของลิเคอร์ท (Likert Scale) แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังต่อไปนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2556: 121) แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยี. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 จำนวน 27 ข้อความ แบ่งเป็น 5 ด้าน ประกอบด้วย 1) การมีวิสัยทัศน์ทางเทคโนโลยี 2) การใช้เทคโนโลยีในการบริหารงาน 3) การสนับสนุนการเรียนการสอนด้วยเทคโนโลยี 4) การมีจริยธรรมทางเทคโนโลยีและ 5) การใช้เทคโนโลยีในการวัดและประเมินผล ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามอยู่ระหว่าง 0.80 ถึง 1.00 มีค่าอำนาจจำแนก ระหว่าง 0.55 ถึง 0.92 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.98

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับพลเมืองดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 จำนวน 27 ข้อความ แบ่งเป็น 5 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านสิทธิและความรับผิดชอบทางดิจิทัล 2) ด้านมารยาทดิจิทัล 3) ด้านการสื่อสารดิจิทัล 4) ด้านกฎหมายดิจิทัล และ 5) ด้านการรักษาความปลอดภัยได้ค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามอยู่ระหว่าง 0.80 ถึง 1.00 มีค่าอำนาจจำแนก ระหว่าง 0.72 ถึง 0.93 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.98

วิธีรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

ผู้วิจัยขอหนังสือจากมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณีส่งถึงผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามเก็บรวบรวมข้อมูล โดยวิธีการส่งด้วยตนเอง พร้อมทั้งขอความอนุเคราะห์ให้โรงเรียนตอบกลับแบบสอบถามผ่านออนไลน์ Google form โดยผู้วิจัยได้ข้อมูลการตอบรับแบบสอบถามออนไลน์ที่มีความสมบูรณ์ 285 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100.00

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

1. สถิติพื้นฐาน

1.1 ค่าเฉลี่ย (Mean: $\bar{X}$) ใช้ในการวิเคราะห์ระดับภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีและความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรีเขต 2

1.2 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ใช้ในการวิเคราะห์ระดับภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีและความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรีเขต 2

2. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

2.1 สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product-Moment Correlation Coefficient) ใช้สำหรับทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างระดับภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีและความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรีเขต 2

2.2 การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ใช้สำหรับทดสอบระดับภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีและความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรีเขต 2 และสร้างสมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนดิบ

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาระดับภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีและความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรีเขต 2 ปรากฏผลดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 วิเคราะห์ระดับภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีและความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรีเขต 2 โดยรวมและรายด้าน

ภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยี	n = 285		ระดับ
	$\bar{X}$	S.D.	
1. การมีวิสัยทัศน์ทางเทคโนโลยี	4.55	0.38	มากที่สุด
2. การใช้เทคโนโลยีในการบริหารงาน	4.49	0.37	มาก
3. การสนับสนุนการเรียนการสอนด้วยเทคโนโลยี	4.53	0.32	มากที่สุด
4. การมีจริยธรรมทางเทคโนโลยี	4.51	0.36	มากที่สุด
5. การใช้เทคโนโลยีในการวัดและประเมินผล	4.35	0.40	มาก
รวม	4.49	0.30	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.49, S.D.=0.30) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 3 ข้อและอยู่ในระดับมาก 2 ข้อ โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการมีวิสัยทัศน์ทางเทคโนโลยี ($\bar{X}$ = 4.55, S.D.=0.38) ด้านการสนับสนุนการเรียนการสอนด้วยเทคโนโลยี ($\bar{X}$ = 4.53, S.D.=0.32) ด้านการมีจริยธรรมทางเทคโนโลยี ($\bar{X}$ = 4.51, S.D.=0.36) ด้านการใช้เทคโนโลยีในการบริหารงาน ($\bar{X}$ = 4.49, S.D.=0.37) และด้านการใช้เทคโนโลยีในการวัดและประเมินผล ($\bar{X}$ = 4.35, S.D.=0.40)

2. ผลการศึกษาความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 ปรากฏผล ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 วิเคราะห์ความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 โดยรวมและรายด้าน

ความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครู	n = 285		ระดับ
	$\bar{X}$	S.D.	
1. สิทธิและความรับผิดชอบทางดิจิทัล	4.53	0.37	มากที่สุด
2. มารยาทดิจิทัล	4.51	0.44	มากที่สุด
3. การสื่อสารดิจิทัล	4.56	0.37	มากที่สุด
4. กฎหมายดิจิทัล	4.53	0.41	มากที่สุด
5. การรักษาความปลอดภัยทางดิจิทัล	4.44	0.43	มาก
รวม	4.52	0.32	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 พบว่า ความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรีเขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.52, S.D.=0.32) เมื่อพิจารณาเป็นรายประเภท พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 4 ข้อและอยู่ในระดับมาก 1 ข้อ โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการสื่อสารดิจิทัล ($\bar{X}$ = 4.56, S.D.=0.37) ด้านมารยาทดิจิทัล ($\bar{X}$ = 4.51, S.D.=0.44) ด้านสิทธิและความรับผิดชอบทางดิจิทัล ($\bar{X}$ = 4.53, S.D.=0.37) ด้านกฎหมายดิจิทัล ($\bar{X}$ = 4.53, S.D.=0.41) และค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือด้านการรักษาความปลอดภัยทางดิจิทัล ($\bar{X}$ = 4.44, S.D.=0.43)

3. ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีกับความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 ปรากฏผลดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีกับความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2

ตัวแปร	X ₁	X ₂	X ₃	X ₄	X ₅	Y	X
X ₁	1						
X ₂	0.537**	1					
X ₃	0.569**	0.504**	1				
X ₄	0.597**	0.470**	0.515**	1			
X ₅	0.509**	0.506**	0.538**	0.551**	1		
Y	0.821**	0.650**	0.709**	0.701**	0.667**	1	
X	0.769**	0.811**	0.847**	0.852**	0.851**	0.855**	1

**p < .01

จากตารางที่ 3 พบว่า โดยรวมมีความสัมพันธ์กันทางบวก ในระดับสูง ($r_{xy} = 0.855$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้

4. ผลการศึกษาภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีส่งผลต่อความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 ปรากฏผลดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีสู่กับความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2

model	SS	df	MS	F	P
Regression	24.515	5	4.903	220.187	.000**
Residual	6.213	279	0.022		
Total	30.727	284			

**p < .01

จากตารางที่ 4 พบว่า การพยากรณ์ภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีสู่กับความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงให้เห็นว่าตัวแปรต้นอย่างน้อย 1 ตัวแปร มีความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงกับตัวแปรตาม ดังนั้น ผู้วิจัยจึงดำเนินการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณด้วยวิธี Stepwise ปรากฏผลดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบเป็นขั้นตอนของภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีกับความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครู
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2

ตัวแปร	b	S.E.	β	t	P
ค่าคงที่ (Constant)	0.292	0.135		2.17*	0.031
การมีวิสัยทัศน์ทางเทคโนโลยี (X ₁)	0.450	0.031	0.525	14.71**	0.000
การสนับสนุนการเรียนการสอนด้วยเทคโนโลยี (X ₃)	0.181	0.042	0.179	4.32**	0.000
การใช้เทคโนโลยีในการวัดและประเมินผล (X ₅)	0.123	0.032	0.153	3.82**	0.000
การใช้เทคโนโลยีในการบริหารงาน (X ₂)	0.089	0.034	0.100	2.62**	0.009
การมีจริยธรรมทางเทคโนโลยี (X ₄)	0.093	0.038	0.104	2.46*	0.014
ค่าคงที่ (a) = 0.292					
R = 0.893 ^a , R ² = 0.798, Adjusted R ² = 0.794, S.E. _{est} = 0.149, F = 220.187, Sig. = 0.000					

*p<.05 **p < .01

จากตารางที่ 5 พบว่า การพยากรณ์ภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีกับความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ด้าน ด้านการมีวิสัยทัศน์ทางเทคโนโลยี ด้านการสนับสนุนการเรียนการสอนด้วยเทคโนโลยี ด้านการใช้เทคโนโลยีในการวัดและประเมินผล ด้านการใช้เทคโนโลยีในการบริหารงานและด้านการมีจริยธรรมทางเทคโนโลยี มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบพหุคูณ (R) เท่ากับ 0.893 ค่ากำลังสองของสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบพหุคูณ (R²) เท่ากับ 0.798 สามารถร่วมกันพยากรณ์ประสิทธิผลของสถานศึกษาได้ร้อยละ 79.80 และสามารถนำมาเขียนสมการพยากรณ์ได้ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนดิบ

$$\hat{Y} = 0.292 + 0.450 (X_1) + 0.181 (X_3) + 0.123 (X_5) + 0.089 (X_2) + 0.093 (X_4)$$

สมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนมาตรฐาน

$$\hat{Z}_y = 0.525 (X_1) + 0.179 (X_3) + 0.153 (X_5) + 0.100 (X_2) + 0.104 (X_4)$$

อภิปรายผล

จากผลการวิเคราะห์ภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีกับความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 มีประเด็นที่น่าสนใจนำมาอภิปรายผลดังต่อไปนี้

1. ภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยี มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 3 ด้านและอยู่ในระดับมาก 2 ด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ การมีวิสัยทัศน์ทางเทคโนโลยี การใช้เทคโนโลยีในการบริหารงานการสนับสนุนการเรียนการสอนด้วยเทคโนโลยี การมีจริยธรรมทางเทคโนโลยีและการใช้เทคโนโลยีในการวัดและประเมินผล ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 ส่วนใหญ่ได้นำหลักของภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีมาปรับใช้ เนื่องจากปัจจุบันการใช้งานเทคโนโลยีซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับทุกสถานศึกษา ผู้บริหารต้องมีการสร้างวิสัยทัศน์ วางแผน ตั้งเป้าหมายด้านเทคโนโลยี สามารถมองเห็นภาพอนาคตและนำไปสู่การปฏิบัติได้ มีนโยบายที่ชัดเจนในการส่งเสริมและนำเทคโนโลยีมาใช้ในการเรียนการสอนและบริหารงาน เพื่อให้ครูและนักเรียนได้ใช้เทคโนโลยีในการเข้าถึงข้อมูลได้อย่างรวดเร็ว มีประสิทธิภาพและปลอดภัย นอกจากนี้ยังนำเทคโนโลยีมาใช้ในการวัดผลประเมินผลการจัดการเรียนรู้ของครูและนักเรียน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ นิศาชล บำรุงภักดี, และคณะ (2564: 171) ได้ทำการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นของสถานศึกษา ในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสกลนคร พบว่า ตามความเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.22) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน สอดคล้องกับ จุฬาลักษณ์ อักษรณรงค์, และกุหลาบ ปุริสาร (2561: 2) ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหาร

สถานศึกษาสหวิทยาเขตหนองหาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 จังหวัดอุดรธานี พบว่า ระดับภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารสถานศึกษา สหวิทยาเขตหนองหานจังหวัดอุดรธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ ธนัชพันธ์ พรหมแทนสุด (2565: 453) ได้ทำการศึกษาสภาพปัจจุบันภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ พบว่า โดยรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการพัฒนาภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ โดยรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สุนันทา สมใจ, และวิชุดา กิจธรรรม (2561: 360) ได้กล่าวไว้ว่า ภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยี มีความจำเป็นสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งมีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา รวมถึงการส่งเสริมให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง มีส่วนร่วมในการพัฒนาวิสัยทัศน์การใช้เทคโนโลยีและเผยแพร่วิสัยทัศน์ มีการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีในการเรียนการสอน มีความรู้ในการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมต่อการยกระดับการเรียนการสอนให้ เป็นไปตามมาตรฐานหลักสูตร เพื่อนำไปสู่ผลสัมฤทธิ์สูงสุดของนักเรียน

2. ความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครู พบว่า มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 4 ด้านและอยู่ในระดับมาก 1 ด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ การสื่อสารดิจิทัล มารยาทดิจิทัล สิทธิและความรับผิดชอบทางดิจิทัล ซึ่งค่าเฉลี่ยเท่ากับกฎหมายดิจิทัลและการรักษาความปลอดภัยทางดิจิทัล ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะ การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีปัจจุบันและที่กำลังจะเกิดขึ้นในอนาคตมีอัตราการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็ว ทำให้ครูมีความตระหนักถึงความเป็นพลเมืองดิจิทัลและเรียนรู้ที่จะปรับตัวให้เป็นครูในยุคดิจิทัลอย่างสมบูรณ์แบบ สามารถ และปฏิบัติตนในการใช้เทคโนโลยีได้อย่างถูกต้องเหมาะสม มีความรู้ความเข้าใจ มีความรับผิดชอบ รู้กฎรู้ผิด รวมถึงการเข้าถึง ข้อมูลสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ ใช้วิจารณญาณในการประเมินความน่าเชื่อถือของข้อมูลก่อนนำไปใช้อย่างสร้างสรรค์ และเกิดประโยชน์ต่อการทำงาน มีความเข้าใจถึงสิทธิและความรับผิดชอบในโลกออนไลน์ มีจริยธรรมในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล สามารถรักษาความปลอดภัยให้กับตนเอง ตระหนักถึงโอกาสและความเสี่ยงในโลกออนไลน์ รวมถึงผู้บริหารสถานศึกษา ที่มีภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีให้ความสำคัญกับความเป็นพลเมืองดิจิทัล จึงนำมากำหนดเป็นนโยบายสถานศึกษาที่ส่งเสริมให้ครู เกิดความเป็นพลเมืองดิจิทัล ทั้งนี้ การสื่อสารดิจิทัลมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด อาจเนื่องมาจากครูมีความสามารถในการแลกเปลี่ยน ข้อมูลต่าง ๆ ผ่านสื่อดิจิทัล สอดคล้องกับ คุณาธิป จำปานิล (2563: 9) ได้กล่าวไว้ว่า คุณลักษณะด้านการรู้และเข้าใจดิจิทัล ประกอบด้วย การเข้าถึงดิจิทัล การใช้ดิจิทัลเพื่อการสื่อสาร การใช้งานเทคโนโลยีและสารสนเทศ ความปลอดภัยในการใช้ดิจิทัลและการสร้างนวัตกรรม เป็นคุณลักษณะที่มีความเหมาะสมและเป็นประโยชน์ในระดับมากที่สุดและมีความเป็นไปได้ในระดับมาก ดังนั้นครูจะต้องเตรียมตัวและเตรียมความพร้อมสำหรับการเรียนรู้เรื่องความเป็นพลเมืองดิจิทัลที่ดี รวมถึงมีการพัฒนาทักษะความสามารถด้านพลเมืองดิจิทัลให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีอยู่เสมอ เมื่อครูมีความเป็นพลเมืองดิจิทัลจะส่งผลดีต่อตัวผู้เรียน โดยครูต้องส่งเสริมความเป็นพลเมืองดิจิทัลให้เกิดขึ้นกับตัวผู้เรียน เพื่อให้สามารถใช้งานบนโลกดิจิทัลได้อย่างปลอดภัยและเป็นพลเมืองในยุคดิจิทัลได้อย่างมีความสุข สอดคล้องกับ Kingsmill (2016: 260 - 273) ได้ ทำการศึกษาเรื่อง ประสบการณ์ของการเป็นพลเมืองดิจิทัลในหลักสูตรของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา โดยคิงส์มิลล์ กล่าวว่า บุคลากรในโรงเรียนจำเป็นต้องได้รับการศึกษาเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองดิจิทัล เพื่อที่จะได้นำไปพัฒนานักเรียนได้และโรงเรียน ควรให้ความสำคัญกับหลักสูตรความเป็นพลเมืองดิจิทัล เนื่องจากเป็นพื้นฐานของนักเรียนทุกคนในการเป็นพลเมืองในสังคมดิจิทัลได้อย่างมีความรับผิดชอบ สอดคล้องกับ เสกสรร สกนธวัฒน์ (2560: 1) ได้ทำการศึกษากลยุทธ์การบริหารโรงเรียนใน เครื่องูลนิชิตณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย ตามแนวคิดการเสริมสร้างนักเรียนให้มีความเป็นพลเมืองดิจิทัล ผลการวิจัย พบว่า การเสริมสร้างนักเรียนให้มีความเป็นพลเมืองดิจิทัล ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ได้แก่ มีความเคารพและผู้อื่นในโลกดิจิทัล ใช้งานดิจิทัลอย่างมีความรับผิดชอบและปลอดภัย และสร้างนวัตกรรมดิจิทัลเพื่อเสริมสร้างนักเรียนให้มีความเป็น พลเมืองดิจิทัล มี 3 กลยุทธ์หลัก คือ 1) ปรับปรุงการบริหารเพื่อพัฒนานักเรียนให้มีการใช้งานดิจิทัลอย่างมีความรับผิดชอบ และปลอดภัย 2) เพิ่มขีดความสามารถในการบริหารเพื่อพัฒนานักเรียนในการสร้างนวัตกรรมดิจิทัล 3) ยกระดับการบริหาร เพื่อพัฒนานักเรียนให้มีความเคารพตนเองและผู้อื่นในโลกดิจิทัล สอดคล้องกับแนวคิดของ Ribble (2011: 15) ได้กล่าวถึง เรื่องความเป็นพลเมืองดิจิทัลว่าเป็นเรื่องที่พลเมืองในยุคนี้ต้องเรียนรู้และควรจะทำ ความเข้าใจในเรื่องต่าง ๆ ของเทคโนโลยีดิจิทัล สามารถใช้เทคโนโลยีดิจิทัลได้อย่างถูกต้องและปลอดภัยและที่สำคัญต้องถูกตามหลักของกฎหมายทางเทคโนโลยีดิจิทัล นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ สุปราณี วงษ์แสงจันทร์, และประกอบ कुमारักษ์ (2564: 26) ได้สรุปไว้ว่า สถานศึกษา ผู้บริหาร คณาจารย์จำเป็นต้องมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับองค์ความรู้ในเรื่องของความเป็นพลเมืองดิจิทัล ซึ่งเป็นบรรทัดฐานและ

ความรับผิดชอบในการใช้เทคโนโลยีอย่างเหมาะสม เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกันในชุมชนดิจิทัลอย่างมีคุณภาพ เพื่อให้เกิดความสามารถในการรับรู้สติปัญญา อารมณ์และสังคม ช่วยให้ผู้ใช้งานในโลกออนไลน์ สามารถเผชิญหน้าและปรับตัวเข้ากับโลกดิจิทัลได้อย่างเหมาะสม สามารถเข้าใจถึงสิทธิความรับผิดชอบ จริยธรรมในโลกออนไลน์ และการใช้ประโยชน์จากอินเทอร์เน็ตเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด

3. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีกับความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรีเขต 2 พิจารณาโดยรวม พบว่า ภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีกับความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครูมีความสัมพันธ์กันในทางบวกที่เป็นไปในทิศทางเดียวกันกับความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครู ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ กล่าวคือ หากภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีมีระดับพฤติกรรมในระดับมาก ความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครู มีระดับพฤติกรรมในระดับมาก ในทางกลับกัน หากภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีมีระดับพฤติกรรมในระดับน้อย ความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครูจะมีระดับพฤติกรรมในระดับน้อยตามไปด้วย ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีเป็นรูปแบบของผู้นำที่จำเป็นสำหรับสถานศึกษาในการพัฒนาศักยภาพและพัฒนาวิสัยทัศน์ในการใช้เทคโนโลยีให้บรรลุตามเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถใช้เทคโนโลยีในการบริหารจัดการ สนับสนุน ส่งเสริมครูให้มีการบูรณาการการจัดการศึกษาด้วยเทคโนโลยี ดำเนินการให้บุคลากรมีโอกาสได้รับการพัฒนาวิชาชีพอย่างมีคุณภาพโดยใช้เทคโนโลยีในด้านต่าง ๆ รวมไปถึงการมีจริยธรรมในการใช้เทคโนโลยี เพื่อให้ครูมีความเป็นพลเมืองดิจิทัลได้อย่างสมบูรณ์ สามารถรับมือกับโอกาสและภัยคุกคามแบบใหม่ ๆ ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีและเหมาะสมในการประพฤติตนในโลกดิจิทัลให้กับผู้เรียน ซึ่งมีความจำเป็นมากเพราะผู้เรียนบางคนใช้สื่อออนไลน์ในทางที่ผิด ส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น ไม่มีวิจารณญาณในการกลั่นกรองข้อมูลข่าวสาร สอดคล้องกับ จูไรรัตน์ ทองคำชื่นวิวัฒน์ (2564: 241) ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทักษะความฉลาดทางดิจิทัลกับพฤติกรรมความเป็นพลเมืองดิจิทัลของเยาวชนไทยในกรุงเทพมหานคร พบว่า มิติจริยธรรมทางดิจิทัล มิติทักษะและความสามารถในการแสวงหาข้อมูลดิจิทัลและมิติของกิจกรรมบนสื่อสังคมดิจิทัลมีความสัมพันธ์กับทักษะการเป็นพลเมืองดิจิทัลเชิงบวกในระดับปานกลาง ซึ่งภัยคุกคามต่าง ๆ อาจมาจากการถูกกลั่นแกล้งบนโลกไซเบอร์ สอดคล้องกับ Snyder (2016: 290 - 296) ได้ทำการศึกษา การรับรู้ของครูเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองดิจิทัลของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในเรื่องการใช้สื่อสังคมออนไลน์ในโครงการที่ได้รับความร่วมมือทั่วโลก ซึ่ง Snyder กล่าวว่านักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นนั้นใช้สื่อออนไลน์ในทางที่ผิดและไม่คำนึงถึงอิทธิพลทางลบของรอยต่อทางดิจิทัลกับชีวิต สอดคล้องกับ ปองกมล สุรัตน์ (2561: 158) ได้ทำการศึกษาการรังแกผ่านทางโลกไซเบอร์ในมิติสังคมวัฒนธรรม : กรณีศึกษาเยาวชนไทยเจเนอเรชัน Z พบว่า ช่วงหลังผ่านพ้นการรังแกบนโลกไซเบอร์พบว่าการปรับตัว เปลี่ยนบุคลิกภาพและวิธีสื่อสารในโลกออนไลน์ รวมทั้งการเยียวยาตัวเองให้มีกำลังใจที่เข้มแข็งเป็นเงื่อนไขสำคัญที่ทำให้ก้าวพ้นปัญหาการรังแกผ่านโลกไซเบอร์ ดังนั้นจะเห็นได้ว่าครูควรจะมีมุมมองในการให้การศึกษากับนักเรียนและอาจารย์ผู้ใช้เทคโนโลยีทุกคนในการรู้ว่าต้องใช้เทคโนโลยีอย่างไรให้เหมาะสมและสร้างสรรค์ สอดคล้องแนวคิดของ รุ่งอรุณ ป้องกัน, และลักขณา ศรีวิวัฒน์ (2566: 279) กล่าวไว้ว่า ในยุคสังคมแห่งเทคโนโลยีดิจิทัลในศตวรรษที่ 21 เช่นปัจจุบันที่ต้องใช้เครือข่ายอินเทอร์เน็ตด้วยอุปกรณ์ต่าง ๆ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ โดยผู้เรียนต้องลงมือปฏิบัติด้วยตนเองสอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเรียกว่าเป็นพลเมืองดิจิทัล (Digital Citizen) คือมีความฉลาดทางดิจิทัลบนพื้นฐานของความรับผิดชอบ การมีจริยธรรม การมีส่วนร่วมมีความเห็นอกเห็นใจและเคารพผู้อื่น โดยมุ่งเน้นความเป็นธรรมในสังคม ปฏิบัติและรักษาไว้ซึ่งกฎเกณฑ์ เพื่อสร้างความสมดุลของการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

4. ภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีที่ส่งผลต่อความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรีเขต 2 พบว่า มีจำนวน 5 ด้านคือ ด้านการมีวิสัยทัศน์ทางเทคโนโลยี ด้านการสนับสนุนการเรียนการสอนด้วยเทคโนโลยี ด้านการมีจริยธรรมทางเทคโนโลยี ด้านการใช้เทคโนโลยีในการบริหารงานและด้านการใช้เทคโนโลยีในการวัดและประเมินผล ร่วมกันพยากรณ์ความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครูได้ร้อยละ 79.80 เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย โดยเฉพาะการมีวิสัยทัศน์ทางเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีอำนาจพยากรณ์ ความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรีเขต 2 สูงสุด ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาที่มีภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยี มีการกำหนดทิศทางจัดการศึกษา โดยใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม ตามวิสัยทัศน์ของสถานศึกษาไว้อย่างชัดเจนและร่วมกันประชุมวางแผน PLC กับครูและบุคลากรในการนำวิสัยทัศน์ทางเทคโนโลยีและนวัตกรรมไปสู่การปฏิบัติในอนาคตอย่างเป็นรูปธรรม สอดคล้องกับ สุนันทา สมใจ, และวิชุดา กิจธรรม (2561: 360) ได้ทำการศึกษาการบริหารสถานศึกษาด้วยภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยี พบว่า ภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีถือเป็นทักษะที่จำเป็นสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งมีอิทธิพลต่อ

ประสิทธิผลของสถานศึกษา เพื่อพัฒนาวิสัยทัศน์การใช้เทคโนโลยีและเผยแพร่วิสัยทัศน์ มีการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีในการเรียนการสอน มีความรู้ในการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมต่อการยกระดับการเรียนการสอนให้เป็นไปตามมาตรฐานหลักสูตร เพื่อนำไปสู่ผลสัมฤทธิ์สูงสุดของนักเรียน สอดคล้องกับ ชัยนาม บุญนิตย์ (2563: 144) ได้ทำการศึกษาพฤติกรรมภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ ด้านความมีภาวะผู้นำมีวิสัยทัศน์ทางเทคโนโลยีและนวัตกรรม พบว่าผู้บริหารสถานศึกษา มีระดับปฏิบัติอยู่ในระดับมาก พฤติกรรมที่บ่งบอกถึงความเป็นผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถมองภาพอนาคตของการบริหารจัดการส่งเสริมการจัดการศึกษาโดยการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ โดยที่ผู้บริหารสามารถมองเห็นภาพอนาคตและนำมาเป็นวิสัยทัศน์นำไปสู่การปฏิบัติได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Grey-Bowen (2010: 87-109) ได้ทำการศึกษาภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในเขตโมอามี พบว่า ผู้บริหารมุ่งเน้นและให้ความสำคัญกับมาตรฐานชาติด้านการใช้เทคโนโลยี (NETS-A) ในด้านภาวะผู้นำที่มีวิสัยทัศน์สูงสุด ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรกำหนดนโยบายและแนวปฏิบัติที่ชัดเจนด้านการใช้เทคโนโลยีของสถานศึกษาอย่างปลอดภัยร่วมกับผู้เรียน ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เข้าถึงแหล่งเรียนรู้ มีภูมิคุ้มกันและทักษะการใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้อย่างถูกต้องและปลอดภัยด้วยการวางระบบโครงสร้างการใช้งานเทคโนโลยีให้อยู่ในกรอบของความปลอดภัย สอดคล้องกับ Hollandsworth, Dowdy, & Donovan (2011: ออนไลน์) ได้ทำการศึกษา พลเมืองดิจิทัลในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมรอบตัวนักเรียน ซึ่งกล่าวถึง พลเมืองดิจิทัลบนโลกไซเบอร์ ประกอบไปด้วย พฤติกรรมของคนที่หลากหลาย มีความเสี่ยงและผลกระทบเชิงลบ ซึ่งขาดความตระหนักในการเป็นพลเมืองดิจิทัลและขาดการศึกษาที่ดี สามารถนำไปสู่ปัญหาความประพฤติที่เป็นอันตรายต่อนักเรียนได้ เหตุผลนี้จึงเป็นส่วนสำคัญที่ควรทำให้ครูมีความเป็นพลเมืองดิจิทัลได้อย่างเหมาะสมและนำไปถ่ายทอดและเสริมสร้างความเป็นพลเมืองดิจิทัลสู่ผู้เรียนต่อไป ซึ่งต้องเริ่มจากการให้ครูปฏิบัติตนเพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีในการใช้เทคโนโลยีสร้างความตระหนักให้ผู้เรียนได้เห็นถึงประโยชน์และโทษของการใช้เทคโนโลยีที่ผิดกฎหมายและจริยธรรม

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัยเรื่องภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีที่ส่งผลต่อความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรีเขต 2 เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษาและทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1.1 จากผลการวิจัยพบว่าภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการใช้เทคโนโลยีในการวัดและประเมินผลมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาต้องให้ความสำคัญกับการนำเทคโนโลยีมาวัดประเมินผลและศึกษาเพิ่มเติมถึงวิธีการ/แนวทางในการนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในการวัดและประเมินผล เช่น Google form, Kahoot เป็นต้น จากนั้นกำหนดนโยบายในการบริหารที่ชัดเจน จัดวางระบบการวัดและประเมินผลที่มีประสิทธิภาพถือเป็นการส่งเสริมหรือพัฒนาพฤติกรรมและคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาให้เกิดภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีที่มากขึ้น

1.2 จากผลการวิจัยพบว่าความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรีเขต 2 ด้านการรักษาความปลอดภัยทางดิจิทัลมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ดังนั้น สถานศึกษาควรจัดกิจกรรมการอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการรักษาความปลอดภัยในยุคดิจิทัล เพื่อให้คุณครูไม่ทิ้งร่องรอยทางดิจิทัลไว้และอาจเกิดเป็นภัยในอนาคต นอกจากนี้ให้คุณครูรู้วิธีการพื้นฐานในการจัดเก็บข้อมูลให้ปลอดภัย สอดรับกับนโยบายด้านความปลอดภัยของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งการส่งเสริมหรือพัฒนาพฤติกรรมและคุณลักษณะเพื่อให้ครูเกิดความเป็นพลเมืองดิจิทัลที่มากขึ้น

1.3 จากผลการวิจัยพบว่าสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรีเขต 2 และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรจัดกิจกรรมการอบรมเชิงปฏิบัติการที่เน้นการส่งเสริมหรือพัฒนาภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีด้านการใช้เทคโนโลยีในการวัดประเมินผลรวมถึงด้านการรักษาความปลอดภัยทางดิจิทัล เพื่อการส่งเสริมให้ครูมีความเป็นพลเมืองดิจิทัลมากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

- 2.1 ควรศึกษาวิจัยและพัฒนารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีกับความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครู
- 2.2 ควรศึกษาภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยี โดยวิธีวิจัยแบบผสมผสานเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึก
- 2.3 ควรศึกษาวิจัยรูปแบบอื่น ๆ เช่น วิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมวิจัยโมเดลสมการโครงสร้าง

2.4 ควรศึกษาปัจจัยด้านอื่น ๆ (อีกร้อยละ 20.20) เช่น ปัจจัยภายใน ปัจจัยภายนอกหรือปัจจัยใหม่ ๆ ที่เป็นปรากฏการณ์จริงเพื่อให้เกิดตัวแปรใหม่ที่มีความสัมพันธ์และส่งผลกระทบต่อความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครู เพื่อวิเคราะห์และหาแนวทางในการพัฒนาความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครูต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กาญจนา เดชสม, และรุ่งชัชดาพร เวหะชาติ. (2564). การพัฒนาความเป็นพลเมืองดิจิทัลของนักเรียนในศตวรรษที่ 21. **วารสารมหาวิทยาลัยพายัพ**. 1(3): 154.
- คุณาริธิ จำปานิล. (2563). แนวทางการสร้างความเป็นพลเมืองดิจิทัลของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา. **วารสารบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น**. 8(2): 125.
- จินณวัฒน์ ปะโคทัง. (2561). **ภาวะผู้นำยุคดิจิทัลสำหรับผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพ**. อุบลราชธานี: ธรรมอ็อฟเซท.
- จุฬาลักษณ์ อักษรณรงค์, และกุหลาบ ปุริสาร. (2561). ปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารสถานศึกษา สหวิทยาเขตหนองหานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 จังหวัดอุดรธานี. **วารสารบัณฑิตเอเชีย วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย**. 8(2): 178-188.
- จุไรรัตน์ ทองคำชื่นวิวัฒน์. (2564). ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะความฉลาดทางดิจิทัลกับพฤติกรรม การเป็นพลเมืองดิจิทัลของเยาวชนไทยในกรุงเทพมหานคร. **วารสารนิเทศศาสตร์ปริทัศน์**. 25(3): 241.
- ชัยนาม บุญนิตย์. (2563). ภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีและนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2. **วารสารการบริหารนิติบุคคลและนวัตกรรมท้องถิ่น**. 6(4): 144.
- ธนิชนันท์ พรหมแทนสุด. (2565). รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่. **วารสารสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ**. 7(8): 441.
- นิศาชล บำรุงภักดี, และคณษ. (2564). ภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลโรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสกลนคร. **วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร**. 9(34): 193.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). **วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย เล่ม 1**. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ปองกมล สุรัตน์. (2561ก). สาเหตุและผลกระทบที่เกี่ยวข้องกับการรังแกผ่านโลกโซเชียล: กรณีศึกษาเยาวชนไทยผู้ถูกรังแก. **วารสารวิชาการสถาบันเทคโนโลยีแห่งสุวรรณภูมิ**. 1(4): 640-642.
- _____. (2561ข). **การรังแกผ่านโลกโซเชียลในมิติสังคมวัฒนธรรม: กรณีศึกษาเยาวชนไทยเจนเนอเรชั่น Z**. ปริญญาโท การศึกษาดุษฎีบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- รุ่งอรุณ ป้องกัน, และลักขณา สรวิวัฒน์. (2566). การศึกษาองค์ประกอบของความเป็นพลเมืองดิจิทัลของนักเรียน ระดับประถมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. **วารสารสังคมศาสตร์และวัฒนธรรม**. 7(3): 278-279.
- วรพจน์ วงศ์กิจรุ่งเรือง. (2561). **คู่มือพลเมืองดิจิทัล**. กรุงเทพฯ: สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล, กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม.
- เศกสรร สกนธวัฒน์. (2560). **กลยุทธ์การบริหารโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย ตามแนวคิดการเสริมสร้างนักเรียนให้มีความเป็นพลเมืองดิจิทัล**. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุสิตบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.
- สรานนท์ อินทนนท์. (2563ก). **ความฉลาดทางดิจิทัล (DQ : Digital Intelligence)**. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: มูลนิธิส่งเสริมสื่อ เด็กและเยาวชน (สสย.).
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรีเขต 2. (2565). **แผนปฏิบัติการประจำปี 2565**. สืบค้นเมื่อ 2 มกราคม 2566, จาก <https://www.chan2.go.th>.
- สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล (ดีป้า). (2566). **ผลสำรวจพฤติกรรมออนไลน์ เด็กไทยเสี่ยงภัยคุกคาม 4 แบบ**. สืบค้นเมื่อ 8 มกราคม 2566, จาก <https://www.depa.or.th/th/articleview/47fbclid=IwARKe4OxzSkARoRwmwvJV29J5oRIFV6Yr6KLsgG1SWUe0huErbNfK-H4>.

- สุกัญญา แซ่มซ้อย. (2558). ภาวะผู้นำทางเทคโนโลยี : การนำเทคโนโลยีสู่ห้องเรียนและโรงเรียนในศตวรรษที่ 21. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร. 17(4): 216-224.
- สุนันทา สมใจ, และวิชุดา กิจธรรม. (2561). การบริหารสถานศึกษาด้วยภาวะผู้นำทางเทคโนโลยี. วารสารวิทยาลัยดุสิตธานี. 12(1): 350-363.
- สุปราณี วงษ์แสงจันทร์, และประกอบ คุณารักษ์. (2564). การพัฒนาความเป็นพลเมืองดิจิทัลของนักศึกษา. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย ฉบับวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. 15(2): 26.
- สุวรรณี ไหว้, สุวัฒน์ รักขันโท, และสิริวัฒน์ ศรีเครือดง. (2564). มนุษย์กับความเป็นพลเมืองดิจิทัล (Human : Digital Citizenship). มจร มนุษยศาสตร์ปริทรรศน์. 2(1): 214.
- Grey-Bowen. (2010). *A Study of Technology Leadership Among Elementary Public School Principals in Miami-Dade County*. Ph.D. dissertation, United States of America: Faculty of Educational Leadership, St. Thomas University.
- Hollandsworth, R., Dowdy, L., & Donovan, J. (2011). *Digital Citizenship in K-12: It Takes a Village TechTrends*. Retrieved 15 December 2022, from <https://doi.org/10.1007/s11528-011-0510-z>.
- Kingsmill, T. J. (2016). *The experience of digital citizenship in a secondary school curriculum (Doctoral dissertation)*. Australia: Australian Catholic University.
- Ribble, M. (2011). *Digital citizenship in schools*. International Society for Technology in Education. Retrieved 15 December 2022, from <http://www.okmd.or.th/okmd-opportunity/digital-age/258/>.
- Snyder, S. E. (2016). *Teachers' perceptions of digital citizenship development in middle school students using social media and global collaborative projects*. (Doctor of Education). U.S.A.: Walden University.

แนวทางการจัดการระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษาในอำเภอท่าตะโก
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3

The Guidelines for Information Systems Management of School Administration
in Tha Tako District under the Nakhon Sawan Primary Educational Service
Area Office 3

อนุสิทธิ์ સાઁઁ¹, ปพนสรรรค์ โปธิพิทักษ์², สุปัทฒนา หอมบับปผา³
Anusit Sakaew¹, Paponsan Potipitak², Supattana Hombubpha³
Corresponding Author E-mail: Anusit.s@nsru.ac.th

Received: 2023-11-10; Revised: 2023-12-15; Accepted: 2023-12-24

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาปัญหาการจัดการระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 21 คน และครูจำนวน 165 คน รวมทั้งสิ้น 186 คน โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถามการดำเนินงานการจัดการระบบสารสนเทศ ที่มีค่าความตรงระหว่าง 0.67 - 1.00 และความเที่ยงเท่ากับ 0.97 วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2) หาแนวทางการจัดการระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษา โดยการสนทนากลุ่มผู้เชี่ยวชาญจำนวน 7 คน เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา และ 3) ประเมินแนวทางการจัดการระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษา ผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 20 คน เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบประเมินแนวทางการจัดการระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า

1) ปัญหาการจัดการระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีปัญหาสูงที่สุด คือ การบริหารงานงบประมาณ รองลงมา คือ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานทั่วไป และต่ำสุด คือ การบริหารงานบุคคล 2) แนวทางการจัดการระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษา พบว่าสถานศึกษาควรประชุมวางแผนกำหนดมาตรการในการรวบรวมและตรวจสอบข้อมูล จัดอบรมและการศึกษาดูงานส่งเสริมให้ผู้รับผิดชอบประมวลผลข้อมูลมีความรู้ความสามารถที่หลากหลาย จัดหางบประมาณและวัสดุอุปกรณ์เครื่องมือในการจัดเก็บข้อมูลและสารสนเทศ และ 3) การประเมินแนวทางการจัดการระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษา พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: การจัดการระบบสารสนเทศ, การบริหารสถานศึกษา

¹ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

² Student in Master of Education Degree, Educational Administration, Nakhon Sawan Rajabhat University

³ อาจารย์ที่ปรึกษา, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

² Advisor, Faculty of Education, Nakhon Sawan Rajabhat University

³ อาจารย์ที่ปรึกษา, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

³ Advisor, Faculty of Education, Nakhon Sawan Rajabhat University

Abstract

The objectives of the research were to 1) study the problems of information systems management of school administration. The samples were of 21 administrators and 165 teachers, total 186 people that obtained by using simple random sampling. The research tool was a questionnaire concerning the problems of information systems management with the validity between 0.67 - 1.00 and the reliability at 0.97. Data were analyzed by mean and standard deviation, 2) to find out the guidelines of information systems management of school administration was conducted by the discussion group comprising 7 experts. The research tool was the recording form and data were analyzed by content analysis and 3) to evaluate the guidelines of information systems management of school administration. The informants were 20 administrators. The research tool was evaluation form concerning the guidelines of information systems management of school administration. Data was analyzed by mean and standard deviation. The research results were found as follows;

1) The problems of information systems management of school administration in overall was at a moderate level. When considering each aspect, it was found that the most problematic aspect was the budget administration, followed by the academic administration, and the lowest was personnel administration, respectively, 2) The guidelines for information systems management of school administration were as follows, educational school should meet to plan and determine measures for collecting and checking data, organize training and study visits to encourage those responsible for data processing to have a variety of knowledge and abilities, provide the budget to support tools and equipment for data storage and information and 3) The evaluation of the guidelines for information systems management of school administration in overall was at the highest level.

Keywords: Information Systems Management, School Administration

บทนำ

การพัฒนาอย่างก้าวกระโดดของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ส่งผลให้ประเทศต่าง ๆ ในโลกต้องเผชิญกับระบบเศรษฐกิจโลกที่มีการแข่งขันอย่างเสรีและไร้พรมแดนอย่างไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ ความท้าทายใหม่ในกระแสโลกาภิวัตน์รอบใหม่ของโลกคือ การก้าวเข้าสู่ยุคอินเทอร์เน็ตในทุกสิ่ง (Internet of things) ซึ่งอุปกรณ์ต่าง ๆ มีโปรแกรมใช้ร่วมกับคอมพิวเตอร์ รวมถึงโทรศัพท์เคลื่อนที่ ซึ่งมนุษย์สามารถพกพาติดตัวไปด้วยตลอดเวลา ส่งผลให้ปริมาณการใช้อินเทอร์เน็ตเพิ่มมากขึ้นอย่างรวดเร็ว การปฏิวัติดิจิทัล การเปลี่ยนแปลงสู่อุตสาหกรรม 4.0 และการปรับเปลี่ยนประเทศไปสู่ประเทศไทย 4.0 จะเป็นแรงผลักดันให้ประชากรสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารและแหล่งเรียนรู้ที่ไร้ขีดจำกัด สามารถพัฒนาองค์ความรู้ และสร้างปัญหาที่เพิ่มขึ้นเป็นทวีคูณ มีการนำเทคโนโลยีการสื่อสาร และระบบการเรียนรู้แบบเคลื่อนที่ (Mobile learning) มาใช้มากขึ้น ดังนั้น การจัดการศึกษาของไทยจำเป็นต้องกำหนดเป้าหมายการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ วางแผนพัฒนาและเตรียมกำลังคนที่จะเข้าสู่ตลาดงานเมื่อสำเร็จการศึกษาในระดับต่าง ๆ ปรับหลักสูตรและวิธีการเรียนการสอนที่มีความยืดหยุ่นหลากหลาย เพื่อพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถของทรัพยากรมนุษย์ให้มีทักษะ ความรู้ความสามารถ และสมรรถนะที่พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงและการแข่งขันอย่างเสรีแบบไร้พรมแดนในยุคเศรษฐกิจและสังคม 4.0 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2560: 4) การศึกษาของประเทศไทยในปัจจุบันมีการปรับเปลี่ยนการบริหารจัดการสถานศึกษาโดยใช้ระบบสารสนเทศเข้ามาช่วยในการบริหารจัดการมากขึ้น เช่น การลงทะเบียนเรียน การรายงานผลการเรียน แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579 ได้กำหนดตัวชี้วัดด้านระบบสารสนเทศ คือ มีระบบสารสนเทศด้านการศึกษาและด้านอื่นที่เกี่ยวข้องที่เป็นระบบเดียวกันทั้งประเทศ ครอบคลุม ถูกต้อง และเป็นปัจจุบัน สามารถอ้างอิงได้เพื่อใช้ประโยชน์ในการวางแผนการบริหารจัดการศึกษา การติดตาม ประเมิน และรายงานผล (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2560: 122)

นโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 ได้กำหนดมาตรการและแนวทางการพัฒนานวัตกรรม เทคโนโลยีดิจิทัล (Digital Technology) และระบบการทำงานที่เป็นดิจิทัลเข้ามาประยุกต์ใช้

อย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด เป็นมาตรการในการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัล มาใช้ในการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหาร อย่างเป็นระบบ นำไปสู่การนำเทคโนโลยีการวิเคราะห์ข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data Technology) เพื่อเชื่อมโยงข้อมูลด้าน ต่าง ๆ ตั้งแต่ข้อมูลผู้เรียน ข้อมูลครู ข้อมูลสถานศึกษา ข้อมูลงบประมาณ และข้อมูลอื่น ๆ ที่จำเป็น มาวิเคราะห์เพื่อให้ สถานศึกษาสามารถจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาผู้เรียนเป็นรายบุคคลตามสมรรถนะและความถนัด และสามารถวิเคราะห์เป็น ข้อมูลในการวางแผนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศ นำ Cloud Technology มาให้บริการแก่หน่วยงานทุกระดับ และพัฒนาแพลตฟอร์มดิจิทัล (Digital Platform) ระบบบริหารงานสำนักงาน เช่น ระบบแผนงานและงบประมาณ ระบบ บัญชี ระบบพัสดุ ระบบสารบรรณ เป็นต้น เพื่อเจ้าหน้าที่ที่สามารถใช้ในการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ เชื่อมโยงกันทั้ง องค์กร (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2562: 84) สถานศึกษาที่มีระบบสารสนเทศที่สมบูรณ์ ครบถ้วน เป็น ปัจจุบัน ใช้ได้สะดวกและตรงตามความต้องการ จะช่วยให้สถานศึกษาสามารถดำเนินงานพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้อย่างมี ประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล เป็นการสร้างความมั่นใจที่ตั้งอยู่บนรากฐานของหลักวิชา หลักฐานข้อเท็จจริงที่สามารถ ตรวจสอบได้ มีกระบวนการวิเคราะห์ประมวลผลที่เป็นวิทยาศาสตร์ มีความสมเหตุสมผล เพราะสารสนเทศทั้งหลายนั้น นอกจากจะใช้ในการวางแผนการดำเนินงานและประกอบการตัดสินใจแล้ว ยังนำไปสู่การพัฒนาแนวความคิดและสร้าง ทางเลือกใหม่ ๆ ในการดำเนินงานต่าง ๆ ด้วย (สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. 2558: 28)

อำเภอท่าตะโกประกอบด้วยศูนย์คุณภาพการศึกษากลุ่มโรงเรียน 2 กลุ่มด้วยกัน คือ 1) ศูนย์คุณภาพการศึกษากลุ่ม โรงเรียนท่าตะโก 1 (มิตรครู) มีจำนวน 20 โรงเรียน และ 2) ศูนย์คุณภาพการศึกษากลุ่มโรงเรียนท่าตะโก 2 (ชัยพฤกษ์) มี จำนวน 19 โรงเรียน ดำเนินงานโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารโรงเรียนด้านต่าง ๆ เช่น การจัดตั้งและจัดสรร งบประมาณ การจัดทำแผนปฏิบัติการ การรายงานข้อมูล การบันทึก การรวบรวม การประมวลผลข้อมูล ตลอดจนการประยุกต์ ใช้ข้อมูล

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษาในศูนย์คุณภาพการศึกษากลุ่มโรงเรียนท่าตะโก 2 (ชัยพฤกษ์) สำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3 พบว่า การบริหารจัดการระบบสารสนเทศของโรงเรียนยังมีความล่าช้าใน การจัดเก็บข้อมูล ข้อมูลไม่เป็นปัจจุบัน โรงเรียนยังขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถด้านการจัดการระบบสารสนเทศ ขาดแคลนงบประมาณในด้านการนำเอาเทคโนโลยีมาจัดการระบบสารสนเทศ และไม่สามารถนำข้อมูลสารสนเทศมาใช้ในการ วางแผนการจัดการศึกษากับงานทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ 1) การบริหารงานวิชาการ 2) การบริหารงบประมาณ 3) การบริหารงาน บุคคล และ 4) การบริหารงานทั่วไปได้ (เบญญาภา วิไลวรรณ. 2564: สัมภาษณ์) แสดงให้เห็นว่าการจัดการระบบสารสนเทศ ในสถานศึกษามีความสำคัญต่อการดำเนินงานของสถานศึกษา ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาถึงปัญหาและหาแนวทางการจัดการ ระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษาในอำเภอท่าตะโก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3 โดยข้อมูลที่ได้จากการวิจัยนี้จะเป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับเขตพื้นที่การศึกษา ผู้บริหารและสถานศึกษานำไปใช้ในการ ศึกษาเพิ่มเติม เพื่อวางแผนและพัฒนากระบวนการจัดการระบบสารสนเทศของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3 ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาการจัดการระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษาในอำเภอท่าตะโก สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3
2. เพื่อหาแนวทางการจัดการระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษาในอำเภอท่าตะโก สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3
3. เพื่อประเมินแนวทางการจัดการระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษาในอำเภอท่าตะโก สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3

การทบทวนวรรณกรรม

ความหมายของการบริหารสถานศึกษา

การบริหารสถานศึกษาถือว่ามีสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เพราะเป็นการกำกับ ควบคุม ดูแล การทำงานให้เป็นไปตาม วัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ซึ่งมีผู้ให้ความหมายไว้ ดังนี้

เฉลิมพล จันดา (2560: 12) ได้ให้ความหมายว่า การบริหารสถานศึกษา หมายถึง การดำเนินงานของกลุ่มบุคคลในการบริหารกิจการทุกชนิดในสถานศึกษา ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานของสถานศึกษา โดยมุ่งหวังให้ผู้เรียนพัฒนาตนเอง เพื่อการประกอบอาชีพหรือการศึกษาต่อ การบริหารสถานศึกษายังรวมถึงกิจกรรมต่าง ๆ ของสถานศึกษาที่บุคคลหลายฝ่ายต่างร่วมมือกันดำเนินการ เพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชนในทุก ๆ ด้าน ฉะนั้น การบริหารสถานศึกษาจึงเป็นการดำเนินงานและการตัดสินใจการสั่งการ เพื่อให้งานทุกด้านของสถานศึกษารุดลุดตามวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษามากที่สุด

ผ่องพรรณ พลราช (2560: 33 - 34) ได้ให้ความหมายว่า การบริหารสถานศึกษา หมายถึง การบริหารจัดการ การวางแผนกลยุทธ์ การคิดตัดสินใจในการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในสถานศึกษาทั้งหมดอย่างคุ้มค่า โดยใช้หลักการและแนวคิด ทฤษฎีการบริหารมาสนับสนุนในการตัดสินใจ เพื่อให้ได้ผลการดำเนินงานที่ออกมาถูกต้องและเหมาะสม สามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นภายในองค์กรเพื่อนำพาสถานศึกษาไปสู่เป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สรุปได้ว่า การบริหารสถานศึกษา หมายถึง การบริหารจัดการโดยการร่วมมือกันปฏิบัติภารกิจของ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู บุคลากร ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยอาศัยทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด นำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาให้ได้มากที่สุด และจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ความหมายของระบบสารสนเทศ

จากการศึกษาเอกสารและงานวิชาการมีนักวิชาการหลายท่าน ได้ให้ความหมายระบบสารสนเทศ ดังนี้

โอภาส เอี่ยมสิริวงศ์ (2558: 13) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ระบบสารสนเทศ คือ ระบบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสารสนเทศซึ่งมักประกอบด้วยฐานข้อมูลที่นำมาใช้เพื่อการจัดเก็บข้อมูลในองค์กรไว้อย่างเป็นระบบ โดยจะมีโปรแกรมที่ถูกพัฒนาขึ้นมาเพื่อใช้กับระบบงานนั้น ๆ โดยเฉพาะ เมื่อผู้ใช้ได้ป้อนข้อมูลเข้าสู่ระบบ ข้อมูลเหล่านั้นจะถูกประมวลผลเป็นรายงานทางสารสนเทศที่ผู้บริหารสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ต่อไป ดังนั้นระบบสารสนเทศที่สมบูรณ์จึงจำเป็นต้องมีส่วนประกอบสำคัญต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกัน ได้แก่ ฮาร์ดแวร์ (Hardware) ซอฟต์แวร์ (Software) ข้อมูล (Data) กระบวนการ (Processes) และบุคลากร (People ware)

มทูปายาส ทองมาก (2559: 10) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ระบบสารสนเทศ คือ กลุ่มขององค์ประกอบที่มีความเกี่ยวข้องกันที่ทำการรวบรวมสิ่งเข้า ประมวลผล จัดเก็บ แสดง และกระจายสิ่งออกไปยังผู้ใช้ เช่น ลูกค้า ผู้จัดการ พนักงาน ผู้ผลิตสินค้าและวัตถุดิบ เป็นต้น ระบบสารสนเทศอาจประมวลผลด้วยมือหรือด้วยคอมพิวเตอร์ แต่โดยทั่วไปมักหมายถึงระบบสารสนเทศที่ใช้คอมพิวเตอร์เข้าช่วยเสริมหรือทดแทนการทำงานด้วยคน เนื่องจากข้อจำกัดของคนในเรื่องความถูกต้อง ความรวดเร็ว ความสามารถในการประมวลผลข้อมูลปริมาณมาก ฯลฯ

สรุปได้ว่า ระบบสารสนเทศ ประกอบด้วยฮาร์ดแวร์ ซอฟต์แวร์ บุคลากร ระเบียบปฏิบัติ ข้อมูล และการเชื่อมต่อที่นำข้อมูลไปจัดเก็บและประมวลผลเพื่อให้ได้สารสนเทศที่จะนำไปใช้ประโยชน์ในการบริหาร สนับสนุนในการทำงาน การตัดสินใจ การวางแผน การควบคุมการวิเคราะห์ และติดตามผลการดำเนินงานขององค์กรในทุกระดับ

การจัดการระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษา

จากการศึกษาเอกสารวิชาการ งานวิจัย แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจัดการระบบสารสนเทศของสถานศึกษากับการบริหารงาน 4 ด้าน คือ 1) การบริหารงานวิชาการ 2) การบริหารงบประมาณ 3) การบริหารงานบุคคล และ 4) การบริหารงานทั่วไป สรุปได้ว่า การจัดการระบบสารสนเทศของสถานศึกษาเป็นสิ่งที่จำเป็นและสำคัญมากสำหรับสถานศึกษาเพื่อให้เกิดประโยชน์สำหรับบุคลากรและผู้เรียนทุกคน มีขั้นตอนการดำเนินงานหลัก ๆ จำนวน 5 ขั้นตอน คือ 1) การรวบรวมข้อมูล 2) การตรวจสอบข้อมูล 3) การประมวลผลข้อมูล 4) การนำเสนอข้อมูลและสารสนเทศ และ 5) การจัดเก็บข้อมูลและสารสนเทศ ซึ่งแต่ละขั้นตอนมีรายละเอียดดังนี้

1. การเก็บรวบรวมข้อมูล หมายถึง กระบวนการดำเนินงานเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ตรงตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการครอบคลุมสิ่งที่ต้องการเก็บรวบรวม ข้อมูลที่ได้เป็นจริง สะดวกต่อการนำไปใช้ ต้องรวบรวมข้อมูลให้ถูกต้องชัดเจน วิธีการเก็บและสร้างเครื่องมือที่ใช้จัดเก็บข้อมูลต้องสอดคล้อง ชัดเจน เข้าใจง่าย เหมาะสมกับลักษณะของข้อมูล มีการนำเทคโนโลยีมาช่วยในการจัดเก็บ กำหนดหน่วยงานและบุคลากรรับผิดชอบให้ชัดเจน

2. การตรวจสอบข้อมูล หมายถึง การนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้ มาตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลก่อนที่จะนำไปประมวลผล ข้อมูลที่ได้มานั้นต้องพิจารณาจากความถูกต้อง ความสมบูรณ์ เชื่อถือได้ และความเป็นปัจจุบันของข้อมูลและทัน

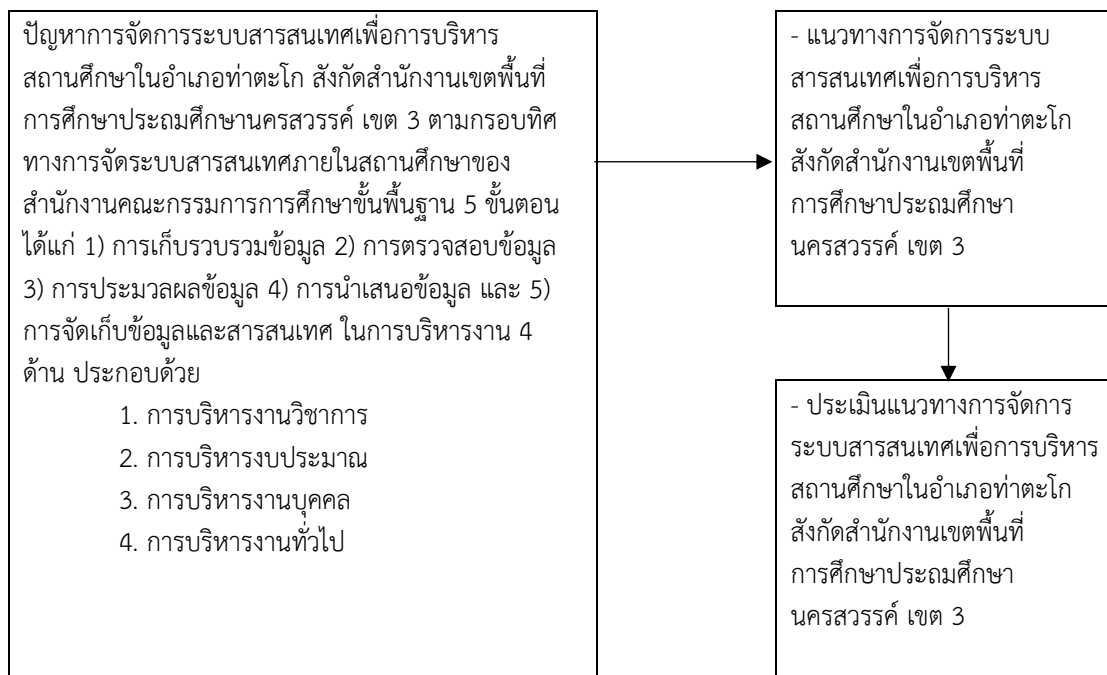
กับเวลาที่ต้องการใช้ ต้องเก็บตามลักษณะและประเภทของข้อมูลที่ได้ผ่านกระบวนการในการจัดเก็บด้วยวิธีการต่าง ๆ ได้มาตรฐาน ตรงตามเนื้อหาที่ต้องการ

3. การประมวลผลข้อมูล หมายถึง การนำเอาข้อมูลมาจัดทำให้เป็นสารสนเทศ หรือเป็นการเปลี่ยนแปลงข้อมูลให้อยู่ในรูปแบบที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ โดยมอบหมายให้ผู้รับผิดชอบที่มีความรู้ ความสามารถ ความเข้าใจทางคณิตศาสตร์ สถิติ หรือผู้รับผิดชอบข้อมูลของโรงเรียนเป็นผู้ประมวลผลข้อมูล การดำเนินการอาจใช้ตั้งแต่วิธีการง่าย ๆ ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาช่วย ตามปริมาณและความซับซ้อนของข้อมูล สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ตรงตามความต้องการประหยัดเวลา

4. การนำเสนอข้อมูลและสารสนเทศ หมายถึง การนำข้อมูลที่ผ่านการประมวลผลแล้ว หรือจัดทำข้อมูลจนเป็นสารสนเทศที่มีความหมายชัดเจน มีความกะทัดรัด ตรงต่อความต้องการใช้งานและสะดวกต่อการนำไปใช้เพื่อการตัดสินใจในการบริหารจัดการ ในรูปแบบของการพิมพ์รายงานเอกสาร ตารางข้อความ ป้ายนิเทศ แผนภาพ กราฟ การบรรยายและภาพหรือทางระบบอินเตอร์เน็ต ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของการนำไปใช้ โดยการใช้ระบบสารสนเทศจะเกี่ยวข้องกับบุคคลในองค์กรทุกระดับ

5. การจัดเก็บข้อมูลและสารสนเทศ หมายถึง การจัดเก็บข้อมูลและสารสนเทศไว้ในสื่อต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ เพื่อให้สะดวกต่อการค้นหา สืบค้น การจัดเก็บข้อมูลอาจจัดเก็บเป็นแฟ้มเอกสารหรือแฟ้มอิเล็กทรอนิกส์ คำนี้ถึงระบบของการค้นหาให้สะดวก ปรับปรุงข้อมูลให้เป็นปัจจุบัน รวมทั้งการนำสารสนเทศไปใช้ประโยชน์ในงานต่าง ๆ นำเทคโนโลยีมาช่วยในการจัดเก็บ มีสถานที่จัดเก็บข้อมูลเป็นศูนย์สารสนเทศ มีการพัฒนาบุคลากรที่รับผิดชอบมารองรับการทำงานและโปรแกรมที่จัดเก็บข้อมูล

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัย เรื่อง แนวทางการจัดการระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษาในอำเภอท่าตะโก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3 ผู้วิจัยได้ดำเนินการขั้นตอนการวิจัย ดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาปัญหาการจัดการระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษาในอำเภอท่าตะโก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 35 คน และครู จำนวน 321 คน ในสถานศึกษาอำเภอท่าตะโก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3 จำนวน 39 โรงเรียน รวมทั้งสิ้นจำนวน 356 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู ที่ได้จากการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยการเปิดตารางของ Krejcie, & Morgan โดยวิธีการเทียบสัดส่วน และการสุ่มอย่างง่าย ได้กลุ่มตัวอย่างผู้บริหาร 21 คน ครู 165 คน รวมกลุ่มตัวอย่าง 186 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถาม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามแนวคิด ทฤษฎีและเอกสารที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ ตำแหน่ง ระดับการศึกษาสูงสุด และประสบการณ์ในการปฏิบัติงานด้านสารสนเทศ มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

2. แบบสอบถามระดับของปัญหาการดำเนินงานการจัดการระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษาในอำเภอท่าตะโก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3 จำนวน 65 ข้อ ในการบริหารงาน 4 ด้าน คือ 1) การบริหารงานวิชาการ 2) การบริหารงบประมาณ 3) การบริหารงานบุคคล และ 4) การบริหารงานทั่วไป มีลักษณะเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scale) โดยมีค่าคะแนนดังนี้

5 หมายถึง มีปัญหาการดำเนินงานการจัดการระบบสารสนเทศอยู่ในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง มีปัญหาการดำเนินงานการจัดการระบบสารสนเทศอยู่ในระดับมาก

3 หมายถึง มีปัญหาการดำเนินงานการจัดการระบบสารสนเทศอยู่ในระดับปานกลาง

2 หมายถึง มีปัญหาการดำเนินงานการจัดการระบบสารสนเทศอยู่ในระดับน้อย

1 หมายถึง มีปัญหาการดำเนินงานการจัดการระบบสารสนเทศอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ

1. ศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถามจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องซึ่งมีเนื้อหาครอบคลุมขอบข่ายการดำเนินงานเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางการจัดการระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษา แล้วกำหนดคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า ชนิด 5 ระดับ นำร่างแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบและให้คำแนะนำ

2. นำแบบสอบถามเสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา โดยให้ผู้เชี่ยวชาญลงความเห็นว่าคุณค่าคำถามแต่ละข้อวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการหรือไม่ ซึ่งกำหนดความคิดเห็นไว้ดังเกณฑ์การพิจารณา ดังนี้

ให้คะแนน +1 แน่ใจว่าสอดคล้องกับเนื้อหาและวัตถุประสงค์

ให้คะแนน 0 ไม่แน่ใจว่าสอดคล้องกับเนื้อหาและวัตถุประสงค์

ให้คะแนน -1 แน่ใจว่าไม่สอดคล้องกับเนื้อหาและวัตถุประสงค์

3. นำผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหาและวัตถุประสงค์ (Item Objective Congruence: IOC) ของแต่ละข้อคำถาม ซึ่งผู้เชี่ยวชาญได้ตรวจสอบและลงความคิดเห็นว่าข้อคำถามแต่ละข้อวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์ และนำผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหาและวัตถุประสงค์ ข้อคำถาม จำนวน 65 ข้อ มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหาและวัตถุประสงค์ 0.67 ถึง 1.00

4. นำแบบสอบถามที่ได้รับข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุง นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ แล้วนำไปทดลองใช้ (Try out) กับผู้บริหารและครูในอำเภอไพศาลี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 3 จำนวน 30 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

5. นำแบบสอบถามที่ทดลองใช้ไปคำนวณหาค่าความเที่ยง (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's α - Coefficient) ได้ค่าความเที่ยง 0.97

6. จัดทำเป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์และนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

วิธีรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

1. ขอความอนุเคราะห์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ เพื่อจัดทำหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลถึงผู้อำนวยการสถานศึกษาในอำเภอท่าตะโก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 3

2. ดำเนินการส่งแบบสอบถามที่จัดทำขึ้น จำนวน 186 ฉบับไปยังกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอความอนุเคราะห์จากผู้บริหารสถานศึกษาและครูตอบแบบสอบถาม โดยวิธีตอบแบบสอบถามออนไลน์ ผ่านทาง Google Form ระยะเวลา 30 วัน

3. ตรวจสอบความสมบูรณ์และจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมา เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ในตอนที่ 1 ด้วยวิธีการแจกแจงความถี่ และค่าร้อยละ

2. วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาระดับปัญหาการจัดการระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษา โดยคำนวณค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ขั้นตอนที่ 2 หาแนวทางการจัดการระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษาในอำเภอท่าตะโก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 3

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ผู้ให้ข้อมูลในการประชุมสนทนากลุ่ม จำนวน 7 คน ประกอบด้วย อาจารย์มหาวิทยาลัย 1 คน ผู้บริหารสถานศึกษา 3 คน ศึกษานิเทศก์ 1 คน และรักษาการแทนผู้อำนวยการ 2 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม เรื่อง แนวทางการจัดการระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษาในอำเภอ ท่าตะโก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 3 ใน 4 ด้าน ได้แก่ 1) งานบริหารวิชาการ 2) งานบริหารงบประมาณ 3) งานบริหารบุคคล และ 4) งานบริหารทั่วไป มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบความเหมาะสม โดยนำระดับปัญหาการจัดการระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษา สูงสุด 3 อันดับแรกในแต่ละด้านมาจัดทำเป็นร่างแนวทาง

ขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ

1. กำหนดกรอบในการจัดทำกรสนทนากลุ่ม แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม และวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม เลือกข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับในแต่ละด้าน มาร่างเป็นแนวทางการจัดการระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษา

2. นำร่างแนวทางการจัดการระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษา เสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อขอข้อเสนอแนะและจัดทำเป็นแบบบันทึกการสนทนากลุ่มต่อไป

วิธีรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

1. ขอความอนุเคราะห์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ เพื่อจัดทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการสนทนากลุ่มจากผู้ทรงคุณวุฒิ

2. ผู้วิจัยส่งหนังสือถึงผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 7 คน เพื่อเชิญประชุมการสนทนากลุ่ม ผ่านระบบออนไลน์ด้วยโปรแกรม Google Meet ณ ห้องประชุม โรงเรียนบ้านหนองหลวง ซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 7 คน มีคุณสมบัติเป็นผู้เชี่ยวชาญที่วุฒิการศึกษา ระดับปริญญาโทขึ้นไป มีประสบการณ์ด้านการบริหารโรงเรียน หรือมีความเชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ

3. แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม เรื่อง แนวทางการจัดการระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษา ไปบันทึกการสนทนากลุ่มกับผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 7 คน เพื่อบันทึกข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้จากแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม เพื่อหาแนวทางการจัดการระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษาในอำเภอท่าตะโก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 3 ทั้ง 4 ด้าน โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ขั้นตอนที่ 3 ประเมินแนวทางการจัดการระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษาในอำเภอท่าตะโก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 3

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ผู้ให้ข้อมูลในการประเมินแนวทาง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 20 คน ที่ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

แบบประเมินแนวทางการจัดการระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษาในอำเภอท่าตะโก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 3 มีลักษณะเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ดังนี้

- 5 หมายถึง มีความถูกต้อง มีความเหมาะสม มีความเป็นไปได้ มีความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีความถูกต้อง มีความเหมาะสม มีความเป็นไปได้ มีความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมาก
- 3 หมายถึง มีความถูกต้อง มีความเหมาะสม มีความเป็นไปได้ มีความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง มีความถูกต้อง มีความเหมาะสม มีความเป็นไปได้ มีความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับน้อย
- 1 หมายถึง มีความถูกต้อง มีความเหมาะสม มีความเป็นไปได้ มีความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ

1. นำแนวทางที่ได้จากการสนทนากลุ่ม มาสร้างเป็นแบบประเมินแนวทางการจัดการระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษา ทั้ง 4 ด้าน มาสร้างเป็นแบบประเมินแนวทางเสนออาจารย์ที่ปรึกษา
2. นำแบบประเมินแนวทางการจัดการระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษา ที่ได้ไปเก็บข้อมูลกับผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอท่าตะโก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 3 จำนวน 20 คน
3. นำข้อมูลจากแบบประเมินแนวทางมาวิเคราะห์เป็นแนวทางการจัดการระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษาในอำเภอท่าตะโก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 3

วิธีรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

1. ขอความอนุเคราะห์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ เพื่อจัดทำหนังสือขอความร่วมมือประเมินแนวทางการจัดการ จากผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 20 ฉบับ
2. ตรวจสอบความสมบูรณ์และจำนวนผู้ตอบแบบประเมินที่ได้รับกลับคืนมา เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

1. วิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามด้วยวิธีการแจกแจงความถี่ และค่าร้อยละ
2. วิเคราะห์แบบประเมินแนวทางการจัดการระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษา ทั้ง 4 ด้าน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา การแปลความหมายของคะแนนค่าเฉลี่ย ใช้เกณฑ์วิเคราะห์ค่าเฉลี่ย

สรุปผลการวิจัย

1. ปัญหาการจัดการระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษาในอำเภอท่าตะโก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 3

1.1 ปัญหาการจัดการระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษา โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 3.49, S.D. = 1.02) และเมื่อพิจารณาเป็นรายงานพบว่า ปัญหาการจัดการระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษาสูงที่สุด คือ ด้านการบริหารงานงบประมาณ ($\bar{X}$ = 3.56, S.D. = 1.10) รองลงมาคือด้านการบริหารงานวิชาการ ($\bar{X}$ = 3.50, S.D. = 1.01) ด้านการบริหารงานทั่วไป ($\bar{X}$ = 3.49, S.D. = 1.09) และต่ำที่สุด คือ ด้านการบริหารงานบุคคล ($\bar{X}$ = 3.41, S.D. = 1.03) ตามลำดับ

1.2 ปัญหาการจัดการระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษาระดับสูงสุด 3 อันดับแรกของการจัดการระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษาในอำเภอท่าตะโก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 3 ทั้ง 4 ด้าน คือ

1.2.1 ด้านการบริหารงานวิชาการ ประกอบด้วย 1) การประมวลผลข้อมูลงานวิชาการได้อย่างถูกต้อง รวดเร็วทันเวลาและความต้องการ 2) งบประมาณสำหรับการดำเนินการจัดหาวัสดุ อุปกรณ์ในการจัดเก็บข้อมูลและสารสนเทศงานวิชาการ 3) การให้บริการข้อมูลและสารสนเทศในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน

1.2.2 ด้านการบริหารงานงบประมาณ ประกอบด้วย 1) การใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ช่วยในการจัดเก็บข้อมูลและสารสนเทศงานงบประมาณ 2) การตรวจสอบความถูกต้อง ความครบถ้วน ความเป็นปัจจุบันของข้อมูลงานงบประมาณ 3) มีเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลงานงบประมาณที่มีความเหมาะสม

1.2.3 ด้านการบริหารงานบุคคล ประกอบด้วย 1) การตรวจสอบความถูกต้อง ความครบถ้วน ความเป็นปัจจุบันของข้อมูลงานบุคคล 2) การประมวลผลข้อมูลงานบุคคลโดยใช้เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์หรือใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ 3) การประชาสัมพันธ์และเผยแพร่สารสนเทศงานบุคคลอย่างแพร่หลายและต่อเนื่องให้ผู้เกี่ยวข้องทราบทั้งในและนอกสถานศึกษา

1.2.4 ด้านการบริหารงานทั่วไป ประกอบด้วย 1) งบประมาณสำหรับการดำเนินการจัดหาวัสดุ อุปกรณ์ในการจัดเก็บข้อมูลและสารสนเทศงานบริหารงานทั่วไป 2) การตรวจสอบความถูกต้อง ความครบถ้วน ความเป็นปัจจุบันของข้อมูลงานบริหารงานทั่วไป 3) การจัดเก็บข้อมูลและสารสนเทศงานบริหารงานทั่วไปเป็นหมวดหมู่ที่สะดวกต่อการค้นหาและนำไปใช้

2. แนวทางการจัดการระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษาในอำเภอท่าตะโก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 3 ทั้ง 4 ด้าน คือ

ผู้วิจัยได้นำผลการวิเคราะห์แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่สอดคล้องกันของผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 7 คน ในการจัดการประชุมกระบวนกรสนทนากลุ่ม ในเนื้อหา 4 ด้าน มาสังเคราะห์เป็นแนวทางการจัดการระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษาในอำเภอท่าตะโก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 3 ดังนี้

2.1 ด้านการบริหารงานวิชาการ แนวทางการจัดการระบบสารสนเทศ คือสถานศึกษาส่งเสริม จัดอบรมและการศึกษาดูงานให้ผู้รับผิดชอบการประมวลผลข้อมูลมีความรู้ความสามารถ ในการประมวลผลข้อมูลที่หลากหลาย และมีความทันสมัยต่อเหตุการณ์อยู่เสมอ สร้างความตระหนักให้กับผู้บริหาร บุคลากร ให้ความสำคัญของข้อมูลงานวิชาการและระบบสารสนเทศที่เกี่ยวข้อง จัดทำผลสรุปจากการประมวลผลข้อมูลงานวิชาการให้อยู่ในรูปแบบที่ทุกคนสามารถเข้าใจตรงกัน จัดหางบประมาณสนับสนุนด้านวัสดุอุปกรณ์เครื่องมือ โปรแกรม จากหน่วยงานภายนอกทั้งภาครัฐและเอกชน ใช้วัสดุอุปกรณ์ที่มีอยู่ในหน่วยงานให้เกิดประโยชน์และคุ้มค่าที่สุด ควรจัดให้มีห้องปฏิบัติงานสารสนเทศทำหน้าที่ให้บริการด้านข้อมูลตามความต้องการของผู้ใช้มีประสิทธิภาพ มีการวิเคราะห์ข้อมูลอย่างเป็นระบบ เชื่อถือได้ บุคลากรสามารถนำไปใช้ได้ตรงตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการ กำหนดรูปแบบของการบริการข้อมูลและสารสนเทศให้ชัดเจน เข้าใจง่าย เข้าถึงได้ง่าย ด้วยความรวดเร็วและเป็นปัจจุบัน จัดให้บุคลากรทุกคนมีโอกาสใช้ข้อมูลสารสนเทศพื้นฐานต่าง ๆ ของสถานศึกษาได้อย่างสะดวก

2.2 ด้านการบริหารงานงบประมาณ แนวทางการจัดการระบบสารสนเทศ คือ จัดเก็บข้อมูลทั้งในรูปแบบของรายงาน และในรูปแบบของไฟล์เอกสารไว้ในคอมพิวเตอร์ เพื่อป้องกันการสูญหายของข้อมูล และความสะดวกในการสืบค้นข้อมูลไปใช้งาน พร้อมทั้งสร้างความตระหนักให้กับผู้รับผิดชอบมีการเก็บข้อมูลให้เป็นระบบ เป็นหมวดหมู่ จัดให้มีเครื่องคอมพิวเตอร์เฉพาะเพื่อใช้ในการจัดเก็บไฟล์เอกสารสำคัญของสถานศึกษา หรือเก็บข้อมูลสารสนเทศส่วนกลางของสถานศึกษา กำหนดบุคลากรรับผิดชอบในการสร้างหรือดูแลเครื่องมือรวบรวมข้อมูลตรวจสอบข้อมูลของสถานศึกษา จัดอบรมบุคลากรให้มีความรู้ ความเข้าใจ วัตถุประสงค์และวิธีการตรวจสอบข้อมูลให้ชัดเจน มีการกำกับติดตาม ตรวจสอบข้อมูลรวมทั้งขั้นตอนการดำเนินงานอยู่เสมอ ประเมินผล กำหนดระยะเวลาการตรวจสอบข้อมูลอย่างจริงจังและต่อเนื่อง จัดหาวัสดุ อุปกรณ์และเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล มีความเที่ยงตรง และทันสมัยการวิเคราะห์ข้อมูลที่ต้องการเก็บมากำหนดแนวทางในการจัดสร้างหรือจัดหาเครื่องมือให้สอดคล้องกับลักษณะของข้อมูลและแหล่งข้อมูล

2.3 ด้านการบริหารงานบุคคล แนวทางการจัดการระบบสารสนเทศ คือ วางแผนกำหนดมาตรการในการรวบรวมข้อมูล การตรวจสอบข้อมูลให้ชัดเจน เป็นไปตามระยะเวลาที่กำหนดและตรงตามความต้องการ จัดอบรมบุคลากรผู้ทำหน้าที่

ตรวจสอบข้อมูล ปรับปรุงแก้ไขข้อมูลในทุกปีการศึกษา เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องเป็นปัจจุบัน จัดหาเครื่องมือและอุปกรณ์ที่ทันสมัยในการประมวลผลข้อมูลให้มีความรวดเร็ว และเพียงพอ พัฒนาบุคลากรที่มีหน้าที่ประมวลผลให้มีความรู้ความสามารถในการประมวลผลข้อมูลอยู่เสมอ ๆ ศึกษาและใช้งานระบบสารสนเทศที่พัฒนาขึ้นโดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อประหยัดเวลาและทรัพยากร สถานศึกษาจัดหาสถานที่และโอกาสใช้ข้อมูลเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ให้ผู้เกี่ยวข้องทราบอย่างหลากหลาย เช่น เอกสาร Facebook เว็บไซต์ หนังสือพิมพ์ท้องถิ่น อย่างต่อเนื่องให้ผู้เกี่ยวข้องทราบทั้งในและนอกสถานศึกษาได้ทราบกันอย่างทั่วถึง จัดสรรงบประมาณในการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ การนำเสนอข้อมูลและสารสนเทศอย่างเพียงพอ

2.4 ด้านการบริหารงานทั่วไป แนวทางการจัดการระบบสารสนเทศ คือ จัดหางบประมาณสนับสนุนด้านวัสดุ อุปกรณ์เครื่องมือ โปรแกรม จากหน่วยงานภายนอกทั้งภาครัฐและเอกชน ใช้วัสดุอุปกรณ์ที่มีอยู่ในหน่วยงานให้เกิดประโยชน์และคุ้มค่าที่สุด ควรจัดให้มีห้องปฏิบัติงานสารสนเทศ ทำหน้าที่ให้บริการด้านข้อมูลตามความต้องการของผู้ใช้อย่างมีประสิทธิภาพ วางแผนกำหนดมาตรการในการรวบรวมข้อมูล การตรวจสอบข้อมูลให้ชัดเจน เป็นไปตามระยะเวลาที่กำหนด และตรงตามความต้องการ จัดอบรมบุคลากรผู้ทำหน้าที่ตรวจสอบข้อมูล กำกับติดตาม ตรวจสอบข้อมูลรวมทั้งขั้นตอนการดำเนินงานอยู่เสมอ และการจัดเก็บรักษาข้อมูลสารสนเทศไว้เป็นส่วนกลางของสถานศึกษา โดยการจัดเก็บเป็นระบบหมวดหมู่ ตามลักษณะงานของสถานศึกษา สำรองข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษาไว้ในหลาย ๆ รูปแบบ เพื่อป้องกันการสูญหายของข้อมูล เช่น ในรูปแบบไฟล์เอกสารในคอมพิวเตอร์ ระบบคลาวด์ (Cloud) ระบบอินเทอร์เน็ต

3. การประเมินแนวทางการจัดการระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษาในอำเภอท่าตะโก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3 ทั้ง 4 ด้าน คือ

ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงานทั่วไป มีระดับการประเมินแนวทางการจัดการระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษาในอำเภอท่าตะโก ของความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ อยู่ระดับมากที่สุด

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยขอเสนอประเด็นที่น่าสนใจมาอภิปรายเพิ่มเติม ดังนี้

1. จากการศึกษาปัญหาการจัดการระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษาในอำเภอท่าตะโก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3 โดยภาพรวมพบว่า ปัญหาการจัดการระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับ ปานกลาง ผลการวิเคราะห์แนวทางการจัดการระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษา ทั้ง 4 ด้านสามารถอภิปรายผล ได้ดังนี้

1.1 ด้านการบริหารงานวิชาการ ประเด็นหลักที่พบว่ามีปัญหาการจัดการระบบสารสนเทศของสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก คือ การประมวลผลข้อมูลงานวิชาการได้อย่างถูกต้อง รวดเร็วทันเวลาและความต้องการ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเครื่องมือและอุปกรณ์ที่ใช้ในการประมวลผลข้อมูลนั้นสถานศึกษาใช้เครื่องมือเก่าที่มีอยู่ในสถานศึกษา ขาดประสิทธิภาพในการประมวลผลข้อมูล ทำให้มีการประมวลผลที่ล่าช้า สอดคล้องกับงานวิจัยของ ดนัย ศรีวงษา (2561) ได้ศึกษาเรื่อง การจัดการระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 พบว่า ปัญหาด้านการประมวลผลข้อมูลอยู่ในระดับมาก ส่วนใหญ่ไม่มีการใช้ค่าสถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลและประมวลผล และขาดเครื่องมือในการประมวลผลที่มีประสิทธิภาพ

1.2 ด้านการบริหารงานงบประมาณ ประเด็นหลักที่พบว่ามีปัญหาการจัดการระบบสารสนเทศของสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก คือ การใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ช่วยในการจัดเก็บข้อมูลและสารสนเทศงานงบประมาณ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการจัดเก็บข้อมูลและสารสนเทศส่วนใหญ่ของสถานศึกษา จัดทำเป็นรูปแบบของงานกระดาษเก็บข้อมูลเป็นแฟ้มเอกสาร ใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ช่วยในการจัดเก็บค่อนข้างน้อย ไม่มีเครื่องคอมพิวเตอร์ที่ใช้สำหรับเก็บข้อมูลและสารสนเทศโดยเฉพาะ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ทิพวรรณ ทองศรี (2556) ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการบริหารจัดการระบบสารสนเทศของสถานศึกษาในอำเภอแก่งคอย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 พบว่า ปัญหาการใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ช่วยในการจัดเก็บข้อมูลและสารสนเทศการพัฒนากระบวนการจัดการฐานข้อมูล การปฏิบัติตามระยะเวลาในการปรับข้อมูลให้เป็นปัจจุบันอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ มลจิรา บุญเสริม (2561) ได้ศึกษาเรื่อง

แนวทางการบริหารระบบสารสนเทศของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท พบว่า การจัดเก็บข้อมูลบางอย่างของสถานศึกษา จัดทำรูปแบบในการเก็บข้อมูลเป็นเอกสาร เมื่อดำเนินการเก็บข้อมูลเรียบร้อยแล้ว ไม่มีการคีย์ข้อมูลสารสนเทศในรูปแบบของไฟล์เอกสารไว้ในคอมพิวเตอร์อยู่ในระดับมาก

1.3 ด้านการบริหารงานบุคคล ประเด็นหลักที่พบว่า มีปัญหาการจัดการระบบสารสนเทศของสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก คือ การตรวจสอบความถูกต้อง ความครบถ้วน ความเป็นปัจจุบันของข้อมูลงานบุคคล ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสถานศึกษาขาดการวางแผนการเก็บรวบรวมและการตรวจสอบข้อมูล ข้อมูลไม่ครบถ้วน ข้ำซ้อน เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลไม่มีประสิทธิภาพและไม่ตรงตามจุดประสงค์ ต้องมีการตรวจสอบความถูกต้องและความเป็นปัจจุบันของข้อมูล สอดคล้องกับงานวิจัยของ ทิววรรณ ทองศรี (2556) ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการบริหารจัดการระบบสารสนเทศของสถานศึกษาในอำเภอแก่งคอย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 พบว่า ปัญหาความเป็นปัจจุบันของข้อมูล การตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล ความครบถ้วน ความเพียงพอของข้อมูลตามความต้องการอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ มลจิรา บุญเสริม (2561) ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการบริหารระบบสารสนเทศของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท พบว่า ในหนึ่งปีการศึกษา สถานศึกษาได้มีการจัดเก็บข้อมูลจำนวนมาก ข้อมูลที่ได้จะใช้ตลอดปีการศึกษา ซึ่งบางครั้งข้อมูลที่มีอยู่อาจไม่ตรงตามจุดประสงค์ จึงให้มีการตรวจสอบความเป็นปัจจุบันของข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาอยู่ในระดับมาก

1.4 ด้านการบริหารงานทั่วไป ประเด็นหลักที่พบว่า มีปัญหาการจัดการระบบสารสนเทศของสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก คือ งบประมาณสำหรับการดำเนินการจัดหาวัสดุ อุปกรณ์ในการจัดเก็บข้อมูลและสารสนเทศงานบริหารงานทั่วไป ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสถานศึกษาขาดแคลนงบประมาณสนับสนุนจากภาครัฐ ขาดการระดมทุนและทรัพยากรจากภาคีเครือข่ายต่าง ๆ ทำให้ไม่สามารถจัดหาวัสดุ อุปกรณ์ในการจัดเก็บข้อมูลและสารสนเทศ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ดนัย ศรีวงษา (2561) ได้ศึกษาเรื่อง การจัดการระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 พบว่า ปัญหาด้านการจัดเก็บข้อมูล ส่วนใหญ่ข้อมูลที่จัดเก็บไม่เป็นปัจจุบัน รองลงมาคือเครื่องมือในการจัดเก็บข้อมูลไม่เพียงพอ และไม่มีการสำรองข้อมูลอยู่ในระดับมาก

2. จากแนวทางการจัดการระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษาในอำเภอท่าตะโก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3 ทั้ง 4 ด้าน มีข้อสรุปตามเนื้อหาสรุปได้ดังนี้

2.1 ด้านการบริหารงานวิชาการ แนวทางการพัฒนา คือ สถานศึกษาควรส่งเสริม จัดอบรมและการศึกษาดูงาน ให้ผู้รับผิดชอบประมวลผลข้อมูลมีความรู้ความสามารถในการประมวลผลข้อมูลที่หลากหลาย และมีความทันสมัยต่อเหตุการณ์อยู่เสมอ จัดสรรงบประมาณสำหรับจัดหาเครื่องมือและอุปกรณ์ที่ใช้ในการประมวลผลข้อมูล สร้างความตระหนักให้กับผู้บริหาร บุคลากร ให้ให้ความสำคัญของข้อมูลงานวิชาการและระบบสารสนเทศที่เกี่ยวข้อง สอดคล้องกับงานวิจัยของ ภาคภูมิ ชลัษฏธรรมนิยม (2559) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการระบบสารสนเทศในการบริหารงานของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในเขตภาคกลาง พบว่า ควรจัดฝึกอบรมเกี่ยวกับการประมวลผลข้อมูลให้ผู้รับผิดชอบ เพื่อเพิ่มพูนความรู้ และพัฒนาความเข้าใจในการประมวลผล และนำเทคโนโลยีมาใช้ในการประมวลผล เช่น คอมพิวเตอร์ และโปรแกรมสำเร็จรูป และสอดคล้องกับงานวิจัยของ มลจิรา บุญเสริม (2561) ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการบริหารระบบสารสนเทศของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท พบว่า สถานศึกษาควรจัดหางบประมาณส่งเสริม เครื่องมือและอุปกรณ์ในการประมวลผลข้อมูลที่มีความทันสมัย ส่งเสริมผู้รับผิดชอบให้มีความรู้ การประมวลผลข้อมูลมีความรู้ความสามารถ ในการประมวลผลข้อมูลที่หลากหลาย และมีความทันสมัยต่อเหตุการณ์อยู่เสมอ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสถานศึกษามีงบประมาณที่จำกัด เครื่องมือและอุปกรณ์ในการประมวลผลข้อมูลจึงใช้เท่าที่มี รวมไปถึงยังขาดแคลนผู้รับผิดชอบที่มีความรู้การประมวลผลข้อมูล

2.2 ด้านการบริหารงานงบประมาณ แนวทางการพัฒนา คือ สถานศึกษาควรจัดให้มีเครื่องคอมพิวเตอร์เฉพาะ เพื่อใช้ในการจัดเก็บข้อมูลสารสนเทศ หรือไฟล์เอกสารสำคัญของสถานศึกษา จัดเก็บข้อมูลทั้งในรูปแบบของรายงาน และในรูปแบบของไฟล์เอกสารไว้ในคอมพิวเตอร์ เพื่อป้องกันการสูญหายของข้อมูล และความสะดวกในการสืบค้นข้อมูลไปใช้งาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ มลจิรา บุญเสริม (2561) ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการบริหารระบบสารสนเทศของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท พบว่า สถานศึกษาควรมีการเก็บข้อมูลทั้งในรูปแบบของรายงาน และในรูปแบบของไฟล์เอกสารไว้ในคอมพิวเตอร์ เพื่อป้องกันการสูญหายของข้อมูล และความสะดวกในการสืบค้นข้อมูลไปใช้งาน พร้อม

ทั้งสร้างความตระหนักให้กับผู้รับผิดชอบมีการเก็บข้อมูลให้เป็นระบบ เป็นหมวดหมู่ รวมทั้งจัดให้มีเครื่องคอมพิวเตอร์เฉพาะเพื่อใช้ในการจัดเก็บไฟล์เอกสารสำคัญของสถานศึกษา หรือเก็บข้อมูลสารสนเทศส่วนกลางของสถานศึกษา เพื่อสะดวกในการใช้งาน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การจัดเก็บข้อมูลมีความสำคัญมาก สถานศึกษาส่วนใหญ่ยังขาดการจัดเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบ จึงทำให้ข้อมูลสูญหาย หรือยากต่อการนำมาใช้งาน

2.3 ด้านการบริหารงานบุคคล แนวทางการพัฒนา คือ สถานศึกษาควรประชุม วางแผนกำหนดมาตรการในการรวบรวมข้อมูล การตรวจสอบข้อมูลให้ชัดเจน เป็นไปตามระยะเวลาที่กำหนดและตรงตามความต้องการ และจัดให้มีการฝึกอบรมบุคลากรผู้ทำหน้าที่ตรวจสอบข้อมูล ปรับปรุงแก้ไขข้อมูลในทุกปีการศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ ภาคภูมิ ชลัทธิธรรมเนียม (2559) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการระบบสารสนเทศในการบริหารงานของศูนย์ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในเขตภาคกลาง พบว่า ให้แต่งตั้งผู้รับผิดชอบในการตรวจสอบ และรับรองข้อมูลที่ได้จากการเก็บข้อมูล ตรวจสอบข้อมูลเป็นประจำทุกเดือน ทำการแก้ไขเมื่อพบความผิดพลาด และทำข้อมูลให้เป็นปัจจุบันอยู่เสมอจะทำให้สถานศึกษาได้ข้อมูลที่ถูกต้อง นำเทคโนโลยีมาใช้ในการตรวจสอบข้อมูล เช่น คอมพิวเตอร์ และโปรแกรมสำเร็จรูปต่าง ๆ

2.4 ด้านการบริหารงานทั่วไปแนวทางการพัฒนา คือ สถานศึกษาควรประชุม วางแผนจัดหางบประมาณ สนับสนุนด้านวัสดุอุปกรณ์เครื่องมือ โปรแกรม ในการจัดเก็บข้อมูลและสารสนเทศงานบริหารงานทั่วไป จากหน่วยงานภายนอกทั้งภาครัฐและเอกชน รวมทั้งใช้วัสดุอุปกรณ์ที่มีอยู่ในสถานศึกษาให้เกิดประโยชน์และคุ้มค่าที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ ทิพวรรณ ทองศรี (2556) ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการบริหารจัดการระบบสารสนเทศของสถานศึกษาในอำเภอแก่งคอย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2 พบว่า ควรจัดให้มีอุปกรณ์ เครื่องมือในการจัดเก็บข้อมูลให้เพียงพอ เครื่องมือมีความทันสมัยและมีประสิทธิภาพ

3. จากการประเมินแนวทางการจัดการระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษาในอำเภอท่าตะโก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3 ด้านความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ โดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีการวางแผนการนิเทศ ติดตาม มีการประเมินและนำผลการประเมินการจัดการระบบสารสนเทศมาปรับปรุงพัฒนาในปีถัดไป ตามแนวทางการจัดการระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษาในอำเภอท่าตะโก สอดคล้องกับงานวิจัยของ กำชัย สารมาคม (2556) ได้ศึกษาเรื่อง สภาพและแนวทางการพัฒนาการจัดการระบบสารสนเทศของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 พบว่า ควรมีการออกคำสั่งแต่งตั้งผู้รับผิดชอบ จัดสรรวัสดุ ครุภัณฑ์ คอมพิวเตอร์เพื่อสนับสนุน การดำเนินงาน และควรมีการวางแผนดำเนินการเพื่อเป็นกรอบในการปฏิบัติงาน และมีการประเมินผลกำกับติดตาม รวมทั้งสร้างขวัญกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงาน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการวิจัย ด้านการบริหารงานงบประมาณ สถานศึกษาควรสร้างความตระหนักให้กับผู้บริหารและบุคลากรเห็นความสำคัญของข้อมูลสารสนเทศ การใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ช่วยในการจัดเก็บข้อมูลและสารสนเทศงานงบประมาณ การตรวจสอบความถูกต้อง ความครบถ้วน ความเป็นปัจจุบันของข้อมูลงานงบประมาณให้มากขึ้น ควรมีการประชุมวางแผน นิเทศ และติดตามอย่างสม่ำเสมอเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องมากยิ่งขึ้น

1.2 จากผลการวิจัย ด้านการบริหารงานวิชาการ สถานศึกษาควรแต่งตั้งบุคลากรที่รับผิดชอบในการจัดการระบบสารสนเทศ รวมทั้งจัดสรรงบประมาณเพื่อให้การประมวลผลงานวิชาการ การจัดเก็บข้อมูลในโรงเรียนมีระบบ และมีประสิทธิภาพ สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ตามวัตถุประสงค์ของสถานศึกษา

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ช่วยในการจัดเก็บข้อมูลและสารสนเทศงานงบประมาณของสถานศึกษาในอำเภอท่าตะโก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3

2.2 ควรศึกษาแนวทางการพัฒนาการประมวลผลข้อมูลงานวิชาการของสถานศึกษาในอำเภอท่าตะโก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3

เอกสารอ้างอิง

- กำชัย สารมาคม. (2556). สภาพและแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการระบบสารสนเทศของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- เฉลิมพล จันดา. (2560). การพัฒนาแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- दनัย ศรีวงษา. (2561). การจัดการระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (วิทยาการสารสนเทศและเทคโนโลยี). มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ทิพวรรณ ทองศรี. (2556). แนวทางการบริหารจัดการระบบสารสนเทศของสถานศึกษาในอำเภอแก่งคอย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- เบญญาภา วิไลวรรณ. (2564). ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านหนองหลวง. สัมภาษณ์. 8 ธันวาคม 2564.
- พองพรรณ พลราช. (2560). ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- ภาคภูมิ ชลัษธรรมเนียม. (2559). การศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการระบบสารสนเทศในการบริหารงานของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในเขตภาคกลาง. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- มฑุปายาส ทองมาก. (2559). ระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการ การจัดการความท้าทายในยุคดิจิทัล. (พิมพ์ครั้งที่ 1). ปทุมธานี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- มลจิรา บุญเสริม. (2561). แนวทางการบริหารระบบสารสนเทศของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2562). นโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2563. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. (2558). การจัดระบบบริหารและสารสนเทศภายในของสถานศึกษา. กรุงเทพฯ: รังสีการพิมพ์.
- โอภาส เอี่ยมสิริวงศ์. (2558). ระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการ. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดยูเคชั่น.

แนวทางการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2

Guidelines for Using Information Technology for School Administration
under The Phichit Primary Educational Service Area Office 2

นุตประวีณ์ ทศนสุวรรณ¹, ทีปปิพัฒน์ สันตะวัน², นันทวัช นุนารัต³
Nootprawe Tadsanasuwan¹, Teeppipat Suntawan², Nuntawat Nunart³
Corresponding Author E-mail: krnoonprawe@gmail.com

Received: 2023-11-15; Revised: 2023-12-15; Accepted: 2024-01-08

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาปัญหาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 63 คน และครู จำนวน 228 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 291 คน โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือ ได้แก่ แบบสอบถามแนวทางการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารสถานศึกษา มีค่าความตรงระหว่าง 0.67 - 1.00 และค่าความเที่ยง เท่ากับ 0.99 วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2) หาแนวทางการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารสถานศึกษา โดยการจัดสนทนากลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์ด้านการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศ จำนวน 7 คน และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา และ 3) ประเมินแนวทางการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารสถานศึกษา ผู้ให้ข้อมูลคือ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 30 คน เครื่องมือ ได้แก่ แบบประเมินแนวทางการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารสถานศึกษา มีค่าความตรงระหว่าง 0.67 - 1.00 และค่าความเที่ยง เท่ากับ 0.91 วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า

1) ปัญหาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารสถานศึกษา ภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับจากมากไปน้อย คือ การบริหารวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารทั่วไป และการบริหารงานบุคคล 2) แนวทางการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารสถานศึกษา คือ ส่งเสริมการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการเรียนการสอน พัฒนาทักษะของบุคลากร และเครือข่ายอินเทอร์เน็ต วางแผนงบประมาณ ประชาสัมพันธ์ผลการจัดการศึกษา ผูกอบรวมบุคลากร จัดตั้งศูนย์เครือข่ายการเรียนรู้ สร้างความตระหนักและความรับผิดชอบของบุคลากรต่อการใช้งานอุปกรณ์อย่างคุ้มค่า 3) การประเมินแนวทางการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารสถานศึกษา ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงลำดับจากมากไปน้อย คือ ความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นประโยชน์ และความเป็นไปได้

คำสำคัญ: การจัดการระบบสารสนเทศ, การบริหารสถานศึกษา

¹ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต, (สาขาวิชาการบริหารการศึกษา), มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

² Student in Master of Education Degree, (Educational Administration), Nakhon Sawan Rajabhat University

³ อาจารย์ที่ปรึกษา, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

² Advisor, Faculty of Education, Nakhon Sawan Rajabhat University

³ อาจารย์ที่ปรึกษา, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

³ Advisor, Faculty of Education, Nakhon Sawan Rajabhat University

Abstract

The purposes of this research were to 1) To study the problems of the use of information technology in school administration. The sample consisted of 63 school administrators and 228 teachers, a total of 291 people by multi-stage random sampling. The instrument was a questionnaire on guidelines for using information technology in school administration had the validity between 0.67 - 1.00 and the reliability value of 0.99. The data was analyzed by mean and standard deviation. 2) To find out guidelines for using information technology for school administration by using a focus group discussion of 7 experts with experience in information technology management and analyzed the data using content analysis techniques. And 3) To evaluate the guidelines for using information technology for school administration. The informants were 30 school administrators. The instrument was an assessment form on the guidelines for using information technology in school administration had the validity between 0.67 - 1.00 and the reliability value of 0.91. The data was analyzed by mean and standard deviation. The research results were found as follows;

1) The problems of using information technology in school administration were overall and in each aspect at a moderate level, ranking in the order as follows: academic administration, budget management, general administration and personnel management. 2) The guidelines for using information technology in school administration were the promoting the use of the internet for teaching and learning, developing the skills of personnel and the internet network, budget planning, publicizing the educational management outcomes, training of personnel, establishing learning network centers and raising awareness and responsibility of personnel for the efficient use of equipment. 3) The assessment of guidelines for using information technology in school administration in overall were at the highest level, ranking in the order as follows: accuracy, suitability, usefulness and possibility.

Keywords: Use of Information Technology, School Administration

บทนำ

ปัจจุบันนวัตกรรมและความก้าวหน้าของเทคโนโลยีดิจิทัลอย่างก้าวกระโดดก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีอย่างฉับพลัน (Disruptive technology) นอกจากจะส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจแล้ว ยังส่งผลกระทบต่อด้านการเรียนการสอนในสถานศึกษา การใช้ข้อมูลข่าวสารเพื่อการบริหารและการจัดการ การทำงาน เทคโนโลยีสารสนเทศ จึงเกี่ยวข้องกับทุกเรื่องในชีวิตประจำวัน ดังนั้น ทุกคนจึงควรเรียนรู้และเข้าใจเกี่ยวกับเทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อให้รู้เท่าทันและนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเอง สังคมและประเทศต่อไป ซึ่งเป็นบทบาทของการศึกษาที่ต้องพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีทักษะและความรู้ในเรื่องดังกล่าว (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2560: 18) โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดนโยบายด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งเป็นนโยบายที่มุ่งเน้นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เริ่มตั้งแต่ประชากรวัยเรียนทุกช่วงวัย ตลอดจนการพัฒนาครู และบุคลากรทางการศึกษาโดยการนำเทคโนโลยีดิจิทัล (Digital Technology) มาใช้สนับสนุนการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนในทุกระดับการจัดการศึกษาเป็นมาตรการในการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้เรียนพัฒนาวิธีการเรียนรู้ของตนเอง ตามความต้องการ และความถนัดของผู้เรียน สามารถสร้างสังคมฐานความรู้ (Knowledge – Based Society) ของตนเองเพื่อให้เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต รวมถึงการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาเป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการครูและบุคลากรทางการศึกษาทั้งระบบ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2. 2563: 59)

ในการจัดการศึกษาเพื่อเข้าสู่ยุคไทยแลนด์ 4.0 นั้น การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษาของครูผู้สอนในการจัดการเรียนการสอนมีความสำคัญมาก ปัจจัยที่สำคัญในการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพคือ สื่อการสอน โดยเฉพาะเทคโนโลยีทางการศึกษาจะต้องได้รับการพัฒนาให้ทันสมัย ทันเหตุการณ์สิ่งแวดล้อมของสังคม และความก้าวหน้า

ทางเทคโนโลยีที่เปลี่ยนรูปแบบ โดยคำนึงถึงการพัฒนาประสิทธิภาพการเรียนการสอน กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพแต่ละโรงเรียนจึงมีนโยบายส่งเสริมสนับสนุนให้มีการใช้และพัฒนาสื่อการสอนอย่างกว้างขวาง โดยมุ่งเน้นการสร้างความร่วมมือและส่งเสริมการผลิตสื่อการเรียนการสอนให้มีคุณภาพ เหมาะสมกับความต้องการของผู้เรียนและความต้องการของท้องถิ่น ดังคำกล่าวที่ว่า “เทคโนโลยีก้าวไกลโอบยั่วทั่วโลก” ส่งผลให้โลกทัศน์ของเด็กไทยเปิดกว้างขึ้นในปัจจุบัน ซึ่งต้องมีความรู้ ความชำนาญในทักษะดังกล่าว และต้องเข้าใจการใช้เครื่องมือที่เกี่ยวข้องกับทางเทคโนโลยีทางการศึกษา ในการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ นักเรียนยังต้องการมากกว่าความรู้ในวิชาหลักที่จะใช้ในัจจุบัน นั่นคือ ทักษะการคิดอย่างมีวิจยารณญาณ ทักษะในการแก้ปัญหา ความสามารถในการติดต่อสื่อสาร การทำงานร่วมกับผู้อื่น การจัดการกับข้อมูลข่าวสาร และความรู้ในรูปแบบต่าง ๆ รวมทั้งการใช้เครื่องมือในการเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยสภาพแวดล้อมปัจจุบันจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะพัฒนาในด้านต่าง ๆ คือ ครูผู้สอน หลักสูตร โรงเรียน และเทคโนโลยีทางการศึกษา (ธีรวัฒน์ แสงสว่าง, 2561: 3 - 4)

สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 เป็นหน่วยงานทางการศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ มีภารกิจหลักในด้านการส่งเสริม สนับสนุนให้สถานศึกษาในสังกัดจัดการเรียนการสอน ขั้นพื้นฐานให้แก่ประชากรวัยเรียนในพื้นที่รับผิดชอบ จำนวน 6 อำเภอ โรงเรียนในสังกัด จำนวน 120 โรงเรียน และจากการศึกษาสถานภาพบริบทของสถานศึกษาโรงเรียนในสังกัดพบว่า แต่ละโรงเรียนมีความแตกต่างด้านบริบทอย่างชัดเจน และจากรายงานผลการปฏิบัติงานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศในการดำเนินการส่งเสริม สนับสนุนสถานศึกษาพบว่า โรงเรียนได้ดำเนินการใช้งานเทคโนโลยีสารสนเทศในงานด้านการบริหารสถานศึกษาทั้ง 4 ด้าน ซึ่งได้แก่ ด้านการบริหารวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงานทั่วไป และสามารถนำข้อมูลจากระบบของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เช่น ระบบสารสนเทศเพื่อบริหารการศึกษา (EMIS) ระบบจัดเก็บข้อมูลนักเรียนรายบุคคล (Data Management Center : DMC) ระบบข้อมูลสิ่งก่อสร้าง (B-OBEC) และโปรแกรมระบบบริหารจัดการผลการเรียน (School MIS) เป็นต้น นำมาประมวลผลจัดทำเป็นสารสนเทศในการบริหารและการจัดการศึกษา รวมถึงจัดทำสารสนเทศทางการศึกษาของโรงเรียน นำมาประมวลผลจัดทำเป็นสารสนเทศในการบริหารและการจัดการศึกษา แต่ก็ยังพบว่าผล NT, O-NET โดยรวมต่ำกว่าค่าเฉลี่ยระดับชาติ ผู้เรียนขาดทักษะในการคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ คิดไตร่ตรอง คิดอย่างมีวิจยารณญาณ และผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษยังไม่ได้รับการพัฒนาให้เต็มตามศักยภาพ ผู้เรียนอ่านไม่ออก เขียนไม่ได้ อ่านไม่คล่อง เขียนไม่คล่องยังมีอยู่ ตลอดจนครูในสถานศึกษา มีจำนวนไม่เพียงพอ สอนไม่ตรงวุฒิ และมีภาระงานมาก อีกทั้งครูและบุคลากรทางการศึกษาบางส่วนยังไม่ปรับกระบวนการจัดการเรียนรู้อาเหตุส่วนหนึ่งเกิดจากปัญหาและอุปสรรคด้านการใช้งานเทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งจำเป็นต้องใช้ระบบอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง และมีการเปลี่ยนแปลงผู้รับผิดชอบของโรงเรียนเป็นประจำทุกปี ทำให้การบริหารจัดการและการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขาดความต่อเนื่อง (สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2, 2563: 18 - 20)

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาปัญหาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารสถานศึกษาหาแนวทางการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารสถานศึกษา และประเมินแนวทางการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 ซึ่งคาดหวังว่าผลจากการศึกษาจะได้ข้อมูลสารสนเทศในการขับเคลื่อนคุณภาพและส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง และได้แนวทางการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ดียิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2
2. เพื่อหาแนวทางการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2
3. เพื่อประเมินแนวทางการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2

การทบทวนวรรณกรรม

การนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริหารสถานศึกษา

1. ด้านการบริหารงานวิชาการ

จิรวุฒิ คล่องแคล่ว (2563: 143) ได้กล่าวว่า แนวทางพัฒนาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารงานในโรงเรียนด้านวิชาการ ครูผู้รับผิดชอบจะต้องมีการค้นคว้าการพัฒนาวิชาการบนระบบเครือข่ายให้ทันสมัย มีฐานกับข้อมูลที่ดี ทั้งชนิดออนไลน์และออฟไลน์ ซึ่งจะต้องสามารถเลือกใช้ได้ทันที ระบบเครือข่ายจะต้องมีความเร็วที่เหมาะสม จะเป็นประโยชน์และง่ายต่อการพัฒนาเป็นอย่างมาก จะต้องมีการจัดอบรมครูในเรื่องการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศให้ครบทุก ๆ คน ในสถานศึกษา และที่สำคัญผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องเห็นความสำคัญของการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และพิชญานี กาทหลง (2563: 155-156) ได้กล่าวว่า แนวทางการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารของสถานศึกษาด้านการบริหารงานวิชาการ ควรจัดให้มีระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่รวดเร็วและทันสมัยตรงตามความต้องการของผู้ใช้จะช่วยให้การบริหารงานวิชาการมีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น สามารถประมวลผลข้อมูลได้อย่างรวดเร็วเพื่อเป็นข้อมูลสำหรับตัดสินใจ ในการบริหารงาน ตลอดจนใช้พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนให้ทันสมัย เช่น บทเรียนออนไลน์ บทเรียนช่วยสอน เพื่อเป็นแหล่งการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน ซึ่งส่งผลต่อการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน

จากแนวคิดข้างต้นผู้วิจัยสรุปได้ว่า การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารงานในโรงเรียนด้านวิชาการ ต้องมีการพัฒนาและปรับปรุงระบบเครือข่ายและเก็บข้อมูลที่เหมาะสม ทั้งออนไลน์และออฟไลน์ และมีความเร็วที่เพียงพอ ควรมีการจัดอบรมครู พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนให้ทันสมัย และผู้บริหารต้องเห็นความสำคัญ จะช่วยให้การบริหารงานวิชาการมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น และส่งผลต่อการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน

2. ด้านการบริหารงานงบประมาณ

ณิชากรีย์ เหลืองอร่าม (2562: 97 - 98) ได้กล่าวว่า แนวทางการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษา ได้แก่ การจัดประชุม วางแผน สำรองปัญหา และอุปสรรคเกี่ยวกับการดำเนินการจัดทำข้อมูลสารสนเทศในการประสานงานกับชุมชนและผู้เกี่ยวข้อง กับสถานศึกษาด้านการระดมทุนการศึกษา และกำกับ ติดตามการจัดทำข้อมูลสารสนเทศในการประสานงานกับชุมชนและผู้ที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษาด้านการระดมทุนการศึกษา และพิชญานี กาทหลง (2563: 156) ได้กล่าวว่า แนวทางการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารของสถานศึกษาด้านการบริหารงบประมาณ ควรนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริหารงบประมาณ โดยจัดให้มีระบบการจัดทำแผนงบประมาณ การประเมินและติดตามการใช้งบประมาณการวิเคราะห์งบประมาณให้สามารถเชื่อมโยงกันทั้งหน่วยงานภายในสถานศึกษาและระหว่างสถานศึกษาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงบประมาณ นอกจากนี้ควรส่งเสริมและสนับสนุนพัฒนาบุคลากรให้สามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการบริหารงบประมาณได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากแนวคิดข้างต้นผู้วิจัยสรุปได้ว่า การนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริหารงานของสถานศึกษาด้านการบริหารงบประมาณนั้น ต้องนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาช่วยเพิ่มประสิทธิภาพ ทั้งด้านการระดมทุน และควรมีการวางแผน สำรองปัญหา และอุปสรรค การประเมินและติดตาม การวิเคราะห์และจัดทำข้อมูลสารสนเทศ นอกจากนี้ ควรมีการส่งเสริม และสนับสนุนพัฒนาบุคลากรให้มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

3. ด้านการบริหารงานบุคคล

แสงอรุณ บัวกนก (2558: 805) ได้กล่าวว่า ข้อเสนอแนะในการพัฒนาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารงานของผู้บริหารด้านการบริหารงานบุคคลควรมีการสนับสนุน อบรมพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง จัดสรรครูให้เพียงพอ มอบหมายงานให้ตรงความรู้ความสามารถ ควรติดตามงานและประสานงานให้เป็นระบบ หน่วยงานต้นสังกัดจัดทำแบบฟอร์มหรือเว็บไซต์ที่ใช้ในการดำเนินการด้านการบริหารงานบุคคลและจัดทำแฟ้มข้อมูลบุคคล และพิชญานี กาทหลง (2563: 156) ได้กล่าวว่า แนวทางการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารของสถานศึกษาด้านการบริหารงานบุคคล ควรส่งเสริมและสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารงานบุคคลากร โดยจัดทำระบบฐานข้อมูลบุคลากรประกอบด้วย ข้อมูลการบรรจุแต่งตั้ง ระยะเวลาการปฏิบัติราชการ แผนพัฒนาบุคลากรรายบุคคล การลาต่าง ๆ การเลื่อนขั้นเงินเดือน ความดีความชอบ ความเชี่ยวชาญของครูผู้สอน และระบบฐานข้อมูลสถานศึกษาประกอบด้วย การวางแผนอัตราค่าจ้าง การสรรหาและบรรจุแต่งตั้งให้ตรงตามความต้องการของแต่ละสถานศึกษา เป็นต้น เพื่อให้การบริหารงานบุคคลเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

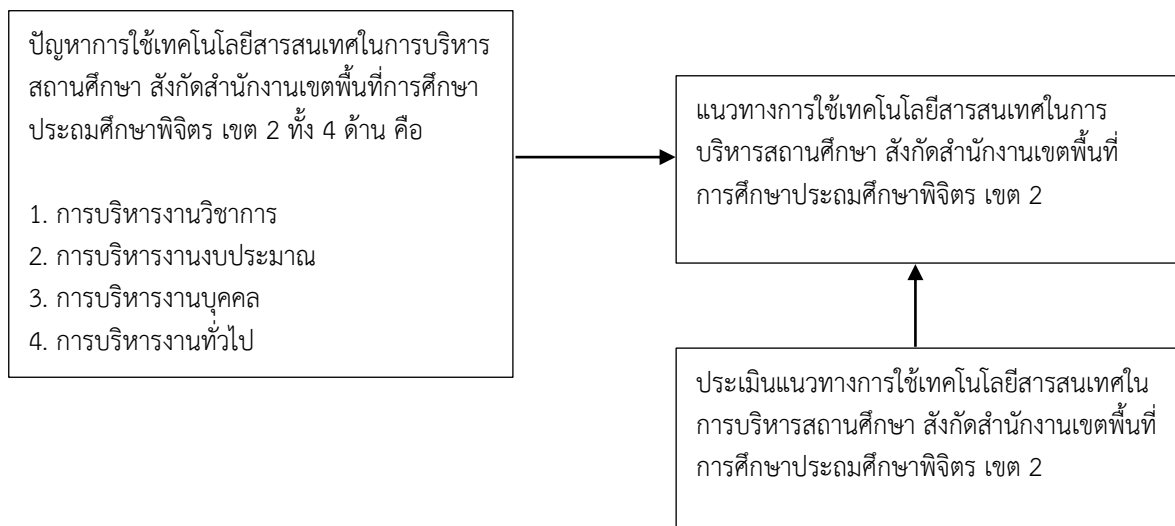
จากแนวคิดข้างต้นผู้วิจัยสรุปได้ว่า การนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริหารงานของสถานศึกษาด้านการบริหารงานบุคคลนั้น ผู้บริหารควรมีการสนับสนุนให้มีการอบรมพัฒนาและจัดสรรครูให้เพียงพอ มอบหมายงานให้ตรง ความรู้ความสามารถ ควรติดตามงานและประสานงานให้เป็นระบบ ตลอดจนการพัฒนาบุคลากรด้านเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

4. ด้านการบริหารงานทั่วไป

พิชญานี กาหลง (2563: 156) ได้กล่าวว่า แนวทางการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารของสถานศึกษาด้านการบริหารทั่วไป ควรส่งเสริมและสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารงานทั่วไป โดยจัดทำระบบการรับและส่งหนังสือราชการแบบอิเล็กทรอนิกส์เพื่อส่งถึงหน่วยงานต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็วและลดการใช้กระดาษ ระบบบริหารอาคารและสถานที่ของสถานศึกษา ระบบฐานข้อมูลเครือข่ายการเรียนรู้เพื่อการจัดการศึกษาของสถานศึกษาให้สามารถเชื่อมโยงกับชุมชน องค์กร และหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนพัฒนาเว็บไซต์สถานศึกษาเพื่อประชาสัมพันธ์ข้อมูลการจัดการศึกษาและการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ของสถานศึกษาให้กับผู้ปกครองและผู้สนใจทราบ และจิรวุฒิ คล่องแคล่ว (2563: 145) ได้กล่าวว่า แนวทางพัฒนาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารงานในโรงเรียนด้านบริหารทั่วไป ผู้บริหารจะต้องให้ความสำคัญ เน้นให้ครูผู้สอนตระหนักถึงการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศให้เกิดประโยชน์ซึ่งครูทุกคนต่างก็มีความพร้อมในด้านวัสดุอุปกรณ์อยู่แล้วเพียงแค่ว่าให้ความสำคัญเท่านั้นเอง และโรงเรียนจะต้องเป็นที่รับบริการในส่วนของการสืบค้นข้อมูลให้มีความพร้อมทุก ๆ ด้าน เป็นการสร้างแหล่งเรียนรู้ไปด้วย ควรมีการเก็บฐานข้อมูลที่เป็นออนไลน์และออฟไลน์เพราะเมื่อพบปัญหาทางระบบเครือข่าย เราก็สามารถเรียกใช้ฐานข้อมูลที่เก็บไว้ในรูปแบบออฟไลน์ได้ และควรมีการจัดอบรมในเรื่องที่เกี่ยวกับการบริหารทั่วไป

จากแนวคิดข้างต้นผู้วิจัยสรุปได้ว่า การนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริหารงานของสถานศึกษาด้านการบริหารทั่วไปนั้น เป็นการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในงานบริหารทั่วไปในสำนักงาน (Office Automation) เช่น ระบบทะเบียน และงานสารบรรณ รวมถึงการประชาสัมพันธ์ การบริการด้านวัสดุและอุปกรณ์ และการให้บริการอินเทอร์เน็ต ตลอดจนพัฒนาเว็บไซต์สถานศึกษา

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาปัญหาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพิจิตร เขต 2

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 93 คน และครู จำนวน 1,164 คน รวมทั้งสิ้น 1,257 คน ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 63 คน และครู จำนวน 228 คน รวมทั้งสิ้น 291 คน ได้จากการสุ่มจากประชากร โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากตารางของเครจซี่, และมอร์แกน (Krejcie, & Morgan. 1970: 607 - 608. อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด. 2556: 43) แล้วทำการสุ่มแบบหลายขั้นตอน ทั้งผู้บริหารสถานศึกษา และครู จะได้กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 63 คน และครูผู้สอน จำนวน 228 คน รวมทั้งสิ้น 291 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามเพื่อการการวิจัย เรื่อง แนวทางการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 มี 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามที่เกี่ยวกับสถานภาพและข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย สถานภาพ การดำรงตำแหน่ง ประสบการณ์ และขนาดโรงเรียนที่ปฏิบัติงาน มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 ทั้ง 4 ด้าน มีลักษณะแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งออกเป็น 5 ระดับ

ขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ

1. ศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร ตำรา หนังสือ และรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารสถานศึกษา และสร้างแบบสอบถาม ซึ่งมีเนื้อหาครอบคลุมขอบข่ายการดำเนินงานเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารสถานศึกษา จำนวน 82 ข้อ และนำร่างแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบและให้คำแนะนำ

2. ทำการหาค่าความตรงเชิงเนื้อหาของแบบสอบถามที่พัฒนาขึ้น โดยให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน ประเมินความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและเนื้อหา/วัตถุประสงค์ และนำผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและเนื้อหา/วัตถุประสงค์ มีจำนวน 74 ข้อ ได้ค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67 - 1.00

3. นำแบบสอบถามที่ได้รับข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุง นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อขอรับความเห็นชอบ แล้วนำไปทดลองใช้ (Try Out) กับผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่เกี่ยวข้องกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 จำนวน 30 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย โดยแบ่งเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 10 คน โรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 10 คน และ โรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 10 คน เพื่อทำการหาค่าความเที่ยง (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) โดยวิธีของ Cronbach จากโปรแกรมสำเร็จรูป โดยได้ค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.998

วิธีรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ถึงผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารสถานศึกษาและครู

2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามพร้อมหนังสือขอความอนุเคราะห์ถึงกลุ่มตัวอย่าง ด้วยตนเองและทำการเก็บแบบสอบถามคืนโดยวิธีเดียวกัน ซึ่งประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา และครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 จำนวน 291 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป ในตอนที่ 1 โดยวิธีการแจกแจงความถี่ (f) และค่าร้อยละ (%)

2. วิเคราะห์ข้อมูลในตอนที่ 2 เพื่อหาระดับปัญหาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารสถานศึกษา โดยคำนวณค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ขั้นตอนที่ 2 หาแนวทางการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพิจิตร เขต 2

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ผู้ทรงคุณวุฒิในการสนทนากลุ่ม (Focus Group) มีคุณสมบัติที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโทขึ้นไปมีประสบการณ์ด้านการบริหารสถานศึกษา หรือด้านการวิชาการ มีความเชี่ยวชาญด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ จำนวน 7 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม เรื่อง การหาแนวทางการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 เป็นแบบบันทึกลงความคิดเห็นพิจารณาตรวจสอบความเหมาะสม โดยนำระดับปัญหาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารสถานศึกษาสูงสุด 3 อันดับแรกในแต่ละด้านจากขั้นตอนที่ 1 มาจัดทำเป็นร่างแนวทาง

ขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ

1. กำหนดกรอบในการจัดทำกรสนทนากลุ่ม และวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม เลือกข้อความที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับ ในการบริหารสถานศึกษาแต่ละด้าน ทั้ง 4 ด้าน มาร่างเป็นแนวทางการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารสถานศึกษา
2. นำร่างแนวทางการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารสถานศึกษา เสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อให้ข้อเสนอแนะ และจัดทำเป็นแบบบันทึกการสนทนากลุ่มต่อไป

วิธีรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการสนทนากลุ่มจากผู้ทรงคุณวุฒิ และส่งหนังสือถึงผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อเชิญประชุมการสนทนากลุ่ม ซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโทขึ้นไป มีประสบการณ์ด้านการบริหารสถานศึกษา หรือด้านการวิชาการ มีความเชี่ยวชาญด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ
2. ผู้วิจัยดำเนินการจัดประชุมการสนทนากลุ่ม เพื่อหาแนวทางการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 และนำแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม ไปบันทึกการสนทนากลุ่มกับผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อบันทึกข้อเสนอแนะในวันและเวลาที่กำหนด

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

วิเคราะห์ข้อมูลจากข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ ที่ได้จากการสนทนากลุ่ม (Focus Group) โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เพื่อสังเคราะห์และหาแนวทางการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2

ขั้นตอนที่ 3 ประเมินแนวทางการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ผู้ให้ข้อมูลในการประเมินแนวทาง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 30 คน ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 ที่ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบประเมินแนวทางการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 มีลักษณะเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) จำนวน 49 ข้อ แบ่งออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้

- ระดับ 5 หมายถึง ถูกต้อง เหมาะสม เป็นไปได้ เป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุด
- ระดับ 4 หมายถึง ถูกต้อง เหมาะสม เป็นไปได้ เป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมาก
- ระดับ 3 หมายถึง ถูกต้อง เหมาะสม เป็นไปได้ เป็นประโยชน์ อยู่ในระดับปานกลาง
- ระดับ 2 หมายถึง ถูกต้อง เหมาะสม เป็นไปได้ เป็นประโยชน์ อยู่ในระดับน้อย
- ระดับ 1 หมายถึง ถูกต้อง เหมาะสม เป็นไปได้ เป็นประโยชน์ อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ

1. นำแนวทางที่ได้จากการสนทนากลุ่มมาสร้างเป็นแบบประเมินแนวทางการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารสถานศึกษาทั้ง 4 ด้าน และเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และหาค่าความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ได้ค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67 - 1.00

2. นำแบบประเมินแนวทางการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารสถานศึกษา เสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อขอความเห็นชอบ และนำไปเก็บข้อมูลกับผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 30 คน ที่มีประสบการณ์ด้านการบริหารสถานศึกษา มีความเชี่ยวชาญด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ หรือมีผลงานเชิงประจักษ์เป็นที่ยอมรับ

วิธีรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ถึงผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัด และส่งหนังสือถึงผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลด้วยตนเองและทำการเก็บแบบสอบถามคืนโดยวิธีเดียวกัน ตรวจสอบจำนวนและความสมบูรณ์ ความถูกต้องของแบบประเมินที่ได้รับกลับคืนมา จำนวน 30 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

2. นำแบบประเมินแนวทางมาบันทึกค่าคะแนนเพื่อรวบรวมคะแนนไปวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป ในตอนที่ 1 โดยวิธีการแจกแจงความถี่ (f) และค่าร้อยละ (%)

2. วิเคราะห์ข้อมูลของแบบประเมินแนวทางการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารสถานศึกษา ทั้ง 4 ด้าน โดยการแปลความหมายของคะแนนด้วยการคำนวณค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาปัญหาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 พบว่า

1.1 ปัญหาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารสถานศึกษา ทั้ง 4 ด้าน โดยภาพรวม ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ระดับปัญหาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 โดยภาพรวม

ด้านที่	ปัญหาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารสถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	อันดับ
1	ด้านการบริหารวิชาการ	3.01	1.28	ปานกลาง	1
2	ด้านการบริหารงบประมาณ	2.95	1.25	ปานกลาง	2
3	ด้านการบริหารงานบุคคล	2.89	1.35	ปานกลาง	4
4	ด้านการบริหารทั่วไป	2.92	1.34	ปานกลาง	3
	รวมเฉลี่ย	2.94	1.28	ปานกลาง	

จากตารางที่ 1 พบว่าปัญหาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารสถานศึกษา ทั้ง 4 ด้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 2.94, S.D. = 1.28) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ปัญหาสูงสุดคือ ด้านการบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 3.01, S.D. = 1.28) รองลงมาคือ ด้านการบริหารงบประมาณอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 2.95, S.D. = 1.25) ด้านการบริหารทั่วไป อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 2.92, S.D. = 1.34) และด้านการบริหารงานบุคคลอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 2.89, S.D. = 1.35) ตามลำดับ

1.2 ปัญหาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารสถานศึกษา รายด้านสูงสุด 3 อันดับแรกของการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 ทั้ง 4 ด้าน คือ

1.2.1 ด้านการบริหารวิชาการ ประกอบด้วย 1) การใช้อินเทอร์เน็ตมาช่วยในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน 2) การจัดหาสื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัยเพียงพอต่อการจัดการเรียนการสอน และ 3) การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศช่วยในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

1.2.2 ด้านการบริหารงบประมาณ ประกอบด้วย 1) การได้รับการสนับสนุนและช่วยเหลือจากชุมชนหน่วยงานของรัฐ หรือองค์กรเอกชนต่าง ๆ ในการระดมทรัพยากรและการลงทุนด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ 2) การจัดสรรงบประมาณในการจัดซื้ออุปกรณ์เทคโนโลยีสารสนเทศในโรงเรียน และ 3) การจัดสรรงบประมาณในการจัดซื้อวัสดุและอุปกรณ์ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ

1.2.3 ด้านการบริหารงานบุคคล ประกอบด้วย 1) การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและระบบเครือข่ายสำหรับการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ของบุคลากร 2) บุคลากรมีทักษะการใช้งานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และ 3) ผู้บริหารโรงเรียนสามารถปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการปฏิบัติงาน

1.2.4 ด้านการบริหารทั่วไป ประกอบด้วย 1) ความสามารถในการดูแลและซ่อมแซมอุปกรณ์ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ 2) เครื่องมืออุปกรณ์ทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศมีความทันสมัยและเพียงพอ และ 3) การใช้งานโปรแกรมระบบจัดเก็บข้อมูลนักเรียนรายบุคคล (Data Management Center: DMC)

2. แนวทางการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พิจิตร เขต 2 ทั้ง 4 ด้าน คือ

2.1 ด้านการบริหารวิชาการ แนวทาง คือ ส่งเสริมสนับสนุนการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการเรียนการสอน พัฒนาระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง จัดหาสื่อ หรือจัดตั้งศูนย์รวมสื่อ ควรมีการสำรวจความต้องการใช้สื่อ ส่งเสริมให้ครูมีการผลิตสื่อ มีการสร้างเครือข่ายด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการจัดการเรียนการสอนระหว่างสถานศึกษา การประเมินการใช้สื่อ วางแผนการใช้และเลือกใช้เทคโนโลยีอย่างถูกต้องและเหมาะสม ให้ครูมีการวิจัย มีการพัฒนาครูและพัฒนานักเรียนด้านการใช้เทคโนโลยี และผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการนิเทศ ติดตามการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศช่วยในการจัดการเรียนการสอนของครู

2.2 ด้านการบริหารงบประมาณ แนวทาง คือ ควรมีการวางแผน การเสนอของบประมาณ จัดทำข้อมูลสารสนเทศด้านการระดมทรัพยากรและการลงทุน มีการประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินการจัดการศึกษา ให้ความสำคัญในการจัดสรรงบประมาณ การจัดทำแผนในการจัดซื้อและการจัดซื้อวัสดุและอุปกรณ์ และขอสนับสนุนงบประมาณในการจัดซื้อและจัดซื้ออุปกรณ์เทคโนโลยีสารสนเทศในโรงเรียนตามความเหมาะสมเพื่อประโยชน์ทางการศึกษาร่วมกัน นอกจากนี้ควรส่งเสริมให้ครูและบุคลากรมีการซ่อมบำรุงอุปกรณ์เบื้องต้น เพื่อแก้ปัญหาในการบริหารจัดการด้านการจัดสรรงบประมาณ

2.3 ด้านการบริหารงานบุคคล แนวทาง คือ ควรสนับสนุนให้มีการฝึกอบรมเกี่ยวกับการใช้ระบบเครือข่ายและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ จัดตั้งศูนย์เครือข่ายหรือเข้าร่วมเครือข่ายการเรียนรู้ของบุคลากร และแต่งตั้งบุคลากรดูแลเครือข่าย จัดทำโครงการพัฒนาบุคลากรในการพัฒนาทักษะการใช้งานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และควรมีการประเมินทักษะการใช้งานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของครูผู้สอน ผู้บริหารโรงเรียนควรพัฒนาตนเอง รวมถึงแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างสถานศึกษา เพื่อให้ผู้บริหารโรงเรียนสามารถปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการปฏิบัติงานได้

2.4 ด้านการบริหารทั่วไป แนวทาง คือ การแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการตรวจสอบและซ่อมบำรุงอุปกรณ์ วางแผน ส่งเสริมให้ความรู้เบื้องต้น ให้ความสำคัญในการสร้างความตระหนักและความรับผิดชอบของบุคลากรต่อใช้งานอุปกรณ์ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และสร้างเครือข่ายสนับสนุนสถานศึกษาในการดูแลและซ่อมแซมอุปกรณ์สำหรับสถานศึกษาที่ไม่มีความพร้อม นอกจากนี้ควรทำการวิเคราะห์ความจำเป็นพื้นฐานของเครื่องมืออุปกรณ์กับการใช้งาน และตระหนักถึงความสำคัญของการใช้งาน และควรจัดหาเครื่องมืออุปกรณ์ให้เพียงพอต่อความต้องการ

3. การประเมินแนวทางการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พิจิตร เขต 2 ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป มีระดับการประเมินแนวทางการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารสถานศึกษา ของความถูกต้อง เหมาะสม เป็นไปได้ เป็นประโยชน์ อยู่ระดับมากที่สุด

อภิปรายผล

1. ปัญหาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พิจิตร เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และด้านที่มีปัญหามากที่สุด คือ ด้านการบริหารงานวิชาการ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก งานวิชาการมีความสำคัญต่อการบริหารสถานศึกษาเป็นอย่างมาก เพราะความสำเร็จของสถานศึกษาส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน ดังนั้นหากมีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารจัดการเรียนการสอน และประยุกต์ใช้ในการบริหารสถานศึกษา จะช่วยอำนวยความสะดวกและประสพผลสำเร็จมากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อัฐพงษ์ สุทธิโพธิ์ (2556) ได้ศึกษาเรื่อง การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารของโรงเรียนในอำเภอภูเขียว พบว่า ปัญหาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารโรงเรียน ด้านการบริหารวิชาการ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านการบริหารงบประมาณ และด้านการบริหารทั่วไป ตามลำดับ ส่วนด้านการบริหารงานบุคคลมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ จินตนา จุงใจ (2560) ได้ศึกษาเรื่องแนวทางการพัฒนาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารการศึกษา โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 พบว่า หลักและวิธีการใช้เทคโนโลยีในการบริหารการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา ด้านวิชาการ มีการใช้คอมพิวเตอร์ในงานทะเบียนนักเรียน บุคลากรในโรงเรียนมีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อประโยชน์ในด้านการจัดการเรียนการสอน ซึ่งเมื่อพิจารณา ค่า S.D. ของปัญหาแต่ละด้านมีค่าสูงตั้งแต่ 1.25 - 1.35 นั้น เป็นเพราะกลุ่มตัวอย่างในงานวิจัยเป็นกลุ่มตัวอย่างที่มีบริบทของปัญหาและการบริหารงานที่แตกต่างกันค่อนข้างมากจากกลุ่มตัวอย่างในแต่ละพื้นที่ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 ซึ่งมีทั้งโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ และต่างพื้นที่หลายอำเภอ

ผลการวิเคราะห์ปัญหาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 ทั้ง 4 ด้านสามารถอภิปรายผล ได้ดังนี้

1.1 ด้านการบริหารวิชาการ มีระดับปัญหาสูงสุด คือ ปัญหาการใช้อินเทอร์เน็ตมาช่วยในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากโรงเรียนในสังกัด ส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนขนาดเล็กที่เทคโนโลยีสารสนเทศด้านระบบอินเทอร์เน็ต ยังเข้าไปไม่ถึงหรือมีความพร้อมยังไม่เพียงพอ ครูและบุคลากรทางการศึกษาบางส่วนยังไม่ปรับกระบวนการจัดการเรียนรู้ ทำให้เกิดปัญหาและอุปสรรคด้านการใช้งานเทคโนโลยีสารสนเทศ รวมทั้งเรื่องอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงที่ได้รับจัดสรรจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานผ่านกลุ่มพื้นที่การบริหารการศึกษา ประจำเขตตรวจราชการที่ 18 ไม่มีความเสถียร สัญญาณที่ได้รับไม่เพียงพอต่อการใช้งาน และมีการเปลี่ยนแปลงผู้รับผิดชอบของโรงเรียนเป็นประจำทุกปี ทำให้การบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษาขาดความต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ นิชากรีย์ เหลืองอร่าม (2562) ได้ศึกษาเรื่องแนวทางการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อ การบริหารสถานศึกษาในจังหวัดนครสวรรค์ พบว่า สภาพการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีสภาพการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษา ในด้านการบริหารทั่วไปสูงที่สุด และมีด้านวิชาการต่ำสุด อีกทั้งยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ จินตนา จุงใจ (2560) ได้ศึกษาเรื่องแนวทางการพัฒนาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 พบว่า สภาพปัญหาและอุปสรรคการใช้เทคโนโลยีในการบริหารการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา ทั้ง 4 ด้านมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก หลักและวิธีการใช้เทคโนโลยีในการบริหารการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา ด้านวิชาการนั้นมีการใช้คอมพิวเตอร์ในงานทะเบียนนักเรียน บุคลากรในโรงเรียนมีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อประโยชน์ในด้านการจัดการเรียนการสอน

1.2 ด้านการบริหารงบประมาณ มีระดับปัญหาสูงสุด คือ การได้รับการสนับสนุนและช่วยเหลือจากชุมชนหน่วยงานของรัฐ หรือองค์กรเอกชนต่าง ๆ ในการระดมทรัพยากรและการลงทุนด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากโรงเรียนส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก ขาดการวางแผนจัดทำโครงการเกี่ยวกับการจัดสรรงบประมาณอย่างต่อเนื่อง และโรงเรียนมีการประชาสัมพันธ์น้อยมากเรื่องผลการดำเนินการจัดการศึกษา และขาดการรายงานผลการใช้งบประมาณที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อัฐพงษ์ สุทธิโพธิ์ (2556) ได้ศึกษาเรื่องการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารของโรงเรียนในอำเภอภูเขียว พบว่า ปัญหาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารโรงเรียน ด้านการบริหารวิชาการ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านการบริหารงบประมาณ และด้านการบริหารทั่วไป ตามลำดับ แนวทาง คือ ควรเร่งรัดให้ดำเนินการในเรื่อง การจัดสรรงบประมาณด้านเทคโนโลยีสารสนเทศในโรงเรียนขนาดเล็กเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะในเรื่องการขยายเครือข่ายอินเทอร์เน็ตและการเพิ่มความเร็วของสัญญาณอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงในโรงเรียนให้

ครอบคลุมทุกพื้นที่ และยังคงสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ชฎาภรณ์ สกัลยา (2557) ได้ศึกษาเรื่องแนวทางการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารงานของสถานศึกษาในศูนย์คุณภาพการศึกษากลุ่มโรงเรียนท่าตะโก 2 (ชัยพลกษ) พบว่า ด้านที่มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารงานสูงสุด คือ ด้านบริหารงบประมาณ แนวทางการคือ ควบคู่กับศึกษาแนวทางและตรวจสอบข้อมูลการจัดทำสารสนเทศในการระดมทุนเพื่อการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการทางเว็บไซต์ของสถานศึกษา ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปหรือโปรแกรมเฉพาะ เช่น Microsoft Access, Microsoft Excel เป็นต้น เพื่อสะดวกต่อการจัดเก็บและสามารถตรวจสอบได้ จัดหางบประมาณ ในการซื้อเครื่องคอมพิวเตอร์และโปรแกรมประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานที่ทันสมัยเพื่อใช้สำหรับบริหารงานงบประมาณและการเงิน

1.3 ด้านการบริหารงานบุคคล มีระดับปัญหาสูงสุด คือ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและระบบเครือข่ายสำหรับการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ของบุคลากร ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากครูและบุคลากรทางการศึกษาในสังกัดมีจำนวนไม่เพียงพอสอนไม่ตรงวุฒิ และมีภาระงานมาก อีกทั้งครูและบุคลากรทางการศึกษาบางส่วนยังไม่ปรับกระบวนการจัดการเรียนรู้ ทำให้เกิดปัญหาและอุปสรรคด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและระบบเครือข่ายสำหรับการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ และอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงที่ได้รับจัดสรรไม่มีความเสถียร สัญญาณที่ได้รับไม่เพียงพอต่อการใช้งาน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อัฐพงษ์ สุทธิโพธิ์ (2556) ได้ศึกษาเรื่องการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารของโรงเรียนในอำเภอภูเขียว พบว่า สภาพการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารโรงเรียนด้านการบริหารงานบุคคลมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด และควรเร่งรัดให้ดำเนินการในเรื่องต่อไปนี้ 1) การส่งเสริมให้ครูมีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการเรียนการสอนของนักเรียนให้เหมาะสมกับเนื้อหาและสาระการเรียนรู้ 2) การอบรมและพัฒนาบุคลากรในเรื่องการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ การใช้สื่อและนวัตกรรมในการเรียนการสอนและการปฏิบัติงาน 3) การศึกษาดูงานนอกสถานที่ และ 4) การจัดสรรงบประมาณด้านเทคโนโลยีสารสนเทศในโรงเรียนขนาดเล็กเพิ่มขึ้นโดยเฉพาะในเรื่องการขยายเครือข่ายอินเทอร์เน็ตและการเพิ่มความเร็วของสัญญาณอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงในโรงเรียนให้ครอบคลุมทุกพื้นที่

1.4 ด้านการบริหารทั่วไป มีระดับปัญหาสูงสุด คือ ความสามารถในการดูแลและซ่อมแซมอุปกรณ์ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากโรงเรียนในสังกัดส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก ขาดบุคลากรที่เพียงพอ บุคลากรไม่มีความสามารถเฉพาะทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ มีการเปลี่ยนแปลงผู้รับผิดชอบเป็นประจำทุกปี ขาดการวางแผนจัดทำโครงการเกี่ยวกับการดูแลและซ่อมแซมอุปกรณ์ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ อีกทั้งยังขาดเครื่องมืออุปกรณ์ทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศมีความทันสมัยและเพียงพอ อินเทอร์เน็ตความเร็วสูงที่ได้รับจัดสรรไม่มีความเสถียร สัญญาณที่ได้รับไม่เพียงพอต่อการใช้งาน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สาธิต กองพันธ์ (2559) ได้ศึกษาเรื่องปัญหาและแนวทางการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองชลบุรี พบว่า ปัญหาการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษา โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก แนวทางการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียน ที่สำคัญดังนี้ สถานศึกษาหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดหาอุปกรณ์ต่าง ๆ ให้มีความทันสมัย พร้อมใช้งาน สถานศึกษาควรมีการจัดอบรมเกี่ยวกับการใช้งานเทคโนโลยีสารสนเทศให้กับบุคลากรในโรงเรียน ตลอดจนสนับสนุนให้บุคลากรในโรงเรียนได้มีการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ อีกทั้งยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วรพจน์ มุสิกวีตร (2559) ได้ศึกษาเรื่องการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารในสถานศึกษาอำเภอบ้านคา พบว่า ปัญหาอุปสรรคการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารในสถานศึกษา คือ วัสดุ อุปกรณ์ และเครื่องคอมพิวเตอร์ไม่เพียงพอกับการใช้งาน สถานที่ให้บริการในการใช้คอมพิวเตอร์ไม่เอื้อต่อการใช้งาน ขาดความรู้ ทักษะในการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการเรียนการสอนอย่างสร้างสรรค์ มีความรู้ด้านเทคโนโลยีไม่เพียงพอ โปรแกรมสำเร็จรูป/โปรแกรมประยุกต์ไม่พอเพียงในการใช้งาน ไม่มีความรู้ในงานวิจัยเพียงพอที่สามารถในการทำวิจัยได้ ข้อมูลสารสนเทศของโรงเรียนควรมีการเชื่อมต่อและสามารถใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. จากแนวทางการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 ทั้ง 4 ด้าน มีข้ออภิปรายผลตามเนื้อหาสรุปได้ดังนี้

2.1 ด้านการบริหารวิชาการ มีแนวทางการดำเนินงาน คือ ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมสนับสนุนการใช้ อินเทอร์เน็ต ซอฟต์แวร์ที่ใช้ในการปฏิบัติการเกี่ยวกับระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตเพื่อการเรียนการสอน พัฒนาทักษะการจัดการเรียนการสอนผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตสำหรับครูผู้สอน และควรมีการพัฒนาาระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงในสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ จีรวุฒิ คล่องแคล่ว (2563) ได้ศึกษาเรื่องสภาพและปัญหาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารงานในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 พบว่า

แนวทางการพัฒนาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงานในโรงเรียนนั้น ครูผู้รับผิดชอบจะต้องมีการค้นคว้าการพัฒนาด้านวิชาการบนระบบเครือข่ายให้ทันสมัย มีฐานเก็บข้อมูลที่ดี ทั้งชนิดออนไลน์ และออฟไลน์ ซึ่งจะต้องสามารถเลือกใช้ได้ทันที ควรใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการจัดเก็บข้อมูล การจัดอบรมพัฒนาครูในด้านนี้ ซึ่งจะช่วยลดปัญหาต่าง ๆ ลงได้ และเลือกผู้รับผิดชอบที่เหมาะสมกับงาน รวมทั้งผู้บริหารจะต้องให้ความสำคัญเน้นให้ครูผู้สอนตระหนักถึงการใช้นวัตกรรมเทคโนโลยีสารสนเทศให้เกิดประโยชน์ซึ่งครูทุกคนต่างก็มีความพร้อมในด้านวัสดุอุปกรณ์อยู่แล้ว เพียงแต่ให้ความสำคัญเท่านั้นเอง และยิ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ชีรวัดน์ แสงสว่าง (2561) ได้ศึกษาเรื่องสภาพ ปัญหาและแนวทางการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษาสู่ไทยแลนด์ 4.0 ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา บึงกาฬ พบว่า แนวทางการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษาสู่ไทยแลนด์ 4.0 ในโรงเรียนประถมศึกษา ด้านวิชาการควรมีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาช่วยในการวางแผนงานวิชาการ และใช้ในการจัดการเรียนการสอน อีกทั้งยังสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ กฤตยชญา แร่งเขตกิจ (2558) ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารโรงเรียน จังหวัดอุทัยธานี พบว่า สถานศึกษาควรมีการวางแผนกำหนดภาระงานให้ชัดเจน โดยให้มีการนำกระบวนการ PDCA มาใช้ในการวางแผนโดยดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานและผู้รับผิดชอบ สำรองความต้องการของผู้ใช้ข้อมูลด้านวิชาการ โดยสำรวจความต้องการของครู นักเรียน ชุมชน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจัดความพร้อมด้านโปรแกรม อุปกรณ์ เครือข่ายและบุคลากร

2.2 ด้านการบริหารงบประมาณ มีแนวทางการดำเนินงาน คือ สถานศึกษาควรมีการวางแผนจัดทำโครงการและการเสนอของบประมาณ และวางแผนในการระดมทรัพยากรและการลงทุนด้านเทคโนโลยีสารสนเทศจากชุมชน หน่วยงานของรัฐ หรือองค์กรเอกชนต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง ซึ่งควรมีการจัดทำข้อมูลสารสนเทศ มีการประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินการจัดการศึกษา หรือการรายงานผลการใช้งบประมาณ ให้กับหน่วยงานต้นสังกัดหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบเพื่อได้รับการสนับสนุนและช่วยเหลือจากชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ชฎาภรณ์ สกัลยา (2557) ได้ศึกษาเรื่องแนวทางการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารงานของสถานศึกษาในศูนย์คุณภาพการศึกษากลุ่มโรงเรียนท่าตะโก 2 (ชัยพฤกษ์) พบว่า ควรศึกษาแนวทางและตรวจสอบข้อมูลการจัดทำสารสนเทศในการระดมทุนเพื่อการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการทางเว็บไซต์ของสถานศึกษา ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปหรือโปรแกรมเฉพาะ เช่น Microsoft Access, Microsoft Excel เป็นต้น เพื่อสะดวกต่อการจัดเก็บและสามารถตรวจสอบได้ จัดหางบประมาณ ในการซื้อเครื่องคอมพิวเตอร์ และโปรแกรมประยุกต์ใช้ใน การปฏิบัติงานที่ทันสมัยเพื่อใช้สำหรับบริหารงานงบประมาณการเงิน และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อัฐพงษ์ สุทธิโพธิ์ (2556) ได้ศึกษาเรื่องการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารของโรงเรียนในอำเภอภูเขียว พบว่า ควรมีการจัดสรรงบประมาณด้านเทคโนโลยีสารสนเทศในโรงเรียนขนาดเล็กเพิ่มขึ้นโดยเฉพาะในเรื่องการขยายเครือข่ายอินเทอร์เน็ตและการเพิ่มความเร็วยุทธศาสตร์อินเทอร์เน็ตความเร็วสูงในโรงเรียนให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ อีกทั้งยังสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ เสน่ห์ อิมอูระ (2558) ได้ศึกษาเรื่องแนวทางการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42 พบว่า ควรวางแผนสำรวจเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรค ในการระดมทุนเพื่อการศึกษาจัดประชุมเพื่อร่วมกันสรุปผลการจัดทำสารสนเทศการระดมทุนเพื่อการศึกษาติดตามผลหลังการจัดทำสารสนเทศในการระดมทุนเพื่อการศึกษา

2.3 ด้านการบริหารงานบุคคล มีแนวทางการดำเนินงาน คือ ควรมีการฝึกอบรมเกี่ยวกับการใช้ระบบเครือข่ายและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ จัดตั้งศูนย์เครือข่ายหรือเข้าร่วมเครือข่ายการเรียนรู้ และมีการแต่งตั้งบุคลากรสำหรับการดูแลเครือข่ายการเรียนรู้ พร้อมกับการประชาสัมพันธ์เครือข่ายการเรียนรู้สร้างเครือข่าย การเรียนรู้ของบุคลากรทั้งในและนอกสถานศึกษา รวมไปถึงการขอความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกที่เกี่ยวข้องเพื่อส่งเสริมการประชาสัมพันธ์และสนับสนุนการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ที่เป็นประโยชน์กับสถานศึกษา ผู้เรียนและครูผู้สอน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สาธิต กองพันธ์ (2559) ได้ศึกษาเรื่องปัญหาและแนวทางการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองชลบุรี พบว่า สถานศึกษาหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดหาอุปกรณ์ต่าง ๆ ให้มีความทันสมัยพร้อมใช้งาน สถานศึกษาควรมีการจัดอบรมเกี่ยวกับการใช้งานเทคโนโลยีสารสนเทศให้กับบุคลากรในโรงเรียน ตลอดจนสนับสนุนให้บุคลากรในโรงเรียนได้มีการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ และยิ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ เสน่ห์ อิมอูระ (2558) ได้ศึกษาเรื่องแนวทางการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42 พบว่า ควรสำรวจข้อมูลครูที่มีผลงานในด้านต่าง ๆ

จัดให้มีการประชุมวางแผนการจัดทำสารสนเทศข้อมูลครูที่มีผลงานในด้านต่าง ๆ รวบรวมข้อมูลและจัดทำสารสนเทศข้อมูลครูที่มีผลงานในด้านต่าง ๆ ติดตามการจัดทำสารสนเทศข้อมูลครูที่มีผลงานในด้านต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอ

2.4 ด้านการบริหารทั่วไป มีแนวทางการดำเนินงาน คือ สถานศึกษาควรมีการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการตรวจสอบและซ่อมบำรุงอุปกรณ์ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศตามระยะเวลาอย่างเหมาะสม ควรวางแผนจัดทำโครงการส่งเสริมให้ความรู้ด้านการดูแลและซ่อมแซมอุปกรณ์เบื้องต้นให้กับบุคลากร นอกจากนี้ผู้บริหารสถานศึกษาต้องให้ความสำคัญในการสร้างความตระหนัก และความรับผิดชอบของบุคลากรต่อใช้งานอุปกรณ์ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างคุ้มค่าและถูกวิธี และสร้างเครือข่ายในระดับต่าง ๆ ที่สนับสนุนสถานศึกษาในการดูแลและซ่อมแซมอุปกรณ์ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับสถานศึกษาที่ไม่มีความพร้อม ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ จีรพล ศศิวิระเดช (2560) ได้ศึกษาเรื่องปัญหาและแนวทางการพัฒนาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในโรงเรียนวัดพลา พบว่า ควรประสานกับหน่วยงานอื่นของประมาณสนับสนุนเครื่องคอมพิวเตอร์ที่มีประสิทธิภาพ ติดตั้งจุดกระจายสัญญาณอินเทอร์เน็ตเพิ่มเติมให้ครอบคลุมทั่วโรงเรียน อีกทั้งยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ชีรวัฒน์ แสงสว่าง (2561) ได้ศึกษาเรื่องสภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษาสู่ไทยแลนด์ 4.0 ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ พบว่า ควรวางระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารงานโรงเรียนให้เป็นระบบ เหมาะสมและสมบูรณ์ควรจัดหาเครื่องมืออุปกรณ์ทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศมีความทันสมัยและเพียงพอพร้อมใช้งาน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ นิชาธิ์ เหลืองอร่าม (2562) ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษาในจังหวัดนครสวรรค์ พบว่า สถานศึกษาควรสร้างความตระหนักถึงประโยชน์ ปัญหาและอุปสรรคของการจัดทำวารสารของโรงเรียน ประชาสัมพันธ์ แก่ชุมชนและหน่วยงานภายนอก เพื่อวางแผนดำเนินการและกำกับ ติดตามการจัดทำวารสารของโรงเรียน ประชาสัมพันธ์แก่ชุมชนและหน่วยงานภายนอก

3. จากการประเมินแนวทางการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 ด้านความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และเป็นประโยชน์ โดยรวมและรายด้านอยู่ระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก แนวทางการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารสถานศึกษา ทั้ง 4 ด้าน นั้นมีความสอดคล้องกับนโยบายในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่ และนโยบายการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งผู้บริหารสามารถนำไปใช้สำหรับการวางแผน การกำหนดนโยบายในการบริหารสถานศึกษาไปสู่เป้าหมายการพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 ผู้บริหารสถานศึกษา ควรนำผลการวิจัยที่ค้นพบไปกำหนดนโยบาย แผนงานในการจัดทำและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารสถานศึกษาทั้ง 4 ด้าน ทั้งด้านการบริหารวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป ที่สอดคล้องกับบริบทและสภาพปัจจุบัน พร้อมทั้งกำกับ ติดตาม และประเมินผล

1.2 สถานศึกษา ควรนำผลการวิจัยที่ค้นพบไปใช้ในการพัฒนาองค์กร โดยดำเนินการจัดโครงสร้างองค์กร รายงานผลการจัดการศึกษา รายงานปัญหาต่อต้นสังกัด ดำเนินการประชาสัมพันธ์ผลการจัดการศึกษาและการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) ต่อสาธารณชน สร้างความร่วมมือกันในศูนย์ประสานงานสถานศึกษา ดำเนินการจัดตั้งศูนย์เครือข่ายการเรียนรู้ในรูปแบบเครือข่ายออนไลน์ เพื่อให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และแต่งตั้งผู้บริหารที่มีความสามารถในการใช้งานเทคโนโลยีสารสนเทศ

1.3 ผู้บริหารสถานศึกษา ควรนำผลการวิจัยที่ค้นพบไปใช้ในการพัฒนาบุคลากร ด้วยการสร้างความตระหนัก และให้ความรู้กับบุคลากรในสถานศึกษา ด้านการใช้งานอุปกรณ์ พร้อมทั้งวางแผนจัดทำโครงการเกี่ยวกับการดูแลและซ่อมบำรุงอุปกรณ์ในสถานศึกษา และสร้างหรือใช้เครือข่ายในระดับต่าง ๆ ที่สนับสนุนสถานศึกษาในการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ด้านการดูแลซ่อมบำรุงอุปกรณ์เทคโนโลยีสารสนเทศ

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาแนวทางการส่งเสริมเครือข่ายอินเทอร์เน็ตที่มีประสิทธิภาพในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2

2.2 ควรศึกษาแนวทางการส่งเสริมการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของสถานศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- กำชัย สารมาคม. (2556). สภาพและแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการระบบสารสนเทศของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- กฤตยชญ่า แรงเขตกิจ. (2558). แนวทางการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารโรงเรียน จังหวัดอุทัยธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- จินตนา จุงใจ. (2560). แนวทางการพัฒนาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- จิรพล ศศิวิตรเดช. (2560). ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในโรงเรียนวัดปลา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยบูรพา.
- จิรวุฒิ คล่องแคล่ว. (2563). สภาพและปัญหาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารงานในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ชฎาภรณ์ สกัลยา. (2557). แนวทางการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารงานของสถานศึกษาในศูนย์คุณภาพการศึกษากลุ่มโรงเรียนท่าตะโก 2 (ชัยพฤกษ์) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 3. วิทยานิพนธ์ครุศาสตร มหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- ณิชารีย์ เหลืองอร่าม. (2562). แนวทางการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษาในจังหวัดนครสวรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- ธีรวัฒน์ แสงสว่าง. (2561). สภาพ ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษาสู่ไทยแลนด์ 4.0 ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย เล่ม 1. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- พิชญานี กาทหลง. (2563). แนวทางการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1. วารสารบัณฑิตวิจัย Journal Of Graduate Research. 11(1): 149 - 162.
- วรพจน์ มุสิกวัตร. (2559). การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารในสถานศึกษาอำเภอบ้านคา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1. การค้นคว้าอิสระครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง.
- สาธิต กองพัน. (2559). ปัญหาและแนวทางการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษา ของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองชลบุรี. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยบูรพา.
- เสน่ห์ อิ่มอุระ. (2558). แนวทางการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยนครสวรรค์.

- แสงอรุณ บัวกนก. (2558). การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาเครือข่ายส่งเสริม
ประสิทธิภาพการศึกษาสงเคราะห์ ภาคเหนือ กลุ่มย่อยที่ 6. ในรายงานสืบเนื่องการประชุมวิชาการระดับชาติ
สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ครั้งที่ 2. (หน้า 800 - 807). กำแพงเพชร:
มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2. (2563). แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 –
2565. พิจิตร: ผู้แต่ง.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการ
สภาการศึกษา.
- อัฐพงษ์ สุทธิโพธิ์. (2556). การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารของโรงเรียนในอำเภอกูเซียว สังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2. การศึกษาอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา).
มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความสามารถในการสอนออนไลน์ และส่งเสริมทักษะการใช้สื่อออนไลน์ สำหรับครูในอุตรดิตถ์

Development of Training Courses to Develop Online Teaching Abilities and Enhance Skills in Using Online Media for Teachers in Uttaradit

รักศักดิ์ เลิศคงคาทิพย์¹, พรพัฒน์ ฤทธิชัย², ปฐมพงศ์ อยู่จำนงค์³, ศุภราภรณ์ ทองสุขแก้ว⁴, วุฒินันท์ น้อยหัวหาด⁵
Raksak Lertkhongkhathip¹, Pornpat Rittichai², Supparaporn Thongsukkaew³, Patompong Youjamnong⁴,
Voottinanth Noiuhahad⁵

Corresponding Author E-mail: raksak.uru@gmail.com

Received: 2023-11-15; Revised: 2024-01-06; Accepted: 2024-01-12

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาและความต้องการในการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความสามารถในการสอนออนไลน์ และส่งเสริมทักษะการใช้สื่อออนไลน์สำหรับครูในอุตรดิตถ์ 2) พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูเพื่อพัฒนาความสามารถในการสอนออนไลน์ และส่งเสริมทักษะการใช้สื่อออนไลน์ สำหรับครูในอุตรดิตถ์ 3) หาประสิทธิภาพของหลักสูตรฝึกอบรมครูเพื่อพัฒนาความสามารถในการสอนออนไลน์ และส่งเสริมทักษะการใช้สื่อออนไลน์ สำหรับครูในอุตรดิตถ์ และ 4) ศึกษาความพึงพอใจของครูในอุตรดิตถ์ที่ได้เข้าร่วมโครงการฯ กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ครูในอุตรดิตถ์ จำนวน 60 คน ที่ได้มาโดยการอาสาสมัครใจ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ 1) แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาและความต้องการในการฝึกอบรมฯ 2) แบบวัดความสามารถในการสอนออนไลน์ 3) แบบวัดทักษะการใช้สื่อออนไลน์ 4) แบบสอบถามความพึงพอใจของครูที่ได้เข้าร่วมโครงการฯ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าประสิทธิภาพ ผลการวิจัยพบว่า

1) ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความสนใจที่จะเข้าร่วมฝึกอบรมฯ คิดเป็นร้อยละ 81.00 2) หลักสูตรฝึกอบรมที่ได้พัฒนาขึ้น มีความเหมาะสมของหลักสูตรในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.52 , S.D. = 0.57) มีค่าดัชนีความสอดคล้องมากกว่า 0.50 3) ประสิทธิภาพของหลักสูตรฝึกอบรมฯ พบว่า มีค่าประสิทธิภาพที่ 82.50/83.10 และ 4) ค่าความพึงพอใจที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรมฯ ของผู้เข้าร่วมอบรมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.40, S.D. = 0.48)

คำสำคัญ: การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม, การเรียนสอนออนไลน์, สื่อออนไลน์

¹ อาจารย์, คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์

¹ Lecturer, the Faculty of Education, Uttaradit Rajabhat University

² อาจารย์, คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์

² Lecturer, the Faculty of Education, Uttaradit Rajabhat University

³ อาจารย์, คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์

³ Lecturer, the Faculty of Education, Uttaradit Rajabhat University

⁴ อาจารย์, คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์

⁴ Lecturer, the Faculty of Education, Uttaradit Rajabhat University

⁵ อาจารย์, คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์

⁵ Lecturer, the Faculty of Humanities and Social Sciences, Uttaradit Rajabhat University

Abstract

The purposes of this research aimed to 1) study opinions about problems and training needs to develop online teaching abilities. and promote online media skills for teachers in Uttaradit, 2) develop a teacher training curriculum to improve their online teaching ability and enhance skills in using online media for teachers in Uttaradit, 3) find out the effectiveness of the curriculum and 4) study the satisfaction of teachers in Uttaradit who have participated in the research. The Sample for this study was 60 teachers in Uttaradit by volunteers sampling. The research tools used are 1) a questionnaire regarding opinions about Conditions of problems and training needs, 2) online teaching ability test, 3) online media skills test, 4) satisfaction questionnaire of teachers who have participated in the research. The Statistics used in data analysis include percentage, mean, standard deviation and efficiency. The results of the research found that:

1) Most of the respondents were interested in participating in the training, accounting for 81 percent, 2) The training curriculum that has been developed has the highest level of appropriateness of the curriculum ($\bar{X}$ = 4.52, S.D. = 0.57) has a consistency index value greater than 0.50. 3) Efficiency of the training course was found to have an efficiency value of 82.5/83.1 and 4) Satisfaction with the training course of the training participants was at a high level ($\bar{X}$ = 4.40, S.D. = 0.48)

Keywords: Training Curriculum Development, Online teaching, Online Media

บทนำ

จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ทำให้สถานศึกษาทั่วประเทศไม่สามารถเปิดการเรียนการสอนได้ตามปกติ ส่งผลให้กระทรวงศึกษาธิการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องจัดการเรียนการสอน สถานการณ์วิกฤตโควิด-19 ด้วยแนวคิด “การเรียนรู้นอกระบบการศึกษา โรงเรียนอาจหยุดได้ แต่การเรียนรู้หยุดไม่ได้” ผ่านการเรียน การสอนทางไกล โดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่แล้วให้เกิดประโยชน์สูงสุด อาทิ การใช้ช่องทีวีดิจิทัลและการเรียนรู้เสริมผ่าน โปรแกรมออนไลน์ต่าง ๆ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2563)

การเรียนการสอนออนไลน์ (Online learning) เป็นนวัตกรรมทางการศึกษาในอีกรูปแบบหนึ่ง ซึ่งได้นำมาใช้ในการเรียนการสอนในสถานการณ์วิกฤตโควิดที่เกิดขึ้นในขณะนี้ การเรียนการสอนออนไลน์สามารถเปลี่ยนแปลงวิธีเรียนในรูปแบบเดิม ๆ ให้เป็นการเรียนใหม่ ที่ใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยทำการสอน นอกจากนี้ความหมายอีกในหนึ่งยังหมายถึง การเรียน ทางไกล, การเรียนผ่านเว็บไซต์อีกด้วย (วรธัญ เทคโนโลยี. 2564: ออนไลน์)

การเรียนการสอนแบบออนไลน์จะเป็นการเรียนผ่านทางระบบอินเทอร์เน็ต ที่จะอยู่ในรูปแบบของการเรียนรู้ผ่าน หน้าจอคอมพิวเตอร์เข้ากับเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ผู้เรียนสามารถเลือกเรียนตามความชอบของตนเอง ในส่วนของเนื้อหา ของเรียนประกอบด้วย ข้อความ, รูปภาพ, เสียง, VDO และ Multimedia อื่น ๆ สิ่งเหล่านี้จะถูกส่งตรงไปยังผู้เรียนผ่าน Web Browser ทั้งผู้เรียน, ผู้สอน และเพื่อนร่วมชั้นทุกคน สามารถติดต่อสื่อสาร, ปรึกษา, แลกเปลี่ยนความคิดเห็นแบบเดียวกับ การเรียนในชั้นเรียนทั่วไป โดยการใช้ E-mail, Chat, Social Network เป็นต้น ด้วยเหตุนี้การเรียนรู้แบบออนไลน์ จึงเหมาะ สำหรับทุกคนซึ่งสามารถทำการเรียนได้ทุกที่ ทุกเวลา (anywhere anytime)

แม้ว่าการเรียนการสอนออนไลน์จะเป็นรูปแบบการเรียนที่มีความจำเป็นอย่างยิ่งในสภาวะวิกฤตการณ์โควิด 19 แต่ก็ จะเห็นได้ว่าผู้สอนโดยส่วนใหญ่ยังขาดความเชี่ยวชาญในการสอนออนไลน์รวมถึง ทักษะในการใช้และผลิตสื่อออนไลน์ ประเภทต่าง ๆ ดังนั้นในการที่จะสามารถทำให้ผู้สอนเกิดความรู้ ความสามารถและทักษะในการใช้สื่อออนไลน์จึงควรต้องมีการพัฒนาความสามารถและทักษะที่ได้กล่าวไปแล้ว โดยแนวทางในการพัฒนาผู้สอนแบบหนึ่งนั้นก็คือการฝึกอบรม การฝึกอบรมเป็นการจัดอบรมเป็นกระบวนการที่จัดขึ้นเพื่อให้ ผู้เข้าร่วมอบรมเกิดความรู้ ความเข้าใจ เกิดทักษะและ กระบวนการ ทั้งรวมถึงเจตคติที่ดีที่จะนำไปประยุกต์ใช้ในการทำงาน เพื่อถ่ายทอดและออกแบบการจัดการเรียนรู้ให้แก่บุคคล เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ (วรภรณ์ อาจคำไพ. 2565) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สิริพันธุ์ สุวรรณ มรรคา, และคณะ (2550) ซึ่งสังเคราะห์รูปแบบเทคนิควิธีการกระบวนการนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการคิดของครูทั้งในและ

ต่างประเทศ พบว่างานวิจัยด้านการพัฒนาครูมีจำนวนน้อยมาก โดยเฉพาะ งานวิจัยเชิงทดลอง ดังนั้นสภาพความรู้ในปัจจุบันจึงยังขาดแคลนความรู้ในการพัฒนาครู โดยเฉพาะอย่างยิ่งงานวิจัยที่จะเชื่อมการพัฒนาการคิดของครูไปสู่พฤติกรรม การปฏิบัติการสอนของครู ซึ่งจะส่งผลไปสู่การพัฒนา การเรียนรู้ ของนักเรียนด้วย และได้เสนอแนวคิดว่า กิจกรรมที่ช่วยในการพัฒนาหลักสูตรด้านการจัดการเรียนการสอนประสบความสำเร็จประกอบด้วยด้านการอบรมให้ความรู้เชิงปฏิบัติการเรียนรู้ จากตัวอย่างที่ประสบความสำเร็จ การเรียนรู้มีส่วนร่วม การปฏิบัติจริง และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้สร้างเครือข่าย หนุนเสริม และการฝึกอบรมตามหลักสูตร

การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเป็นแนวทางในการจัดการศึกษาที่มุ่งหวังในการพัฒนาผู้เข้าอบรมให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่ ได้วางเอาไว้ การพัฒนาหลักสูตรนั้นมิกระบวนกรหรือขั้นตอนที่มีการวางแผนและการจัดการอย่างเป็นระบบในการที่จะ ตัดสินใจเลือกแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับเนื้อหาและบริบทต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์หรือ จุดมุ่งหมายที่ได้วางเอาไว้ ในการเรียนการสอนครูผู้สอนจะต้องมีความสามารถในการถ่ายทอดเนื้อหาความรู้และทักษะใน การใช้สื่อการสอนต่าง ๆ เพื่อถ่ายทอดเนื้อหาไปยังผู้เรียนเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการเรียนรู้และความเข้าใจในเนื้อหาต่าง ๆ ซึ่งรูปแบบและการใช้เทคนิคในการเรียนการสอนก็มีอยู่หลากหลายวิธี ซึ่งในสถานการณ์โควิด 19 นี้ การเรียนการสอนออนไลน์ ก็ได้ถูกนำมาใช้เพื่อให้ผู้เรียนได้สามารถเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่องเพราะการเรียนรู้ไม่สามารถหยุดได้

อย่างไรก็ตามการปรับเปลี่ยนให้มีการเรียนออนไลน์แบบเต็มรูปแบบอาจไม่ใช่เรื่องง่ายสำหรับประเทศไทยโดยเฉพาะ ครูผู้สอนซึ่งจะต้องเป็นผู้ที่จะสามารถถ่ายทอดความรู้ผ่านระบบออนไลน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากขาดความรู้ความ เข้าใจเกี่ยวกับระบบและรูปแบบในการเรียนการสอนออนไลน์ ขาดความชำนาญและทักษะในการผลิตสื่อรวมไปถึง การถ่ายทอดเนื้อหาและองค์ความรู้ต่าง ๆ ไปยังผู้เรียนผ่านระบบออนไลน์ได้อย่างครบถ้วน รวมไปถึงทัศนคติต่อการเรียนการสอน ออนไลน์ที่ส่วนใหญ่มองว่าเป็นวิกฤต ผู้วิจัยจึงมุ่งหวังว่างานวิจัยในครั้งนี้จะสามารถพลิกวิกฤตให้กลายเป็นโอกาสสำหรับ ครูผู้สอนที่จะได้พัฒนาความสามารถด้านการสอนและเพิ่มพูนทักษะในการใช้สื่อออนไลน์ภายใต้สถานการณ์โควิดเช่นนี้ได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็น สภาพปัญหาและความต้องการในการฝึกอบรมการสอนออนไลน์ของครูในอุตรดิตถ์
2. เพื่อพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูเพื่อพัฒนาความสามารถในการสอนออนไลน์และส่งเสริมทักษะการใช้สื่อ ออนไลน์สำหรับครูในอุตรดิตถ์
3. เพื่อหาประสิทธิภาพของหลักสูตรฝึกอบรมครูเพื่อพัฒนาความสามารถในการสอนออนไลน์และส่งเสริมทักษะ การใช้สื่อออนไลน์สำหรับครูในอุตรดิตถ์
4. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของครูในอุตรดิตถ์ที่ได้เข้าร่วมโครงการ

การทบทวนวรรณกรรม

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเอกสารและงานที่เกี่ยวข้องไว้ดังต่อไปนี้

1. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับหลักสูตร

หลักสูตร หมายถึง เนื้อหา กระบวนการ และกิจกรรมทางการศึกษาที่จัดให้กับผู้เรียนให้ได้รับความรู้ความเข้าใจ พัฒนาทักษะและเปลี่ยนเจตคติให้คิดและกระทำในสิ่งที่ถูกต้องตามความสามารถ เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองตาม ความสามารถการจัดการศึกษาทุกระดับ ตั้งแต่ระดับก่อนวัยเรียน ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา ระดับอาชีวศึกษา และระดับอุดมศึกษา ตลอดจนการจัดการศึกษานอกระบบ รวมทั้งการฝึกอบรมทั้งระยะสั้นและระยะยาว หลักสูตรจะมีบทบาทและม ีความสำคัญ กล่าวคือ หลักสูตรเป็นแผนและแนวทางในการจัดการศึกษาของชาติ หน่วยงานหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องกับ การศึกษาทุกระดับ เป็นเครื่องมือในการควบคุมมาตรฐานการศึกษา ตลอดจนเป็นเครื่องบ่งชี้ทิศทางในการพัฒนาทรัพยากร มนุษย์ (วนิดา เขจรักษ์, 2562) และอาจกล่าวได้ว่าหลักสูตร คือ มวลประสบการณ์ทั้งหลายที่ทางโรงเรียนที่ครูผู้สอนจัด ให้แก่ผู้เรียน ทั้งกิจกรรมในชั้นเรียนและนอกห้องเรียน ด้วยกระบวนการสอน วิธีสอน เทคนิคการสอน กิจกรรม การเรียนรู้ การวัดผลประเมินผล สื่ออุปกรณ์การเรียนรู้ต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนได้ประสบความสำเร็จ ทางด้านการเรียนรู้ตามเป้าหมายของ หลักสูตร และส่งเสริมให้ผู้เรียนมีพัฒนาการทางด้านสติปัญญา ด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ ด้านสังคม และด้านจิตใจที่ดีขึ้น (วราภรณ์ อาจคำไพ, 2565) ดังนั้นจึงพอสรุปได้ว่าหลักสูตร หมายถึงชุดของแผนการเรียนการสอนและกิจกรรมที่ได้รับ

การออกแบบมาเพื่อให้ผู้เรียนได้รับความรู้ ทักษะ และความรู้สึกร่วมที่เกี่ยวข้องในหัวข้อหรือสาขาที่เฉพาะเจาะจง หลักสูตรอาจมีลักษณะและรูปแบบที่แตกต่างกันไป อาจเป็นหลักสูตรในรูปแบบของวิชาการที่สามารถศึกษาในสถาบันการศึกษาหรือมหาวิทยาลัย หรือเป็นหลักสูตรอบรมที่เปิดให้กับบุคคลภายนอกสำหรับการพัฒนาทักษะหรือการเตรียมความพร้อมในการทำงานที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมหรืออาชีพต่าง ๆ โดยหลักสูตรมักจะมีการกำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้ ขอบเขตการเรียนรู้ และสิ่งที่ควรประเมินผล หลักสูตรมักถูกออกแบบให้มีการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและเป้าหมายในการเรียนรู้ออกแบบหลักสูตรอาจใช้แนวทางการสอนและวิธีการประเมินผลที่หลากหลายเพื่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพและสร้างการเรียนรู้ในผู้เรียนได้ในที่สุด

2. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการฝึกอบรม

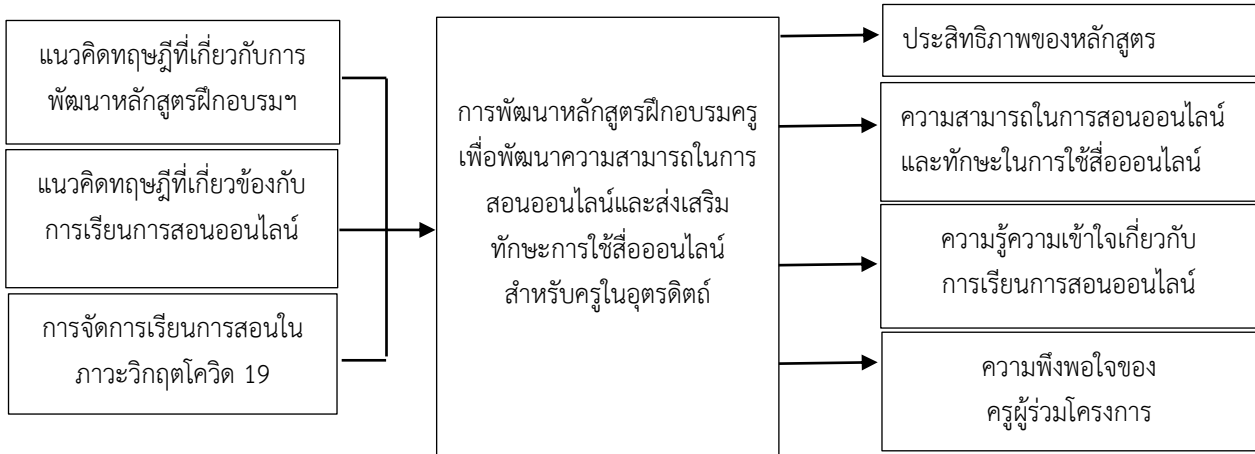
การฝึกอบรม เป็นการพัฒนาบุคคลในองค์กรให้มีความรู้ ความเข้าใจ แนวคิดใหม่ ๆ ทักษะต่าง ๆ และเจตคติที่ดีในการทำงาน และเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานของบุคลากรให้มากขึ้น การฝึกอบรมจึงเป็นสิ่งจำเป็นที่องค์กรจะต้องจัดให้กับบุคลากรอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ โดยนักวิชาการให้ความหมายของการฝึกอบรมไว้ในลักษณะของการเพิ่มพูนความรู้ทักษะ และทัศนคติของผู้เข้ารับการฝึกอบรมให้เปลี่ยนแปลงไปตามวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม เช่น การฝึกอบรมเป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อให้บุคคลเกิดการพัฒนามตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการ (ณัฐกร หาญประสิทธิ์. 2563) และการฝึกอบรมเป็นการจัดอบรมเป็นกระบวนการที่จัดขึ้นเพื่อให้ ผู้เข้าร่วมอบรมเกิดความรู้ ความเข้าใจ เกิดทักษะและกระบวนการ ทั้งรวมถึงเจตคติที่ดีที่จะนำไป ประยุกต์ใช้ในการทำงาน เพื่อถ่ายทอดและออกแบบการจัดการเรียนรู้ให้แก่บุคคล เพื่อให้บรรลุ วัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ (วรภรณ์ อาจคำไพ. 2565) สรุปได้ว่าการฝึกอบรมหมายถึงกระบวนการที่ผู้เข้ารับการอบรมพัฒนาให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ ความสามารถ ทักษะและเจตคติ ที่เกี่ยวข้องกับงานหรือสิ่งที่ต้องการพัฒนาการฝึกอบรมมักเป็นขั้นตอนสำคัญในการพัฒนาบุคลากรในองค์กร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มความรู้ ทักษะ และความสามารถให้กับผู้เรียน เพื่อให้สามารถประยุกต์ใช้ในงานหรือสิ่งที่ทำได้มากขึ้น ดังนั้นการฝึกอบรมเป็นสิ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในระบบการศึกษา เนื่องจากมีบทบาทที่สำคัญในการกำหนดขอบเขตและเนื้อหาการเรียนรู้ การพัฒนาทักษะและความรู้ของผู้เรียน ความสำเร็จในการศึกษา และการพัฒนาประสิทธิภาพของระบบการศึกษาโดยรวม

3. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนออนไลน์

การเรียนแบบออนไลน์คือ การเรียนการสอนผ่านทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ไม่ว่าจะเป็นวิทยุกระจายเสียง (Radio Broadcast) โทรทัศน์ (Television) ซีดีรอม/ดีวีดีรอม (CD-ROM/DVD-ROM) เครือข่ายอินทราเน็ต (Intranet) เครือข่ายเอ็กซ์ ทราเน็ต (Extranet) เครือข่ายอินเทอร์เน็ต (Internet) ดาวเทียม (Satellite Broadcast) โทรศัพท์มือถือ (Mobile Phone) เครื่องพีดีเอ (PDA) หรืออุปกรณ์ไร้สายต่าง ๆ โดยที่ผู้เรียนสามารถเข้าเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเองได้ตามอัธยาศัยได้ทุกที่ ทุกเวลา ผ่านทางเว็บไซต์ในรูปแบบมัลติมีเดีย ไม่ว่าจะเป็นข้อความ เสียง ภาพเคลื่อนไหว และวีดิทัศน์ อีกทั้งผู้ใช้งานสามารถทำการโต้ตอบได้เหมือนนักเรียนในห้องเรียนปกติ นับเป็นการลดช่องว่างทางการศึกษาอย่างแท้จริง ทำให้ทุกคนสามารถเรียนรู้ได้เท่าเทียมกัน 24 ชั่วโมง (อาณัติ รัตนธิกุล. 2553) เป็นการเรียนในลักษณะใดก็ได้ซึ่งใช้การถ่ายทอดเนื้อหาผ่านทางอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ ไม่ว่าจะเป็น คอมพิวเตอร์เครือข่ายอินเทอร์เน็ต อินทราเน็ต เอ็กซ์ทราเน็ต หรือทางสัญญาณโทรทัศน์ หรือสัญญาณ ดาวเทียม (Satellite) ก็ได้ซึ่งเนื้อหาสารสนเทศอาจอยู่ในรูปแบบการเรียนที่เราคุ้นเคยกันมาพอสมควร เช่น คอมพิวเตอร์ช่วยสอน (Computer Assisted Instruction) การสอนบนเว็บ (Web-Based Instruction) การเรียนออนไลน์ (On-line Learning) การเรียนทางไกลผ่านดาวเทียม หรืออาจจะอยู่ในลักษณะที่ยังไม่ค่อยเป็นที่แพร่หลายมากนัก เช่น การเรียนจากวีดิทัศน์ตามอัธยาศัย (Video on-Demand) เป็นต้น อย่างไรก็ตามในปัจจุบันคนส่วนใหญ่เมื่อกล่าวถึง การเรียนแบบออนไลน์ (E-Learning) จะหมายถึง การเรียนเนื้อหาหรือสารสนเทศซึ่งออกแบบมาเพื่อการสอนหรือการอบรม ซึ่งใช้เทคโนโลยีของเว็บ (Web Technology) ในการถ่ายทอดเนื้อหาและเทคโนโลยีระบบการจัดการ (ถนอมพร เลหาจรัสแสง. 2545) ซึ่งสรุปการเรียนการสอนออนไลน์หมายถึง การจัดการเรียนการสอนผ่านทางเครือข่ายอินเทอร์เน็ต โดยใช้ทรัพยากรผ่านเครือข่าย ซึ่งมีคุณสมบัติหลากหลายและมีประสิทธิภาพ สามารถติดต่อสื่อสารแลกเปลี่ยนข้อมูลถึงกันได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว สามารถตอบสนองความต้องการของผู้เรียนและผู้สอน อันเป็นประโยชน์อย่างมากในการจัดการศึกษาและการเรียนรู้ ซึ่งในการจัดสภาพการเรียนการสอนออนไลน์นั้น สามารถจะทำแบบเต็มรูปแบบหรือว่าผสมผสานใช้เพียงบางส่วนของกระบวนการเรียนการสอนก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสภาพปัญหาและบริบทของการเรียนในแต่ละรายวิชา นอกจากนี้การเรียนการสอนออนไลน์ยังสามารถเรียนรู้ได้ ทุกที่ทุกเวลา (anywhere any time)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้แบ่งเป็น 2 กลุ่มได้แก่

1. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสำรวจความต้องการในการฝึกอบรม ได้แก่ ครูและบุคลากรทางศึกษาในอุดรดิตถ์ ที่ได้เข้ามาตอบแบบสอบถามเพื่อสำรวจปัญหาและความต้องการในการสอนแบบออนไลน์ของครูในอุดรดิตถ์ ที่ได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย
2. กลุ่มตัวอย่างที่เข้ารับการฝึกอบรมเพื่อหาประสิทธิภาพและความพึงพอใจของหลักสูตรฝึกอบรม ได้แก่ ครูและบุคลากรทางศึกษาสังกัดสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐานอุดรดิตถ์ เขต 1 และเขต 2 ที่เป็นโรงเรียนเครือข่ายของคณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์จำนวน 60 คน โดยได้มาโดยความสมัครใจ เขตละ 30 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

1. แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับ สภาพปัญหาและความต้องการในการฝึกอบรมการสอนออนไลน์ของครูในอุดรดิตถ์ แบ่งออกเป็น 2 ตอน

1.1 สถานภาพส่วนตัวและข้อมูลทั่วไปของครู จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

1.2 แบบสอบถามสภาพปัญหาและความต้องการจำเป็นในการฝึกอบรมการสอนออนไลน์

2. แบบวัดความสามารถในการสอนออนไลน์และทักษะการใช้สื่อออนไลน์

3. แบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการสอนออนไลน์

4. แบบสอบถามประเมินความพึงพอใจของครูในอุดรดิตถ์ที่ได้เข้าร่วมโครงการ

วิธีรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยและเก็บรวบรวมข้อมูลดังต่อไปนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาความคิดเห็น สภาพปัญหาและความต้องการในการฝึกอบรมการเรียนการสอนออนไลน์ของครูในอุดรดิตถ์

1.1 ผู้วิจัยได้ทำการส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ครูในอุดรดิตถ์ ในรูปแบบของ google form ผ่านทางจดหมายอิเล็กทรอนิกส์และสื่อสังคมออนไลน์ โดยผู้เข้ามาตอบแบบสอบถามทั้งสิ้นจำนวน 290 คน

1.2 ทำการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล นำเสนอในรูปแบบของตารางวิเคราะห์ข้อมูลและความคิดเห็นเพิ่มเติมในรูปแบบของความคิดเห็นแบบปลายเปิด

ระยะที่ 2 สร้างหลักสูตรฝึกอบรมครูเพื่อพัฒนาความสามารถในการสอนออนไลน์และส่งเสริมทักษะการใช้สื่อออนไลน์สำหรับครูในอุดรดิตถ์

ผู้วิจัยได้ศึกษา วิเคราะห์ เอกสาร ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เกี่ยวกับหลักสูตรการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความสามารถในการสอนออนไลน์และส่งเสริมทักษะการใช้สื่อออนไลน์ จากนั้นนำมาสังเคราะห์ข้อมูลเพื่อนำเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่านทำการตรวจสอบ

ระยะที่ 3 ทดลองใช้หลักสูตรเพื่อหาประสิทธิภาพและความพึงพอใจของหลักสูตรฝึกอบรมครูเพื่อพัฒนาความสามารถในการสอนออนไลน์และส่งเสริมทักษะการใช้สื่อออนไลน์สำหรับครูในอุดรดิตถ์

ผู้วิจัยได้ทำการประชาสัมพันธ์เพื่อหาผู้เข้าร่วมโครงการฝึกอบรม โดยการส่งแบบสอบถามไปยังโรงเรียนต่าง ๆ และผ่านทางจดหมายอิเล็กทรอนิกส์และสื่อสังคมออนไลน์ โดยรับสมัครผู้เข้าร่วมอบรมแต่ละ 30 คน

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลที่เป็นข้อมูลของโครงการอบรมหลักสูตรฝึกอบรมครูเพื่อพัฒนาความสามารถในการสอนออนไลน์และส่งเสริมทักษะการใช้สื่อออนไลน์สำหรับครูในอุดรดิตถ์ ผู้วิจัยนำข้อมูลมาประมวลผลและวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยวิธีทางสถิติที่นำมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

ระยะที่ 1 ผลการศึกษาความคิดเห็น สภาพปัญหาและความต้องการในการฝึกอบรมการเรียนการสอนออนไลน์ของครูในอุดรดิตถ์ จำแนกได้ 2 ตอนได้แก่ 1) ข้อมูลเบื้องต้นทั่วไปของผู้เข้าร่วมโครงการ 2) สภาพปัญหาและความต้องการในการฝึกอบรมการเรียนการสอนออนไลน์และความคิดเห็นอื่น ๆ

ระยะที่ 2 ผลการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูเพื่อพัฒนาความสามารถในการสอนออนไลน์และส่งเสริมทักษะการใช้สื่อออนไลน์สำหรับครูในอุดรดิตถ์

ระยะที่ 3 ผลการทดลองใช้หลักสูตรเพื่อหาประสิทธิภาพและความพึงพอใจของหลักสูตรฝึกอบรมครูเพื่อพัฒนาความสามารถในการสอนออนไลน์และส่งเสริมทักษะการใช้สื่อออนไลน์สำหรับครูในอุดรดิตถ์

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้

1. สถิติพื้นฐานได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และร้อยละ (Percentage)
2. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือ ได้แก่ ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Congruence) ค่าประสิทธิภาพ (Efficiency : E1/E2)

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพแล้ว มาทำการวิเคราะห์หาค่าทางสถิติตามวัตถุประสงค์การวิจัย โดยนำเสนอผลการวิเคราะห์ไว้ 3 ระยะดังนี้

ระยะที่ 1 ผลการศึกษาความคิดเห็น สภาพปัญหาและความต้องการในการฝึกอบรมการเรียนการสอนออนไลน์ของครูในจังหวัดอุดรดิตถ์ พบว่า ครูส่วนใหญ่มีประสบการณ์การเรียนหรืออบรมผ่านระบบออนไลน์จำนวน 270 คน คิดเป็นร้อยละ 93.10 ครูผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เคยมีประสบการณ์การสอนผ่านระบบออนไลน์จำนวน 153 คน คิดเป็นร้อยละ 52.80 ด้านความรู้เกี่ยวกับการสอนผ่านระบบออนไลน์พบว่าครูส่วนใหญ่มีความรู้อยู่ในระดับปานกลางจำนวน 211 คนคิดเป็นร้อยละ 72.80 มีทักษะการใช้งานคอมพิวเตอร์ของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อยู่ในระดับพอใช้จำนวน 234 คน คิดเป็นร้อยละ 80.70 สำหรับคำถามเกี่ยวกับการใช้แอปพลิเคชันในการเรียนหรือฝึกอบรมผ่านระบบออนไลน์ พบว่า Zoom เป็นแอปพลิเคชันที่มีผู้ใช้งานเยอะที่สุด สำหรับแอปพลิเคชันที่ผู้ตอบแบบสอบถามเคยใช้ในการจัดการเรียนการสอนออนไลน์สูงสุดได้แก่ Line สำหรับอุปกรณ์ที่ผู้ตอบแบบสอบถามใช้ในการเรียนการสอนผ่านระบบออนไลน์มากที่สุดได้แก่ คอมพิวเตอร์โน้ตบุ๊ก ในคำถามเกี่ยวกับแอปพลิเคชันที่ใช้ในการวัดผลและประเมินผล พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่รู้จักและเคยใช้ Google form มากที่สุด สำหรับคำถามความคิดเห็นว่าเห็นด้วยหรือไม่ที่การเรียนการสอนผ่านระบบออนไลน์สามารถช่วยแก้ปัญหาการเรียนการสอนในภาวะวิกฤติได้ ซึ่งส่วนใหญ่ผู้ตอบแบบสอบถาม เห็นด้วยจำนวน 210 คน คิดเป็นร้อยละ 72.40 และไม่เห็นด้วยเพียง 27 คนคิดเป็นร้อยละ 9.30 ในส่วนของคำถามที่ถามว่าหากมีการจัดฝึกอบรมเพื่อนพัฒนาความสามารถในการเรียน

การสอนผ่านระบบออนไลน์ท่านจะเข้าร่วมหรือไม่ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความสนใจที่จะเข้าร่วมฝึกอบรมจำนวนสูงถึง 235 คน คิดเป็นร้อยละ 81.00 และผู้ที่ไม่สนใจเข้าร่วมมีเพียงจำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 3.40

ระยะที่ 2 ผลการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูเพื่อพัฒนาความสามารถในการสอนออนไลน์และส่งเสริมทักษะการใช้สื่อออนไลน์สำหรับครูในจังหวัดอุตรดิตถ์

ผู้วิจัยได้ศึกษา วิเคราะห์ เอกสาร ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เกี่ยวกับหลักสูตรการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความสามารถในการสอนออนไลน์และส่งเสริมทักษะการใช้สื่อออนไลน์ จากนั้นนำมาสังเคราะห์ข้อมูลเพื่อนำเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่านทำการตรวจสอบ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการสังเคราะห์หลักสูตรฝึกอบรมจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

องค์ประกอบของหลักสูตรฝึกอบรม	Taba (1962)	Kerr, J. (1976)	อํารง บัวศรี (2532)	ประดิษฐ์ แสงสุกาวา (2549)	ฉันท ชาติทอง (2552)	สุชนา ฉัตรวิขณะ (2553)	อรุณรุ่ง โยธสิงห์ (2559)	วนิดา เขจรักษ์ (2562)	พรทิพย์ เกิดถาวร (2563)	สุทธิกร แก้วทอง (2563)	สรุป
หลักการและเหตุผล				✓		✓	✓	✓	✓	✓	✓
วัตถุประสงค์ของหลักสูตร	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
จุดประสงค์การเรียนการสอน			✓								
โครงสร้างเนื้อหาสาระของหลักสูตร	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓
กิจกรรมและรูปแบบการเรียนการสอน	✓							✓	✓		✓
ยุทธศาสตร์การเรียนการสอน	✓		✓								
คุณสมบัติของผู้เข้าอบรม						✓					✓
การจัดประสบการณ์ฝึกอบรม		✓		✓							
การนำหลักสูตรไปใช้					✓						
รายละเอียดหลักสูตร						✓					
สื่อการสอน เทคโนโลยีการฝึกอบรมและแหล่งการเรียนรู้			✓				✓	✓	✓	✓	✓
แนวทางการใช้หลักสูตร							✓				
กระบวนการฝึกอบรม								✓			
วิธีการฝึกอบรม						✓	✓			✓	
สรุปผลลัพธ์การเรียนรู้						✓					
การประเมินผลการฝึกอบรม	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓

จากตารางที่ 1 การสังเคราะห์เอกสารและการปรึกษากับที่ปรึกษางานวิจัย ทำให้การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมในครั้งนี้ ได้องค์ประกอบของหลักสูตรทั้งสิ้น 7 องค์ประกอบ อันได้แก่ 1) หลักการและเหตุผล 2) วัตถุประสงค์ของหลักสูตรฝึกอบรม 3) เนื้อหาสาระของหลักสูตร 4) กิจกรรมและรูปแบบการเรียนการสอน 5) สื่อการสอนเทคโนโลยีการฝึกอบรมและแหล่งการเรียนรู้ 6) คุณสมบัติของผู้เข้าอบรม 7) การประเมินผลการฝึกอบรม ผลการประเมินเหมาะสมของหลักสูตรฝึกอบรมครู

เพื่อพัฒนาความสามารถในการสอนออนไลน์และส่งเสริมทักษะการใช้สื่อออนไลน์สำหรับครูในจังหวัดอุตรดิตถ์จากผู้เชี่ยวชาญ ทั้ง 3 ท่าน ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการประเมินเหมาะสมของหลักสูตรฝึกอบรมฯ

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
1. หลักการและเหตุผล	4.33	0.57	มาก
2. วัตถุประสงค์ของหลักสูตรฝึกอบรม	4.33	0.57	มาก
3. เนื้อหาสาระของหลักสูตร	4.66	0.57	มาก
4. กิจกรรมและรูปแบบการเรียนการสอน	4.66	0.57	มาก
5. สื่อการสอน เทคโนโลยีการฝึกอบรมและแหล่งการเรียนรู้	4.66	0.57	มากที่สุด
6. คุณสมบัติของผู้เข้าอบรม	4.33	0.57	มาก
7. การประเมินผลการฝึกอบรม	4.33	0.57	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	4.52	0.57	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 พบว่าการหาค่าความเหมาะสมของโครงสร้างหลักสูตรจากการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญพบว่าหลักสูตรฝึกอบรมมีค่าความเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{X} = 4.52$, S.D. = 0.57)

ผลการประเมินความสอดคล้องของโครงสร้างหลักสูตรฝึกอบรมครูเพื่อพัฒนาความสามารถในการสอนออนไลน์และส่งเสริมทักษะการใช้สื่อออนไลน์สำหรับครูในจังหวัดอุตรดิตถ์จากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการประเมินความสอดคล้องของโครงสร้างหลักสูตรฝึกอบรมฯ

รายการประเมิน	คะแนนความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญ			ΣR	IOC
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
1. หลักการและเหตุผล	1	1	1	3	1
2. วัตถุประสงค์ของหลักสูตรฝึกอบรม	1	1	1	3	1
3. เนื้อหาสาระของหลักสูตร	1	0	1	2	0.67
4. กิจกรรมและรูปแบบการเรียนการสอน	1	1	1	3	1
5. สื่อการสอน เทคโนโลยีการฝึกอบรม และแหล่งการเรียนรู้	1	1	1	3	1
6. คุณสมบัติของผู้เข้าอบรม	1	1	1	3	1
7. การประเมินผลการฝึกอบรม	1	1	0	2	0.67

จากตารางที่ 3 ผลการประเมินค่าความสอดคล้องของโครงสร้างหลักสูตรโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน พบว่ารายการประเมินต่าง ๆ มีค่าดัชนีความสอดคล้องมากกว่า 0.50 ทุกรายการ แสดงว่าองค์ประกอบของหลักสูตรมีความสอดคล้องกัน

ระยะที่ 3 ผลการทดลองใช้หลักสูตรเพื่อหาประสิทธิภาพและความพึงพอใจของหลักสูตรฝึกอบรม ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ผลการทดลองใช้เพื่อประสิทธิภาพของหลักสูตรฝึกอบรมครู

จำนวนผู้เข้าอบรม	ร้อยละของคะแนนแบบวัดความสามารถในการสอนออนไลน์และทักษะการใช้สื่อออนไลน์ (E1)	ร้อยละของคะแนนแบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการสอนออนไลน์ (E2)	ประสิทธิภาพของหลักสูตรฝึกอบรม
60	82.50	83.10	82.50/83.30

จากตารางที่ 4 ประสิทธิภาพของหลักสูตรฝึกอบรมครูเพื่อพัฒนาความสามารถในการสอนออนไลน์และส่งเสริมทักษะการใช้สื่อออนไลน์สำหรับครูในจังหวัดอุตรดิตถ์ พบว่ามีประสิทธิภาพอยู่ที่ 82.50/83.10 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ที่ 80/80

ตารางที่ 5 แสดงผลการประเมินความพึงพอใจที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรมฯ

รายการประเมินความพึงพอใจ	ระดับความคิดเห็น		
	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	การแปลผล
ด้านเนื้อหา			
1. เนื้อหาในการฝึกอบรมมีความทันสมัยและน่าสนใจ	4.33	0.47	พึงพอใจมาก
2. เนื้อหาในการฝึกอบรมตรงตามวัตถุประสงค์	4.46	0.50	พึงพอใจมาก
3. เนื้อหาในการฝึกอบรมมีความถูกต้องตามหลักวิชาการ	4.30	0.46	พึงพอใจมาก
4. เนื้อหาในการฝึกอบรมเอื้อต่อการเรียนรู้และเป็นประโยชน์ต่อผู้เข้ารับการอบรม	4.43	0.49	พึงพอใจมาก
5. เนื้อหาในการฝึกอบรมช่วยให้ผู้เข้ารับการอบรมสามารถนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปใช้ในการปฏิบัติงานได้	4.35	0.48	พึงพอใจมาก
รวม	4.37	0.48	พึงพอใจมาก
ด้านความสามารถของวิทยากร			
1. มีความรู้และประสบการณ์ที่ตรงกับหัวข้อที่บรรยาย	4.40	0.49	พึงพอใจมาก
2. มีเทคนิคและวิธีการนำเสนอที่น่าสนใจ	4.53	0.50	พึงพอใจมากที่สุด
3. มีการเปิดโอกาสให้ซักถามและแสดงความคิดเห็น	4.48	0.50	พึงพอใจมาก
4. มีการตอบคำถามที่ชัดเจนตรงประเด็น	4.40	0.49	พึงพอใจมาก
5. มีความเป็นกันเองกับผู้เข้าร่วมอบรมในลักษณะกัลยาณมิตร	4.68	0.46	พึงพอใจมากที่สุด
รวม	4.50	0.48	พึงพอใจมากที่สุด
ด้านการดำเนินการฝึกอบรม			
1. มีการประชาสัมพันธ์อย่างทั่วถึง	4.26	0.44	พึงพอใจมาก
2. รูปแบบและวิธีการฝึกอบรมมีความเหมาะสม	4.38	0.49	พึงพอใจมาก
3. ระยะเวลาในการอบรมมีความเหมาะสม	4.21	0.58	พึงพอใจมาก
4. สถานที่ในการจัดอบรมมีความเหมาะสม	4.36	0.48	พึงพอใจมาก
5. การวัดและประเมินผลมีความเหมาะสม	4.43	0.49	พึงพอใจมาก
รวม	4.33	0.49	พึงพอใจมาก
ค่าเฉลี่ยรวมความพึงพอใจต่อหลักสูตรฝึกอบรม	4.40	0.48	พึงพอใจมาก

จากตารางที่ 5 พบว่า ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมโครงการพบว่า มีความพึงพอใจในภาพรวมต่อหลักสูตรฯ อยู่ในระดับมากมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.40 และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ความพึงพอใจด้านเนื้อหา มีความพึงพอใจอยู่

ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.37 ความพึงพอใจด้านความสามารถของวิทยากรมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.50 ความพึงพอใจด้านการดำเนินการฝึกอบรมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.33

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยเรื่องการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูเพื่อพัฒนาความสามารถในการสอนออนไลน์และส่งเสริมทักษะการใช้สื่อออนไลน์สำหรับครูในจังหวัดอุตรดิตถ์ ผู้วิจัยได้อภิปรายผลของการวิจัยได้ดังนี้

1. จากผลการศึกษาคำความคิดเห็น สภาพปัญหาและความต้องการในการฝึกอบรมการสอนออนไลน์ของครูในจังหวัดอุตรดิตถ์ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีประสบการณ์การเรียนหรืออบรมออนไลน์อยู่ที่ร้อยละ 93.10 แต่พบว่า มีประสบการณ์การสอนผ่านระบบออนไลน์อยู่เพียงครึ่งหนึ่งของผู้เข้าอบรม คืออยู่ที่ร้อยละ 52.80 และจากคำถามเกี่ยวกับความรู้เกี่ยวกับการสอนออนไลน์ พบว่าอยู่ในระดับเชี่ยวชาญเพียงร้อยละ 7.20 และส่วนใหญ่มีทักษะการใช้งานคอมพิวเตอร์อยู่ในระดับพอใช้ที่ร้อยละ 80.70 ต่อข้อคำถามที่ว่าท่านเห็นหรือไม่กับการเรียนการสอนผ่านระบบออนไลน์สามารถช่วยแก้ปัญหาการเรียนการสอนในภาวะวิกฤตโควิดได้ ร้อยละ 72.40 ตอบว่าเห็นด้วย และในคำถามที่ว่าหากมีการจัดการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความสามารถในการสอนผ่านระบบออนไลน์ท่านจะเข้าร่วมหรือไม่ ร้อยละ 81.00 ตอบว่าเข้าร่วม และมีเพียงร้อยละ 3.40 เท่านั้นที่ตอบว่าไม่เข้าร่วม จากความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากแบบสอบถามปลายเปิด ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีความคิดเห็นว่า การเรียนการสอนออนไลน์ช่วยแก้ปัญหาการเรียนการสอนในภาวะวิกฤตโควิดได้ แต่ปัญหาที่พบคือ ครูยังขาดความชำนาญในการใช้งานเครื่องมือและอุปกรณ์สำหรับการเรียนการสอนและการผลิตสื่อออนไลน์ ระบบสัญญาณอินเทอร์เน็ตที่ไม่ครอบคลุมทั่วถึงรวมทั้งอุปกรณ์สำหรับผู้สอนและผู้เรียนไม่เอื้ออำนวย โรงเรียนที่อยู่ห่างไกลขาดความพร้อมทำให้การเรียนการสอนออนไลน์ไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร สอดคล้องกับงานวิจัยของ อานันท์ สิริพิทักษ์เกียรติ, และคณะ (2564) ที่พบว่า ผลกระทบด้านการเรียนนักศึกษาจะต้องจัดหาอุปกรณ์เครื่องมืออย่างเร่งด่วน และผลกระทบที่เยอะที่สุดคือ ต้องปรับตัวด้านการเรียนออนไลน์ การเรียนออนไลน์ทำให้มีสมาธิน้อยลง และการเรียนออนไลน์ไม่สามารถแลกเปลี่ยนพูดคุยสนทนาเนื้อหาการเรียนได้สะดวกเท่าการเรียนในห้อง และวิชาการปฏิบัติการต่าง ๆ ของนักศึกษาไม่สามารถทำได้เต็มที่และไม่สามารถลงมือปฏิบัติได้จริง ทำให้ขาดโอกาสในการที่จะเห็นงานจริง รวมถึงการส่งงานที่มีเพิ่มมากขึ้นมากกว่าปกติ เนื่องมาจากการปรับเปลี่ยนรูปแบบการวัดและประเมินผลที่เื้อ นักศึกษาส่งงานมากขึ้นนอกจากนี้ยังพบอีกว่า ในการสอบออนไลน์จะมีปัญหาในเรื่องของ ระบบการสอบที่ขาดความเสถียร ระบบอินเทอร์เน็ตที่สัญญาณอาจจะไม่มีความเสถียร หลุดบ่อยหรือช้าและในวิชาที่นักศึกษาไม่มีอุปกรณ์เพียงพอ สำหรับการสอบออนไลน์ทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำขึ้น

2. ผลการสร้างพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูเพื่อพัฒนาความสามารถในการสอนออนไลน์และส่งเสริมทักษะการใช้สื่อออนไลน์สำหรับครูในจังหวัดอุตรดิตถ์ สำหรับหลักสูตรฝึกอบรมที่ได้สร้างขึ้น มีองค์ประกอบของหลักสูตรดังต่อไปนี้ 1) หลักการและเหตุผล 2) วัตถุประสงค์ของหลักสูตรฝึกอบรม 3) เนื้อหาสาระของหลักสูตร 4) กิจกรรมและรูปแบบการเรียนการสอน 5) สื่อการสอนเทคโนโลยีการฝึกอบรมและแหล่งการเรียนรู้ 6) คุณสมบัติของผู้เข้าอบรม 7) การประเมินผลการฝึกอบรม และจากประเมินค่าความเหมาะสมและค่าความสอดคล้องของหลักสูตรโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน พบว่า หลักสูตรมีค่าความเหมาะสมโดยรวมอยู่ที่ระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.52$, S.D. = 0.57) และมีค่าความสอดคล้องอยู่ที่ 0.76 โดยองค์ประกอบค่าความเหมาะสมของหลักสูตรที่มีความเหมาะสมมากที่สุด มีด้วยกัน 3 องค์ประกอบได้แก่ เนื้อหาสาระของหลักสูตร กิจกรรมและรูปแบบการเรียนการสอน และสื่อการสอน เทคโนโลยีการฝึกอบรมและแหล่งการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.66 ทั้งนี้เนื่องจาก เนื้อหาสาระของหลักสูตรที่นำมาใช้ฝึกอบรมเป็นเรื่องเกี่ยวกับการเรียนการสอนออนไลน์ ซึ่งเป็นสิ่งที่น่าสนใจและเหมาะสมกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน จากสถานการณ์วิกฤตการณ์โควิด 19 ที่เกิดขึ้น ทำให้การเรียนการสอนออนไลน์เป็นทางเลือกที่ดีที่สุดในการที่จะทำให้การเรียนการสอนไม่หยุดชะงัก เหมือนคำกล่าวที่ว่า “โรงเรียนหยุดได้ แต่การเรียนรู้หยุดไม่ได้” ซึ่งการเรียนการสอนออนไลน์ช่วยลดปัญหาเรื่องการเข้าเรียนในห้องเรียน ลดสภาวะการพบปะที่จะเป็นการแพร่กระจายของเชื้อไวรัสโควิด 19 ในส่วนของกิจกรรมและรูปแบบการเรียนการสอนจะเน้นในเรื่องของการได้ฝึกปฏิบัติจริงและสร้างสื่อออนไลน์ที่น่าสนใจ

3. ผลการทดลองเพื่อหาประสิทธิภาพของหลักสูตรฝึกอบรมครูเพื่อพัฒนาความสามารถในการสอนออนไลน์และส่งเสริมทักษะการใช้สื่อออนไลน์สำหรับครูในจังหวัดอุตรดิตถ์ พบว่าหลักสูตรมีประสิทธิภาพอยู่ที่ 82.50/83.10 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ที่ 80/80 ทั้งนี้ในการที่หลักสูตรฝึกอบรมมีประสิทธิภาพน่าจะมาจาก ความน่าสนใจเนื้อหาและบริบทของ

การฝึกอบรม มีการได้ลงมือฝึกปฏิบัติและเรียนรู้การใช้เครื่องมือและอุปกรณ์สำหรับการสอนแบบออนไลน์ โดยมีทีมวิทยากรที่มีความรู้ความสามารถ ได้ให้คำแนะนำและข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์แก่ผู้เข้าร่วมการอบรม รวมไปถึงความสนใจของผู้เข้าร่วมอบรมซึ่งมาด้วยความสมัครใจทำให้มีความสนใจและตั้งใจในการที่จะเรียนรู้เพื่อนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนให้เกิดประโยชน์สูงสุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิไลวรรณ สิทธิ (2560) ที่กล่าวว่าในการนำหลักสูตรฝึกอบรมที่พัฒนาขึ้นไปใช้ ผู้ดำเนินการควรจัดบรรยากาศให้เป็นกัลยาณมิตร โดยวิทยากรต้องมีความกระตือรือร้นเป็นแบบอย่างที่ดี ทั้งในภาคทฤษฎีและปฏิบัติให้เหมาะสมกับศักยภาพที่แตกต่างกันของผู้เข้ารับการฝึกอบรม

4. ผลการประเมินความพึงพอใจโดยรวมของหลักสูตรฝึกอบรมพบว่า ผู้เข้าร่วมอบรมมีความพึงพอใจ อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.40 สำหรับค่าความพึงพอใจในด้านความสามารถของวิทยากรสูงมีค่าความพึงพอใจสูงที่สุดในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.50 ทั้งนี้อาจด้วยวิทยากรที่ได้มาให้ความรู้เป็นผู้ที่มีความรู้และประสบการณ์ทางด้านการสอนออนไลน์ มีความสามารถและเทคนิคการนำเสนอที่มีความน่าสนใจ มีความเป็นกันเองกับผู้เข้าร่วมอบรม สอดคล้องกับคำกล่าวของ วรูม (Vroom, 1964) ได้กล่าวว่า ทศนคติและความพึงพอใจในสิ่งหนึ่งสามารถใช้แทนกันได้ เพราะทั้งสองคำนี้หมายถึงผลที่ได้จากการที่บุคคลเข้าไปมีส่วนร่วมในสิ่งนั้น ทศนคติด้านบวกจะแสดงให้เห็นถึงสภาพความพึงพอใจในสิ่งนั้นและทศนคติด้านลบจะแสดงให้เห็นถึงสภาพความไม่พึงพอใจ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าหลักสูตรฝึกอบรมครูเพื่อพัฒนาความสามารถในการสอนออนไลน์และส่งเสริมทักษะการใช้สื่อออนไลน์สำหรับครูในจังหวัดอุดรดิษฐ์ครั้งนี้ เป็นหลักสูตรที่มีประสิทธิภาพ ช่วยส่งเสริมพัฒนาความสามารถในการสอนออนไลน์และทักษะในการสร้างและผลิตสื่อออนไลน์ได้ ซึ่งสามารถนำไปใช้ในการฝึกอบรมกับครูหรือบุคลากรทางการศึกษา ในสังกัดอื่น เช่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สำนักเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน หรือ ในจังหวัดข้างเคียง

1.2 ในการจัดหลักสูตรฝึกอบรมฯ ผู้จัดควรต้องมีการจัดเตรียมสถานที่และอุปกรณ์ที่ใช้ในการประกอบการฝึกอบรมเช่นเครื่องคอมพิวเตอร์ อุปกรณ์และโปรแกรมที่ใช้ในการถ่ายทำและตัดต่อวีดิทัศน์สำหรับทำคลิปวิดีโอ รวมไปถึงสัญญาณอินเทอร์เน็ตที่มีความเสถียร ผู้ที่จะมาเป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้จะต้องเป็นผู้ที่มีความชำนาญในเรื่องของการสอนออนไลน์และการผลิตสื่อออนไลน์ ควรมีทีมงานสำหรับเป็นผู้ช่วยวิทยากรเพื่อช่วยให้การฝึกอบรมเป็นไปอย่างราบรื่นและสะดวกรวดเร็วผู้ที่เข้ารับการอบรมควรเป็นผู้ที่มีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับเทคโนโลยีและคอมพิวเตอร์ในระดับพอใช้ เพื่อที่จะสามารถเรียนรู้และเข้าใจได้ในระยะเวลาอันจำกัด

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ในการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาผลของการจัดฝึกอบรมครูเท่านั้น มิได้ทำการศึกษาผลการสอนของครู หรือการที่ครูนำความรู้ไปใช้ในการเรียนการสอน ดังนั้นผู้วิจัยจึงขอเสนอแนะว่าควรให้มีการวิจัยหรือศึกษาและติดตามผลการนำความรู้ที่ได้ภายหลังจากการฝึกอบรมว่ามีนำไปใช้ในการเรียนการสอนว่ามีผลการศึกษาหรือประสิทธิภาพเป็นอย่างไร

2.2 ควรมีการนำหลักสูตรฝึกอบรมไปทดลองใช้กับครูหรือบุคลากรทางการศึกษา ในสังกัดอื่น เช่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สำนักเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน หรือ ในจังหวัดข้างเคียง และทำการศึกษาผลการทดลองว่าเป็นเช่นไร

เอกสารอ้างอิง

ชนันท์ ธาตุทอง. (2552). **เทคนิคการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา**. (พิมพ์ครั้งที่ 3). นครปฐม: เพชรเกษมการพิมพ์.

ณัฐกร หาญประสิทธิ์. (2563). **การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการใช้ google classroom เพื่อการจัดการเรียนรู้สำหรับครู**

ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (หลักสูตรและการสอน). มหาวิทยาลัยบูรพา.

ถนอมพร เลาหจรัสแสง. (2545). **Designing e-Learning**. กรุงเทพฯ: อรุณการพิมพ์.

ธำรง บัวศรี. (2532). **ทฤษฎีหลักสูตรการออกแบบและพัฒนา**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา.

- ประดิษฐ์ แสงสุกาว. (2549). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเสริมทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยว สำหรับผู้ทำงานในธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต (หลักสูตรและการสอน). มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- พรทิพย์ เกิดถาวร. (2563). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการสร้างบทเรียนออนไลน์ โดยใช้ LMS Moodle สำหรับนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู. ชัยภูมิ: คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ.
- วนิดา เขจรรัช. (2562). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครู โดยใช้การบูรณาการภาษาอังกฤษกับวิชาคณิตศาสตร์ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (วิจัยและพัฒนาหลักสูตร). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- วรจรรย์ เทกโนโลยี. (2564). การเรียนการสอนออนไลน์ คือ?. สืบค้นเมื่อ 22 กันยายน 2564, จาก <https://www.worathan.co.th>
- วราภรณ์ อาจคำไพ. (2565). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการเสริมสร้างสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ ตามกรอบแนวคิดความรู้ในเนื้อหาศาสตร์การสอนและเทคโนโลยี (TPACK) สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (หลักสูตรและการสอน). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- วิไลวรรณ สิทธิ. (2560). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ สำหรับครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (วิจัยหลักสูตรและการสอน). มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- สิริพันธ์ สุวรรณมรรคา, และคณะ. (2550). โครงการการสังเคราะห์รูปแบบ เทคนิค วิธีการ กระบวนการนวัตกรรมจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการคิดของผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานทั้งในประเทศและต่างประเทศ. กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2563). แนวทางการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ปีการศึกษา 2563. สืบค้นเมื่อ 22 กันยายน 2564, จาก <https://covid19.obec.go.th/>.
- สุชญา ฉัตรวิชัย. (2553). การพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะเพื่อการฝึกอบรม ตามมาตรฐานอาชีพช่างจัดดอกไม้. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต (เทคโนโลยีเทคนิคศึกษา). มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- สุทธิกร แก้วทอง. (2563). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อสร้างเสริมสมรรถนะในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ของนักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาพลศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏ. ปริญญาการศึกษาวิทยาศาสตรบัณฑิต (สุขศึกษาและพลศึกษา). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อรุณรุ่ง โยธสิงห์. (2559). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมตามแนวคิดการเรียนรู้แบบผสมผสานเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการประเมินที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูผู้สอนระดับประถมศึกษา. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (วิจัยหลักสูตร และการสอน). มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- อานัติ รัตนธิกุล. (2553). สร้างระบบ e-learning ด้วย Moodle ฉบับสมบูรณ์. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดดูเคชั่น.
- อานันท์ สิริพิทักษ์เกียรติ, และคณะ. (2564). โครงการวิจัยถอดบทเรียนการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบออนไลน์ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดไวรัส COVID-19 ของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่. เชียงใหม่: ศูนย์นวัตกรรมการสอนและการเรียนรู้ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- Kerr, J. (1976). Meeting the Changing Need of Adults Through Education Programmes and Services. *Dissertation Abstracts International*. 36(10): 6424-A.
- Taba, H. (1962). *Curriculum development theory and practice*. New York: Harcourt Brace and World.
- Vroom, H. Victor. (1964). *Work and Motivation*. New York: Wiley and Sons.

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1

Factors Affecting Internal Quality Assurance Performance of School Under
Nakhonsawan Primary Educational Service Area Office 1

พรพิมล เอี่ยมระหงษ์¹, สายทิพย์ ยะฟู², ปพนสวรรค์ โพธิพิทักษ์³
Pornpimon lamrahogn¹, Saythit Yafu², Paponsan Potipitak³
Corresponding Author E-mail: pornpimon.best@gmail.com

Received: 2023-12-25; Revised: 2024-02-01; Accepted: 2024-02-27

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา 2) ศึกษาระดับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา 4) สร้างสมการพยากรณ์การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารและครู จำนวน 297 คน โดยใช้วิธีเลือกตัวอย่างเฉพาะเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ 1) แบบสอบถามปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา มีความเที่ยงเท่ากับ 0.92, 0.86, 0.89, 0.83, 0.86 และ 0.78 ตามลำดับ 2) แบบสอบถามการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา มีความเที่ยงเท่ากับ 0.99 วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สัมพันธ์แบบเพียร์สัน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน ผลการศึกษาพบว่า

1) ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) ระดับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 3) ค่าความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษากับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวก โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่าง 0.35 - 0.46 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 4) ปัจจัยด้านบุคลากร ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สามารถพยากรณ์การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาได้ร้อยละ 29.00 ดังสมการพยากรณ์ ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ

$$Y' = 2.62 + 0.54(X_4) + (-0.43)(X_6) + 0.72(X_2) + (-0.87)(X_1) + 0.77(X_5) + (-0.36)(X_3)$$

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$Z' = 0.61(Z_4) + (-0.47)(Z_6) + 0.79(Z_2) + (-1.02)(Z_1) + 0.87(Z_5) + (-0.37)(Z_3)$$

คำสำคัญ: การประกันคุณภาพภายใน, คุณภาพการศึกษา, มาตรฐานการศึกษา

¹ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต, (สาขาวิชาการบริหารการศึกษา), มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

¹ Student in Master of Education Degree, (Educational Administration), Nakhon Sawan Rajabhat University

² อาจารย์ที่ปรึกษา, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

² Advisor, Faculty of Education, Nakhon Sawan Rajabhat University

³ อาจารย์ที่ปรึกษา, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

³ Advisor, Faculty of Education, Nakhon Sawan Rajabhat University

Abstract

The purposes of this study were to 1) study the level of factors affecting internal quality assurance performance of schools. 2) study the level of factors affecting internal quality assurance performance of schools. 3) study the relationship between of factors affecting internal quality assurance performance of schools. and 4) create an equation of factors affecting internal quality assurance performance of schools. The sample consisted of 297 administrations and teachers obtained by Purposive Sampling. The study instrument was a questionnaire factors affecting internal quality assurance performance of schools with IOC has values consistency index between 0.67 - 1.00 and questionnaires on quality assurance operations within educational institutions consistency index between 0.67 - 1.00. Use the obtained data to determine the reliability of the questionnaire on factors affecting quality assurance operations in educational institutions reliability at 0.92, 0.86, 0.89, 0.83, 0.86 and 0.78 respectively and questionnaire internal quality assurance performance of schools with reliability at 0.99. Data were analyzed by mean, standard deviation, Pearson correlation coefficient and stepwise multiple regression analysis. The study findings were as follows:

1) The level of factors affecting internal quality assurance performance of schools in overall were at the high level. 2) The level of factors affecting internal quality assurance performance of schools in overall were at the high level. 3) The Relationship values between of factors affecting quality assurance operations within educational institutions. with quality assurance operations within educational institutions There is a positive relationship. The correlation coefficient is between 0.35 - 0.46 with statistical significance at the .01 level. and 4) Personnel factors, budget, organizational structure and culture, leadership, technology, and environment Affects quality assurance within educational institutions. Statistically significant at the .01 level. Quality assurance operations within educational institutions can be predicted at 29.00% according to the following forecast equation as;

Predictor Equation of the row score

$$Y' = 2.62 + 0.54(X_4) + (-0.43)(X_6) + 0.72(X_2) + (-0.87)(X_1) + 0.77(X_5) + (-0.36)(X_3)$$

Predictor Equation of the standard score

$$Z' = 0.61(Z_4) + (-0.47)(Z_6) + 0.79(Z_2) + (-1.02)(Z_1) + 0.87(Z_5) + (-0.37)(Z_3)$$

Keywords: Internal Quality Assurance, Quality of Education, Educational Standards

บทนำ

ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศทำให้โลกเต็มไปด้วยข่าวสารข้อมูล ที่มีการเคลื่อนไหวอย่างรวดเร็ว บุคคลที่มีสื่อต่าง ๆ อยู่ในครอบครอง จะสามารถรับรู้และสัมผัสข้อมูลข่าวสารได้รวดเร็ว และสามารถแลกเปลี่ยนข้อมูลความรู้มากกว่าบุคคลอื่น ๆ ที่ไม่มีโอกาสในการใช้บริการของเทคโนโลยีสารสนเทศ มีความแตกต่างกันอันเนื่องมาจากเหตุผลหรือข้อจำกัดต่าง ๆ เช่น ความยากจน อยู่ในพื้นที่ห่างไกล เป็นต้น ปัจจุบันวิถีชีวิตของคนไทยเปลี่ยนแปลงไปมาก จากอิทธิพลของกระแสของการเปลี่ยนแปลง คนไทยมีโอกาสรับรู้ข้อมูลข่าวสารได้กว้างขวางขึ้น และในทางสร้างสรรค์เทคโนโลยีสารสนเทศได้นำเสนอโอกาสและทางเลือกให้บุคคลได้เรียนรู้จากหลายช่องทาง และหลายรูปแบบ ทำให้การเรียนรู้สามารถยืดหยุ่นทั้งเวลาและสถานที่ ตลอดจนสามารถเรียนรู้และรับรู้ข้อมูลได้อย่างต่อเนื่องตามความสนใจของตนเอง และในอนาคตบุคคลจะแสวงหาแนวทางและค้นหาความรู้ได้ด้วยตนเอง การเรียนรู้จะเกิดจากการจัดการศึกษาในสถานศึกษา โดยเรียนผ่านสื่อเทคโนโลยีทางการศึกษาที่จะมีการนำเสนอความรู้หลากหลาย และเรียนจากเหตุการณ์จริงในสังคม ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ และสร้างรูปแบบการเรียนรู้ของตนเอง การแสวงหาความรู้จะเกิดจากความพึงพอใจ เป็นการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมประสบการณ์และเพื่อการศึกษาหาความรู้ตลอดชีวิต ผลกระทบเหล่านี้ทำให้จำเป็นต้องปฏิรูปการศึกษา โดยเฉพาะด้านการเรียนการสอนในแนวใหม่ที่สอดคล้องกับโลกในสังคมดิจิทัล ผู้เรียนสามารถเรียนรู้โดยวิธีใดก็ได้ จะต้องมีความหลากหลายและยืดหยุ่น แต่มีการเทียบ

มาตรฐานและรับรองคุณภาพให้อย่างเป็นระบบ ตามเจตนารมณ์ของแผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2560 - 2579) ที่จะพัฒนาคุณภาพและประสิทธิภาพการจัดการศึกษาของประเทศ ในปัจจุบันสถานศึกษาจะต้องมีการประกันคุณภาพการศึกษา โดยดำเนินการผสมผสานอยู่ในกระบวนการบริหาร และการจัดการเรียนการสอนตามปกติของสถานศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา ดังนั้นสถานศึกษาจำเป็นต้องพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน ให้เข้มแข็งและมีประสิทธิภาพ โดยเป็นกระบวนการที่สร้างความมั่นใจแก่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ซึ่งสอดคล้องกับประกาศของกระทรวงที่ว่า การจัดการศึกษาของสถานศึกษาเป็นการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพและจะรักษาไว้ซึ่งคุณภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2561: 3)

การประกันคุณภาพการศึกษาจึงเป็นกลไกสำคัญประการหนึ่ง สามารถช่วยขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง ปฏิบัติงานได้อย่างเป็นระบบ มีคุณภาพตามมาตรฐาน ผู้ที่จบการศึกษามีคุณภาพตามที่มุ่งหวัง ผู้ปกครอง ชุมชน และองค์กร/สถานประกอบการ ที่รับช่วงผู้จบการศึกษาเข้าศึกษาต่อหรือรับเข้าทำงาน มีความมั่นใจว่าการจัดการศึกษาของสถานศึกษาแต่ละแห่ง มีคุณภาพได้มาตรฐาน นักเรียนที่จบการศึกษาจากสถานศึกษาทุกแห่งมีความรู้ความสามารถ มีทักษะและมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามที่หลักสูตรสถานศึกษากำหนด นอกจากนี้ ในการจัดการศึกษาจำเป็นต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของบุคคลทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพตามที่คาดหวัง กระบวนการประกันคุณภาพการศึกษาจึงเป็นเครื่องมือที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการจัดการศึกษาในปัจจุบัน และต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง กล่าวได้ว่า การประกันคุณภาพการศึกษา คือ การประเมินผลและการติดตาม ตรวจสอบคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาแต่ละระดับและประเภทการศึกษา โดยมีกลไกในการควบคุมตรวจสอบระบบการบริหารคุณภาพการศึกษาที่สถานศึกษาจัดขึ้น เพื่อให้เกิดการพัฒนา และสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และสาธารณชนว่าสถานศึกษานั้นสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา และบรรลุเป้าประสงค์ของหน่วยงานต้นสังกัด หรือหน่วยงานที่กำกับ (สุทัศน์ มีมุข, 2554: 3)

ระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา (Internal Quality Assurance) เป็นระบบที่สถานศึกษาสร้างความมั่นใจ (Assure) แก่ผู้รับบริการ ทั้งผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชน ตลอดจนองค์กรหรือสถานประกอบการที่รับผู้เรียนเข้าศึกษาต่อหรือทำงาน ว่าสถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาให้มีคุณภาพได้ตามมาตรฐานที่สถานศึกษากำหนด ผู้สำเร็จการศึกษามีความรู้ความสามารถ ทักษะและมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามที่หลักสูตรกำหนด และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข รวมทั้งสร้างประโยชน์ให้แก่ครอบครัวและชุมชนตามความเหมาะสม บุคลากรในสถานศึกษาโดยเฉพาะครูและผู้บริหารตระหนักถึงเป้าหมาย คือ ผลประโยชน์ที่เกิดกับผู้เรียนเป็นอันดับแรก ระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา จึงเป็นกลไกสำคัญประการหนึ่งในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาที่ผู้เกี่ยวข้องสามารถตรวจสอบได้ และถูกกำหนดให้สถานศึกษาทุกแห่งต้องดำเนินการตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ และประกาศกฎกระทรวง (ไพฑูริย์สินลาร์รัตน์, 2560: 44 - 45)

จากผลการดำเนินการ ตามที่สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา ได้ประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1 ได้ดำเนินการส่งเสริมพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง ตามมาตรฐานหลัก 3 มาตรฐาน คือ มาตรฐานที่ 1 คุณภาพของผู้เรียน มาตรฐานที่ 2 กระบวนการบริหารและการจัดการ และมาตรฐานที่ 3 กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นคุณภาพผู้เรียนเป็นสำคัญโดยปีการศึกษา 2564 พบว่า ผลการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษารวมทั้ง 3 มาตรฐาน อยู่ในระดับยอดเยี่ยมจำนวน 6 โรงเรียน อยู่ในระดับดีเลิศ จำนวน 83 โรงเรียน และอยู่ในระดับดี จำนวน 65 โรงเรียน ซึ่งผลจากการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา พบว่า สถานศึกษามีการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา มีการจัดทำและดำเนินการตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา เพื่อมุ่งพัฒนาคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา มีการติดตามตรวจสอบ และประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของ สถานศึกษา มีการนำผลการประเมินคุณภาพทั้งภายในและภายนอกไปใช้วางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา และสถานศึกษาทั้ง 154 แห่ง จัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานการประเมินคุณภาพภายในต่อหน่วยงานต้นสังกัด โดยมาตรฐานที่ 1 คุณภาพของผู้เรียน เห็นได้จากการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินิยมขั้นพื้นฐาน (O-NET) ปีการศึกษา 2564 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยภาพรวมในระดับเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1 กับผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินิยมขั้นพื้นฐานระดับประเทศปีการศึกษา 2564 ผลการประเมินชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในระดับเขตพื้นที่การศึกษา มีค่าเฉลี่ยร้อยละต่ำกว่าระดับประเทศในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในระดับเขตพื้นที่การศึกษา มีค่าเฉลี่ยร้อยละต่ำกว่าระดับประเทศในทุกกลุ่ม

สาระการเรียนรู้ ซึ่งผลการประเมินเหล่านี้เป็นเครื่องบ่งชี้ว่า การประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนยังขาดประสิทธิภาพ และยังไม่ประสบผลสำเร็จตามมาตรฐานกำหนด (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1. 2564: 21 -23)

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษา ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1 เพื่อเป็นข้อมูลสำคัญในการวางแผนพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา และส่งผลที่ดีต่อคุณภาพของผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครสวรรค์ ให้มีประสิทธิภาพ และเป็นไปตามมาตรฐานเพื่อรองรับการประกันคุณภาพภายนอก

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1
2. เพื่อศึกษาระดับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1
4. เพื่อสร้างสมการพยากรณ์การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1

การทบทวนวรรณกรรม

1. ความหมายของการประกันคุณภาพการศึกษา

การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา มีผู้ให้ความหมายไว้ เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันและชัดเจนยิ่งขึ้น มีดังนี้

จักรพงษ์ แก้วตรี (2557: 16) กล่าวว่า การประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง การเน้นถึงกลไก หรือกระบวนการ หรือกิจกรรม ตลอดจนวิธีการปฏิบัติงานที่สถานศึกษาดำเนินการอย่างเป็นระบบได้มาตรฐาน เพื่อสร้างความมั่นใจว่าผู้เรียนมีคุณภาพได้มาตรฐานตามที่กำหนด หรือมีคุณลักษณะเป็นไปตามเป้าหมายของการจัดการศึกษาอันเป็น การสร้างการยอมรับ และความมั่นใจต่อผู้รับบริการและสังคม

สุรเชษฐ์ เขียวไสว (2558: 15) กล่าวว่า การประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง ระบบของการควบคุมคุณภาพ การตรวจสอบคุณภาพและการประเมินคุณภาพของการบริหารจัดการ และการดำเนินกิจกรรมของสถานศึกษาในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณภาพ มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานและเกณฑ์ที่กำหนด ซึ่งเป็นการสร้างความมั่นใจในการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ และคุณภาพของสถานศึกษาแก่ผู้ปกครองชุมชนและสังคม

จากที่กล่าวมา ผู้วิจัยสรุปได้ว่า การประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง การบริหารจัดการและการดำเนินกิจกรรมตามภารกิจปกติของสถานศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง และสร้างความมั่นใจว่าผู้เรียนจะมีความรู้ความสามารถ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดไว้ให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

2. ความสำคัญของการประกันคุณภาพการศึกษา

จันทน์ จันจิตร (2559: 15) กล่าวว่า ความสำคัญของการประกันคุณภาพการศึกษา คือ เป็นกระบวนการให้ทุกฝ่ายร่วมมือกัน เพื่อพัฒนาการปฏิบัติงานในสถานศึกษา โดยมีการวางแผนเป้าหมายโดยชัดเจน เพื่อส่งเสริมมาตรฐานงานด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนด้านคุณภาพเพื่อสร้างความมั่นใจให้กับชุมชน โดยที่สถานศึกษาเปิดโอกาสให้กับชุมชน หรือหน่วยงานต่าง ๆ เข้ามาร่วมในการบริหารงานอย่างโปร่งใส

ณัฐชา จิวประเสริฐ (2563: 51) กล่าวว่า ความสำคัญของการประกันคุณภาพการศึกษา เป็นการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ได้มาตรฐานอย่างต่อเนื่อง มีการจัดการศึกษาอย่างเป็นระบบ นำข้อมูลมาปรับปรุงในการดำเนินงาน และรายงานผลการประเมินให้สาธารณชนรับทราบ ซึ่งจะเป็นการสร้างความมั่นใจ ทำให้ผู้เรียน ผู้ปกครอง และประชาชนได้รับข้อมูลการศึกษาที่มีคุณภาพเชื่อถือได้ มีความเชื่อมั่น และตัดสินใจเลือกบริการที่มีคุณภาพมาตรฐานการศึกษาให้แก่ผู้เรียนได้

จากที่กล่าวมา ผู้วิจัยสรุปได้ว่า ความสำคัญของการประกันคุณภาพการศึกษา คือ การพัฒนาคุณภาพการศึกษา ให้ได้มาตรฐานอย่างต่อเนื่อง ส่งเสริมให้สถานศึกษามีการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา สร้างความมั่นใจว่าสถานศึกษาจัดการศึกษาให้มีคุณภาพเป็นไปตามมาตรฐาน

3. ความหมายการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา มีผู้ให้ความหมายไว้ เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันและชัดเจนยิ่งขึ้น มีดังนี้

ปฏิพล จำลอง (2562: 84) กล่าวว่า การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา หมายถึง กระบวนการบริหารจัดการ และการดำเนินงานตามปกติของสถานศึกษา ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอย่างต่อเนื่องตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดไว้ เพื่อสร้างความมั่นใจให้กับผู้ปกครอง ชุมชน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา เชื่อมั่นในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

ศุภสัณฑ์ ศรีวิชัย (2563: 15) กล่าวว่า การประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมของสถานศึกษา ในการประเมินผล และตรวจสอบคุณภาพมาตรฐานอย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนามาตรฐาน และคุณภาพของผู้เรียน และสร้างความมั่นใจให้แก่ผู้ที่เกี่ยวข้อง

สาธิต ทรัพย์รุ่งทอง (2563: 102) กล่าวว่า การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา หมายถึง กระบวนการบริหารจัดการ และการดำเนินการตามภารกิจของสถานศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาได้ตามเกณฑ์คุณภาพ โดยมุ่งพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา เป็นการประเมินตนเองจากบุคลากรของสถานศึกษา หรือโดยหน่วยงานต้นสังกัด

จากที่กล่าวมาผู้วิจัยสรุปได้ว่า ความหมายการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาหมายถึง การสร้างระบบและกลไกในการควบคุม ตรวจสอบ และประเมินการดำเนินงานของสถานศึกษาให้เป็นไปตามนโยบาย เป้าหมายและระดับคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด โดยสถานศึกษาหรือหน่วยงานต้นสังกัด โดยหน่วยงานต้นสังกัด และสถานศึกษากำหนดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง มีการจัดทำรายงานประจำปี ที่เป็นรายงานการประเมินคุณภาพภายใน เสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเปิดเผยต่อสาธารณชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา และเพื่อรองรับการประกันคุณภาพภายนอก

4. หลักการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

ซึ่งมีหลายหน่วยงานได้ให้ความหมายของ หลักการสำคัญของการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาไว้ ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2544; อ้างถึงใน ชนิศา สีเสียด. 2562: 27) กล่าวว่า หลักการสำคัญของการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา มีดังนี้

1) จุดมุ่งหมายของการประกันคุณภาพภายใน คือ การที่สถานศึกษาร่วมกันพัฒนาปรับปรุงคุณภาพให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษา ไม่ใช่การจับผิดหรือทำให้บุคลากร โดยเป้าหมาย ที่สำคัญอยู่ที่การพัฒนาคุณภาพให้เกิดขึ้นกับนักเรียน

2) การประกันคุณภาพการศึกษา เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารจัดการและ การทำงานของบุคลากรทุกคนในสถานศึกษา โดยสถานศึกษาจะต้องวางแผนพัฒนา และแผนปฏิบัติการที่มีเป้าหมายชัดเจน ทำตามแผน ตรวจสอบ ประเมินผล และพัฒนาปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง เป็นระบบ มีความโปร่งใส และมีจิตสำนึกในการพัฒนาคุณภาพการทำงาน

3) การประกันคุณภาพ เป็นหน้าที่ของบุคลากรทุกคนในสถานศึกษาไม่ว่าจะผู้บริหาร ครู อาจารย์ และบุคลากรอื่น ๆ ในสถานศึกษา โดยในการดำเนินงานจะต้องให้ผู้ที่เกี่ยวข้อง เช่น ผู้เรียน ชุมชน เขตพื้นที่ หรือหน่วยงานที่กำกับดูแลเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมาย วางแผน ติดตาม ประเมินผล พัฒนา ปรับปรุง ช่วยกันคิด ช่วยกันทำ ช่วยกันผลักดันให้สถานศึกษามีคุณภาพ เพื่อให้ผู้เรียนได้รับการศึกษาที่ดีมีคุณภาพ เป็นไปตามความต้องการของผู้ปกครอง สังคมและประเทศชาติ การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา จึงเป็นกระบวนการที่บุคลากรทุกฝ่ายในสถานศึกษาร่วมกันวางแผน กำหนดเป้าหมายและวิธีการ ลงมือทำตามแผนในทุกขั้นตอน มีการบันทึกข้อมูล เพื่อร่วมกันตรวจสอบผลงาน หาจุดเด่น จุดที่ต้องปรับปรุง แล้วร่วมกันปรับปรุงแผนงานนั้น ๆ โดยมุ่งหวังให้มีประสิทธิภาพในการบริหารจัดการสถานศึกษาที่เน้นคุณภาพของผู้เรียนเป็นสำคัญ การทำงานที่เป็นระบบเช่นนี้ จะช่วยสร้างความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันภายในสถานศึกษา เกิดความรู้สึกว่าเป็น

งานปกติ เป็นการมองตนเองและประเมินตนเอง ซึ่งจะทำให้สถานศึกษามีฐานข้อมูลที่มั่นคงเป็นจริง พร้อมเสมอต่อการตรวจสอบจากหน่วยงานภายนอก

จากที่กล่าวมาผู้วิจัยสรุปได้ว่า หลักการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา หมายถึง การที่ทุกคนในสถานศึกษา ได้มีส่วนร่วมกันในการคิด ร่วมกันวางแผนดำเนินงาน และพัฒนาคุณภาพโรงเรียนให้ได้มาตรฐาน และมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ผู้เรียนได้รับการศึกษาที่ดีมีคุณภาพ

5. แนวทางการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา

การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา เป็นกระบวนการที่สร้างความมั่นใจให้แก่ทุกฝ่าย ว่าการจัดการศึกษาทุกระดับมีคุณภาพ และจะคงรักษาไว้ซึ่งมาตรฐาน แนวทางการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพของสถานศึกษา จะเน้นการเก็บข้อมูลในเชิงคุณภาพตามบริบทของสถานศึกษา จากกฎกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วย ระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 โดยมีแนวทางการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ดังนี้

กระทรวงศึกษาธิการ (2563: 17 - 22) กล่าวว่า กระทรวงศึกษาธิการ ได้มีนโยบายปฏิรูประบบการประเมินและการประกันคุณภาพการศึกษาปรับเปลี่ยนระบบประกันคุณภาพการศึกษา โดยให้มีการประกันคุณภาพภายในและการประเมินคุณภาพภายนอก ตามแนวคิดหลักการว่า สถานศึกษาสามารถออกแบบระบบการประกันคุณภาพภายในที่เหมาะสม เป็นไปได้ และสอดคล้อง กับบริบทของสถานศึกษาได้ด้วยตนเอง การประเมินคุณภาพภายนอกเป็นการยืนยันระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาว่า ผลที่ได้จากการประกันคุณภาพภายในและการประเมินคุณภาพภายนอกนั้น จะต้องสามารถนำไปใช้พัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาได้ด้วย รายละเอียด การจัดระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ตามกฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 ประกอบด้วย

1) กำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

สถานศึกษาประกาศใช้มาตรฐาน และเป้าหมายการดำเนินงานตามมาตรฐานการศึกษาให้ครอบคลุมทุกระดับ การศึกษาที่สถานศึกษาจัดการศึกษาให้เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา เป็นไปได้ในการปฏิบัติจริงด้วยการสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับครู บุคลากร คณะกรรมการสถานศึกษา ตัวแทนผู้ปกครอง ชุมชน และผู้เกี่ยวข้องอื่น ๆ ดำเนินการวิเคราะห์มาตรฐานการศึกษา หลักสูตรสถานศึกษา จุดเน้น บริบท ความต้องการ ทิศทางการจัดการศึกษาอัตลักษณ์และเอกลักษณ์ของสถานศึกษา นำมากำหนดเป็นมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา และประกาศใช้มาตรฐานการศึกษา โดยผ่านความเห็นชอบของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษา ทั้งนี้ สถานศึกษาสามารถกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาเพิ่มเติม ได้พิจารณากำหนดเป้าหมายความสำเร็จทั้งเชิงปริมาณ หรือเชิงคุณภาพในปีการศึกษาปัจจุบัน โดยใช้ข้อมูลสารสนเทศผลการดำเนินงานของปีการศึกษาที่ผ่านมาอย่างเหมาะสมและเป็นไปได้

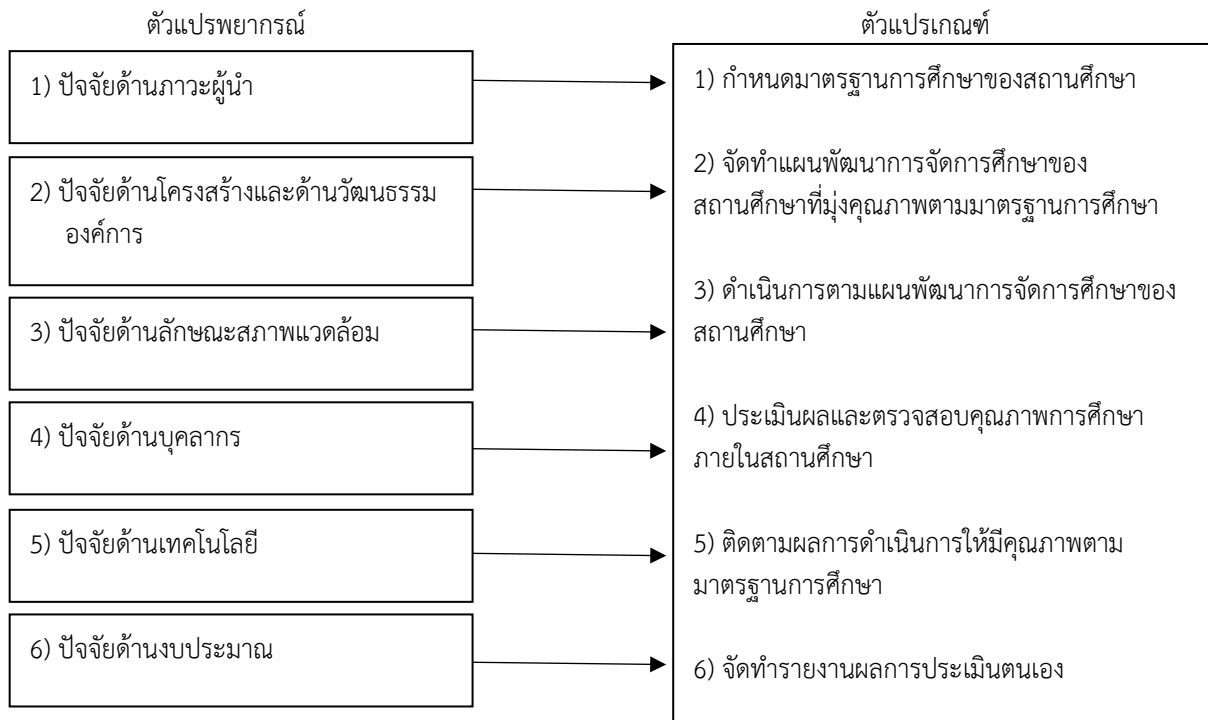
2) จัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา

แผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ต้องสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการจำเป็นของสถานศึกษาและมีการจัดทำอย่างเป็นระบบ สถานศึกษาต้องจัดทำแผน 2 ประเภท ดังนี้

(1) แผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา เป็นแผนระยะกลาง 3 - 5 ปี โดยสถานศึกษาสามารถนำแนวคิดการบริหารเชิงกลยุทธ์มาใช้ในการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษา ด้วยการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อนของปัจจัยภายในสถานศึกษา วิเคราะห์โอกาส และอุปสรรคของปัจจัยภายนอกสถานศึกษา ประเมินสถานภาพของสถานศึกษา กำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ กำหนดกรอบกลยุทธ์/กลยุทธ์การพัฒนา กำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรมรองรับพร้อมประมาณการงบประมาณ ทรัพยากรที่ใช้สนับสนุนการดำเนินงานของสถานศึกษา

(2) แผนปฏิบัติการประจำปี (Action Plan) เป็นการนำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาไปสู่การปฏิบัติ ด้วยการวิเคราะห์ทิศทางการจัดการศึกษาของสถานศึกษา วิเคราะห์ ประเมินการ งบประมาณรายรับ รายจ่าย จัดลำดับความสำคัญของโครงการ พร้อมกับจัดทำรายละเอียดของโครงการ กิจกรรมที่ครอบคลุมมาตรฐานของสถานศึกษาด้านคุณภาพของผู้เรียน กระบวนการบริหารและจัดการ กระบวนการจัดประสบการณ์/จัดการเรียนการสอน นโยบายและจุดเน้นของหน่วยงานต้นสังกัด เพื่อให้การดำเนินงานของสถานศึกษาบรรลุตามวิสัยทัศน์ ตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา และเพื่อแก้ไขปัญหาหรือปรับปรุงจุดอ่อนของสถานศึกษา

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1 ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนการวิจัย ดังต่อไปนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารและครู โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1 จำแนกเป็น ผู้บริหาร จำนวน 154 คน และครู จำนวน 1,048 คน รวมทั้งสิ้น 1,202 คน จากโรงเรียนทั้งหมด 154 โรงเรียน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้มาจากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง จากการเปิดตารางเครซี่, และมอร์แกน ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 297 คน ได้ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 38 คน และครู จำนวน 259 คน โดยใช้วิธีเลือกตัวอย่างเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1 แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย ตำแหน่ง ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดสถานศึกษา ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม เกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา มีทั้งหมด 6 ปัจจัย 1) ปัจจัยด้านภาวะผู้นำ 2) ปัจจัยด้านโครงสร้าง และด้านวัฒนธรรมองค์กร 3) ปัจจัยด้านลักษณะสภาพแวดล้อม 4) ปัจจัยด้านบุคลากร 5) ปัจจัยด้านเทคโนโลยี และ 6) ปัจจัยด้านงบประมาณ ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ของ Likert (สายทิพย์ ยะพู่. 2560: 126-128)

ตอนที่ 3 แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม เกี่ยวกับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา มีทั้งหมด 6 ด้าน 1) กำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา 2) จัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา 3) ดำเนินการตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา 4) ประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายใน 5) ติดตามผลการดำเนินการให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา และ 6) จัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ของ Likert (สายทิพย์ ยะฟู. 2560: 126 - 128)

ขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ

ในการสร้างเครื่องมือ เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาค้นคว้าเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เกี่ยวกับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา เพื่อนำข้อมูลต่าง ๆ มาวิเคราะห์เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการทำงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1

2. สร้างแบบสอบถามตามกรอบแนวคิด

3. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง และให้ข้อเสนอแนะปรับปรุงแก้ไข

4. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว เสนอผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของปัจจัยที่ส่งผลการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา จำนวน 41 ข้อ และการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา จำนวน 35 ข้อ ให้มีความถูกต้องและชัดเจน โดยมีผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน

5. หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) ของคำถามแต่ละข้อโดยให้ผู้เชี่ยวชาญลงความเห็น ว่า ข้อคำถามแต่ละข้อวัดได้ตรงวัตถุประสงค์ที่ต้องการหรือไม่ โดยนำข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไปมาใช้ โดยใช้เกณฑ์ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณ (สายทิพย์ ยะฟู. 2560: 128 - 129) ดังนี้

ให้คะแนน +1 หมายถึง แน่ใจว่ามีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์และเนื้อหา

ให้คะแนน 0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่ามีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์และเนื้อหา

ให้คะแนน -1 หมายถึง แน่ใจว่าไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์หรือเนื้อหา

6. นำผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญมาหาค่าความตรงเชิงเนื้อหา โดยวิธีหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ซึ่งข้อคำถามเดิมของปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการทำงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา จำนวน 41 ข้อ เมื่อผ่านการประเมินของผู้เชี่ยวชาญแล้วนั้น มีข้อคำถามที่ไม่สอดคล้องตามวัตถุประสงค์มีจำนวน 1 ข้อ มีค่าดัชนีความสอดคล้องตามวัตถุประสงค์ที่ 0.33 และข้อที่วัดได้สอดคล้องตามวัตถุประสงค์มีจำนวน 40 ข้อ มีค่าดัชนีความสอดคล้องตามวัตถุประสงค์อยู่ระหว่าง 0.67 - 1.00 และข้อคำถามเดิมของการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา จำนวน 35 ข้อ เมื่อผ่านการประเมินของผู้เชี่ยวชาญแล้วนั้น มีข้อคำถามที่วัดได้สอดคล้องตามวัตถุประสงค์มีจำนวน 35 ข้อ มีค่าดัชนีความสอดคล้องตามวัตถุประสงค์อยู่ระหว่าง 0.67 - 1.00 นำข้อคำถามไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

7. นำแบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ ไปทดลองใช้ (Try Out) กับโรงเรียนราษฎร์อุทิศ โรงเรียนวัดหัวดงเหนือ (บรรพตานุสรณ์) และโรงเรียนศึกษาศาสตร์ ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน ในระหว่างวันที่ 1 - 10 กุมภาพันธ์ 2566

8. นำข้อมูลที่ได้จากการทดลองใช้ มาหาค่าความเที่ยงของแบบสอบถามปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการทำงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alfa-coefficient) ตามวิธีของ Cronbach ได้ค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.92, 0.86, 0.89, 0.83, 0.86 และ 0.78 ตามลำดับ และค่าความเที่ยงของแบบสอบถามการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ได้ค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.99

9. นำแบบสอบถามจัดพิมพ์เป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ และนำแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลในการวิจัยต่อไป

วิธีรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือรับรองจากคณะครุศาสตร์ถึงผู้อำนวยการโรงเรียน เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย

2. ผู้วิจัยดำเนินการแจกแบบสอบถามที่ผ่านการทดสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาให้กลุ่มเป้าหมายในระหว่างวันที่ 17 - 28 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2566 โดยส่งแบบสอบถามในรูปแบบของ Google Form ด้วยการสแกนผ่านกระดาษ QR Code โดยส่งเอกสารที่อธิบายถึงจุดประสงค์ของการวิจัยและชี้แจงถึงการตอบข้อมูลให้กับกลุ่มเป้าหมายได้สำเร็จได้เข้าใจ

3. กลุ่มเป้าหมายส่งแบบสอบถามกลับคืนในรูปแบบของ Google Form จำนวน 297 ฉบับ ครบถ้วนตามกลุ่มตัวอย่างที่กำหนด คิดเป็น 100 เปอร์เซ็นต์

4. ผู้วิจัยตรวจสอบความถูกต้อง และความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาทั้งหมดอย่างละเอียดก่อนจะนำไปวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ต่อไป

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

ในการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูล ดังต่อไปนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ ได้แก่ การแจกแจงความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

2. วิเคราะห์ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยกำหนดเกณฑ์การแปลความหมายในด้านต่าง ๆ ดังนี้ (สาธิต ทรัพย์รวงทอง. 2557: 176 - 179) ดังนี้

4.50 - 5.00 หมายถึง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา อยู่ระดับมากที่สุด

3.50 - 4.49 หมายถึง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา อยู่ระดับมาก

2.50 - 3.49 หมายถึง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา อยู่ระดับปานกลาง

1.50 - 2.49 หมายถึง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา อยู่ระดับน้อย

1.00 - 1.49 หมายถึง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา อยู่ระดับน้อยที่สุด

3. วิเคราะห์ระดับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยกำหนดเกณฑ์การแปลความหมายในด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ (สาธิต ทรัพย์รวงทอง. 2557: 176 - 179) ดังนี้

4.50 - 5.00 หมายถึง มีการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา อยู่ระดับมากที่สุด

3.50 - 4.49 หมายถึง มีการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา อยู่ระดับมาก

2.50 - 3.49 หมายถึง มีการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา อยู่ระดับปานกลาง

1.50 - 2.49 หมายถึง มีการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา อยู่ระดับน้อย

1.00 - 1.49 หมายถึง มีการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา อยู่ระดับน้อยที่สุด

4. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1 ด้วยการหาค่าสัมประสิทธิ์เป็น โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pear's Product Correlation Coefficient) การอ่านความหมายค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2543: 144) ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r_{xy}) ระดับความสัมพันธ์

0.81 - 1.00 หมายถึง ปัจจัยที่ส่งผลกับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา มีความสัมพันธ์สูง

0.61 - 0.80 หมายถึง ปัจจัยที่ส่งผลกับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา มีความสัมพันธ์

ค่อนข้างสูง

0.41 - 0.60 หมายถึง ปัจจัยที่ส่งผลกับการดำเนินงานประกันคุณภาพกับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา มีความสัมพันธ์ปานกลาง

0.21 - 0.40 หมายถึง ปัจจัยกับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา มีความสัมพันธ์ค่อนข้างต่ำ

0.00 - 0.20 หมายถึง ปัจจัยกับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา มีความสัมพันธ์ต่ำ

5. วิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) เพื่อใช้ในการสร้างสมการพยากรณ์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1 ระหว่างตัวแปรต้นกับตัวแปรตาม โดยวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis)

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1 ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา มีประสิทธิภาพตามมาตรฐานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1 ประกอบด้วย 6 ปัจจัย นำมาหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยภาพรวมและรายด้าน ดังนี้

1. ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.34, S.D. = 0.68)

2. ระดับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.13, S.D. = 0.62)

3. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษากับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1 พบว่า ปัจจัยทั้ง 6 ด้าน คือ ปัจจัยด้านภาวะผู้นำ ปัจจัยด้านโครงสร้างและด้านวัฒนธรรมองค์การ ปัจจัยด้านลักษณะสภาพแวดล้อม ปัจจัยด้านบุคลากร ปัจจัยด้านเทคโนโลยี และปัจจัยด้านงบประมาณ มีความสัมพันธ์ทางบวก (r_{xy} = 0.43) กับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง คือ ปัจจัยด้านบุคลากร (r_{xy} = 0.46) ปัจจัยด้านโครงสร้างและด้านวัฒนธรรมองค์การ (r_{xy} = 0.45) ปัจจัยด้านเทคโนโลยี (r_{xy} = 0.44) ปัจจัยด้านภาวะผู้นำ (r_{xy} = 0.41) และอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ คือ ปัจจัยด้านงบประมาณ (r_{xy} = 0.39) และปัจจัยด้านลักษณะสภาพแวดล้อม (r_{xy} = 0.35) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนของปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1 โดยใช้ปัจจัย 6 ด้านเป็นตัวพยากรณ์ พบว่า ด้านภาวะผู้นำ ด้านโครงสร้างและด้านวัฒนธรรมองค์การ ด้านลักษณะสภาพแวดล้อม ปัจจัยด้านบุคลากร ด้านเทคโนโลยี และด้านงบประมาณ ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เป็นตัวพยากรณ์ที่สามารถพยากรณ์ร่วมกัน โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณสะสมเท่ากับ 0.54 สามารถพยากรณ์การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ได้ร้อยละ 21.00 (R^2 = 0.21) สร้างสมการพยากรณ์การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1 ได้ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ

$$Y' = 2.62 + 0.54(X_4) + (-0.43)(X_6) + 0.72(X_2) + (-0.87)(X_1) + 0.77(X_5) + (-0.36)(X_3)$$

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$Z = 0.61(Z_4) + (-0.47)(Z_6) + 0.79(Z_2) + (-1.02)(Z_1) + 0.87(Z_5) + (-0.37)(Z_3)$$

อภิปรายผล

1. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้านส่งผลอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ปัจจัยด้านลักษณะสภาพแวดล้อม ปัจจัยด้านงบประมาณ ปัจจัยด้านภาวะผู้นำ ปัจจัยด้านเทคโนโลยี ปัจจัยด้านโครงสร้างและด้านวัฒนธรรมองค์การ และปัจจัยด้านบุคคล

1.1 ปัจจัยด้านลักษณะสภาพแวดล้อม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สถานศึกษาสนับสนุนให้มีการจัดบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้สร้างสรรค์ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อนุพงศ์ ไชยบุตร (2564: 148) เรื่อง ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ด้านลักษณะสภาพแวดล้อม โดยรวมอยู่ในระดับมาก

1.2 ปัจจัยด้านงบประมาณ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สถานศึกษากำกับ ติดตาม เพื่อตรวจสอบการใช้งบประมาณอย่างถูกต้อง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ทวีศักดิ์ หยมกระโทก

(2558: 43) เรื่อง ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา รอบที่ 3 ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7 ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ด้านงบประมาณ โดยรวมอยู่ในระดับมาก

1.3 ปัจจัยด้านภาวะผู้นำ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยอันดับสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาสร้างขวัญและกำลังใจแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา เพื่อพัฒนาศักยภาพในการทำงาน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุรชาติพิทย์ เตี้ยวานิชย์ (2560: 31) เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาด้านภาวะผู้นำ โดยรวมอยู่ในระดับมาก

1.4 ปัจจัยด้านเทคโนโลยี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สถานศึกษาสนับสนุนให้มีการนำเทคโนโลยีมาใช้ปรับปรุงระบบสารสนเทศอยู่เสมอ สะดวกในการนำไปใช้ในการดำเนินงานประกันคุณภาพ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ นิพิฐพนธ์ สलगสิงห์ (2556: บทคัดย่อ) เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาด้านเทคโนโลยี โดยรวมอยู่ในระดับมาก

1.5 ปัจจัยด้านโครงสร้างและด้านวัฒนธรรมองค์กร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สถานศึกษาส่งเสริมให้บุคคลในสถานศึกษาให้เกียรติเกื้อกูลกันซึ่งกันและกัน ยอมรับและเห็นคุณค่าของการประเมินเพื่อพัฒนางานในองค์กร ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุภาพร ตี๋นัย (2565: บทคัดย่อ) เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดเชียงราย ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาด้านโครงสร้างและด้านวัฒนธรรมองค์กร โดยรวมอยู่ในระดับมาก

1.6 ปัจจัยด้านบุคลากร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สถานศึกษาสนับสนุนให้มีการจัดการฝึกอบรม หรือจัดส่งครูและบุคลากรเข้ารับการศึกษาดูงานอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ยุทธนา อินต๊ะวงค์ (2563: 90) เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดเชียงราย ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาด้านบุคลากร โดยรวมอยู่ในระดับมาก

2. การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1 สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านจัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ลดาวัลย์ ตั้งมัน (2561: บทคัดย่อ) เรื่อง การดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 จังหวัดปทุมธานี ผลการวิจัยพบว่าการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาด้านจัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง โดยรวมอยู่ในระดับมาก

3. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1 เมื่อวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรพยากรณ์กับตัวแปรเกณฑ์ พบว่า มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 1 โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง ทั้งนี้เนื่องจาก การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษานั้น ผู้บริหารสถานศึกษา เป็นผู้มีความสำคัญในการบริหารจัดการ ส่งเสริม สนับสนุน อำนวยความสะดวก ให้คำปรึกษา แนะนำ ดูแลให้มีการประกันคุณภาพภายใน โดยที่ทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วม และผู้บริหารเป็นแกนนำในการจัดทำแผน รวมทั้งการกำกับ ติดตามให้มีการดำเนินงานตามแผน การนำผลการประเมินมาใช้ในการปรับปรุง และรายงานต่อสาธารณชน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริรัตน์ โนจิตร (2560: บทคัดย่อ) เรื่อง ปัจจัยการดำเนินงานที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 พบว่า มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. ผลวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนของปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1 พบว่า ด้านภาวะผู้นำ ด้านโครงสร้างและด้านวัฒนธรรม

องค์การ ด้านลักษณะสภาพแวดล้อม ด้านบุคลากร ด้านเทคโนโลยี และด้านงบประมาณ เป็นปัจจัยที่สามารถพยากรณ์ การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานข้อที่ 2 มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณสะสมเท่ากับ 0.54 สามารถพยากรณ์การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ได้ร้อยละ 21.00 ($R^2 = 0.21$) และสร้างสมการพยากรณ์การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1 ได้ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ

$$Y' = 2.62 + 0.54(X_4) + (-0.43)(X_6) + 0.72(X_2) + (-0.87)(X_1) + 0.77(X_5) + (-0.36)(X_3)$$

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$Z' = 0.61(Z_4) + (-0.47)(Z_6) + 0.79(Z_2) + (-1.02)(Z_1) + 0.87(Z_5) + (-0.37)(Z_3)$$

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 ปัจจัยด้านบุคลากร พบว่า เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1 มากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การที่ผู้บริหารสถานศึกษา สนับสนุนให้มีการจัดการฝึกอบรม หรือจัดส่งครูและบุคลากรเข้ารับการศึกษาดูงานอย่างสม่ำเสมอ เพราะเพื่อให้ครูได้พัฒนาความรู้ ความสามารถของตนเอง

1.2 มีปัจจัยจำนวน 6 ด้าน ได้แก่ ปัจจัยด้านบุคลากร ปัจจัยด้านงบประมาณ ปัจจัยด้านโครงสร้างและด้านวัฒนธรรมองค์กร ปัจจัยด้านภาวะผู้นำ ปัจจัยด้านเทคโนโลยี และปัจจัยด้านลักษณะสภาพแวดล้อม เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1 ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรพิจารณามอบภาระงานให้เหมาะสมกับความสามารถและประสบการณ์ของแต่ละคน จะส่งผลให้ประหยัดเวลา และสามารถสร้างประสิทธิภาพให้กับสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษากำกับ ติดตาม เพื่อตรวจสอบการใช้ งบประมาณอย่างถูกต้อง ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้บุคลากรในสถานศึกษาให้เกียรติเกื้อกูลซึ่งกันและกัน ยอมรับ และเห็นคุณค่าขององค์กร ผู้บริหารสถานศึกษาสร้างขวัญและกำลังใจแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา ผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนให้มีการนำ เทคโนโลยีมาใช้ปรับปรุงระบบสารสนเทศอยู่เสมอ ผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนให้มีการจัดบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้ สร้างสรรค์

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 เนื่องจากผลวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านบุคลากร/ด้านโครงสร้างและด้านวัฒนธรรมองค์กร นั้นส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1 ดังนั้น การที่จะพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในให้มีคุณภาพ จึงควรศึกษาปัจจัยด้านบุคลากร/ด้านโครงสร้างและด้านวัฒนธรรม องค์กร ที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

2.2 เนื่องจากผลวิจัย พบว่า ด้านกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา จึงควรศึกษาการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2561). กฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.

_____. (2563). แนวทางการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาตามกฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561. กรุงเทพฯ: เอ็น.เอ.ร้ตนะเทรตติ้ง.

จักรพงษ์ แก้วตรี. (2557). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 จังหวัดบึงกาฬ. การศึกษาค้นคว้าอิสระการศึกษามหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

- จำนงค์ จันวิจิตร. (2559). การศึกษาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาโดยการมีส่วนร่วมของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- ชนิศา สีเสียด. (2562). การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- ณัฐชยา จิวประเสริฐ. (2563). แนวทางพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในตามวงจรคุณภาพ PDCA ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- ทวีศักดิ์ หิยมกระโทก. (2558). ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา รอบที่ 3 ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษาเขต 7. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- นิพิฐพนธ์ สलगสิงห์. (2556). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 22. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ปฏิพล จำลอง. (2562). ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมกับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 33. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2543). วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- ไพฑูริย์ สีนลารัตน์. (2560). ความเป็นผู้นำทางการศึกษา. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ยุทธนา อินต๊ะวงศ์. (2563). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดเชียงราย. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองการศึกษามหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยพะเยา.
- ลดาวลี ตั้งมั่น. (2561). การดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 จังหวัดปทุมธานี. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- ศิริรัตน์ โนจิตร. (2560). ปัจจัยการดำเนินงานที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 22. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ศุภสัณห์ ศรีวิชัย. (2563). ปัญหา และแนวทางการพัฒนางานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนบ้านบึง "อูตสากรรมนุเคราะห์" สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 18. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สาธิต ทรัพย์รวงทอง. (2557). วิธีการวิจัยทางการศึกษา. นครสวรรค์: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- _____. (2563). การประกันคุณภาพทางการศึกษา. (เอกสารคำสอน) นครสวรรค์: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- สายทิพย์ ยะฟู. (2560). การวิจัยทางการศึกษา. นครสวรรค์: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- สุทัศน์ มีมุข. (2554). การประกันคุณภาพการศึกษา. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม.
- สุธาทิพย์ เตี้ยวานิชย์. (2560). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุภาพร ต๊ะนัย. (2565). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดเชียงราย. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองการศึกษามหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยพะเยา.

- สุรเชษฐ์ เขียวไสว. (2558). ปัญหาและแนวทางพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนกีฬาจังหวัด
สุพรรณบุรี. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (วิจัยและประเมินทางการศึกษา). มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1. (2564). แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ 2565.
นครสวรรค์: ผู้แต่ง.
- อนุพงศ์ ไชยบุตร. (2564). ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน
สถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 23. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต
(การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

การศึกษามโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนทางคณิตศาสตร์ เรื่อง เศษส่วน โดยการจำแนกตาม
ทฤษฎีพหุปัญญาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
A Study of Mathematical Misconceptions on Fractions by Classification
According to The Theory of Multiple Intelligences of Grade 6 Students

อนันริกา เนียมแก้ว¹, บุญส่ง กล้วยเงิน²

Ananrika Naewkaew¹, Boonsong Gluayngern²

Corresponding Author E-mail: ananrika647124004@gmail.com

Received: 2023-11-20; Revised: 2023-12-02; Accepted: 2023-12-15

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) สำรวจพหุปัญญาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 2) ศึกษาโมทัศน์ที่คลาดเคลื่อนทางคณิตศาสตร์ เรื่อง เศษส่วนของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เป็นการวิจัยการวิจัยเชิงปริมาณ ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2566 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลุโขทัย เขต 1 จำนวน 2,294 คน โดยกำหนดกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 15 ของประชากรทั้งหมดจะได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 344 คน โดยคัดเลือกนักเรียนที่ผ่านการสำรวจพหุปัญญาทั้ง 8 ด้านที่มีคะแนนสูงที่สุดด้านละ 43 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสำรวจแวความสามารถพิเศษด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์จากสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และแบบทดสอบวัดมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนทางคณิตศาสตร์ เรื่อง เศษส่วน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เป็นแบบชนิดอัตนัย จำนวน 7 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.73 การวิเคราะห์ข้อมูลวิเคราะห์ข้อมูลโดยหาความถี่และร้อยละ ผลการวิจัยพบว่า

1) พหุปัญญาสูงสุดที่มีจำนวนนักเรียนคือด้านศิลปะ รองลงมาคือ ด้านการเคลื่อนไหว ความสามารถด้านวิทยาศาสตร์ ด้านสังคม ด้านภาษา ด้านเครื่องกลและอิเล็กทรอนิกส์ ด้านการได้ยิน และด้านคณิตศาสตร์ 2) ด้านของมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนมากที่สุดด้านการคิดคำนวณมี รองลงมาคือด้านการใช้ทฤษฎีบท กฎ สูตร บทนิยาม และสมบัติผิด และด้านที่มีความถี่น้อยที่สุดคือด้านการตีความจากโจทย์

คำสำคัญ: มโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนทางคณิตศาสตร์, พหุปัญญา, เศษส่วน

¹ นักศึกษาลัทธิครุศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาวิจัยและการประเมินผลทางการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

¹ Student in Master of Education Degree, Education Research and Evaluation, Pibulsongkram Rajabhat University

² อาจารย์ที่ปรึกษา, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

² Advisor, Faculty of Education, Pibulsongkram Rajabhat University

Abstract

This research aimed to study 1) to explore the many intelligences of students in Grade 6 2) study the misconceptions on fractions of grade 6 students. This is a quantitative research and study population was Grade 6 students of the Sukhothai Educational Service Area Office 1, numbering 2,294 people. The sample group used in the study by specifying of 15 percent of the total population, the sample size would be 344 people, selecting 43 students who passed the survey of 8 areas of multiple intelligence with the highest scores in each area. The tool used to collect data was an electronic talent survey from the office of academic and educational standard, office of the basic education commission and the test to measure incorrect mathematical concepts on fractions for grade 6 students was a subjective type with 7 items, with a reliability value of 0.73. Data analysis by frequency and percentages. The research results were as follows;

1) students have multiple intelligences in movement, art, science, mechanical and electronic, aspects, social aspects, language aspects, hearing and Mathematics. 2) The misconceptions that is most inaccurate in the area of computation is followed by the use of wrong theorems, rules, formulas, definitions, and properties, and the side with the least frequency is the interpretation of problems.

Keywords: Mathematical Misconceptions, Multiple Intelligences, Fractions

บทนำ

คณิตศาสตร์มีบทบาทสำคัญยิ่งต่อความสำเร็จในการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เนื่องจากคณิตศาสตร์ช่วยให้มนุษย์มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ คิดอย่างมีเหตุผล เป็นระบบ มีแบบแผน สามารถวิเคราะห์ปัญหาหรือสถานการณ์ได้อย่างรอบคอบ และถี่ถ้วน ช่วยให้คาดการณ์ วางแผน ตัดสินใจแก้ปัญหา ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม และสามารถนำไปใช้ในชีวิตจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้คณิตศาสตร์ยังเป็นเครื่องมือในการศึกษาด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และศาสตร์อื่น ๆ อันเป็นรากฐานในการพัฒนาทรัพยากรบุคคลของชาติให้มีคุณภาพและพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศให้ทัดเทียมในการพัฒนาทรัพยากรบุคคลของชาติให้มีคุณภาพและพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศให้ทัดเทียมกับนานาชาติ การศึกษาคณิตศาสตร์จึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ทันสมัยและสอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจ สังคม และความรู้ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่เจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็วในยุคโลกาภิวัตน์ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2560: 8)

หัวใจสำคัญของการเรียนรู้คือมนทัศน์ เพราะจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาการเรียนรู้ ต่อยอดองค์ความรู้ในระดับที่สูงได้ และยังเป็นรากฐานความคิดของมนุษย์อีกด้วย กล่าวคือ มนุษย์จะไม่สามารถคิดได้ถ้าไม่มีมนทัศน์พื้นฐาน เพราะมนทัศน์จะช่วยในการตั้งกฎเกณฑ์ หลักการต่าง ๆ และสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาที่เผชิญอยู่ในชีวิตประจำวันได้ (เฉลิมวุฒิ คำเมือง, และไพรัช จันทรงาม. 2560) โดยในวิชาคณิตศาสตร์จะแบ่งความรู้ออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ 1) ความรู้เชิงมนทัศน์ และ 2) ความรู้เชิงขั้นตอน หรือกระบวนการ จะเห็นได้ว่า มนทัศน์ทางคณิตศาสตร์ เป็นสิ่งสำคัญในการเรียนรู้คณิตศาสตร์ หากผู้เรียนมีมนทัศน์ที่ถูกต้องจะทำให้มีความสามารถในการทำความเข้าใจเนื้อหาที่ถูกต้องตามไปด้วย รวมถึงการให้เหตุผลอย่างเป็นระบบ แต่ในทางตรงกันข้ามมนทัศน์ทางคณิตศาสตร์ยังเป็นหลักสำคัญสำหรับผู้เรียนและผู้สอน เนื่องจากมนทัศน์เป็นเรื่องของนามธรรม ทำให้มีปัญหาในการจัดการเรียนรู้ ออกแบบกิจกรรมต่าง ๆ ดังนั้นการแก้ไขปัญหาดังกล่าว ต้องมีการส่งเสริมมนทัศน์ทางคณิตศาสตร์ของผู้เรียนอย่างถูกต้อง (นวพล นนทภา. 2557: 42)

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561 - 2580) ประเด็นการพัฒนาการเรียนรู้ภายใต้แผนย่อยการตระหนักถึงหตุปัญหาของมนุษย์ที่หลากหลายได้กำหนดเป้าหมาย คือ ประเทศไทยมีระบบข้อมูลเพื่อส่งเสริมศักยภาพตามหตุปัญหาเพื่อประโยชน์ในการพัฒนาและส่งเสริมการพัฒนาให้เต็มศักยภาพเพิ่มขึ้น โดยกำหนดแนวทางพัฒนาและส่งเสริมหตุปัญหาส่งเสริมสนับสนุนครอบครัวในการเสริมสร้างความสามารถพิเศษตามความถนัดและศักยภาพ ส่งเสริมสนับสนุนระบบสถานศึกษา และสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการสร้าง และพัฒนาเด็ก และเยาวชนที่มีความสามารถพิเศษบนฐานหตุปัญหา เพื่อเป็นส่วนหนึ่งในการขับเคลื่อนเป้าหมายดังกล่าว และช่วยพัฒนาประสิทธิภาพการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ ครูมีความจำเป็นที่จะต้องทราบว่านักเรียน มีความสามารถพิเศษหรือด้อยความสามารถในด้านใด แล้วนักเรียนในด้านนี้มีมนทัศน์ที่

คลาดเคลื่อนและข้อผิดพลาดทางคณิตศาสตร์ในลักษณะใด ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการวิเคราะห์หมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนและข้อผิดพลาดทางคณิตศาสตร์กับทฤษฎีปัญหา ย่อมเป็นสิ่งจำเป็นต่อพัฒนาการเรียนรู้คณิตศาสตร์ให้แก่ นักเรียน เพื่อให้ได้ข้อมูลในการวางแผนแก้ไขปรับปรุงหมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนและข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้น ซึ่งสามารถจำแนกความสามารถหรือปัญญาของบุคคลออกเป็น 8 ด้าน โดยใช้ทฤษฎีปัญหาของการเดอเนอร์ ได้แก่ 1) ปัญญาด้านภาษา 2) ปัญญาด้านการใช้เหตุผลเชิงตรรกะ 3) ปัญญาด้านมิติสัมพันธ์ 4) ปัญญาด้านดนตรี 5) ปัญญาด้านการเคลื่อนไหวร่างกายและกล้ามเนื้อ 6) ปัญญาด้านความสัมพันธ์กับผู้อื่น 7) ปัญญาด้านการเข้าใจตนเอง และ 8) ปัญญาด้านความเข้าใจธรรมชาติ จากความสามารถทั้ง 8 ด้านซึ่งอธิบายได้ในแต่ละบุคคล จะมีความสามารถเฉพาะด้านที่แตกต่างกันออกไป ความสามารถแต่ด้านจะผสมผสานกันจะทำให้แต่ละบุคคลมีแบบแผนซึ่งเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตน และหากบุคคลนั้นได้รับการส่งเสริมที่เหมาะสม ก็จะส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงความสามารถหรือปัญญาได้ โดยการให้ความสำคัญกับการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาครอบคลุมทั้ง 8 ด้าน (สำนักมาตรฐานการศึกษาและพัฒนาการเรียนรู้, สำนักงานเลขาธิการสภา. 2564)

เศษส่วน เป็นบทเรียนที่สำคัญมากในวิชาคณิตศาสตร์ระดับประถมศึกษาตอนปลาย เพราะเป็นบทเรียนที่มีความเป็นนามธรรมสูง และเป็นบทเรียนแรกที่นำนักเรียนออกจากจำนวนนับ ถ้าปล่อยให้ นักเรียนขาดความเข้าใจเรื่องเศษส่วน ขาดหมโนทัศน์ที่ถูกต้องเรื่องเศษส่วน การเรียนในบทต่อไปไม่ว่าทศนิยม หรือร้อยละ สมการ หรือการเรียนในระดับมัธยมศึกษาจะมีปัญหา และอาจจะส่งผลให้กลายเป็นนักเรียนที่ไม่ชอบวิชาคณิตศาสตร์ ความเข้าใจเรื่องเศษส่วนจึงเป็นตัวชี้วัดขีดความสามารถและศักยภาพทางคณิตศาสตร์ที่สำคัญในการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนในระดับประถมศึกษาที่ไม่สามารถปล่อยผ่านไป ได้เลย (วิโรจน์ ลักขณาอดิศร. 2560) และพบว่าเรื่องเศษส่วนเป็นเรื่องที่ผู้เรียนมีปัญหามากที่สุด สังเกตได้จากการทำแบบฝึกหัดและแบบทดสอบพบว่านักเรียนขาดทักษะพื้นฐานในคุณสมบัติของเศษส่วน ทักษะจำนวนและการดำเนินการคิดไป จึงทำให้การแก้ปัญหาไม่สมเหตุผลผลกับความเป็นจริง ขาดทักษะความชำนาญ การฝึกฝน เกิดความผิดพลาดส่งผลให้คำตอบผิดขาดความเข้าใจในคำถามที่โจทย์ต้องการถาม ขาดการไตร่ตรองส่วนใหญ่ทำผิดไม่สามารถแก้ปัญหาเกี่ยวกับเศษส่วนได้อย่างถูกต้อง ส่งผลให้นักเรียนมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนค่อนข้างต่ำกว่าเนื้อหาอื่น

จากเหตุผลข้างต้นนี้ จะเห็นว่าหมโนทัศน์มีความสำคัญอย่างมากและในการสอนคณิตศาสตร์ครูผู้สอนมักประสบปัญหาเรื่องผู้เรียนมีหมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนหรือมีสิ่งที่เป็นอุปสรรคต่อการเรียน ซึ่งถ้าหมโนทัศน์นั้นไม่ได้รับการแก้ไขก็จะส่งผลต่อความล้มเหลวในการเรียนเนื้อหาอื่น ๆ และเนื้อหาที่ต่อเนื่องต่อไปด้วย การที่จะพัฒนาประสิทธิภาพการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ครูจำเป็นต้องทราบความแตกต่างระหว่างบุคคลของนักเรียนด้วยทฤษฎีปัญหา เพื่อให้ทราบว่านักเรียนมีความสามารถพิเศษหรือด้อยความสามารถด้านใด แล้วนักเรียนที่มีความพิเศษแต่ละด้านจะมีหมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนทางคณิตศาสตร์ เรื่อง เศษส่วน ในลักษณะใด ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการวิเคราะห์หมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนกับทฤษฎีปัญหาของนักเรียน เพื่อเป็นข้อมูลในการวางแผนแก้ไขปรับปรุงหมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนทางคณิตศาสตร์ที่เกิดขึ้น ด้วยเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้นนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับการจำแนกก่อนจะมีหมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนทางคณิตศาสตร์เรื่อง เศษส่วน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เพื่อนำหลักฐาน ข้อค้นพบที่เกิดขึ้นเชิงประจักษ์มาเป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความรู้ความเข้าใจในหมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนทางคณิตศาสตร์เรื่อง เศษส่วน เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ถึงความสามารถความถนัดของตนเอง และหวังว่างานวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการเรียนการสอนวิชาคณิตศาสตร์ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาทฤษฎีปัญหาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
2. เพื่อศึกษามโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนทางคณิตศาสตร์ เรื่อง เศษส่วน โดยการจำแนกตามทฤษฎีปัญหาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

การทบทวนวรรณกรรม

หมโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์

ความคิดสำคัญความเข้าใจสิ่งใดสิ่งหนึ่งทีนำไปสู่ความคิดขั้นสุดท้ายเกี่ยวกับคณิตศาสตร์ที่เกิดจากการเรียนรู้ของนักเรียนที่มีต่อสิ่งเร้าเกิดเป็นข้อสรุป ความรู้ ความเข้าใจที่ได้รับจากการเรียนคณิตศาสตร์แล้วสรุปแยกประเภทของ

ความสัมพันธ์ต่าง ๆ เป็นกฎ นิยามหรือ คำจำกัดความที่เกี่ยวข้องกับคณิตศาสตร์ และสามารถนำความรู้นั้นไปใช้แก้ปัญหาตามสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ (อัมพร ม้าคะนอง. 2558 ; ไช้มุก เลื่องสุนทร. 2552 ; ธีระยุทธ จันทะศักดิ์. 2554)

ลักษณะของมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อน

ลักษณะของมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนไว้ดัง อัมพร ม้าคะนอง (2558: 98) ได้จำแนกประเภทของความคลาดเคลื่อนทางคณิตศาสตร์ไว้ 3 ด้าน ดังต่อไปนี้

1. ด้านการตีความจากโจทย์
  - 1.1 แปลความหมายจากประโยคภาษาเป็นประโยคสัญลักษณ์ไม่ถูกต้อง
  - 1.2 นำข้อมูลมาใช้ผิด
2. ด้านการใช้ทฤษฎีบท กฎ สูตร บทนิยาม และสมบัติผิด
  - 2.1 จำทฤษฎีบท กฎ สูตร บทนิยามและสมบัติผิด
  - 2.2 ขาดความเข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับทฤษฎีบท กฎ สูตร บทนิยามและสมบัติ
  - 2.3 ขาดทักษะในการเลือกใช้ทฤษฎีบท กฎ สูตร บทนิยามและสมบัติ
  - 2.4 ประยุกต์ใช้ทฤษฎีบท กฎ สูตร บทนิยามและสมบัติ กับข้อมูลไม่ถูกต้อง
3. ด้านการคิดคำนวณ
  - 3.1 ขาดความเข้าใจในหลักเลขคณิตเบื้องต้น
  - 3.2 ขาดทักษะในการใช้หลักพีชคณิตเบื้องต้นแก้สมการและอสมการ
  - 3.3 ทำผิดขั้นตอนที่ถูกต้องในการคำนวณ
  - 3.4 ขาดความระมัดระวังในการคิดคำนวณ
  - 3.5 สรุปผลไม่ถูกต้องหรือสรุปผลไม่ครบทุกกรณี

ทฤษฎีพหุปัญญา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2544: 45 - 48) ได้กล่าวถึงความสามารถทั้ง 8 ประการตามทฤษฎีพหุปัญญา มีรายละเอียดดังนี้

1. ปัญญาด้านภาษา (Linguistic Intelligence) คือ ความสามารถสูงในการใช้ภาษาไม่ว่าจะเป็นการพูด ปัญญาด้านนี้ยังรวมถึงความสามารถในการจัดกระทำเกี่ยวกับโครงสร้างของภาษา เสียง ความหมายและเรื่องเกี่ยวกับภาษา เช่น ความสามารถในการใช้ภาษาในการหว่านล้อม อธิบายและอื่น ๆ เป็นต้น
2. ปัญญาด้านตรรกะและคณิตศาสตร์ (Logical - Mathematical Intelligence) คือ ความสามารถสูงในการใช้ตัวเลข ปัญญาด้านนี้ยังรวมถึงความไวในการเห็นความสัมพันธ์ แบบแผน ตรรกวิทยา การคิดเชิงนามธรรมและการคิดที่เป็นเหตุ เป็นผล การคิดคาดการณ์ วิธีที่ใช้ได้แก่ การจำแนกประเภท การจัดหมวดหมู่ การสันนิษฐาน สรุปคิดคำนวณและการตั้งสมมติฐาน
3. ปัญญาด้านมิติ (Spatial Intelligence) คือ ความสามารถสูงในการมองเห็นพื้นที่ได้แก่ นายพรานลูกเสือ ผู้นำทาง และสามารถปรับปรุงวิธีการใช้เนื้อที่ได้ดี ปัญญาด้านนี้รวมถึงความไวต่อสี เส้น รูปร่าง เนื้อที่ และความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งเหล่านี้ นอกจากนี้ยังหมายถึงความสามารถที่จะมองเห็นและแสดงออกเป็นรูปร่างถึงสิ่งที่เห็นและความคิดเกี่ยวกับพื้นที่ เป็นต้น
4. ปัญญาด้านร่างกายและการเคลื่อนไหว (Bodily - Kinesthetic Intelligence) คือ ความสามารถสูงในการใช้ร่างกายของตนเองแสดงความคิด ความรู้สึก ปัญญาด้านนี้รวมถึงทักษะทางกาย เช่น ความคล่องแคล่ว ความแข็งแรง ความรวดเร็ว ความยืดหยุ่น ความประณีต และความไวทางประสาทสัมผัส เป็นต้น
5. ปัญญาด้านดนตรี (Musical Intelligence) คือ ความสามารถสูงทางด้านดนตรี ปัญญาทางด้านนี้รวมถึงความไวในเรื่องจังหวะ ทำนองเสียง ตลอดจนความสามารถในการเข้าใจดนตรีและวิเคราะห์ดนตรี
6. ปัญญาด้านมนุษยสัมพันธ์ (Interpersonal Intelligence) คือ ความสามารถสูงในการเข้าใจอารมณ์ ความรู้สึก ความคิดและเจตนาของผู้อื่น ทั้งนี้รวมถึงความไวในการสังเกต น้ำเสียงใบหน้า ท่าทางทั้งนี้ยังมีความสามารถสูงในการรู้ถึงลักษณะต่าง ๆ ของสัมพันธ์ภาพของมนุษย์ และสามารถตอบสนองได้เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ เช่น สามารถทำให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคลปฏิบัติตามได้
7. ปัญญาด้านตนหรือการเข้าใจตนเอง (Intrapersonal Intelligence) คือ ความสามารถสูงในการรู้จักตนเองและสามารถประพฤติปฏิบัติตนได้จากความรู้สึกตนนี้ ความสามารถในการรู้จักตนได้แก่ รู้จักตัวเองตามความเป็นจริง เช่น มีจุดอ่อน จุดแข็ง

เรื่องใด มีความรู้เท่าทันอารมณ์ ความคิด ความปรารถนาของตน มีความสามารถที่จะฝึกตนเองและเข้าใจตนเอง ผู้ที่มีความสามารถด้านนี้มักจะประกอบอาชีพที่ต้องทำงานคนเดียว เช่น เป็นเจ้าของกิจการเอง เป็นต้น

8. ปัญญาด้านนักธรรมชาติวิทยา (Naturalist Intelligence) คือ ความสามารถในการรู้จักธรรมชาติของพืชและสัตว์ สามารถจำแนกประเภทของสิ่งมีชีวิตและสิ่งที่ไม่มีชีวิต การเข้าใจวงจรของระบบธรรมชาติและสามารถเรียนรู้ได้ดีในเรื่องของธรรมชาติ ผู้ที่มีความสามารถในด้านนี้มักจะชอบท่องเที่ยวไปตามป่าเขาชอบทัศนศึกษา ชอบการยิงนก ตกปลา การผจญภัยและล่าสัตว์ เป็นต้น

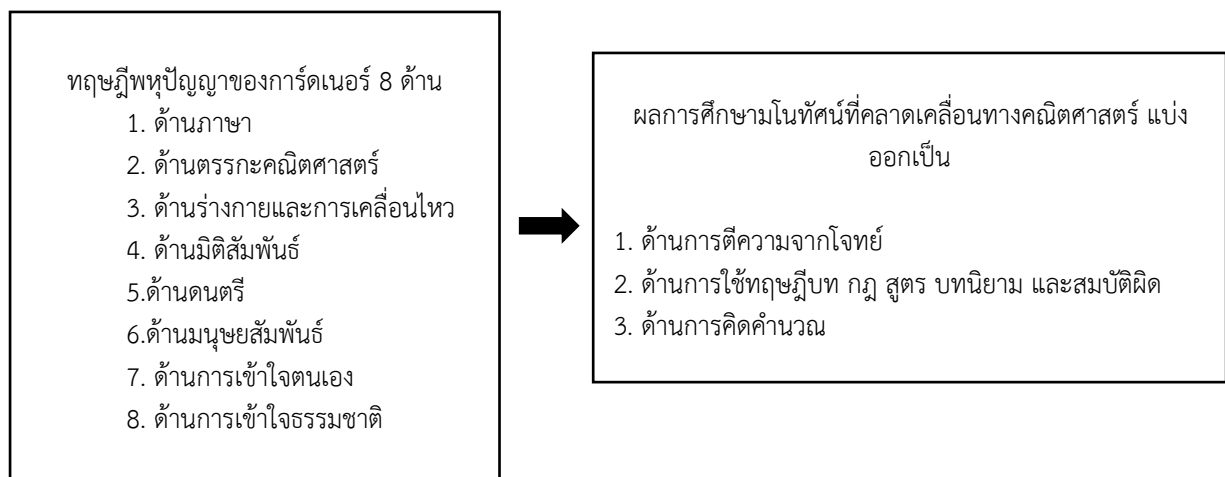
ผู้วิจัยศึกษาปัญหาของนักเรียนเพื่อให้ทราบถึงความสามารถพิเศษหรือศักยภาพด้านใด แล้วนักเรียนที่มีความพิเศษแต่ละด้านจะมีโน้ตที่คลาดเคลื่อนทางคณิตศาสตร์ เรื่อง เศษส่วน ในลักษณะใด ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการวิเคราะห์โน้ตที่คลาดเคลื่อนกับปัญหาของนักเรียน เพื่อเป็นข้อมูลในการวางแผนแก้ไขปรับปรุงโน้ตที่คลาดเคลื่อนทางคณิตศาสตร์ที่เกิดขึ้นได้

เศษส่วน

การบวก การลบเศษส่วน และจำนวนคละที่มีตัวส่วนไม่เท่ากันต้องทำตัวส่วนให้เท่ากันก่อน แล้วจึงหาผลบวกหรือผลลบของเศษส่วนหรือจำนวนคละนั้น การเปรียบเทียบเศษส่วนที่เท่ากันหรือไม่เท่ากัน มากกว่าหรือน้อยกว่าสามารถใช้เครื่องหมาย $= > <$ และสามารถเรียงลำดับจำนวนจากน้อยไปมากหรือจากมากไปน้อยได้ การบวก ลบ คูณ หารระคนของเศษส่วนและจำนวนคละ มีวิธีการที่หลากหลายและใช้กระบวนการทางคณิตศาสตร์ในการหาคำตอบและตรวจสอบความสมเหตุสมผลของคำตอบ ส่วนการแก้โจทย์ปัญหาการบวก ลบ คูณ หารระคนของเศษส่วนและจำนวนคละ ต้องวิเคราะห์โจทย์และแสดงวิธีทำเพื่อหาคำตอบรวมทั้งตรวจสอบความสมเหตุสมผลของคำตอบ

กล่าวโดยสรุปผู้วิจัยทำการศึกษาศึกษาปัญหาของนักเรียนและคัดเลือกนักเรียนที่มีปัญหาสูงสุดแต่ละด้านเพื่อมาศึกษานโน้ตที่คลาดเคลื่อนทางคณิตศาสตร์จำแนกตามลักษณะของโน้ตที่คลาดเคลื่อน 3 ด้าน 1) ด้านการตีความจากโจทย์ 2) ด้านการใช้ทฤษฎีบท กฎ สูตร บทนิยาม และ 3) สมบัติผิด และด้านการคิดคำนวณ โดยผู้วิจัยกำหนดเนื้อหาเป็นเรื่องเศษส่วน ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เนื่องจากเรื่องเศษส่วนเป็นเรื่องที่สำคัญมากในวิชาคณิตศาสตร์ระดับประถมศึกษาตอนปลาย อีกทั้งยังเป็นเรื่องที่มีปัญหามากที่สุด สังเกตได้จากการทำแบบฝึกหัดและแบบทดสอบ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้วิธีวิจัยดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2566 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุโขทัย เขต 1 จำนวน 2,294 คน
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2566 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 2,294 คน จากนั้นทำการจำแนกนักเรียนด้วยทฤษฎีพหุปัญญาเลือกนักเรียนที่ผ่านการทดสอบด้านพหุปัญญาสูงสุดในแต่ละด้าน ด้านละ 43 คน มาเป็นตัวอย่างในการศึกษามโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนทางคณิตศาสตร์ เรื่อง เศษส่วน ทำให้ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 344 คน

การใช้เกณฑ์ในการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยคำนวณจากประชากร 2,294 คนตามเกณฑ์จำนวนประชากร กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 15 - 30 ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 15 ของประชากรทั้งหมด 2,294 คนจะได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 344 คน โดยผู้วิจัยคัดเลือกนักเรียนที่ผ่านการสำรวจพหุปัญญาทั้ง 8 ด้านที่มีคะแนนสูงที่สุดด้านละ 43 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

1. แบบสำรวจแนวความสามารถพิเศษด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์จากสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. แบบทดสอบวัดมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนทางคณิตศาสตร์ เรื่อง เศษส่วน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เป็นแบบชนิดอัตนัย จำนวน 7 ข้อ

ขั้นตอนการสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

1. แบบสำรวจแนวความสามารถพิเศษด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ โดยมีวิธีการดำเนินการดังนี้
  - 1.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎีพหุปัญญา
  - 1.2 เลือกใช้แบบสำรวจแนวความสามารถพิเศษขั้นต้น ระดับประถมศึกษา
  - 1.3 ศึกษาเกณฑ์การให้คะแนน
  - 1.4 การแปลผลคะแนนมีเกณฑ์ในการพิจารณา คือ นักเรียนที่ได้คะแนนรวมความสามารถพิเศษขั้นต้นในด้านใดผ่านเกณฑ์คะแนนตั้งแต้อ้อยละ 50 ขึ้นไป แปลผลว่ามีแนวความสามารถพิเศษขั้นต้นในด้านนั้น ซึ่งนักเรียนแต่ละคนอาจมีแนวความสามารถพิเศษขั้นต้นได้มากกว่า 1 ด้าน
2. แบบทดสอบวัดมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนทางคณิตศาสตร์ โดยผู้วิจัยได้สร้างแบบทดสอบวัดมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนทางคณิตศาสตร์ ซึ่งครอบคลุมเนื้อหาเรื่อง เศษส่วน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเอง โดยมีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้
  - 2.1 วิเคราะห์ลักษณะของมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนจำแนกมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนที่พบได้แก่ 1) ด้านการตีความจากโจทย์ 2) ด้านการใช้ทฤษฎีบท กฎ สูตร บทนิยาม และสมบัติคณิต 3) ด้านการคิดคำนวณ
  - 2.2 ศึกษาค้นคว้าเอกสารขอบเขตเนื้อหาเอกสารตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ปรับปรุง 2560) เกี่ยวกับสาระการเรียนรู้มาตรฐานการเรียนรู้ จุดประสงค์การเรียนรู้ การวัดผลและประเมินผลกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ หนังสือแบบเรียนคณิตศาสตร์พื้นฐาน เรื่อง เศษส่วน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เพื่อสร้างแบบทดสอบวัดมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนทางคณิตศาสตร์
  - 2.3 นำแบบทดสอบที่สร้างขึ้นให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบและให้คำปรึกษาเพื่อแก้ไขและปรับปรุงให้ดีขึ้น แล้วนำไปเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่านตรวจสอบ ผู้วิจัยนำผลการประเมินความสอดคล้องมาคำนวณหาค่า IOC โดยใช้สูตรดัชนีความสอดคล้อง (Index of consistency : IOC) อยู่ระหว่างช่วง 0.67 ถึง 1.00 ไปเป็นข้อสอบที่อยู่ในเกณฑ์ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาที่ใช้ได้
  - 2.4 นำแบบทดสอบไปทดลองใช้ (Try-out) ซึ่งเป็นกลุ่มที่ได้เรียนเนื้อหา เรื่อง เศษส่วน และไม่ใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 40 คน และนำคะแนนจากผลการทดสอบที่ได้มาหาความยาก (P) และหาอำนาจจำแนก (D) และคัดเลือกข้อสอบที่มีค่าความยากอยู่ระหว่าง 0.2 - 0.8 และค่าอำนาจจำแนกที่มีค่า 0.2 ขึ้นไป ซึ่งเป็นข้อสอบที่อยู่ในเกณฑ์และครอบคลุมผลการเรียนรู้ ผลการวิเคราะห์ปรากฏว่าข้อสอบรายข้อมีค่าความยากตั้งแต่ 0.25 ถึง 0.79 และค่าอำนาจจำแนก 0.28 ถึง

0.65 ซึ่งเป็นข้อสอบที่อยู่ในเกณฑ์ใช้ได้ทั้ง 7 ข้อ และวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบโดยใช้วิธีสัมประสิทธิ์ครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient Method) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.73

2.5 นำแบบทดสอบไปใช้ทดสอบกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย โดยนักวิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการให้นักเรียนทำแบบทดสอบแล้วนำข้อมูลที่ได้ทั้งหมดมาตรวจหาความถี่ของมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนทางคณิตศาสตร์ ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ และวิเคราะห์ลักษณะของมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนทางคณิตศาสตร์

วิธีรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

1. ทำหนังสือขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลพหุปัญญาและแบบทดสอบวัดมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนและข้อผิดพลาดเรื่อง เศษส่วน

2. นำแบบทดสอบวัดมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนและข้อผิดพลาด เรื่อง เศษส่วน ที่คณะผู้วิจัยสร้างขึ้นมาทดสอบกับนักเรียนกลุ่มเป้าหมาย

3. นำผลการทดสอบมาตรวจและวิเคราะห์หามโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนและข้อผิดพลาด เรื่อง เศษส่วน

4. นำผลที่ได้มาวิเคราะห์ ศึกษาลักษณะของมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนและข้อผิดพลาดทางคณิตศาสตร์โดยจำแนกตามประเภทของมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนและข้อผิดพลาดทางคณิตศาสตร์เป็นความถี่และร้อยละ จำแนกนักเรียนด้วยทฤษฎีพหุปัญญา ว่าแต่ละประเภทเกิดขึ้นมีลักษณะอย่างไร พร้อมนำเสนอการวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีพรรณนาวิเคราะห์ สรุป และอภิปรายผล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์จำนวนนักเรียนของทฤษฎีพหุปัญญา และผลจากแบบทดสอบเพื่อวิเคราะห์มโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนและข้อผิดพลาด มีดังต่อไปนี้

1. ความถี่ (f)
2. ร้อยละ (percentage)

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การศึกษามโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนทางคณิตศาสตร์ เรื่อง เศษส่วน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยการจำแนกตามทฤษฎีพหุปัญญา โดยมีผลการวิเคราะห์แสดงเป็น 2 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการสำรวจพหุปัญญาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ผู้วิจัยได้มีการวิเคราะห์ข้อมูลผลการสำรวจพหุปัญญาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการสำรวจพหุปัญญาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

พหุปัญญา	จำนวน(คน)	คิดเป็นร้อยละ
1.ด้านภาษา	162	39
2. ด้านคณิตศาสตร์	150	36
3. ด้านวิทยาศาสตร์	178	42
4. ด้านเครื่องกล/อิเล็กทรอนิกส์	153	37
5. ด้านศิลปะ	190	45
6. ด้านการได้ยิน	153	37
7. ด้านการเคลื่อนไหว	182	43
8. ด้านสังคม	166	40

จากตารางที่ 1 พบว่า พหุปัญญาสูงสุดที่มีจำนวนนักเรียนคือด้านศิลปะ รองลงมาคือ ด้านการเคลื่อนไหว ความสามารถด้านวิทยาศาสตร์ ด้านสังคม ด้านภาษา ด้านเครื่องกลและอิเล็กทรอนิกส์ ด้านการได้ยิน และด้านคณิตศาสตร์

จากนั้นผู้วิจัยทำการเลือกนักเรียนที่ผ่านการสำรวจพบปัญหาสูงสุดในแต่ละด้าน ด้านละ 43 คน มาเป็นตัวตัวอย่างในการศึกษา มโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนทางคณิตศาสตร์ เรื่อง เศษส่วน ทำให้ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 344 คน

ตอนที่ 2 ผลการสำรวจมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนทางคณิตศาสตร์และจำแนกปัญหาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ความถี่และร้อยละจากการทดสอบวัดมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนทางคณิตศาสตร์ เรื่อง เศษส่วน แบ่งตามด้านของมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อน จำแนกตามด้านปัญหา ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ความถี่และร้อยละจากการทดสอบวัดมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนทางคณิตศาสตร์ เรื่อง เศษส่วน แบ่งตามด้านของมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อน จำแนกตามด้านปัญหา

ปัญหา	ความถี่/ ร้อยละ	มโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อน			รวม ความถี่
		1. ด้านการตีความ จากโจทย์	2. ด้านการใช้ทฤษฎี บท กฎ สูตร บทนิยาม และสมบัติผิด	3. ด้านการคิด คำนวณ	
1.ด้านภาษา	ความถี่	8	11	44	63
	ร้อยละ	1.53	2.11	8.43	12.07
2. ด้านคณิตศาสตร์	ความถี่	6	14	38	58
	ร้อยละ	1.15	2.68	7.28	11.11
3. ด้านวิทยาศาสตร์	ความถี่	8	13	47	68
	ร้อยละ	1.53	2.49	9.00	13.03
4.ด้านเครื่องกล/ อิเล็กทรอนิกส์	ความถี่	8	14	45	67
	ร้อยละ	1.53	2.68	8.62	12.84
5. ด้านศิลปะ	ความถี่	5	14	50	69
	ร้อยละ	0.96	2.68	9.58	13.22
6. ด้านการได้ยิน	ความถี่	7	11	42	60
	ร้อยละ	1.34	2.11	8.05	11.49
7. ด้านการเคลื่อนไหว	ความถี่	5	15	53	73
	ร้อยละ	0.96	2.87	10.15	13.98
8. ด้านสังคม	ความถี่	7	13	44	64
	ร้อยละ	1.34	2.49	8.43	12.26
รวม	ความถี่	54	105	363	522

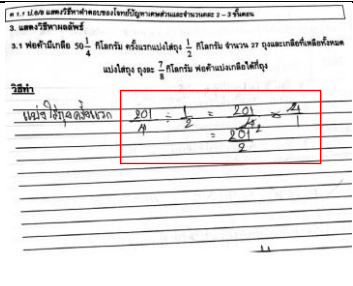
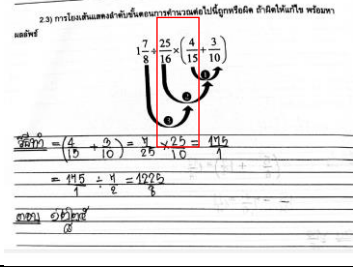
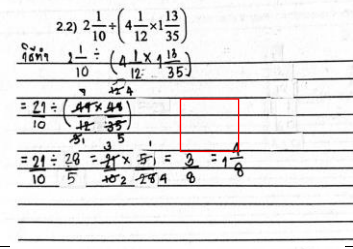
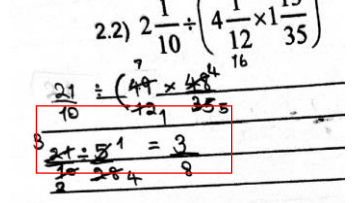
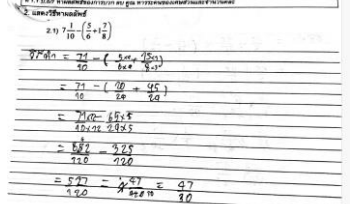
จากตารางที่ 2 พบว่า การวิเคราะห์แบบทดสอบวัดมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนทางคณิตศาสตร์ เรื่อง เศษส่วน แบ่งตามด้านของมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนทั้ง 3 ด้าน จำแนกตามด้านปัญหาพบว่าด้านการเคลื่อนไหวมีความถี่สูงสุดเท่ากับ 73 คิดเป็นร้อยละ 13.98 รองลงมาคือด้านศิลปะมีความถี่เท่ากับ 69 คิดเป็นร้อยละ 13.2 รองลงมาคือด้านวิทยาศาสตร์มีความถี่เท่ากับ 68 คิดเป็นร้อยละ 13.03 รองลงมาคือด้านเครื่องกลและอิเล็กทรอนิกส์มีความถี่เท่ากับ 67 คิดเป็นร้อยละ 12.84 รองลงมาคือด้านสังคมมีความถี่เท่ากับ 64 คิดเป็นร้อยละ 12.26 รองลงมาคือ ด้านภาษามีความถี่เท่ากับ 63 คิดเป็นร้อยละ 12.07 รองลงมาคือด้านการได้ยินมีความถี่เท่ากับ 60 คิดเป็นร้อยละ 11.49 และด้านที่มีความถี่น้อยที่สุดคือด้านคณิตศาสตร์มีความถี่เท่ากับ 58 คิดเป็นร้อยละ 11

จากการวิเคราะห์แบบทดสอบพบว่ามโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนด้านการคิดคำนวณมีความถี่สูงสุด เท่ากับ 363 คิดเป็นร้อยละ 69.54 รองลงมาคือด้านการใช้ทฤษฎีบท กฎ สูตร บทนิยาม และสมบัติผิด มีความถี่เท่ากับ 105 คิดเป็นร้อยละ 20.11 และด้านที่มีความถี่น้อยที่สุดคือด้านการตีความจากโจทย์ เท่ากับ 54 คิดเป็นร้อยละ 10.34

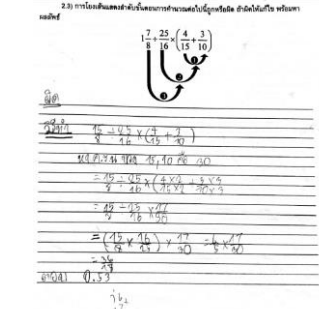
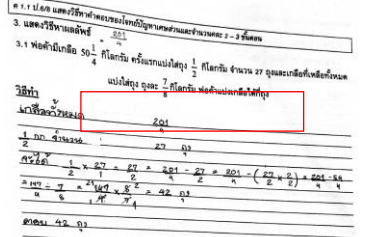
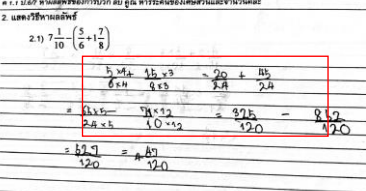
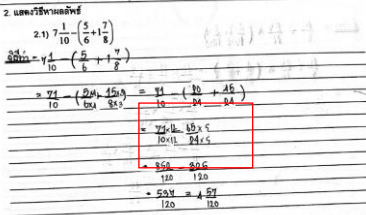
ตอนที่ 3 ตัวอย่างการเกิดมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนและข้อผิดพลาดทางคณิตศาสตร์ เรื่อง เศษส่วน ของนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ตัวอย่างการเกิดมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนและข้อผิดพลาดทางคณิตศาสตร์ เรื่อง เศษส่วน ของนักเรียนชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 6 ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ตัวอย่างการเกิดมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนและข้อผิดพลาดทางคณิตศาสตร์ เรื่อง เศษส่วน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา
ปีที่ 6

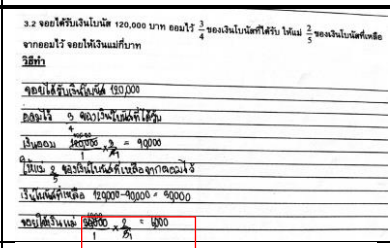
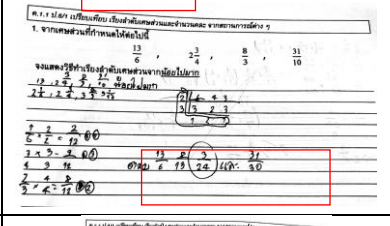

มโนทัศน์ย่อย	ตัวอย่างคำตอบ	คำอธิบาย
1. ด้านการตีความจากโจทย์		
1.1 แปลความหมายจากประโยคภาษาเป็นประโยคสัญลักษณ์ไม่ถูกต้อง		จากภาพแสดงให้เห็นว่านักเรียนแปลความหมายจากประโยคภาษาเป็นประโยคสัญลักษณ์ไม่ถูกต้อง โจทย์บอกว่า พ่อค้ามีเกลือ $50\frac{1}{4}$ กิโลกรัม ครั้งแรกแบ่งใส่ถุง $\frac{1}{2}$ กิโลกรัม จำนวน 27 ถุง ประโยคสัญลักษณ์ที่ถูกต้องคือ $[50\frac{1}{4} - (\frac{1}{2} \times 27)]$ หรือ $= \frac{201}{4} - \frac{27}{2}$ แบ่งใส่ถุงในโจทย์ข้อนี้ต้องเป็นการลบไม่ใช้การหาร
1.2 นำข้อมูลมาใช้ผิด		จากภาพแสดงให้เห็นว่านักเรียนขาดความเข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับทฤษฎีบท กฎ สูตร บทนิยามในการบวกเศษส่วนและยังนำข้อมูลที่โจทย์กำหนดคือ $\frac{25}{16}$ แต่นักเรียนเขียนเป็น $\frac{25}{10}$
2. ด้านการใช้ทฤษฎีบท กฎ สูตร บทนิยาม และสมบัติ		
2.2 ขาดความเข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับทฤษฎีบท กฎ สูตร บทนิยามและสมบัติ		จากภาพ นักเรียนพยายามจะทำเศษส่วนแท้ให้เป็นเศษส่วนคละซึ่งจาก $\frac{3}{8}$ เป็นคำตอบที่ถูกต้องเป็นเศษส่วนแท้อยู่แล้ว ไม่จำเป็นต้องทำให้เป็นเศษส่วนคละ นักเรียนขาดเข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับทฤษฎีบท กฎ สูตร บทนิยามและสมบัติ
2.3 ขาดทักษะในการเลือกใช้ทฤษฎีบท กฎ สูตร บทนิยามและสมบัติ		จากภาพ เป็นการหารเศษส่วนตามหลักการหารเศษส่วนต้องเปลี่ยนหารเป็นคูณ กลับเศษเป็นส่วน แต่นักเรียนเลือกใช้เลือกใช้ทฤษฎีบท กฎ สูตร บทนิยามและสมบัติไม่ถูกต้อง
2.4 ประยุกต์ใช้ทฤษฎีบท กฎ สูตร บทนิยามและสมบัติ กับข้อมูลไม่ถูกต้อง		จากภาพนักเรียนพยายามทำเศษส่วนคละให้เป็นเศษส่วนอย่างต่ำซึ่งไม่ถูกต้องกับ ซึ่งตรงกับมโนทัศน์ย่อยการประยุกต์ใช้ทฤษฎีบท กฎ สูตร บทนิยามและสมบัติ กับข้อมูลไม่ถูกต้อง

ตารางที่ 3 (ต่อ)

มโนทัศน์ย่อย	ตัวอย่างคำตอบ	คำอธิบาย
<p>3. ด้านการคิดคำนวณ</p> <p>3.1 ขาดความเข้าใจในหลักเลขคณิตเบื้องต้น</p>		<p>จากภาพ นักเรียนแสดงวิธีทำหาผลลัพธ์ออกมาเป็นทศนิยม มีการนำตัวเลขและตัวส่วนมาบวกกัน แล้วตอบเป็นทศนิยมไม่ตรงกับหลักเลขคณิตในการหาผลลัพธ์ของการคูณเศษส่วนซึ่งแสดงให้เห็นว่านักเรียนขาดความเข้าใจในหลักเลขคณิตเบื้องต้น</p>
<p>3.2 ขาดทักษะในการใช้หลักพีชคณิตเบื้องต้นแก้สมการและอสมการ</p>		<p>จากภาพนักเรียนเขียนเครื่องหมายเท่ากับตลอดการแก้สมการ ตามหลักการแก้สมการแล้วนั้นทุกจำนวนไม่ได้มีผลลัพธ์ที่เท่ากัน ซึ่งแสดงให้เห็นว่านักเรียนขาดทักษะในการใช้หลักพีชคณิตเบื้องต้นแก้สมการและอสมการ</p>
<p>3.3 ทำผิดขั้นตอนที่ถูกต้องในการคำนวณ</p>		<p>จากภาพนักเรียนมีการนำเศษส่วนน้อยกว่าลบด้วยเศษส่วนมากกว่าไม่สอดคล้องตามหลักการแก้สมการในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งแสดงให้เห็นว่านักเรียนขาดทักษะในการใช้หลักพีชคณิตเบื้องต้นแก้สมการและอสมการ</p>
<p>3.3 ทำผิดขั้นตอนที่ถูกต้องในการคำนวณ</p>		<p>จากภาพให้นักเรียนโยงเส้นแสดงลำดับขั้นตอนการคำนวณซึ่งนักเรียนไม่แสดงวิธีการคำนวณที่ถูกต้อง และจากการแสดงการหาผลลัพธ์นักเรียนทำผิดขั้นตอนที่ถูกต้องในการคำนวณคือลำดับที่ 1 ดำเนินการในส่วนที่อยู่วงเล็บก่อน ลำดับที่ 2 ตามมาด้วยดำเนินการในส่วนที่เป็นเลขยกกำลัง หรือราก ลำดับที่ 3 จากนั้นดำเนินการในส่วนที่เป็นการคูณและหารทั้งหมด โดยแก้สมการทางคณิตศาสตร์จากซ้ายไปขวา และลำดับที่ 4 ดำเนินการสุดท้ายเสมอคือการบวกและลบทั้งหมด โดยแก้สมการทางคณิตศาสตร์จากซ้ายไปขวาเช่นกัน</p>
<p>3.4 ขาดความระมัดระวังในการคิดคำนวณ</p>		<p>จากภาพ นักเรียนมีความเข้าใจในการแสดงวิธีการการผลลัพธ์ตามลำดับขั้นตอนที่ถูกต้อง แต่ในส่วนของการลบตัวเลข 852-325 ที่ถูกต้อง ต้องเท่ากับ 527 แต่นักเรียนคำนวณเท่ากับ 537 แสดงให้เห็นว่านักเรียนขาดความระมัดระวังในการคิดคำนวณ</p>

ตารางที่ 3 (ต่อ)

มโนทัศน์ย่อย	ตัวอย่างคำตอบ	คำอธิบาย
		จากภาพ นักเรียนมีความเข้าใจในการแสดงวิธีการการผลลัพธ์ตามลำดับขั้นตอนที่ถูกต้อง แต่ในส่วนของการคูณเศษส่วนกับจำนวนเต็ม 6,000 x 2 คำตอบที่ถูกต้องคือเท่ากับ 12,000 บาท แต่นักเรียนสรุปคำตอบเท่ากับ 6,000 บาท แสดงให้เห็นว่านักเรียนขาดความระมัดระวังในการคิดคำนวณ
3.5 สรุปผลไม่ถูกต้องหรือสรุปผลไม่ครบทุกกรณี		จากภาพนักเรียนมีความเข้าใจในการแสดงวิธีการการผลลัพธ์ตามลำดับขั้นตอนและคำตอบที่ถูกต้อง แต่ส่วนของการสรุปคำตอบนักเรียนเขียนจำนวนคลาดเคลื่อนผิดตำแหน่งหนึ่งจำนวน โดยนักเรียนเขียนว่า $\frac{3}{24}$ ซึ่งคำตอบที่ถูกต้องคือ $2\frac{3}{4}$ แสดงให้เห็นว่าสรุปผลไม่ถูกต้อง
		จากภาพนักเรียนมีความเข้าใจในการแสดงกระบวนการหาผลลัพธ์จนได้คำตอบ แต่ส่วนของการสรุปคำตอบ นักเรียนไม่ได้นำเศษส่วนที่กำหนดให้มาสรุปตอบ ซึ่งคำตอบที่ถูกต้องสมบูรณ์ของข้อนี้คือ $\frac{13}{6}, \frac{8}{3}, 2\frac{3}{4}, \frac{31}{10}$

อภิปรายผล

จากการศึกษามโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนทางคณิตศาสตร์ เรื่อง เศษส่วน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในการทำแบบทดสอบวัดมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนทางคณิตศาสตร์ เรื่อง เศษส่วน แบบอัตนัย แสดงวิธีทำโดยละเอียด ซึ่งเมื่อพิจารณาโดยภาพรวมของมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนของนักเรียนสามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

นักเรียนที่มีพหุปัญญาด้านคณิตศาสตร์ ตามแนวคิดของการ์ตเนอร์ คือนักเรียนที่มีอัจฉริยภาพด้านการใช้เหตุผลเชิงตรรกะ มักจะคิดโดยใช้สัญลักษณ์ มีระบบระเบียบในการคิด ชอบคิดวิเคราะห์ แยกแยะสิ่งต่าง ๆ ให้เห็นชัดเจน ชอบคิดและทำอะไรตามเหตุผล เข้าใจสิ่งที่เป็นนามธรรมได้ง่าย ชอบคิดและทำตามเหตุผล เข้าใจสิ่งที่เป็นนามธรรมได้ง่าย ชอบและทำคณิตศาสตร์ได้ดี สอดคล้องกับผลการวิจัยที่พบว่านักเรียนที่มีมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนทางคณิตศาสตร์มีความถนัดน้อยที่สุด โดยนักเรียนมีมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนด้านการคำนวณมากที่สุด รองลงมาคือด้านการใช้ทฤษฎีบท กฎ สูตร บทนิยาม และสมบัติผิด และความถนัดน้อยที่สุดคือด้านการตีความจากโจทย์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อัครวิน บรรเทา (2558: 20) ได้ศึกษาเรื่องการวิเคราะห์ข้อบกพร่องและมโนคติที่คลาดเคลื่อนทางคณิตศาสตร์ เรื่อง การหารเศษส่วน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า นักเรียนแปลความหมายและตีความจากที่โจทย์กำหนดให้แตกต่างไปจากสิ่งที่โจทย์ต้องการ ซึ่งทำให้ไม่สามารถสร้างประโยคสัญลักษณ์ที่ถูกต้องได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ มณีรัตน์ ชัยนกลาง (2559: 166) ได้ศึกษาเรื่องการวิเคราะห์มโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนทางพีชคณิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่านักเรียนเปลี่ยนประโยคภาษาเป็นประโยคสัญลักษณ์ได้ไม่คล่องแคล่ว ตั้งสมการไม่ถูกต้อง ไม่สอดคล้องกับเงื่อนไขในโจทย์ และในขั้นตอนการตรวจคำตอบ นักเรียนนำเพียงค่าตัวแปรที่คำนวณได้แทนในสมการเท่านั้น เมื่อสมการเป็นจริง นักเรียนก็คิดว่าเป็นคำตอบที่ถูกต้อง ไม่ได้คำนึงถึงสิ่งที่โจทย์กำหนดเงื่อนไขมาให้ นักเรียนวิเคราะห์โจทย์ปัญหาไม่เป็น แปลสัญลักษณ์ในโจทย์ผิด ตั้งเป็นสมการได้ไม่สมบูรณ์ กำหนดตัวแปรแทนสิ่งที่มีโจทย์ต้องการให้หาได้ แต่นักเรียนไม่ทราบว่าจะเอาตัวเลขอะไรมาแทนกับตัวแปรนั้นบ้าง นักเรียนไม่นำสัญลักษณ์ทางคณิตศาสตร์ที่ใช้ในการคำนวณมาเขียน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากนักเรียนขาดความรู้ความเข้าใจในการแก้โจทย์ปัญหาสมการ ไม่เข้าใจสัญลักษณ์ทางคณิตศาสตร์ขาดความรู้ความสามารถในการอ่านจับใจความ ขาดประสบการณ์ขาดความชำนาญในการทำโจทย์ที่ซับซ้อน นักเรียนที่มีพหุปัญญาด้านคณิตศาสตร์มีคลาดเคลื่อนด้านการคำนวณมากที่สุด ลักษณะของการแสดงวิธีทำสรุปผลไม่ถูกต้องหรือสรุปผลไม่ครบทุกกรณี รองลงมาคือขาดความระมัดระวังในการคิดคำนวณสามารถอภิปรายได้ว่าในการตอบโจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์นักเรียนจะต้องแสดงวิธีทำให้ตรงตามขั้นตอนที่ถูกต้องโดยละเอียด

เช่น การเขียนประโยคสัญลักษณ์ การเขียนแสดงวิธีทำ และการตอบสรุป เขียนหน่วยนับที่กำหนดให้สมบูรณ์ เช่น แบ่งได้ 42 ถูกลง แม่ได้รับเงิน 12,000 บาท ซึ่งนักเรียนส่วนใหญ่อาจจะละเลยกับการเขียนตอบที่ครบถ้วนสมบูรณ์ ครูผู้สอนคณิตศาสตร์ ต้องให้ความสำคัญและเน้นย้ำทุกขั้นตอนการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ การอ่านโจทย์ปัญหาให้เข้าใจลึกซึ้ง ซึ่งสอดคล้องกับที่ Suydam (1986: 47) ได้กล่าวว่า การที่จะช่วยให้นักเรียนประสบผลสำเร็จในการแก้โจทย์ปัญหาหนทางหนึ่งคือ การให้นักเรียนทบทวนโจทย์ไปมาให้เข้าใจและสิ่งสำคัญในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์คือ การแสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่าเราตีความจากโจทย์ปัญหาเป็นประโยคสัญลักษณ์ได้ การจัดประสบการณ์ให้นักเรียนพบปัญหาหลากหลายรูปแบบ จากประเด็นเหล่านี้สามารถนำมาอภิปรายได้อีกว่า นักเรียนมีความสามารถในการอ่านหนังสือแบบตีความ หรือจับใจความได้ขนาดไหน จากการตรวจแบบทดสอบพบว่านักเรียนอ่านโจทย์แล้วเข้าใจหรือไม่ โจทย์ถามอะไร การตอบเป็นจำนวนโดยไม่เติมหน่วยแท้จริงแล้วคือคำตอบของอะไร อย่างเช่น โจทย์บอกว่าพ่อค้ามีเกลือ กิโลกรัม ครั้งแรกแบ่งใส่ถุง กิโลกรัม จำนวน 27 ถูกลงและเกลือที่เหลือทั้งหมดแบ่งใส่ถุง ถูกลง กิโลกรัม พ่อค้าแบ่งเกลือได้กี่ถุง นักเรียนส่วนใหญ่ตอบ 42 โดยที่ไม่สมบูรณ์ว่า 42 ถูกลงหรือ 42 กิโลกรัม นักเรียนอาจจะยังขาดทักษะในการอ่าน อ่านโจทย์แล้วไม่เข้าใจ วิเคราะห์โจทย์ไม่ได้ อะไรคือสิ่งที่โจทย์ต้องการหา สอดคล้องกับงานวิจัยของ พรธิดา สุขกรม (2557: 89) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษามโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนและข้อผิดพลาดทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 และเขต 2 พบว่า ความเข้าใจที่บกพร่องเกี่ยวกับข้อเท็จจริงทางคณิตศาสตร์ โดยมีความเข้าใจที่มีพื้นฐานจากสัญชาตญาณเพียงอย่างเดียวหรือจากการให้เหตุผลที่ผิด จากการวิจัยพบตัวอย่างนักเรียนที่มีมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนประเภท ความเข้าใจที่บกพร่องเกี่ยวกับข้อเท็จจริงทางคณิตศาสตร์ เช่น ทศนิยมซ้ำเป็นจำนวนตรรกยะ เป็นทศนิยมไม่รู้จัก จึงเป็นจำนวนอตรรกยะ ซึ่งความจริงแล้วทศนิยมซ้ำเป็นจำนวนตรรกยะ และสามารถเขียนอยู่ในรูปเศษส่วนได้

ส่วนพหุปัญญาทั้ง 7 ด้านที่เหลือพบว่าด้านพหุปัญญาที่พบในทศวรรษที่คลาดเคลื่อนมากที่สุดคือนักเรียนที่มีพหุปัญญา ด้านการเคลื่อนไหวมีความถี่สูงสุด รองลงมาคือด้านศิลปะ ด้านวิทยาศาสตร์ ด้านเครื่องกลและอิเล็กทรอนิกส์ ด้านสังคม ด้านภาษาและด้านการได้ยิน ดังนั้นการที่มนุษย์ทุกคนมีศักยภาพพหุปัญญาทั้ง 8 ด้านและสามารถที่จะพัฒนาศักยภาพได้อีกระดับหนึ่ง โดยต้องได้รับการส่งเสริมจากการเรียนรู้และประสบการณ์ที่หลากหลาย อ้างถึงใน ทิศนา เขมมณี (2566: 86) เขาวนปัญญาในความคิดของการ์ดเนอร์เป็นเขาวนปัญญาของบุคคล ประกอบด้วยความสามารถ 3 ประการ คือความสามารถในการแก้ปัญหาในสภาพการณ์ต่าง ๆ ที่เป็นไปตามธรรมชาติ และตามบริบททางวัฒนธรรมของบุคคลนั้น ความสามารถในการสร้างสรรค์ผลงานที่มีประสิทธิภาพ และสัมพันธ์กับบริบททางวัฒนธรรมและความสามารถในการแสวงหา หรือตั้งปัญหาเพื่อหาคำตอบ และเพิ่มพูนความรู้ จากทฤษฎีพหุปัญญาของโฮวาร์ด การ์ดเนอร์อันเนื่องมาจากอิทธิพลของวัฒนธรรมที่แต่ละคนประสบมานั้นต่างกัน ความสามารถพิเศษบางอย่างจึงพัฒนามาก บางอย่างพัฒนาน้อย บางอย่างไม่พัฒนาเลย การ์ดเนอร์ได้ระบุความสามารถพิเศษทั้ง 8 ด้านที่เข้าตามหลักเกณฑ์ของเขา และเขาเชื่อว่าคนปกติทุกคนมีความสามารถพิเศษทั้ง 8 ด้าน หลอมรวมอยู่อย่างเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตน กล่าวว่าการมองและเข้าใจเขาวนปัญญาในความหมายที่แตกต่างกัน ย่อมก่อให้เกิดการกระทำที่ต่างกัน ทฤษฎีพหุปัญญาได้ขยายขอบเขตของคำว่าปัญญาออกไปอย่างกว้างขวาง ส่งผลให้ในการจัดการเรียนการสอนจึงต้องมีความหลากหลาย เหมาะสมกับพัฒนาและความถนัดของผู้เรียน เนื่องจากผู้เรียนแต่ละคนมีเขาวนปัญญาในแต่ละด้านที่ไม่เหมือนกัน ผู้เรียนมีเอกลักษณ์เฉพาะตน เคารพความสามารถของผู้อื่นและภาคภูมิใจในตนเอง

เนื่องจากผู้เรียนแต่ละคนมีเขาวนปัญญาแต่ละด้านไม่เหมือนกัน ดังนั้นในการจัดการเรียนการสอนควรมีกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายที่สามารถส่งเสริมเขาวนปัญญาหลาย ๆ ด้าน มิใช่มุ่งพัฒนาเขาวนปัญญาเพียงด้านใดด้านหนึ่งเท่านั้น การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการของสติปัญญาหลาย ๆ ด้าน จะช่วยให้ผู้เรียนทุกคนมีโอกาสที่จะพัฒนาตนเองอย่างรอบด้าน พร้อมทั้งช่วยส่งเสริมอัจฉริยภาพหรือความสามารถเฉพาะตนของผู้เรียนไปในตัว (ทิศนา เขมมณี, 2566: 89)

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 ครูควรจัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นเนื้อหาในส่วนที่นักเรียนเกิดมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนและสร้างเสริมประสบการณ์ และการนำมโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์ที่มีอยู่ไปประยุกต์ใช้ เพื่อให้นักเรียนทราบข้อบกพร่องเกี่ยวกับมโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์พร้อมทั้งทราบพหุปัญญาของตนเอง รวมไปถึงเป็นข้อมูลสำหรับครูว่านักเรียนว่ามีจุดบกพร่องตรงส่วนไหน และนำไปปรับปรุงการสอนของตน

1.2 ครูสามารถนำผลการวิจัยครั้งนี้เป็นแนวทางในการพัฒนาสื่อและนวัตกรรมการเรียนรู้เน้นเนื้อหาที่นักเรียนมี
โมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนทางคณิตศาสตร์ เรื่อง เศษส่วน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

1.3 ครูสามารถนำลักษณะของโมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนที่เกิดขึ้นจากการทำวิจัยครั้งนี้ไปประยุกต์การจัดการเรียน
การสอน เพื่อลดการเกิดโมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนและเน้นย้ำในประเด็นที่นักเรียนเกิดโมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนให้แก่ นักเรียน

1.4 ครูควรอธิบายความหมายของสัญลักษณ์คณิตศาสตร์ สร้างความคุ้นเคยเกี่ยวกับสัญลักษณ์ทางคณิตศาสตร์
รวมถึงการเขียนจำนวนเศษส่วน เศษส่วนคละ การตอบโจทย์ปัญหาที่ถูกต้องสมบูรณ์ และการฝึกเขียนประโยคสัญลักษณ์ที่
ถูกต้อง เพื่อลดความถี่การเกิดความคลาดเคลื่อนทางคณิตศาสตร์

1.5 ครูควรเน้นย้ำและฝึกฝนการใช้กฎ ทฤษฎีบท หรือนิยามให้นักเรียนเข้าใจ สร้างรูปธรรมทางคณิตศาสตร์ให้
เกิดขึ้น สอนจากง่ายไปยาก เนื่องจากวิชาคณิตศาสตร์มีหลักการกฎ ทฤษฎีบท หรือนิยามที่หลากหลาย อาจจะทำให้ นักเรียน
สับสน บิดเบือนในการนำไปใช้ หากฝึกฝนและทำความเข้าใจจากคุ้นเคยจะช่วยลดความคลาดเคลื่อนทางคณิตศาสตร์ที่จะเกิดขึ้นได้

1.6 หลังจากจบการเรียนการสอนในเนื้อหาหนึ่งก่อนขึ้นเนื้อหาถัดไป ครูควรตรวจสอบว่านักเรียนมีโมโนทัศน์ที่
คลาดเคลื่อนในประเด็นใดบ้างก่อนขึ้นเนื้อหาต่อไปทุกครั้ง โดยจะทำให้ทั้งผู้เรียนและผู้สอนทราบข้อบกพร่อง นำไปสู่การ
ปรับปรุงแก้ไขได้ทันที

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการตรวจสอบการเกิดโมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนและข้อผิดพลาดทางคณิตศาสตร์ให้ครบทุกหน่วยราย
ย่อยของหน่วยการเรียนรู้

2.2 ควรต่อยอดวิจัยครั้งนี้โดยใช้วิธีวิจัยแบบผสมผสาน

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด สาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และสาระ
ภูมิศาสตร์ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ตามหลักสูตร
แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
ไข่มุก เลื่องสุนทร. (2552). การศึกษามโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนเกี่ยวกับจำนวนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรีเขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต (การศึกษาคณิตศาสตร์).
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เฉลิมวุฒิ คำเมือง, และไพรัช จันทรงาม. (2560). การศึกษาและสร้างนวัตกรรมที่แก้ไขมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนทาง
คณิตศาสตร์ในสาระจำนวนและการดำเนินการของนักศึกษาครุคณิตศาสตร์ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง.
การประชุมวิชาการและการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ครั้งที่ 7 “มหาวิทยาลัย เพื่อรับใช้สังคม...พลังขับเคลื่อน
ประเทศไทยสู่ยุค 4.0, 377-387.
- ทิตนา แคมมณี. (2566). ศาสตร์การสอน. (พิมพ์ครั้งที่ 26). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธีระยุทธ จันทะคัด. (2554). การวิเคราะห์มโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนและข้อผิดพลาดทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง การบวก
และการลบพหุนาม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ปรินญาครุศาสตรมหาบัณฑิต
(คณิตศาสตร์ศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- นवल นนทภา. (2557). การพัฒนาวิธีการในการแก้ไขมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนทางระบบจำนวนสำหรับนักศึกษาระดับ
ปริญญาตรี. ปรินญาครุศาสตรมหาบัณฑิต (คณิตศาสตร์ศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- พรธิดา สุขกรม. (2557). การศึกษามโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนและข้อผิดพลาดทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปี
ที่ 5 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 และเขต 2. ปรินญาครุศาสตรมหาบัณฑิต
(การศึกษาคณิตศาสตร์). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มณีนรัตน์ ขยันกลาง. (2559). การวิเคราะห์มโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนทางพีชคณิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. ปรินญา
ครุศาสตรมหาบัณฑิต (คณิตศาสตร์ศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- วิโรจน์ ลักขณาอดิศร. (2560). วิธีการสอนคณิตศาสตร์เรื่องเศษส่วนให้เข้าใจง่าย. สืบค้นเมื่อ 1 พฤศจิกายน 2565, จาก
<http://www.fanmath.com/>.

- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2544). **ครูภูมิปัญญาไทยรุ่นที่ 1 ภาคเหนือ**. กรุงเทพฯ: ครูสภาลาดพร้าว.
- สำนักมาตรฐานการศึกษาและพัฒนาการเรียนรู้, สำนักงานเลขาธิการสภา. (2564). **คู่มือการคัดกรองและพัฒนาหุปัญญาการศึกษา**. สมุทรปราการ: เอส. บี. เค. การพิมพ์.
- อัมพร ม้าคะนอง. (2558). **คณิตศาสตร์สำหรับครูมัธยม** (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อัศวิน บรรเทา. (2558). การวิเคราะห์ข้อบกพร่องและมโนคติที่คลาดเคลื่อนทางคณิตศาสตร์ เรื่อง การหารเศษส่วน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. **วารสารวิจัย มข. สาขามนุษยศาสตร์ฯ (ฉบับบัณฑิตศึกษา)**. 3(3): 12 - 24.
- Suydam, M. N. (1986). Research on mathematics education reported in 1985. **Journal for Research in Mathematics Education**. 17(14): 243 - 316.

การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ โดยใช้วิธีการจัดการเรียนรู้
แบบเชิงรุก (Active Learning) 6 ขั้นตอน เรื่อง การบวกจำนวนสองจำนวนที่มีผลบวก
ไม่เกิน 9 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านหนองชุม
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 2
Developing of Learning Achievement in Mathematics Subject Group Using
Active Learning 6-Steps Method of Adding Two Numbers with a Sum Not
Exceeding 9 of Students Prathom Suksa 1 Ban Nong Chum School under
Yasothon Primary Educational Service Area Office 2

เกศสุดา เข้มพันธ์¹, กชพร นำนานผล², นิวัฒน์ สารขันธุ์³, แสงจันทร์ กะลาม⁴, อุมภาพร ไวรรัตน์⁵,
เพิ่มพร สุ่มมาตร⁶, ศุภลักษณ์ โกตา⁷
Ketsuda Khemphan¹, Kochaporn Numnaphol², Niwat Sarakhun³, Seangjun Kalam⁴, Umaporn Wirat⁵,
Permporn Summart⁶, Supahalaksana Kota⁷

Corresponding Author E-mail: kochapornnum@yahoo.com

Received: 2023-11-20; Revised: 2023-12-29; Accepted: 2024-01-24

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) สร้างและหาประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning) 2) หาประสิทธิผลการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning) 3) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning) ก่อนและหลัง และ 4) พัฒนาเจตคติและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 13 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 1) แบบทดสอบก่อนและหลังเรียน มีค่าความตรงเชิงเนื้อหาระหว่าง 0.67 - 1.00 2) แบบประเมินเจตคติและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน มีค่าความตรงเชิงเนื้อหา ระหว่าง 0.67 - 1.00 และ 3) เครื่องมือในการพัฒนา ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ 12 แผน มีค่าความตรงเชิงเนื้อหา ระหว่าง 0.67 - 1.00 สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที่ ผลการวิจัยพบว่า

¹ นักศึกษา, สาขาวิชาการประถมศึกษา, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

¹ Student, Department of Education, Faculty of Education, Roi Et Rajabhat University

² รองศาสตราจารย์ ดร., คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

² Associate Professor, Dr., Faculty of Education, Roi Et Rajabhat University

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

³ Assistant Professor, Dr., Faculty of Education, Roi Et Rajabhat University

⁴ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

⁴ Assistant Professor, Dr., Faculty of Education, Roi Et Rajabhat University

⁵ อาจารย์ ดร. คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

⁵ Dr., Faculty of Education, Roi Et Rajabhat University

⁶ อาจารย์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

⁶ Lecturer, Faculty of Education, Roi Et Rajabhat University

⁷ ครู, อันดับ คศ.2 วิทยฐานะ ครูชำนาญการ, โรงเรียนบ้านหนองชุม

⁷ Teacher, Academic Position Expert Teacher, Ban Nong Chum School

1) ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning) E1/E2 เท่ากับ 86.14/83.42 แสดงว่าแบบฝึกทักษะมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ 75/75 ที่ตั้งไว้ 2) ประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning) คะแนนความก้าวหน้าคิดเป็นร้อยละ 81.94 3) ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning) หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 4) เจตคติในการเรียนรู้โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงตามลำดับ คือ ใช้สื่อการสอนอย่างสนุก น่าสนใจ มีการวัดความรู้พื้นฐานของนักเรียนก่อนเรียน และช่วยเหลือเด็กเรียนช้าและส่งเสริมเด็กเรียนเก่ง และจัดกลุ่มนักเรียนสัมพันธ์กับการเรียนการสอน ตามลำดับ ส่วนคุณลักษณะที่พึงประสงค์ โดยรวมอยู่ในระดับ ดีเยี่ยม เมื่อพิจารณาตามรายชื่อ พบว่า ด้านมีวินัย มุ่งมั่นในการทำงาน และด้านใฝ่เรียนรู้ อยู่ในระดับ ดีเยี่ยม

คำสำคัญ: ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน, การจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก, คณิตศาสตร์

Abstract

The objectives of this study were to 1) create and find out the effectiveness of the active learning plan 2) Find the effectiveness of active learning 3) Compare the achievement of active learning 6 steps before and after class and 4) Develop attitudes and desired characteristics in active learning in processing time: 1 semester. The sample used was 13 students, obtained through purposive sampling. The research tools were 1) Pretest – Posttest, it has a content validity value between 0.67 – 1.00, 2) assessment form attitudes and desired characteristics of students, it has a content validity value between 0.67 – 1.00 and 3) development tools include 12 plans, it has a content validity value between 0.67 – 1.00. Statistics used include percentages, means, standard deviations and t-test. The research results found that

1) Effectiveness of the active learning plan E1/E2 value was 86.14/83.42, indicating that the skill training was more effective than the set criteria of 75/75. 2) Effectiveness of active learning progress scores accounted for 81.94 percent. 3) Results of comparing the achievement of active learning after learning is higher than before learning. They are significantly different at the .05 level. and 4) Attitude in active learning overall was at the highest level use teaching media in a fun and interesting way. basic knowledge of students is measured before class and helping children study slowly and promoting children respectively as for the desired characteristics overall at the level excellent when considering each item, it was found that discipline and commitment to work and the eagerness to learn aspect were at the excellent levels.

Keywords: Academic Achievement, Active Learning, Mathematics

บทนำ

จัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning) เป็นรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่เน้นการมีส่วนร่วมของผู้เรียน โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ใช้กระบวนการคิด วิเคราะห์ และลงมือทำ หัวใจสำคัญของจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning) จำเป็นต้องมี 4 องค์ประกอบ ได้แก่ การเรียนรู้ผ่านการคิดขั้นสูง (Thinking - Based Learning) เรียนรู้จากการลงมือทำ (Learning by Doing) เรียนรู้จากการทำงานร่วมกัน (Cooperative Learning) และเรียนรู้จากการสำรวจค้นหา (Inquiry - Based Learning) รูปแบบการเรียนรู้แบบนี้จะสามารถทำให้ผู้เรียนรักษาผลการเรียนรู้ได้อย่างคงทน และเป็นระบบความจำในระยะยาว การเรียนรู้จะเป็นไปอย่างมีความหมายโดยเกิดจากความร่วมมือกันระหว่างครูและผู้เรียน ส่งผลให้เกิดความรู้ ทักษะ และเจตคติที่ดี อันจะนำไปสู่การเกิดสมรรถนะที่สำคัญตามเป้าหมายของแต่ละวิชา ดังนั้นจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning) แบบที่สอดคล้องกับเป้าหมาย และเกิดสมรรถนะการเรียนรู้ที่ดี ซึ่งทฤษฎีของการเรียนรู้ตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) ถูกคิดค้นและมีมานานกว่าร้อยปี และมีรูปแบบการเรียนรู้ที่หลากหลาย จัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning) หากครูผู้สอนต้องการเน้นให้ผู้เรียนรู้จักแก้ปัญหา รับมือกับปัญหาได้ด้วยตนเอง การเรียนรู้โดยใช้ปัญหา

เป็นฐาน (Problem - Based Learning : PBL) เป็นตัวเลือกที่เหมาะสมที่สุด ผู้เรียนคิดค้นนวัตกรรมใหม่ ๆ เน้นการมีส่วนร่วม และสร้างผลงาน การเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน (Project - Based Learning : PrBL) หรือหากครูต้องการให้ผู้เรียนรู้จักวิเคราะห์ สืบค้น จนสามารถหาข้อสรุป และเกิดเป็นองค์ความรู้ใหม่ได้ด้วยตนเอง การเรียนรู้ในรูปแบบสืบเสาะหาความรู้ (5Es) เป็นรูปแบบที่ตรงกับวัตถุประสงค์มากที่สุด นอกจากนี้รูปแบบการเรียนรู้ตามจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning) ยังมีอีกมาก อาทิ การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน (Phenomenon - Based Learning : PheBL) การใช้กรณีศึกษา (Case Study Method) การใช้เกมเป็นฐาน (Game - Based Learning : GBL) ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับว่า วัตถุประสงค์และเป้าหมายตามธรรมชาติวิชา เหมาะสมกับรูปแบบการเรียนรู้แบบใด ครูผู้สอนจึงจำเป็นต้องเลือกใช้ให้ สอดคล้องกับบริบท และสภาพแวดล้อมของผู้เรียนมากที่สุด (บุปผชาติ ทัพทศิรินทร์. 2552: 14 - 17)

รูปแบบการเรียนรู้ที่กำลังจะเปลี่ยนไปโดยเน้นที่ “กระบวนการเรียนรู้” มากกว่า “เนื้อหาวิชา” และปรับบทบาท ของครูให้มาเป็นผู้อำนวยความสะดวกการเรียนรู้ โดยครูควรตระหนักและเล็งเห็นถึงความสำคัญ ประกาศนียบัตรนโยบายจากภาครัฐเป็น การเร่งด่วน สนับสนุนครูด้วยการจัดอบรมเรื่องการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning) ตลอดหลักสูตรทั้งในรูปแบบ Onsite และ Online เพื่อสร้างความเข้าใจ และส่งเสริมศักยภาพครูด้วยการใช้สื่อการสอน ตั้งแต่การวางแผนเพื่อให้เห็นแนวทางการ สอนผ่านกระบวนการเรียนรู้ตามการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning) ที่หลากหลาย เหมาะสมกับบริบทของ เป้าหมายตามธรรมชาติของวิชา และเรื่องที่เรียน พร้อมระบุขั้นตอนวิธีการนำไปใช้อย่างละเอียด พร้อมตัวอย่างกิจกรรม สมรรถนะย่อยที่ช่วยครูเตรียมผู้เรียนให้พร้อมสำหรับการทำกิจกรรมประเมินสมรรถนะหลัก และเครื่องมือวัดและประเมินผล การเรียนรู้ที่ระบุเฉพาะเป็นรายกิจกรรม ตอบโจทย์ทั้งตัวชี้วัด และสมรรถนะผู้เรียน จัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning) อาจไม่ใช่เรื่องใหม่ แต่เป็นเรื่องสำคัญที่เราทุกคนต้องผลักดันให้เกิดขึ้น การสร้างความรู้ความเข้าใจโดยเฉพาะใน บุคลากรทางด้านการศึกษา จึงถือเป็นสิ่งที่ต้องช่วยกันขับเคลื่อนจากทุกหน่วยงาน เพราะเป้าหมายสำคัญของเราก็คือ เป้าหมายเดียวกัน คือ เราต้องการให้เด็กของเราในวันนี้เติบโตกลายเป็นผู้ใหญ่ที่คิดเป็น แก้ปัญหาได้ สามารถนำองค์ความรู้ที่ ได้ไปประยุกต์ใช้จนเกิดเป็นนวัตกรรมใหม่ ๆ เพื่อพัฒนาประเทศชาติของเราให้ก้าวหน้า และกลายเป็นพลเมืองของชาติที่ สมบูรณ์ต่อไป (วิจารณ์ พานิช. 2555: 5)

แนวทางการแก้ไขปัญหาที่มีการใช้การจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning) ที่จะส่งเสริมการมีอิสระทางด้าน ความคิดและการกระทำของผู้เรียน การมีวิจารณญาณ และการคิดสร้างสรรค์ ผู้เรียนจะมีโอกาส มีส่วนร่วมในการปฏิบัติจริง และมีการใช้วิจารณญาณในการคิดและตัดสินใจในการปฏิบัติกิจกรรมนั้น มุ่งสร้างให้ผู้เรียนเป็นผู้กำกับทิศทางการเรียนรู้ ค้นหาค้นหาสไตล์การเรียนรู้ของตนเองสู่การเป็นผู้คิด รู้ตัดสินใจด้วยตนเอง (Metacognition) เพราะฉะนั้น การจัดการเรียนรู้แบบ เชิงรุก (Active Learning) จึงเป็นแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาความคิดขั้นสูง (Higher order thinking) ในการมีวิจารณญาณการวิเคราะห์การคิดแก้ปัญหา การประเมิน ตัดสินใจ และการสร้างสรรค์ ได้อย่างสมบูรณ์แบบ (นนทลี พรธาดาวิทย. 2559: 142)

โรงเรียนบ้านหนองชุม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 ได้จัดการเรียนรู้ที่หลากหลายแต่ยังไม่ สามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ได้ดีเท่าที่ควร ดังเช่น นักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 1 ที่เรียนเรื่อง การบวกจำนวนสองจำนวนที่มีผลบวกไม่เกิน 9 ครูได้ใช้แนวทางการแก้ไขปัญหาดังกล่าว คือการจัดการเรียนรู้ แบบเชิงรุก (Active Learning) ให้กับนักเรียน โดยการจัดการเรียนการสอนแบบเน้นให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติในสถานศึกษา ส่งเสริม ให้ความรู้เชิงลึก ทำให้ผู้เรียนทุ่มเทในการเรียน สร้างแรงจูงใจในการเรียน และทำให้ผู้เรียนแสดงออกถึงความรู้ความสามารถ เมื่อผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมที่กำหนดอย่างกระตือรือร้น ในสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวย ผ่านการใช้กิจกรรมที่ ครูจัดเตรียมไว้ให้อย่างหลากหลาย ผู้เรียนเลือกเรียนรู้กิจกรรมต่าง ๆ ตามความสนใจและความถนัดของตนเอง เกิดความ รับผิดชอบและทุ่มเทเพื่อมุ่งสู่ความสำเร็จของตนเองและครูค้นพบวิธีการพัฒนาการสอนที่ยั่งยืน จึงได้สรุปความเป็นมาและ เหตุผลที่นำไปสู่การศึกษาวิจัย ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้ศึกษา การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ โดยใช้วิธีการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning) 6 ขั้นตอน เรื่อง การบวกจำนวนสองจำนวนที่มีผลบวกไม่เกิน 9 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านหนองชุม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 เพื่อเป็น แนวทางในการพัฒนาการเรียนการจัดการเรียนรู้ และสร้างแผนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning) 6 ขั้นตอน เรื่อง การบวกจำนวนสองจำนวนที่มีผลบวกไม่เกิน 9 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านหนองชุม
2. เพื่อหาประสิทธิผลการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning) 6 ขั้นตอน เรื่อง การบวกจำนวนสองจำนวนที่มีผลบวกไม่เกิน 9 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านหนองชุม
3. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning) 6 ขั้นตอน ก่อนและหลังเรียน เรื่อง การบวกจำนวนสองจำนวนที่มีผลบวกไม่เกิน 9 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านหนองชุม
4. เพื่อพัฒนาเจตคติและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning) 6 ขั้นตอน เรื่อง การบวกจำนวนสองจำนวนที่มีผลบวกไม่เกิน 9 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านหนองชุม

สมมติฐานการวิจัย

1. ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ สูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 75/75 และค่าดัชนีประสิทธิผลสูงกว่าร้อยละ 70
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

การทบทวนวรรณกรรม

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความรู้ ความเข้าใจ ความสามารถ และทักษะ ทางด้านวิชาการ รวมทั้งสมรรถภาพทางสมอง และมวลประสบการณ์ทั้งปวงที่เด็กได้รับการเรียนการสอน ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในด้านต่าง ๆ ซึ่งแสดงให้เห็นได้ด้วยคะแนนจาก แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ซึ่งการวัดพฤติกรรมมี 3 กลุ่มพฤติกรรมด้วยกันคือ 1) พฤติกรรมการเรียนรู้ ด้านพุทธิพิสัย เป็นพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความสามารถและความคิด รวมทั้งการแก้ปัญหาอันเป็นผลจากการเรียนการสอน ซึ่งพฤติกรรมด้านความรู้และความคิด ประกอบด้วย ความรู้ความเข้าใจ การประยุกต์ใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ การประเมินค่าและสร้างสรรค์ 2) พฤติกรรมการเรียนรู้ด้านจิตพิสัย เป็นพฤติกรรมที่แสดงออกถึงการเปลี่ยนแปลงทางด้านจิตใจ เจตคติ ค่านิยม ความสนใจ ความชื่นชมของบุคคล 3) พฤติกรรมการเรียนรู้ด้านทักษะพิสัย เป็นพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความสามารถในการใช้กลไกทางกายและทางสมองได้ สัมพันธ์กันจนสามารถใช้ส่วนต่าง ๆ ของร่างกายทำงานอย่างมีจุดหมาย

2. การจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning)

การจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning) เป็นการออกแบบการเรียนรู้และการจัดการเรียนรู้ ที่เน้นให้ผู้เรียนปฏิบัติจริง สร้างองค์ความรู้ ผ่านการคิดขั้นสูง (Higher-Order Thinking) การได้ปฏิบัติงาน สร้างสรรค์งาน และนำเสนอด้วยตัวเอง โดยผู้เรียนจะถูกเปลี่ยนบทบาทจากผู้รับความรู้ (Receive) ไปสู่การมีส่วนร่วมในการสร้างความรู้ (Co-creators) ส่วนลักษณะการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning) ดังนี้ (นนทลี พรธาดาวิทย. 2559: 19 - 21) สรุปได้ว่า ผู้สอนควรกำหนด เป้าประสงค์ (Purposive) โดยเป้าหมายนั้นควรสัมพันธ์กับกิจกรรม/งานที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้เน้นการพัฒนาทักษะผู้เรียนมากกว่าเนื้อหา เน้นการสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต ผู้เรียนควรมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวคิด วางแผนการเรียนรู้อยอมรับการประเมินผล และออกแบบการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความสนใจ และความแตกต่างของผู้เรียนแต่ละคน แต่ละกิจกรรมที่ต้องมีความหมายเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่สัมพันธ์กับชีวิตจริงแก้ปัญหาได้ตามสภาพจริง (Authentic Situation) และการจัดการเรียนรู้ที่มีการสร้างสถานการณ์เพื่อให้ผู้เรียนได้ใช้ความคิดในระดับสูง ได้แก่การวิเคราะห์การสังเคราะห์และการประเมินผลเพื่อใช้ในการแก้ไขปัญหา หรือสถานการณ์ที่เชื่อมโยงระหว่างสิ่งที่เรียนกับชีวิตจริงหรือสถานการณ์จริง รวมถึงการบูรณาการวิชาต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงได้ สามารถเรียนรู้ได้ทุกสถานการณ์ ทั้งในห้องเรียน นอกห้องเรียน ที่บ้านและสามารถเรียนรู้ได้จากบุคคลทุกคนที่เกี่ยวข้องทำให้ความรู้ไม่มีขอบเขตจำกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2562: 6) ได้กำหนดลักษณะของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เป็นการพัฒนาศักยภาพการคิด การแก้ปัญหา และการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดระบบการเรียนรู้และสร้างองค์ความรู้โดยมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันใน รูปแบบของความร่วมมือมากกว่าการแข่งขัน เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้สูงสุด ความรู้เกิดจากประสบการณ์ และ

การสรุปของผู้เรียน และผู้สอนเป็นผู้อำนวยการเรียนรู้อย่างเหมาะสมในการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนเป็นผู้ปฏิบัติด้วยตนเอง

3. หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์

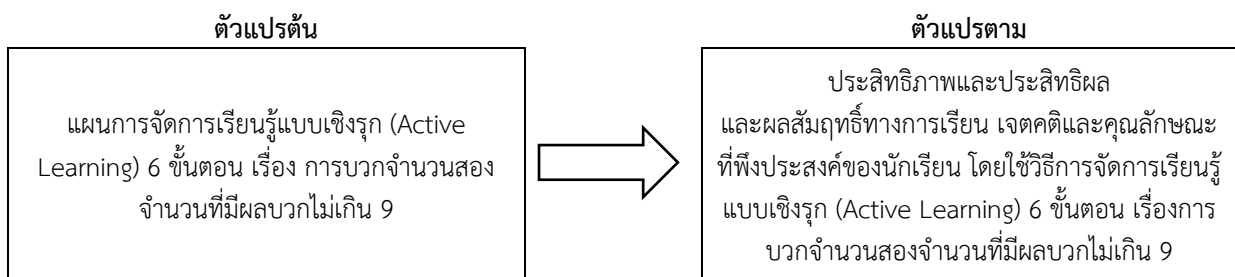
หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์มีบทบาทสำคัญต่อความสำเร็จในการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 คณิตศาสตร์ช่วยให้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ คิดอย่างมีเหตุผลเป็นระบบ มีแบบแผนสามารถ วิเคราะห์ปัญหาหรือสถานการณ์ ได้อย่างรอบคอบและถี่ถ้วนช่วยให้คาดการณ์วางแผน ตัดสินใจ แก้ปัญหาได้อย่างถูกต้องเหมาะสม และสามารถนำไปใช้ใน ชีวิตจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ คณิตศาสตร์เป็นเครื่องมือในการศึกษาด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและศาสตร์อื่น ๆ อันเป็น รากฐาน ในการพัฒนาทรัพยากรบุคคลของชาติให้มีคุณภาพและพัฒนาเศรษฐกิจ ของประเทศให้ทัดเทียมกับนานาชาติ การศึกษาคณิตศาสตร์จึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ทันสมัย และสอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจ สังคมและ ความรู้ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่เจริญก้าวหน้า ซึ่ง กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษา ขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 (กระทรวงศึกษาธิการ. 2557: 19) ผู้เรียนรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของระบบเศรษฐกิจสังคม วัฒนธรรมและสภาพแวดล้อม สามารถแข่งขันและอยู่ร่วมกับประชาคมโลกได้ทั้งนี้การจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ที่ประสบ ความสำเร็จนั้น จะต้องเตรียมผู้เรียนให้มีความพร้อมที่จะเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ พร้อมทั้งจะประกอบอาชีพ เมื่อจบการศึกษาหรือ สามารถศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น ดังนั้นสถานศึกษา ควรจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมตามศักยภาพของผู้เรียน

4. การบวกจำนวนสองจำนวนที่มีผลบวกไม่เกิน 9

การบวกจำนวนสองจำนวนที่มีผลบวกไม่เกิน 9 ซึ่งมีสาระสำคัญหรือความคิดรวบยอด คือ การบวกเป็นการนับ รวมจำนวน สิ่งต่าง ๆ ตั้งแต่สองกลุ่มขึ้นไป และการรวมกันของจำนวนสองจำนวน สามารถเขียนเป็นประโยคสัญลักษณ์ การบวกได้ เช่น $2 + 2 = 4$ และจำนวนเดียวกันบวกกันและมีผลบวกไม่เกิน 9

โดยสรุปการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning) ที่เน้นให้ผู้เรียนปฏิบัติจริง สร้างองค์ความรู้ ผ่านการคิด ขั้นสูง การได้ปฏิบัติงาน สร้างสรรค์งาน และนำเสนองานด้วยตัวเอง โดยผู้เรียนจะถูกเปลี่ยนบทบาทจากผู้รับความรู้ ไปสู่ การมีส่วนร่วมในการสร้างความรู้และสร้างองค์ความรู้โดยมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันใน รูปแบบของความร่วมมือมากกว่าการแข่งขัน เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้สูงสุด และความรู้เกิดจากประสบการณ์จริง

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัย เป็นการวิจัยเชิงทดลอง ผู้วิจัยใช้แบบแผนการวิจัยแบบกลุ่มเดียววัดผลก่อนและหลัง เรียนรู้ One Group Pretest-Posttest Design ดังนี้

O_1	X	O_2
เมื่อ O_1	คือ การทดสอบก่อนการทดลอง	
O_2	คือ การทดสอบหลังการทดลอง	
X	คือ การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning) 6 ขั้นตอน	

ประชากร

ประชากร ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 100 คน กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1/1 จำนวน 13 คนได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือ ดังนี้คือ 1) แบบทดสอบก่อนและหลังเรียน 2) แบบประเมินเจตคติและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน และ 3) เครื่องมือในการพัฒนา ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 12 แผน ใช้ใน 1 ภาคเรียน 2566

ขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ

1. สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนและหลังเรียน โดย วิเคราะห์เนื้อหา แบบทดสอบ ความสำคัญสาระสำคัญ มาตรฐานการเรียนรู้ ผลการเรียนรู้ จุดประสงค์ สาระการเรียนรู้ โดยศึกษาและวิเคราะห์จากหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง 2560) มีการแจกแจงเนื้อหาเรื่องการบวกจำนวนสองจำนวนที่มีผลบวกไม่เกิน 9 ออกเป็น 4 ชุดกิจกรรมเพื่อให้ครอบคลุมกับเนื้อหาที่สอน

1.1 วิเคราะห์ผู้เรียน นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 13 คน

1.2 วิเคราะห์ปัญหาการจัดประสบการณ์การเรียนรู้จากการสังเกตพฤติกรรมในชั้นเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 พบว่า ผู้เรียนมีปัญหาในการเรียนเรื่องการบวกจำนวนสองจำนวนที่มีผลบวกไม่เกิน 9 ตามเพื่อนไม่ทัน และผู้เรียนมีความคิดว่าเนื้อหาที่เรียนยากเกินไป เนื่องจากต้องคิดวิเคราะห์ แก้ปัญหา มาก มีความซับซ้อน ไม่สามารถจัดเรียงลำดับขั้นตอนการแก้ปัญหาเรื่องการบวกจำนวนสองจำนวนที่มีผลบวกไม่เกิน 9 อย่างง่ายได้

1.3 วิเคราะห์หลักสูตร โดยศึกษาและวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน แล้วจึงดำเนินการ คือ

1.3.1 สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นแบบทดสอบแบบเลือกตอบ ชนิด 4 ตัวเลือก คือ

1) ศึกษาหลักการทฤษฎีในการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2) กำหนดวัตถุประสงค์ ตามตัวชี้วัดหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน

3) วิเคราะห์จุดประสงค์การเรียนรู้ โดยระบุพฤติกรรมและเนื้อหาวิชาคณิตศาสตร์ เรื่องการบวกจำนวนสองจำนวนที่มีผลบวกไม่เกิน 9

1.3.2 สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้ครอบคลุมพฤติกรรมและเนื้อหาสาระตามจุดประสงค์การเรียนรู้ โดยตารางวิเคราะห์หลักสูตร

1.3.3 พบที่ปรึกษาและขอความร่วมมือผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่านตรวจสอบคุณภาพแบบทดสอบเชิงเทคนิคและการใช้ภาษาแก้ไข ปรับปรุงแบบทดสอบตามคำแนะนำ ข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

1.3.4 นำแบบทดสอบไปหาคุณภาพด้านความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ ด้วยดัชนี IOC (index of item objective congruence) คุณภาพของแบบทดสอบโดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ใช้เกณฑ์การพิจารณา ค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไปถือว่าข้อสอบข้อนั้นใช้ได้ โดยการตรวจสอบคุณภาพด้านความตรงเชิงเนื้อหา พบว่ามีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67 - 1.00 จำนวน 10 ข้อ

1.3.5 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ที่ผ่านการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญแล้ว ไปทดลองใช้กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง นำผลการทดสอบมาวิเคราะห์หาความยากง่ายเป็นรายข้อ โดยมีเกณฑ์ค่าความยากง่ายของแบบทดสอบอยู่ระหว่าง 0.20 - 0.80 และค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบ มีค่าตั้งแต่ 0.20-0.80 และคัดเลือกข้อสอบตามที่กำหนดไว้เกณฑ์การแปลความหมายของค่าความยากง่าย (P) และค่าอำนาจจำแนก (r) (บุญชม ศรีสะอาด. 2560: 82-83) โดยใช้ค่าความยากง่าย (P) อยู่ระหว่าง .22 ถึง .78 และค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง .21 ถึง .76 และ

1.3.6 จัดทำสำเนาแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้เพียงพอกับจำนวนนักเรียนกลุ่มเป้าหมาย

2. แบบประเมินเจตคติและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน สร้างแบบประเมินเจตคติและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนครอบคลุมพฤติกรรมและเนื้อหาสาระตามจุดประสงค์การเรียนรู้

2.1 พบที่ปรึกษาและขอความร่วมมือผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่านตรวจสอบคุณภาพแบบประเมินเชิงเทคนิคและการใช้ภาษา เนื้อหา แก้ไข ปรับปรุงตามคำแนะนำ ข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ ได้ค่าดัชนี IOC ทั้งสองชุด อยู่ระหว่าง 0.67 - 1.00 ได้แบบประเมินเจตคติจำนวน 10 ข้อและแบบประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์จำนวน 10 ข้อ

2.2 ไปทดลองใช้กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง นำผลหาค่าอำนาจจำแนก (r) ได้ค่าอำนาจจำแนก 0.24-79 และคัดเลือกลงไปใช้จริง

3. แผนการจัดการเรียนรู้ ดำเนินการดังนี้

แผนการจัดการเรียนรู้จำนวน 12 แผน ประกอบด้วยเนื้อหาและแบบฝึกย่อยแต่ละแผน และแบบตรวจผลงาน และสังเกตพฤติกรรมการทำงาน ซึ่งในการกำหนดแผนการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย ชื่อแผน เวลาที่ใช้สาระสำคัญ มาตรฐานการเรียนรู้ผลการเรียนรู้ จุดประสงค์ สาระการเรียนรู้ ขั้นตอนการจัดกิจกรรม การวัดประเมินผล แบบประเมิน พฤติกรรม ตรวจสอบความเหมาะสมในการนำมาใช้ของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยผู้เชี่ยวชาญ และ ดำเนินการตาม ขั้นตอนการออกแบบ (Design) ดังนั้น แผนการสอนและชุดสื่อทำมือ เพื่อส่งเสริมทักษะเรื่องการบวกจำนวนสองจำนวนที่มีผลบวกไม่เกิน 9 สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ดังนี้

3.1 ออกแบบหน่วยการเรียนรู้ โดยกำหนดเนื้อหาสาระการศึกษา ขอบเขตในกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ สำหรับประถมศึกษาปีที่ 1 และกำหนดหัวข้อเรื่อง 4 เรื่อง กำหนดจุดประสงค์ให้สอดคล้องกับหัวข้อเรื่อง และสาระที่ควรเรียนรู้

3.2 ออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอน โดยการจัดทำแผนการเรียนรู้ดังนี้ จัดทำคู่มือการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่อง 1-4 โดยการจัดกิจกรรมโดยสื่อการสอนแบบเชิงรุก (Active Learning) 6 ขั้นตอน โดยมีขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน คือ ขั้นที่ 1 จัดนักเรียนเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 4 คน ประกอบด้วยนักเรียนเก่ง 1 คน ปานกลาง 2 คน และอ่อน 1 คน โดยใช้ผลพัฒนาการ 4 ด้าน ประถมศึกษาปีที่ 1 ของนักเรียนมาจัดกลุ่ม โดยเรียงลำดับคะแนนจากสูงที่สุดไปหาค่าที่ต่ำที่สุด ขั้นที่ 2 ทดสอบก่อนเรียน เพื่อตรวจสอบความรู้พื้นฐานและความเหมาะสมในการเรียนเนื้อหา ขั้นที่ 3 นักเรียนจับกลุ่ม ทำกิจกรรมจากชุดสื่อการสอนทำมือ เพื่อส่งเสริมทักษะเรื่องการบวกจำนวนสองจำนวนที่มีผลบวกไม่เกิน 9 ส่งให้ครูตรวจคำตอบ ถ้าพบว่าไม่ผ่านครูให้คำแนะนำจนกว่าจะผ่าน แล้วจึงเรียนต่อ ขั้นที่ 4 ทดสอบนักเรียนด้วยแบบทดสอบประจำชุดสื่อการสอนทำมือ ถ้าไม่ผ่าน 80% ผู้สอนจะพิจารณาแก้ไขปัญหาคือครั้ง ขั้นที่ 5 ครูคิดคะแนนเฉลี่ยของแต่ละกลุ่ม แล้วจัดอันดับตั้งนี้ กลุ่มที่ผ่านเกณฑ์สูงได้เป็น Super Team (ยอดเยี่ยม) กลุ่มที่ผ่านเกณฑ์ปานกลางได้แก่ Great Team (ดีมาก) กลุ่มที่ผ่านเกณฑ์ต่ำได้แก่ Good Team (ดี)

3.3 ออกแบบชุดสื่อการสอนทำมือ จำนวน 4 ชุด มีขั้นตอน ดังนี้ 1) ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อกำหนดเนื้อหา หัวเรื่อง จุดประสงค์การเรียนรู้ การวัดและประเมินผล หนังสือเรียน เอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการนำเสนอพร้อมทั้งศึกษาขั้นตอนการสร้างชุดสื่อการสอนทำมือ จากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 2) กำหนดองค์ประกอบชุดสื่อการสอนทำมือ ซึ่งองค์ประกอบ ได้แก่ 1) คู่มือการใช้ชุดสื่อการสอนทำมือ มีขั้นตอนการจัดกิจกรรม ขั้นนำ ขั้นทำกิจกรรม กลุ่ม ขั้นตรวจสอบผลงานและทดสอบ ขั้นสรุปบทเรียน และ 2) ชุดสื่อการสอนทำมือ ประกอบด้วย แบบทดสอบย่อย แบบทดสอบประจำชุดสื่อการสอนทำมือ สำหรับการประเมิน ตามขอบเขตเนื้อหาไว้ทั้งหมด 4 ชุด 6) ดำเนินการตามขั้นการพัฒนา (Development) ดังนี้ 1) การสร้างชุดสื่อการสอนแบบเชิงรุก (Active Learning) 6 ขั้นตอน ได้แก่ 1.1) กำหนดหมวดหมู่เนื้อหา โดยศึกษาจากหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน และรายละเอียดเนื้อหาวิชาคณิตศาสตร์ แนวทางการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ หนังสือและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสร้างชุดสื่อการสอนทำมือ 1.2) กำหนดหน่วยการสอนแบ่งเนื้อหาออกเป็น 4 หน่วยการเรียนรู้ 1.3) กำหนดหัวข้อเรื่องและวัตถุประสงค์ให้สอดคล้องกับหัวข้อการเรียนรู้ 1.4) ดำเนินการจัดทำคู่มือการใช้ให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ และ 1.5) กำหนดองค์ประกอบของชุดสื่อการสอนแบบเชิงรุก (Active Learning) 2) นำชุดสื่อการสอนแบบเชิงรุก (Active Learning) ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อขอคำแนะนำแก้ไขส่วนที่ยังบกพร่องและนำมาปรับปรุงแก้ไข 3) นำชุดสื่อการสอนแบบเชิงรุก (Active Learning) 6 ขั้นตอน ที่ได้ไปปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษานำไปเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อพิจารณาความถูกต้องและความเหมาะสมของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ จากนั้นนำผลการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน จำนวน 1 ท่าน ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล จำนวน 1 ท่าน ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาเทคโนโลยีจำนวน 1 ท่าน ได้พิจารณาประเมินคุณภาพ โดยเปรียบเทียบเกณฑ์ (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2530: 17) ผลการประเมินคุณภาพ พบว่า ชุดสื่อการสอนแบบเชิงรุก (Active Learning) มีคุณภาพในระดับ ดีมาก 4) นำชุดสื่อการสอนแบบเชิงรุก (Active Learning) 6 ขั้นตอน ไปให้ผู้เชี่ยวชาญประเมิน เพื่อสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมในการนำไปใช้ของชุดสื่อการสอนทำมือ และหาค่าความสอดคล้อง ซึ่งได้ค่า IOC อยู่ระหว่าง .67 - 1.00 และ 5) นำผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ในแต่ละด้านมา

วิเคราะห์ 6) ดำเนินการตามขั้นการประเมินผล (Evaluation) โดยประเมินจากการทำแบบทดสอบวัดผลการเรียนหลังเรียน ด้วยชุดสื่อการสอนแบบเชิงรุก (Active Learning)

วิธีรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยสอบถามเกี่ยวกับสื่อการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning) 6 ขั้นตอน เรื่อง การบวกจำนวนสองจำนวนที่มีผลบวกไม่เกิน 9 ที่นักเรียนสนใจ องค์ประกอบ รูปแบบ หรืออื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ในการพัฒนาทักษะเรื่องการบวกจำนวนสองจำนวนที่มีผลบวกไม่เกิน 9 หาประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning) 6 ขั้นตอน การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียน และเจตคติและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning) 6 ขั้นตอน

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

1. วิเคราะห์หาประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning) โดยใช้สถิติ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ร้อยละ และค่า E1/E2
2. วิเคราะห์หาประสิทธิผลการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning) ใช้สถิติค่าดัชนีประสิทธิผล E.I.
3. วิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning) ใช้สถิติการทดสอบค่าที (t-test) แบบ Dependent Samples
4. วิเคราะห์ผลการประเมินเจตคติและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ใช้สถิติ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปผลการวิจัย

1. ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning) กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เรื่อง การบวกจำนวนสองจำนวนที่มีผลบวกไม่เกิน 9 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 คะแนนเฉลี่ยของการทดสอบก่อนเรียน เท่ากับ 4.32 คะแนน และคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 7.86 คะแนน ค่า E1/E2 เท่ากับ 86.14/83.42 แสดงว่าแผนมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ 75/75 ที่ตั้งไว้
2. ประสิทธิภาพผลการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning) เรื่อง การบวกจำนวนสองจำนวนที่มีผลบวกไม่เกิน 9 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 คะแนนความก้าวหน้าเมื่อเทียบระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนคิดเป็นร้อยละ 81.94
3. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแบบเชิงรุก (Active Learning) ก่อนและหลังเรียน เรื่อง การบวกจำนวนสองจำนวนที่มีผลบวกไม่เกิน 9 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
4. เจตคติของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดและคุณลักษณะที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับดีเยี่ยม ดังรายละเอียด ดังนี้

1. ผลการหาประสิทธิภาพและประสิทธิผลของแผนการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning) 6 ขั้นตอน เรื่องการบวกจำนวนสองจำนวนที่มีผลบวกไม่เกิน 9 สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ดังตารางที่ 1- ตารางที่ 2

ตารางที่ 1 แสดงผลการทดสอบก่อนและหลังเรียนโดยใช้วิธีการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning) 6 ขั้นตอน

นักเรียน (13 คน)	ทดสอบก่อนเรียน	ทดสอบหลังเรียน	ความแตกต่าง ค่าคะแนน
	(10 คะแนน)	(10 คะแนน)	
ค่าเฉลี่ย	4.32	7.86	3.54

จากตารางที่ 1 แสดงให้เห็นว่าผลการทดสอบก่อนและหลังเรียนนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 1 นั้น โดยใช้วิธีการสอนแบบเชิงรุก (Active Learning) 6 ขั้นตอน นักเรียนทดสอบก่อนเรียนมีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.32 คะแนน จากนั้นทดสอบหลังเรียนมีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 7.86 คะแนน โดยนักเรียนมีค่าคะแนนเฉลี่ยที่เพิ่มขึ้น 3.54 คะแนน

ตารางที่ 2 การหาค่าประสิทธิภาพและประสิทธิผลของแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) 6 ขั้นตอน

จำนวนนักเรียน	คะแนนแบบฝึกทักษะ (E1)		คะแนนวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (E2)		ร้อยละของคะแนนที่เพิ่มขึ้น (EI)
	ค่าคะแนนเฉลี่ย (คะแนนเต็ม)	ร้อยละ	ค่าคะแนนเฉลี่ย (คะแนนเต็ม)	ร้อยละ	
13 คน	86.14	86.14	83.42	83.42	81.94

จากตารางที่ 2 พบว่า ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning) 6 ขั้นตอนมีค่า E1/E2 เท่ากับ 83.42/86.14 แสดงว่าแบบฝึกทักษะมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ 75/75 ที่ตั้งไว้ และประสิทธิผลการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning) คะแนนความก้าวหน้าเมื่อเทียบระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนคิดเป็นร้อยละ 81.94

2. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning) ก่อนและหลังเรียน เรื่อง การบวกจำนวนสองจำนวนที่มีผลบวกไม่เกิน 9 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงค่าร้อยละและค่าเฉลี่ยของคะแนนสอบกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning) ทดสอบก่อนและหลังเรียน

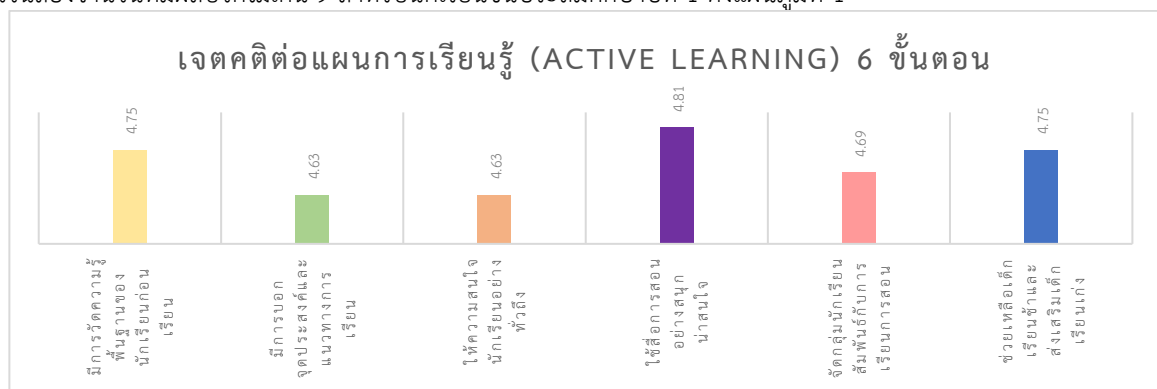
การทดสอบ	คะแนนเต็ม	คะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ร้อยละของคะแนนที่เพิ่มขึ้น	ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ค่า t	sig
ก่อนเรียน	10	4.32	-	1.92		
หลังเรียน	10	7.86	81.94	1.43	14.91*	.000

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 3 พบว่า ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแบบเชิงรุก (Active Learning) ก่อนและหลังเรียน เรื่อง การบวกจำนวนสองจำนวนที่มีผลบวกไม่เกิน 9 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. เจตคติในการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning) เรื่อง การบวกจำนวนสองจำนวนที่มีผลบวกไม่เกิน 9 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ดังแผนภูมิ 1 และ ตารางที่ 4 - ตารางที่ 5

3.1 ผลการพัฒนาเจตคติที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning) 6 ขั้นตอน เรื่องการบวกจำนวนสองจำนวนที่มีผลบวกไม่เกิน 9 สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ดังแผนภูมิที่ 1

แผนภูมิที่ 1 ผลการพัฒนาเจตคติต่อการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning) 6 ขั้นตอน

ผลการพัฒนาเจตคติที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning) 6 ขั้นตอน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาจากข้อ 3 ลำดับแรก คือ ใช้สื่อการสอนอย่างสนุก น่าสนใจ อยู่ในระดับ มากที่สุด มีการวัดความรู้พื้นฐานของนักเรียนก่อนเรียน และช่วยเหลือเด็กเรียนช้าและส่งเสริมเด็กเรียนเก่ง อยู่ในระดับ มากที่สุด และจัดกลุ่มนักเรียนสัมพันธ์กับการเรียนการสอน อยู่ในระดับ มากที่สุด ตามลำดับ ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 แสดงเจตคติที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning) 6 ขั้นตอน เรื่องการบวกจำนวนสองจำนวนที่มีผลบวกไม่เกิน 9 สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

เจตคติที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning)	ระดับ		แปลความหมาย
	($\bar{x}$)	S.D.	
1. มีการวัดความรู้พื้นฐานของนักเรียนก่อนเรียน	4.75	0.45	มากที่สุด
2. มีการบอกจุดประสงค์และแนวทางการเรียน	4.63	0.62	มากที่สุด
3. ให้ความสนใจนักเรียนอย่างทั่วถึง	4.63	0.62	มากที่สุด
4. ใช้สื่อการสอนอย่างสนุก น่าสนใจ	4.81	0.40	มากที่สุด
5. จัดกลุ่มนักเรียนสัมพันธ์กับการเรียนการสอน	4.69	0.60	มากที่สุด
6. ช่วยเหลือเด็กเรียนช้าและส่งเสริมเด็กเรียนเก่ง	4.75	0.45	มากที่สุด
โดยรวม	4.71	0.45	มากที่สุด

3.2 ผลการประเมินคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ในการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning) 6 ขั้นตอน เรื่องการบวกจำนวนสองจำนวนที่มีผลบวกไม่เกิน 9 สำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 แสดงผลการประเมินคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนในการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning) 6 ขั้นตอน เรื่องการบวกจำนวนสอง จำนวนที่มีผลบวกไม่เกิน 9 สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน ในการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning)	ระดับ		แปลความหมาย
	($\bar{x}$)	S.D.	
1. ซื่อสัตย์สุจริต	4.46	0.52	ดี
2. มีวินัย	4.85	0.38	ดีเยี่ยม
3. ใฝ่เรียนรู้	4.69	0.52	ดีเยี่ยม
4. อยู่อย่างพอเพียง	4.38	0.65	ดี
5. มุ่งมั่นในการทำงาน	4.77	0.44	ดีเยี่ยม
โดยรวม	4.63	0.59	ดีเยี่ยม

จากตารางที่ 5 พบว่า ผลการประเมินคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ในการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning) 6 ขั้นตอน เรื่องการบวกจำนวนสองจำนวนที่มีผลบวกไม่เกิน 9 สำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยรวมอยู่ในระดับ ดีเยี่ยม เมื่อพิจารณาตามรายชื่อ พบว่า ด้านมีวินัย มุ่งมั่นในการทำงาน และด้านใฝ่เรียนรู้ อยู่ในระดับ ดีเยี่ยม

อภิปรายผล

1. ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning) กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เรื่องการบวกจำนวนสองจำนวนที่มีผลบวกไม่เกิน 9 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านหนองชุม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยโสธร เขต 2 คะแนนเฉลี่ยของการทดสอบก่อนเรียนเท่ากับ 4.32 คะแนน และคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 7.86 คะแนน ค่า E1/E2 เท่ากับ 86.14/83.42 แสดงว่าแบบฝึกทักษะมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ 75/75 ที่ตั้งไว้ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

และได้จัดทำคำอธิบายรายวิชา และหน่วยการเรียนรู้ และจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning) ซึ่งการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก Active Learning ผู้เรียนไม่ได้เป็นผู้ฟังผู้สอน บรรยายเพียงอย่างเดียว แต่ยังเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนกิจกรรมเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ จิณห์วรา พิมพ์แสง, และพัชรินทร์ สะตะ (2565: 16 - 30) ที่ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการแบบเปิดกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เรื่อง การบวกและการลบจำนวนที่ผลลัพธ์ไม่เกิน 10 สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 พบว่า แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการแบบเปิดมีประสิทธิภาพ เท่ากับ 83.07/82.00 ซึ่งมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภัททิรา เดชฤกษ์ปาน, และคณะ (2565: 1 - 15) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาแบบรูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดเชิงรุก เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการสร้างนวัตกรรมทางคณิตศาสตร์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 พบว่า รูปแบบการจัดการเรียนรู้จากการนำไปทดลองกับกลุ่มตัวอย่างมีประสิทธิภาพ เท่ากับ 81.08/83.40

2. ประสิทธิภาพการสอนแบบเชิงรุก (Active Learning) เรื่อง การบวกจำนวนสองจำนวนที่มีผลบวกไม่เกิน 9 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 คะแนนความก้าวหน้าเมื่อเทียบระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนคิดเป็นร้อยละ 81.94 ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากผู้วิจัยได้มีการทดสอบก่อนเรียนและวางแผนในการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นขั้นตอน มีการเก็บข้อมูลและสะท้อนผลแต่ละแผนให้กับนักเรียน และมีการทดสอบหลังเรียนเพื่อประเมินผลความก้าวหน้าในการเรียนรู้จากแผนการสอนแบบเชิง (Active Learning) 6 ขั้นตอน และแผนมีประสิทธิภาพจึงส่งผลให้ประสิทธิผลของแผนสูงกว่าที่ตั้งเกณฑ์ไว้และนักเรียนมีความก้าวหน้าทางการเรียนรู้ขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เกียรติกมล ทองงอก, และโชติกา ภาษี (2564: 116 - 134) ที่ได้ศึกษาเรื่องผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์เชิงรุกร่วมกับการวินิจัยจุดบกพร่องในการเรียน ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า ประสิทธิภาพแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์เชิงรุกร่วมกับการวินิจัยจุดบกพร่องในการเรียน ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 แผนมีประสิทธิภาพ แสดงถึงความก้าวหน้าทางการเรียนของนักเรียนและ E1/E2 มีค่าเป็น 81.88 /82.35 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พัชรพล ชิดชม, และคณะ (2565: 1 - 15) ที่ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาแบบรูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการสร้างนวัตกรรมทางคณิตศาสตร์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 พบว่า มีประสิทธิภาพ เท่ากับ 81.08/83.40เนื่องจากรูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) นี้ถูกออกแบบตามขั้นตอนของวิธีการเชิงระบบจะช่วยให้การพัฒนาแบบเป็นลำดับขั้นตอน

3. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแบบเชิงรุก (Active Learning) ก่อนและหลังเรียน เรื่อง การบวกจำนวนสองจำนวนที่มีผลบวกไม่เกิน 9 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากก่อนเรียนครูได้ทำการชี้แจงทำความเข้าใจให้กับนักเรียน โดยเฉพาะนักเรียนที่ครูเห็นว่า เป็นเด็กที่อยู่ในกลุ่มอ่อน และกลุ่มปานกลาง ครูให้ความสนใจเอาใจใส่มากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะในเรื่อง การบวกจำนวนสองจำนวนที่มีผลบวกไม่เกิน 9 เป็นเรื่องที่ต้องใช้สื่อประกอบ ผู้วิจัยจึงได้ทำชุดสื่อทำมือ ผสมผสานกับการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ ในเรื่องการทำภาพประกอบให้นักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีความเข้าใจมากขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ อติศักดิ์ สุดแสนหา, และคณะ (2563: 123-136) ที่ได้ศึกษาเรื่องการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามกระบวนการทางคณิตศาสตร์ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิด Active Learning สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามกระบวนการทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิด Active Learning หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย และสอดคล้องกับงานวิจัยของ จุฑามาศ แก้วทนต์, และกรวิภา สรรพกิจงานง (2564: 362 - 373) ได้ศึกษาเรื่องผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่องการคูณของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ระหว่างการสอนโดยใช้สื่อประสมชุดการคูณแสนสนุกกับการสอนแบบปกติ พบว่า ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน วิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง การคูณ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ระหว่างการสอนโดยใช้สื่อประสม ชุดการคูณแสนสนุกกับการสอนแบบปกติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. เจตคติในการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning) เรื่อง การบวกจำนวนสองจำนวนที่มีผลบวกไม่เกิน 9 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด เมื่อพิจารณารายข้อ 3 ลำดับแรก คือ ใช้สื่อการสอนอย่างสนุกสนาน น่าสนใจ อยู่ในระดับ มากที่สุด มีการวัดความรู้พื้นฐานของนักเรียนก่อนเรียน และช่วยเหลือเด็กเรียนช้าและส่งเสริมเด็ก

เรียนเก่ง อยู่ในระดับ มากที่สุด และจัดกลุ่มนักเรียนสัมพันธ์กับการเรียนการสอน อยู่ในระดับ มากที่สุด ตามลำดับ ที่เป็นเช่นนี้ อาจเนื่องมาจากในการสอนแต่ละครั้ง ที่ผู้วิจัยได้จัดทำขึ้น ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรม และรู้จักการประเมินตนเอง อย่างง่าย รวมทั้งการใช้สื่อให้มีส่วนร่วม จึงทำให้เจตคติของผู้เรียนที่มีต่อแผนการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning) 6 ขั้นตอน อยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธรานพ ศรีลาโพธิ์, และอินทรา รอบรู้ (2566: 390 - 402) ที่ได้ ศึกษาเรื่อง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก พบว่า เจตคติของนักเรียนหลังได้เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.48 และมี ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.60 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พัศกรณ วิวรรณมงคล, และศิริรัตน์ ขาวนา (2563: 85 - 95) ที่ได้ศึกษาเรื่องการศึกษาเจตคติต่อวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก พบว่า เจตคติต่อวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุกด้านครูผู้สอน พบว่า นักเรียนมีระดับความพึงพอใจโดยรวมในระดับมากที่สุด ส่วนด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ โดยรวม อยู่ในระดับ ดีเยี่ยม เมื่อพิจารณาตามรายชื่อ พบว่า ด้านมีวินัย มุ่งมั่นในการทำงาน และด้านใฝ่เรียนรู้ อยู่ในระดับดีเยี่ยม ที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning) 6 ขั้นตอน เป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนา ทักษะ ในศตวรรษที่ 21 ซึ่งผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นเพื่อแก้ปัญหา และพัฒนาความรู้ความเข้าใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เรื่องของความมุ่งมั่นในการทำงาน และการใฝ่เรียนรู้ ที่จะนำไปใช้ในชีวิตรประจำวันได้ ซึ่ง สอดคล้องกับแนวคิดของ วิจารณ พานิช (2555: 16-21) กล่าวว่า ความท้าทายด้านการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ในการเตรียม นักเรียนให้พร้อมสำหรับชีวิตในศตวรรษที่ 21 เป็นเรื่องสำคัญของกระแสการปรับเปลี่ยนทางสังคมที่เกิดขึ้นในศตวรรษที่ 21 ส่งผล ต่อวิถีการดำรงชีพของสังคมอย่างทั่วถึง ครูจึงต้องมีความตื่นตัวและเตรียมพร้อมในการจัดการเรียนรู้เพื่อเตรียมความพร้อมให้ นักเรียนมีทักษะสำหรับการออกไปดำรงชีวิตในโลก นั่นคือ ทักษะการเรียนรู้ (Learning Skill) ที่ส่งผลให้มีการเปลี่ยนแปลง การจัดการเรียนรู้เพื่อให้เด็กมีความรู้ ความสามารถ และทักษะจำเป็น ซึ่งเป็นผลจากการปฏิรูปเปลี่ยนแปลงรูปแบบการ จัดการเรียนการสอน ตลอดจนการเตรียมความพร้อมด้านต่าง ๆ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการวิจัยพบว่า ด้านการให้ความสนใจต่อผู้เรียนอย่างทั่วถึง อยู่ในระดับมากที่สุดแต่ต่ำกว่าด้านอื่น ๆ ดังนั้นใน การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning) ในแต่ละแผนมีการปรับปรุงการสร้างแบบฝึกทักษะ ในขั้นตอนการสร้างเครื่องมือควรมีการแบ่งกลุ่มผู้เรียนโดยละเอียด เก่ง อ่อน ปานกลางและมีผู้เชี่ยวชาญให้คำแนะนำ ครูควร คำนึงถึงความถูกต้องของบทเรียนและความเหมาะสมต่อผู้ใช้งาน

1.2 จากผลการวิจัยพบว่า ด้านการมีการบอกจุดประสงค์และแนวทางการเรียน ต่ำกว่าด้านอื่น ๆ ควรมี จุดประสงค์เสริมเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เตรียมความรู้ก่อนการเข้าเรียน มีการมอบหมายให้อ่านเนื้อหาสาระที่จะเรียนหรือ เรื่องที่เกี่ยวข้องในสิ่งที่เรียนล่วงหน้า บอกถึงกิจกรรมและประโยชน์ที่จะได้รับจากการร่วมกิจกรรม กระตุ้นให้ผู้เรียนค้นหา คำตอบด้วยตนเอง มีความเข้าใจจากการเรียนรู้และสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองได้

1.3 จากผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะของผู้เรียนด้านอยู่อย่างพอเพียงและซื่อสัตย์ สุจริต ต่ำกว่าด้านอื่น ๆ ดังนั้นครูควรวางแผนให้รัดกุมมีการสร้างการเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลงเป็นเป้าหมายสำคัญโดยเฉพาะคุณลักษณะและทักษะ ของผู้เรียน เน้นการสร้างแบบฝึกทักษะด้วยตนเอง ประเมินตนเอง

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาเรื่อง การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ในชั้นประถมศึกษา ระดับต่าง ๆ เพราะการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะจะทำให้นักเรียนได้ฝึกทักษะในการปฏิบัติจริงมากขึ้น

2.2 ควรศึกษาเรื่อง การพัฒนาแบบฝึกที่มีประสิทธิภาพ เพื่อพัฒนาการเรียนรู้เชิงรุก สำหรับนักเรียนชั้น ประถมศึกษาช่วงชั้นที่ 1-3 เพราะแบบฝึกที่มีประสิทธิภาพจะเป็นนวัตกรรมสำคัญในการพัฒนาผู้เรียนได้ดียิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2557). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ไทยอักษร.
- เกียรติกมล ทองเอก, และโชติกา ภาชี. (2564). ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์เชิงรุกร่วมกับการวินิจัยจุดบกพร่องในการเรียน ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. **วารสารการวัดผลการศึกษามหาวิทยาลัยมหาสารคาม**. 27(1): 116 - 134.
- จิณห์วรา พิมพ์แสง, และพัชรินทร์ สะตะ. (2565). การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการแบบเปิดกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เรื่อง การบวกและการลบจำนวนที่ผลลัพธ์ไม่เกิน 10 สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1. **วารสารครุศาสตร์ปัญญา**. 1(6): 16 - 30.
- จุฑามาศ แก้วทองงค์, และกรวิภา สรรพกิจจานง. (2564). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง การคูณของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ระหว่างการสอนโดยใช้สื่อประสม ชุดการคูณแสนสนุกกับการสอนแบบปกติ. **Journal of Roi Kaensarn Academi**. 7(4): 362 - 373.
- ธราเทพ ศรีลาโพธิ์, และอินทิรา รอบรู้. (2566). ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนด้วยกิจกรรมเรียนรู้เชิงรุก. **วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์**. 9(1): 390 - 402.
- นนทลี พรธาดาวិทย. (2559). **การจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning**. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ทริปเพิ้ลเอ็ดดูเคชั่น.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). **การวิจัยเบื้องต้น**. (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาสน.
- บุปผชาติ ทัททิกรณ์. (2552). **การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการเรียนการสอน**. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สำนักเทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอนสำนักคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2530). **การสร้างและพัฒนาแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์**. กรุงเทพฯ: สำนักทดสอบทางการศึกษาและวิจัยวิทยา, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- พัชรพล ชิดชม, ภัททิรา เดชฤกษ์ปาน, สราญจิต อ้นพา, ณัฐิกา สุริยวงษ์, และมาเรียม นิลพันธ์. (2565). การพัฒนาแบบรูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการสร้างนวัตกรรมทางคณิตศาสตร์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. **วารสารวิชาการ สถาบันพัฒนาพระวิทยากร**. 5(1): 1 - 15.
- พัศภรณ์ วิวรรณมงคล, และศิริรัตน์ ชวานา. (2563). การศึกษาเจตคติต่อวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก. **วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย**. 7(3): 85 - 95.
- ภัททิรา เดชฤกษ์ปาน, สราญจิต อ้นพา, ณัฐิกา สุริยวงษ์, พัชรพล ชิดลม, และมาเรียม นิลพันธ์. (2565). การพัฒนาแบบรูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดเชิงรุก เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการสร้างนวัตกรรมทางคณิตศาสตร์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. **วารสารวิชาการสถาบันพัฒนาพระวิทยากร**. 5(1): 1 - 15.
- วิจารณ์ พานิช. (2555). **วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21**. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสดศรี - สฤษดิ์วงศ์.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2562). **แนวทางการนิเทศเพื่อพัฒนาและส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้**. กรุงเทพฯ: หน่วยศึกษานิเทศก์ กระทรวงศึกษาธิการ.
- อดิศักดิ์ สุดเสนาหา, ทิพย์วิมล วั่งแก้วหิรัญ, และพรทิพย์ อ้นเกษม. (2563). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามกระบวนการทางคณิตศาสตร์ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิด Active Learning สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. **วารสารบัณฑิตวิจัย**. 11(2): 123 - 136.

การบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษากาญจนบุรี

The Conflict Management of School Administrators
under The Secondary Educational Service Area Office Kanchanaburi

ศิริกมล ภาคภูมิ¹, นิพนธ์ วรรณเวช²

Sirikamon Pakpum¹, Nipon Wonnawed²

Corresponding Author E-mail: Sirikamonpakpum@gmail.com

Received: 2023-11-28; Revised: 2024-01-04; Accepted: 2024-01-16

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี จำแนกตามเพศและขนาดสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ ข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี จำนวน 304 คน โดยการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิตามขนาดสถานศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาอยู่ระหว่าง 0.67–1.00 ซึ่งมีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.96 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธีของเซฟเฟ่ กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ผลการวิจัยพบว่า

1) การบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี โดยภาพรวมและรายด้านมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการผสมผสาน ด้านการยอมตาม ด้านการหลีกเลี่ยง ด้านการประนีประนอม และด้านการเอาชนะ และ 2) การเปรียบเทียบการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี จำแนกตามเพศและขนาดสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้าน ไม่มีความแตกต่างกัน

คำสำคัญ: การบริหารความขัดแย้ง, ผู้บริหารสถานศึกษา

¹ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต, (สาขาวิชาการบริหารการศึกษา), มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี

¹ Student in Master of Education Program, (Educational Administration), Kanchanaburi Rajabhat University

² อาจารย์ที่ปรึกษา, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี

² Advisor, Faculty of Education, Kanchanaburi Rajabhat University

Abstract

The research aimed to study and compare the conflict management of school administrators under the Secondary Educational Service Area Office Kanchanaburi, classified by genders and school sizes different. The samples of this research consisted of 304 teachers under the Secondary Educational Service Area Office Kanchanaburi, obtained by stratified random sampling according to school size. The research instrument was a five-level-rating scale questionnaire with content validity between 0.67–1.00 and a reliability of 0.96. The statistics used in the data analysis were percentage, mean, standard deviation, one-way analysis of variance, and pair difference test by Scheffe's method. Statistical significance level at .05. The findings were as follows:

1) The conflict management of school administrators under the Secondary Educational Service Area Office Kanchanaburi, overall and in each individual aspect were at a high level The research aimed to study and compare the conflict management of school, ranking in descending order as integrating, accommodating, avoiding, compromise, and competing, and 2) The comparison result of the conflict management of school administrators under the Secondary Educational Service Area Office Kanchanaburi, classified by genders and school sizes different, Overall and in each individual were not different.

Keywords: Conflict Management, School Administrators

บทนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 65 กำหนดให้รัฐพึงจัดให้มียุทธศาสตร์ชาติเป็นเป้าหมายการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนตามหลักธรรมาภิบาล เพื่อใช้เป็นกรอบในการจัดทำแผนต่าง ๆ ให้สอดคล้องและบูรณาการกัน เพื่อให้เกิดเป็นพลังผลักดันร่วมกันไปสู่เป้าหมายดังกล่าว โดยให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎหมายว่าด้วยการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ และต่อมาได้มีการตราพระราชบัญญัติการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2560 โดยยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) เป็นยุทธศาสตร์ชาติฉบับแรกของประเทศไทยตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย โดยยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพมนุษย์มีเป้าหมายในการพัฒนาที่สำคัญคือ เพื่อพัฒนาคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี เก่ง และมีคุณภาพ โดยมีประเด็นที่สำคัญในการพัฒนา 7 ประเด็น ได้แก่ การปรับเปลี่ยนค่านิยมและวัฒนธรรม การพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต การปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 การตระหนักถึงปัญหาของมนุษย์ที่หลากหลาย การเสริมสร้างให้คนไทยมีสุขภาวะที่ดี ครอบคลุมทั้งกาย ใจ สติปัญญา และสังคม การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ และการเสริมสร้างศักยภาพการกีฬาในการสร้างคุณค่าทางสังคมและพัฒนาประเทศ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2561: 8)

การปฏิรูปการศึกษาตามแนวคิดของกระทรวงศึกษาธิการซึ่งมุ่งเน้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงองค์ประกอบในการจัดการศึกษา การสร้างคุณภาพการศึกษาที่สามารถรับมือกับความเปลี่ยนแปลงและผลิตพลเมืองที่เข้มแข็ง ช่วยแก้ไขวิกฤตความขัดแย้ง และพัฒนาประเทศที่ตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนส่วนใหญ่ได้ ตามเจตนารมณ์ของการปฏิรูปการศึกษา ปัจจุบัน โดยสถานศึกษาจัดตั้งขึ้นเพื่อทำหน้าที่ให้การศึกษา ประกอบด้วยบุคคลหลายประเภทและมีภาระงานมาก ทั้งงานบริหารวิชาการ งานบริหารงบประมาณ งานบริหารบุคลากร งานบริหารทั่วไป ผู้บริหารสถานศึกษาและครูตลอดจนบุคลากรที่เกี่ยวข้องต้องทำงานร่วมกัน ต้องติดต่อประสานงานกันอยู่ตลอดเวลา (วรจักร จอมทรัพย์. 2555: 52) ดังนั้นในการบริหารงานใด ๆ ให้เกิดประสิทธิภาพเป็นสิ่งที่ผู้บริหารมีความปรารถนาที่จะได้มาอย่างยิ่งสำหรับองค์การของตนเอง แต่ในทางปฏิบัติแล้วผลสำเร็จของการบริหารงานจะไม่มีประสิทธิภาพตามที่ผู้บริหารคาดหวังเสมอไป อาจมีอุปสรรค ปัญหามากหรือน้อยขึ้นอยู่กับสถานการณ์ของแต่ละองค์การ ความขัดแย้งเป็นสิ่งที่ยากจะเลี่ยง トラบใดที่การบริหารยังต้องอาศัยคนเป็นผู้ขับเคลื่อนผู้บริหารจึงต้องทำความรู้จักและเข้าใจความขัดแย้ง แผลงสภาพความขัดแย้งให้เป็นประโยชน์ ในการบริหารองค์การในบางโอกาสความขัดแย้งมีความจำเป็น เพราะความขัดแย้งก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง หากองค์การใดไม่มีการเปลี่ยนแปลงองค์การนั้นก็จะไม่มีความก้าวหน้า ทั้งนี้ความขัดแย้งเป็นเรื่องปกติวิสัยอย่างหนึ่งที่ต้องเกิดขึ้นและมีอยู่ในองค์การ การที่คนต้องทำงาน

ร่วมกัน ความแตกต่างเกิดขึ้นได้เสมอ เพราะคนเรามีความแตกต่างกันในด้านการรับรู้ข้อมูล ข่าวสาร ความคิดเห็น ค่านิยม ทักษะ การรับรู้หรือประสบการณ์จากการทำงานที่ต่างกัน ทำให้การแสดงออกด้านความคิดเห็นในการทำงานต่างกันได้ (ประกายทิพย์ ผาสุก. 2550: 3)

โลกปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ซึ่งเกิดจากการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ เช่น ความแตกต่างทาง ความเชื่อ ค่านิยม ความสนใจ ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล การดำเนินชีวิตและการทำกิจกรรมร่วมกันในสังคมเพื่อให้บรรลุ วัตถุประสงค์และเป้าหมายที่วางไว้ ในอดีตจนถึงตอนนี้มนุษย์เป็นสิ่งมีชีวิตที่อยู่ร่วมกันเป็นระบบ สังคมที่ต้องมีการพึ่งพากัน เพื่อสร้างความร่วมมือในการแก้ปัญหาาร่วมกัน ซึ่งประกอบไปด้วย ความสัมพันธ์ที่เกิดระหว่างบุคคล กลุ่มบุคคลหรือองค์กร ซึ่ง ประกอบกันเป็นโครงสร้างของสังคม ขยายไปสู่ความสัมพันธ์ของบุคคลในหน่วยที่ใหญ่ขึ้น ยิ่งสังคมมีขนาดใหญ่ขึ้นเพียงใด โอกาสที่จะเกิดความขัดแย้งย่อมมีเพิ่มมากขึ้นเพียงนั้น โดยเฉพาะความขัดแย้งในองค์กรหรือสถานที่ทำงาน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่ง ที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในองค์กร อาจเป็นได้ทั้งด้านที่มีประโยชน์และด้านที่ไม่มีประโยชน์ (มิ่งขวัญ พงษ์สถิตย์. 2556: 7)

สถานศึกษาเป็นองค์กรหนึ่งที่มีความสำคัญทางสังคมที่มีบุคคลมาอยู่ร่วมกันเพื่อปฏิบัติหน้าที่ของตนเป็นจำนวนมาก โดยการอยู่ร่วมกันนี้ย่อมมีความแตกต่างระหว่างบุคคลในหลาย ๆ ด้าน เช่น บุคลิกภาพ ค่านิยม เพศ อายุ การรับรู้ รวมไปถึง พฤติกรรมที่แสดงออกเพื่อให้บรรลุความต้องการหรือเป้าหมายที่ตั้งไว้ของทั้งตนเองและองค์กร ซึ่งเป้าหมายของการจัด การศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ เป็นคนดี และเก่งของสังคมตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 6 กล่าวว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และ คุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ซึ่งปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อการจัด การศึกษาอย่างมีคุณภาพคือ การสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ โดยบรรยากาศที่สำคัญประการหนึ่งคือ บรรยากาศในเรื่องของความขัดแย้ง ซึ่งอาจจะมีผลกระทบต่อบรรยากาศที่เป็นทิศทางบวกหรือลบของโรงเรียน (วันชัย วัฒนศัพท์, และรัตนภรณ์ วัฒนศัพท์. 2552: 9)

ผู้บริหารสถานศึกษามีภารกิจสำคัญในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้มีคุณลักษณะตาม วัตถุประสงค์ของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 สาเหตุสำคัญประการหนึ่งในการบริหารสถานศึกษาไม่บรรลุ วัตถุประสงค์หรือขาดประสิทธิภาพนั้น เนื่องจากการบริหารงานบุคลากรที่เกิดปัญหาความขัดแย้งระหว่างผู้บังคับบัญชา กับ ผู้ใต้บังคับบัญชา ปัญหาหระหว่างครูกับครู ปรากฏให้เห็นอยู่เสมอว่าครูในหน่วยงานเดียวกันทะเลาะเบาะแว้งกัน แบ่งพรรค แบ่งพวก อิจฉาริษยากันแก่งแย่งกัน ความคิดเห็นแตกต่างกัน การขาดความสามัคคีกัน การทำงานที่ไม่ประสานกัน รวมถึงความ ขัดแย้งอันเนื่องมาจากผลประโยชน์ขัดกัน โดยเฉพาะการพิจารณาความดีความชอบ และมีแนวโน้มที่จะเพิ่มมากขึ้นทั้งในด้าน ความดีและความรุนแรง ซึ่งจะเห็นได้จากสถิติการรับเรื่องร้องเรียนจากครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษา ผู้บริหาร จึงต้องมีภาระหน้าที่ที่จะต้องให้ความสนใจต่อปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นและเอาใจใส่ที่จะหาวิธีการจัดการความขัดแย้งอย่าง จริงจัง (จิตรพัทธ์ ชัยรัตน์หรือญกุล. 2556: 139)

ความขัดแย้งเป็นเรื่องสำคัญเรื่องหนึ่งซึ่งผู้บริหารไม่อาจจะละเลยได้ เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นในสถานศึกษา ไม่ว่าจะเป็น ปัญหาความขัดแย้งเกี่ยวกับการปฏิบัติงานโดยตรง ปัญหาความร่วมมือ ประสานงาน ซึ่งโรงเรียนนั้น มีปัญหาที่มีความสัมพันธ์ กับการบริหาร เช่น ปัญหาความขัดแย้งส่วนบุคคล ปัญหาความขัดแย้งระหว่างกลุ่ม ผู้บริหารมีหน้าที่โดยตรงที่จะแก้ไข ปัญหา อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เพราะความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในสถานศึกษาจะสร้างความยุ่งยากต่อการปฏิบัติงาน โดยเฉพาะในเรื่องของ ความร่วมมือประสานงาน และอาจก่อให้เกิดเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคลได้ เช่น เปลี่ยนพฤติกรรมเป็นคนก้าวร้าว เป็น คนมีอคติ ไม่เปิดใจรับสิ่งใหม่และยอมรับความคิดเห็นจากผู้อื่นที่ขัดแย้งกับตนเอง ผู้บริหารจึงมีบทบาทสำคัญในการบริหาร แก้ไขความขัดแย้งภายในสถานศึกษา โดยขึ้นอยู่กับวิธีการแก้ไขปัญหาหรือบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารว่าจะไปในทางบวก หรือทางลบ และผู้บริหารจะใช้วิธีการแก้ปัญหาความขัดแย้งด้วยวิธีใดนั้นขึ้นอยู่กับแนวคิดความขัดแย้งของผู้บริหาร แต่อย่างไร ก็ตามการแก้ปัญหาด้วยวิธีการต่าง ๆ ถ้าผู้บริหารเลือกวิธีการแก้ไขปัญหาโดยไม่วิเคราะห์เหตุแห่งความขัดแย้งอย่างรอบคอบ แล้ว ปัญหาความขัดแย้งอาจทวีความรุนแรงขึ้น ดังนั้นก่อนที่ผู้บริหารจะเลือกแบบการแก้ปัญหาความขัดแย้งนั้น จะต้อง คำนึงถึงลักษณะของปัญหา เหตุแห่งปัญหา พฤติกรรมของบุคคล สิ่งแวดล้อมภายในสถานศึกษาด้วย (ประกายกาญจน์ แดงมาตี. 2559: 6)

โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี มีจำนวนทั้งหมด 29 โรงเรียน เป็น จังหวัดที่มีประชากรอาศัยอยู่จำนวนมาก ซึ่งส่งผลให้จำนวนนักเรียนและครูผู้สอนในระดับมัธยมศึกษาแต่ละโรงเรียน

ค่อนข้างมาก มีความแตกต่างกันในหลาย ๆ ด้าน โดยเฉพาะด้านประสบการณ์การทำงาน อายุของครูผู้สอน ตำแหน่งและขนาดสถานศึกษาในแต่ละโรงเรียน เนื่องจากในหลายปีที่ผ่านมา มีการบรรจุครูผู้สอนจำนวนมาก เพื่อทดแทนครูที่เกษียณอายุราชการ ทำให้โครงสร้างอายุของครูผู้สอนในสถานศึกษาแตกต่างกัน ซึ่งการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 มีผลทำให้เกิดความแตกต่างด้านความเชื่อ แนวคิด ค่านิยม ทักษะ ทักษะคิด ความร่วมมือ การประนีประนอม และการยอมรับหรือประสบการณ์ อันนำมาซึ่งการแข่งขันเอาชนะ ซึ่งหลีกเลี่ยงไม่ได้กับปัญหาที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งและส่งผลกระทบต่อสถานศึกษา โดยผู้บริหารซึ่งทำหน้าที่เป็นผู้วางแนวทางและขับเคลื่อนสถานศึกษาตามทิศทางของนโยบายที่ตั้งไว้ จะต้องมีการบริหารจัดการความขัดแย้งที่เกิดขึ้นอย่างสร้างสรรค์ เหมาะสมกับเวลาและสถานการณ์ พร้อมทั้งเปลี่ยนความขัดแย้งที่เกิดขึ้นให้เป็นโอกาส เพื่อสร้างความกระตือรือร้นในการทำงาน เกิดความคิดสร้างสรรค์และพัฒนานวัตกรรมอยู่เสมอ โดยการสร้างความร่วมมืออย่างมีประสิทธิภาพ (มิ่งขวัญ พงษ์สถิตย์. 2556: 8)

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาเกี่ยวกับการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี เพื่อเป็นแนวทางสำหรับสถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา สามารถนำข้อมูลสารสนเทศจากงานวิจัยนี้ไปปรับปรุงหรือวางแผนนโยบายการปฏิบัติงานเพื่อให้การบริหารงานเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี
2. เพื่อเปรียบเทียบการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี จำแนกตามเพศและขนาดขนาดสถานศึกษา

การทบทวนวรรณกรรม

องค์ประกอบของการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา

การบริหารความขัดแย้งตามแนวคิดของราฮิม (Rahim, 2002: 206 - 235) ได้กำหนดองค์ประกอบของการบริหารความขัดแย้งไว้ 5 ด้าน ได้แก่ 1) การผสมผสาน 2) การยอมตาม 3) การเอาชนะ 4) การหลีกเลี่ยง และ 5) การประนีประนอม มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

การผสมผสาน

จิรารัตน์ เขียนรูปครุฑ (2558: 48) กล่าวว่า การร่วมมือ หมายถึง การใช้กระบวนการร่วมมือกับผู้ใต้บังคับบัญชาในการทำงาน และช่วยเหลือกันและกันในการแก้ไขปัญหาของสถานศึกษา มีการประสานความคิดความเข้าใจและแนวทางด้านต่าง ๆ จากผู้ใต้บังคับบัญชา เพื่อหาทางแก้ปัญหาาร่วมกัน และรับฟังแนวคิดที่แตกต่างจากผู้ใต้บังคับบัญชาโดยไม่ลำเอียง ส่งผลให้เกิดการร่วมมือกัน ในการทำงานและสำเร็จด้วยดีอย่างมีประสิทธิภาพ

โชคชัย นาไชย (2559: 44) ให้ความหมายว่า การร่วมมือ หมายถึง วิธีที่บุคคลมีพฤติกรรมมุ่งเอาชนะ และมีความร่วมมือในระดับสูง เป็นการมุ่งเอาชนะและในขณะเดียวกันก็ให้ความร่วมมือประสานประโยชน์มีการระดมสมอง เพื่อแก้ปัญหาอย่างเต็มที่ เป็นวิธีที่ทั้งสองฝ่ายพอใจในข้อสรุป ทำให้ทุกฝ่ายเกิดความพึงพอใจยินยอมเสียผลประโยชน์ส่วนน้อยเพื่อรักษาผลประโยชน์ส่วนรวม โดยทั้งสองฝ่ายต่างพยายามที่จะหาวิธีการแก้ไขปัญหาที่มีประสิทธิภาพโดยจะใช้กระบวนการแก้ปัญหาที่มีความโปร่งใส ตรวจสอบได้ ทั้งยังมีการติดตามงาน และมีการส่งเสริมความสามัคคีในองค์กร โดยใช้หลักสามัคคีเพื่อที่จะบรรลุวัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมายร่วมกัน

Rahim (2002: 206 - 235) กล่าวว่า การผสมผสาน หมายถึง แบบที่มุ่งตนเองในระดับสูงและผู้อื่นในระดับสูงเช่นกัน เป็นแบบที่จำเป็นต้องมีความเปิดเผย การแลกเปลี่ยนข้อมูลซึ่งกันและกันและการตรวจสอบความคิดเห็นที่ต่างกันอย่างเต็มที่ที่จะบรรลุถึงวิธีแก้ปัญหาที่ทั้งสองฝ่ายยอมรับเป็นแบบที่ต้องใช้วิธีการแก้ปัญหา (problem solving) และเป็นแบบที่มีประสิทธิภาพมากกว่าแบบอื่น ๆ ในการผสมผสานความแตกต่างเข้าด้วยกัน หากความขัดแย้งเป็นเรื่องซับซ้อน การแก้ปัญหาแบบนี้ ย่อมสามารถนำเอาทักษะและข้อมูลจากคู่ขัดแย้งมากำหนดวิธีการในการแก้ปัญหา การจัดการกับความขัดแย้งแบบนี้ เหมาะกับการแก้ปัญหาความขัดแย้งที่เกี่ยวกับจุดมุ่งหมาย วิธีการและการวางแผนระยะยาว เป็นต้น

จากที่กล่าวมาทั้งหมดสามารถสรุปได้ว่า การผสมผสาน หมายถึง การที่ผู้บริหารสถานศึกษาจัดการกับความขัดแย้งแบบเปิดเผย โดยตกลงร่วมมือร่วมใจกันเพื่อหาแนวทางแก้ไขความขัดแย้ง เป็นพฤติกรรมของบุคคลที่มุ่งให้เกิดความพอใจทั้งแก่ตนเองและบุคคลอื่น

การยอมตาม

วรจักร จอมทรัพย์ (2555: 52) ให้ความหมายว่า การยอมให้ หมายถึง การที่ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ครูทุกคนประชุมเลือกงานกันเองเพื่อป้องกันความไม่พึงพอใจของครู พยายามให้มีการยอมรับเพื่อให้จบเรื่อง เมื่อมีการเข้าใจเกิดขึ้นระหว่างครูกับผู้บริหาร ผู้บริหารจะทนรอจนกว่าครูผู้นั้นจะรู้ว่าผิดแล้วมาขอโทษ สิ่งใดที่ครูปฏิบัติแล้วมีความสุข ผู้บริหารจะให้ครูทำตามความคิดเห็นของตนเอง ในการพิจารณาความดีความชอบ ผู้บริหารปล่อยให้ไปตามกระแสของที่ประชุม แสดงพฤติกรรมเน้นการเอาใจใส่ผู้อื่น เป็นผู้เสียสละ ปล่อยให้ครูดำเนินการไปตามที่ขอแม้จะไม่เห็นด้วยก็ตาม

จิรารัตน์ เขียนรูปครุฑ (2558: 34) กล่าวว่า การยอมให้ หมายถึง การบริหารงานโดยใช้วิธีการแก้ไขปัญหาที่ไม่ทำร้ายจิตใจหรือทำให้คนอื่นเกิดความรู้สึกไม่ดี พยายามรักษาน้ำใจเพื่อนร่วมงาน ใช้การเจรจาให้ทุกฝ่ายเห็นพ้องต้องกันมากกว่าที่จะให้เห็นห้องเพียงฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง เปิดโอกาสให้ครูทุกคนมีส่วนร่วมในการประชุม และเปิดโอกาสให้ทำงานในสิ่งที่ตนเองถนัดเพื่อป้องกันความไม่พอใจของครู รับฟังความคิดเห็นของผู้ใต้บังคับบัญชาด้วยใจจริง ซึ่งจะช่วยให้เขาลดความวิตกกังวลและความเครียดที่เกิดจากความไม่เท่าเทียมกัน ดังที่แนวทางการจัดการกับความขัดแย้งที่เกิดขึ้นภายในองค์การเชิงสร้างสรรค์ที่ผู้บริหารควรสนับสนุนความเห็นหรือวิธีการของผู้อื่นเมื่อเชื่อมั่นว่าจะมีประโยชน์มากกว่าหรือเมื่อมีความจำเป็นต่อฝ่ายนั้นมากกว่าฝ่ายเรา

โชคชัย นาไชย (2559: 46) ให้ความหมายว่า แบบการยอมให้ หมายถึง วิธีที่บุคคลมีพฤติกรรมมุ่งเอาชนะระดับต่ำ และพฤติกรรมความร่วมมือในระดับสูง เพราะอีกฝ่ายหนึ่งเสียสละความต้องการของตนเองแม้ไม่เห็นด้วยแต่ไม่ต้องการให้เกิดความบาดหมางใจระหว่างบุคคล เพื่อเห็นแก่ประโยชน์ของอีกฝ่ายหนึ่ง เพราะเชื่อว่าการรักษาสัมพันธภาพระหว่างกันนั้นสำคัญกว่าการสร้างความไม่พอใจระหว่างผู้ที่ทำงานร่วมกัน ต้องการให้ฝ่ายตรงข้ามเกิดความพอใจ ต้องเปิดโอกาสให้ทุกคน โดยการทำตามความคิดเห็นของผู้อื่น พยายามให้มีการยอมความและกล่าวขอโทษเมื่อมีปัญหาเกิดขึ้น รวมทั้งเข้าใจและเอาใจใส่ผู้อื่นหรือปล่อยให้ไปตามกระแสของที่ประชุมแบบพฤติกรรมที่เหมาะสมในสถานการณ์ขัดแย้ง

Rahim (2002: 206 - 235) กล่าวว่า การยอมตาม (obliging) หมายถึง แบบที่มุ่งตนเองในระดับต่ำ แต่มุ่งผู้อื่นในระดับสูงเป็นแบบที่พยายามจะลดความเห็นที่แตกต่างกันลงและเน้นสิ่งที่มีความเห็นพ้องกันเพื่อที่จะทำให้ผู้อื่นพอใจ บุคคลที่แก้ปัญหาความขัดแย้งแบบยอมตามจะไม่เน้นความสนใจของตนเอง ทั้งนี้เพื่อที่จะทำความพอใจให้กับผู้อื่น การจัดการกับความขัดแย้งแบบที่เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เห็นว่าฝ่ายหนึ่งอาจจะผิด และเป็นเรื่องที่สำคัญยิ่งของอีกฝ่ายหนึ่ง อาจเป็นวิธีที่เหมาะสมกับการที่ฝ่ายหนึ่งยอมแพ้หรือยอมตามอีกฝ่ายหนึ่งโดยหวังว่าจะได้รับอะไรเป็นการแลกเปลี่ยนหรือตอบแทนจากอีกฝ่ายหนึ่งบ้าง

จากที่กล่าวมาทั้งหมดสามารถสรุปได้ว่า การยอมตาม หมายถึง การที่ผู้บริหารสถานศึกษาจัดการกับความขัดแย้งด้วยการยอมเสียสละความต้องการของตนเอง เพื่อที่จะให้ผู้อื่นบรรลุความต้องการ โดยยอมสละเป้าหมายของตนเอง เพื่อต้องการรักษาสัมพันธภาพที่ดีระหว่างบุคคล เป็นการเอาใจผู้อื่น เป็นผู้เสียสละปล่อยให้ผู้อื่นดำเนินการไปตามที่ต้องการ

การเอาชนะ

โชคชัย นาไชย (2559: 43) ให้ความหมาย การเอาชนะ หมายถึง วิธีที่บุคคลมีพฤติกรรมมุ่งเน้นการเอาชนะในระดับสูง และแสดงพฤติกรรมความร่วมมือในระดับต่ำ เป็นพฤติกรรมของผู้ที่เน้นเอาใจตนเองแสวงหาการสนับสนุนจากคนอื่น มุ่งชัยชนะของตนเองเป็นสำคัญ ใช้การต่อรองกล่าวหา บิดเบือนภาพพจน์ของฝ่ายตรงข้าม โดยไม่คำนึงถึงผลประโยชน์หรือความเสียหายของผู้อื่นซึ่งอาศัยอำนาจจากตำแหน่งหรือสถานการณ์ทางเศรษฐกิจ แสดงการข่มขู่ ยืนยันให้ผู้อื่นยอมรับวิธีของตน และมักตัดสินใจด้วยตนเองเป็นใหญ่

Rahim (2002: 206 - 235) กล่าวว่า การเอาชนะ (dominating) หมายถึง แบบที่มุ่งตนเองในระดับสูง แต่มุ่งผู้อื่นในระดับต่ำ เป็นแบบของการแก้ปัญหาแบบแพ้-ชนะ โดยใช้อำนาจหรือกำลังเพื่อการมีชัย บุคคลที่แก้ปัญหาความขัดแย้งแบบเอาชนะจะใช้ทุกวิธีที่จะทำให้ตนเองเป็นฝ่ายชนะ โดยไม่สนใจความต้องการหรือความคาดหวังของผู้อื่น การจัดการกับความขัดแย้งตามแบบนี้เหมาะสมกับความขัดแย้งที่ไม่ใช่เรื่องสำคัญหรือต้องรีบตัดสินใจอย่างรีบด่วน หรือต้องกระทำในสิ่งที่คนอื่น ๆ

ไม่ค่อยเห็นด้วย เช่น การลดงบประมาณ เป็นต้น เป็นแบบที่เหมาะสมในการดำเนินการตามคำสั่งหรือนโยบายของผู้บริหารระดับสูง

จากที่กล่าวมาทั้งหมดสามารถสรุปได้ว่า การเอาชนะ หมายถึง การที่ผู้บริหารสถานศึกษาจัดการกับความขัดแย้งโดยยืนยันทันทีผู้อื่นดำเนินการตามกฎหมาย กฎระเบียบ วิธีการและคำสั่งที่ผู้บริหารยึดถือปฏิบัติเท่านั้น โดยใช้อำนาจสั่งการตามอำนาจที่มีอยู่ ไม่ให้มีการโต้แย้งและไม่สนใจความต้องการและความคาดหวังของผู้ใต้บังคับบัญชา

การหลีกเลี่ยง

จิรารัตน์ เขียนรูปครุฑ (2558: 33) ให้ความหมายว่า การหลีกเลี่ยง หมายถึง การบริหารความขัดแย้งที่เกิดขึ้น โดยใช้วิธีการการผัดผ่อนเพื่อให้มีเวลาในการคิดอย่างรอบคอบ เพื่อจะได้แก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ถ้าปล่อยความขัดแย้งไว้ไม่เข้าความขัดแย้งก็จะจัดการตัวเองโดยใช้เวลาเป็นกลไกในการลดความตึงเครียดและประวิงเวลาเพื่อลดความรุนแรงของปัญหา โดยเชื่อว่าความขัดแย้งจะลดลงเมื่อเวลาผ่านไป โดยมีปัจจัยต่าง ๆ เข้ามาช่วยแก้ไขตามธรรมชาติ อีกทั้งผู้บริหารมีการให้คำแนะนำให้ผู้ร่วมงานอยู่เสมอในการที่จะไม่ให้เกิดพฤติกรรมหรือไม่พูดจาที่กระทบต่อความรู้สึกของเพื่อนร่วมงาน ไม่พูดในสิ่งที่ปัญหาของความขัดแย้งนั้น ๆ พยายามหลีกเลี่ยงการกระทำสิ่งที่ไม่สมควร พยายามลดความขัดแย้งโดยไม่นำมาเป็นที่วิตกกังวล เพื่อลดความขัดแย้งที่จะเกิดขึ้น ผู้บริหารใช้การลดการเผชิญหน้าหรือเลื่อนเวลาในบางกรณีและทำเท่าที่จำเป็นเพื่อลดความตึงเครียด

โชคชัย นาไชย (2559: 46) ให้ความหมายว่า การหลีกเลี่ยง หมายถึง วิธีที่บุคคลมีพฤติกรรมมุ่งเอาชนะ และพฤติกรรมความร่วมมือในระดับต่ำ บุคคลจะหลีกเลี่ยงหรือถอยออกจากสถานการณ์ที่จะนำไปสู่ความขัดแย้งไม่แสดงความคิดเห็นใด ๆ แต่จะอ้างเกี่ยวกับระเบียบและข้อปฏิบัติ โดยใช้การประวิงเวลาหรือใช้สินบนในการแก้ปัญหาหรือไม่เข้าร่วมกลุ่มหรือไม่รับผิดชอบในสิ่งที่คนทำ ใช้ความอดกลั้นไม่โต้แย้ง พยายามทำให้ผู้อื่นไม่พูดในสิ่งที่ปัญหา รวมทั้งออกคำสั่งให้ทำงานโดยไม่กระทบกระเทือนผู้ใดเกินกว่าจำเป็น

Rahim (2002: 206 - 235) กล่าวว่า การหลีกเลี่ยง (avoiding) หมายถึง แบบที่มุ่งตนเองในระดับต่ำและมุ่งผู้อื่นในระดับต่ำด้วย เป็นแบบที่เกี่ยวข้องกับการถอนตัว การถอยหนี การปิดสวิตช์ให้พ้น หรือการเลี่ยงปัญหา บุคคลที่แก้ปัญหาความขัดแย้งแบบหลีกเลี่ยงจะไม่สนใจความต้องการของตนเองและความต้องการของผู้อื่น การจัดการกับความขัดแย้งตามแบบนี้เหมาะสำหรับความขัดแย้งที่ไม่ใช่เรื่องสำคัญ หรือเป็นเรื่องเล็กน้อย หรือคาดว่าจะเกิดผลไม่คุ้มค่ากับการที่ต้องเผชิญหน้าเพื่อแก้ปัญหา

จากที่กล่าวมาทั้งหมดสามารถสรุปได้ว่า การหลีกเลี่ยง หมายถึง การที่ผู้บริหารสถานศึกษาจัดการกับความขัดแย้งโดยการเพิกเฉยต่อความขัดแย้งที่เกิดขึ้น ไม่ให้ความสำคัญกับปัญหาความขัดแย้ง โดยเชื่อว่าความขัดแย้งจะลดลงเมื่อเวลาผ่านไป

การประนีประนอม

วรจักร จอมทรัพย์ (2555: 54) กล่าวว่า การประนีประนอม หมายถึง การที่ผู้บริหารสถานศึกษาใช้หลักการเจรจาเป็นเครื่องมือในการบริหารแก้ปัญหาความขัดแย้ง โดยให้ความยุติธรรมแก่ทุกฝ่าย เป็นผู้ประสานความเข้าใจเมื่อเกิดปัญหาระหว่างครูด้วย เพื่อไม่ให้ปัญหาลุกลาม อธิบายให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับความขัดแย้งเกิดความเข้าใจตรงกันทุกครั้งโดยจะพบปะหารือกับครูทุกครั้งเพื่อลดความตึงเครียดในการทำงาน ผู้บริหารใช้วิธีการเจรจาต่อรองเปลี่ยนแปลงความยินยอมถ้อยทีถ้อยอาศัยหรือที่เรียกว่าพบกันคนละครึ่งทาง หลักสำคัญคือคู่กรณีแต่ละฝ่ายต่างก็ได้ประโยชน์และต้องยอมเสียสละประโยชน์บ้างไม่ใช่ว่าฝ่ายหนึ่งได้หรือเสียแต่อย่างเดียว

จิรารัตน์ เขียนรูปครุฑ (2558: 82) กล่าวถึง การประนีประนอมว่า หมายถึง การที่ผู้บริหารปฏิบัติตนโดยไม่ลำเอียงไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนและพวกพ้องของตนเอง ใช้การประนีประนอมการเลือกเป็นทางสายกลางหรือพบกันครึ่งทางในการแก้ปัญหาความขัดแย้ง ยอมเป็นผู้ให้และผู้รับเพื่อให้เกิดความพอใจทั้งสองฝ่าย ยอมเสียสละส่วนน้อยเพื่อประโยชน์ส่วนรวม เปิดใจกว้าง ยินดีรับฟังข้อเสนอแนะของทุกฝ่าย มีการรับฟังความคิดเห็นจากทุกฝ่ายก่อนการตัดสินใจ ใช้การพูดคุยกับทุกฝ่าย ให้คำนึงถึงประโยชน์ของส่วนรวมของสถานศึกษาและของนักเรียนเป็นสิ่งสำคัญ ทำให้ลดปัญหาความขัดแย้ง และทุกฝ่ายยอมรับโดยไม่มีผู้ใดได้รับหรือเสียประโยชน์

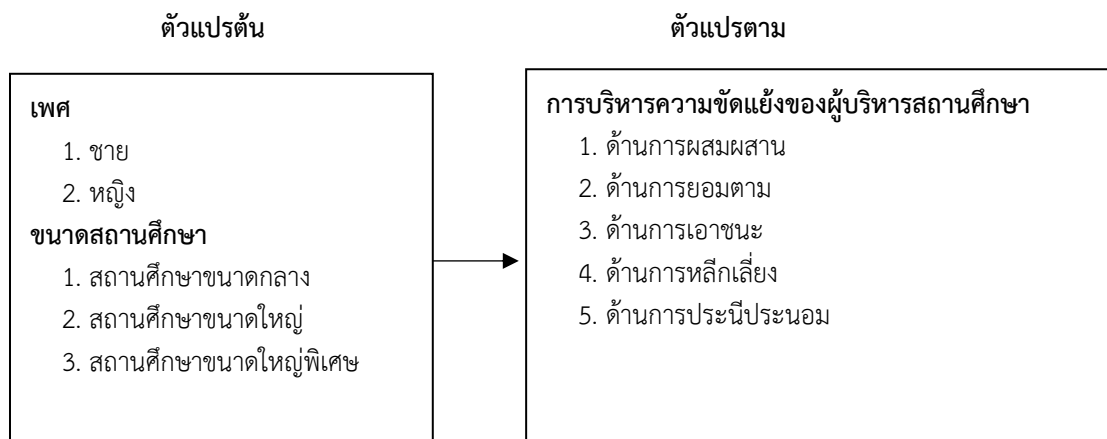
โชคชัย นาไชย (2559: 45) ให้ความหมายของการประนีประนอม หมายถึง วิธีที่บุคคลมีพฤติกรรมมุ่งเอาชนะระดับปานกลาง และพฤติกรรมความร่วมมือในระดับปานกลางเช่นกัน เป็นแบบของการเจรจาต่อรองและใช้วิธีไกล่เกลี่ย เพื่อ

มุ่งให้ทั้งสองฝ่ายมีความพึงพอใจหรือเป็นลักษณะพบกันครึ่งทาง พยายามแยกแยะข้อแตกต่างทางความคิดโดยให้ความสำคัญ ยุติธรรมทั้งสองฝ่ายมีการประสานความเข้าใจด้วยการอธิบายให้เกิดความเข้าใจตรงกัน มีการพบปะหารือกันเพื่อลดความตึงเครียดในการทำงาน ทั้งสองฝ่ายจะต้องคำนึงถึงความต้องการและความจำเป็นของอีกฝ่ายหนึ่ง

Rahim (2002: 206 - 235) กล่าวว่า การประนีประนอม (compromising) หมายถึง แบบที่มุ่งตนเองในระดับปานกลางและมุ่งคนอื่นในระดับปานกลางด้วย เป็นแบบที่เกี่ยวข้องกับการยื่นหยุ่นยอม (give and take) ซึ่งทั้งสองฝ่ายจะต้องยอมเสียบางอย่างเพื่อที่จะตกลงกันได้ เป็นแบบที่เหมาะสมที่จะใช้ในสถานการณ์ที่แต่ละฝ่ายมีเป้าหมายที่ไปด้วยกันไม่ได้ มีเป้าหมายคนละอย่างหรือแต่ละฝ่ายมีอำนาจพอ ๆ กัน

จากที่กล่าวมาทั้งหมดสามารถสรุปได้ว่า การประนีประนอม หมายถึง การที่ผู้บริหารสถานศึกษาจัดการกับความขัดแย้งเกิดขึ้น โดยใช้ทางสายกลาง ใช้วิธีผ่อนปรนเข้าหากัน คำนึงถึงผลประโยชน์และความพึงพอใจทั้งสองฝ่าย แสดงพฤติกรรมอย่างเป็นกลาง แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารมีความยุติธรรมและใช้เหตุผลในการแก้ปัญหาความขัดแย้ง

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี จำนวน 1,549 คน จากสถานศึกษา จำนวน 29 แห่ง

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี จำนวน 304 คน กำหนดขนาดตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย โดยใช้ตารางของเครจซี่, และมอร์แกน (Krejcie, & Morgan, 1970: 607 - 610) โดยการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (stratified random sampling) ตามขนาดสถานศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม โดยแบ่งเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ (checklist) เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม การบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี จำนวน 3 ข้อ ได้แก่ เพศ ประสบการณ์การทำงานของครู และขนาดสถานศึกษา

ตอนที่ 2 แบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ จำนวน 40 ข้อ เกี่ยวกับการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา มี 5 ด้าน

ขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคกลางตอนล่าง
2. วิเคราะห์ข้อมูลในการสร้างเครื่องมือเกี่ยวกับ การบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคกลางตอนล่าง ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการผสมผสาน ด้านการยอมรับ ด้านการเอาชนะ ด้านการหลีกเลี่ยง และด้านการประนีประนอม
3. นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษา ค้นคว้า มาสร้างเครื่องมือ ตามนิยามของการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคกลางตอนล่าง และวัตถุประสงค์ของการวิจัย จำนวน 1 ชุด ประกอบด้วย 2 ตอน
4. นำเครื่องมือที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ เพื่อตรวจสอบความชัดเจนของคำถาม ข้อเสนอแนะ และปรับปรุงแก้ไขในข้อบกพร่อง
5. นำเครื่องมือที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรง (validity) เพื่อหาความสอดคล้องในด้านโครงสร้าง ความเที่ยงตรงในด้านเนื้อหา ความเหมาะสม ความชัดเจน และความถูกต้องของการใช้ภาษา แล้วนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องของเครื่องมือ (index of item objectives congruence: IOC) โดยพิจารณาความเที่ยงตรงจากดัชนีความสอดคล้อง คือ เกณฑ์ค่าดัชนีความสอดคล้องมีค่าเท่ากับหรือมากกว่า 0.50 ขึ้นไป ถือว่าข้อคำถามนั้นมีความเที่ยงตรงตามเนื้อหา พบว่า ข้อคำถามมีค่าดัชนีความสอดคล้อง เท่ากับ 1.00 จำนวน 36 ข้อ และ 0.67 จำนวน 4 ข้อ
6. นำเครื่องมือที่ได้ปรับปรุงจากคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ และอาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระแล้ว ไปทดลองใช้ (tryout) กับครูในโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคกลางตอนล่าง จำนวน 30 คน แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (reliability) วิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) การพิจารณาความเชื่อมั่นดูจากค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นที่ต้องมีค่าเท่ากับหรือมากกว่า 0.75 ขึ้นไป พบว่า มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.96
7. นำผลที่ได้มาพิจารณาปรับปรุง ขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ และจัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์

วิธีรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

1. นำหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากงานบัณฑิตศึกษา สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคกลางตอนล่าง เพื่อให้ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูล
2. ผู้วิจัยดำเนินการส่งแบบสอบถามทางออนไลน์ และประสานงานทางโทรศัพท์ในการติดตามเก็บแบบสอบถามจากผู้ตอบแบบสอบถามโดยตนเอง โดยผู้วิจัยส่งแบบสอบถามไปยังโรงเรียนเพื่อแจกให้กับผู้บริหารสถานศึกษาและข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคกลางตอนล่าง ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 304 ชุด โดยกำหนดเวลาในการตอบแบบสอบถามและส่งกลับคืนให้ผู้วิจัยใน 7-15 วัน ทางออนไลน์ ได้รับแบบทดสอบกลับคืน จำนวน 304 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

1. สถิติพื้นฐาน
  - 1.1 ร้อยละ
  - 1.2 ค่าเฉลี่ย
  - 1.3 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
  - 2.1 ความเที่ยงตรงของเนื้อหา โดยคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้อง
  - 2.2 ความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยคำนวณค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค

3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน คือ การทดสอบแบบที่ การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธีของเซฟเฟ

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเรื่อง การบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี สามารถสรุปผลการศึกษาได้ดังนี้

1. การบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี ในภาพรวม มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย คือ ด้านการผสมผสาน รองลงมาคือ ด้านการยอมตาม ด้านการหลีกเลี่ยง ด้านการประนีประนอม และด้านการเอาชนะตามลำดับ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี ในภาพรวม

การบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ด้านการผสมผสาน	4.35	0.22	มาก
2. ด้านการยอมตาม	4.31	0.22	มาก
3. ด้านการเอาชนะ	4.27	0.24	มาก
4. ด้านการหลีกเลี่ยง	4.27	0.23	มาก
5. ด้านการประนีประนอม	4.27	0.23	มาก
รวมเฉลี่ย	4.29	0.16	มาก

2. การเปรียบเทียบการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี จำแนกตามเพศ โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้าน ไม่มีความแตกต่างกัน ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงการเปรียบเทียบการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี จำแนกตามเพศ

การบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา	เพศ				t	Sig.
	ชาย		หญิง			
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.		
1. ด้านการผสมผสาน	4.34	0.22	4.35	0.23	-0.37	0.710
2. ด้านการยอมตาม	4.30	0.24	4.33	0.20	-1.14	0.264
3. ด้านการเอาชนะ	4.27	0.24	4.26	0.24	0.35	0.723
4. ด้านการหลีกเลี่ยง	4.27	0.22	4.26	0.24	0.26	0.794
5. ด้านการประนีประนอม	4.28	0.25	4.26	4.20	0.46	0.652
รวมเฉลี่ย	4.29	0.16	4.29	0.16	0.11	0.916

3. การเปรียบเทียบการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี จำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยภาพรวม และรายด้านทุกด้าน ไม่มีความแตกต่างกัน ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงการเปรียบเทียบการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี จำแนกตามขนาดสถานศึกษา

การบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา	ขนาดสถานศึกษา						F	Sig.
	ขนาดกลาง		ขนาดใหญ่		ขนาดใหญ่พิเศษ			
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.		
1. ด้านการผสมผสาน	4.38	0.20	4.36	0.23	4.33	0.22	1.20	0.303
2. ด้านการยอมรับ	4.33	0.22	4.32	0.24	4.30	0.21	0.41	0.662
3. ด้านการเอาชนะ	4.23	0.25	4.29	0.26	4.27	0.22	0.84	0.433
4. ด้านการหลีกเลี่ยง	4.21	0.25	4.28	0.24	4.27	0.21	1.39	0.252
5. ด้านการประนีประนอม	4.25	0.26	4.29	0.24	4.26	0.21	0.61	0.545
รวมเฉลี่ย	4.28	0.15	4.31	0.17	4.28	0.16	0.85	0.428

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยเรื่อง บริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี สรุปประเด็นที่นำมาอภิปรายผลการศึกษาได้ ดังนี้

1. การบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี ในภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารสถานศึกษา คือ ผู้ที่ใช้ศิลปะและวิธีการต่าง ๆ ในการปฏิบัติงานด้วยความสามารถ โดยเป็นผู้นำทางวิชาการและประสานงานกับผู้ร่วมงาน ในการจัดการศึกษาให้ประสบความสำเร็จบรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี จึงตระหนักและให้ความสำคัญกับการบริหารความขัดแย้งภายในสถานศึกษา ซึ่งเป็นเรื่องสำคัญในการบริหาร เนื่องจากความขัดแย้งเป็นสภาวะการณ์ที่คนหรือกลุ่มบุคคลตั้งแต่สองฝ่ายขึ้นไปมีความคิดเห็น ความเชื่อ การรับรู้ ค่านิยม ทักษะคติไม่ตรงกัน ไม่สามารถหาข้อยุติที่พึงพอใจของทุกฝ่ายได้ และจะเกิดการแข่งขันเพื่อให้ได้ผลสำเร็จตามเป้าหมายของตน โดยทำทุกวิถีทางเพื่อเอาชนะฝ่ายอื่น ย่อมเกิดผลเสียต่อการดำเนินงานของสถานศึกษา ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจึงใช้แนวคิดการบริหารความขัดแย้งในการดำเนินการ เพื่อป้องกันหรือแก้ไขความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในองค์กร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ มยุรี สนิทกุล (2557) ศึกษาวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 ผลการวิจัยพบว่าการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ โชคชัย นาไชย (2559) ศึกษาวิจัยเรื่อง ทักษะการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม ผลการวิจัยพบว่า ทักษะการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน

2. การเปรียบเทียบการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี จำแนกตามเพศ ในภาพรวมและรายด้านทุกด้าน ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้นำสูงสุดของสถานศึกษา มีหน้าที่จัดการศึกษาโดยใช้ทรัพยากรทั้งหมดที่มีอยู่ในสถานศึกษาโดยอาศัยกระบวนการบริหารจัดการ คือ การวางแผน การจัดองค์การ การนำองค์การ และการควบคุมทรัพยากรขององค์การ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามที่สถานศึกษากำหนดอย่างมีประสิทธิภาพ โดยได้รับความร่วมมือร่วมใจจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี จึงให้ความสำคัญกับการบริหารความขัดแย้งภายในสถานศึกษา เพื่อให้การดำเนินการต่าง ๆ โดยเฉพาะการจัดการศึกษาให้แก่นักเรียน เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด ข้าราชการครู ทั้งเพศชายและหญิง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี จึงรับรู้ได้ถึงการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษาที่กระทำอย่างสม่ำเสมอและเหมาะสม สอดคล้องกับงานวิจัยของ โชคชัย นาไชย (2559) ศึกษาวิจัยเรื่อง ทักษะการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม ผลการวิจัยพบว่าการเปรียบเทียบการบริหาร

ความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามเพศ ไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กมลันท์ ศรีจ้อย (2560) ศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารจัดการความขัดแย้งของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดอุทัยธานี ผลการวิจัยพบว่าการบริหารจัดการความขัดแย้งของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดอุทัยธานี จำแนกตามเพศ ไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ จีราลักษณ์ วงษ์แก้ว (2562) ศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 ที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 โดยรวมไม่แตกต่างกัน

3. การเปรียบเทียบการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี จำแนกตามขนาดสถานศึกษา ในภาพรวมและรายด้านทุกด้าน ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้มีบทบาทในการกำหนดนโยบายของสถานศึกษา จัดโครงสร้างสถานศึกษา และเป็นผู้นำทางวิชาการ มีทักษะความคล่องในตัวในการบริหารงานด้านวิชาการ การบริหารงานด้านบุคลากร การบริหารงานงบประมาณ การบริหาร งานทั่วไป สร้างขวัญและกำลังใจแก่บุคลากร และส่งเสริมสนับสนุนพัฒนาบุคลากรในการจัดทำวิจัย จัดการทรัพยากรในชุมชนเพื่อก่อประโยชน์ให้กับสถานศึกษา สร้างความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับชุมชน เพื่อพัฒนาการศึกษาให้มีคุณภาพ ดังนั้นทั้งในสถานศึกษาขนาดกลาง ขนาดใหญ่ และขนาดใหญ่พิเศษ ผู้บริหารสถานศึกษาจึงให้ความสำคัญกับการบริหารงานอย่างเต็มความสามารถตามบริบท รวมทั้งการป้องกันและแก้ไข ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น โดยเฉพาะปัญหาด้านความขัดแย้ง ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อคุณภาพขององค์กร ผู้บริหารสถานศึกษาในทุกขนาดสถานศึกษาจึงให้ความสำคัญและดำเนินการตามอำนาจ หน้าที่อย่างดีที่สุด เพื่อให้สถานศึกษาบรรลุผลการดำเนินงานตามเป้าหมายที่กำหนด สอดคล้องกับงานวิจัยของ อาธิธัญญา เขียวขุ่ม (2557) ศึกษาวิจัยเรื่อง การจัดการความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อวิธีการจัดการความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษาไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อภิสร่า ศรีบุศยกุล, เพลินพิศ ธรรมรัตน์, และภิญโญ ทองเหลา (2566) ศึกษาวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า การบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามขนาดของโรงเรียนไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยเรื่อง การบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษาและทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 สถานศึกษาควรส่งเสริมให้ผู้บริหารสถานศึกษาเห็นประโยชน์ของโรงเรียนเป็นสิ่งสำคัญ โดยคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมและหาแนวทางแก้ไขความขัดแย้งอย่างยุติธรรม

1.2 สถานศึกษาควรส่งเสริมให้ผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรในสถานศึกษาสามารถเปลี่ยนแปลงสถานการณ์ภายใต้ความขัดแย้งให้ยุติลงได้โดยการเจรจาต่อรอง

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี

2.2 ควรมีการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี

2.3 ควรศึกษาแนวทางการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี

เอกสารอ้างอิง

- กมลนันธ์ ศรีจ้อย. (2560). การบริหารจัดการความขัดแย้งของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดอุทัยธานี. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- จิตราพัทธ์ ชัยรัตน์ศิริกุล. (2556). การจัดการศึกษาความขัดแย้งในสถานศึกษาของผู้บริหารโรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42. วารสารวิชาการเครือข่ายบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏภาคเหนือ. 3(5): 139 - 151.
- จิรารัตน์ เขียนรุปรุท. (2558). การบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาชลบุรี เขต 3. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยบูรพา.
- จิราลักษณ์ วงษ์แก้ว. (2562). การบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (การบริหาร การศึกษา). มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- โชคชัย นาไชย. (2559). ทักษะการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดองค์การ บริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏ สกลนคร.
- ประกายกาญจน์ แดงมาตี. (2559). การบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารโรงเรียนกาญจนาภิเษกวิทยาลัยนครปฐม (พระตำหนักสวนกุหลาบมัธยม). วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัย ศิลปาคร.
- ประกายทิพย์ ผาสุก. (2550). การจัดการความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ลำพูน เขต 1. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- มยุรี สนิทกุล. (2557). ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของ สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- มิ่งขวัญ พงษ์สถิตย์. (2556). การจัดการความขัดแย้งภายในองค์กร. สืบค้นเมื่อ 14 พฤษภาคม 2566, จาก <http://www.oia.coj.go.th>.
- วรจักร จอมทรัพย์. (2555). การบริหารความขัดแย้งที่ส่งผลต่อการบริหารงานบุคคลของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1. วารสารวิจัยมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย. 4(1): 52 - 69.
- วันชัย วัฒนศัพท์, และรัตนภรณ์ วัฒนศัพท์. (2552). การแก้ปัญหาความขัดแย้งในสถานศึกษา. กรุงเทพฯ: สถาบัน พระปกเกล้า.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2561). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564). กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.
- อาธิธรรณีย์ เขียวขุ่ม. (2557). การจัดการความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาบึงกาฬ. วารสารมหาวิทยาลัยนครพนม. 4(3): 124 - 131.
- อภิสร่า ศรีบุญยกุล, เพลินพิศ ธรรมรัตน์ และภิญโญ ทองเหลา. (2566). ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารความขัดแย้งของ ผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2. วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร. 11(42): 265 - 275.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*. 30(3): 607 - 610.
- Rahim, M. A. (2002). Toward a theory of managing organizational conflict. *International journal of conflict management*. 13(3): 206 - 235.

ความสัมพันธ์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา
อำเภอบางเลน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2
The Relationship between The Participation Management and Academic Affairs
of Schools in Banglen District School under Nakhon Pathom Primary Education
Service Area Office 2

ชนากานต์ สายนาค¹, เบญจวรรณ ศรีมารุต²

Chanakan Sainak¹, Benjawan Srimarut²

Corresponding Author E-mail: Chanakan.sainak@gmail.com

Received: 2023-12-01; Revised: 2023-12-22; Accepted: 2024-01-16

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับการบริหารแบบมีส่วนร่วม 2) ศึกษาระดับการบริหารงานวิชาการ และ 3) ศึกษาความสัมพันธ์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับการบริหารงานวิชาการ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูในสถานศึกษา อำเภอบางเลน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 จำนวน 217 คน ได้มาจากการเทียบตารางกำหนดกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่, และมอร์แกน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับโดยมีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.97 การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ผลการวิจัยพบว่า

1) การบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษาอำเภอบางเลน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการไว้วางใจกัน รองลงมาคือ ด้านความเป็นอิสระต่อความรับผิดชอบในงาน ด้านการตั้งเป้าหมายและวัตถุประสงค์ร่วมกัน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านความยึดมั่นผูกพัน 2) การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา รองลงมาคือ ด้านการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 3) การบริหารแบบมีส่วนร่วมกับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาอำเภอบางเลน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ: การบริหารแบบมีส่วนร่วม, การบริหารงานวิชาการ

¹ นักศึกษาระดับปริญญาโทศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต, (สาขาการบริหารการศึกษา), วิทยาลัยการฝึกหัดครู, มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

¹ Student in Master of Education Degree, (Education Administration), College of Teacher Education, Phranakhon Rajabhat University

² อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ, (สาขาการบริหารการศึกษา), วิทยาลัยการฝึกหัดครู, มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

² Independent Study Advisor, (Educational Administration), College of Teacher Education, Phranakhon Rajabhat University

Abstract

The purposes of this study were 1) the level of participations' management in school 2) the level of academic affairs Administration in school 3) the relationship between the participation management and academic affairs administration. Sample group included 217 of teacher in the school in Baglen District, under Nakhon Pathom Primary Educational Service Area District Office 2 selected using Krejcie and Morgan's table and stratified sampling random. The instrument used to collect data was a 5-level rating scale questionnaire. The instrument for data collection was questionnaire with reliability of 0.97. The statistics used for data analysis were percentage, mean, standard deviation, and product - moment correlation. The results revealed that :

1) participations' management in the school in Baglen District, under Nakhon Pathom Primary Educational Service Area District Office 2 was at high level. The highest average was trust, followed by freedom in work responsibilities, goal setting and co-purpose 2) academic affairs Administration in school administration of school administrators and teachers was at high level. The highest average was development and use of technological media for education followed by Measurement and evaluation and Development of the learning process 3) the relationship between the participation management and academic affairs Administration in Banglen district under Nakhon Pathom Primary Educational Service Area District Office 2 were statistically significant at 0.1 level.

Keywords: Participation Management, Academic Affairs Administration

บทนำ

การบริหารแบบมีส่วนร่วม เกิดจากการที่องค์กรต่าง ๆ พยายามแก้ปัญหาด้วยวิธีการที่มีประสิทธิภาพในการทำงาน และเน้นความคุ้มค่าของงานโดยอาศัยพื้นฐานธรรมชาติของมนุษย์ที่มีความต้องการเป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญขององค์การให้ความสำคัญต่อผู้ร่วมงานในการเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในกระบวนการการบริหารในฐานะที่เป็นบุคลากรในองค์การให้เกิดความรู้สึกสร้างการปฏิบัติงานจริงให้ผู้ร่วมงาน สร้างความผูกพันเน้นการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในกระบวนการทำงานระดับต่าง ๆ มอบหมายอำนาจหน้าที่ สร้างความเข้าใจในการดำเนินงานร่วมกัน และร่วมกันรับผิดชอบผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น การมีส่วนร่วมในการบริหารจะทำให้เกิดประโยชน์ต่อองค์การ ทำให้การบริหารและการจัดการองค์การบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ (Swansburg. 1996: 391 - 394) การมอบหมายอำนาจหน้าที่ที่เป็นตัวจูงใจให้เกิดการมีส่วนร่วม ผู้บริหารระดับต้น (First - line management) ที่มีอำนาจที่ได้รับมอบหมายจะติดต่อกับหน่วยงานอื่น ๆ เพื่อแก้ไขปัญหาในการให้บริการ ผู้จัดการระดับต้นนี้ไม่จำเป็นต้องเข้าไปหาผู้บังคับบัญชาหน่วยงานของตน ซึ่งจะเป็นผู้ที่ติดต่อกับผู้บังคับบัญชาของหน่วยงานบริการอื่น ๆ ตามลำดับ ทั้งนี้เพื่อไม่ให้เกิดการติดขัดในการสื่อสาร ซึ่งให้บุคคลที่เป็นผู้ใกล้ชิดกับปัญหานั้นที่สุดเป็นผู้แก้ไขปัญหาดังกล่าว วิธีการนี้เป็นวิธีการจัดการที่มีประสิทธิภาพและคุ้มค่า

การจัดการศึกษาในสถานศึกษา งานวิชาการถือเป็นงานหลักหรือเป็นภารกิจหลักของสถานศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 39 ซึ่งมุ่งกระจายอำนาจในการบริหารจัดการในสถานศึกษามากที่สุดด้วยเจตนารมณ์ที่จะให้สถานศึกษาดำเนินการได้โดยอิสระคล่องตัว รวดเร็ว สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน สถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่น และการมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย ซึ่งเป็นปัจจัยที่สำคัญทำให้สถานศึกษามีความเข้มแข็งในการบริหารและการจัดการ สามารถพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ ตลอดจนการวัดผลประเมินผล รวมทั้งปัจจัยเกื้อหนุนและการพัฒนาคุณภาพนักเรียน ชุมชน ท้องถิ่น ได้อย่างมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ การบริหารงานวิชาการเป็นงานที่สำคัญสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งเป็นงานที่จะต้องปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอน ซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายหลักของสถานศึกษาและเป็นเครื่องชี้ความสำเร็จและความสามารถของผู้บริหารด้วย

ความสัมพันธ์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาอำเภอบางเลน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 เพื่อพัฒนาและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของครูอย่างเหมาะสมในด้านการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาเพื่อช่วยพัฒนาทักษะของผู้เรียนในด้านต่าง ๆ อย่างต่อเนื่องทั้งในและนอกสถานศึกษา นอกจากนี้การส่งเสริมการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School-Based Management) ที่มุ่งเน้นการกระจายอำนาจการบริหารและจัดการศึกษาจากส่วนกลางไปยังสถานศึกษาเพื่อให้เกิดประสิทธิผลในการจัดการศึกษาและสอดคล้องกับความต้องการของครู โดยมีการเปิดโอกาสให้ครูได้เข้ามามีส่วนร่วมตัดสินใจกับทางสถานศึกษาในการดำเนินการต่าง ๆ ภายในสถานศึกษา ทั้งนี้เพื่อให้การพัฒนาการจัดการศึกษาที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนโดยตรงและบรรลุเป้าหมายในการสร้างผู้เรียนที่มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาที่สังคมไทยต้องการ (อมรรัตน์ รุ่งเรือง, 2565: 12 - 13) รวมทั้งการนำข้อมูลที่ได้มาเป็นแนวทางให้ครูเข้ามามีบทบาทในการจัดการศึกษาในด้านการบริหารงานวิชาการโดยมีการประสานงานกับส่วนกลางและสถานศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามเป้าหมายต่อไป

สภาพปัญหาของสถานศึกษาในอำเภอบางเลน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 2 ที่ผ่านมาผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินิยมขั้นพื้นฐาน (Ordinary National Education Test: O-NET) ของนักเรียนพบว่า ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2563 ระดับคะแนนต่ำกว่าเป้าหมายที่กำหนด ทั้งนี้ปัญหาดังกล่าวอาจเกิดจากครูขาดการมีส่วนร่วมในการวางแผนการทำงานร่วมกับผู้บริหาร รวมถึงการบริหารงานวิชาการและการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ ของโรงเรียน ซึ่งส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการบริหารงานของโรงเรียนทำให้การพัฒนาคุณภาพ การศึกษาหลาย ๆ ด้าน ยังไม่ประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในหลายกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่ำกว่าเป้าหมายที่กำหนด (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 2, 2563)

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาความสัมพันธ์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในสถานศึกษาอำเภอบางเลน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 2 เพื่อสะท้อนการบริหารจัดการและนำไปปรับปรุงการบริหารงานวิชาการไปสู่ปฏิรูปการศึกษาและปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาและครู ในสถานศึกษาอำเภอบางเลน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 2
2. เพื่อศึกษาระดับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาและครู ในสถานศึกษาอำเภอบางเลน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 2
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับการบริหารงานวิชาการ ในสถานศึกษาอำเภอบางเลน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 2

การทบทวนวรรณกรรม

การบริหารแบบมีส่วนร่วม

อมรรักษ์ ปิ่นกำลัง (2562: 27) กล่าวว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมมีความสำคัญในการบริหาร องค์การอย่างยิ่ง เนื่องจากผู้บริหารระดับสูงหรือผู้บังคับบัญชาได้เปิดโอกาสให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหาร มีอิสระในการทำงาน ตลอดจนสามารถเสนอความคิดเห็นเพื่อร่วมกันแก้ปัญหา ย่อมเป็น แรงจูงใจให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเกิดความรู้สึกผูกพันและร่วมรับผิดชอบในการดำเนินงานขององค์การส่งผลให้ องค์การประสบผลสำเร็จต่อไป

การบริหารแบบมีส่วนร่วม (Participative Management) หมายถึง การที่บุคคลผู้บริหารในองค์กรเปิดโอกาสให้บุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการปฏิบัติงานเข้ามามีส่วนร่วมได้แสดงความคิดเห็นในการตัดสินใจ การรับผิดชอบ การวางแผน การปฏิบัติงาน ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ตลอดจนร่วมติดตามการประเมินผล โดยใช้ความคิดสร้างสรรค์และความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์หรือแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นจากการบริหารงานในองค์การและสร้างผลประโยชน์ร่วมกันให้บรรลุเป้าหมายสูงสุดขององค์กร

องค์ประกอบของการบริหารแบบมีส่วนร่วม

Swanaburg (1996: 391 - 393) ได้แบ่ง องค์ประกอบสำคัญของการบริหารแบบมีส่วนร่วมไว้ ดังนี้

1. การไว้วางใจ (Trust) คือ การที่ผู้ปฏิบัติงานได้รับความไว้วางใจให้ปฏิบัติหน้าที่โดยมีการรายงานผลเป็นระยะ โดยผู้บริหารเป็นผู้ทบทวนการปฏิบัติงานขั้นสุดท้าย มีการบริหารจัดการระยะเวลาและอัตราการมีส่วนร่วมอย่างเหมาะสม
2. ความผูกพัน (Commitment) คือ ผู้บริหารแสดงตนเป็นผู้ที่เข้าพบได้ง่ายคอยให้ความช่วยเหลือและอบรมฝึกฝนผู้ใต้บังคับบัญชาในกระบวนการทำงานต่าง ๆ
3. เป้าหมายและวัตถุประสงค์ (Goals and objectives) คือ การแก้ไขปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นโดยการสร้างบรรยากาศแห่งความตรงไปตรงมาพร้อมกับกระบวนการที่จะใช้แก้ปัญหา การวางแผนและแก้ไขปัญหาพร้อมกัน
4. ความเป็นอิสระ (Autonomy) คือ ผู้บริหารให้ความเป็นอิสระในการรับผิดชอบอำนาจหน้าที่และการปกครองตนเองในการทำงาน ซึ่งความเป็นอิสระจะยิ่งมากขึ้นตามประสบการณ์ความรู้ ความสามารถในการทำงาน โดยผู้ปฏิบัติงานต้องการการตัดสินใจในงานรวมทั้งการปกครองตนเอง

ขอบข่ายงานบริหารงานวิชาการ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2550: 30 - 51) ได้กำหนดขอบข่ายและภารกิจการบริหารงานวิชาการออกเป็น 17 ด้าน ดังนี้ 1) การพัฒนาหรือการดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น 2) การวางแผนงานด้านวิชาการ 3) การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา 4) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 5) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 6) การวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน 7) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา 8) การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ 9) การนิเทศการศึกษา 10) การแนะแนว 11) การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา 12) การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ 13) การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษา และองค์กรอื่น 14) การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน สถานประกอบการและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา 15) การจัดทำระเบียบแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา 16) การคัดเลือกหนังสือ แบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษา 17) การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

สุทธิรา เกษมราษฎร์ (2559: 18) ได้กำหนดขอบข่ายการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนกลุ่มบางละมุง 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 ประกอบด้วย 4 งานหลัก ได้แก่ 1) ด้านหลักสูตรและการนำไปใช้ 2) ด้านการจัดการเรียนการสอน 3) ด้านสื่อการเรียนการสอน และ 4) ด้านการวัดและประเมินผล

มูนา จารง (2560: 44) ได้กำหนดขอบข่ายการบริหารงานวิชาการโดยยึดพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 (กระทรวงศึกษาธิการ. 2550: 30 - 51) เป็นกรอบในการศึกษา ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้ 1) การพัฒนาหรือการดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น 2) การวางแผนงานด้านวิชาการ 3) การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา 4) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 5) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้

อัครินทร์ แก่นจันทร์ (2562: 20) ได้กำหนดขอบข่ายการบริหารงานวิชาการโดยยึดขอบข่าย ของการบริหาร วิชาการกระทรวงศึกษาธิการ (2550) มาเป็นกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย ซึ่งขอบข่ายของการ บริหารวิชาการมีรายละเอียด ดังนี้ 1) การพัฒนาหรือการดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น 2) การวางแผนงานด้าน วิชาการ 3) การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา 4) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 5) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้

พัชญ์พิชา จันทา (2563: 43) ได้กำหนดขอบข่ายการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาไว้ดังนี้ 1) ด้านการพัฒนา หลักสูตรของสถานศึกษา 2) ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 3) ด้านการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอน ผลการเรียน 4) ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา 5) ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา 6) ด้านการนิเทศการศึกษา 7) ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา

ณัฐนันท์ เล็กมาก (2564: 59) ได้กำหนดขอบข่ายการบริหารวิชาการในสถานศึกษาไว้ดังนี้ 1) ด้านการพัฒนา หลักสูตรของสถานศึกษา 2) ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 3) การวัดผล ประเมินผลและดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน 4) การนิเทศการศึกษา

ปริญญารัตน์ เมืองพิล (2564: 19) ได้กำหนดขอบข่ายการบริหารวิชาการในสถานศึกษาไว้ดังนี้ 1) ด้านการพัฒนา หลักสูตรของสถานศึกษา 2) ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 3) ด้านการวัดผล ประเมินผลและดำเนินการเทียบโอน

ผลการเรียนรู้ 4) ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมเทคโนโลยีทางการศึกษา 5) ด้านการนิเทศการศึกษา 6) ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 7) ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

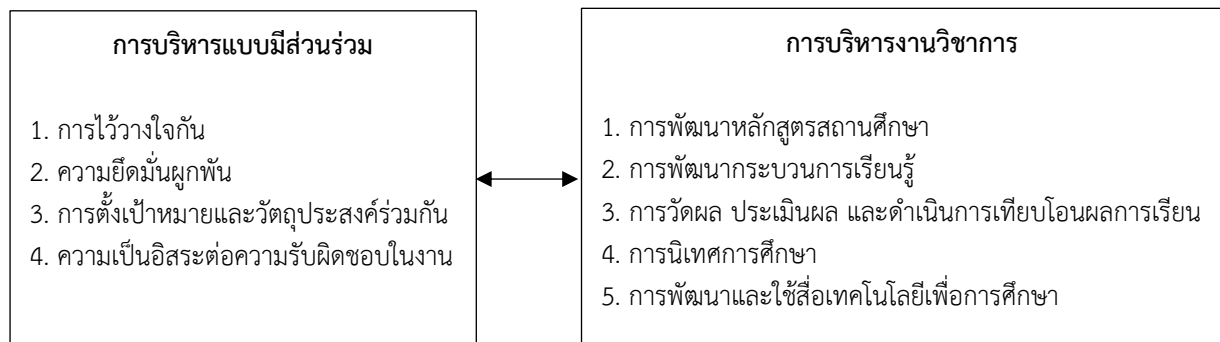
อมรรัตน์ รุ่งเรือง (2565: 61 - 68) ได้กำหนดขอบข่ายการบริหารงานวิชาการผู้บริหารสถานศึกษา ไว้ดังนี้ 1) การวางแผนงานด้านวิชาการ 2) การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา 3) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 4) การวัดผลประเมินผลและการเทียบโอนผลการเรียน 5) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา 6) การนิเทศการศึกษา 7) การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

อาทิกุฎา โชคดีวัฒนา (2565: 27) ได้กำหนดขอบข่ายการบริหารงานวิชาการผู้บริหารสถานศึกษาไว้ดังนี้ 1) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 2) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 3) การวัดผล ประเมินผลและการเทียบโอนผลการเรียน 4) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 5) การนิเทศการศึกษา 6) การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา 7) การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

พิมพ์พร สีขาว (2565: 294) ได้กำหนดขอบข่ายการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาไว้ดังนี้ 1) ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา 2) ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้ 3) ด้านการวัดผล และประเมินผล และการเทียบโอนผลการเรียน 4) ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา 5) ด้านการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ใช้ทฤษฎีของการบริหารแบบมีส่วนร่วมตามแนวคิดของ สวอนสเบิร์ก (Swanaburg, 1996: 391 - 393) และสังเคราะห์จากแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการตามขอบข่ายของ กระทรวงศึกษาธิการ (2550); สุทธิรา เกษมราษฎร์ (2559); มูนา จารง (2560); อัครินทร์ แก่นจันทร์ (2562); พิชญ์พิชา จันทา (2563); ญัฐนันท์ เล็กมาก (2564); ปริญาภรณ์ เมืองพิล (2564); ออมรรัตน์ รุ่งเรือง (2565); อาทิกุฎา โชคดีวัฒนา (2565) และพิมพ์พร สีขาว (2565) ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ครูในสถานศึกษา อำเภอบางเลน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครปฐม เขต 2 ปีการศึกษา 2565 จาก 44 โรงเรียนจำนวน 494 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ครูในสถานศึกษา อำเภอบางเลน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครปฐม เขต 2 ปีการศึกษา 2565 จาก 44 โรงเรียน จำนวน 217 คน ขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ได้มาจากการใช้ตารางกำหนดกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่, และมอร์แกน (Krejcie, & Morgan)

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับเพศ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของสถานศึกษา มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา ตามแนวคิดของ Swansburg (1996: 391 - 394) แบ่งองค์ประกอบของการบริหารแบบมีส่วนร่วมไว้ 4 ด้าน คือ ด้านการไว้วางใจกัน ด้านความยึดมั่นผูกพัน ด้านการตั้งเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ร่วมกัน ด้านความเป็นอิสระต่อความรับผิดชอบในงาน ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตรา ส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scale)

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน การนิเทศการศึกษา และการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scale)

ขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ

1. ศึกษาการสร้างเครื่องมือนำข้อมูลมาสร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วม Swansburg (1996: 391 - 394) แบ่งองค์ประกอบของการบริหารแบบมีส่วนร่วมไว้ 4 ด้าน และการสังเคราะห์ตัวแปรด้านการบริหารงานวิชาการ 5 ด้าน
2. สร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมตัวแปรการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา แล้วนำเสนอประธานและกรรมการที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ความสอดคล้องของคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะ ความเหมาะสมของภาษาและแก้ไขให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น
3. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนอผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ (Index of item - Objective Congruence: IOC) ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามและวัตถุประสงค์อยู่ระหว่าง 0.67 - 1.00
4. ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามตามผู้ทรงคุณวุฒิเสนอแนะแล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษา จากนั้นนำไปทดลองใช้ (Try out) กับครู ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูโรงเรียนวัดวังน้ำเขียว อำเภอกำแพงแสน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 1 จำนวน 30 คน และนำแบบสอบถามมาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งหมด โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach. 1990: 202 อ้างถึงใน เขมม มหิงสาเดช. 2562: 36) โดยได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งหมดเท่ากับ 0.95
5. นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความเชื่อมั่นแล้วไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดเพื่อนำผลมาวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์และสมมติฐานการวิจัยต่อไป

วิธีรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัยในปีการศึกษา 2566 โดยดำเนินการตามระเบียบแนวทางปฏิบัติของราชการ ดังนี้

1. ทำหนังสือขอความอนุเคราะห์จากวิทยาลัยการฝึกหัดครู มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยาในอำเภอบางเลน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 2
2. นำหนังสือขอความอนุเคราะห์พร้อมทั้งแบบสอบถามส่งถึงสถานศึกษาในอำเภอบางเลน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 2 โดยวิธีการนำส่งและเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง
3. นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามที่สมบูรณ์ของสถานศึกษาในอำเภอบางเลน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 2 มาวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามโดยใช้ร้อยละ (Percentage)
2. วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในสถานศึกษาอำเภอบางเลน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 2 โดยใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)
3. หาความสัมพันธ์การบริหารแบบมีส่วนร่วมกับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในสถานศึกษาอำเภอบางเลน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 2 มีความสัมพันธ์กัน โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson product - moment correlation)

สรุปผลการวิจัย

1. ระดับการบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษาอำเภอบางเลน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 2 แบ่งเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการไว้วางใจ ด้านความยึดมั่นผูกพัน ด้านการตั้งเป้าหมายและวัตถุประสงค์ร่วมกัน และด้านความเป็นอิสระต่อความรับผิดชอบ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์การบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษาอำเภอบางเลน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครปฐม เขต 2

การบริหารแบบมีส่วนร่วม	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	อันดับ
1. ด้านการไว้วางใจกัน	4.46	0.39	มาก	1
2. ด้านความยึดมั่นผูกพัน	4.37	0.41	มาก	4
3. ด้านการตั้งเป้าหมายและวัตถุประสงค์ร่วมกัน	4.38	0.42	มาก	3
4. ด้านความเป็นอิสระต่อความรับผิดชอบในงาน	4.38	0.41	มาก	2
รวมเฉลี่ย	4.40	0.37	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่า 1) ด้านการไว้วางใจ โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารกำหนด หน้าที่ความรับผิดชอบของผู้ปฏิบัติงานและให้อำนาจในการตัดสินใจ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารยอมรับฟังความคิดเห็น ซึ่งกันและกัน ให้อิสระกับผู้ปฏิบัติงาน 2) ด้านความยึดมั่นผูกพัน โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ผู้บริหาร แสดงตนเป็นผู้ที่เข้าพบได้ง่ายคอยให้ความช่วยเหลือและอบรมฝึกฝนผู้ใต้บังคับบัญชาในกระบวนการทำงานต่าง ๆ ส่วนข้อที่มี ค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติงานได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจแก้ปัญหาของสถานศึกษาร่วมกัน 3) ด้านการตั้งเป้า และวัตถุประสงค์ร่วมกัน โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือผู้บริหารเปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติงานกำหนด เป้าหมายและวัตถุประสงค์ในการทำงานให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือผู้บริหารเป็นผู้คอยช่วยเหลือ ในการตั้งเป้าหมาย และคอยตรวจสอบผลการปฏิบัติงาน 4) ด้านความเป็นอิสระต่อความรับผิดชอบในงาน โดยรวมอยู่ใน ระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติงานมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ การปรับปรุง ข้อที่ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารให้อิสระแก่ผู้ปฏิบัติงานในการตัดสินใจเกี่ยวกับงานที่ได้รับมอบหมายและให้รายงานการปฏิบัติงาน ของตนเอง

2. ระดับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาอำเภอบางเลน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 2 ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ด้านการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน ด้านการนิเทศการศึกษา และด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อ การศึกษา ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา ในสถานศึกษาอำเภอบางเลน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 2

การบริหารงานวิชาการ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	อันดับ
1. ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	4.39	0.39	มาก	3
2. ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้	4.38	0.40	มาก	5
3. ด้านการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน	4.40	0.42	มาก	2
4. ด้านการนิเทศการศึกษา	4.38	0.39	มาก	4
5. ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา	4.44	0.33	มาก	1
รวมเฉลี่ย	4.40	0.34	มาก	

จากตารางที่ 2 พบว่า 1) ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การนำหลักสูตรไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนและบริหารหลักสูตรอย่างเหมาะสม ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การนิเทศ ติดตาม และประเมินผล การใช้หลักสูตรสถานศึกษา 2) ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การจัดการเรียนรู้โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติจริง ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การจัดกระบวนการเรียนรู้ตามเนื้อหาสาระและกิจกรรมสอดคล้องกับความสนใจ ความถนัดของผู้เรียน 3) ด้านการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การนำผลการวัดและประเมินผลมาวิเคราะห์ เพื่อปรับปรุงพัฒนา ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การจัดทำแผนการวัดผล และประเมินผล สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา 4) ด้านการนิเทศการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การประเมินผลการจัดการระบบและกระบวนการนิเทศในสถานศึกษา ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การดำเนินการนิเทศ วิชาการและการเรียนการสอนในรูปแบบที่หลากหลาย 5) ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยี เพื่อการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การประเมินผลการจัดการระบบและกระบวนการนิเทศในสถานศึกษา ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์การจัดระบบนิเทศภายในสถานศึกษากับสถานศึกษาอื่น ตามลำดับ

3. ความสัมพันธ์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา ในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ ผู้วิจัยใช้สถิติค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาอำเภอ บางเลน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2

การบริหารแบบมีส่วนร่วม	การบริหารงานวิชาการ					รวม (Y _{tot})
	ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา (Y ₁)	ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ (Y ₂)	ด้านการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน (Y ₃)	ด้านการนิเทศการศึกษา (Y ₄)	การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา (Y ₅)	
ด้านการไว้วางใจ (X ₁)	.633**	.621**	.604**	.477**	.588**	.838**
ด้านความยึดมั่นผูกพัน (X ₂)	.646**	.700**	.648**	.539**	.704**	.934**
ด้านการตั้งเป้าหมายและวัตถุประสงค์ร่วมกัน (X ₃)	.702**	.701**	.689**	.483**	.593**	.930**
ด้านความเป็นอิสระต่อความรับผิดชอบในงาน(X ₄)	.793**	.809**	.741**	.476**	.716**	.903**
รวม (X _{tot})	.827	.936	.899	.798	.899	.819**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผล

1. การบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษาอำเภอบางเลน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษา และผู้ที่เกี่ยวข้องในสถานศึกษาอำเภอบางเลน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 ได้เล็งเห็นความสำคัญในการบริหารแบบมีส่วนร่วม ซึ่งในการบริหารโดยเน้นการมีส่วนร่วมเป็นหลักจะก่อให้เกิดการพัฒนาแนวคิดใหม่ๆ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กัญญาพัชร พงษ์ดี (2558: 183 - 193) ศึกษาเรื่อง กลยุทธ์การบริหารแบบมีส่วนร่วมของไตรภาคีในการยกระดับคุณภาพผู้เรียนใน

โรงเรียนพื้นที่สูงภาคเหนือตอนบน พบว่า สภาพปัจจุบันในการบริหารแบบมีส่วนร่วมของไตรภาคีในการยกระดับคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนพื้นที่สูงภาคเหนือตอนบนในภาพรวม ครูมีส่วนร่วมในการบริหาร อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ นาฎพิมล คุณเผือก (2555: บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับ วัฒนธรรมองค์การของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลพบว่า 1) การบริหารงานแบบมีส่วนร่วม 2) วัฒนธรรมองค์การ อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชาถุณี เหมือนโพธิ์ทอง (2554: ง) ผู้ศึกษาวิจัยเรื่องการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับการทำงานเป็นทีม ของพนักงานครูในสถานศึกษา สังกัดเทศบาลกลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดเทศบาลกลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1 โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของน้ำผึ้ง หมุดเพชร (2556: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่องพฤติกรรมการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหาร โรงเรียนในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสองภาษา ระดับประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียนในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสองภาษา ระดับประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก

2. การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาอำเภอบางเลน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ด้านการวัดผลประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน ด้านการนิเทศการศึกษา และด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากในสถานศึกษาอำเภอบางเลน มีการบริหารงานวิชาการ ตามยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาของสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 ที่กำหนดกลยุทธ์การพัฒนาการศึกษาในสถานศึกษาอำเภอบางเลน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 โดยมุ่งเน้นพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาทั้งระบบ ให้สามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างมีคุณภาพ เน้นการมีส่วนร่วม จากทุกภาคส่วนและความร่วมมือกับองค์กร และผู้บริหารสถานศึกษาบริหารงานโดยเปิดโอกาสให้ครูทุกคนเข้ามีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการเพื่อร่วมกันพัฒนางานวิชาการให้มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553: 15) กล่าวว่า ในการบริหารงานวิชาการ ต้องอาศัยความร่วมมือจากครูผู้สอนด้วย เพราะครูผู้สอนคือผู้เกี่ยวข้องโดยตรงในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน จึงจำเป็นที่ผู้บริหารจะต้องเปิดโอกาสให้ครูเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการให้มากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุธทัย ดาราพงษ์ (2555) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูผู้สอน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตเทศบาลเมืองตราด จังหวัดตราด พบว่าการมีส่วนร่วมในการบริหาร งานวิชาการของครูผู้สอนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการ อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ มานิตา สุทธิหา (2556) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมใน การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอบางปะกง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 พบว่า การมีส่วนร่วมในการ บริหารงานวิชาการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก

3. ความสัมพันธ์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาอำเภอบางเลน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 มีความสัมพันธ์กันในทางบวก ในระดับสูง ($r = .819^{**}$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้ใช้หลักการบริหารแบบมีส่วนร่วมมา ร่วมกับการบริหารงานวิชาการ ซึ่งเป็นวิธีการบริหารที่ช่วยให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการทำงานได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น การตัดสินใจหรือการปฏิบัติงานในหลากหลายรูปแบบ เพื่อให้เกิดความผูกพันและความรับผิดชอบต่อการกระทำมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ ไศภิดา คล้ายหนองสรวง (2558: 3) ศึกษาเรื่องการบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 พบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ดเขต 3 ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับงานวิจัยของ รัชนิดา นิลมณี (2554: 126) ศึกษาความสัมพันธ์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับงานวิชาการของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 พบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา กับงานวิชาการของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ในทางบวกหรือมีความสัมพันธ์กันในลักษณะที่คล้ายคลึงตามกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 การศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษาอำเภอบางเลน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครปฐม เขต 2 ผู้บริหารสถานศึกษาควรใช้หลักการบริหารแบบมีส่วนร่วมเข้ามามีบทบาทในการบริหารในด้านต่าง ๆ ดังนี้ 1) ด้านการไว้วางใจ ผู้บริหารควรสอนงานให้ผู้ปฏิบัติงานมีการวางแผนการทำงานอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ 2) ด้านความยึดมั่นผูกพัน ผู้บริหารควรมีแนวทางการทำงานร่วมกับผู้ปฏิบัติงานเพื่อเป็นประโยชน์ต่อองค์กรอย่างแท้จริง 3) ด้านการตั้งเป้าหมายและวัตถุประสงค์ร่วมกัน ผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติงานเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายขององค์กร 4) ด้านความเป็นอิสระต่อความรับผิดชอบ ผู้บริหารควรกระจายอำนาจในการทำงานให้ผู้ปฏิบัติงานมากขึ้นตามประสบการณ์ ความรู้และความสามารถของบุคคล

1.2 การศึกษาการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาอำเภอบางเลน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครปฐม เขต 2 ผู้บริหารสถานศึกษาควรใช้หลักการบริหารแบบมีส่วนร่วมเข้ามามีบทบาทในการบริหารในด้านต่าง ๆ ดังนี้ 1) ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ผู้บริหารควรสนับสนุนส่งเสริมให้ครูในสถานศึกษาได้รับการพัฒนาให้มีความรู้ความเข้าใจความสามารถในการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนตลอดเวลา 2) ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ผู้บริหารควรส่งเสริมครูจัดกระบวนการเรียนรู้ด้วยวิธีการที่หลากหลาย จัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 3) ด้านการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน ผู้บริหารสถานศึกษาจึงตระหนักถึงการให้ครูเข้ามามีส่วนร่วมเนื่องจากเป็นแนวทางในการประเมินคุณภาพผู้เรียนเชิงประจักษ์ และต้องมีเกณฑ์การพิจารณาอย่างชัดเจน 4) ด้านการนิเทศการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาควรสนับสนุนให้ครูผู้สอนปฏิบัติงานร่วมกันในการปรับปรุงคุณภาพการจัดการเรียนรู้เพื่อให้เกิดประสิทธิผลทางดีกับนักเรียนให้มากที่สุด 5) ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ผู้บริหารควรสนับสนุนครูในสถานศึกษาจัดหาสื่อเทคโนโลยีและงบประมาณมาสนับสนุนการจัดการศึกษาของโรงเรียนให้ก้าวหน้าและทันสมัย

1.3 ความสัมพันธ์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาอำเภอบางเลน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ด้านการไว้วางใจและด้านนิเทศการศึกษามีระดับต่ำ ดังนั้นผู้บริหารควรให้การยอมรับ ให้ความไว้วางใจ สนับสนุนช่วยเหลือฝึกอบรม ให้อำนาจเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจการปรับปรุง พัฒนาเป้าหมายขององค์กรและให้ความเป็นอิสระต่อความรับผิดชอบในการบริหารงานแก่ผู้ร่วมงาน การพัฒนา คุณภาพผู้เรียน โดยผ่านกระบวนการนิเทศเพื่อพัฒนาครูให้มีภาวะผู้นำทางวิชาการในการพัฒนาปรับปรุงหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน เสริมสร้างสมรรถนะด้านการสอนและการปฏิบัติงานของครูส่งเสริมการประสานความร่วมมือในการแก้ปัญหาการจัดการเรียนการสอน และเสริมสร้างขวัญกำลังใจให้ครูมีความไว้วางใจและความมั่นใจในความก้าวหน้าในวิชาชีพ

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยแบบผสมคือเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ เกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาอำเภอบางเลน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2

2.2 ควรมีการศึกษาวิจัยการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับการบริหารงานวิชาการ ทุกสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 หรือสังกัดอื่น ๆ

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2550). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545. กรุงเทพฯ : ศุภสภา.
- กัญญาพัชร พงษ์ดี. (2558). กลยุทธ์การบริหารแบบมีส่วนร่วมของไตรภาคีในการยกระดับคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนพื้นที่สูงภาคเหนือตอนบน. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- เกษม มหิงสาเดช. (2562). การศึกษาบทบาทการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.

- ชาอุณี เหมือนโพธิ์ทอง. (2554). การบริหารแบบมีส่วนร่วมกับการทำงานเป็นทีมของพนักงานครูในสถานศึกษา สังกัด
เทศบาลกลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต(การบริหารการศึกษา).
มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ณัฐนันท์ เล็กมาก. (2564). การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ ในจังหวัด
ประจวบคีรีขันธ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
(การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- นาฎพิมล คุณเผือก. (2555). ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมกับวัฒนธรรมองค์การของโรงเรียน
มัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. วิทยานิพนธ์
ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (เทคโนโลยีการบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- น้ำผึ้ง หมุดเพชร. (2556). พฤติกรรมการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียนในการบริหารงานวิชาการของ
โรงเรียนสองภาษา ระดับประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหาร
การศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.
- ปริญญาภรณ์ เมืองพิล. (2564). การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงาน
เขตห้วยขวาง. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2553). การบริหารงานวิชาการ. กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพฯ.
- พิมพ์พร สีขาว. (2565). การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการโรงเรียนในกลุ่มสหวิทยาเขตศรีนครินทร์ สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
(การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- พัชัญพิชา จันทา. (2563). แนวทางการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษานครนายก. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี
ราชมงคลธัญบุรี.
- มานิตา สุทธิหา. (2556). การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร สถานศึกษาและครูในโรงเรียน
ประถมศึกษาอำเภอบางปะกงสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทราเขต 1. วิทยานิพนธ์
ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยบูรพา.
- มูนา จารง. (2560). การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะครูผู้สอนในศูนย์ เครือข่ายตลิ่งชันสังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 2. การค้นคว้าอิสระครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหาร
การศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- รัชนิดา นิลมณี. (2554). ความสัมพันธ์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับงานวิชาการของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา).
มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ไศภิดา คล้ายหนองสรวง. (2558). การบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา).
มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2. (2563). การสังเคราะห์รายงานผลการประเมินตนเองของ
สถานศึกษา (SAR) ปี 2563. สืบค้นเมื่อ 23 ธันวาคม 2565, จาก <https://anyflip.com/glyrv/qmlo>.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2550). การบริหารจัดการเรียนร่วมและการพัฒนาคุณภาพการศึกษาสำหรับ
นักเรียนที่มีปัญหาการเรียนรู้ (เอกสารประกอบการประชุมสัมมนา). กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- สุดหทัย ดาราพงษ์. (2555). การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูผู้สอนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตเทศบาล
เมืองตราด จังหวัดตราด. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สุทธิรา เกษมราษฎร์. (2559). การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูโรงเรียนกลุ่มบางละมุง 4 สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา).
มหาวิทยาลัยบูรพา.

- อรุณี ทองนพคุณ. (2558). การศึกษาบทบาทการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาฉะเชิงเทรา. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- อมรภัค ปิ่นกำลัง. (2562). การบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนเรียนรวมสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสมุทรสงคราม. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- อมรรัตน์ รุ่งเรือง. (2565). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารกับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในอำเภอ แพลงยาว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยบูรพา.
- อัศวรินทร์ แก่นจันทร์. (2562). การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูในโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์.
- อาทิตยา โชคดีวัฒนา. (2565). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัด ตราด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยบูรพา.
- Swansburg, R. (1996). *Management and leaders for nurse manager*. Boston: Jones and Bartlett.

แนวทางการพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1
The Guidelines for The Development of Administrative Skills of School
Administrators in Digital Era under Phichit Primary Educational
Service Area Office 1

ณัฐวัชร อ้อยแถม¹, ทีปปิพัฒน์ สันตะวัน², ธิตินันท์ ดั่งสุวรรณ³
Nattawat Oilkam¹, Teeppipat Suntawan², Thitinan Dongsuwan³
Corresponding Author E-mail: banknattawat5@nsru.ac.th

Received: 2023-12-06; Revised: 2023-12-15; Accepted: 2024-01-08

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูจำนวน 285 คน โดยการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือ คือ แบบสอบถามทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล และค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.82 วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2) หาแนวทางการพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล โดยการสนทนากลุ่มผู้เชี่ยวชาญจำนวน 7 คน เครื่องมือ คือ แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา และ 3) ประเมินแนวทางการพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 30 คน เครื่องมือ คือ แบบประเมินแนวทางการพัฒนาทักษะการบริหาร มีความเที่ยงเท่ากับ 0.97 วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการศึกษาพบว่า

1) ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีทักษะสูงสุด คือ ด้านความรู้ความคิด 2) แนวทางการพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล คือ (1) ทักษะด้านความรู้ความคิด ควรสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีในการติดต่อประสานงาน (2) ทักษะด้านเทคนิค ควรมีความรู้ความเข้าใจ และให้ความสำคัญในการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี (3) ทักษะด้านการศึกษาและการสอน ควรมีการนิเทศ กำกับติดตาม และสนับสนุนการเรียนรู้ (4) ทักษะด้านมนุษย ควรเสริมสร้างแรงจูงใจ สร้างบรรยากาศให้ครูทำงาน (5) ทักษะด้านความคิดรวบยอด ควรกำหนดนโยบายของโรงเรียนให้สอดคล้องกับนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด และ (6) ทักษะด้านเทคโนโลยีและการใช้ดิจิทัล ควรใช้เทคโนโลยีอย่างสร้างสรรค์และมีประสิทธิภาพ และ 3) การประเมินแนวทางการพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: การพัฒนาทักษะการบริหาร, ผู้บริหารสถานศึกษา, ยุคดิจิทัล

¹ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต, (สาขาวิชาการบริหารการศึกษา), มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

² Student in Master of Education Degree, (Educational Administration), Nakhon Sawan Rajabhat University

³ อาจารย์ที่ปรึกษา, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

² Advisor, Faculty of Education, Nakhon Sawan Rajabhat University

³ อาจารย์ที่ปรึกษา, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

³ Advisor, Faculty of Education, Nakhon Sawan Rajabhat University

Abstract

The purposes of this research were 1) studied the administrative skills of school administrators in the digital era. The sample consisted of 285 administrators and teachers obtained by using simple random sampling. The research tool was a questionnaire concerning the administrative skills of school administrators in the digital era, with a reliability of 0.82. 2) found the development guidelines for administrative skills of school administrators in digital era were conducted by the discussion group comprising 7 experts. The research tool was the recording form of the discussion group, data was analyzed using content analysis and 3) evaluated the guidelines for developing administrative skills of administrators in the digital era. The sample included 30 administrators. The research tool was the evaluation form concerning the development guidelines for administrative skills of school administrators in the digital era, with a reliability of 0.97, data were analyzed by mean and standard deviation. The research findings were as follows:

1) The administrative skills of school administrators in the digital era were at a high level. To consider each aspect, it was found that the highest skills were the knowledge and thinking skills. 2) The development guidelines for administrative skills of school administrators in the digital era were as follows: (1) the knowledge and thinking skills should support the use of technology in coordination; (2) the technical skills should have knowledge, understanding, and emphasis on the preparation of annual action plans; (3) the educational and instructional skills should be supervised and monitored regularly and support the learning; (4) the human skills should strengthen motivation and create an atmosphere for teachers to work collaboratively; (5) the conceptual skills should set the school policies in line with the educational management policies of the parent agency; and (6) the technological and digital skill should apply the technology creatively and efficiently. 3) The evaluation of the guidelines for administrative skills of school administrators in the digital era overall was at the highest level. The aspect of accuracy was at the highest level. The aspect of appropriateness was at the highest level. The aspect of feasibility was at the highest, and the aspect of usefulness was at the highest level.

Keywords: Administrative Skills Development, Administrator, Digital Era

บทนำ

โลกในยุคปัจจุบันได้มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว มีความเจริญก้าวหน้าอยู่ตลอดเวลา ทั้งทางด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และด้านเทคโนโลยี มีสิ่งใหม่ ๆ เกิดขึ้นอยู่เสมอ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการเปลี่ยนแปลงวิถีการดำเนินชีวิตของคนในยุคปัจจุบัน เมื่อโครงสร้างของสังคมเปลี่ยนแปลงไป ส่งผลทำให้การศึกษาเป็นพื้นฐานสำคัญกับการพัฒนาประเทศในทุก ๆ ด้าน ให้มีความเจริญก้าวหน้าทันกับกระแสโลกในยุคปัจจุบัน จากการเปลี่ยนแปลงของโลกอย่างรวดเร็วนี้ ส่งผลกระทบต่อองค์กรต่าง ๆ รวมทั้งสถานศึกษาที่จะต้องปรับเปลี่ยนให้เข้ากับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ทำให้สถานศึกษาต้องมีการวางแผนการบริหารจัดการศึกษาที่ดีและมีประสิทธิภาพ ต้องรู้จักเรียนรู้ สร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ให้มีคุณภาพ มีการบริหารงานให้ทันสมัย ซึ่งการบริหารงานให้สำเร็จบรรลุเป้าหมายที่ได้วางไว้นั้น ต้องอาศัยผู้บริหารที่มีทักษะการบริหารที่ดี มีความรู้ ความสามารถ มีความเข้าใจในหลักการของการบริหาร ให้มีความพร้อมในการเข้าสู่ความเปลี่ยนแปลงและปรับสถานศึกษาไปสู่ความสำเร็จบรรลุตามวัตถุประสงค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการ ในฐานะหน่วยงานหลักในภาคการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพคนของประเทศ ได้ตระหนักถึงความสำคัญในการมุ่งสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีสำหรับคนไทย พัฒนาค้นหาให้มีความเป็นคนที่สมบูรณ์ มีวินัย ใฝ่รู้ มีทักษะ มีความคิดสร้างสรรค์ มีทัศนคติที่ดี รับผิดชอบต่อสังคม มีคุณธรรมและจริยธรรม สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดนโยบายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 เพื่อเป็นแนวทางในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 (กระทรวงศึกษาธิการ. 2560: 45)

การบริหาร เป็นกระบวนการของผู้บริหารในการดำเนินงานตามภารกิจหรือกิจกรรมต่าง ๆ ที่ได้รับมอบหมายจากองค์กร โดยมีบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปร่วมมือกันปฏิบัติงานอย่างมีระบบแบบแผน ดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ในการบริหารจัดการที่ดีของผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง มีบุคคลและหน่วยงานที่รับผิดชอบเข้าร่วมดำเนินการ มีรูปแบบ ขั้นตอน กติกา และวิธีดำเนินการเพื่อนำมาซึ่งความสำเร็จสู่ล่งในการปฏิบัติงาน การยอมรับจากบุคคลภายในและนอกสถานศึกษามีทรัพยากรสนับสนุน และมีกระบวนการประเมินผลการศึกษาที่เที่ยงตรง และเชื่อถือได้ รวมทั้งการจัดการที่ดีและมีประสิทธิภาพของผู้บริหารสถานศึกษาที่เป็นสิ่งสำคัญต่อความก้าวหน้าและความสำเร็จต่อการจัดการศึกษา ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา มีความสำคัญเพราะผู้บริหารสถานศึกษาในปัจจุบันต้องให้ความสนใจเป็นอย่างยิ่ง “มองกว้าง คิดไกล ใฝ่สูง มุ่งความสำเร็จ” การที่ผู้บริหารสถานศึกษาจะบริหารงานให้มีคุณภาพ สิ่งสำคัญที่สุดคือ ตัวผู้บริหารต้องมีคุณภาพ ผู้บริหารต้องพัฒนาตนเอง มีความเป็นผู้นำต้องนำความเปลี่ยนแปลง มีความสามารถในการใช้ทักษะการบริหารได้เป็นอย่างดี ซึ่งทักษะที่จำเป็นสำหรับผู้บริหารสถานศึกษานี้ ผู้บริหารสถานศึกษาแต่ละคนจะมีและใช้ไม่เท่ากัน ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาแต่ละคน ที่จะแสวงหาให้ได้มาซึ่งความรู้ความสามารถ และทักษะเพื่อทำให้สามารถบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพได้ ด้วยเหตุนี้จึงเห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาต้องนำทฤษฎีและทักษะต่าง ๆ มาใช้ในการบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพและมุ่งประสิทธิผล ปัญหาที่เกิดจากระบบการปฏิรูปการศึกษา การกระจายอำนาจปัญหาการขาดเทคนิคและวิธีการในการบริหารงาน ปัญหาดังกล่าวมาจากสาเหตุที่สำคัญ คือ ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อนำไปใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาทักษะการบริหารต่อไป (วัลลภา พูลศิริ. 2562: 12)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 มีสถานศึกษาในสังกัดตั้งอยู่ใน 6 อำเภอ ดังนี้ อำเภอเมืองพิจิตร อำเภอสามง่าม อำเภอโพธิ์ประทับช้าง อำเภอวังทรายพูน อำเภอวชิรบุรี และอำเภอสามโก้ มีสถานศึกษาทั้งหมด 132 โรงเรียน ที่ผ่านมาสํานักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 พบว่า ในภาพรวมผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ทั้งนี้ส่วนหนึ่งอาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารขาดทักษะการบริหารสถานศึกษาที่ควรจะมี เช่น วิสัยทัศน์ ภาวะผู้นำ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การสื่อสาร เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสอนในสถานศึกษา และยังมีปัจจัยหลายอย่างที่ทำให้ผลการดำเนินงานพัฒนาการศึกษาไม่บรรลุผลตามเป้าหมาย ปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งที่จะส่งเสริมประสิทธิผลของโรงเรียน คือ ผู้บริหารสถานศึกษา การพัฒนาและส่งเสริมโรงเรียนในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ชี้ให้เห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องพัฒนาทักษะการบริหารในการใช้ความรู้ ความสามารถดำเนินกิจกรรมการปฏิบัติงานในสถานศึกษา ตามภารกิจและตามกระบวนการของสถานศึกษา สามารถพัฒนาตนเองให้มีความชำนาญในการบริหารจัดการให้ถูกต้อง รวดเร็ว และก้าวหน้ายุคเทคโนโลยี เพื่อให้การปฏิบัติงานในสถานศึกษาบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่วางไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1. 2563: 6)

จากความสำคัญและปัญหาดังกล่าวข้างต้น อาจจะมีปัญหาสำหรับผู้บริหารบางส่วนที่ยังไม่สามารถปรับตัวเข้ากับยุคดิจิทัลที่มีของการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว จึงทำให้ขาดทักษะที่จำเป็นสำหรับการบริหารในองค์กรและหน่วยงานที่เข้ามาเกี่ยวข้อง ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคคลที่มีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะต้องมีความรู้ ทักษะการบริหารสถานศึกษา เพื่อให้หน่วยงานมีมาตรฐานที่สูงขึ้น ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาและเป็นข้อมูลให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปใช้ในการวางแผนงาน ตลอดจนพัฒนาการบริหารงานในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1
2. เพื่อหาแนวทางการพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1

3. เพื่อประเมินแนวทางการพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1

การทบทวนวรรณกรรม

ความหมายของการบริหารสถานศึกษา

สถานศึกษาจัดเป็นสถาบันที่ทำหน้าที่ด้านการให้บริการทางการศึกษาแก่สมาชิกในสังคม รวมทั้งเป็นผู้ผลิตเยาวชน อันเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ มีนักการศึกษา ได้ให้ความหมายของการบริหารสถานศึกษาไว้หลายแนวคิด ดังนี้

สารินทร์ เอี่ยมครอง (2561: 12) กล่าวว่า การบริหารสถานศึกษา หมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ ภายใต้การดำเนินการของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งดำเนินการนั้น ๆ เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการให้การศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาต้องอาศัยความรู้ความเข้าใจ ในเรื่องกระบวนการบริหารสถานศึกษาและรูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อจัดกิจกรรมต่าง ๆ ให้เกิดประสิทธิภาพ

วราพร บุญมี (2563: 8) กล่าวว่า การบริหารสถานศึกษา หมายถึง กระบวนการดำเนินงานของกลุ่มบุคคลที่ร่วมกัน จัดกิจกรรมอย่างมีระบบ ระเบียบ ตามกระบวนการทำงานของสถานศึกษา โดยใช้ทรัพยากรทางการบริหารให้เกิดประโยชน์สูงสุด เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ตามที่กำหนด บรรลุจุดมุ่งหมายของสถานศึกษา โดยมุ่งหวังให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ค้นหาความสามารถของตนเอง ตามความถนัดและความสนใจ

จากที่กล่าวมาผู้วิจัยสรุปได้ว่า การบริหารสถานศึกษา หมายถึง การทำงานของผู้บริหารสถานศึกษาที่นำหลักการ และกระบวนการมาปฏิบัติภารกิจอย่างเป็นระบบ สามารถพัฒนาการบริหารจัดการศึกษาให้มีคุณภาพในการดำเนินงานทั้ง 4 ฝ่าย คือ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป มุ่งพัฒนางานให้ เป็นไปตามจุดมุ่งหมายสามารถประสานชุมชนและองค์กรที่มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคคลสำคัญที่มีบทบาทและมีอำนาจหน้าที่ในการบริหารจัดการสถานศึกษาให้บรรลุวัตถุประสงค์ตาม เป้าหมายที่กำหนดไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล

ความสำคัญของการบริหารสถานศึกษา

การศึกษาที่มีคุณภาพเป็นแนวคิดที่เป็นความต้องการของผู้บริหารสถานศึกษา ครู และบุคลากรทางการศึกษา นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชนและสถานศึกษา เพราะการศึกษาถือเป็นหัวใจสำคัญที่จะพัฒนาคนในชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สถานศึกษาจะต้องทำหน้าที่บริหารสถานศึกษาให้มีคุณภาพ ดังนั้น ความสำคัญของการบริหารสถานศึกษาที่นักวิชาการได้ให้ไว้มีดังนี้

อรุณี ทองนพคุณ (2558: 10) กล่าวว่า การบริหารสถานศึกษามีความสำคัญในการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ และดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยมีบุคคลและหน่วยงานที่รับผิดชอบเข้าร่วมดำเนินการ มีรูปแบบ ขั้นตอน กติกาและ วิธีดำเนินการ มีทรัพยากรสนับสนุนและมีกระบวนการประเมินผลการศึกษาที่เที่ยงตรงและเชื่อถือได้ ดังนั้นการบริหารสถานศึกษาจึงมีความจำเป็น เพราะสถานศึกษาต้องการคนที่ได้รับการฝึกฝนเฉพาะด้านที่มีความรู้ ความเข้าใจ ความชำนาญ มาตรฐานและรับผิดชอบ

ศรัณญา น้อยพิมาย (2562: 23) กล่าวว่า ความสำคัญของการบริหารการศึกษา คือ การบริหารจัดการที่ดีของผู้บริหารสถานศึกษามีการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง มีบุคคลและหน่วยงานที่รับผิดชอบเข้าร่วม ดำเนินการ มีรูปแบบ ขั้นตอน กติกา และวิธีดำเนินการ มีการพัฒนาทักษะความรู้และสัง สัมทักษะประสบการณ์กำหนด เป้าหมายและการวางแผนในการทำงาน นำมาซึ่งความสำเร็จลุล่วงในการปฏิบัติงาน การยอมรับจากบุคคลภายในและ นอกสถานศึกษา มีทรัพยากรสนับสนุน และมีกระบวนการประเมินผลการศึกษาที่เที่ยงตรง และเชื่อถือได้ รวมทั้งการจัดการที่ดี และมีประสิทธิภาพของผู้บริหารสถานศึกษาที่เป็นสิ่งสำคัญต่อความก้าวหน้าและความสำเร็จต่อการจัดการศึกษา

จากที่กล่าวมาผู้วิจัยสรุปได้ว่า ความสำคัญของการบริหารการศึกษา คือ การบริหารการศึกษาต้องการคนที่ได้รับการฝึกฝนเฉพาะด้านที่มีความรู้ความเข้าใจความชำนาญมาตรฐานและรับผิดชอบ เนื่องจากสังคมเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาการบริหาร การศึกษาจำเป็นต้องได้รับการปรับเปลี่ยนพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เหมาะสมกับความจำเป็นของแต่ละยุคสมัย ปัจจุบันโลก ก้าวเข้าสู่สังคมแห่งการเรียนรู้หรือเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจฐานความรู้ ความรู้จึงเป็นเครื่องมือจำเป็นที่ขาดไม่ได้ในสังคมสมัยใหม่นี้

ความรู้ที่ทันสมัยที่เหมาะสมกับสถานการณ์จะช่วยแก้ปัญหาได้และนำไปสู่การพัฒนาอย่างต่อเนื่องเป็นพลังสำคัญสำหรับการอยู่รอดและการพัฒนาทั้งสำหรับบุคคล และสำหรับสังคมประเทศชาติโดยรวม

ความสำคัญของทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล

จอมพงศ์ มงคลวนิช (2555: 20) กล่าวว่า ความสำคัญของทักษะการบริหาร หมายถึง การบริหารงานใด ๆ ก็ตาม จำเป็นต้องมีทฤษฎีพื้นฐาน การบริหารการศึกษาที่เช่นเดียวกัน หากนักบริหารการศึกษาบริหารงานไปโดยไม่ได้ใช้ทฤษฎีใดเข้ามาช่วยในการคิดและการตัดสินใจ หมายความว่า เขาดำเนินการบริหารงานไปโดยอาศัยประสบการณ์ดั้งเดิม สามัญสำนึก หรือที่เรียกว่า ลองเดา ๆ ดูเป็นการลองผิดลองถูกนั่นเอง การแก้ปัญหาด้วยสามัญสำนึกเช่นนี้ เป็นการกระทำอย่างไม่มีหลักการ อาจทำให้การตัดสินใจที่ผิดพลาดโดยง่าย ในทางตรงกันข้าม หากผู้บริหารการศึกษา บริหารโดยอาศัยหลักการและทฤษฎีการบริหารเป็นหลักพื้นฐานในการคิดและพิจารณาตัดสินใจแล้ว จะทำให้สามารถบริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพที่พึงประสงค์

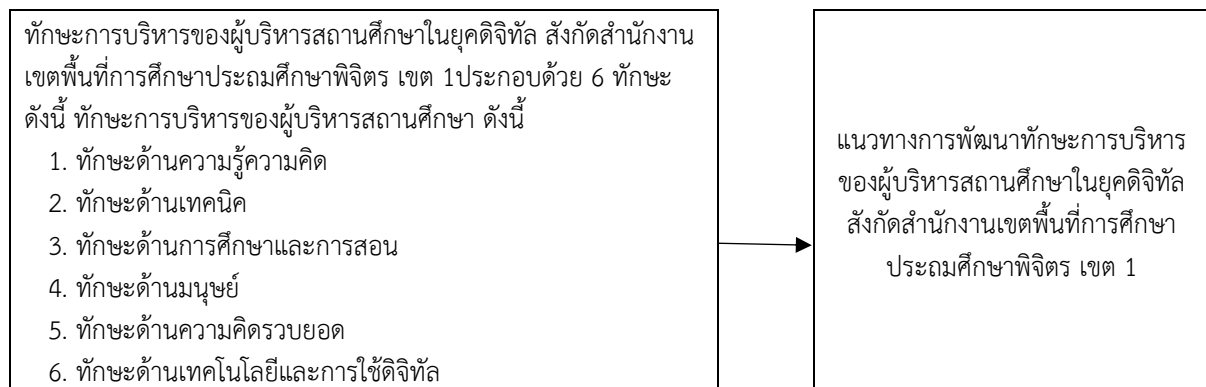
เสนาะ ดิยาวัว (2556: 9) กล่าวว่า ทักษะการบริหารมีความสำคัญมาก หากผู้บริหารไม่มีทักษะทางการบริหารก็จะบริหารงานไม่ได้และถือว่ามีความสำคัญในทุกระดับของผู้บริหาร แต่อาจแตกต่างกันน้อยไม่เท่ากัน

จากที่กล่าวมาผู้วิจัยสรุปได้ว่า ความสำคัญของทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล คือ การบริหารการศึกษาที่ดีได้นั้น ผู้บริหารสถานศึกษาต้องเผชิญกับความท้าทายใหม่ ๆ ผู้บริหารจึงจำเป็นต้องมีความรู้ความสามารถ และทักษะรอบด้านเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ได้อย่างถูกต้อง ทักษะการบริหารของผู้บริหารจึงเป็นเรื่องที่สำคัญในการบริหารสถานศึกษาให้ประสบผลสำเร็จได้

ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษา

จากการศึกษาเอกสารวิชาการ งานวิจัย แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาโดยได้สังเคราะห์ขอบข่ายทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาศึกษา โดยใช้ฐานนิยม (Mode) เลือกข้อที่มีความถี่ตั้งแต่ 6 ขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 46 ขึ้นไป พบว่า ขอบข่ายทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย 6 ทักษะ ดังนี้ 1) ทักษะด้านความรู้ความคิด (cognitive skills) 2) ทักษะด้านเทคนิค (technical skills) 3) ทักษะด้านการศึกษาและการสอน (Educational and Instructional Skills) 4) ทักษะด้านมนุษย (human skills) 5) ทักษะด้านความคิดรวบยอด (conceptual skills) 6) ทักษะด้านเทคโนโลยีและการใช้ดิจิทัล (Technological and digital literacy skills)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัย เรื่อง แนวทางการพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ผู้วิจัยได้ดำเนินขั้นตอนการวิจัย ดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพิจิตร เขต 1

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพิจิตรเขต 1 โดยจำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 132 คน และครูจำนวน 949 คน รวมทั้งสิ้น 1,081 คน
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 35 คน และครูจำนวน 250 คน รวมทั้งสิ้น 285 คน ซึ่งได้มาจากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากการเปิดตาราง เครซี, และมอร์แกน (Krejcie, & Morgan) และใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพิจิตร เขต 1

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบสำรวจรายการ (Checklist) จำนวน 4 ข้อ ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในตำแหน่งปัจจุบัน
2. แบบสอบถามเกี่ยวกับทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 จำนวน 60 ข้อ จำแนกตามทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบไปด้วย 6 ทักษะ คือ 1) ทักษะด้านความรู้ความคิด 2) ทักษะด้านเทคนิค 3) ทักษะด้านการศึกษาและการสอน 4) ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ 5) ทักษะด้านความคิดรวบยอด 6) ทักษะด้านเทคโนโลยีและการใช้ดิจิทัล เป็นแบบสอบถามมีมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scales) 5 ระดับ ดังนี้

- 5 หมายถึง มีทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก
- 3 หมายถึง มีทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง มีทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับน้อย
- 1 หมายถึง มีทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ

1. ศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถามจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องซึ่งมีเนื้อหาครอบคลุมขอบข่ายการดำเนินงานเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางการจัดการระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษา แล้วกำหนดคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า ชนิด 5 ระดับ นำร่างแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบและให้คำแนะนำ
2. นำแบบสอบถามเสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยให้ผู้เชี่ยวชาญลงความเห็นว่าคุณค่าแต่ละข้อวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการหรือไม่ ซึ่งกำหนดความคิดเห็นไว้ดังเกณฑ์การพิจารณา ดังนี้

- ให้คะแนน +1 แน่ใจว่าสอดคล้องกับเนื้อหาและวัตถุประสงค์
- ให้คะแนน 0 ไม่แน่ใจว่าสอดคล้องกับเนื้อหาและวัตถุประสงค์
- ให้คะแนน - 1 แน่ใจว่าไม่สอดคล้องกับเนื้อหาและวัตถุประสงค์

3. นำผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหา/วัตถุประสงค์ (Item Objective Congruence: IOC) ของแต่ละข้อคำถาม ซึ่งผู้เชี่ยวชาญได้ตรวจสอบและลงความคิดเห็นว่า ข้อคำถามแต่ละข้อวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์ และนำผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหา/วัตถุประสงค์ ข้อคำถาม จำนวน 60 ข้อ มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหา/วัตถุประสงค์ 0.67 ถึง 1 เครื่องมือวิจัยครั้งนี้ได้ค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67-1.00

4. นำแบบสอบถามที่ได้รับข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุง นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ แล้วนำไปทดลองใช้ (Try out) กับผู้บริหารและครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 จำนวน 30 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

5. นำแบบสอบถามที่ทดลองใช้ไปคำนวณค่าความเที่ยง (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's α - Coefficient) ได้ค่าความเที่ยง 0.82

6. จัดทำเป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์และนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

วิธีรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

1. ขอความอนุเคราะห์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ เพื่อจัดทำหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลถึงผู้อำนวยการสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1

2. ดำเนินการส่งแบบสอบถามที่จัดทำขึ้น จำนวน 285 ฉบับไปยังกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอความอนุเคราะห์จากผู้บริหารสถานศึกษาและครูตอบแบบสอบถาม โดยวิธีตอบแบบสอบถามออนไลน์ ผ่านทาง Google Form โดยใช้ระยะเวลาในการเก็บรวบรวม 8 วัน

3. ตรวจสอบความสมบูรณ์และจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมา เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูล

4. เก็บรวบรวมข้อมูลได้ 285 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ในตอนที่ 1 ด้วยวิธีการแจกแจงความถี่ และค่าร้อยละ

2. วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาระดับทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา โดยวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ขั้นตอนที่ 2 หาแนวทางการพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1

ประชากร

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิในการประชุมสนทนากลุ่ม จำนวน 7 คน ประกอบด้วย อาจารย์มหาวิทยาลัย 1 คน ผู้บริหารสถานศึกษา 3 คน รองผู้อำนวยการสถานศึกษา 1 คน ศึกษานิเทศก์ 1 คน และข้าราชการครู 1 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบความเหมาะสมของร่างแนวทางที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ประกอบด้วยทักษะ 6 ด้าน ได้แก่ 1) ทักษะด้านความรู้ความคิด 2) ทักษะด้านเทคนิค 3) ทักษะด้านการศึกษาและการสอน 4) ทักษะด้านมนุษย 5) ทักษะด้านความคิดรวบยอด 6) ทักษะด้านเทคโนโลยีและการใช้ดิจิทัล โดยนำระดับการพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลต่ำที่สุด 3 อันดับ ในแต่ละด้านมาจัดทำเป็นร่างแนวทางการพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล

ขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ

1. ผู้วิจัยได้ศึกษาหลักการวิธีการสนทนากลุ่ม กำหนดกรอบในการจัดทำกรสนทนากลุ่ม แบบบันทึกการสนทนากลุ่มและวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม นำข้อคำถามที่มีระดับทักษะต่ำที่สุด 3 อันดับ ในแต่ละด้านทั้ง 6 ด้าน มาเป็นร่างแนวทางการพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1

2. นำร่างแนวทางการจัดการระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษา เสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อขอข้อเสนอแนะและจัดทำเป็นแบบบันทึกการสนทนากลุ่มต่อไป

วิธีรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

1. ขอความอนุเคราะห์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ เพื่อจัดทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการสนทนากลุ่มจากผู้ทรงคุณวุฒิ

2. ผู้วิจัยส่งหนังสือถึงผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 7 คน เพื่อเชิญประชุมการสนทนากลุ่ม ผ่านระบบออนไลน์ด้วยโปรแกรม Google Meet ณ ห้องประชุม โรงเรียนอนุบาลบางมูลนาก “ราษฎร์อุทิศ” ซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 7 คน มีคุณสมบัติตามเกณฑ์ โดยเป็นผู้เชี่ยวชาญที่วุฒิการศึกษาระดับปริญญาโทขึ้นไป มีประสบการณ์ด้านคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีดิจิทัลการศึกษา ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา ด้านการสนับสนุน และส่งเสริมการจัดการศึกษา จัดเมื่อวันที่ 8 กุมภาพันธ์ 2566

3. แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม เรื่อง แนวทางการจัดการระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษา ไปบันทึกการสนทนากลุ่มกับผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 7 คน เพื่อบันทึกข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้จากแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม เพื่อหาแนวทางการพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินแนวทางการพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1

ประชากร

ผู้ให้ข้อมูลในการประเมินแนวทาง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 30 คน ที่ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

แบบประเมินแนวทางการพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ที่ได้จากการสนทนากลุ่ม แบบมาตราส่วนประมาณค่า ประมาณค่า 5 ระดับ

- 5 หมายถึง มีความถูกต้อง เหมาะสม เป็นไปได้ เป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีความถูกต้อง เหมาะสม เป็นไปได้ เป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมาก
- 3 หมายถึง มีความถูกต้อง เหมาะสม เป็นไปได้ เป็นประโยชน์ อยู่ในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง มีความถูกต้อง เหมาะสม เป็นไปได้ เป็นประโยชน์ อยู่ในระดับน้อย
- 1 หมายถึง มีความถูกต้อง เหมาะสม เป็นไปได้ เป็นประโยชน์ อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ

1. นำแนวทางที่ได้จากการสนทนากลุ่ม มาสร้างเป็นแบบประเมินแนวทางที่ได้จากการสนทนากลุ่ม ในการพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ทั้ง 6 ทักษะ มาสร้างเป็นแบบประเมินแนวทางเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

2. นำแบบประเมินแนวทางการพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ที่ได้ไปเก็บข้อมูลกับผู้บริหารในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 จำนวน 30 คน

3. นำข้อมูลจากแบบประเมินแนวทางมาวิเคราะห์เป็นแนวทางการพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1

วิธีรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

1. ขอความอนุเคราะห์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ เพื่อจัดทำหนังสือขอความร่วมมือประเมินแนวทางการจัดการ จากผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 30 ฉบับ

2. ตรวจสอบความสมบูรณ์และจำนวนผู้ตอบแบบประเมินที่ได้รับกลับคืนมา เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

1. วิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามด้วยวิธีการแจกแจงความถี่ และค่าร้อยละ
2. วิเคราะห์แบบประเมินแนวทางการจัดการระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษา ทั้ง 4 ด้าน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา โดยวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปผลการวิจัย

1. ระดับทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1

1.1 ระดับทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ตามความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยภาพรวม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.98$, S.D. = 0.24) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีทักษะสูงสุด คือ ทักษะด้านความรู้ความคิด ($\bar{X} = 4.26$, S.D. = 0.32)

รองลงมา คือ ทักษะด้านมนุษย (X̄ = 4.02, S.D. = 0.36) และด้านที่มีทักษะต่ำที่สุด คือ ทักษะด้านการศึกษาและการสอน (X̄ = 3.87, S.D. = 0.55)

1.2 ระดับทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 รายด้านต่ำที่สุด 3 อันดับแรก ทั้ง 6 ทักษะคือ

1.2.1 ทักษะด้านความรู้ความคิด ประกอบด้วย 1) ผู้บริหารสนับสนุนให้ครูรู้จักใช้ความรู้ ความสามารถ ที่มีอยู่เพื่อเพิ่มสมรรถภาพในการปฏิบัติงาน 2) ผู้บริหารมีการศึกษาค้นคว้าพัฒนาแนวคิดใหม่ ๆ เพื่อเป็นเครื่องมือในการบริหารงาน 3) ผู้บริหารจัดทำแผนกลยุทธ์เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการปฏิบัติงานอย่างจริงจัง

1.2.2 ทักษะด้านเทคนิค ประกอบด้วย 1) ผู้บริหารมีการจัดทำแผนปฏิบัติการ 2) ผู้บริหารมีความสามารถในการคิดเชิงกลยุทธ์ 3) ผู้บริหารมีการวางแผน กำหนดนโยบาย และทิศทางของสถานศึกษาได้อย่างเหมาะสม

1.2.3 ทักษะด้านการศึกษาและการสอน ประกอบด้วย 1) ผู้บริหารมีการวัดผล ประเมินผล นิเทศ กำกับ ติดตาม การเรียนการสอนของครู ในสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ 2) ผู้บริหารพัฒนาครูให้สามารถทำผลงานทางวิชาการเพื่อความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน 3) ผู้บริหารมีการตรวจสอบและพัฒนาระบบงานในการส่งเสริมและปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ

1.2.4 ทักษะด้านมนุษย ประกอบด้วย 1) ผู้บริหารทำงานให้บรรลุผลด้วยความเข้าใจในความแตกต่างระหว่างพฤติกรรมและความต้องการพื้นฐานของแต่ละบุคคล 2) ผู้บริหารมีการติดต่อสื่อสาร ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อประโยชน์ต่อการจัดการศึกษา 3) ผู้บริหารสามารถช่วยเหลือ พร้อมทั้งเสนอแนะสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อความก้าวหน้าของครู

1.2.5 ทักษะด้านความคิดรวบยอด ประกอบด้วย 1) ผู้บริหารมีการวิเคราะห์และวางแผนการจัดการศึกษาได้อย่างเหมาะสม 2) ผู้บริหารสามารถคิดแก้ปัญหาด้วยวิธีการใหม่ ๆ ได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม 3) ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูสามารถนำความคิดริเริ่มใหม่ ๆ มาปรับใช้ในการปฏิบัติงานได้อย่างสร้างสรรค์

1.2.6 ทักษะด้านเทคโนโลยีและการใช้ดิจิทัล ประกอบด้วย 1) ผู้บริหารสามารถใช้เทคโนโลยีดิจิทัลได้อย่างสร้างสรรค์ 2) ผู้บริหารมีการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการสื่อสาร เผยแพร่ข้อมูล ประชาสัมพันธ์กิจกรรมสู่ชุมชน 3) ผู้บริหารนำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารจัดการข้อมูลอย่างเป็นระบบ

2. แนวทางการพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ทั้ง 6 ทักษะ คือ

ผู้วิจัยได้นำผลการวิเคราะห์แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่สอดคล้องกันของผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 7 คน ในการจัดการประชุมกระบวนการสนทนากลุ่ม ในเนื้อหา 6 ทักษะ มาสังเคราะห์เป็นแนวทางการพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ดังนี้

2.1 ทักษะด้านความรู้ความคิด แนวทางการพัฒนา คือ ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริม สนับสนุนการใช้เทคโนโลยีในการติดต่อประสานงานให้กับครู เพื่อสะดวกรวดเร็ว และทันเวลา ทำให้ลดขั้นตอนการปฏิบัติงานลง สามารถทำงานได้เร็วขึ้น สร้างขวัญและกำลังใจ และการจัดระบบงานตามความสามารถของครู ควรวิเคราะห์ศักยภาพของบุคลากรในโรงเรียนเพื่อให้สามารถมอบหมายภาระงานให้ตรงกับความรู้ความสามารถของบุคลากร ใช้นวัตกรรมเทคโนโลยีในการส่งเสริมให้ครูจัดกิจกรรม โดยการนำสื่อ อุปกรณ์ เทคโนโลยี เข้ามาใช้ในการบริหาร สร้างเครือข่ายชุมชนการเรียนรู้ออนไลน์ ในการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ใหม่ ๆ เพื่อนำมาใช้ในการปฏิบัติงาน ส่งเสริม สนับสนุนเทคโนโลยีดิจิทัลมาพัฒนาองค์การให้มีความทันสมัยและมีประสิทธิภาพ ตามสภาพและบริบทของสถานศึกษา

2.2 ทักษะด้านเทคนิค แนวทางการพัฒนา คือ ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีความรู้ ความเข้าใจ ให้ความสำคัญในการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี เพื่อให้สะดวกต่อการดำเนินงาน ปรับเปลี่ยนแผนการปฏิบัติงานตามความเหมาะสม ผู้บริหารสถานศึกษาควรมอบหมายงานที่เหมาะสมตามความสามารถและความชำนาญของบุคลากร ส่งเสริมให้บุคลากรนำเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาใช้เพื่อความก้าวหน้าในการทำงาน สามารถแนะนำหรือชี้แนะให้ผู้อื่นปฏิบัติ กำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย การพัฒนาสอดคล้องกับนโยบาย สภาพปัญหาและความต้องการของชุมชน ส่งเสริมให้บุคลากรทุกคนร่วมกันคิด แก้ปัญหา และรับผิดชอบร่วมกัน

2.3 ทักษะด้านการศึกษาและการสอน แนวทางการพัฒนา คือ ผู้บริหารสถานศึกษาควรนิเทศการเรียนการสอน และสนับสนุนการเรียนรู้โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ควรส่งเสริม ให้คำแนะนำ ในการพาคิดพาทำ ในด้านการใช้สื่ออุปกรณ์ งบประมาณ และสื่ออื่น ที่จำเป็นให้กับครู มีการวางแผน การวิเคราะห์ ถึงปัญหาและอุปสรรคที่อาจเกิดขึ้นในการจัดการศึกษา ของสถานศึกษา

2.4 ทักษะด้านมนุษย แนวทางการพัฒนา คือ ผู้บริหารสถานศึกษาควรเสริมสร้างแรงจูงใจ สร้างบรรยากาศ การทำงานให้ครูทำงานอย่างเต็มความสามารถและมีการทำงานอย่างร่วมมือร่วมใจ มีความเป็นกันเองกับบุคลากร นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน ควรส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูมีกระบวนการจัดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ PLC เพื่อให้ครูหา แนวทางการแก้ปัญหาพร้อมกัน อำนวยความสะดวกเกี่ยวกับวัสดุอุปกรณ์ เพื่อให้ครูได้พัฒนาสื่อ นวัตกรรม เพื่อใช้ในการจัด การเรียนการสอน

2.5 ทักษะด้านความคิดรวบยอด แนวทางการพัฒนา คือ ผู้บริหารสถานศึกษาควรกำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์ เป้าหมาย พันธกิจ เพื่อพัฒนาศักยภาพของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบายการจัดการศึกษาของหน่วยงานต้นสังกัด วิเคราะห์สาเหตุของปัญหา อีกทั้งสามารถตีความและแปลความหมายของข้อมูลที่ซับซ้อนได้ เป็นแบบอย่างที่ดีเพื่อที่จะกระตุ้น ให้ครูได้เกิดความคิดริเริ่มใหม่ ๆ เสริมสร้างแรงจูงใจให้ครูได้ทำอย่างเต็มความสามารถ

2.6 ทักษะด้านเทคโนโลยีและการใช้ดิจิทัล แนวทางการพัฒนา คือ ผู้บริหารสถานศึกษาควรตระหนักถึง ความสำคัญของเทคโนโลยีและควรเข้าใจในใช้เทคโนโลยีอย่างสร้างสรรค์และมีประสิทธิภาพ เข้ารับการอบรมเชิงปฏิบัติการ ผ่านสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่ทันสมัย ควรเรียนรู้เทคนิค วิธีการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดทำสื่อเผยแพร่ ข้อมูล ประชาสัมพันธ์กิจกรรมสู่ชุมชนได้ ควรเป็นผู้มีความรู้เท่าทันเหตุการณ์ และพร้อมเรียนรู้เทคโนโลยีอยู่เสมอควรเป็นผู้ให้ การสนับสนุน ส่งเสริม บุคลากรให้มีการนำเทคโนโลยีมาใช้อย่างต่อเนื่อง

3. แนวทางการพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ทั้ง 6 ด้าน คือ

3.1 ทักษะด้านความรู้ความคิด มีระดับการประเมินแนวทางการพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหาร สถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ของความถูกต้อง เหมาะสม เป็นไปได้ เป็นประโยชน์ อยู่ระดับมากที่สุด

3.2 ทักษะด้านเทคนิค มีระดับการประเมินแนวทางการพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาในยุค ดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ของความถูกต้อง เหมาะสม เป็นไปได้ เป็นประโยชน์ อยู่ ระดับมากที่สุด

3.3 ทักษะด้านการศึกษาและการสอน มีระดับการประเมินแนวทางการพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหาร สถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ของความถูกต้อง เหมาะสม เป็นไปได้ เป็นประโยชน์ อยู่ระดับมากที่สุด

3.4 ทักษะด้านมนุษย มีระดับการประเมินแนวทางการพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาในยุค ดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ของความถูกต้อง เหมาะสม เป็นไปได้ เป็นประโยชน์ อยู่ ระดับมากที่สุด

3.5 ทักษะด้านความคิดรวบยอด มีระดับการประเมินแนวทางการพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหาร สถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ของความถูกต้อง เหมาะสม เป็นไปได้ เป็นประโยชน์ อยู่ระดับมากที่สุด

3.6 ทักษะด้านเทคโนโลยีและการใช้ดิจิทัล มีระดับการประเมินแนวทางการพัฒนาทักษะการบริหารของ ผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ของความถูกต้อง เหมาะสม เป็นไปได้ เป็นประโยชน์ อยู่ระดับมากที่สุด

อภิปรายผล

1. ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 โดยภาพรวม โดยภาพรวมมีทักษะอยู่ในระดับมาก ผลการวิเคราะห์แนวทางการจัดการพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา ทั้ง 6 ทักษะ สามารถอภิปรายผล ได้ดังนี้

1.1 ทักษะด้านความรู้ความคิด พบว่า ข้อที่มีระดับทักษะต่ำสุด คือ ผู้บริหารสนับสนุนให้ครูรู้จักใช้ความรู้ความสามารถที่มีอยู่เพื่อเพิ่มสมรรถภาพในการปฏิบัติงาน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารมีความรู้ในเรื่องการกำหนดบทบาทหน้าที่ของบุคลากรในการทำงานให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่สถานศึกษา ซึ่งผู้บริหารมีความสามารถในการนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้จากการศึกษาค้นคว้า มาประยุกต์ใช้ได้อย่างเหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในสถานศึกษาได้อย่างดี สามารถพัฒนาแนวคิดใหม่ ๆ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ รชฎ ทนวัฒนา (2560) ได้ศึกษาเรื่องทักษะการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็น ของข้าราชการครูในโรงเรียนเขตบึงกุ่ม สังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า ผู้บริหารสามารถคิดวิเคราะห์สภาพการปัญหาจัดการศึกษาว่าปัญหาอุปสรรคคืออะไร สาเหตุเกิดจากอะไรจะแก้ปัญหาอย่างบูรณาการได้อย่างไร โดยที่ความรู้ใหม่

1.2 ทักษะด้านเทคนิค พบว่า ข้อที่มีระดับทักษะต่ำสุด คือ ผู้บริหารมีการจัดทำแผนปฏิบัติการ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารใช้การระดมความคิดเห็น การทำงานแบบร่วมมือ มาใช้ให้งานก้าวหน้าขึ้น อีกทั้งผู้บริหารมีทักษะในการใช้อุปกรณ์เทคโนโลยีในการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุริยา ทองยัง (2558) ได้ศึกษาเรื่องทักษะของผู้บริหารโรงเรียนวัดตะล่อม สังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า ผู้บริหารมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้เทคนิคและวิธีการต่าง ๆ ในการบริหารงานให้มีประสิทธิภาพอย่างเป็นระบบ

1.3 ทักษะด้านการศึกษาและการสอน ข้อที่มีระดับทักษะต่ำสุด คือ ผู้บริหารมีการวัดผล ประเมินผล นิเทศ กำกับ ติดตาม การเรียนการสอนของครู ในสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารมีภาวะผู้นำทางด้านวิชาการสูง เพราะงานวิชาการเป็นงานหลักของการบริหารโรงเรียน มาตราฐานและคุณภาพของโรงเรียนพิจารณาได้จากผลงานด้านวิชาการ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ พงษ์ศักดิ์ ชวัญมา (2558) ได้ศึกษาเรื่องทักษะการบริหารที่ส่งผลต่อการบริหารตามแนวคิดโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 จังหวัดราชบุรี พบว่า ผู้บริหารมีภาวะผู้นำทางการศึกษาสูง นำมาซึ่งความตระหนักและความรับผิดชอบในกระบวนการถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจในกระบวนการจัดการเรียนการสอน โดยมุ่งเน้นให้ผู้ได้บังคับบัญชาในแต่ละระดับใช้สื่อนวัตกรรมเทคโนโลยีที่ทันสมัยในการจัดการเรียนการสอน

1.4 ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ ข้อที่มีระดับทักษะต่ำสุด คือ ผู้บริหารทำงานให้บรรลุผลด้วยความเข้าใจในความแตกต่างระหว่างพฤติกรรมและความต้องการพื้นฐานของแต่ละบุคคล ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารมีความเป็นประชาธิปไตย รับฟังความคิดเห็นที่แตกต่างและให้คำแนะนำที่ดี ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ที่ผู้บริหารต้องใช้สร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่นตลอดเวลา ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วิลาวัลย์ คลังกลาง (2560) ได้ศึกษาเรื่อง ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 พบว่า ผู้บริหารมีความเข้าใจในความแตกต่างระหว่างพฤติกรรม มีอัธยาศัยที่ดีกับผู้ร่วมงานทุกระดับ ยอมรับนับถือให้เกียรติซึ่งกันและกัน และสร้างความศรัทธาแก่บุคคลรอบข้าง

1.5 ทักษะด้านความคิดรวบยอด ข้อที่มีระดับทักษะต่ำสุด คือ ผู้บริหารมีการวิเคราะห์และวางแผนการจัดการศึกษาได้อย่างเหมาะสม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารมีความสามารถในการกำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์ เป้าหมาย พันธกิจ และสามารถวิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการของสถานศึกษาในภาพรวมได้อย่างถูกต้องชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ แพรดดา สนองมัน (2557) ได้ศึกษาเรื่องทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 พบว่า ผู้บริหารมีความรู้ ความเข้าใจ ในการมองภาพความสัมพันธ์โครงสร้างขององค์กรและงานแต่ละงาน อันนำมาสู่การวางแผน ตัดสินใจในการมอบหมายการทำงานในด้านต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับคน

1.6 ทักษะด้านเทคโนโลยีและการใช้ดิจิทัล ข้อที่มีระดับทักษะต่ำสุด คือ ผู้บริหารสามารถใช้เทคโนโลยีดิจิทัลได้อย่างสร้างสรรค์ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารสามารถนำเอาเทคโนโลยีดิจิทัลที่มีอยู่ในปัจจุบันมาใช้ให้เหมาะสมและเกิดประโยชน์สูงสุด เนื่องจากการบริหารการศึกษาในยุคปัจจุบันนั้น เราไม่สามารถปฏิเสธเรื่องความก้าวหน้าของเทคโนโลยีที่เข้ามามีบทบาทในการบริหารจัดการและการเรียนการสอนได้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ พรทิพย์ พลประเสริฐ (2559)

ได้ศึกษาเรื่องทักษะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครปฐม เขต 2 พบว่า ผู้บริหารใช้เทคโนโลยีในการติดต่อสื่อสารแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้ร่วมงาน ผู้บริหารให้ความสำคัญการสร้างสรรค์ผลงานด้านนวัตกรรมของบุคลากร ซึ่งก่อให้เกิดประโยชน์ต่อองค์กร

2. จากแนวทางการพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ทั้ง 6 ทักษะ มีข้ออภิปรายผลตามเนื้อหาสรุปได้ดังนี้

2.1 ทักษะด้านความรู้ความคิด แนวทางการพัฒนา คือ ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริม สนับสนุนการใช้เทคโนโลยีในการติดต่อประสานงานให้กับครู เพื่อสะดวกรวดเร็ว และทันเวลา ทำให้ลดขั้นตอนการปฏิบัติงานลง สามารถทำงานได้เร็วขึ้น สร้างขวัญและกำลังใจ และการจัดระบบงานตามความสามารถของครู ควรวิเคราะห์ศักยภาพของบุคลากรในโรงเรียนเพื่อให้สามารถมอบหมายภาระงานให้ตรงกับความรู้ความสามารถของบุคลากร ใช้นวัตกรรมเทคโนโลยีในการส่งเสริมให้ครูจัดกิจกรรม โดยการนำสื่อ อุปกรณ์ เทคโนโลยี เข้ามาใช้ในงานบริหาร สร้างเครือข่ายชุมชนการเรียนรู้ออนไลน์ ในการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ใหม่ ๆ เพื่อนำมาใช้ในการปฏิบัติงาน ส่งเสริม สนับสนุนเทคโนโลยีดิจิทัลมาพัฒนาองค์กรให้มีความทันสมัยและมีประสิทธิภาพ ตามสภาพและบริบทของสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ เกษญา มีตา (2560) ได้ศึกษาเรื่องทักษะการบริหารของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า ผู้บริหารพัฒนาตนเองไปสู่ความเป็นผู้บริหารมืออาชีพ ตามให้ทันเทคโนโลยี นำมาใช้ในการทำงานให้เกิดประโยชน์และคุ้มค่าที่สุด พัฒนาตนเองให้รู้คน รู้งาน รู้เท่าทันสถานการณ์ และใช้การระดมสมองบุคลากรในหน่วยงาน

2.2 ทักษะด้านเทคนิค แนวทางการพัฒนา คือ ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีความรู้ ความเข้าใจ ให้ความสำคัญในการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี เพื่อให้สะดวกต่อการดำเนินงาน ปรับเปลี่ยนแผนการปฏิบัติงานตามความเหมาะสม ผู้บริหารสถานศึกษาควรมอบหมายงานที่เหมาะสมตามความสามารถและความชำนาญของบุคลากร ส่งเสริมให้บุคลากรนำเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาใช้เพื่อความก้าวหน้าในการทำงาน สามารถแนะนำหรือชี้แนะให้ผู้อื่นปฏิบัติ กำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย การพัฒนาสอดคล้องกับนโยบาย สภาพปัญหาและความต้องการของชุมชน ส่งเสริมให้บุคลากรทุกคนร่วมกันคิด แก้ปัญหา และรับผิดชอบร่วมกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ขานนท์ วรรณมา (2562) ได้ศึกษาเรื่องแนวทางการพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 พบว่า ผู้บริหารมีการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ เพื่อเสริมสร้างทักษะทางการบริหาร รวมทั้งนำเทคนิคหรือกลยุทธ์ทางการบริหารในรูปแบบใหม่ มาใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติในสถานศึกษา

2.3 ทักษะด้านการศึกษาและการสอน แนวทางการพัฒนา คือ ผู้บริหารสถานศึกษาควรนิเทศการเรียนการสอน และสนับสนุนการเรียนรู้โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ควรส่งเสริม ให้คำแนะนำ ในการพาคิดพาทำ ในด้านการใช้สื่ออุปกรณ์ งบประมาณ และสื่ออื่น ที่จำเป็นให้กับครู มีการวางแผน การวิเคราะห์ ถึงปัญหาและอุปสรรคที่อาจเกิดขึ้นในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ศรีธัญญา น้อยพิมาย (2562) ได้ศึกษาเรื่องทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 พบว่า ผู้บริหารมีแนวทางในการกำหนดนโยบาย เพื่อเน้นการพัฒนาครูและบุคลากรอย่างทั่วถึงตรงตามความต้องการเป็นรายบุคคล ติดตามผลงานอย่างเป็นระบบ สนับสนุนให้ครูพัฒนาตนเองตามความสามารถ และส่งเสริมความก้าวหน้าในวิชาชีพ

2.4 ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ แนวทางการพัฒนา คือ ผู้บริหารสถานศึกษาควรเสริมสร้างแรงจูงใจ สร้างบรรยากาศการทำงานให้ครูทำงานอย่างเต็มความสามารถและมีการทำงานอย่างร่วมมือร่วมใจ มีความเป็นกันเองกับบุคลากร นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน ควรส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูมีกระบวนการจัดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ PLC เพื่อให้ครูหาแนวทางการแก้ปัญหา ร่วมกัน อำนวยความสะดวกเกี่ยวกับวัสดุอุปกรณ์ เพื่อให้ครูได้พัฒนาสื่อ นวัตกรรม เพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุรียา ทองยัง (2558) ได้ศึกษาเรื่องทักษะของผู้บริหารโรงเรียนวัดตะล่อม สังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า ผู้บริหารมีการเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานมีโอกาสแสดงความคิดเห็น มีการยอมรับในความคิดและความสามารถของบุคลากร รวมถึงการยกย่องให้เกียรติซึ่งกันและกันในฐานะของคนที่อยู่ในสายงานหรือเพื่อร่วมอาชีพ

2.5 ทักษะด้านความคิดรวบยอด แนวทางการพัฒนา คือ ผู้บริหารสถานศึกษาควรกำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์ เป้าหมาย พันธกิจ เพื่อพัฒนาศักยภาพของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบายการจัดการศึกษาของหน่วยงานต้นสังกัด วิเคราะห์สาเหตุของปัญหา อีกทั้งสามารถตีความและแปลความหมายของข้อมูลที่ซับซ้อนได้ เป็นแบบอย่างที่ดีเพื่อที่จะกระตุ้นให้ครูได้เกิดความคิดริเริ่มใหม่ ๆ เสริมสร้างแรงจูงใจให้ครูได้ทำอย่างเต็มความสามารถ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ

ศรัณญา น้อยพินาย (2562) ได้ศึกษาเรื่องทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีวิธีการคิดแก้ปัญหาด้วยวิธีการใหม่ ๆ ได้อย่างถูกต้องรวดเร็ว นำความรู้ประสบการณ์ที่มีมาประยุกต์ใช้ประกอบกับข้อมูลการตัดสินใจได้อย่างมีคุณภาพ

2.6 ทักษะด้านเทคโนโลยีและการใช้ดิจิทัล แนวทางการพัฒนา คือ ผู้บริหารสถานศึกษาควรตระหนักถึงความสำคัญของเทคโนโลยีและควรเข้าใจในใช้เทคโนโลยีอย่างสร้างสรรค์และมีประสิทธิภาพ เข้ารับการอบรมเชิงปฏิบัติการผ่านสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่ทันสมัย ควรเรียนรู้เทคนิค วิธีการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดทำสื่อเผยแพร่ ข้อมูล ประชาสัมพันธ์กิจกรรมสู่ชุมชนได้ ควรเป็นผู้มีความรู้เท่าทันเหตุการณ์ และพร้อมเรียนรู้เทคโนโลยีอยู่เสมอควรเป็นผู้ให้การสนับสนุน ส่งเสริม บุคลากรให้มีการนำเทคโนโลยีมาใช้อย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ พิชญานี กาทอง (2561) ได้ศึกษาเรื่องแนวทางการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 พบว่า ผู้บริหารนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้จัดการเรียนการสอน สนับสนุนอุปกรณ์เทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัย และเพียงพอต่อการดำเนินงาน

3. ผลการประเมินแนวทางการพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ทั้ง 6 ทักษะ ด้านความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ โดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารสถานศึกษาเห็นว่าทักษะด้านความรู้ ความคิด เป็นทักษะที่ควรส่งเสริม สนับสนุน และควรได้รับการพัฒนา นำเทคนิค และกลยุทธ์ใหม่ ๆ มาใช้ในการดำเนินกิจกรรม เพื่อพัฒนาการปฏิบัติงานและเพื่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ มีการส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนอยู่เสมอ ให้มีการฝึกอบรมที่ตรงกับเหมาะสมและความต้องการของครู เพื่อที่จะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาวิชาชีพ มีการเสริมสร้างแรงจูงใจให้แก่บุคลากร อีกทั้งยังสร้างบรรยากาศการทำงานให้ครูทำงานอย่างเต็มที่เต็มความสามารถ มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ แยกแยะ และเชื่อมโยงความสัมพันธ์สิ่งของต่าง ๆ เข้าด้วยกัน กระตุ้นให้ครูได้เกิดความคิดริเริ่มใหม่ ๆ และพัฒนาระบบเทคโนโลยีดิจิทัลในสถานศึกษา ใช้ข้อมูลสารสนเทศที่ทันสมัย หลากหลายแหล่งข้อมูลที่นำเชื่อถือ

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล และหาแนวทางการพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ได้ข้อเสนอแนะในการวิจัย ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

ผู้บริหารควรสนับสนุนให้ครูรู้จักใช้ความรู้ความสามารถที่มีอยู่เพื่อเพิ่มสมรรถภาพในการปฏิบัติงาน มีการศึกษาค้นคว้าพัฒนาแนวคิดใหม่ ๆ ควรมีความสามารถในการคิดเชิงกลยุทธ์ ควรมีการวัดผล ประเมินผล นิเทศ กำกับ ติดตาม การเรียนการสอนของครูในสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ เข้าใจในความแตกต่างระหว่างพฤติกรรม และความต้องการพื้นฐานของแต่ละบุคคล ควรมีการวิเคราะห์และการวางแผนการจัดการศึกษา และสามารถคิดแก้ปัญหาด้วยวิธีการใหม่ ๆ และใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างสร้างสรรค์ในการสื่อสาร เผยแพร่ข้อมูล ประชาสัมพันธ์กิจกรรมสู่ชุมชน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาแนวทางการพัฒนาทักษะด้านการศึกษาและการสอนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1

2.2 ควรศึกษาแนวทางการพัฒนาการคิดเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.
- จอมพงศ์ มงคลวนิช. (2555). การบริหารองค์การและบุคลากรทางการศึกษา. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เจษฎา มีตา. (2560). ทักษะการบริหารของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์. วิทยานิพนธ์
ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์.
- ชานนท์ วรรณ (2562). แนวทางการพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา เขต 4. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี
ราชมงคลธัญบุรี.
- พงษ์ศักดิ์ ขวัญมา. (2558). ทักษะการบริหารที่ส่งผลต่อการบริหารตามแนวคิดโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหาร
สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 จังหวัดราชบุรี. วิทยานิพนธ์ครุศาสตร
มหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง.
- พรทิพย์ พลประเสริฐ. (2559). ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษานครพนม เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารและการพัฒนาการศึกษา).
มหาวิทยาลัยนครพนม.
- พิชญานี กาลหง (2561). แนวทางการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารจัดการการศึกษา).
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- แพรวดา สอนอ้วน. (2557). ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- รชฎ ทนวัฒนา. (2560). ทักษะการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็น ของข้าราชการครูในโรงเรียนเขต
บึงกุ่ม สังกัดกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัย
ปทุมธานี.
- วราพร บุญมี. (2563). องค์ประกอบทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษา
จังหวัดอุดรธานี. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.
- วัลลิกา พูลศิริ. (2562). การศึกษาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา เขต 17. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- วิลาวัลย์ คลังกลาง. (2560). ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัย
ปทุมธานี.
- ศรัญญา น้อยพิมาย. (2562). ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา
ปทุมธานี เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราช
วมงคลธัญบุรี.
- สารินทร์ เอี่ยมครอง. (2561). แนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในจังหวัดชัยนาทสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัย ราชภัฏ
นครสวรรค์.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1. (2563). สรุปรายงานประจำปี 2563. พิจิตร: ผู้แต่ง.
- สุริยา ทองยัง. (2558). ทักษะของผู้บริหารโรงเรียนวัดตะล่อม สังกัดกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
(การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- เสนาะ ดิยาวี. (2556). หลักการบริหาร. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อรุณี ทองนพคุณ. (2558). การศึกษาบทบาทการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาฉะเชิงเทรา. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพ
พรรณี.

แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2

The Guidelines for the Development of Administrators Transformational
Leadership under the Phichit Primary Educational Service Area Office 2

อาภาวรรณ จักรเขื่อน¹, ทีปปิพัฒน์ สันตะวัน², ปพนสรณ์ โทธิพิทักษ์³
Arpawan Jakkhuan¹, Teeppipat Suntawan², Paponsan Potipitak³
Corresponding Author E-mail: Arpawan.30@nsru.ac.th

Received: 2023-12-06; Revised: 2023-12-24; Accepted: 2024-01-13

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ครูจำนวน 285 คน โดยการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือ คือ แบบสอบถามภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา ที่มีค่าความตรงระหว่าง 0.67 - 1.00 และค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.89 โดยการหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2) หาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา โดยการสนทนากลุ่มผู้เชี่ยวชาญจำนวน 7 คน เครื่องมือ คือ แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา และ 3) ประเมินแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา เครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูล คือ แบบประเมินแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีค่าความตรงระหว่าง 0.67 - 1.00 และความเที่ยงเท่ากับ 0.93 วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า

1) ระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีภาวะผู้นำสูงที่สุดคือ การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ 2) แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา ได้แก่ (1) ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ ผู้บริหารควรเป็นผู้นำด้านความคิด ด้านการปฏิบัติ และเป็นแบบอย่างที่ดีเพื่อความสำเร็จของสถานศึกษา (2) ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ผู้บริหารควรเป็นผู้นำในการทำงาน นิเทศการปฏิบัติงาน (3) ด้านการกระตุ้นทางปัญญา ผู้บริหารควรหาแนวทางการป้องกันปัญหา และใช้วิธีการแก้ปัญหาที่หลากหลายอย่างเป็นระบบ (4) ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ผู้บริหารศึกษาควรมีความสามารถ และคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลในการมอบหมายงานให้เหมาะสม และ 3) การประเมินแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง, ผู้บริหารสถานศึกษา

¹ นักศึกษาระดับปริญญาโทศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต, (สาขาวิชาการบริหารการศึกษา), มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

² Student in Master of Education Degree, (Educational Administration), Nakhon Sawan Rajabhat University

³ อาจารย์ที่ปรึกษา, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

² Advisor, Faculty of Education, Nakhon Sawan Rajabhat University

³ อาจารย์ที่ปรึกษา, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

³ Advisor, Faculty of Education, Nakhon Sawan Rajabhat University

Abstract

The purposes of this research were to study 1) studying the transformational leadership of administrators. The sample consisted of 285 teachers that obtained by using simple random sampling. The instrument used in collecting the data was a questionnaire concerning the transformational leadership of administrators with the validity between 0.67 - 1.00 and the reliability at 0.89. Data was analyzed by mean and standard deviation, 2) Finding the guidelines for the development of administrators transformational leadership was conducted by the discussion group comprising 7 experts. The instrument used in collecting the data was the recording form of discussion group. Data was analyzed by content analysis and 3) evaluating the guidelines for the development of administrators transformational leadership. The instrument used in collecting the data was the evaluation form concerning the guidelines for the development of administrators transformational leadership with the validity between 0.67 - 1.00 and the reliability of 0.93. Data was analyzed by mean and standard deviation. The research results were found as follows;

1) The level of administrators transformational leadership in overall was at the high level. When considering in each aspect, it was found that the highest transformational leadership was the ideological influence, followed by the consideration of the individual, the intellectual stimulation and the inspiration creation, respectively. 2) The guidelines for the development of administrators transformational leadership were as follows: (1) the ideological influence was the administrators should be the leaders of thinking, practical and be a good role model by working for the success of school. (2) The inspiration creation was the administrators should be a leader in work, supervise the work, support, create and encouragement the morale for co-workers. (3) The intellectual stimulation was the administrators should find the ways to prevent problems, and use a variety of systematic problem solving methods and (4) The consideration of the individual was the administrators should have the ability and consider the individual differences in assigning work appropriately, and 3) The evaluation of the guidelines for the development of administrators transformational leadership in overall was at the highest level. The aspect of accuracy was at the highest level. The aspect of appropriateness was at the highest level. The aspect of feasibility was at the highest, and the aspect of usefulness was at the highest level.

Keywords: Transformational Leadership, Administrator

บทนำ

การศึกษาที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาประเทศในทุก ๆ ด้าน และการที่จะพัฒนาคนให้มีความรู้และสามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุขนั้น ต้องพัฒนาที่การศึกษาให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการได้มุ่งเน้นพัฒนาคุณภาพการศึกษาและสร้างโอกาสทางการศึกษาให้คนไทยได้เรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อให้คนไทยทุกกลุ่มทุกวัยมีคุณภาพมีความพร้อมทั้งทางร่างกายจิตใจสติปัญญา มีจิตสำนึกของความเป็นไทยมีความเป็นพลเมืองที่ดีตระหนักและรู้คุณค่าของขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปะ วัฒนธรรมที่ดำรงมามีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลงและตอบสนองต่อทิศทางการพัฒนาประเทศและรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2550 ได้บัญญัติถึงสิทธิของบุคคลในการรับการศึกษาไม่น้อยกว่า 12 ปี ที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าเล่าเรียน โดยรวมถึงผู้ยากไร้ ผู้พิการหรือทุพพลภาพ หรือผู้อยู่ในสภาวะยากลำบาก ต้องได้รับการสนับสนุนวิชาชีพหรือเอกชน การศึกษาทางเลือกของประชาชนการเรียนรู้ด้วยตนเอง และการเรียนรู้ตลอดชีวิต (กระทรวงศึกษาธิการ. 2560: 35)

ระบบการศึกษาต่างยอมรับว่า ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นหัวใจสำคัญของการบริหารจัดการทั้งปวงในสถานศึกษา ลักษณะของผู้บริหารที่มีความสามารถในการบริหารสถานศึกษาจะต้องมีภาวะผู้นำกล่าวคือ มีศิลปะของการโน้มน้าวจิตใจผู้อื่น

ให้คล้อยตามวัตถุประสงค์ของตนสามารถทำให้ผู้ได้บังคับบัญชาตระหนักถึงความประสงค์ของตนที่ต้องการบริหารงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2562: 3)

ภาวะผู้นำของผู้บริหารมีความสำคัญอย่างยิ่งในการบริหารงานให้สัมฤทธิ์ผลความสำเร็จในผลงานมีส่วนร่วมสัมพันธ์กับความสามารถของผู้บริหารหรือผู้นำ ผู้บริหารมีบทบาทสำคัญที่สุดที่จะต้องใช้ความรู้ความสามารถในความเป็นผู้นำในการบริหารงาน เพื่อรวมพลังและใช้ประโยชน์ของบุคลากรที่มีอยู่ ให้ช่วยกันทำงาน และต้องรู้จักเลือกวิธีแก้ปัญหาได้อย่างถูกต้องเหมาะสม เพื่อให้การดำเนินการต่าง ๆ เกิดประสิทธิภาพสูงสุดและประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย ดังนั้นผู้บริหารจำเป็นต้องอาศัยการบริหารการเปลี่ยนแปลงอย่างเป็นระบบในการบริหารสถานศึกษา ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเป็นกระบวนการมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงเจตคติในการทำงานเพื่อให้การศึกษาเป็นไปอย่างมีคุณภาพ ซึ่งภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเป็นที่นิยมมากในปัจจุบันเพราะได้รับความพึงพอใจและมีอิทธิพลต่อผู้ตาม (Bass, & Avolio. 1994: 3)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 มีสถานศึกษาอยู่ในพื้นที่ 6 อำเภอ คือ อำเภอตะพานหิน อำเภอบางมูลนาก อำเภอตงเจริญ อำเภอโพทะเล อำเภอทับคล้อ และอำเภอบึงนาราง การจัดระบบบริหารจัดการคุณภาพของสถานศึกษามีการกำหนดเป้าหมายวิสัยทัศน์และ พันธกิจอย่างชัดเจน สามารถดำเนินงานพัฒนาวิชาการที่เน้นคุณภาพผู้เรียนรอบด้านตามหลักสูตร สถานศึกษาในทุกกลุ่มเป้าหมาย จัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา ดำเนินการพัฒนาครูและบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพ และจัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อสนับสนุนการบริหาร จัดการและการเรียนรู้รวมทั้งจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสังคมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ ผลการประเมินนั้นมีค่าคะแนนที่มีความหลากหลาย มีระดับคุณภาพแตกต่างกัน ทั้งนี้การบริหารจัดการการศึกษาให้แก่ผู้เรียนยังมีข้อที่ต้องได้รับการปรับปรุงและพัฒนาให้ดีขึ้น (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2. 2564: ออนไลน์)

จากความสำเร็จและปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้บริหารสถานศึกษามีส่วนสำคัญเป็นอย่างมากในการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง ดังจะเห็นได้จากการบริหารงานนั้น ผู้บริหารการศึกษาต้องทำหน้าที่เป็นผู้บริหาร หัวหน้า และผู้นำในการรวมพลังทั้งหลายเพื่อทำให้องค์การบรรลุวัตถุประสงค์หรือสอดคล้องกับเป้าหมายที่วางไว้ และเกิดประสิทธิผล ภาวะผู้นำเป็นศิลปะ หรือเป็นกระบวนการที่ผู้นำมีอิทธิพลต่อผู้ตาม ในการที่จะให้ผู้ตามมีความเต็มใจในการทำงานเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การ ดังนั้นภาวะผู้นำจึงเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในการบริหารงาน เป็นกุญแจสำคัญที่ทำให้การบริหารงานมีประสิทธิภาพ หากผู้บริหารมีแนวทางการจัดการที่ดีมีมาตรฐาน ย่อมส่งผลต่อประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และคุณภาพของสถานศึกษา ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจ ที่จะศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา และหาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2
2. เพื่อหาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2
3. เพื่อประเมินแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2

การทบทวนวรรณกรรม

ความหมายของการบริหารสถานศึกษา

การบริหารสถานศึกษาถือว่ามีสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เพราะเป็นการกำกับ ควบคุม ดูแล การทำงานให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ซึ่งมีผู้ให้ความหมายไว้ ดังนี้

สันติ บุญภิรมย์ (2557: 53) กล่าวว่า การบริหารสถานศึกษา หมายถึง กิจกรรมที่เกี่ยวกับการให้ความรู้แก่เด็กเยาวชน ประชาชน ตามรูปแบบของการศึกษาประเภทต่าง ๆ เพื่อให้มีความเจริญงอกงามสู่วัตถุประสงค์ที่สอดคล้องกับการพัฒนาประเทศโดยส่วนรวม

สัมมา ธรณีย์ (2560: 95) กล่าวว่า การบริหารสถานศึกษา หมายถึง กระบวนการบริหารจัดการสถานศึกษาที่ผู้บริหารดำเนินกิจกรรมหรือกระบวนการต่าง ๆ ที่มีความร่วมมือของผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา โดยมีการวางแผน การวินิจฉัยสั่งการ การควบคุม และการจัดการเพื่อให้ผู้เรียนมีคุณภาพ มีความรู้ ความสามารถและมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามเจตนารมณ์ทางการศึกษา

จากความหมาย พอสรุปได้ว่า การบริหารสถานศึกษา หมายถึง กระบวนการดำเนินงานที่ผู้บริหารสถานศึกษา บุคลากรทางการศึกษา และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องร่วมกันดำเนินการตามอย่างเป็นขั้นตอนเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ผู้บริหารสถานศึกษามีการประยุกต์หลักการและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการบริหารมาใช้ในการบริหารงาน บริหารคน ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีการทำงานร่วมกัน ประสานงานกันกับหน่วยงานอื่น เพื่อให้มีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน

ความสำคัญของการบริหารสถานศึกษา

อรุณี ทองนพคุณ (2558: 10) กล่าวว่า ความสำคัญของการบริหารสถานศึกษา คือการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ และดำเนินการอย่างต่อเนื่อง มีบุคคลและหน่วยงานที่รับผิดชอบเข้าร่วมดำเนินการ มีรูปแบบ ขั้นตอนกติกาและวิธีดำเนินการ มีทรัพยากรสนับสนุนและมีกระบวนการประเมินผลการศึกษาที่เที่ยงตรงและเชื่อถือได้ การบริหารสถานศึกษามีความจำเป็น เพราะต้องการคนที่ได้รับการฝึกฝนเฉพาะด้านที่มีความรู้ ความเข้าใจ ความชำนาญมาดูแลรับผิดชอบ

สัมมา ธรณีย์ (2560: 94) กล่าวว่า ความสำคัญของการบริหารสถานศึกษา คือ เป็นกระบวนการที่เป็นภารกิจหน้าที่หลักของผู้บริหารที่จะต้องกำหนดแบบแผน และเทคนิคต่าง ๆ โดยการนำทั้งศาสตร์และศิลป์ที่มีประสิทธิภาพเหมาะสมกับองค์การมาใช้ เพื่อทำให้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายร่วมกันดำเนินการ เอื้ออำนวยให้ผู้เรียนได้รับการศึกษาที่ถูกต้องและมีคุณภาพจากสถานศึกษาบรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้ของสถานศึกษานั้น ๆ ซึ่งเป็นการพัฒนาการศึกษาของคนในชาติ

จากที่กล่าวมา พอสรุปได้ว่า ความสำคัญของการบริหารสถานศึกษา คือ เป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยผู้บริหารให้สามารถบริหารสถานศึกษาได้อย่างมีทิศทาง เป็นระบบ เป็นขั้นตอน ต้องอาศัยทั้งองค์ความรู้ ประสบการณ์ ศาสตร์และศิลป์ในการบริหารของผู้บริหารในการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า ส่งผลให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ บรรลุเป้าประสงค์

ความหมายของผู้บริหารเปลี่ยนแปลง

ปรเมธ สมบูรณ์ (2556: 26) กล่าวว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง หมายถึง กระบวนการที่ผู้นำมีอิทธิพลต่อผู้ตาม ทำให้ผู้ตามตระหนักถึงภารกิจและวิสัยทัศน์ที่สูงขึ้น สามารถจูงใจผู้ตามมองไกลเกินกว่าความสนใจของคนไปสู่ประโยชน์ขององค์กร สามารถพัฒนา ศักยภาพผู้ตามให้มีความสามารถที่สูงขึ้น และเปลี่ยนความพยายามของผู้ตามให้สูงขึ้นกว่า ความพยายามที่คาดหวัง

รัตติกรณ์ จงวิศาล (2556: 45 - 46) กล่าวว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง หมายถึง กระบวนการที่ผู้นำมีอิทธิพลต่อผู้ร่วมงาน โดยการเปลี่ยนแปลงความพยายามของผู้ร่วมงานให้สูงขึ้นกว่าความพยายามที่คาดหวัง พัฒนาความสามารถของผู้ร่วมงานไปสู่ระดับที่สูงขึ้นและมีศักยภาพมากขึ้น ทำให้ตระหนักถึงภารกิจ จูงใจให้ผู้ร่วมงานมองไกลเกินกว่าความสนใจของตนซึ่งนำไปสู่ประโยชน์ของกลุ่มหรือสังคม

จากที่กล่าวมา พอสรุปได้ว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง หมายถึง กระบวนการหรือพฤติกรรมที่ผู้บริหารแสดงออก และมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงเจตคติ และพฤติกรรมของผู้ร่วมงานและผู้ตามเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงความพยายามในการทำงานให้สูงขึ้นกว่าความพยายามที่คาดหวังใช้กระบวนการต่าง ๆ พัฒนาความสามารถของผู้ร่วมงานไปสู่ระดับที่สูงขึ้น และกระตุ้นการแสดงศักยภาพให้มากขึ้น ทำให้ตระหนักถึงภารกิจ สร้างแรงจูงใจ และกระตุ้นให้มองความสำเร็จขององค์กรมากกว่าความสำเร็จส่วนตัว ซึ่งจะนำไปสู่ประโยชน์ของกลุ่มหรือสังคม

ความสำคัญของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง

ผู้นำองค์กรเป็นกลไกสำคัญในการผลักดันกระบวนการเปลี่ยนแปลงให้ขับเคลื่อนไปอย่างมีประสิทธิภาพ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงซึ่งประกอบด้วยการมีหัวใจปัญญา วุฒิภาวะทางอารมณ์ การมีวิสัยทัศน์ ความสามารถในการสร้างแรงบันดาลใจ การจูงใจบริหารผู้ตามให้มีความผูกพัน และมุ่งมั่นสู่เป้าหมายที่ร่วมกันกำหนดไว้ การมีภาวะผู้นำส่งผลอย่างยิ่งต่อการดำเนินงาน ซึ่งได้มีนักวิชาการและนักการศึกษาได้กล่าวถึงความสำคัญของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงไว้ ผู้วิจัยจะขอนำเสนอ ดังนี้

ชาอุชัย อาจินสมาจาร (2557: 43) กล่าวว่า ความสำคัญของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง คือ เป็นสิ่งสำคัญยิ่งสำหรับองค์กร เพราะจะเพิ่มเสริมความสำเร็จขององค์กรในระยะยาวของภาวะผู้นำจึงไม่ใช่เป็นการดำเนินงานตามกรอบงานประจำ แต่จะเป็นการดำเนินงานให้เกิดผลที่สร้างสรรค์ขององค์กร ใช้แนวคิดหรือทฤษฎีใหม่เพื่อพัฒนาองค์กรใหม่ภายใต้สถานการณ์แห่งการเปลี่ยนแปลง

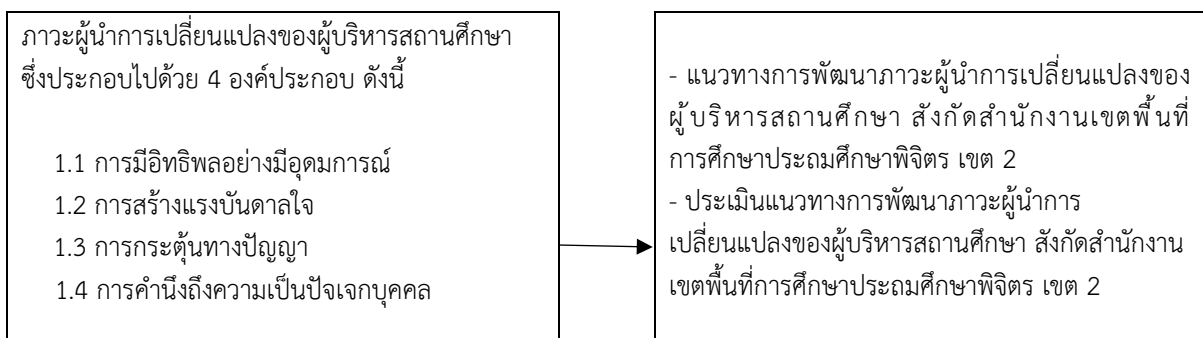
ภารดี อนันต์นาวิ (2557: 338) กล่าวว่า ความสำคัญของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง คือ กระแสสภาพการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทำให้การบริหารการศึกษา ผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงเพื่อผลักดันให้การเปลี่ยนแปลงไปสู่ทิศทาง ที่พึงประสงค์เนื่องจากผู้บริหารจะต้องมีปฏิสัมพันธ์กับผู้ที่เกี่ยวข้องหลายฝ่าย หลายระดับทั้งภายในและภายนอกหน่วยงาน

สรุปได้ว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง มีความสำคัญยิ่งต่อการบริหารงานขององค์กร ผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่ดีและเหมาะสม เป็นผู้มีวิสัยทัศน์กว้างไกล มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ รู้จักใช้สติปัญญาคิดหาทางใหม่ ๆ มาปรับปรุงแก้ไขปัญหาขยายการปฏิบัติงานให้กว้างขวาง และกระตือรือร้นในการทำงาน สร้างความมั่นใจให้เกิดขึ้นในกลุ่มผู้ปฏิบัติงาน เพื่อให้การดำเนินงานประสบความสำเร็จ

ขอบข่ายภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา

จากการการสังเคราะห์ขอบข่ายภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา หาความถี่ของข้อมูล โดยใช้ฐานนิยม (Mode) เลือกข้อที่มีความถี่ตั้งแต่ 5 ขึ้นไป พบว่า ขอบข่ายภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา 4 ด้าน ได้แก่ 1) การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ 2) การสร้างแรงบันดาลใจ 3) การกระตุ้นทางปัญญา และ 4) การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัย เรื่อง แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 ผู้วิจัยได้ดำเนินขั้นตอนการวิจัย ดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ครูจากสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 จำนวน 1,065 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้มาจากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากการเปิดตารางเครซี, และมอร์แกน ได้กลุ่มตัวอย่าง เป็นครูจากสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตรเขต 2 จำนวน 285 คน โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

1. แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ ตำแหน่ง ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)
2. แบบสอบถามระดับของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 จำนวน 55 ข้อ มีลักษณะเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scale) โดยมีค่าคะแนนดังนี้
  - 5 หมายถึง มีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ระดับมากที่สุด
  - 4 หมายถึง มีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ระดับมาก
  - 3 หมายถึง มีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ระดับปานกลาง
  - 2 หมายถึง มีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ระดับน้อย
  - 1 หมายถึง มีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ระดับน้อยที่สุด

ขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ

1. ศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถามจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องซึ่งมีเนื้อหาครอบคลุมขอบข่ายการดำเนินงานเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงและแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา แล้วกำหนดคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ชนิด 5 ระดับ นำร่างแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบและให้คำแนะนำ
2. นำแบบสอบถามเสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยให้ผู้เชี่ยวชาญลงความเห็นว่าคุณค่าแต่ละข้อวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการหรือไม่ ซึ่งกำหนดความคิดเห็นไว้ดังเกณฑ์การพิจารณา ดังนี้
  - ให้คะแนน +1 แน่ใจว่าสอดคล้องกับเนื้อหาและวัตถุประสงค์
  - ให้คะแนน 0 ไม่แน่ใจว่าสอดคล้องกับเนื้อหาและวัตถุประสงค์
  - ให้คะแนน -1 แน่ใจว่าไม่สอดคล้องกับเนื้อหาและวัตถุประสงค์
3. นำผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหา/วัตถุประสงค์ (Item Objective Congruence : IOC) ของแต่ละข้อคำถาม ซึ่งผู้เชี่ยวชาญได้ตรวจสอบและลงความคิดเห็นว่าข้อคำถามแต่ละข้อวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์ และนำผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหา/วัตถุประสงค์ ข้อคำถาม จำนวน 55 ข้อ มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหา/วัตถุประสงค์ 0.67 ถึง 1.00
4. นำแบบสอบถามที่ได้รับข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุง นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์แล้วนำไปทดลองใช้ (Try out) กับครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 จำนวน 30 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย
5. นำแบบสอบถามที่ทดลองใช้ไปคำนวณหาค่าความเที่ยง (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's α - Coefficient) ได้ค่าความเที่ยง 0.89
6. จัดทำเป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์และนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

วิธีรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

1. ขอความอนุเคราะห์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ เพื่อจัดทำหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลถึงครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2
  2. ดำเนินการส่งแบบสอบถามที่จัดทำขึ้น จำนวน 285 ฉบับ ไปยังกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอความอนุเคราะห์จากครูตอบแบบสอบถาม โดยวิธีตอบแบบสอบถามออนไลน์ ผ่านทาง Google Form
  3. ตรวจสอบความสมบูรณ์และจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามที่ได้รับมา เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป
- ### สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์
1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ในตอนที่ 1 ด้วยวิธีการแจกแจงความถี่ และค่าร้อยละ

2. วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง โดยคำนวณค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ขั้นตอนที่ 2 หาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2

ประชากร

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิในการประชุมสนทนากลุ่ม จำนวน 7 คน ประกอบด้วย อาจารย์มหาวิทยาลัย 1 คน ผู้อำนวยการสถานศึกษา 4 คน รองผู้อำนวยการสถานศึกษา 1 คน และศึกษานิเทศก์ 1 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เป็นแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม เรื่องแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 ประกอบด้วยองค์ประกอบ 4 ด้าน ได้แก่ 1) การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ 2) การสร้างแรงบันดาลใจ 3) การกระตุ้นทางปัญญา และ 4) การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล โดยนำระดับการมีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาต่ำสุด 3 อันดับ ในแต่ละด้านมาจัดทำเป็นร่างแนวทาง

ขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ

1. กำหนดกรอบในการจัดทำกรสนทนากลุ่ม แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม และวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามเลือกข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด 3 อันดับ ในแต่ละด้าน มาร่างเป็นแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2

2. นำร่างแนวทางการจัดการระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษา เสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อขอข้อเสนอแนะและจัดทำเป็นแบบบันทึกการสนทนากลุ่มต่อไป

วิธีรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

1. ขอความอนุเคราะห์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ เพื่อจัดทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการสนทนากลุ่มจากผู้ทรงคุณวุฒิ

2. ผู้วิจัยส่งหนังสือถึงผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 7 คน เพื่อเชิญประชุมการสนทนากลุ่ม ผ่านระบบออนไลน์ด้วยโปรแกรม Google Meet ณ ห้องประชุมโรงเรียนอนุบาลบางมูลนาก “ราษฎร์อุทิศ” ซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 7 คน มีคุณสมบัติที่เป็นผู้เชี่ยวชาญที่วุฒิการศึกษาระดับปริญญาโทขึ้นไป มีประสบการณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีดิจิทัลการศึกษา ด้านการสนับสนุน และส่งเสริมการจัดการศึกษา และด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา

3. แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม เรื่อง แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา ไปบันทึกการสนทนากลุ่มกับผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 7 คน เพื่อบันทึกข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้จากแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม เพื่อหาหาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา

ขั้นตอนที่ 3 ประเมินแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2

ประชากร

ผู้ให้ข้อมูลในการประเมินแนวทาง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 30 คน ที่ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

แบบประเมินแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 มีลักษณะเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scale) ดังนี้

5 หมายถึง ถูกต้อง เหมาะสม เป็นไปได้ เป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง ถูกต้อง เหมาะสม เป็นไปได้ เป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมาก

- 3 หมายถึง ถูกต้อง เหมาะสม เป็นไปได้ เป็นประโยชน์ อยู่ในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง ถูกต้อง เหมาะสม เป็นไปได้ เป็นประโยชน์ อยู่ในระดับน้อย
- 1 หมายถึง ถูกต้อง เหมาะสม เป็นไปได้ เป็นประโยชน์ อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ

1. นำแนวทางที่ได้จากการสนทนากลุ่ม มาสร้างเป็นแบบประเมินแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา ทั้ง 4 ด้าน มาสร้างเป็นแบบประเมินแนวทางเสนออาจารย์ที่ปรึกษา
2. นำแบบประเมินแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา ที่ได้ไปเก็บข้อมูลกับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 จำนวน 30 คน
3. นำข้อมูลจากแบบประเมินแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2

วิธีรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

1. ขอความอนุเคราะห์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ เพื่อจัดทำหนังสือขอความร่วมมือประเมินแนวทางการจัดการ จากผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 30 ฉบับ
2. ตรวจสอบความสมบูรณ์และจำนวนผู้ตอบแบบประเมินที่ได้รับกลับคืนมา เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

1. วิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามด้วยวิธีการแจกแจงความถี่ และค่าร้อยละ
2. วิเคราะห์แบบประเมินแนวทางการจัดการระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษา ทั้ง 4 ด้าน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา การแปลงความหมายของคะแนนค่าเฉลี่ย ใช้เกณฑ์วิเคราะห์ค่าเฉลี่ย

สรุปผลการวิจัย

1. ระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2

1.1 ระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 ตามความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยภาพรวม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.77$, S.D. = 0.25) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีภาวะผู้นำสูงที่สุด คือ ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ ($\bar{X} = 3.84$, S.D. = 0.31) รองลงมา คือ ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ($\bar{X} = 3.80$, S.D. = 0.33) และด้านที่มีภาวะผู้นำต่ำที่สุด คือ ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ($\bar{X} = 3.71$, S.D. = 0.37)

1.2 ระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษารายด้านต่ำที่สุด 3 อันดับ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 ทั้ง 4 ด้าน คือ

1.2.1 ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ ประกอบด้วย 1) ผู้บริหารแสดงให้เห็นถึงความเชื่อมั่นในตนเอง สร้างความศรัทธาให้กับผู้ร่วมงาน 2) ผู้บริหารกำหนดวิสัยทัศน์ในการทำงานอย่างชัดเจน 3) ผู้บริหารตัดสินใจโดยคำนึงถึงผลตามมาทางด้านศีลธรรมและจริยธรรม

1.2.2 ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ประกอบด้วย 1) ผู้บริหารสร้างแรงบันดาลใจ ให้ทีมงานมีความมุ่งมั่น ฝ่าอุปสรรค การทำงานให้ สำเร็จ 2) ผู้บริหารสร้างความเชื่อมั่น ความหวังให้กับ ผู้ร่วมงานว่าตนเองจะร่วมทำงานอย่างเต็มที่ 3) ผู้บริหารโน้มน้าวให้ผู้ร่วมงานมุ่งผลประโยชน์ ขององค์กรก่อนผลประโยชน์ส่วนตัว

1.2.3 ด้านการกระตุ้นทางปัญญา ประกอบด้วย 1) ผู้บริหารสร้างความเชื่อมั่นให้ผู้ร่วมงานว่า ปัญหาทุกอย่าง พวกเราสามารถแก้ไขให้ผ่านพ้นไปได้ 2) ผู้บริหารกระตุ้นให้ผู้ร่วมงานเอาชนะ อุปสรรค ด้วยความร่วมมือร่วมใจของทุกคน 3) ผู้บริหารโน้มน้าวให้ผู้บังคับบัญชาเปลี่ยนมุมมองของปัญหาตามสถานการณ์ปัจจุบัน และผลที่ตามมาในอนาคต

1.2.4 ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ประกอบด้วย 1) ผู้บริหารมอบหมายงานให้ผู้ร่วมงานโดยคำนึงถึงความแตกต่างของบุคคล 2) ผู้บริหารให้ความสำคัญต่อผู้ร่วมงานทุกคนเท่าเทียมกันอย่างยุติธรรม 3) ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานนำ ความสามารถทั้งหมดของตนเองออกมาใช้ในการปฏิบัติงานอย่างเต็มที่

2. หาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 ทั้ง 4 ด้าน คือ

ผู้วิจัยได้นำผลการวิเคราะห์แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่สอดคล้องกันของผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 7 คน ในการจัดการประชุมกระบวนการสนทนากลุ่ม ในเนื้อหา 4 ด้าน มาสังเคราะห์เป็นแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามพิจิตร เขต 2 ดังนี้

2.1 ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ แนวทางการพัฒนา คือ ผู้บริหารเป็นผู้นำด้านความคิด เป็นผู้นำด้านการปฏิบัติ และเป็นแบบอย่างที่ดีโดยทำงานอย่างทุ่มเทเพื่อความสำเร็จของสถานศึกษา มีเป้าหมายในการทำงานที่ชัดเจนและสร้างความมั่นใจให้กับผู้ร่วมงานว่าจะเอาชนะปัญหาต่าง ๆ ได้ให้คำแนะนำ ช่วยเหลือในการทำงาน มีการพัฒนางานอยู่เสมอ เปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์ในการทำงาน มีความสามารถในการถ่ายทอดอุดมการณ์และวิสัยทัศน์ให้ผู้ร่วมงานดำเนินไปในทิศทางเดียวกัน กำหนดวิสัยทัศน์ที่มีเป้าหมายที่ชัดเจน ท้าทาย มีแนวทางการปฏิบัติที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ รับฟังความคิดเห็นของผู้ร่วมงาน เปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานมีส่วนร่วมในกระบวนการปฏิบัติงานใช้หลักการและเหตุผลเป็นหลักในการแก้ปัญหา รับฟังผู้ร่วมงานด้วยความรอบคอบ รับฟังคำวิจารณ์ด้านการทำงานจากผู้ร่วมงานด้วยความเต็มใจ

2.2 ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ แนวทางการพัฒนา คือ ผู้บริหารเป็นผู้นำในการทำงาน มีการนิเทศกำกับติดตามผลการปฏิบัติงานอย่างมีระบบ ให้การสนับสนุน ช่วยเหลือ อำนวยความสะดวก สร้างขวัญและกำลังใจแก่ผู้ร่วมงาน ส่งเสริมให้มีการทำงานเป็นทีม เป็นที่ปรึกษาที่ดี มีแผนในการปฏิบัติงาน มีการสร้างเป้าหมายร่วมกัน เปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานได้แสดงความสามารถผู้บริหารเป็นแบบอย่างในการปฏิบัติงานที่ดีในทุก ๆ ด้าน มีความเสียสละ มีความมุ่งมั่นในการทำงานให้สำเร็จและ ประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี เป็นคนตรงเวลา ยกย่องผู้ร่วมงานเพื่อให้กำลังใจที่จะปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มความสามารถ เปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานได้สะท้อนแนวคิดวิธีปฏิบัติงานและแนวทางการแก้ปัญหาของตนเองโดยตัวผู้บริหารเป็นผู้ให้คำปรึกษาที่ดี ส่งเสริมให้ผู้ร่วมงานเข้ารับการอบรมพัฒนาตนเอง เพื่อให้ผู้ร่วมงานได้นำความรู้ความสามารถมาใช้พัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ วางแผนในการปฏิบัติงานวางแผนในการปฏิบัติหน้าที่อย่างเป็นระบบตามหลักการบริหารองค์รวมร่วมกัน ให้แนวทางก่อนดำเนินงาน แสดงความไว้วางใจไม่จับผิดเพื่อสร้างความมั่นใจในตนเองของผู้ร่วมงาน ปฏิบัติตนให้ประจักษ์แก่ผู้ร่วมงานว่ามีความรับผิดชอบในการทำงาน ไม่มุ่งประโยชน์ส่วนตน พัฒนาตนเองอยู่เสมอ ให้เกียรติและเคารพในความคิดเห็นของทุกคน เข้าร่วมในการดำเนินงานร่วมกับผู้ร่วมงาน สร้างวัฒนธรรมองค์กรให้ชัดเจน มีการกำหนดมาตรฐานการทำงานร่วมกัน เคารพความคิดเห็นซึ่งกันและกัน

2.3 ด้านการกระตุ้นทางปัญญา แนวทางการพัฒนา คือ ผู้บริหารประชุมเพื่อเสนอปัญหาที่ตนพบระหว่างปฏิบัติงาน เพื่อหาแนวทางการป้องกัน มีวิธีการแก้ปัญหาที่หลากหลายและแก้ไขอย่างเป็นระบบ สร้างความตระหนักให้ผู้ร่วมงานมีความเข้าใจที่ตรงกันว่าปัญหาที่เกิดขึ้นเป็นเรื่องส่วนรวมต้องช่วยกันแก้ปัญหา และนำความรู้วิธีการใหม่ ๆ มาแนะนำเสนอเผยแพร่ ส่งเสริมให้ผู้ร่วมงานริเริ่มทดลองทำสิ่งใหม่ ๆ โดยไม่ตำหนิเมื่อพบความล้มเหลว สร้างบรรยากาศในการทำงานเชิงสร้างสรรค์ เสริมสร้างความมั่นใจ ให้ผู้ร่วมงานเกิดความรักในองค์กร มุ่งมั่นพัฒนาอุปสรรคเพื่อผลักดันความคิดสู่การปฏิบัติ ให้ผู้ร่วมงานได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจในกระบวนการปฏิบัติงาน มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในองค์กร ส่งเสริมให้ผู้ร่วมงานได้ทำกิจกรรมร่วมกัน เพื่อให้เกิดความรัก ความสามัคคีในองค์กร ส่งเสริม สนับสนุนให้ผู้ร่วมงานได้รับการพัฒนาตนเองในด้านวิชาชีพครู เข้าร่วมชุมชนแห่งการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (PLC) เพื่อให้มีโอกาสแลกเปลี่ยนประสบการณ์และนำมาใช้ในการพัฒนาองค์กร เปิดโอกาสให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา ให้ร่วมแสดงความคิดเห็น เพื่อให้เกิดการตั้งคำถามร่วมกัน และนำไปหาข้อสรุปของแนวทางในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น ให้ผู้ร่วมงานร่วมกันพิจารณาแนวทางแก้ไขปัญหาลักษณะของปัญหา นำปัญหามาวิเคราะห์ร่วมกัน หาสาเหตุและหนทางแก้ไข ในทางเดียวกันต้องเป็นแนวทางที่สามารถปฏิบัติได้จริง และสามารถแก้ไขปัญหาได้

2.4 ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล แนวทางการพัฒนา คือ ผู้บริหารศึกษาความถนัด ความสามารถ และอุปนิสัยของแต่ละบุคคล คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ในการมอบหมายงานควรพิจารณา แล้วมอบหมายงานให้เหมาะสม และเมื่อเกิดปัญหาควรให้คำปรึกษาและช่วยกันแก้ไขหรือใช้วิธีการให้กำลังใจ คำแนะนำ ให้ความรู้จากประสบการณ์ต่าง ๆ เพื่อเพิ่มประสบการณ์ สำหรับการปฏิบัติงานทุก ๆ ด้าน จนสำเร็จตามเป้าหมาย ยกย่องชื่นชมทั้งต่อหน้าและลับหลัง รวมถึงชมเชยคนอื่นให้เห็นเป็นตัวอย่าง เพื่อเสริมสร้างกำลังใจในการทำงาน วางตัวเป็นกลาง มีความยุติธรรม

ไม่สนับสนุนฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งโดยเฉพาะ ควรให้เกียรติ และรับฟังความคิดเห็นของผู้ร่วมงานทุกคน ในการแสดงความคิดเห็น และข้อเสนอแนะ ให้ทุกคน มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน นิเทศ กำกับ ติดตามผลการปฏิบัติงานของผู้ร่วมงานแต่ละคน อย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ ประชุมโดยเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานแสดงความคิดเห็น มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ และการประเมินผลงาน เน้นการทำงานเป็นทีม และคอยให้คำปรึกษาปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ในองค์กรและให้ผู้ร่วมงานประเมินผู้บริหารได้ตลอดเวลา ให้โอกาสผู้ร่วมงานได้รับผิดชอบงานที่ทำท้าทายความสามารถ และให้การสนับสนุน ให้คำแนะนำเมื่อเกิดข้อผิดพลาด เพื่อให้ผู้ร่วมงานได้นำความสามารถของตนมาใช้อย่างเต็มตามศักยภาพ ให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ต่อความก้าวหน้าของผู้ร่วมงาน มอบหมายงานพิเศษนอกเหนือจากงานสอนเพื่อให้ผู้ร่วมงานได้ใช้ความสามารถด้านอื่นของตนเอง

3. การประเมินแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 ทั้ง 4 ด้าน คือ

3.1 ด้านการบริหารงานวิชาการ มีระดับการประเมินแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา ของความถูกต้อง เหมาะสม เป็นไปได้ เป็นประโยชน์ อยู่ระดับมากที่สุด

3.2 ด้านการบริหารงานงบประมาณ มีระดับการประเมินแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา ของความถูกต้อง เหมาะสม เป็นไปได้ เป็นประโยชน์ อยู่ระดับมากที่สุด

3.3 ด้านการบริหารงานบุคคล มีระดับการประเมินแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา ของความถูกต้อง เหมาะสม เป็นไปได้ เป็นประโยชน์ อยู่ระดับมากที่สุด

3.4 ด้านการบริหารงานทั่วไป มีระดับการประเมินแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยขอเสนอประเด็นที่น่าสนใจมาอภิปรายเพิ่มเติม ดังนี้

1. จากการศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 โดยภาพรวมพบว่า ระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา รวมอยู่ในระดับมากที่สุด ผลการวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา ทั้ง 4 ด้านสามารถอภิปรายผล ได้ดังนี้

1.1 ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ สถานศึกษามีผู้บริหารที่สร้างความรู้สึกร่วมกันอันหนึ่งอันเดียวกันให้กับผู้ร่วมงานเพื่อให้การทำงานบรรลุเป้าหมาย อีกทั้งยังเป็นผู้เสียสละประโยชน์ส่วนตนเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม ทำให้ผู้ร่วมงานเกิดความภาคภูมิใจเมื่อได้ร่วมงานกัน ส่งผลให้การทำงานออกมาได้ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สิริชัย นนทะศรี (2559) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับการทำงานเป็นทีมที่มีประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีอุดมการณ์ความเชื่อมั่นที่แน่วแน่ในการ ปฏิบัติงานจนทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีของสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้กระตุ้นให้ครูเกิดความกระตือรือร้น ยินดีอุทิศตนเพื่อความสำเร็จของโรงเรียน ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ปฏิบัติงานโดยยึดถือหลักคุณธรรมและจริยธรรม

1.2 ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารที่กระตือรือร้นในการทำงานให้ความสำคัญกับการทำงาน ทำหน้าที่ในการส่งเสริมให้ผู้ร่วมงานนำความคิดเห็นด้านบวกมาทำงานร่วมกัน เพื่อให้การทำงานเป็นไปด้วยดี และผู้บริหารยังช่วยกระตุ้นความกระตือรือร้นของผู้ร่วมงานด้วยการสร้างภาพอนาคตความก้าวหน้า ความสำเร็จขององค์กร ให้ผู้ร่วมงานได้เกิดแรงบันดาลใจในการทำงาน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ภรณ์วดี ประเสริฐดี (2558) ได้ศึกษาเรื่องการศึกษาสภาพและแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 พบว่า ผู้บริหารพยายามกระตุ้นให้ผู้ร่วมงานมีกำลังใจในการทำงาน เกิดความรักความผูกพันต่อสถานศึกษาด้วยใจจริง พร้อมทั้งจะทำงานเพื่อความก้าวหน้าของสถานศึกษา ทั้งนี้ผู้บริหารต้องมีการกระตุ้นให้ผู้ร่วมงานเกิดแรงจูงใจในการทำงาน

1.3 ด้านการกระตุ้นทางปัญญา พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารที่กระตุ้นให้ผู้ร่วมงานมีความคิด แสวงหาแนวทางใหม่ ๆ มาแก้ไขปัญหามาแม้ว่าจะเป็นแค่การแก้ไขปัญหาก็ตาม รับฟังความคิดเห็นของผู้ร่วมงานแม้จะแตกต่างจากความคิดเห็นของตนเอง โดยไม่วิพากษ์วิจารณ์ อีกทั้งผู้บริหารยังคอยกระตุ้นให้ผู้ร่วมงานตระหนักรู้ถึงปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นภายในองค์กรทั้งเปิดเผยและแอบแฝง เพื่อร่วมมือกันหาทางแก้ไขให้สถานศึกษามีการดำเนินการได้

อย่างราบรื่น ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สิริชัย นนทะศรี (2559) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำ การเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับการทำงานเป็นทีมที่มีประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาเปิดโอกาสให้ครูแก้ปัญหาด้วยกัน ผู้บริหารสถานศึกษาระดับให้ครูตระหนักถึงปัญหาและการหาแนวทางในการ แก้ปัญหาด้วยวิธีแห่งปัญญา ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมและเปิดโอกาสให้ครูทุกคนได้แสดงความคิดเห็นโดยใช้เหตุผลและข้อมูลหลักฐาน

1.4 ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสถานศึกษามีผู้บริหารที่เปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานได้แสดงความสามารถ แสดงศักยภาพอย่างเต็มที่ มีการวิเคราะห์ความแตกต่างของผู้ร่วมงานและรู้จักจุดเด่น จุดด้อยของทุกคน เพื่อเป็นประโยชน์ในการมอบหมายงานที่เหมาะสมกับความสามารถของผู้ร่วมงาน ส่งผลให้งานมีประสิทธิภาพเป็นที่น่าพึงพอใจ ผู้บริหารส่งเสริมให้ผู้ร่วมงานในสถานศึกษารู้จักยอมรับความแตกต่างของผู้ร่วมงานคนอื่น ๆ ยินดีในจุดเด่นและช่วยกันสนับสนุนพัฒนาจุดด้อยของกันและกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อรุมาศรีประทุมวงศ์ (2563) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา ศูนย์การศึกษานอกกระบวน และการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 พบว่า ผู้บริหารให้เกียรติยกย่องบุคลากร เพื่อให้รู้สึกมีคุณค่าและมีความสำคัญต่อองค์กร สนับสนุนส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรให้สูงขึ้นด้วยวิธีการต่าง ๆ อยู่เสมอ เปิดโอกาสให้บุคลากรแสดงความต้องการของตนเองและมีความพยายามที่จะสนองต่อความต้องการของบุคลากรอย่างเหมาะสม รับฟังปัญหาส่วนตัวของบุคลากรอย่างตั้งใจ และให้คำปรึกษาและหาวิธีการแก้ไขปัญหาลikeได้อย่างถูกต้องเหมาะสม ให้คำแนะนำและสอนงานแก่บุคลากรในองค์กรทั้ง รายบุคคลและแบบกลุ่มอย่างสม่ำเสมอ

2. จากแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ 2 ทั้ง 4 ด้าน มีข้ออภิปรายผลตามเนื้อหาสรุปได้ดังนี้

2.1 ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา คือ ผู้บริหารเป็นผู้นำด้านความคิด เป็นผู้นำด้านการปฏิบัติ และเป็นแบบอย่างที่ดีโดยทำงานอย่างทุ่มเทเพื่อความสำเร็จของสถานศึกษา มีเป้าหมายในการทำงานที่ชัดเจนและสร้างความมั่นใจให้กับผู้ร่วมงานว่าจะเอาชนะปัญหาต่าง ๆ ได้ ให้คำแนะนำช่วยเหลือในการทำงาน มีการพัฒนางานอยู่เสมอ เปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์ในการทำงาน มีความสามารถในการถ่ายทอดอุดมการณ์และวิสัยทัศน์ให้ผู้ร่วมงานดำเนินไปในทิศทางเดียวกัน กำหนดวิสัยทัศน์ที่มีเป้าหมายที่ชัดเจน ทำหาย และมีแนวทางการปฏิบัติที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ รับฟังความคิดเห็นของผู้ร่วมงาน เปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานมีส่วนร่วมในกระบวนการปฏิบัติงาน ใช้หลักการและเหตุผลเป็นหลักในการ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ภรณ์วดี ประเสริฐดี (2558) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาสภาพและแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระดับมัธยมศึกษาสุโขทัย เขต 2 พบว่า ผู้บริหารประพฤติตนเป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น ตัดสินใจโดยคำนึงถึงผลตามทางศีลธรรมและจริยธรรม แสดงให้เห็นถึงความแน่วแน่ในอุดมการณ์ ความเชื่อ และค่านิยม เสียสละส่วนตนเพื่อประโยชน์ของกลุ่ม เห็นความสำคัญในสิ่งที่ผู้ร่วมงานเชื่อถือ และทำให้ผู้ร่วมงานเกิดความภาคภูมิใจเมื่อได้ร่วมงาน ผู้บริหารต้องเปลี่ยนแปลงบทบาทของตนเองโดยการใช้หลักการบริหารคุณภาพที่ให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

2.2 ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา คือ ผู้บริหารเป็นผู้นำในการทำงาน มีการนิเทศกำกับติดตามผลการปฏิบัติงานอย่างมีระบบ ให้การสนับสนุน ช่วยเหลือ อำนวยความสะดวก สร้างขวัญและกำลังใจแก่ผู้ร่วมงาน ส่งเสริมให้มีการทำงานเป็นทีม เป็นที่ปรึกษาที่ดี มีแผนในการปฏิบัติงาน มีการสร้างเป้าหมายร่วมกัน เปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานได้แสดงความสามารถ เป็นแบบอย่างในการปฏิบัติงานที่ดีในทุก ๆ ด้าน มีความเสียสละ มีความมุ่งมั่นในการทำงานให้สำเร็จและ ประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ยกย่องผู้ร่วมงานเพื่อให้กำลังใจที่จะปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มความสามารถ เปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานได้สะท้อนแนวคิดวิธีปฏิบัติงานและแนวทางการแก้ปัญหาของตนเองโดยตัวผู้บริหารเป็นผู้ให้คำปรึกษาที่ดี ส่งเสริมให้ผู้ร่วมงานเข้ารับการพัฒนาตนเอง ให้แนวทางก่อนดำเนินงาน แสดงความไว้วางใจไม่จับผิด เพื่อสร้างความมั่นใจในตนเองของผู้ร่วมงาน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ นารินทร์ เดชชะท้าน (2557) ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระดับมัธยมศึกษา กาฬสินธุ์ เขต 3 พบว่า ผู้บริหารสร้างความเข้าใจร่วมกันทุ่มเท เสียสละเวลาเพื่อพัฒนาองค์กร รู้จักนำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารจัดการ อย่างเพียงพอและมีประสิทธิภาพ เปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมกำหนดวิสัยทัศน์ ส่งเสริมให้บุคลากรมี

การพัฒนาตนเอง กำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของผู้ได้บังคับบัญชาตามความรู้ความสามารถ การเสริมแรงให้บุคลากรรู้จักสร้างวิธีการและแนวทางใหม่ ๆ ในการแก้ปัญหา การรู้จักตรวจสอบข้อบกพร่องและพัฒนาตนเองอยู่เสมอ

2.3 ด้านการกระตุ้นทางปัญญา แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา คือ ผู้บริหารประชุมเพื่อเสนอปัญหาที่ตนพบระหว่างปฏิบัติงาน เพื่อหาแนวทางการป้องกัน มีวิธีการแก้ปัญหาที่หลากหลายและแก้ไขอย่างเป็นระบบ สร้างความตระหนักให้ผู้ร่วมงานมีความเข้าใจที่ตรงกันว่าปัญหาที่เกิดขึ้นเป็นเรื่องส่วนรวมต้องช่วยกันแก้ปัญหา และนำความรู้วิธีการใหม่ ๆ มาเสนอเผยแพร่ ส่งเสริมให้ผู้ร่วมงานริเริ่มทดลองทำสิ่งใหม่ ๆ โดยไม่ตำหนิเมื่อพบความล้มเหลว สร้างบรรยากาศในการทำงานเชิงสร้างสรรค์ เสริมสร้างความมั่นใจ ให้ผู้ร่วมงานเกิดความรักในองค์กร ให้ผู้ร่วมงานได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจในกระบวนการปฏิบัติงาน มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในองค์กร ส่งเสริมให้ผู้ร่วมงานได้ทำกิจกรรมร่วมกัน ส่งเสริม สนับสนุนให้ผู้ร่วมงานได้รับการพัฒนาตนเองในด้านวิชาชีพครู เข้าร่วมชุมชนแห่งการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (PLC) เพื่อให้มีโอกาสแลกเปลี่ยนประสบการณ์และนำมาใช้ในการพัฒนาองค์กร ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อรุมา ศรีประทุมวงศ์ (2563) ได้ศึกษาเรื่องการศึกษภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา ศูนย์การศึกษาอิสระระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา ในการสร้างความร่วมมือ ร่วมใจ เพื่อให้ผู้ตามใช้ความคิดที่เป็นระบบ และมีเหตุผล ให้ตระหนักเข้าใจและแก้ปัญหาด้วยตนเอง ผู้บริหารควรมีการประชุม แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับวิทยากรที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญ ในการกระตุ้นองค์ความรู้ที่มีในตัว ให้ได้แสดงออกมาได้เต็มศักยภาพโดยวิธีการใหม่ ๆ และสามารถทำงานได้อย่างอิสระ ผู้บริหารควรเปิด โอกาสให้เข้าอบรมพัฒนาตามความสนใจและความถนัด เพื่อนำความรู้มาใช้ในการพัฒนา งานอย่างเต็มความสามารถผู้บริหารควรมีการประชุมร่วมกัน เปิดโอกาสให้ได้แสดงความคิดเห็น ร่วมแก้ไขปัญหาและอุปสรรคในการทำงานร่วมกัน

2.4 ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา คือ ผู้บริหารศึกษาความถนัด ความสามารถ และอุปนิสัยของแต่ละบุคคล คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ในการมอบหมายงานควรพิจารณา แล้วมอบหมายงานให้เหมาะสม และเมื่อเกิดปัญหาควรให้คำปรึกษาและช่วยกันแก้ไขหรือใช้วิธีการให้กำลังใจ ให้คำแนะนำ ให้ความรู้จากประสบการณ์ต่าง ๆ เพื่อเพิ่มประสบการณ์ สำหรับการปฏิบัติงานทุก ๆ ด้าน จนสำเร็จตามเป้าหมาย ยกย่องชื่นชมทั้งต่อหน้าและลับหลัง รวมถึงชมเชยคนอื่นให้ให้เห็นเป็นตัวอย่าง เพื่อเสริมสร้างกำลังใจในการทำงาน วางตัวเป็นกลาง มีความยุติธรรม ไม่สนับสนุนฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งโดยเฉพาะ ควรให้เกียรติ และรับฟังความคิดเห็นของผู้ร่วมงานทุกคน ในการแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ ให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน นิเทศ กำกับ ติดตามผลการปฏิบัติงานของผู้ร่วมงานแต่ละคนอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ ประชุมโดยเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานแสดงความคิดเห็น มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ และการประเมินผลงาน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ เกล้าร์จิกา ถวัลย์เสรี (2557) ได้ศึกษาเรื่องภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดเทศบาลเมืองโพธาราม จังหวัดราชบุรี พบว่า ผู้บริหารควรทำให้มีบรรยากาศในการให้การสนับสนุนโดยการฟังความต้องการของผู้ร่วมงานแต่ละคนอย่างระมัดระวัง ปฏิบัติตนเสมือนเป็นผู้ฝึกสอน และผู้แนะนำ มอบหมายงานให้บุคคลมีการพัฒนาสูงสุด เพื่อให้ผู้ร่วมงานพัฒนาความท้าทายส่วนบุคคล

3. จากการประเมินแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 ด้านความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ โดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารเห็นว่าแนวทางการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์สามารถนำไปปฏิบัติได้จริงซึ่งแนวทางมีการอ้างอิงถึงหลักการและเหตุผลเป็นหลักในการแก้ปัญหา เช่นเดียวกับการปฏิบัติจริงที่ผู้บริหารตัดสินใจโดยคำนึงถึงผลตามมา ผู้บริหารเห็นด้วยกับแนวทางการสร้างแรงบันดาลใจ เห็นด้วยกับการโน้มน้าวให้ผู้ร่วมงานมุ่งผลประโยชน์ ขององค์กรก่อนผลประโยชน์ส่วนตัว มองว่าเป็นแนวทางที่เหมาะสมกับการบริหารสถานศึกษา ผู้บริหารทำหน้าที่ในการกระตุ้นให้ผู้ร่วมงานเอาชนะอุปสรรค ด้วยความร่วมมือร่วมใจของทุกคนอยู่ก่อนแล้ว เพราะผู้บริหารให้ความสำคัญต่อผู้ร่วมงานทุกคนเท่าเทียมกันอย่างยุติธรรม ผู้บริหารวางตัวเป็นกลาง มีความยุติธรรม

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 ผู้บริหารควรแสดงให้เห็นถึงความเชื่อมั่นในตนเอง กำหนดวิสัยทัศน์ในการทำงานอย่างชัดเจน เพื่อสร้างความศรัทธาให้กับผู้ร่วมงาน ควรสร้างแรงบันดาลใจ ความเชื่อมั่น ความหวังว่าผู้บริหารจะร่วมทำงานอย่างเต็มที่ ให้ผู้ร่วมงานมีความมุ่งมั่นที่จะฟันฝ่าอุปสรรคในการทำงานร่วมกัน

1.2 ผู้บริหารควรสร้างความเชื่อมั่น กระตุ้นให้ผู้ร่วมงานเอาชนะ ให้เห็นว่าอุปสรรคที่เกิดทุกอย่าง สามารถแก้ไขให้ผ่านพ้นไปได้ด้วยความร่วมมือร่วมใจของทุกคน ผู้บริหารควรมอบหมายงานให้ผู้ร่วมงานโดย คำนึงถึงความแตกต่าง ความสามารถ ความถนัดของแต่ละบุคคล และให้ความสำคัญต่อผู้ร่วมงานทุกคนเท่าเทียมกันอย่างยุติธรรม

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาแนวทางการสร้างแรงบันดาลใจของผู้บริหารสถานศึกษาต่อครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2

2.2 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างความเชื่อมั่นของผู้บริหารสถานศึกษาต่อครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.
- _____. (2562). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.
- เกล้าจิกา ถวัลย์เสรี (2557). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดเทศบาล เมืองโพธาราม จังหวัดราชบุรี. การค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ชาญชัย อาจิมสมาจาร. (2557). การพัฒนาผู้นำ. ปัตตานี: สถาบันเพื่อความก้าวหน้าทางวิชาการ.
- นารินทร์ เดชสะท้าน. (2557). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์.
- ปรเมธ สมบูรณ์. (2556). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอเวียงแก่น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4. การศึกษาค้นคว้าอิสระการศึกษามหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยพะเยา.
- ภรณ์วดี ประเสริฐดี. (2558). การศึกษาสภาพและแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม.
- ภารดี อนันต์นาวี. (2557). หลักการ แนวคิด ทฤษฎีทางการบริหารการศึกษา. ชลบุรี: มนต์รี.
- รัตติกกรณ์ จงวิศาล. (2556). ภาวะผู้นำ: ทฤษฎีการวิจัยและแนวทางสู่การพัฒนา. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สันติ บุญภิรมย์. (2557). การบริหารงานวิชาการ. กรุงเทพฯ: บুদ্ধพ้อยท์.
- สัมมา ธนินธ์. (2560). หลักทฤษฎีและปฏิบัติการบริหารการศึกษา. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: ข้าวฟ่าง.
- สิริชัย นนทะศรี. (2559). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับการทำงานเป็นทีมที่มีประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 3. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2. (2564). ข้อมูลสารสนเทศ. สืบค้นเมื่อ 2 กุมภาพันธ์ 2565, จาก <http://bigdata.phichit2.go.th/>.
- อรอุมา ศรีประทุมวงศ์. (2563). การศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

อรุณี ทองนพคุณ. (2558). การศึกษาบทบาทการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาฉะเชิงเทรา. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพ
พรรณี.

Bass, & Avolio. (1994). *Transformational leadership development*. Pola Alto, California: Consulting
Psychologists.

แนวทางการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษา
จังหวัดเพชรบูรณ์

The Guidelines for Management of the Dual Vocational Education System of
Educational Institutions under the Phetchabun Provincial Vocational
Education Office

สมภาพ ม่วงทอง¹, สาทร ทรัพย์รวงทอง², สุพัฒน์นา หอมบุปผา³
Samapoun Muangthong¹, Satorn Subrunghthong², Supattana Hompubpha³
Corresponding Author E-mail: Samapounmuangthong@gmail.com

Received: 2023-12-22; Revised: 2024-01-14; Accepted: 2024-02-07

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาปัญหาการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดเพชรบูรณ์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูนิเทศก์ ผู้ควบคุม การฝึก และครูฝึก จำนวน 144 คน จากการเปิดตารางเครจซี่และมอร์แกน และทำการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสอบถาม มาตรฐานส่วน 5 ระดับ มีค่าความตรงเชิงเนื้อหา เท่ากับ 1.00 ทุกข้อ และมีค่าความเที่ยง เท่ากับ 0.96 2) หาแนวทางการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี โดยการจัดสนทนากลุ่ม มีผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสนทนากลุ่ม และ 3) ประเมินแนวทางการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสบการณ์การบริหารจัดการอาชีวศึกษาในระบบทวิภาคีไม่น้อยกว่า 3 ปี จำนวน 13 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบประเมินแนวทาง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า

1) ปัญหาการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ที่มีปัญหาสูงสุด ได้แก่ ด้านการจัดการเรียนการสอนการวัดและการประเมินผล ด้านการนิเทศการเรียนระบบทวิภาคี ด้านการจัดหลักสูตร และ ด้านการจัดการฝึกอาชีพ 2) แนวทางการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ได้แก่ ด้านการจัดหลักสูตร ควรมีการส่งเสริมวางแผนในการกำหนดรายวิชาให้สอดคล้องกับลักษณะงานของสถานประกอบการที่ร่วมกันจัดการศึกษาระบบทวิภาคี ด้านการจัดการเรียนการสอนการวัด และประเมินผล ควรมีการส่งเสริมการอบรม และพัฒนาครูฝึกในด้านการจัดการเรียนการสอนการวัดผล และประเมินผลระบบทวิภาคี ด้านการจัดการฝึกอาชีพ ควรส่งเสริมสาขาวิชาที่จัดการอาชีวศึกษาในระบบทวิภาคีให้มีวัสดุ อุปกรณ์ ให้แก่ผู้เรียน เพื่อเตรียมความพร้อมก่อนการฝึกอาชีพ ด้านการนิเทศการเรียนระบบทวิภาคี ควรส่งเสริมให้ครูนิเทศก์จัดทำแผนการนิเทศตลอดภาคเรียน 3) การประเมินแนวทางการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ทั้ง 4 ด้าน ทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: แนวทางการจัดการอาชีวศึกษา, ระบบทวิภาคี

¹ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต, (สาขาวิชาการบริหารการศึกษา), มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

² Student in Master of Education Degree, (Educational Administration), Nakhon Sawan Rajabhat University

³ อาจารย์ที่ปรึกษา, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

² Advisor, Faculty of Education, Nakhon Sawan Rajabhat University

³ อาจารย์ที่ปรึกษา, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

³ Advisor, Faculty of Education, Nakhon Sawan Rajabhat University

Abstract

This research aimed to 1) study the problem guidelines for managing the dual vocational education system of education institutions under the Phetchabun Provincial Vocational Education Office. The sample group used in the research included school administrators, supervisory teachers, training supervisors, and trainers, for 144 people. The instruments used for data collection were a 5-level scale questionnaire with a content validity value of 1.00 for all items and a reliability value of 0.96. 2) guidelines for management of the dual vocational education system by organizing group discussions there were 7 experts. The instruments used for group discussion recording and 3) evaluating the guidelines for managing the dual vocational education system. The sample group used in consisted of 13 educational institution administrators with experience in managing vocational education in the bilateral system for not less than 3 years. The instrument was a guideline evaluation form. Statistics used in data analysis are mean, standard deviation and content analysis. The research results found that:

1) Problems with the management of the dual vocational education system were found to be overall at a moderate level, with the highest problems being the management of teaching and learning, measurement and evaluation, supervision of learning in the bilateral system, curriculum organization and the management of vocational training. 2) Guidelines for managing the dual system of vocational education include, in terms of organizing the curriculum, there should be promotion and planning in determining subjects to be consistent with the nature of work of the establishments that jointly organize the dual system of education, regarding teaching and learning, measurement and evaluation training and development of teachers should be promoted in teaching and learning, measurement and evaluation of the bilateral system, regarding vocational training management, the field of study should be promoted that manages vocational education in a bilateral system, providing materials and equipment to learners to prepare them before vocational training regarding the supervision of learning in the dual system, supervisor teachers should be encouraged to prepare supervision plans throughout the semester. 3) evaluation of the guidelines for managing the vocational education system in all 4 aspects, found that all four aspects were at the highest level.

Keywords: Vocational Education Management Guidelines, Dual Vocational Education System

บทนำ

พระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2551 การศึกษาระบบทวิภาคี เป็นการจัดการศึกษาวิชาชีพที่เกิดจากข้อตกลงระหว่างสถานศึกษา หรือสถาบันกับสถานประกอบการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานของรัฐ ในเรื่องการจัดหลักสูตร การเรียนการสอน การวัดและประเมินผล โดยผู้เรียนใช้เวลาส่วนหนึ่งในสถานศึกษาอาชีวศึกษา หรือสถาบัน และเรียนภาคปฏิบัติในสถานประกอบการ หรือหน่วยงานของรัฐ เพื่อประโยชน์ในการผลิต และพัฒนากำลังคน สถานศึกษาอาชีวศึกษา หรือสถาบันสามารถจัดการศึกษาตามวรรคหนึ่งในหลายรูปแบบรวมกันได้ ทั้งนี้สถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือ สถาบันนั้นต้องมุ่งเน้นการจัดการศึกษาระบบทวิภาคีเป็นสำคัญ (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. 2557: 1)

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษามีภารกิจในดำเนินการจัดการศึกษาด้านอาชีวศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2545 และพระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2551 เพื่อผลิต และพัฒนากำลังคนด้านวิชาชีพให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนการศึกษาแห่งชาติ เป็นไปตามกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ มาตรฐานการศึกษาของชาติ กรอบคุณวุฒิอาชีวศึกษาแห่งชาติ และมาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาแต่ละระดับ ตลอดจนยึดโยงกับมาตรฐานอาชีพ โดยเน้นการเรียนรู้สู่การปฏิบัติ เพื่อพัฒนาคุณภาพของของผู้สำเร็จ การศึกษาให้มีสมรรถนะด้านวิชาการและด้านวิชาชีพ รวมทั้งคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพ และกิจนิสัยที่เหมาะสมในการทำงาน

ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน ชุมชน สังคม และสามารถประกอบอาชีพอิสระได้ โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเลือกระบบ และวิธีการเรียนได้อย่างเหมาะสมตาม ศักยภาพ ตามความสนใจ และโอกาสของตน ส่งเสริมให้มีการประสานความร่วมมือเพื่อจัดการศึกษา และพัฒนาหลักสูตรร่วมกันระหว่างสถาบัน สถานศึกษา หน่วยงาน สถานประกอบการ และองค์กรต่าง ๆ ทั้งในระดับชุมชน ระดับท้องถิ่น และระดับชาติ (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. 2562: 1)

การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาเพชรบูรณ์จากการสัมภาษณ์พบว่า มีปัญหาในเรื่อง การบริหารจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี การเข้ารับการฝึกประสบการณ์อาชีพ นักเรียน นักศึกษาต้องไปฝึกประสบการณ์ไกลบ้าน ทำให้เกิดปัญหาที่ผู้ปกครองเป็นห่วงลูกหลานที่ไปฝึกประสบการณ์อาชีพไกลบ้าน การจัดหลักสูตรระบบทวิภาคีในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ และประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง มีปัญหาในการจัดหลักสูตรในเรื่องของสถานศึกษาที่จัดทำบันทึกข้อตกลงกับสถานประกอบการ รัฐบาล รัฐวิสาหกิจ และภาคเอกชนนั้น สถานศึกษาต้องจัดทำแผนการเรียน และแผนการฝึกประสบการณ์อาชีพ ให้สอดคล้องกับสถานประกอบการทำให้เพิ่มภาระหน้าที่ของสถานศึกษา ในส่วน of นักเรียน นักศึกษาที่ได้เข้ารับการฝึกประสบการณ์อาชีพในสถานประกอบการ สาเหตุใหญ่ที่ทำให้นักเรียน นักศึกษาไม่สำเร็จ การศึกษาในการหลักสูตรระบบทวิภาคี พบว่า การปรับตัวกับเพื่อนร่วมงาน หัวหน้างานทำให้เกิดปัญหาการฝึกประสบการณ์ อาชีพ นักเรียน นักศึกษา ไม่คุ้นเคยในการทำงาน หนีกลับบ้าน ไม่แจ้งสถานศึกษา เนื่องจากมีระยะเวลาในการฝึก ประสบการณ์อาชีพนานกว่าปกติ ส่วนในเรื่องของทักษะ และความสามารถในการปฏิบัติงานนั้น นักเรียน นักศึกษา ขาดความรู้และความชำนาญในอุปกรณ์ เครื่องมือที่ปฏิบัติงานภายในสถานประกอบการ ปัญหาความมั่นใจในการปฏิบัติงาน ในส่วน of สถานประกอบการยังไม่มีความรู้ในเรื่องการจัดการแผนการฝึกประสบการณ์ และบุคลากรของสถานประกอบการยัง ขาดความรู้ ความเข้าใจในการจัดการเรียนการสอนในเรื่องของรายวิชาที่นักเรียน นักศึกษา ได้เข้ารับการฝึกประสบการณ์ อาชีพในสถานประกอบการ และในเรื่องของการวัดผล และประเมินผลให้แก่ นักเรียน นักศึกษา ในหลักสูตรที่จัดการเรียน การสอนในระหว่างการฝึกประสบการณ์อาชีพ และปัญหาในเรื่องการนิเทศนักเรียน นักศึกษาของสถานศึกษา ที่ต้องดำเนินการ ในปีการศึกษาเป็นจำนวน 3 ครั้งต่อภาคการศึกษา ต้องเข้าไปนิเทศในสถานประกอบการทำให้สถานประกอบการอาจไม่ สะดวกในการให้ นักเรียน นักศึกษาเข้ารับการนิเทศ (ฐิติพงษ์ แสนอุบล. 2565: สัมภาษณ์)

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาแนวทางการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษา จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยศึกษาเกี่ยวกับกรอบแนวคิดการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงาน อาชีวศึกษาจังหวัดเพชรบูรณ์ ปัญหา และแนวทางการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี เพื่อส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพ การศึกษาในด้านหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน และการวัดการประเมินผล การฝึกอาชีพ และการนิเทศการเรียนระบบ ทวิภาคี เพื่อสร้างทักษะของผู้เรียนอาชีวศึกษา และเพิ่มจำนวนผู้เรียนอาชีวศึกษาให้เพียงพอต่อความต้องการของ ตลาดแรงงาน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัด เพชรบูรณ์
2. เพื่อหาแนวทางการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัด เพชรบูรณ์
3. เพื่อประเมินแนวทางการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัด เพชรบูรณ์

การทบทวนวรรณกรรม

ความหมายการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี

จากการศึกษาเอกสารและงานวิชาการมีนักวิชาการหลายท่าน ได้ให้ความหมายการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ได้ดังนี้

ไพฑูริย์ สังข์สวัสดิ์ (2560: 17) ให้ความหมายว่า การอาชีวศึกษา คือ การศึกษาและฝึกอบรมวิชาชีพ ที่มุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถ มีทักษะที่ถูกต้อง ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติผสมผสานกันอย่างเหมาะสม เพื่อเตรียมผู้เรียนให้สามารถเข้าสู่อาชีพที่ตนเลือกเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ หรือสามารถทำงาน ได้ตรงตามความต้องการของตลาดแรงงาน

นันทิชา มารแพ (2561: 52) ให้ความหมายว่า การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี คือ การจัดการเรียนการสอนทางด้านอาชีวศึกษาเป็นความร่วมมือกันระหว่างสถานศึกษา กับสถานประกอบการ โดยสถานศึกษาจะสอนในภาคทฤษฎีและสถานประกอบการจะสอน ภาคปฏิบัติซึ่งประกอบด้วยการจัดการร่วมกัน ใน 4 ด้าน คือ ด้านความร่วมมือ (MOU) ด้านการจัดหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอน/การฝึกอาชีพ ด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียน

สรุปได้ว่า ความหมาย การจัดการศึกษาระบบทวิภาคี คือ การจัดการศึกษาระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการทำความร่วมมือในการจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล การฝึกอบรมให้แก่ นักเรียน นักศึกษาได้ การเรียนรู้ภาคทฤษฎีจากสถานศึกษาและได้รับการฝึกทักษะอาชีพจากสถานประกอบการ ซึ่งทำให้ได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง และการผลิตกำลังคนให้สอดคล้องกับตลาดแรงงาน

แนวคิดการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี

จากการศึกษาเอกสารและงานวิชาการมีนักวิชาการหลายท่าน ได้ให้แนวคิดการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ดังนี้

ธานินทร์ ศรีชมภู, และคนอื่น ๆ (2557: 125) สรุปได้ว่า การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี คือ การบริหารงานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในสถานศึกษาประกอบไปด้วย

1. กำหนด เป้าหมาย นโยบาย ส่งเสริม สนับสนุน การจัดการงานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี
2. บริหารจัดการหลักสูตรอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี
3. จัดทำระเบียบการดำเนินการด้านสิทธิประโยชน์ในการฝึกอาชีพของนักศึกษา
4. จัดทำบันทึกข้อตกลงในการจัดการงาน อาชีวศึกษาระบบทวิภาคีระหว่าง สถานประกอบการกับสถานศึกษา
5. จัดทำสัญญาการฝึกอาชีพของสถานศึกษากับนักศึกษา
6. เสนอวิธีการจัดการเรียนการสอน
7. ติดตามและประเมินผล

ทองสุข พามี (2565: 27) กล่าวได้ว่า การจัดการศึกษาอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี เป็นการจัดอาชีวศึกษา เพื่อสนองตอบแนวทางการปฏิรูปอาชีวศึกษาทั้งหลักสูตรระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) และประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) มีการจัดการเรียนการสอนภาคทฤษฎี และรายวิชา ปฏิบัติพื้นฐานในวิทยาลัยก่อนออกฝึกอาชีพในสถานประกอบการ ทั้งนี้ สถานศึกษามีข้อตกลง ประสานความร่วมมือ โดยลงนามร่วมกับตัวแทนสถานประกอบการ มีสัญญาการฝึกอาชีพระหว่าง นักศึกษากับสถานประกอบการ มีแผนการฝึกอาชีพตลอดระยะเวลา มีการประเมินมาตรฐานฝีมือ โดยดำเนินการในรูปแบบของคณะกรรมการประเมินผล ประกอบด้วย คณะกรรมการความร่วมมือ ระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการ

ผู้วิจัยสรุปได้ว่า การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี คือ เป็นการจัดการศึกษาระหว่าง สถานศึกษาและสถานประกอบการ โดยนักเรียน นักศึกษา จะได้เรียนรู้ทฤษฎีที่สถานศึกษา และฝึกปฏิบัติ ในสถานประกอบการ มีหลักสูตรเพื่อจัดการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผล การฝึกอาชีพ ในสถานประกอบการยังได้รับสวัสดิการ และได้รับการดูแลจากครูนิเทศก์ที่คอยติดตามการฝึกอาชีพของผู้เรียน จากทั้งสถานศึกษาและสถานประกอบการ

ขอบข่ายและองค์ประกอบในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี

จากการศึกษาเอกสารและงานวิชาการมีนักวิชาการหลายท่าน ได้มีการสรุปขอบเขตความร่วมมือการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี แนวทางจากรอบและหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้อง ได้ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (2562: 25) ขอบเขตและองค์ประกอบในการ จัดการอาชีวศึกษา ดังนี้

1. การจัดหลักสูตร
2. การวางแผน และเตรียมการ
3. การจัดแผนการเรียน
4. การจัดทำแผนการฝึกอาชีพ และแผนการนิเทศ
5. จัดการเรียน

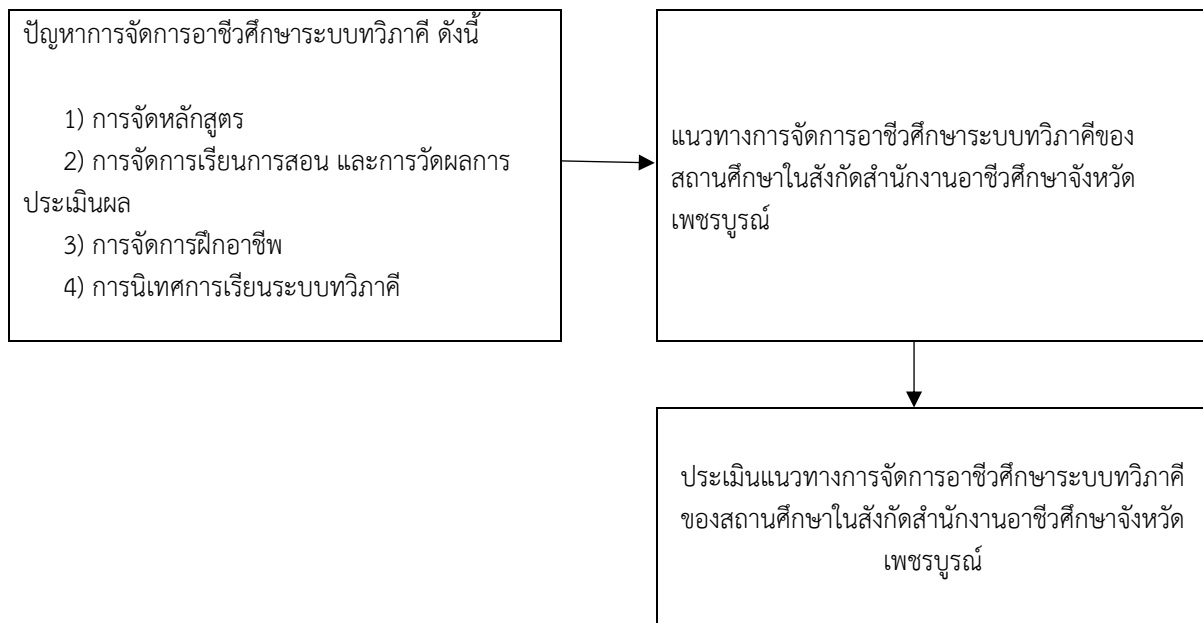
6. การฝึกอาชีพ และการฝึกประสบการณ์สมรรถนะวิชาชีพ
7. การวัดและการประเมินผล รวมทั้งการจัดทำเอกสารรับรองการฝึกอาชีพ
อิสริยา ออสุวรรณ (2559: 113 - 114) สรุปได้ว่า จากการผลประเมินความเหมาะสม ของกรอบแนวคิดการบริหาร
สถานศึกษาอาชีวเอนกชนระบบทวิภาคีในเขตกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย 4 ด้าน ดังนี้

1. การจัดหลักสูตร
  - 1.1 การจัดโครงสร้างหลักสูตร
  - 1.2 หลักเกณฑ์การใช้หลักสูตร
  - 1.3 แผนการเรียนและแผนการฝึกอาชีพ
2. การจัดการเรียนการสอนและการวัดประเมินผล
  - 2.1 รูปแบบการสอน
  - 2.2 การจัดตารางสอน
  - 2.3 ทรัพยากรการเรียนการสอนและการจัดการ
  - 2.4 การพัฒนาครูผู้สอน และบุคลากร
  - 2.5 การประเมินผลรายวิชา การประเมินผลการฝึกอาชีพ และการประเมินผลมาตรฐานวิชาชีพ
3. การจัดการฝึกอาชีพ
  - 3.1 การสำรวจความพร้อม
  - 3.2 การพัฒนาครูฝึกในสถานประกอบการ
  - 3.3 การลงนามในบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ
  - 3.4 การประชาสัมพันธ์แนะแนวผู้เรียน
  - 3.5 คัดเลือกผู้เรียนเข้าเรียน หรือผู้ทำสัญญาการฝึกอาชีพ
  - 3.6 การทำสัญญาการฝึกอาชีพ
  - 3.7 ปฐมนิเทศผู้เรียนและผู้ปกครอง
  - 3.8 การติดตามผู้สำเร็จการศึกษา
4. การนิเทศ
  - 4.1 การวางแผนการนิเทศร่วมกัน
  - 4.2 การให้ความรู้ด้านการนิเทศแก่ครูนิเทศก์ และผู้รับการนิเทศ
  - 4.3 การปฏิบัติงานนิเทศ
  - 4.4 การสร้างขวัญและกำลังใจ
  - 4.5 การจัดทำสรุปรายงานการนิเทศ

ผู้วิจัยสรุปได้ว่า องค์ประกอบการจัดการอาชีวศึกษาในระบบทวิภาคีมีผู้ที่เกี่ยวข้อง ทางด้านสถานศึกษา และ
สถานประกอบการต้องร่วมมือกัน เพื่อให้ผู้เรียนที่เข้าสู่การศึกษาระบบทวิภาคี ได้สำเร็จการศึกษา โดยผ่านองค์ประกอบจัด
การศึกษาระบบทวิภาคี ตามขั้นตอน ด้าน 1) ด้านการจัดหลักสูตร 2) ด้านการจัดการเรียนการสอน และการวัดประเมินผล
3) ด้านการจัดการฝึกอาชีพ 4) ด้านการนิเทศ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัย เพื่อหาแนวทางการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาในสังกัด สำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัด
เพชรบูรณ์ ผู้วิจัยได้ยึดกรอบตามข้อบ่งชี้ปัญหาความร่วมมือ ในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ไว้ 4 ด้าน ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาปัญหาการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดเพชรบูรณ์ โดยแบ่งเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาปัญหาการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดเพชรบูรณ์

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 25 คน ครูนิเทศก์ จำนวน 84 คน ผู้ควบคุมการฝึก จำนวน 62 คน และครูฝึก จำนวน 59 คน รวมทั้งหมด จำนวน 230 คน
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 16 คน ครูนิเทศก์ จำนวน 53 คน ผู้ควบคุมการฝึก จำนวน 39 คน และครูฝึก จำนวน 36 คน รวมทั้งหมด 144 คน โดยได้จากการเปิดตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie, & Morgan และทำการสุ่มอย่างง่าย

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามตรวจสอบรายการ (Checklist) เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ ตำแหน่ง วุฒิการศึกษา และประสบการณ์การปฏิบัติงาน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามระดับปัญหาการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาในสังกัด สำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน 40 ข้อ มีลักษณะเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ของ Likert (บุญชม ศรีสะอาด. 2556: 100) โดยมีค่าคะแนน ดังต่อไปนี้

- 5 หมายถึง มีปัญหาการจัดการอาชีวศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีปัญหาการจัดการอาชีวศึกษา อยู่ในระดับมาก
- 3 หมายถึง มีปัญหาการจัดการอาชีวศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง มีปัญหาการจัดการอาชีวศึกษา อยู่ในระดับน้อย
- 1 หมายถึง มีปัญหาการจัดการอาชีวศึกษา อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ

ผู้วิจัยมีขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ และหาคุณภาพของเครื่องมือ ดังนี้

1. ศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถามจากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่มีเนื้อหาครอบคลุมขอบข่ายการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดเพชรบูรณ์ ใน 4 ด้าน ประกอบด้วย (1) การจัดการหลักสูตร (2) การจัดการเรียนการสอน และการวัดผลการประเมินผล (3) การจัดการฝึกอาชีพ (4) การนิเทศการเรียนระบบทวิภาคี

2. กำหนดแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้น เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา โดยให้ผู้เชี่ยวชาญลงความเห็นว่าคุณค่าแต่ละข้อวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการหรือไม่ ซึ่งกำหนดความคิดเห็นไว้ ดังนี้ เกณฑ์การพิจารณา (สายทิพย์ ยะพู. 2560: 148) ดังนี้

+1 หมายถึง แน่ใจว่าสอดคล้องกับเนื้อหา และจุดประสงค์

0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าสอดคล้องกับเนื้อหา และจุดประสงค์

-1 หมายถึง แน่ใจว่าไม่สอดคล้องกับเนื้อหา และจุดประสงค์

3. นำผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญมาหาค่าความตรงเชิงเนื้อหา โดยวิธีหาค่าดัชนี ความสอดคล้อง (Item Objective Congruence : IOC) พบว่า ข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.67-1.00

4. นำแบบสอบถามที่ได้จากข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุง นำเสนออาจารย์ ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อขอรับความเห็นชอบ และนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูนิเทศก์ ผู้ควบคุมการฝึก และครูฝึก จำนวน 30 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

5. นำแบบสอบถามที่ทดลองใช้ไปคำนวณหาค่าความเที่ยงของแบบสอบถาม โดยคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alfa-Coefficient) ของ Cronbach (สาธิต ทรัพย์รุ่งทอง. 2560: 176 - 179) ได้ค่าความเที่ยง 0.96

6. จัดทำเป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ และนำไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยต่อไป

วิธีรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

1. ขอความอนุเคราะห์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ เพื่อจัดทำหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลถึงผู้บริหารสถานศึกษา และสถานประกอบการ ที่ร่วมกันจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดเพชรบูรณ์

2. ดำเนินการจัดส่งแบบสอบถามที่จัดขึ้น จำนวน 144 ฉบับ ไปยังกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล หลังจากรวบรวมแบบสอบถามคืนจนครบนำมาตรวจสอบความถูกต้อง และความสมบูรณ์ของการตอบคำถาม หลังจากนั้นจึงนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามมาตรวจสอบความสมบูรณ์ จัดระเบียบข้อมูล เพื่อรวบรวมคะแนน โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ของผู้ตอบแบบสอบถามในตอนต้นที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการแจกแจงความถี่ (Frequencies) และค่าร้อยละ (Percentage)

2. วิเคราะห์ข้อมูลระดับปัญหาการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี โดยคำนวณค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ขั้นตอนที่ 2 หาแนวทางการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงาน อาชีวศึกษาจังหวัดเพชรบูรณ์

ประชากร

ผู้วิจัยใช้การจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion : FGD) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน โดยผู้ทรงคุณวุฒิจะต้องเป็นผู้มีความเชี่ยวชาญด้านการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีมีประสบการณ์ไม่น้อยกว่า 3 ปี

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เป็นแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบความเหมาะสมของร่างแนวทางที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ประกอบด้วย 4 ด้าน 1) การจัดหลักสูตร 2) การจัดการเรียนการสอน และการวัดผลการประเมินผล 3) การจัดการฝึกอาชีพ 4) การนิเทศการเรียนระบบทวิภาคี โดยนำระดับการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ที่มีปัญหาสูงสุด 3 อันดับแรกในแต่ละด้าน มาจัดทำเป็นร่าง เพื่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาตรวจสอบใน 2 ลักษณะ คือ

1. ร่างแนวทางที่ผู้วิจัยนำเสนอหากเหมาะสม ให้พิจารณาว่าคงเดิม
2. ร่างแนวทางที่ผู้วิจัยนำเสนอหากไม่เหมาะสม ให้ผู้ทรงคุณวุฒิให้ข้อเสนอแนะ เพิ่มเติมในร่าง เพื่อทำการปรับปรุง

ต่อไป

ขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ

ขั้นตอนในการสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ ดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบ วิธีการการออกแบบบันทึก การสนทนากลุ่ม
2. ออกแบบการบันทึกการสนทนากลุ่ม และนำเสนอร่างแนวทางการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดเพชรบูรณ์ ในแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม
3. นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อขอข้อเสนอแนะรูปแบบการบันทึก การสนทนากลุ่ม และแนวทางการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดเพชรบูรณ์
4. นำข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อนำมาปรับปรุง และจัดทำเป็นฉบับสมบูรณ์ เพื่อจัดการสนทนากลุ่ม

ต่อไป

วิธีรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

1. ขอความอนุเคราะห์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ เพื่อจัดทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการสนทนากลุ่มจากผู้ทรงคุณวุฒิ ที่มีคุณสมบัติเป็นผู้มีประสบการณ์ด้านการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี
2. ผู้วิจัยส่งหนังสือถึงผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 7 คน เพื่อเชิญประชุมการสนทนากลุ่ม ผ่านระบบออนไลน์ด้วยโปรแกรม Google Meet ณ ห้องประชุมเกียรติยศ วิทยาลัยเทคโนโลยีป่าสักธารา
3. แบบบันทึกสนทนากลุ่ม เรื่อง แนวทางการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดเพชรบูรณ์ เพื่อบันทึกข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้จากแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เพื่อสังเคราะห์ และหาแนวทางในการบริหารการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดเพชรบูรณ์

ขั้นตอนที่ 3 ประเมินแนวทางการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดเพชรบูรณ์

ประชากร

ผู้ให้ข้อมูลในการประเมินแนวทาง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 13 คน ที่ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) แนวทางการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดเพชรบูรณ์ โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1. แนวทางการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดเพชรบูรณ์
2. แบบประเมินแนวทางการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดเพชรบูรณ์ ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ ความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ มีลักษณะเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ดังนี้

5 หมายถึง ถูกต้อง เหมาะสม เป็นไปได้ เป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง ถูกต้อง เหมาะสม เป็นไปได้ เป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมาก

- 3 หมายถึง ถูกต้อง เหมาะสม เป็นไปได้ เป็นประโยชน์ อยู่ในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง ถูกต้อง เหมาะสม เป็นไปได้ เป็นประโยชน์ อยู่ในระดับน้อย
- 1 หมายถึง ถูกต้อง เหมาะสม เป็นไปได้ เป็นประโยชน์ อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ

1. นำแนวทางที่ได้จากการสนทนากลุ่มมาสร้างแบบประเมินการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ทั้ง 4 ด้าน มาสร้างแบบประเมินแนวทางเสนออาจารย์ที่ปรึกษา
2. นำแบบประเมินแนวทางการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีที่ได้ไปเก็บข้อมูลกับผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน 13 คน
3. นำข้อมูลจากแบบประเมินแนวทางมาวิเคราะห์เป็นแนวทางการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดเพชรบูรณ์

วิธีรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

1. ขอความอนุเคราะห์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ เพื่อจัดทำหนังสือขอความร่วมมือประเมินแนวทางการจัดการ จากผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 30 ฉบับ
2. ตรวจสอบความสมบูรณ์และถูกต้องจากจำนวนผู้ตอบแบบประเมินแนวทางที่ได้รับกลับคืนมา เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

1. ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามด้วยวิธีการแจกแจงความถี่ (Frequencies) และค่าร้อยละ (Percentage)
2. วิเคราะห์แบบประเมินแนวทางการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ทั้ง 4 ด้าน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และแปลความหมายของคะแนนค่าเฉลี่ย ใช้เกณฑ์วิเคราะห์ค่าเฉลี่ย

สรุปผลการวิจัย

1. ปัญหาในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดเพชรบูรณ์ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงระดับปัญหาการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดเพชรบูรณ์

ที่	รายการ	ปัญหาการดำเนินงาน		แปลผล	ลำดับ
		$\bar{X}$	S.D.		
1	ด้านการจัดหลักสูตร	3.21	0.41	ปานกลาง	3
2	ด้านการจัดการเรียนการสอนการวัด และการประเมินผล	3.38	0.40	ปานกลาง	1
3	ด้านการจัดการฝึกอาชีพ	3.09	0.39	ปานกลาง	4
4	ด้านการนิเทศการเรียนระบบทวิภาคี	3.27	0.37	ปานกลาง	2
รวมเฉลี่ย		3.24	0.33	ปานกลาง	

จากตารางที่ 1 พบว่า ปัญหาการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของวิทยาลัยอาชีวศึกษาในจังหวัดเพชรบูรณ์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม ทั้ง 4 ด้าน โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.24$, S.D. = 0.33) และ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ปัญหาสูงสุด คือ ด้านการจัดการเรียนการสอนการวัดและการประเมินผล ($\bar{X} = 3.38$, S.D. = 0.40) ปัญหารองลงมาคือด้านการนิเทศการเรียนระบบทวิภาคี ($\bar{X} = 3.27$, S.D. = 0.37) ด้านการจัดหลักสูตร ($\bar{X} = 3.21$, S.D. = 0.41) และต่ำที่สุด คือ ด้านการจัดการฝึกอาชีพ ($\bar{X} = 3.09$, S.D. = 0.39) ตามลำดับ

2. แนวทางการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดเพชรบูรณ์ ทั้ง 4 ด้าน คือ 1) ด้านการจัดหลักสูตร ควรมีการส่งเสริมวางแผนในการกำหนดรายวิชาให้สอดคล้องกับลักษณะงานของสถานประกอบการที่ร่วมกันจัดการศึกษาระบบทวิภาคี 2) ด้านการจัดการเรียนการสอนการวัด และการประเมินผล ควรมีการส่งเสริมการอบรม และพัฒนาครูฝึกในด้านการจัดการเรียนการสอนการวัดผล และประเมินผลระบบทวิภาคี 3) ด้านการจัดการฝึกอาชีพ ควรส่งเสริมสาขาวิชา ที่จัดการอาชีวศึกษาในระบบทวิภาคีให้มีวัสดุ อุปกรณ์ ให้แก่ผู้เรียนเพื่อเตรียมความพร้อมก่อนฝึกอาชีพ และ 4) ด้านการนิเทศการเรียนระบบทวิภาคี ควรส่งเสริมให้ครูนิเทศจัดทำแผนการนิเทศตลอดภาคเรียน

3. การประเมินแนวทางการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดเพชรบูรณ์ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงผลการประเมินแนวทางการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดเพชรบูรณ์

รายการประเมิน	ความถูกต้อง			ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้			ความเป็นประโยชน์		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
ด้านการจัดหลักสูตร	4.78	0.27	มากที่สุด	4.73	0.30	มากที่สุด	4.68	0.31	มากที่สุด	4.81	0.25	มากที่สุด
ด้านการจัดการเรียนการสอน	4.62	0.45	มากที่สุด	4.72	0.35	มากที่สุด	4.75	0.39	มากที่สุด	4.83	0.37	มากที่สุด
การวัดและการประเมินผล												
ด้านการจัดการฝึกอาชีพ	4.62	0.45	มากที่สุด	4.80	0.37	มากที่สุด	4.74	0.41	มากที่สุด	4.78	0.37	มากที่สุด
ด้านการนิเทศการเรียนระบบทวิภาคี	4.71	0.43	มากที่สุด	4.82	0.30	มากที่สุด	4.74	0.33	มากที่สุด	4.86	0.29	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย	4.68	0.38	มากที่สุด	4.77	0.28	มากที่สุด	4.73	0.30	มากที่สุด	4.82	0.29	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลการประเมินแนวทางการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของวิทยาลัยอาชีวศึกษา ในจังหวัดเพชรบูรณ์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้ตอบแบบประเมิน ทั้ง 4 ด้าน พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านหลักสูตร แนวทางมีความถูกต้อง ($\bar{X} = 4.78$, S.D. = 0.27) ความเหมาะสม ($\bar{X} = 4.73$, S.D. = 0.30) ความเป็นไปได้ ($\bar{X} = 4.68$, S.D. = 0.31) ความเป็นประโยชน์ ($\bar{X} = 4.81$, S.D. = 0.25) ด้านการจัดการเรียนการสอนการวัด และการประเมินผล แนวทางมีความถูกต้อง ($\bar{X} = 4.62$, S.D. = 0.45) ความเหมาะสม ($\bar{X} = 4.72$, S.D. = 0.35) ความเป็นไปได้ ($\bar{X} = 4.75$, S.D. = 0.39) ความเป็นประโยชน์ ($\bar{X} = 4.83$, S.D. = 0.37) ด้านการจัดการฝึกอาชีพ แนวทางมีความถูกต้อง ($\bar{X} = 4.62$, S.D. = 0.45) ความเหมาะสม ($\bar{X} = 4.80$, S.D. = 0.37) ความเป็นไปได้ ($\bar{X} = 4.74$, S.D. = 0.41) ความเป็นประโยชน์ ($\bar{X} = 4.78$, S.D. = 0.37) ด้านการนิเทศการเรียนระบบทวิภาคี แนวทางมีความถูกต้อง ($\bar{X} = 4.71$, S.D. = 0.43) ความเหมาะสม ($\bar{X} = 4.82$, S.D. = 0.30) ความเป็นไปได้ ($\bar{X} = 4.74$, S.D. = 0.33) ความเป็นประโยชน์ ($\bar{X} = 4.86$, S.D. = 0.29)

อภิปรายผล

จากการศึกษาปัญหาการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัด เพชรบูรณ์ ผู้วิจัยขออภิปรายประเด็นสำคัญ ดังนี้

1. จากการศึกษาปัญหาการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัด เพชรบูรณ์ โดยภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะ สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัด เพชรบูรณ์ ได้วางแผนดำเนินการจัดการอาชีวศึกษา ระบบทวิภาคีตามนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา มาตั้งแต่เริ่มต้นทำให้ สามารถปฏิบัติตามหลักการจัดการอาชีวศึกษาทวิภาคีอย่างเป็นระบบ และเนื่องจากยังมีปัญหา ในด้านการมีส่วนร่วมของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในสถานศึกษา ได้แก่ ผู้บริหาร ครูนิเทศก์ และ สถานประกอบการ ได้แก่ ผู้ควบคุมการฝึก ครูฝึกที่ต่อวางแผน และจัดการประชุมร่วมกัน สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ นันทิชา มารแพ (2561: 247 - 248) ศึกษาเรื่อง การนำเสนอรูปแบบการวางแผนการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ของวิทยาลัยเทคนิคสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา พบว่า โดยภาพรวม อยู่ระดับปานกลาง การศึกษาสภาพปัจจุบัน และปัญหาการวางแผน การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี 4 ด้าน คือ 1) ด้านความร่วมมือ (MOU) 2) ด้านการจัดหลักสูตร 3) ด้านการจัดการเรียน การสอน/การฝึกอาชีพ 4) ด้านการวัดผลและประเมินผล และตามหลัก องค์ประกอบในการวางแผน 5 องค์ประกอบ คือ 1) การวิเคราะห์สถานการณ์ 2) กำหนดวัตถุประสงค์สถานศึกษาที่จะมุ่งหวังให้การวางแผนเป็นการเตรียมการ เพื่อปฏิบัติการ ในอนาคตการวางแผนจำเป็นต้องอาศัยการคาดคะเนที่แม่นยำเกี่ยวกับสภาพแวดล้อม ทรัพยากร และข้อจำกัด หรือ อุปสรรค ต่าง ๆ สอดคล้องกับ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (2557: 57) กล่าวว่า มาตรฐานการจัดการอาชีวศึกษาระบบ ทวิภาคี โดยการมีส่วนร่วมกับเกี่ยวข้องของทุกฝ่าย คือ สถานศึกษา เช่น ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน ครูนิเทศก์ บุคลากร สนับสนุนการศึกษาที่เกี่ยวข้อง สถานประกอบการ เช่น ผู้บริหาร ผู้ควบคุมการฝึกอาชีพ ครูฝึก ซึ่งบุคคลดังกล่าวข้างต้น จำเป็นจะต้องมีการวางแผน การจัดการร่วมกันโดยมีประเด็นสำคัญดังนี้ ด้านการจัดหลักสูตร คือ การประชุมเพื่อกำหนดการ พัฒนาทักษะผู้เรียนใน การปฏิบัติงานจริงของสถานศึกษากับสถานประกอบการ ผลการวิจัยพบว่า อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจ เป็นเพราะจากการวางแผนร่วมระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการในการกำหนด แผนการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาให้ เกิดทักษะ และเหมาะสมกับผู้เรียนอย่างแท้จริง ซึ่งสถานศึกษา จะต้องร่วมกับสถานประกอบการในการประชุมกำหนดวาง แผนการจัดหลักสูตร ได้แก่ จุดประสงค์ รายวิชา สมรรถนะรายวิชา คำอธิบายรายวิชา เวลาที่ใช้ฝึก และจำนวนหน่วยกิตให้ สอดคล้องกับ ลักษณะงานของสถานประกอบการ สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ วิชัย มั่นจันดา (2562: 92) ศึกษาเรื่อง การบริหารการศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาในสังกัด ส านักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัด พะเยา พบว่า อยู่ในระดับมาก ในความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการมีการบริหาร จัดทำแผนการเรียน แผนการฝึกอาชีพ และแผนการนิเทศร่วมกับสถานศึกษาตลอดหลักสูตร ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากทางสถานประกอบการ และ สถานศึกษาขาดการจัดทำแผนฝึกอาชีพ และแผนการเรียน ด้วยกัน เพราะว่าสถานประกอบการยังไม่เข้าใจถึงเกณฑ์ และ วิธีการในการจัดทำ และทางสถานประกอบการ ไม่มีความพร้อมของบุคลากรที่จะดูแลทางด้านนี้โดยตรง

2. ด้านการจัดการเรียนการสอนการวัดและการประเมินผล คือ การจัดทำแผนฝึกอาชีพของสถานประกอบการตรงกับสาขาผู้เรียน อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะการวางแผน การจัดทำแผนการเรียน แผนการฝึกอาชีพของสถานศึกษา และสถานประกอบการร่วมกัน ทั้งนี้ สถานศึกษา และสถานประกอบการต้องร่วมกันประชุมจัดทำแผนการเรียน แผนการฝึก ให้เหมาะสมกับ หลักสูตรอาชีวศึกษา และสถานประกอบการ โดยประเมินจากสภาพจริง ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัย ของ นิพล แก้วกาหลง (2564: 187) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการจัดการศึกษาระบบ ทวิภาคีของ วิทยาลัยในสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดสกลนคร พบว่า อยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะสถานศึกษา และสถานประกอบการมี การร่วมกันจัดทำแผนการเรียนตลอดหลักสูตร มีการนำเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เนื้อหาวิชา มีความ สอดคล้องกับแผนการเรียน และมีความสัมพันธ์กับการเรียนวิชาชีพ มีการสอน เรื่อง คุณธรรมและจริยธรรม ระเบียบ วินัย และ ความรับผิดชอบในหน้าที่ การเรียนการสอน หลักสูตรมีความทันสมัยต่อเทคโนโลยี จึงทำให้ปัจจัย ทางการบริหารที่ ส่งผลต่อประสิทธิภาพ ในการจัดการศึกษาระบบทวิภาคีของวิทยาลัยในสังกัดอาชีวศึกษา จังหวัดสกลนคร

3. ด้านการจัดการฝึกอาชีพ คือ การจัดทำคู่มือในการฝึกอาชีพ ในการปฏิบัติตน กฎระเบียบ สวัสดิการของสถาน ประกอบการ อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะผู้เรียนจะต้องฝึกอาชีพ อยู่ในสถานประกอบการ ซึ่งมีกฎระเบียบของสถาน ประกอบ จึงเป็นการเตรียมความพร้อมอย่างหนึ่งของผู้เรียนที่จะทราบขั้นตอนการปฏิบัติงาน กฎระเบียบของสถาน

ประกอบการ อีกทั้งในการฝึก อาชีพผู้เรียนจะมีสวัสดิการซึ่งเกิดจากการตกลงระหว่างสถานศึกษา และสถานประกอบการในการร่วมกันอยู่แล้ว เมื่อผู้เรียนได้เข้ารับการฝึกอาชีพในสถานประกอบการ ผู้เรียนสามารถปฏิบัติ หน้าที่ และสามารถอยู่ในกฎระเบียบของสถานประกอบการ ซึ่งสอดคล้องกับ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (2563: 31 - 32) ข้อ 10 สถานประกอบการที่จัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีต้องให้ความร่วมมือ ดังนี้ 1) ส่งเสริมและ สนับสนุนการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ 2) จัดลักษณะงาน ที่ฝึกอาชีพให้สอดคล้องกับการเรียนรู้ในสาขาวิชาที่ผู้เรียนกำลังศึกษา 3) ทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ ระหว่างสถานประกอบการกับสถานศึกษา หรือสถาบันการอาชีวศึกษา 4) ทำสัญญาการฝึกอาชีพ ระหว่างผู้เรียนกับสถานประกอบการ 5) ทำแผนการเรียน แผนการฝึกอาชีพ และแผนการนิเทศร่วมกับสถานศึกษา หรือสถาบันการอาชีวศึกษาตลอดหลักสูตร 6) ประเมินการฝึกอาชีพร่วมกับ สถานศึกษา หรือสถาบันการอาชีวศึกษา 7) จัดให้มีครูฝึกในสถานประกอบการ 8) จัดให้มีผู้ประสานงาน และผู้ควบคุมการฝึกอาชีพ การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานประกอบการ 9) ประชาสัมพันธ์ การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีให้กับผู้เรียน ผู้ปกครอง และชุมชนทราบ 10) จัดให้มีสวัสดิการ และหรือเบี้ยเลี้ยงที่เหมาะสมให้กับผู้เรียนตามข้อตกลง

4. ด้านการนิเทศการเรียนระบบทวิภาคี คือ การนิเทศผู้เรียนในสถานประกอบการ อย่างน้อย 3 ครั้งใน 1 ภาคเรียน อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะจากภาระงานของครูนิเทศก์ในการจัดการเรียนการสอนภายในสถานศึกษาแล้ว ครูนิเทศก์อาจยังมีหน้าที่ ในการปฏิบัติงานอื่นนอกเหนือจากงานสอน และในการออกนิเทศก์ ในหนึ่งภาคเรียน ระยะเวลาในการออกนิเทศ คือ 1 เดือนต่อครั้ง ซึ่งสถานประกอบการที่ผู้เรียนฝึกอาชีพ อาจอยู่ต่างจังหวัด ทำให้ไม่สะดวกในการเดินทาง ซึ่งตามระเบียบครูนิเทศก์สามารถใช้เทคโนโลยี ในการนิเทศได้ แต่อย่างไรก็ตาม ครูนิเทศก์ต้องเข้านิเทศในสถานประกอบการ และคุณสมบัติของครูนิเทศก์ ในการออกนิเทศ ครูนิเทศก์จะต้องผ่านการอบรมจากสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ด้วย บางสถานศึกษาที่ต้องส่งครูเข้าอบรมอาจได้ครั้งละไม่มาก ทำให้ครูนิเทศก์ซึ่งมีคุณสมบัติดังกล่าว มีจำนวนน้อย หากมีผู้เรียนฝึกอาชีพหลายแห่งทำให้มีปัญหาในการเดินทาง และเวลาในการนิเทศก์ ซึ่งสอดคล้องผลงานวิจัยของ อิศรียา ออสุวรรณ (2559: 201) ศึกษาเรื่อง แนวทางการบริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชนระบบทวิภาคี ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด ครูนิเทศก์ของสถานศึกษามีภาระงานมากไม่สามารถปฏิบัติภารกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพ อยู่ในระดับสูงที่สุด อาจเป็นเพราะสถานศึกษา มีจำนวนครูไม่เพียงพอ ครูนิเทศก์ในระบบทวิภาคี จึงมีหน้าที่เป็นครูผู้สอนในระบบปกติด้วย และ นอกจากงานสอนแล้วสถานศึกษายังมีงานเอกสารต่าง ๆ มากมายที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพการศึกษา หรือจัดกิจกรรมต่าง ๆ ในสถานศึกษาที่ต้องให้ครูเป็นผู้ดำเนินการส่งผลให้ภาระหน้าที่ของครูนิเทศก์ มีมากจนไม่สามารถปฏิบัติภารกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาปัญหา ได้ข้อเสนอแนะในการวิจัย ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

- 1.1 ผู้บริหารควรส่งเสริมการวิเคราะห์การจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานของสถานศึกษากับสถานประกอบการ
- 1.2 ผู้บริหารควรส่งเสริมการอบรมและพัฒนาครูผู้สอนในการจัดการเรียนการสอนในระบบทวิภาคี
- 1.3 ผู้บริหารควรส่งเสริมการกำหนดคุณสมบัติร่วมกันในการคัดเลือกผู้เรียนระบบทวิภาคีของสถานศึกษากับสถานประกอบการ
- 1.4 ผู้บริหารควรส่งเสริมการแต่งตั้งครูนิเทศก์เพียงพอต่อการจัดการเรียนการสอนในระบบทวิภาคี

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

- 2.1 ควรศึกษาการวางแผนการพัฒนาทักษะผู้เรียนหลังจากฝึกอาชีพกับสถานประกอบการ
- 2.2 ควรศึกษาการจัดทำแผนฝึกอาชีพในสถานประกอบการที่กำหนดจุดประสงค์ตรงกับสาขาวิชา
- 2.3 ควรศึกษาปัจจัยความสำเร็จการฝึกอาชีพของผู้เรียนในสถานประกอบการ
- 2.4 ควรศึกษาแนวทางการนิเทศผู้เรียนในสถานประกอบการให้มีประสิทธิภาพในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี

เอกสารอ้างอิง

- ฐิติพงศ์ แสนอุบล. (2565, พฤศจิกายน 14). ประธานอาชีวศึกษาจังหวัดเพชรบูรณ์. สัมภาษณ์.
ทองสุข พามิ. (2565) การพัฒนาการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมนักศึกษาอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี แผนกวิชาช่างยนต์ระดับ
ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ของวิทยาลัยการอาชีพ โดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม.
วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุษฎีบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยนเรศวร.
ธานินทร์ ศรีชมภู, และคนอื่น ๆ. (2557). การพัฒนารูปแบบการบริหารงาน อาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในสถานศึกษา สังกัด
สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร. 16(3): 120 - 131.
นันทิชา มารแพ. (2561). การนำเสนอรูปแบบการวางแผนการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของวิทยาลัยเทคนิคสังกัด
สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต (การบริหารการศึกษา).
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
นิพล แก้วกาหลง. (2564). ปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการจัดการศึกษาระบบทวิภาคีของวิทยาลัย ใน
สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดสกลนคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา).
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
บุญชม ศรีสะอาด. (2556). การวิจัยเบื้องต้น ฉบับปรับปรุงใหม่. (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
ไพฑูริย์ สังข์สวัสดิ์. (2560). การพัฒนารูปแบบการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีที่เหมาะสมกับประเภทวิชาช่าง
อุตสาหกรรม โดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (วิจัยวัดผลและสถิติ
การศึกษา). มหาวิทยาลัยบูรพา.
วิชัย มั่นจันดา. (2562). การบริหารการศึกษาอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาในสังกัด สำนักงานคณะกรรมการ
การอาชีวศึกษาจังหวัดพะเยา. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัย
พะเยา.
สาธิต ทรัพย์รวงทอง. (2560). วิธีวิทยาการวิจัยทางการศึกษา. (พิมพ์ครั้งที่ 2). นครสวรรค์: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
สายทิพย์ ยะฟู. (2560). การวิจัยทางการศึกษา เอกสารประกอบการสอน วิทยาการวิจัยทางการศึกษา. นครสวรรค์: คณะ
ครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, ศูนย์อาชีวศึกษาทวิภาคี. (2557). แนวทางปฏิบัติการจัดการ อาชีวศึกษาระบบ
ทวิภาคี ตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง มาตรฐานการจัดการ อาชีวศึกษาระบบทวิภาคี พ.ศ. 2557.
กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.
_____. (2562). หลักเกณฑ์ และแนวปฏิบัติการจัดการอาชีวศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ และระดับ
ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง 1 การจัดการอาชีวศึกษา. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.
_____. (2563). แนวทางปฏิบัติการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง มาตรฐาน
การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี พ.ศ. 2563. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.
อิสริยา ออสุวรรณ. (2559). แนวทางการบริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชนระบบทวิภาคี ในเขตกรุงเทพมหานคร.
วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ภาคผนวก

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิอ่านบทความวารสารครุศาสตร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
ปีที่ 7 ฉบับที่ 2 พฤษภาคม - สิงหาคม พ.ศ. 2567

1. รองศาสตราจารย์ ดร.รूपานี	สีเฉลียว	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
2. รองศาสตราจารย์ ดร.ภูมิพัฒน์	รักพรมงคล	มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
3. รองศาสตราจารย์ ดร.ยุภาตี	ปณະราช	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
4. รองศาสตราจารย์ ดร.เยาวเรศ	ภักดีจิตร	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
5. รองศาสตราจารย์ ดร.สรวงพร	กุลศลส่ง	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
6. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกษทิพย์	ศิริชัยศิลป์	มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
7. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิตติรัตน์	แสงเลิศอุทัย	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
8. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชยากานต์	เรืองสุวรรณ	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
9. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีรังกูล	วรบำรุงกุล	มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
10. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทินกร	ชอัมพงษ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
11. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปพนสวรรค์	โพธิพิทักษ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
12. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปาริชาติ	เตชะ	มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
13. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พงศธร	มหาวิทยาลัย	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
14. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พรรณราย	เทียมทัน	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
15. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิชชา	ถนอมเสียง	มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
16. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รัตนวัชร	เพ็ญรัตน์หิรัญ	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
17. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรพรรณ	ขาวประทุม	มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
18. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วุฒิชัย	พิลึก	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
19. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สาธิต	ทรัพย์รวงทอง	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
20. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิริพร	ปานาวงษ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
21. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุธาทิพย์	งามนิล	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
22. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุพัฒนา	หอมบุปผา	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
23. อาจารย์ ดร.ภูวดล	จุลสุคนธ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
24. อาจารย์ ดร.มนตรี	หลินภู	มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
25. อาจารย์ ดร.มีนมาส	พรานป่า	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
26. อาจารย์ ดร.วิจิต	เทพประสิทธิ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
27. อาจารย์ ดร.สิริลักษณ์	บริรักษ์	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน